

Waste Management Law in Switzerland: A Comparative Study between the Thai and Swiss Legal Systems <i>Chakrit Khunnapo</i>	1
Suitable Innovation Development for Thai SMEs Business <i>Nichaya Srisuchart</i>	11
Developing Indicators of Promotion for the Professional Learning Community of Teachers of School under Mukdaham Primary Educational Service Area Office. <i>Daloon Boonperm, Sombat Tayraukham</i>	20
The Effects of a Creative Job Climate on Job Performance of Accountants in the Northeast of Thailand <i>Taraporn Butsan, Yanin Tangpinyo putthikhun, and Trairong Swatdikun</i>	31
Development of a Digital Intelligence Quotient Program for Elementary School Students <i>Theerawat Roopleam, Sombat Tayraukham</i>	42
Development of Mathematics Learning Activities using Inquiry Approach 5E to Mathematical Reasoning Abilities on Parallel Lines for Mathayomsuksa 2 <i>Nongyao Namthaisong, Nongluk Viriyapong, Monchaya Chiangpradit</i>	54
A Content Analysis of Nursing Journals from 2011 to 2016 <i>Narakorn Ponham, Nuttiya Prommasaka Na Sakonnakhon</i>	65
The Development of a Self-Responsibility Promotion Programe with Kohlberg Moral Reasoning for Mathayomsuksa 2 <i>Thupthim Pramoonjanang, Sombat Tayraukham</i>	75
The Relationship between Proactive Public Relations and Organizational Image of Hotel Businesses in Thailand <i>Piyanat Chaiyakul, Sumittra Jirawutthinan, Chutima Ruenguttamanan</i>	85
Para-rubber Policies with Para-rubber Plantations : Implication from the Three Southern Border Provinces <i>Buncha Somboonsuke, Purawich Phitthayaphinant, Chaiya Kongmanee</i>	96
Silk Cloth, Cotton Fiber : from Local Wisdom to Sisaket Identity <i>Patchara Pratswet, Yanisa Sriboonruang, Nittaya Manenin, Chonthicha Rojanasang</i>	109
Research Synthesis of Education Administration in Udonthani Province <i>Yutthaya Muensai</i>	119
Local Wisdom Learning Resources for Youths in the Museum of Art&Culture of Loei <i>Sakchai Phuangjan</i>	133
Key Success Factors for Managing Government, Community and Private Sector Bazaars <i>Sojiluk Kamonsakdavikul</i>	143
Effects of ASEAN Semester Begin and End Times on Undergraduate Level Educational Arrangement at Mahasarakham University <i>Sawat Wicharapote</i>	155
Research Competency Development of Students in a Teaching Profession Program at Rajabhat Maha Sarakham University through STEM Education <i>Apantee Poonputta</i>	182
The Working Effectiveness of Staff of The Cooperative Auditing Department in The Roi-Gaen-Sarasin Group <i>Amom Thotham</i>	192
Teacher Development in English Learning Management for Roi-Et Primary Educational Service Office Area 2 <i>Acharaporn Singsom, Thatchai Chittranun</i>	205
Developing Multiple Intelligence Theory-Based Games to Enhance Grade 4 Students' Vocabulary Learning <i>Isaree Maneewirorod, Intisam Chaiyasuk</i>	217
Development of a Causal Model Influenced Learning Management Commitment of Secondary Education Teachers under The Office of Basic Education Commission in Northeast Thailand. <i>Chanchai Sitthichot, Sombat Tayraukham</i>	227
Legal Measures to Supports ' Local Leaders' with Sustainable Development Concepts, Good Governance and Sufficiency Economy Framework. <i>Panarat Machamadol</i>	241

กฎหมายว่าด้วยการบริหารจัดการขยะในประเทศสวีเดนและไทย ศึกษาเปรียบเทียบกับประเทศไทย <i>ชาคริต ชันนาโพธิ์</i>	1
การพัฒนานวัตกรรมที่เหมาะสมสำหรับธุรกิจเอสเอ็มอีไทย <i>นิชชา ศรีสุชาติ</i>	11
การพัฒนาตัวบ่งชี้การส่งเสริมชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี <i>ดาจูน บุญเพิ่ม, สมบัติ ท้ายเรือคำ</i>	20
ผลกระทบของบรรยากาศในการทำงานเชิงสร้างสรรค์ที่มีผลต่อผลการปฏิบัติงานของผู้ทำบัญชีในภาคตะวันออกเชิงเหนือของประเทศไทย <i>ธราพร บุตรสาร, ญาณีนท์ ตั้งภิญโญพิภุมุค, และไทรรงค์ สวัสดิ์กุล</i>	31
การพัฒนาโปรแกรมเพื่อเสริมสร้างความรู้ความฉลาดทางดิจิทัลของนักเรียนระดับประถมศึกษา <i>ธีรวัฒน์ รูปเหลี่ยม, สมบัติ ท้ายเรือคำ</i>	42
การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์แบบสืบเสาะหาความรู้ 5E ที่ส่งเสริมความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ เรื่อง เส้นขนาน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 <i>นงศยา นามไธสง, นงลักษณ์ วิริยะพงษ์, มนชยา เจียงประดิษฐ์</i>	54
การวิเคราะห์วารสารทางการแพทย์ไทย ปี พ.ศ.2554 - 2559 <i>นรากร พลหาญ, ณิตยา พรหมสาขา ณ สกลนคร</i>	65
การพัฒนาโปรแกรมส่งเสริมความรับผิดชอบของตนเองตามการปลูกฝังจริยธรรมด้วยเหตุผลของโคลเบิร์ตสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 <i>ทับทิม ประมูลจะนัง, สมบัติ ท้ายเรือคำ</i>	75
ความสัมพันธ์ระหว่างการประชาสัมพันธ์เชิงรุกกับภาพลักษณ์องค์กรของธุรกิจโรงแรมในประเทศไทย <i>ปิยนัฐ ไชยกุล, สุมิตรา จิระภูมินันท์, ชุตินา เรืองอุตมานันท์</i>	85
นโยบายการวางพารากับการปลูกยางพารา : นโยบาย 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ <i>บัญชา สมบูรณ์สุข, ปรีชญา พิทยาภินันท์, ไชยยะ คงมณี</i>	96
เส้นไหมใยฝ้ายภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่ความเป็นเอกลักษณ์ในจังหวัดศรีสะเกษ <i>พัชรา ปราชญ์เวทย์, ญาณีนศา ศรีบุญเรือง, นิตยา มณีนิล, ชลธิชา วิจารณ์</i>	109
การสังเคราะห์งานวิจัยด้านบริหารการศึกษาในจังหวัดอุดรธานี <i>ยุชยา หมั่นสาย</i>	119
การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นของเยาวชนในพิพิธภัณฑ์ศิลปวัฒนธรรมจังหวัดเลย <i>ศักดิ์ชาย พวงจันทร์</i>	133
ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการจัดการตลาดนัดของหน่วยงานภาครัฐ ชุมชน และเอกชน <i>ไศยลักษณ์ กมลศักดิ์วิกุล</i>	143
การศึกษาผลกระทบของการเปิด - ปิดภาคเรียนตามสถาบันอุดมศึกษาในกลุ่มประชาคมอาเซียนต่อการจัดการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหาสารคาม <i>สวัสดิ์ วิชระโกชน์</i>	155
การพัฒนาสมรรถนะการวิจัยของนักศึกษาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม โดยการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา <i>อพนันท์ พูลพุทธา</i>	182
ประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ ในเขตจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ <i>อมร ไทท่า</i>	192
แนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต <i>อัจฉราภรณ์ สิงห์สม, รัชชัย จิตรนันท์</i>	205
การพัฒนาการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยการใช้เกมตามทฤษฎีพุทปัญญา <i>อิศริย์ มณีวิโรจน์, อินธิสาร ไชยสุข</i>	217
การพัฒนาโมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อความทุ่มเทในการจัดการเรียนรู้ของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ <i>ชาญชัย สิทธิโชค, สมบัติ ท้ายเรือคำ</i>	227
มาตรการทางกฎหมายเพื่อส่งเสริมผู้นำท้องถิ่นให้เกิดการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืนภายใต้หลักการธรรมาภิบาลและหลักเศรษฐกิจพอเพียง <i>พนารัตน์ มาศมงคล</i>	241

วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ปีที่ 37 ฉบับที่ 5 เดือน กันยายน - ตุลาคม พ.ศ.2561

เจ้าของ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

วัตถุประสงค์

เพื่อส่งเสริมเผยแพร่ผลงานวิชาการและงานวิจัยที่มีคุณค่าต่อการพัฒนาองค์ความรู้ทางวิชาการ และเป็นสื่อกลางแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเชิงวิชาการ โดยครอบคลุมวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ การศึกษา ศิลปกรรม ดนตรี สถาปัตยกรรม ภาษา วรรณกรรม กำหนดการตีพิมพ์ปีละ 6 ฉบับ ออกราย 2 เดือน คือ เล่ม 1 มกราคม – กุมภาพันธ์ / เล่ม 2 มีนาคม – เมษายน/เล่ม 3 พฤษภาคม – มิถุนายน/เล่ม 4 กรกฎาคม – สิงหาคม /เล่ม 5 กันยายน – ตุลาคม และ เล่ม 6 พฤศจิกายน – ธันวาคม

บทความวิชาการและบทความวิจัยที่จะนำมาตีพิมพ์ในวารสารมหาวิทยาลัยมหาสารคามนี้ จะต้องได้รับการตรวจสอบทางวิชาการ (Peer review) ซึ่งปกติจะมี Double Blind (ผู้พิจารณา 2 คน) หรือ Triple Blind (ผู้พิจารณา 3 คน) ทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย

ที่ปรึกษา	อธิการบดี	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
บรรณาธิการ	รองศาสตราจารย์ ดร.กรไชย พรสิทธิ์ชกร	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผู้ช่วยบรรณาธิการ	รองศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ ท้ายเรือคำ	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
	รองศาสตราจารย์ ดร.พิทักษ์ น้อยวงศ์	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
	อาจารย์ ดร.พิมพ์ยุพา ประพันธ์	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

กองบรรณาธิการ

ศาสตราจารย์ ดร.ภูมิฐาน ริงคกุลนุวัฒน์	มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย
ศาสตราจารย์ ดร.อรรถจักร์ สัตยานุรักษ์	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
รองศาสตราจารย์ ดร.กุลธิดา ท้วมสุข	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
รองศาสตราจารย์ ดร.เฉลิมศักดิ์ พิภูลศรี	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
รองศาสตราจารย์ ดร.ณรงค์ชัย ปฎิกริชต์	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
รองศาสตราจารย์ ดร.ศารัตน์ เมตตาริกานนท์	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีศิลป์ สืบวัฒนะ	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ ดร.บุญชม ศรีสะอาด	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ ดร.มนวิภา ผดุงสิทธิ์	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
รองศาสตราจารย์ ดร.ศุภชัย สิงห์ยะบุดี	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ ดร.สุจินดา เจียมศรีพงษ์	มหาวิทยาลัยนครสวรรค์
รองศาสตราจารย์ ดร.สุทธิวรรณ ตันติธนาวงศ์	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมวชิราวุธ
รองศาสตราจารย์ ดร.สุทธิวรรณ พิรศักดิ์โสภณ	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
รองศาสตราจารย์ ดร.วณิช นิรันทรานนท์	สถาบันการพลศึกษา
รองศาสตราจารย์ยงยุทธ ชูแฉ่น	มหาวิทยาลัยศิลปากร
รองศาสตราจารย์สิทธิพร ภิรมย์รื่น	มหาวิทยาลัยศิลปากร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กมลพร สอนศรี	มหาวิทยาลัยมหิดล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธัญญา สังขพันธ์านนท์	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พชรวิทย์ จันทร์ศิริ	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภูเบศร์ สมุทรจักร	มหาวิทยาลัยมหิดล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมชัย ภัทรธนาพันธ์	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ คำคง	มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พ.ต.ท.ดร.เกษมศักดิ์ โชติชาครพันธ์	สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เอื้อมพร หลินเจริญ	มหาวิทยาลัยนครสวรรค์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุมินทร เบ้าธรรม	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฉัตรศิริ ปิยะพิมลสิทธิ์	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิคม นาคอ้าย	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
Mr.Paul Dulfer	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

เลขานุการ

ฉวีวรรณ อรรถเศรษฐัง

ผู้ช่วยเลขานุการ

จิรารัตน์ ภูสิทธิ์ พัทตร์วิไล รุ่งวิสัย

สำนักงานกองบรรณาธิการ

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

โทรศัพท์ 0-4375-4321 ต่อ 1754 หรือ 0-4375-4416

ราคาปก 60 บาท

กำหนดเผยแพร่ ปีละ 6 ฉบับ

ฉบับที่ 1 มกราคม-กุมภาพันธ์

ฉบับที่ 4 กรกฎาคม-สิงหาคม

กองส่งเสริมการวิจัยและบริการวิชาการ

ตำบลขามเือง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม 44150

ราคาสมาชิก ราย 1 ปี 240 บาท

ฉบับที่ 2 มีนาคม-เมษายน

ฉบับที่ 5 กันยายน-ตุลาคม

ราย 2 ปี 480 บาท

ฉบับที่ 3 พฤษภาคม-มิถุนายน

ฉบับที่ 6 พฤศจิกายน-ธันวาคม

พิมพ์เผยแพร่เมื่อวันที่ 31 ตุลาคม 2561

บทบรรณาธิการ

สวัสดีครับ วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ฉบับที่ 5 ประจำปี 2561 ฉบับนี้ยังเข้มข้นด้วยเนื้อหาและสาระทางวิชาการ ทุกบทความวิจัยและบทความวิชาการได้ผ่านการกลั่นกรองจากกองบรรณาธิการและผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบทางวิชาการ เพื่อให้วารสารเป็นที่ยอมรับและเกิดความเชื่อมั่นในวงการศึกษา

ในการจัดทำวารสารทางวิชาการ กองบรรณาธิการได้ให้ความสำคัญกับคุณภาพของบทความวิจัยและบทความทางวิชาการที่คัดเลือกนำมาลงตีพิมพ์ในแต่ละฉบับ โดยบทความวิจัยและบทความทางวิชาการที่ถูกคัดเลือกตีพิมพ์จะต้องผ่านการตรวจสอบทางวิชาการจากผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Reviewers) ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติสอดคล้องกับสาขาวิชาทางด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ท่านเหล่านี้ได้สละเวลาอันมีค่าในการช่วยอ่านและพิจารณาต้นฉบับ พร้อมทั้งให้คำแนะนำที่มีประโยชน์ต่อการดำเนินการจัดทำวารสารเป็น อย่างดี กองบรรณาธิการ ขอกราบขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ฉบับนี้ประกอบด้วยบทความจำนวน 21 เรื่อง ได้แก่ (1) กฎหมายว่าด้วยการบริหารจัดการขยะในประเทศสวีเดน (2) การพัฒนานวัตกรรมที่เหมาะสมสำหรับธุรกิจเอสเอ็มอีไทย (3) การพัฒนาตัวบ่งชี้การส่งเสริมชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพของครู (4) บรรยากาศในการทำงานเชิงสร้างสรรค์และ ผลการปฏิบัติงาน (5) การพัฒนาโปรแกรมเพื่อเสริมสร้างความฉลาดทางดิจิทัล (6) การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์แบบสืบเสาะหาความรู้ 5E ที่ส่งเสริมความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ (7) การวิเคราะห์วารสารทางการแพทย์ของไทย (8) การพัฒนาโปรแกรมส่งเสริมความรับผิดชอบต่อตนเองตามการปลูกฝังจริยธรรม (9) การประชาสัมพันธ์เชิงรุกและภาพลักษณ์องค์กร (10) นโยบายยางพารากับการปลูกยางพารา (11) เส้นไหมใยฝ้ายภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่ความเป็นเอกลักษณ์ (12) การสังเคราะห์งานวิจัยด้านบริหารการศึกษา (13) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นของเยาวชนในพิพิธภัณฑ์ศิลปวัฒนธรรม (14) ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการจัดการตลาดนัด (15) ของการเปิด - ปิดภาคเรียนตามสถาบันอุดมศึกษาในกลุ่มประชาคมอาเซียนและการจัดการเรียนการสอน (16) การพัฒนาสมรรถนะการวิจัยโดยการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา (17) ประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงาน (18) แนวทางการพัฒนาครู ในการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ (19) การพัฒนาการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยการใช้เกมตามทฤษฎีพหุปัญญา (20) การพัฒนาโมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อความทุ่มเทในการจัดการเรียนรู้ และ (21) มาตรการทางกฎหมายเพื่อส่งเสริมผู้นำท้องถิ่นให้เกิดการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน

วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ยินดีต้อนรับสำหรับบรรดานักวิชาการและนิสิตนักศึกษาที่ต้องการนำเสนอผลงานวิชาการ ไม่ว่าจะเป็นบทความวิจัย บทความวิชาการ บทความทั่วไป หรือบทความหนังสือ ทั้งจากภายในและภายนอกมหาวิทยาลัยมหาสารคาม กองบรรณาธิการยินดีต้อนรับ เปิดกว้าง และพร้อมรับต้นฉบับของท่านตลอดเวลาขอให้ศึกษารูปแบบการเขียนจากทำวารสารแต่ละฉบับ ส่งมาให้ยังกองบรรณาธิการโดยไวหัวข้อเรื่องและประเด็นนำเสนอที่เกี่ยวข้องกับมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ บริหารธุรกิจ เศรษฐศาสตร์ และอื่นๆ กองบรรณาธิการยินดีและพร้อมรับต้นฉบับเป็นอย่างมาก เพื่อให้เกิดการเปิดกว้างด้านเนื้อหาและสาระที่จะบรรจุในวารสารและ

เพื่อให้ครอบคลุมทุกสาขาและวิทยาการ ที่เกี่ยวข้องกับทางด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

ในสุดท้ายนี้ กองบรรณาธิการขอขอบพระคุณท่านผู้อ่านทุกท่านที่ได้ให้คำติชมและให้คำแนะนำ เพื่อการปรับปรุงการดำเนินการจัดทำวารสารมาโดยตลอด โดยกองบรรณาธิการได้ให้ความสำคัญและมุ่งเน้นกับการพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพของวารสารให้เป็นที่น่าเชื่อถือและยอมรับในวงการศึกษาการอยู่เสมอ และต่อเนื่อง

รองศาสตราจารย์ ดร.กรไชย พรลภัสสรชกร
บรรณาธิการ

สารบัญ

กฎหมายว่าด้วยการบริหารจัดการขยะในประเทศสวีเดนและแลนด์: ศึกษาเปรียบเทียบกับประเทศไทย	
<i>ชาคริต ชันนาโพธิ์</i>	1
การพัฒนานวัตกรรมที่เหมาะสมสำหรับธุรกิจเอสเอ็มอีไทย	
<i>ณิชา ศรีสุธา</i>	11
การพัฒนาตัวบ่งชี้การส่งเสริมชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพของครู ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร	
<i>ดาสุน บุญเพิ่ม, สมบัติ ท้ายเรือคำ</i>	20
ผลกระทบของบรรยากาศในการทำงานเชิงสร้างสรรค์ที่มีผลต่อผลการปฏิบัติงาน ของผู้ทำบัญชีในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย	
<i>ธราพร บุตรสาร, ญาณินท์ ตั้งภิญโญพุมิคุณ, และไตรรงค์ สวัสดิกุล</i>	31
การพัฒนาโปรแกรมเพื่อเสริมสร้างความฉลาดทางดิจิทัลของนักเรียนระดับประถมศึกษา	
<i>ธีรวัฒน์ รูปเหล็ย, สมบัติ ท้ายเรือคำ</i>	42
การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์แบบสืบเสาะหาความรู้ 5E ที่ส่งเสริมความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ เรื่อง เส้นขนาน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2	
<i>นงศ์เยาว์ นามไธสง, นงลักษณ์ วิริยะพงษ์, มนชยา เจียงประดิษฐ์</i>	54
การวิเคราะห์วารสารทางการแพทย์ไทย ปี พ.ศ.2554 - 2559	
<i>นรากร พลหาญ, ณัฏยา พรหมสาขา ณ สกลนคร</i>	65
การพัฒนาโปรแกรมส่งเสริมความรับผิดชอบต่อตนเองตามการปลูกฝังจริยธรรมด้วยเหตุผล ของโคลเบิร์ตสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2	
<i>ทับทิม ประมูลจะนัง, สมบัติ ท้ายเรือคำ</i>	75
ความสัมพันธ์ระหว่างการประชาสัมพันธ์เชิงรุกกับภาพลักษณ์องค์กรของธุรกิจโรงแรมในประเทศไทย	
<i>ปิยณัฐ ไชยกุล, สุมิตรา จิระวุฒินันท์, ชุติมา เรืองอุดมมานันท์</i>	85
นโยบายการพารากับการปลูกยางพารา : นัยจาก 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้	
<i>บัญชา สมบูรณ์สุข, ปุรวิชญ์ พิทยาภินันท์, ไชยยะ คงมณี</i>	96
เส้นไหมใยฝ้ายภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่ความเป็นเอกลักษณ์ในจังหวัดศรีสะเกษ	
<i>พัชรา ประชาญ์เวทย์, ญาณิศา ศรีบุญเรือง, นิตยา มณีนิล, ชลธิชา โรจนแสง</i>	109
การสังเคราะห์งานวิจัยด้านบริหารการศึกษาในจังหวัดอุตรธานี	
<i>ยุชยา หมื่นสาย</i>	119
การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นของเยาวชนในพิพิธภัณฑ์ศิลปวัฒนธรรมจังหวัดเลย	
<i>ศักดิ์ชาย พวงจันทร์</i>	133
ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการจัดการตลาดนัดของหน่วยงานภาครัฐ ชุมชน และเอกชน	
<i>โคจิลักษณ์ กมลศักดิ์วิกุล</i>	143

การศึกษาผลกระทบของการเปิด - ปิดภาคเรียนตามสถาบันอุดมศึกษาในกลุ่มประชาคมอาเซียน ต่อการจัดการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหาสารคาม <i>สวัสดี วิชระโกชน</i>	155
การพัฒนาสมรรถนะการวิจัยของนักศึกษาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม โดยการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา <i>อพันธ์ พูลพุทรา</i>	182
ประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ ในเขตจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ <i>อมร ไทท่า</i>	192
แนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต <i>อัจฉราภรณ์ สิงห์สม, ธัชชัย จิตรนนท์</i>	205
การพัฒนาการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยการใช้เกมตามทฤษฎีพหุปัญญา <i>อิศรีย์ มณีวิโรจน์, อินธิสาร ไชยสุข</i>	217
การพัฒนาโมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อความทุ่มเทในการจัดการเรียนรู้ของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ <i>ชาญชัย สิทธิโชติ, สมบัติ ท้ายเรือคำ</i>	227
มาตรการทางกฎหมายเพื่อส่งเสริมผู้นำท้องถิ่นให้เกิดการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืนภายใต้ หลักธรรมาภิบาลและหลักเศรษฐกิจพอเพียง <i>พนารัตน์ มาศนมาดล</i>	241

Contents

Waste Management Law in Switzerland: A Comparative Study between the Thai and Swiss Legal Systems <i>Chakrit Khunnapo</i>	1
Suitable Innovation Development for Thai SMEs Business <i>Nichaya Srisuchart</i>	11
Developing Indicators of Promotion for the Professional Learning Community of Teachers of School under Mukdaharn Primary Educational Service Area Office. <i>Daloon Boonperm, Sombat Tayraukham</i>	20
The Effects of a Creative Job Climate on Job Performance of Accountants in the Northeast of Thailand <i>Taraporn Butsan, Yanin Tangpinyo putthikhun, and Trairong Swatdikun</i>	31
Development of a Digital Intelligence Quotient Program for Elementary School Students <i>Theerawat Roopleam, Sombat Tayraukham</i>	42
The Development Self-Responsibility Promotion Programe with Kohlberg Moral Reasoning for Mathayomsuksa 2 <i>Nongyao Namthaisong, Nongluk Viriyapong, Monchaya Chiangpradit</i>	54
A Content Analysis of Nursing Journals from 2011 to 2016 <i>Narakorn Ponharn, Nuttiya Prommasaka Na Sakonnakhon</i>	65
The development of a self-responsibility promotion programe with kohlberg moral reasoning for mathayomsuksa 2 <i>Thupthim Pramoontanang, Sombat Tayraukham</i>	75
The Relationship between Proactive Public Relations and Organizational Image of Hotel Businesses in Thailand <i>Piyanat Chaiyakul, Sumittra Jirawutthinan, Chutima Ruenguttamanan</i>	85
Para-rubber Policies with Para-rubber Plantations : Implication from the Three Southern Border Provinces <i>Buncha Somboonsuke, Purawich Phitthayaphinant, Chaiya Kongmanee</i>	96
Silk Cloth, Cotton Fiber : from Local Wisdom to Sisaket Identity <i>Patchara Pratwet, Yanisa Sriboonruang, Nittaya Manenin, Chonthicha Rojanasang</i>	109
Research Synthesis of Education Administration in Udonthani Province <i>Yutthaya Muensai</i>	119
Local Wisdom Learning Resources for Youths in the Museum of Art&Culture of Loei <i>Sakchai Phuangjan</i>	133

Key Success Factors for Managing Government, Community and Private Sector Bazaars <i>Sojiluk Kamonsakdavikul</i>	143
Effects of ASEAN Semester Begin and End Times on Undergraduate Level Educational Arrangement at Mahasarakham University <i>Sawat Wicharapote</i>	155
Research Competency Development of Students in a Teaching Profession Program at Rajabhat Maha Sarakham University through STEM Education <i>Apantee Poonputta</i>	182
The Working Effectiveness of Staff of The Cooperative Auditing Department in The Roi-Gaen-Sarasin Group <i>Amorn Thotham</i>	192
Teacher Development in English Learning Management for Roi-Et Primary Educational Service Office Area 2 <i>Acharaporn Singsom , Thatchai Chittranun</i>	205
Developing Multiple Intelligence Theory-Based Games to Enhance Grade 4 Students' Vocabulary Learning <i>Isaree Maneewirorod, Intisarn Chaiyasuk</i>	217
Development of a Causal Model Influenced Learning Management Commitment of Secondary Education Teachers under The Office of Basic Education Commission in Northeast Thailand. <i>Chanchai Sitthichot, Sombat Tayraukham</i>	227
Legal Measures to Supports ' Local Leaders' with Sustainable Development Concepts, Good Governance and Sufficiency Economy Framework. <i>Panarat Machamadol</i>	241

กฎหมายว่าด้วยการบริหารจัดการขยะในประเทศสวิสเซอร์แลนด์: ศึกษาเปรียบเทียบประเทศไทย

Waste Management Law in Switzerland: A Comparative Study between the Thai and Swiss Legal Systems

ชาคริต ชันนาโพธิ์¹

Chakrit Khunnapo¹

บทคัดย่อ

ปัญหาขยะมูลฝอยของประเทศไทยที่มีความรุนแรงมากขึ้นตลอดทุกปี เป็นผลเนื่องมาจากขาดการบริหารจัดการทางกฎหมายที่มีประสิทธิภาพ แม้ปัจจุบันจะมีการจัดทำเป็นแผนแม่บทการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศ (พ.ศ. 2559 – 2564) แต่ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการจัดการขยะดังกล่าว ทั้งในส่วนของขยะชุมชนทั่วไป ขยะอันตราย ขยะติดเชื้อ และขยะอุตสาหกรรม ก็ยังขาดกฎหมายที่มีประสิทธิภาพ และขาดองค์กรที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญ

กฎหมายเกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะในประเทศไทย แม้จะมีกฎหมายหลายฉบับที่ให้อำนาจหน่วยงานต่าง ๆ จัดการเกี่ยวกับขยะ เช่น รัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาสิ่งแวดล้อม รวมทั้งกฎกระทรวง ประกาศกระทรวงต่าง ๆ แต่เมื่อเทียบกับกฎหมายของสวิสเซอร์แลนด์แล้วพบว่า ในประเทศสวิสเซอร์แลนด์มีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายหลายครั้ง มีกฎหมายเฉพาะมากมายที่ถูกสร้างขึ้นมาเพื่อบริหารจัดการขยะ เช่น พระราชกฤษฎีกาตู้คอนเทนเนอร์และเครื่องดื่มน้ำ ที่บังคับให้มีการนำขยะดังกล่าวกลับมาใช้ใหม่ ทั้งยังมีองค์กรที่ทำหน้าที่เฉพาะเกี่ยวกับการจัดการขยะโดยตรง

เมื่อวิเคราะห์ปัญหาทางกฎหมายของประเทศไทยเปรียบเทียบกับกฎหมายของประเทศสวิสเซอร์แลนด์ ผู้วิจัยขอเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

- ควรมีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายเกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะในประเทศไทย ให้มีความเป็นเอกภาพ สามารถเชื่อมโยงสอดคล้องกันได้ และปรับปรุงให้มีความทันสมัยต่อสภาพสังคมปัจจุบัน
- ควรมีการจัดตั้งหน่วยงานที่มีความรู้ความสามารถเฉพาะเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะในประเทศไทย ที่มีงบประมาณและบุคลากรที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญเป็นของตนเอง

คำสำคัญ: ขยะ, กฎหมาย, การจัดการ

¹ อาจารย์ประจำ, คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

¹ Lecturer, Faculty of Laws Mahasarakham University

Abstract

Solid waste management is a global challenge fraught with problems that most often require local solutions. Finding resolution to some of the local problems that beset Thailand's solid waste management strategy is becoming increasingly difficult. Attempts to resolve or develop local solutions have become mired in conflicting rules and regulations, some of which are effective and some of which are not. Thailand's Model Scheme of Solid Waste Management (B.E. 2559-2564), which addresses legal problems involving solid waste management, general waste in the community, hazardous waste, infectious waste and industrial waste, still has no effective law or expert agency to resolve these problems. According to current practice in Thailand, there is a wide range of legal provisions which authorize several agencies to deal with solid waste. These include Thailand's Constitution, Promotion and Conservation of National Environmental Quality Act, B.E. 2535 plus Ministerial Regulations and Notifications. To avoid future problems and bring some uniformity to existing practices, a comparative study was initiated in Thailand comparing laws on solid waste management of Switzerland and Thailand, The study found that Switzerland has revised the provisions of law on such problems many times over resulting in specific laws prescribed to deal with solid waste management, For instance, Ordinance of 5 July 2000 on Beverage Containers (Beverage Container Ordinance, BCO), which enforces recycling waste, directly establishes a specific agency for solid waste management. In accordance with the findings of the comparative study of Switzerland and Thailand law, the following is recommended 1) Law on waste management in Thailand should be amended. Amendments should emphasize unity, consistency and conformity with modern Thai social conditions. 2) Establish a department of specialized authorities who are knowledgeable and capable of law enforcement in waste management in Thailand. The department should have a dedicated budget and their own expert personnel.

Keywords: waste, law, management

บทนำ

โดยที่ปัจจุบันประเทศไทย มีปัญหาเกี่ยวกับการจัดการขยะทั้งในส่วนของขยะชุมชนทั่วไป ขยะอันตรายชุมชน ขยะติดเชื้อ และขยะอุตสาหกรรม รวมทั้งปัญหาเกี่ยวกับการจัดการกับผลิตภัณฑ์หรือหีบห่อหรือสิ่งบรรจุผลิตภัณฑ์ที่ไม่ใช่แล้ว อันส่งผลให้เกิดปัญหาขยะตกค้างเป็นจำนวนมาก แม้ว่าประเทศไทยจะมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกำจัดขยะประเภทต่าง ๆ กำหนดหลักเกณฑ์ในการเก็บ การรวบรวม การเคลื่อนย้าย หรือการจัดขยะไว้แล้วก็ตาม แต่การบังคับใช้กฎหมายยังขาดประสิทธิภาพและขาดการบูรณาการในการบริหารจัดการขยะ ประกอบกับหน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่เก็บ รวบรวม เคลื่อนย้าย หรือกำจัดขยะไม่ดำเนินการอย่างถูกต้องก่อให้เกิดปัญหามลพิษต่อชุมชนและสิ่งแวดล้อม

จากปัญหาดังกล่าวมีความคิดกันในนักวิชาการในประเทศไทยว่าสมควรกำหนดกฎหมายให้เมืองหรือการบริหารจัดการขยะทั้งในระดับชาติ และระดับจังหวัด เพื่อจัดทำแผนแม่บทการบริหารจัดการขยะแห่งชาติและแผนปฏิบัติการการบริหารจัดการขยะในระดับจังหวัด เพื่อบูรณาการแนวทางในการบริหารจัดการขยะให้มีประสิทธิภาพ กำหนดแนวทางในการบริหารจัดการขยะ มาตรฐานการจัดการขยะ รวมทั้งกำหนดมาตรการส่งเสริมให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชนที่ดำเนินการลดปริมาณขยะหรือดำเนินการกำจัดขยะได้อย่างถูกต้องและไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อชุมชนและสิ่งแวดล้อม

กฎหมายเกี่ยวกับระบบบริหารจัดการขยะดังกล่าว สวิตเซอร์แลนด์ได้ดำเนินนโยบายวางระบบบริหารจัดการขยะมูลฝอย (Waste Management) วางระบบการคัดแยก รวมทั้งการสร้างจิตสำนึกปลูกฝัง หยั่งรากลึกในการดำรงชีวิตของประชากรมากกว่า 60 ปีคุณ มีการสร้างหลักเกณฑ์ทางกฎหมาย ระบบการคัดแยกขยะเพื่อนำกลับไป

รีไซเคิล ขยะทุกชนิดต้องแยก เช่น เศษผัก เศษผลไม้ จะนำไปทำปุ๋ยหมักที่สวนหลังบ้าน ส่วนกระป๋องขวดพลาสติกต่าง ๆ แก้ว กระดาษ ถ่านไฟฉาย เครื่องใช้ไฟฟ้าเก่าที่เสีย แม้กระทั่งเสื้อผ้า รองเท้าเก่าที่ไม่ต้องการ

โดยกฎหมายว่าด้วยการจัดเก็บขยะของหน่วยงานรัฐมีบริการหลากหลายรูปแบบ เช่น หากขอให้หน่วยงานของรัฐมาเก็บที่หน้าบ้าน จะมีตารางกำหนดวันและเวลา มาแจกให้แต่ละบ้านเป็นรายเดือน และระบุชัดเจนว่า วันไหนจะมาเก็บขยะประเภทใด พรุ่งนี้เก็บกระดาษ อีกวันมาเก็บขยะเปียก เป็นต้น แต่มีเงื่อนไขว่า ถูขยะที่นำมาใส่หุ้มนั้น ต้องเป็นถุงที่ผลิตขายโดยหน่วยงานของรัฐในท้องถิ่นของเมืองนั้นเท่านั้น โดยแต่ละเขตมีสีแตกต่างกัน เขตบ้านใครต้องใช้ถุงของเขตท้องที่นั้น จะใช้ถุงของเขตอื่นไม่ได้ และห้ามใส่ถุงพลาสติกที่เอากันทั่วไปผลิตขาย เหมือนถุงดำบ้านเราไม่ได้ ถ้าจะใส่ถุงดำต้องอยู่ด้านใน

กฎหมายที่กำหนดให้มีการนำขยะไปรีไซเคิล ถือเป็นมาตรการใช้ทรัพยากรอย่างสูญเปล่า แถมยังสามารถแปลงขยะกลับมาเป็นเชื้อเพลิงผลิตกระแสไฟฟ้าได้ ซึ่งประเทศไทยมีหลายอำเภอ ในบางจังหวัดเริ่มแล้ว แต่ยังมีได้มีกฎหมายกำหนดหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนแน่นอน

การศึกษาวิจัยเรื่องกฎหมายว่าด้วยการบริหารจัดการขยะในประเทศสวีเดนจะเปรียบเทียบกับประเทศไทย จะเป็นการสร้างองค์ความรู้ที่จะสามารถนำมาประยุกต์ใช้ และจะเป็นการพัฒนา รูปแบบของกฎหมายที่จะเกิดขึ้นในอนาคตต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ผู้วิจัยมุ่งที่จะศึกษาทำความเข้าใจ ในประเด็นต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1) ศึกษาเกี่ยวกับแนวความคิดพื้นฐานกฎหมายว่าด้วยการบริหารจัดการขยะในประเทศไทย

สวีเดน

2) ศึกษากฎหมายว่าด้วยการบริหารจัดการขยะในประเทศสวีเดนเปรียบเทียบกับไทย

3) ศึกษาการวางรูปแบบที่เหมาะสมสำหรับกฎหมายว่าด้วยการบริหารจัดการขยะในประเทศไทย

ความสำคัญของการวิจัย

ความสำคัญของการวิจัยนี้ทำให้ได้ทราบถึงการวางรูปแบบที่เหมาะสมสำหรับกฎหมายว่าด้วยการบริหารจัดการขยะในประเทศไทย

วิธีการศึกษาวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบ Documentary Research โดยมุ่งศึกษากฎหมายต่างประเทศ และกฎหมายไทย รวมถึงเอกสารทางวิชาการทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศอันได้แก่ กฎหมายหนังสือ งานวิจัย ดุษฎีนิพนธ์ สารนิพนธ์ และบทความที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายว่าด้วยการบริหารจัดการขยะ รวมทั้งโครงสร้างเกี่ยวกับการบริหารจัดการดังกล่าว

ผลการศึกษา

ปัจจุบันมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะอยู่ในกฎหมายหลายรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นกฎหมายระหว่างประเทศ กฎหมายภายในประเทศ ซึ่งกฎหมายภายในประเทศต่างๆ ก็อาจแบ่งแยกได้อีกอย่างหลากหลาย เช่น กฎหมายรัฐธรรมนูญที่มีอำนาจสูงสุด กฎหมายระดับพระราชบัญญัติ หรือกฎหมายลำดับรอง เช่น กฎกระทรวงต่าง ๆ ตลอดจนแม้กระทั่ง กฎหมายที่มีขอบเขตการบังคับใช้น้อยที่สุด เช่น ข้อบัญญัติขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่างก็มีการบัญญัติเกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะไว้ทั้งสิ้น

ทั้งนี้ กฎหมายเกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะประกอบไปด้วย กฎหมายที่บริหารให้ขยะที่ถูกทิ้งได้รับการจัดการอย่างเหมาะสม หรืออาจเป็นกฎหมายป้องกันหรือห้ามทิ้งขยะก็ได้ โดยอาจรวบรวมจำแนก พร้อมกับตัวอย่างข้อความของกฎหมาย ได้ดังต่อไปนี้

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มีการกำหนดเกี่ยวกับการจัดการขยะไว้ในมาตราต่าง ๆ ซึ่งสรุปได้ว่า มีการให้อำนาจชุมชนในการจัดการบำรุงรักษาและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุล และจัดให้มีการปฏิรูปประเทศอย่างน้อยในด้านการจัดให้มีระบบจัดการและกำจัดขยะมูลฝอยที่มีประสิทธิภาพ เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ด้านอื่น ๆ ได้

พระราชบัญญัติสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ให้อำนาจ การกำจัดสิ่งปฏิกูลและมูลฝอยในเขตราชการส่วนท้องถิ่นใดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของราชการส่วนท้องถิ่นนั้น และราชการส่วนท้องถิ่นอาจมอบให้บุคคลใดดำเนินการตามวรรคหนึ่งแทน ภายใต้การควบคุมดูแลของราชการส่วนท้องถิ่น หรืออาจอนุญาตให้บุคคลใดเป็นผู้ดำเนินการกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอย

ทั้งนี้ ให้ราชการส่วนท้องถิ่นมีอำนาจออกข้อกำหนดของท้องถิ่นดังต่อไปนี้

(1) ห้ามการถ่าย เท ทิ้ง หรือทำให้มีขึ้นในที่หรือทางสาธารณะซึ่งสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอยนอกจากในที่ที่ราชการส่วนท้องถิ่นจัดไว้ให้

(2) กำหนดให้มีที่รองรับสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอยตามที่หรือทางสาธารณะและสถานที่เอกชน

(3) กำหนดวิธีการเก็บ ขน และกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอยหรือให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคารหรือสถานที่ใด ๆ ปฏิบัติให้ถูกต้องด้วยสุลักษณะตามสภาพหรือลักษณะการใช้อาคารหรือสถานที่นั้น ๆ

(4) กำหนดอัตราค่าธรรมเนียมการให้บริการ

ของราชการส่วนท้องถิ่นในการเก็บและขนสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอยไม่เกินอัตราตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

(5) กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการเก็บ ขน และกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอยเพื่อให้ผู้รับใบอนุญาตปฏิบัติ

(6) กำหนดการอื่นใดที่จำเป็นเพื่อให้ถูกต้องด้วยสุลักษณะ

พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2535 กำหนดเกี่ยวกับขยะไว้โดยสรุปว่า ในกรณีที่น่าปรากฏว่าพื้นที่ใดมีลักษณะเป็นพื้นที่ต้นน้ำลำธาร หรือมีระบบนิเวศน์ตามธรรมชาติที่แตกต่างจากพื้นที่อื่นโดยทั่วไป หรือมีระบบนิเวศน์ตามธรรมชาติที่อาจถูกทำลายหรืออาจได้รับผลกระทบกระเทือนจากกิจกรรมต่าง ๆ ของมนุษย์ได้โดยง่าย หรือเป็นพื้นที่ที่มีคุณค่าทางธรรมชาติ หรือศิลปกรรมอันควรแก่การอนุรักษ์และพื้นที่นั้นยังมีได้ถูกประกาศกำหนดให้เป็นเขตอนุรักษ์ ให้รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติมีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนดให้พื้นที่นั้นเป็นเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม โดยในการออกกฎกระทรวงตามอาจใช้อำนาจดังนี้

(1) กำหนดการใช้ประโยชน์ในที่ดินเพื่อรักษาสภาพธรรมชาติหรือมิให้กระทบกระเทือนต่อระบบนิเวศน์ตามธรรมชาติหรือคุณค่าของสิ่งแวดล้อมศิลปกรรม

(2) ห้ามการกระทำหรือกิจกรรมใด ๆ ที่อาจเป็นอันตรายหรือก่อให้เกิดผลกระทบในทางเปลี่ยนแปลงระบบนิเวศน์ของพื้นที่นั้นจากลักษณะตามธรรมชาติหรือเกิดผลกระทบต่อคุณค่าของสิ่งแวดล้อมศิลปกรรม

(3) กำหนดประเภทและขนาดของโครงการหรือกิจการของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือเอกชนที่จะทำการก่อสร้างหรือดำเนินการในพื้นที่นั้น ให้มีหน้าที่ต้องเสนอรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

(4) กำหนดวิธีจัดการโดยเฉพาะสำหรับพื้นที่

นี้รวมทั้งการกำหนดขอบเขตหน้าที่และความรับผิดชอบของส่วนราชการที่เกี่ยวข้องเพื่อประโยชน์ในการร่วมมือและประสานงานให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

(5) กำหนดมาตรการคุ้มครองอื่น ๆ ตามที่เห็นสมควร

ในส่วนของการบริหารจัดการขยะมาตรา 78 ของพระราชบัญญัติดังกล่าวให้ การเก็บรวบรวม การขนส่ง และการจัดการด้วยประการใด ๆ เพื่อบำบัดและจัดขยะมูลฝอยและของเสียอื่นที่อยู่ในสภาพเป็นของแข็ง การป้องกันและควบคุมมลพิษที่เกิดจากหรือมีที่มาจากการทำเหมืองแร่ทั้งบนบกและในทะเล การป้องกันและควบคุมมลพิษที่เกิดจากหรือมีที่มาจากการสำรวจ และขุดเจาะน้ำมัน ก๊าซธรรมชาติและสารไฮโดรคาร์บอนทุกชนิดทั้งบนบกและในทะเล หรือการป้องกันและควบคุมมลพิษที่เกิดจากหรือมีที่มาจากการปล่อยทิ้งน้ำมันและการทิ้งของเสียและวัตถุอื่น ๆ จากเรือเดินทะเล เรือบรรทุกน้ำมัน และเรือประเภทอื่น ให้เป็นไปตามกฎหมายเรื่องนั้น ๆ เป็นการเฉพาะ

พระราชบัญญัติรักษาคคลอง รัตนโกสินทรศก 121 มีการห้ามมิให้ผู้หนึ่งผู้ใดเอาหยากเยื่อฝุ่นฝอยหรือสิ่งโสโครกเททิ้งในคลอง และห้ามมิให้เททิ้งสิ่งของดังกล่าวมาแล้วลงในทางน้ำลำคู ซึ่งเลื่อนไหลมาลงคลองได้ ถ้าผู้ใดกระทำผิดต่อมาตรานี้ให้ปรับผู้นั้นไม่เกินยี่สิบบาทหรือจำคุกไม่เกินเดือนหนึ่ง หรือทั้งปรับและจำทั้งสองสถาน

พระราชบัญญัติการเดินทางเรือในน่านน้ำไทย พ.ศ. 2546 ห้ามมิให้มีการเท ทิ้ง หรือทำด้วยประการใดใดให้หินกรวด ทราย ดิน โคลน อับเฉาสีของหรือสิ่งปฏิกูลใด ๆ น้ำมันและเคมีภัณฑ์ลงในแม่น้ำ ลำคลอง บึง อ่างเก็บน้ำ หรือทะเลสาบ อันเป็นทางสัญจรของประชาชนหรือที่ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกันหรือทะเลภายในน่านน้ำไทย อันจะเป็นเหตุให้เกิดการตื่นเขิน ตกตะกอนหรือสกปรก เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากเจ้าท่า ผู้ใด

ฝาดินต้องระวางโทษจำคุกและโทษปรับ และต้องชดใช้เงินค่าใช้จ่ายที่ต้องเสียในการขจัดสิ่งเหล่านั้นด้วย

พระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พ.ศ. 2458 ห้ามทิ้งมูลฝอย ซากสัตว์ ซากพืช ถ้ำถ่าน หรือสิ่งปฏิกูลในทางน้ำชลประทาน หรือทำให้น้ำเป็นอันตรายแก่การเพาะปลูกหรือการบริโภค และห้ามปล่อยน้ำซึ่งทำให้เกิดเป็นพิษแก่หน้าตามธรรมชาติ หรือสารเคมีเป็นพิษลงในทางน้ำชลประทาน จนอาจทำให้น้ำในทางน้ำชลประทานเป็นอันตรายแก่เกษตรกรรม การบริโภคอุปโภค หรือสุขภาพอนามัย

พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 ห้ามมิให้บุคคลใดทิ้งขยะมูลฝอยหรือสิ่งต่างๆ ในที่ได้จัดไว้ในอุทยานนั้น

พระราชบัญญัติรักษาคลองประปา พ.ศ. 2526 ห้ามมีการเทหรือทิ้งสิ่งใดๆ ซากสัตว์ หรือระบายหรือทำให้น้ำโสโครกลงไปในคลองประปา คลองรับน้ำ หรือคลองขังน้ำ

พระราชบัญญัติทางหลวง พ.ศ. 2535 ห้ามทิ้งขยะมูลฝอย สิ่งปฏิกูล น้ำเสีย น้ำโสโครก เศษหิน ดินทราย หรือสิ่งอื่นใดในเขตทางหลวง หรือกระทำด้วยประการใดๆ เป็นเหตุให้ขยะมูลฝอย สิ่งปฏิกูลเศษหินดิน ทราย ตกหล่นบนทางจราจรหรือไหล่ทาง

พระราชบัญญัติรักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 ห้ามเทหรือทิ้งกรวด หิน ดิน เลน ทราย หรือเศษวัสดุก่อสร้างลงในทางน้ำหรือกองไว้ หรือกระทำด้วยประการใดๆ ให้วัตถุดังกล่าวไหลหรือตกลงในทางน้ำ

ในกรณีที่ได้จับกุมผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติพระราชบัญญัติรักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 ได้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่แจ้งให้ผู้กระทำความผิดจัดการลบ ล้าง กวาด เก็บตักแต่ง ปรับปรุงสิ่งที่เปื้อนความผิดมิให้ปรากฏอีกต่อไปภายในระยะเวลาที่กำหนด ถ้าผู้กระทำความผิดยินยอมปฏิบัติตาม ให้คดีเป็นอัน

เลิกกัน ถ้าผู้กระทำความผิดไม่ปฏิบัติตาม พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจจัดทำหรือมอบหมาย ให้ผู้อื่นจัดทำให้เกิดความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อย และให้ ผู้กระทำความผิดชดใช้ค่าใช้จ่ายในการเข้าจัดทำความสะอาดหรือความเป็นระเบียบเรียบร้อยตามที่ได้ใช้จ่ายไปจริงให้แก่เจ้าพนักงานท้องถิ่น แต่การ ชดใช้ค่าใช้จ่ายไม่ลบล้างการกระทำความผิดหรือระงับการดำเนินคดีแก่ผู้กระทำความผิด

ประมวลกฎหมายอาญา กำหนดให้การเอาของที่มีพิษหรือสิ่งอื่นที่น่าจะเป็นอันตรายแก่สุขภาพเจือลงในอาหารหรือในน้ำซึ่งอยู่ในบ่อ สระ หรือที่ขังน้ำใดๆ และอาหารหรือน้ำนั้นได้มีอยู่หรือจัดไว้เพื่อประชาชนบริโภค จำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงสิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งพันบาทถึงสองหมื่นบาท หรือหากกระทำให้ร้ายระบายน้ำ ร่องน้ำ หรือท่อระบายน้ำโสโครก อันเป็นสิ่งสาธารณะเกิดขัดข้อง หรือไม่สะดวก โทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาท

ส่วนหากทำให้เกิดปฏิกูลแก่หน้าในบ่อ สระ หรือที่ขังน้ำ อันมีไว้สำหรับประชาชนใช้สอย จำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน ปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ส่วนกฎหมายเกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะในประเทศสวีเดนเป็นการสร้างการจัดการสิ่งแวดล้อมของรัฐบาลกลาง ผลกระทบอันตรายควรหลีกเลี่ยงของขยะ ขึ้นอยู่กับรัฐบาลเป็นผู้กำหนดนโยบาย การบังคับใช้และแนะนำ ตลอดจนการเพิ่มองค์การส่วนบุคคลที่เป็นเอกชนซึ่งมีลักษณะบังคับใช้ได้จริง (Clive H. Church, 2013: 19)

กฎหมายจัดการขยะของสวีเดน ฉบับแรก

ในปี 1983 รัฐสภาสวีเดน กำหนดประเด็นสำหรับการป้องกันสิ่งแวดล้อมกฎหมาย ประกอบด้วยหลักขั้นพื้นฐานในการจัดการกำจัดขยะโดยปราศจากการก่อสร้าง การรักษาโดยเฉพาะกฎหมายต้องการที่จะให้ขยะควรถูกหลีกเลี่ยงหรือการนำมาใช้ใหม่ สามารถเป็นไปได้เมืองเล็กๆ และสามารถรับผิดชอบใช้กฎหมายโดยเฉพาะได้อย่างดี

ลำดับเกี่ยวกับการสร้างกฎหมายเกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะของสวิส อาจสรุปได้ดังนี้

1) Federal Environmental Protection Act of 1983 (EPA).

2) Federal Water Protection Act of 1991 (WPA).

3) Federal Act on the Protection of Nature and Cultural Heritage of 1966 (NCHA).

4) Federal Forest Act of 1991 (ForA).

5) Federal Agriculture Act of 1998 (AgricA).

6) Federal Act on Non-Human Gene Technology (GTA)

สำนักงานรัฐบาลกลางสวิสฯ สถาบันสิ่งแวดล้อม หรือ “FOEN Federal Office for the Environment” เป็นนานาประเด็นของการแนะนำจุดประสงค์ในวิธีการมาตรฐานซึ่งสถานะของรัฐบาลกลางได้มีการปรับใช้ข้อบังคับ หรือบทบังคับ โดยเฉพาะของนานาชาติ และความต้องการคุณภาพของการรีไซเคิลขยะ ยกตัวอย่างเช่น การขุดค้นขยะและ ทิศทางการใช้แล้วรีไซเคิลขยะ เป็นต้น

ประเทศสวิสเซอร์แลนด์ประกอบไปด้วยรัฐบาลกลาง 26 รัฐ(ศิริพร เท็นท์. 2555: 113) ซึ่งพวกเขามีกฎหมาย และกฎหมายรัฐบาลของรัฐบาลกลางในการจัดการภาคสนาม การจัดการขยะ ส่วนรัฐบาลก็จะเป็นผู้รับผิดชอบสำหรับประเด็นข้อกฎหมายสำหรับการกระทำของเขา เป็นความรับผิดชอบของรัฐ และในเขตเทศบาลมีกฎหมายเฉพาะและการบังคับใช้การจัดการขยะ อาทิเช่น การกำหนดการคัดแยก การกำหนดข้อกฎหมายห้ามทิ้งขยะต่าง ๆ มีสำนักงานกลางสำหรับคัดกรองให้มีมาตรฐานทางสิ่งแวดล้อม(Max Oettli, 2009: 35)

ในหลายเทศบาลในสวิสฯ มีการแบ่งแยกขยะเป็นกลุ่ม 4 ประเภท

1. ทิ้งไป

2. ขยะที่เป็นอันตราย

3. ขยะที่มีประโยชน์ เช่น สามารถรีไซเคิล

หรือนำกลับมาใช้ใหม่ได้

4. ขยะชนิดพิเศษ ซึ่งจะกำหนดเป็นกรณี ๆ ไป

EPA (Environmental Protection Agency) ได้วางรากฐานหลักกฎหมายของกฎหมายสิ่งแวดล้อมของประเทศสวิสเซอร์แลนด์และได้ออกเดินทางหาเครื่องมือโดยทั่วไปของกฎหมายสิ่งแวดล้อม เช่น การประเมินผลกระทบของสิ่งแวดล้อม ข้อมูลสิ่งแวดล้อม การกระตุ้นการประเมินค่า และสิทธิในการอุทธรณ์ขององค์กรแต่ไม่ได้อยู่ภายใต้มาตรการป้องกันป้องกันไว้ก่อนแต่เพียงผู้เดียวในบทบัญญัติเกี่ยวกับการฟื้นฟูและการปรับปรุง EPA (Environmental Protection Agency)ยังกำหนดว่าจะทำอะไร ถ้าบทบังคับไม่ให้ปฏิบัติตาม

ภายใต้การกระทำการศึกษาสิ่งแวดล้อม EPA (Environmental Protection Agency) จุดประสงค์ของการควบคุมมลพิษที่ปกคลุมเป็นการปกป้องสิ่งแวดล้อมจากผลกระทบที่อันตราย ขณะที่ EPA (Environmental Protection Agency) ได้สร้างเงื่อนไขโดยทั่วไปโดยเฉพาะเป้าหมายในรายละเอียดเฉพาะการติดตั้งค่าขีดจำกัดมีอยู่ 2 วิธีที่จะป้องกันต่อต้านผลกระทบที่เป็นอันตรายในสารปนเปื้อนมลภาวะอากาศ เสียง การแผ่รังสีไม่มีไอโซน และการสิ้นสะท้อน การส่งออกได้ถูกกักเก็บในขีดขั้นต่ำสุดที่แหล่งของพวกเขาและยังมีการปนเปื้อนสิ่งอื่นๆ นำหนักของการปกคลุมประกอบไปด้วยสถานที่ที่มีผลกระทบด้วยบุสัททผลาด

เมื่อมีมาตรการการป้องกัน EPA (Environmental Protection Agency)ต้องการที่จะบ่งบอกถึงการแพร่กระจายมลภาวะทางอากาศ การแผ่รังสี และการสิ้นสะท้อนไกลรากับความเป็นไปได้ และถูกป้องกันเกิดขึ้นในที่มืด ๆ ซึ่งรับประกันได้ว่าดีที่ไม่สามารถสร้างในสถานที่ที่มีระดับความสูงของภาวะมลพิษ ระบบความร้อนและเครื่องยนต์ ยกตัวอย่างเช่น ควรรออกแบบการบรรเทาควันไอเสียที่เป็นพิษเมื่อมันเป็นไปได้ อากาศ และความเยียบสงบที่เป็นไปได้ คำสั่งอนุมัติ

การก่อสร้างขนาดเล็กอัตราความร้อนและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์เทคโนโลยีได้จัดหาโอกาสเป็นจำนวนมากสำหรับการลดการส่งออกเครื่องยนต์ที่มีประสิทธิภาพเป็นอย่างมาก ในความต่ำของมลพิษเชื้อเพลิง ฉนวนกันความร้อนของบ้านต้องการเชื้อเพลิงสำหรับความร้อนและซึมซับการลดเสียงจากเครื่องมือการก่อสร้างของค่าซีดจำกัดได้ถูกขับเคลื่อนโดยความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยีการผลิตในระดับขั้นสูง การกรองอนุภาคในเครื่องยนต์ของเชื้อเพลิงและการพัฒนาความซ้ำของการขนส่งทางรถไฟ 1 และรถบรรทุก ยิ่งไปกว่านั้นพื้นดินถูกออกแบบเพื่อการก่อสร้างและการพัฒนาจังหวัดต้องนับจำนวนมลภาวะ ขยะ และระดับการแผ่รังสีที่ไม่ใช่ไอโซน

การควบคุมอย่างเข้มงวดของกฎหมาย

แม้ว่าความจำกัดการส่งออกที่ป้องกันไว้ก่อนถูกติดตั้งนี้ไม่ใช่การรับประกันว่าผลกระทบของคนและสิ่งแวดล้อมจะยังคงหลงเหลืออยู่ในระดับเป็นที่ยอมรับ ยกตัวอย่างเช่น มลภาวะทางเสียงตามท้องถนนและวางรถไฟกับระดับการจราจรสูงเป็นที่สำคัญการจำกัดของค่าซีดจำกัดที่ถูกปกคลุมโดยกฎ ดังนั้น การระบุระดับมลพิษซึ่งได้รับอนุญาตในสถานที่โดยเฉพาะถ้าติดตั้งค่าซีดจำกัดระดับความควบคุมได้ถูกแผ่ขยายวงกว้างออกไปนอกจากนี้มาตรการต้องถูกประยุกต์ยังมี การเพิ่มนวัตกรรมการเพิ่มการป้องกันไว้ก่อนเช่น ตัวถ่วงขยะในพื้นที่ที่มีมลพิษมากเกินไป การป้องกันไว้ก่อนมันเป็นงานของรัฐเพื่อที่จะดำเนินแผนการกรณีการตั้งเงื่อนไขและการเพิ่มมาตรการขยะกับกฎหมายของสวิส ขยะที่ไม่ถูกต้องสามารถสร้างความเสียหายให้กับสิ่งแวดล้อมอย่างแท้จริงในหลายๆ วิธีนี้ คือเหตุผลทำไมการกำจัดขยะเป็นสิ่งสำคัญที่จะต้องทำในการกระทำการป้องกันสิ่งแวดล้อม EPA (Environmental Protection Agency) ความใกล้ชิดได้เกี่ยวข้องกับปัญหาที่ถูกติดตั้งสารปนเปื้อนและการป้องกันหน้าดิน

EPA (Environmental Protection Agency) ได้เผยแพร่หลักการวิธีจัดการขยะที่ควรหลีกเลี่ยง การสร้างขยะถ้าเป็นไปได้ทั้งหมด ถ้าได้ทำการผลิตภัณฑ์ แล้วถ้าความเป็นไปได้ควรจะนำกลับมาใช้ผลิตภัณฑ์วัสดุใหม่สำหรับขยะครึ่งรอบทั้งหมดของเมืองดังนั้นขยะจะถูกแยกจากรูปแบบขยะ

ในสวิส มีพระราชกฤษฎีกาตู้คอนเทนเนอร์และเครื่องดื่ม Ordinance of 5 July 2000 on Beverage Containers (Beverage Container Ordinance, BCO) ได้มีการเผยแพร่ระดับการรีไซเคิลสำหรับบรรจุภัณฑ์ เครื่องดื่ม ผู้บริโภคต้องการที่จะคืนขยะไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ ขณะที่ผู้ขายปลีกได้รับการยอมรับจากผู้บริโภค

นอกจากนั้นสวิส ยังมีกฎหมายที่เข้มงวดสำหรับพื้นที่การฝังกลบ กล่าวคือขยะที่ไม่สามารถรีไซเคิลได้ดังนั้นการฝังกลบไม่จำเป็นต้องใช้ความเสี่ยงกับสิ่งแวดล้อมในทางปฏิบัตินี้ คือ ความหมายที่ขยะไม่ควรทำปฏิกิริยาในน้ำนานกว่าและต้องไม่ละลายในน้ำเท่าที่เป็นไปได้ขึ้นอยู่กับคุณสมบัติ ดังนั้น ขยะมีสารเคมีถูกรักษาก่อนที่จะฝังกลบดินขยะภายในประเทศ ยกตัวอย่างเช่น การเผาไหม้ขยะในพีช ต้องถูกจัดวางยังสถานที่ที่ได้รับใบอนุญาตให้ฝังกลบ โดยอาจจะขึ้นอยู่กับเงื่อนไขของขยะ การฝังกลบต้องกำหนดความสัมพันธ์ของอุปกรณ์เทคโนโลยีไว้หลังการดูแล

สถานที่ในการจัดการขยะ

สถานที่ที่ขยะไม่ได้รับการรักษาอย่างถูกต้องในวาระสิ่งแวดล้อม อาทิเช่น การฝังกลบแบบเดิมๆ ที่ดินอุตสาหกรรมแบบเดิมๆ หรือที่ตั้งของอุบัติเหตุสิ่งแวดล้อมถูกออกแบบโดยที่ตั้งมลพิษ

ส่วนสถานที่ที่มีความเสี่ยงของสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะ ยกตัวอย่างเช่น น้ำบาดาล การตรวจสอบและการฟื้นฟูของที่ตั้งมลพิษซึ่งมีราคาแพงมาก ในบางกรณี การร่วมมือกันยังเป็นเพียงการทำการบริจาค ถ้ามันเป็นไปได้โดยเฉพาะคนที่ไม่มีควมรับผิดชอบหรือผู้ก่อมลพิษมีเงินไม่เพียงพอสำหรับค่าใช้จ่าย การร่วมกันทางการเงินแบ่งราคาจากที่

ตั้งกองทุนสารปนเปื้อนนี้คือทุนโดยการจัดเก็บค่าบริการในการทิ้งขยะและส่งออกขยะไปทั้งยังต่างประเทศ

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างกฎหมายไทยและของสวิส เกี่ยวกับการจัดการขยะจะเห็นว่า

ในเรื่องด้านความเป็นเอกภาพของกฎหมายสวิส จะเห็นว่า พยายามจะสร้างความความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของกฎหมายว่าด้วยการจัดการขยะ เช่น มีพระราชบัญญัติกำหนดกระบวนการและวิธีการรีไซเคิลขยะทั้งหมด ที่มีชื่อกฎหมายว่า “พระราชกฤษฎีกาตู้คอนเทนเนอร์ และกระป๋อง” หรือ “Ordinance of 5 July 2000 on Beverage Containers (Beverage Container Ordinance, BCO)” ที่มีการกำหนดกระบวนการและมาตรการต่าง ๆ ของการรีไซเคิลขยะประเภทดังกล่าวอย่างจริงจัง ส่วนในประเทศไทยนั้น กฎหมายไม่ค่อยจะมีความสอดคล้องกันสักเท่าใดนัก จะเห็นได้จากกฎหมายหลายฉบับที่กำหนดความหมายของ ขยะ และวิธีการจัดการขยะที่แตกต่างกัน เช่น กฎหมายบางฉบับใช้คำว่า สิ่งปฏิกูล บางฉบับใช้คำว่า มูลฝอย หรือ ของเสีย เป็นต้น

ด้านความทันสมัย กฎหมายเกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะของสวิส มีการปรับปรุงให้ทันสมัยต่อความเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ส่วนประเทศไทยนั้น กฎหมายบางฉบับใช้บังคับมาเป็นเวลานานมาก ทำให้ไม่ทันต่อความเปลี่ยนแปลงของสังคมปัจจุบัน

ด้านความสำคัญนโยบายของรัฐบาลกลาง ตลอดจนกฎหมายเกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะของสวิส ให้ความสำคัญเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวอย่างมาก ในบางครั้งมีการออกกฎหมายเร่งด่วนเพื่อดำเนินการเกี่ยวกับขยะชนิดนั้นโดยตรง เช่น ขยะที่เกิดจากการก่อสร้าง หรือ ขยะประเภท

กระป๋องที่เป็นอาหารสัตว์เลี้ยง เป็นต้น

ด้านองค์กรบังคับใช้กฎหมายประเทศสวิส มีองค์กรบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะโดยตรง เกี่ยวกับปัญหานั้น ๆ เช่น ในสวิส มีการจัดตั้ง “สำนักงานเกี่ยวกับ ขยะ น้ำ พลังงาน และอากาศ” มีการเปิดโครงการนี้กับวัตถุประสงค์ของการสนับสนุน การจัดการขยะต่าง ๆ สำหรับการรีไซเคิลที่มีคุณภาพสูงแทนการฝังกลบ

ส่วนในประเทศไทยจะเป็นการมอบหมายหน้าที่อย่างกว้างและทับซ้อนกันพอสมควรทำให้การแก้ปัญหาเกี่ยวกับขยะดังกล่าว และส่วนใหญ่การจัดการขยะก็จะตกอยู่แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งมีข้อจำกัดด้านงบประมาณและความรู้ความสามารถของบุคลากร

จากกฎหมายเกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะของประเทศไทย เมื่อเปรียบเทียบกับของสวิสเซอร์แลนด์แล้ว ผู้เขียนใคร่ขอเสนอแนะในเรื่องต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

- 1) ควรมีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายเกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะในประเทศไทย ให้มีความเป็นเอกภาพ สามารถเชื่อมโยงสอดคล้องกันได้ และปรับปรุงให้มีความทันสมัยต่อสภาพสังคมปัจจุบัน
- 2) ควรมีการจัดตั้งหน่วยงานที่มีความรู้ความสามารถเฉพาะเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะในประเทศไทย ที่มีงบประมาณและบุคลากรที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญเป็นของตนเอง

เอกสารอ้างอิง

ศิริพร เทันท์. (2555). ตะยะยอตเขาล่องทะเลสาบสวิตเซอร์แลนด์. สำนักพิมพ์สารคดี

Ordinance of 5 July 2000 on Beverage Containers (Beverage Container Ordinance, BCO)

Max Oetli . (2009). CultureShock Switzerland. MashallCavendish Coporation.

Clive H. Church. A Concise History of Switzerland. Cambridge University.

การพัฒนานวัตกรรมที่เหมาะสมสำหรับธุรกิจเอสเอ็มอีไทย

Suitable Innovation Development for Thai SMEs Business

ณิชา ศรีสุธา¹

Nichaya Srisuchart¹

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอแนวทางพัฒนาวัตกรรมที่เหมาะสมสำหรับธุรกิจเอสเอ็มอีไทยซึ่งได้มาโดยใช้การศึกษาทบทวนวรรณกรรม การคิด และการวิเคราะห์บนพื้นฐานของทฤษฎี แนวคิด ร่วมกับหลักฐานเชิงประจักษ์ด้านการประกอบการและความสำเร็จในการพัฒนาวัตกรรมจากหลายแหล่ง เพื่อพัฒนาวัตกรรมให้ประสบความสำเร็จของผู้ประกอบการควรปรับมุมมองด้านปัญหาเงินทุนและและการสนับสนุนของภาครัฐเป็นการริเริ่มใช้ทรัพยากรที่ตนเองในการมีสร้างนวัตกรรมตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงโดยอาศัยแนวทาง3ขั้นตอนได้แก่การสร้างความองงามสำหรับลูกค้าเพื่อสร้างแนวคิด การคัดเลือกโดยตัวเงินเพื่อเลือกสรรแนวคิดที่คุ้มค่าที่สุดมาพัฒนาต่อ และการทดสอบการทำงานก่อนออกใช้จริง

คำสำคัญ : นวัตกรรม; ธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

Abstract

Imagination is one of the initial steps of innovative product development. Often times, it is the easiest step. More challenging steps will determine the success or failure of the intended outcome. To help steer a course for success, this article offers innovation development direction suitable for Thai SME businesses. Identifying the direction that should be taken can help develop a right-minded approach to innovative product development The directions provided in this article were derived from literature review, scrutinizing, and analyzing based on theories, concepts, and evidences regarding entrepreneurship, and innovation development success from various credible sources. To develop successful innovation, the outcome revealed that Thai SMEs should turn the steps of perspective funding inaccessibility and government support limitations into a self-strengthening approach, according to the philosophy of Sufficiency Economy. This can be done by starting to leverage available resources, and using 3 steps 1) customer fruitfulness

¹ อาจารย์สาขาวิชาการจัดการธุรกิจการค้าสมัยใหม่ คณะบริหารธุรกิจ สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์ เบอร์โทรศัพท์ 028551239 Email nichayasri@pim.ac.th

¹ Lecturer of Department of Modern Trade Management, Faculty of Business Administration, Panyapiwat Institute of Management Tel 028551239 Email nichayasri@pim.ac.th

2) idea selection using monetary data to further develop the most valuable ideas, and 3) test before launching, respectively.

Keywords: Innovation; Small and Medium Enterprise

บทนำ

ปัจจุบันผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในประเทศไทยกำลังพบกับความท้าทายในแบบที่ไม่เคยมีมาก่อน ซึ่งทำให้เกิดการเผชิญกับการแข่งขันที่รุนแรง และความเปลี่ยนแปลงรอบด้านไม่ว่าจะเป็นพฤติกรรมผู้บริโภคที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างสิ้นเชิงจากอิทธิพลของเทคโนโลยี จำนวนคู่แข่งที่มากขึ้นหลายเท่าตัวเนื่องจากการเลื่อนหายไประหว่างการดำเนินการค้าซึ่งผู้ซื้อและผู้ขายทั่วโลกถูกเชื่อมกันด้วยพลังแห่งอินเทอร์เน็ต กอปรกับนโยบายของภาครัฐ ซึ่งผลักดันการเปลี่ยนบริบทประเทศไปสู่ยุคไทยแลนด์ 4.0 ซึ่งอาจสรุปได้ว่า สิ่งที่เป็นกุญแจในการสร้างความอยู่รอดและเติบโตขององค์กรได้คือนวัตกรรม บทความนี้มีจึงมีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอแนวทางพัฒนานวัตกรรมที่เหมาะสมสำหรับธุรกิจเอสเอ็มอีไทยซึ่งได้มาโดยใช้การศึกษาทบทวนวรรณกรรมและการคิดวิเคราะห์บนพื้นฐานของทฤษฎี แนวคิด ร่วมกับหลักฐานเชิงประจักษ์ด้านการประกอบการและความสำเร็จในการพัฒนานวัตกรรมจากหลายแหล่งซึ่งเป็นมุมมองหนึ่งในการสร้างความแข็งแกร่งขึ้นจากภายในองค์กรในบริบทที่เหมาะสมเจาะกับเศรษฐกิจของผู้ประกอบการเอง

ความสำคัญของธุรกิจเอสเอ็มอี

ในยุคปัจจุบันวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Small and Medium Enterprises) หรือธุรกิจเอสเอ็มอีเป็นส่วนสำคัญที่ภาครัฐบาลมุ่งเน้นพัฒนาให้มีบทบาทสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจไทย (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและ

สังคมแห่งชาติ, 2559 : 85) ซึ่งถูกบรรจุไว้อย่างชัดเจนในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับปัจจุบัน

ในเชิงเศรษฐกิจของประเทศไทย สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (2560) ได้ประมวลสรุปไว้กล่าวคือ ธุรกิจเอสเอ็มอีมีมูลค่าในปี 2559 ถึงจำนวน 6,063,143 ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ (GDP) ถึงร้อยละ 42.2 ซึ่งมีอัตราการขยายตัวถึงร้อยละ 5.2 ซึ่งธุรกิจเอสเอ็มอีไทยมีความสำคัญต่อประเทศในแง่การจ้างงาน และการเพิ่มมูลค่าให้วัตถุดิบในประเทศเนื่องจากเป็นธุรกิจที่ใช้ทรัพยากรในประเทศเป็นหลัก ทั้งยังมีส่วนในการสร้างรายได้ให้ประเทศไทยเช่นภาคผลิตเพื่อการส่งออก ธุรกิจเอสเอ็มอีไทยจัดว่าเป็นกลุ่มซึ่งลักษณะทางธุรกิจที่หลากหลายเนื่องจากประกอบด้วย ทั้งผู้ผลิต ผู้กระจายสินค้าและผู้ให้บริการ ซึ่งครอบคลุมกิจกรรมหลักทางเศรษฐกิจไว้ทั้งหมด นอกจากนี้ในปี 2559 ยังมีรายงานว่ามีจำนวนผู้ประกอบการเอสเอ็มอี ในประเทศไทยจำนวนมากถึง 3 ล้านราย ก่อให้เกิดการจ้างงาน 11,747,093 คน จากการจ้างงานของวิสาหกิจทั้งหมด 14,780,001 คน คิดเป็น 79.48 % ของการจ้างงานทั่วประเทศ ฉะนั้นความอยู่รอดและความสำเร็จของธุรกิจเอสเอ็มอีจึงมีส่วนสัมพันธ์กันอย่างลึกซึ้งกับความมั่นคงและมั่งคั่งของประเทศชาติ

ความหมายของนวัตกรรม

นวัตกรรม หมายถึง กระบวนการหลากหลายขั้นตอนซึ่งองค์กรทำการเปลี่ยนแนวความคิดที่มีให้เกิดเป็นสิ่งที่ใหม่ หรือสิ่งที่ถูกพัฒนาให้ดีขึ้น ทั้ง

ในด้านตัวสินค้า (Product) การบริการ (Service) และกระบวนการ (Process) เพื่อพัฒนา แข่งขัน และสร้างความแตกต่าง อย่างประสบความสำเร็จ ในตลาดเป้าหมาย (Anahita Baregheh, Jennifer Rowley, Sally Sambrook, 2009 : 1334) และยัง หมายความว่า สิ่งใหม่ที่เกิดจากความคิดสร้างสรรค์ ประสบการณ์ ทักษะความชำนาญ เพื่อปรับปรุงสิ่ง ต่างๆให้ดียิ่งขึ้นจากเดิม โดยนวัตกรรมอาจจะ เป็นการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ การบริการใหม่ หรือ กระบวนการผลิตใหม่ก็ได้(วีรวิชัย เลิศไทยตระกูล, 2557)

พลสวัสดิ์ เผ่าประพันธ์ (2557) ยังให้นิยาม ของนวัตกรรมว่าคือ การเปลี่ยนแปลงสู่สิ่งใหม่ หรือ การปรับปรุงจากสิ่งเดิม ที่เกิดจากการนำความรู้ และความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ไปพัฒนาให้เกิดคุณค่า ต่อลูกค้า ต่อองค์กร ต่อสังคมและประเทศชาติ หรือ หมายถึง การทำสิ่งใหม่ที่ดีกว่าเดิม ทั้งนี้การ สร้างสรรค์สิ่งใหม่ ไม่จำเป็นต้องจัดสิ่งที่มีอยู่เดิม ออกไปทั้งหมด แต่อาจเป็นการต่อยอดจากสิ่งเดิม ที่มีอยู่มาปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงให้เหมาะสมกับ โอกาสและสถานการณ์ เพื่อให้ได้ สินค้าใหม่ การ บริการใหม่ กระบวนการทำงานใหม่ หรือรูปแบบ ของธุรกิจใหม่ ที่สามารถสร้างคุณค่าเพิ่มขึ้นได้ โดย ไม่จำเป็นว่าจะต้องเป็นสิ่งใหม่ที่คนไม่เคยคาดคิด มาโดยความใหม่เป็นแค่หนึ่งในส่วนประกอบของ นวัตกรรมเท่านั้น

นอกจากนี้นวัตกรรมยังแบ่งเป็น นวัตกรรม เชิงลึก (Radical innovation) คือนวัตกรรมที่เกิด จากการปรับเปลี่ยนรากเหง้าหรือพื้นฐานเดิมอย่าง ลึกลับ เช่น กล้องดิจิทัลซึ่งถูกพัฒนาจากกล้องใช้ ฟิล์ม และนวัตกรรมเชิงปรับปรุง (Incremental Innovation) คือนวัตกรรมที่ปรับปรุง เพิ่มเติมสิ่ง ใหม่เข้าไปในสิ่งที่มีอยู่แล้วเช่น โทรศัพท์มือถือไอ โฟนรุ่น 6S ถูกพัฒนามาจากโทรศัพท์มือถือไอโฟน รุ่น 6 โดยเพิ่มสมรรถนะเพื่อตอบสนองต่อความ ต้องการของลูกค้าเพิ่มมากขึ้นเป็นต้น (Bessant, J. and Tidd, J., 2007) อนึ่งนวัตกรรมเชิงปรับปรุงยัง

ถูกสรุปว่าสามารถใช้สร้างความสำเร็จแก่ธุรกิจ เอสเอ็มอีที่ขาดแคลนเงินทุนได้อีกด้วย (Tino Woschke, Heiko Haase, Jan Kratzer, 2017:195) แม้แต่ในประเทศอังกฤษยังพบว่ากลุ่มธุรกิจเอสเอ็ม อีอาหารยังเน้นการพัฒนานวัตกรรมเชิงปรับปรุง ก็สามารถทำรายได้ด้านการค้าอย่างงดงามเช่นกัน (Anahita Baregheh, Jennifer Rowley, Sally Sambrook, Daffyd Davies, 2012:300-321).

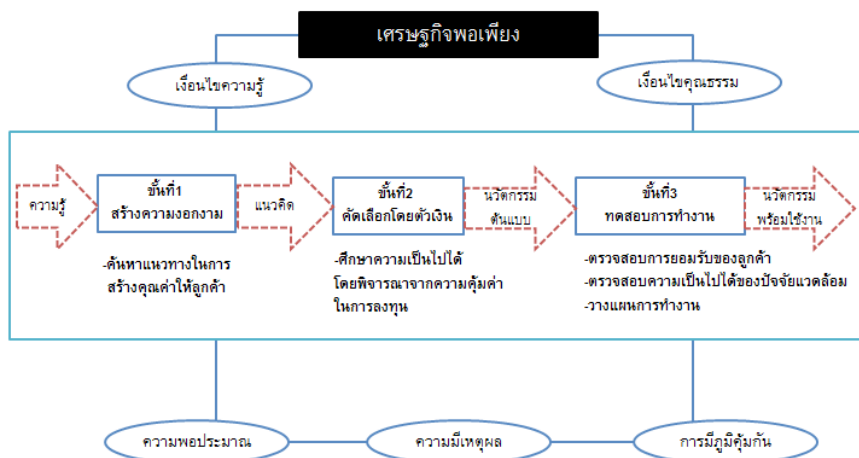
การพัฒนานวัตกรรมที่เหมาะสมสำหรับ ธุรกิจเอสเอ็มอีไทย

ปัจจุบันรัฐบาลไทยประกาศยุทธศาสตร์ใน การขับเคลื่อนและพัฒนาประเทศคือ Thailand 4.0 (ประเทศไทย 4.0) (ไทยรัฐออนไลน์, 2559) โดย ดร.สุวิทย์ เมษินทรีย์ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวง พาณิชยได้กล่าวถึงโครงสร้างเศรษฐกิจใหม่ที่ รัฐบาลวางเป้าหมายไว้คือการมุ่งไปสู่ Value based economy หรือ เศรษฐกิจที่มีการขับเคลื่อนด้วย นวัตกรรม ซึ่งในส่วนของธุรกิจเอสเอ็มอีจะต้องมี การนำนวัตกรรมมาใช้เป็นหัวใจหลักในการสร้าง โดยการขับเคลื่อนไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ของประเทศจะต้องกระทำด้วยการสร้างความเข้ม แข็งจากภายในตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอ เพียงอีกด้วย อันประกอบด้วย 3 องค์ประกอบคือ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล ภูมิคุ้มกัน และ 2 เงื่อนไข คือเงื่อนไขความรู้ และเงื่อนไขคุณธรรม (สำนักงานมูลนิธิชัยพัฒนา, 2550) อย่างไรก็ตาม สิ่งที่ยังมีความไม่ชัดเจนนั้นคือ การพัฒนานวัตกรรม ที่เหมาะสมนั้นจะถูกกระทำได้อย่างไรจึงจะเหมาะ กับธุรกิจ และยังมีข้อเสนอแนะว่าควรมีการศึกษา เพื่อเชื่อมโยงหลักเศรษฐกิจพอเพียงกับแนวคิด สากลด้านการจัดการรูปแบบต่างๆ (ชัชฉิมพร ทวี เตช, สุพจน์ แสงเงิน, และ ณิชพล ชุมวรฐายี, 2554) จากการศึกษาของ ณิชวิวัฒน์ สุขศิริวิวัฒน์ และ ณิช สิทธิ เกิดศรี (2557:119) ยังพบว่าความท้าทายและ ข้อจำกัดของการขับเคลื่อนนวัตกรรมในมุมมองของ

ผู้ประกอบการเอสเอ็มอี เองนั้นคือ 1. การสนับสนุนของรัฐบาลที่ไม่เพียงพอ 2. ต้นทุนของการพัฒนาวัตกรรม และ R&D ที่สูง และ 3. ความยากในการแสวงหาแหล่งเงินทุน ซึ่งผู้เขียนบทความเชื่อว่าสิ่งเหล่านี้เป็นปัญหาที่ก้าวข้ามไปได้หากผู้ประกอบการปรับมุมมองต่อการพัฒนาวัตกรรม โดย 1. ไม่รอคอยการสนับสนุนของรัฐบาลแต่เพียงฝ่ายเดียว แต่ หันมาริเริ่มสร้างนวัตกรรมขึ้นด้วยตนเอง เช่น การริเริ่มพัฒนาจากจุดแข็งของธุรกิจเอง ซึ่งธุรกิจเอสเอ็มอี มีการบริหารเป็นอิสระ ยืดหยุ่น มีต้นทุนต่ำกว่าองค์กรใหญ่ และสามารถอาศัยช่องว่างทางการตลาดที่หลากหลายและใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อลดต้นทุนและเพิ่มโอกาสทางการแข่งขันได้อย่างมีประสิทธิภาพ (อาศิรา ราชเวียง, 2560) 2. ศึกษาหนทางพัฒนาวัตกรรมต้นทุนต่ำจากทรัพยากรที่ตนเองมีอย่างพอเพียงโดยไม่รอคอยเงินทุนจำนวนมากและแหล่งเงินทุนจากภายนอก ตัวอย่างเช่น ในประเทศที่มีผู้ประกอบการขนาดเล็กมากมายซึ่งเต็มไปด้วยข้อจำกัดด้านเงินลงทุนและทรัพยากรอย่างอินเดีย ได้มีแนวคิดที่เรียกว่า Jugaad innovation (การพัฒนาวัตกรรมต้นทุนต่ำอย่างชาญฉลาด) ซึ่งเป็นวิธีการพัฒนาวัตกรรมที่ประสบความสำเร็จอย่างมาก และมีคุณสมบัติ

เฉพาะตัวคือ ใช้ต้นทุนน้อยเพราะอาศัยการทำงานกับลูกค้าอย่างใกล้ชิดเพื่อเข้าใจความต้องการ มีความรวดเร็วเพราะไม่ได้อาศัยห้องปฏิบัติการราคาแพงหรือขั้นตอนที่ซับซ้อนแต่ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่รอบตัว และมีข้อดีมากกว่า เพราะตอบโจทย์ลูกค้าด้วยนวัตกรรมราคาประหยัด ต้นทุนต่ำ ทำให้ลูกค้าซื้อและใช้นวัตกรรมนั้นได้ง่ายและเกิดคุณค่ากับลูกค้าอย่างแท้จริง โดยนวัตกรรมต้องมีความยืดหยุ่นสูงพร้อมปรับตัวเข้ากับทุกสถานการณ์และศึกษาเข้าใจลูกค้าอย่างถ่องแท้ (Navi Radjou, Jaideep Prabhu, Simone Ahuja, 2011) และแนวคิดนวัตกรรมต้นทุนต่ำยังได้ถูกใช้พัฒนาได้ผลผลิตคือสินค้าต้นทุนต่ำซึ่งตอบโจทย์ลูกค้าและประสบความสำเร็จในระดับโลกอีกด้วย (Arpita Agnihotri, 2014) ในบริบทของประเทศไทยนั้นคำว่านวัตกรรมและการสร้างนวัตกรรม อาจถูกมองเป็นเรื่องที่ทำได้ยากและไกลตัวสำหรับธุรกิจเอสเอ็มอีแต่เมื่อพิจารณาตามหลักฐานเชิงประจักษ์แล้วผู้เขียนมีความเชื่อมั่นว่าผู้ประกอบการธุรกิจเอสเอ็มอียังคงสามารถริเริ่มสร้างนวัตกรรมเพื่อการอยู่รอดและเติบโตในยุคปัจจุบันได้ด้วยตนเองโดยใช้สิ่งที่มีอยู่และทรัพยากรที่เข้าถึงได้ในขอบข่ายขององค์กรตนเองตามแนวทางดังต่อไปนี้

แผนภาพที่ 1 แนวทางที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนาวัตกรรมของธุรกิจเอสเอ็มอีไทย

ขั้นที่ 1 : สร้างความงอกงาม คือการริเริ่มสร้างแนวคิด (Concept idea) ที่ทำให้เกิดประโยชน์ เกิดคุณค่า การเข้าไปแก้ปัญหา แก่กลุ่มลูกค้า ซึ่งได้มาจากแนวคิดของ Kotler&Keller (2006) ซึ่งกล่าวว่าธุรกิจที่ประสบความสำเร็จจะต้องปรับมุมมองที่ตนเองคือเป็นผู้ที่เปลี่ยนแนวคิดจากการมุ่งเน้นแต่การผลิตและการขายเป็นการเน้นธุรกิจให้เป็นผู้สร้างกระบวนการส่งมอบคุณค่าให้แก่ลูกค้า เพื่อความสำเร็จที่ยั่งยืน

นอกจากนี้ในเชิงการเชื่อมโยงหลักเศรษฐกิจพอเพียงผู้ประกอบการควรตั้งเป้าหมายของธุรกิจโดยมุ่งให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายรวมถึงลูกค้าได้รับประโยชน์อย่างเป็นธรรม ต้องมีความเข้าใจธุรกิจตนเอง รู้จักลูกค้า ศึกษาคู่แข่ง เรียนรู้การตลาด (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2550) โดยอาศัยความพอประมาณ ความมีเหตุผล และเงื่อนไขความรู้ มาเป็นแนวทางในการทำงาน และก่อนที่จะสร้างคุณค่าให้กับผู้ใดได้นั้นควรจะต้องลงทุนในการศึกษาหาความรู้เสียก่อนเป็นอันดับแรก ซึ่งเทคโนโลยีสารสนเทศในศตวรรษที่ 21 นั้นเอื้อต่อการค้นหาหาความรู้มากกว่ายุคสมัยใดที่ผ่านมา เช่น ค้นคว้าจาก Youtube หรือ Google ซึ่งรวบรวมองค์ความรู้แทบทุกแขนงในโลก ไม่ว่าจะเป็นสภาพเศรษฐกิจ คู่แข่ง ความต้องการของ ลูกค้า ล้วนหาได้อย่างง่ายดายโดยแทบไม่ต้องใช้เงินลงทุน ซึ่งพบว่าแม้กระทั่งบริษัทหรือองค์กรขนาดเล็กก็สามารถกระทำการศึกษาวิจัยตลาดเพื่อศึกษาหาความรู้ได้โดยการใช้วิธีต้นทุนต่ำเช่นการค้นหาผ่านอินเทอร์เน็ตเพื่อค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการของลูกค้า (Kotler&Keller, 2006) ซึ่งยังสอดคล้องกับแนวความคิดการตลาดแบบองค์รวมซึ่งเป็นกำเนิดที่มาจาก การเชื่อมต่อบริบทอิเล็กทรอนิกส์และการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างกิจการต่อ ลูกค้าและผู้ร่วมงาน โดยทำการสำรวจคุณค่า การสร้างคุณค่าและการส่งมอบคุณค่า ซึ่งจะมีเป้าหมายเพื่อสร้างความสัมพันธ์ระยะยาวและการเจริญเติบโตร่วมกับผู้มี

ส่วนได้ส่วนเสียกับกิจการ และใช้เป็นกรอบการวิเคราะห์และนำมาพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ (เสาวภา มีถาวรกุลม, 2554) สิ่งที่ขาดไม่ได้ในขั้นตอนนี้ก็คือ การทำความเข้าใจลูกค้าอย่างลึกซึ้งเพื่อที่จะได้มาซึ่งแนวคิดของสิ่งที่จะสามารถทำประโยชน์หรือให้คุณค่าแก่ตัวลูกค้าเองได้ ในบริบทของธุรกิจขนาดย่อมก็สามารถพึ่งพิงเทคโนโลยีเช่น การสำรวจความต้องการของลูกค้าแบบออนไลน์ หรือการไม่พึ่งพิงเทคโนโลยีแต่ใช้ต้นทุนด้านตัวเงินต่ำเช่น การสัมภาษณ์กลุ่มลูกค้าเป้าหมายเชิงลึก (In-depth interview) หรือแม้กระทั่งการสังเกต (Observation) การเข้าไปพบปะคลุกคลีกับกลุ่มลูกค้าเป้าหมาย เพื่อค้นหาปัญหาหรือความต้องการที่ยังไม่ได้รับการแก้ไข (Unmet need) เป็นต้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะทำให้แนวคิดในการสร้างนวัตกรรมเกิดขึ้นจากพื้นฐานขององค์ความรู้ ไม่ใช่การจินตนาการเอาเองของผู้ประกอบการ ดังกรณีศึกษาของ สิ้นค้าแมลงทอดไฮโซ ซึ่งใช้การสังเกตพฤติกรรมของลูกค้าผู้ชอบรับประทานแมลงทอด และเข้าไปศึกษาถึงแหล่งค้าส่งแมลง ประกอบกับได้รับข้อมูลข่าวสารจากองค์กรอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ (เอฟเอโอ) ทำให้เกิดแนวคิดการพัฒนาวัตกรรม สิ้นค้าแมลงทอดแบบสะอาดได้รับมาตรฐานจนประสบความสำเร็จในที่สุด (คมชัดลึก, 2558) หรือในกรณีศึกษาของผู้ประกอบการเอสเอ็มอีในประเทศไทยคือ คุณเพ็ญ ศรีแก้วสมบัติ อดีตชาวนาอายุ 70 ปี เจ้าของกิจการขนมจีนอบแห้งซึ่ง เป็นตัวอย่างของผู้ประกอบการธุรกิจเอสเอ็มอีซึ่งเริ่มต้นธุรกิจในช่วงเกษียณไปแล้วโดยเดิมมีอาชีพทำนา รายได้ไม่เพียงพอต่อค่าใช้จ่ายจึง เริ่มจากการสังเกตปัญหาของผู้บริโภคเส้นขนมจีนซึ่งเสียวง่าย และมีความไม่สะดวกพกพาเมื่อต้องเดินทางไกล จึง เริ่มต้นคิดค้นนวัตกรรมขนมจีนอบแห้ง ลอยผิวดอง ถูกเองจนได้สูตรขนมจีนอบแห้งผสมสมุนไพรที่มี สีสันสวยงาม เนื่องจากมีการผสมพืชสมุนไพรเช่น พักทองและ อัญชัน เป็นต้น ซึ่งมีการใช้วัตถุดิบที่หาได้ง่ายในท้องถิ่นและกระบวนการผลิตที่ไม่ซับซ้อน

ซ้อน จนสามารถส่งออก สร้างรายได้กว่า 2 ล้านบาทต่อปี เป็นต้น (ผู้จัดการออนไลน์, 2560)

เมื่อสิ้นสุดขั้นตอนที่ 1 นี้ผู้ประกอบการจะต้องศึกษาและรวบรวมความรู้จากแหล่งต่างๆ มาสังเคราะห์เป็นแนวคิดซึ่งแต่ละแนวคิดจำเป็นที่จะต้องเกิดประโยชน์และคุณค่าอันงอกงามกับกลุ่มลูกค้าเป้าหมาย

ขั้นที่ 2 คัดเลือกโดยตัวเงิน : คือการประเมิน กลั่นกรอง คัดเลือกแนวคิดเบื้องต้นเพื่อนำไปสร้างนวัตกรรมโดยการใช้ข้อมูลทางด้านการเงิน (Monetary data) เป็นเกณฑ์ และนำแนวคิดที่ได้ทำการคัดเลือกแล้วมาสร้างเป็นนวัตกรรมต้นแบบ ขั้นตอนนี้มีที่มาจากส่วนหนึ่งของผลการศึกษาของ ชิซึมพร ทวีเดช, สุพจน์ แสงเงิน, และ ณิชกุล ชุมวรฐายี (2554) ซึ่งพบว่าการบริหารจัดการของธุรกิจเอสเอ็มอีที่ประสบความสำเร็จและสามารถใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการเติบโตอย่างยั่งยืนอย่าง เป็นรูปธรรมนั้นจะต้องมีการขยายงานทุกครึ่งบนพื้นฐานของการวิเคราะห์ความเสี่ยง โดยใช้หลักการวิเคราะห์ทางการเงิน เป็นเครื่องมือ และการศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการ อันสามารถใช้อ้างอิง ประกอบความมีเหตุผลของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นหลักใหญ่ในการดำเนินการ ในขั้นนี้ผู้ประกอบการต้องทำการศึกษาความเป็นไปได้ของแต่ละแนวคิดโดยการประมาณการต้นทุนและรายได้เป็นตัวเงินที่ว่าจะเกิดขึ้นของแต่ละแนวคิด เช่น การคำนวณผลตอบแทนจากการลงทุน (ROI: Return on investment) ซึ่งเป็นการคิดคำนวณพื้นฐานสำคัญเพื่อให้มั่นใจว่าผู้ประกอบการได้ตัดสินใจอย่างถูกต้องในการเลือกแนวคิดนวัตกรรมนั้นมาพัฒนาต่อ ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ใช้กันอย่างแพร่หลายในกลุ่มผู้ประกอบการผู้พัฒนานวัตกรรม (Young Entrepreneur Council, 2013) ตัวอย่างเช่น เมื่อพบว่าแนวคิดที่สามารถสร้างคุณค่าให้ลูกค้ามีทั้งหมด 2 แนวคิดคือการปรับบรรจุภัณฑ์ใหม่ และการปรับบริการหลังการขายให้เป็น 24 ชั่วโมง เนื่องด้วยข้อจำกัดด้านเงินทุนของธุรกิจสามารถเลือก

ทำได้สิ่งเดียว จึงทำการคำนวณต้นทุน และรายรับที่คาดว่าจะได้จากทั้งสองแนวคิด และทำที่ที่สุดผลตอบแทนด้านตัวเงินที่จะได้รับมาจากการลงทุนเป็นตัวตัดสินเพื่อเลือกแนวคิดที่ดีที่สุด จากนั้นจึงทำการสร้างนวัตกรรมต้นแบบ (Prototype) เช่น สินค้าต้นแบบ กระบวนการต้นแบบ บริการต้นแบบของแนวคิดที่ได้รับการคัดเลือกแล้วซึ่งควรมีความใกล้เคียงกับของจริงมากที่สุดตามงบประมาณของบริษัทเพื่อนำสู่ขั้นตอนถัดไป

ขั้นที่ 3 ทดสอบการทำงาน : คือการลดความเสี่ยงโดยการตรวจสอบเพื่อให้มั่นใจว่านวัตกรรมนั้นจะสามารถทำงานได้ผลลัพธ์ตามที่คาดไว้จริงก่อนการลงทุนผลิตขายหรือดำเนินการใช้งานจริง มีที่มาจากแนวคิดของการบริหารความเสี่ยงของโครงการ โดยความเสี่ยงคือความไม่แน่นอนที่เกิดขึ้นได้ในทุกโครงการของการทำงานและการจัดการความเสี่ยงคือการเพิ่มโอกาสของเหตุการณ์ที่คาดหวังให้เกิดขึ้นและลดโอกาสและความรุนแรงของสิ่งที่ไม่คาดหวังลง (Project management institute, 2000) การนำนวัตกรรมต้นแบบนั้นมาทดสอบการยอมรับกับกลุ่มลูกค้าเป้าหมาย และปัจจัยแวดล้อมอีกครั้ง เพื่อปรับเปลี่ยน พร้อมทั้งวางแผนการทำงานเพื่อลดความเสี่ยง โดยนำหลักการมีภูมิคุ้มกันที่ดีของเศรษฐกิจพอเพียงมาบริหารความเสี่ยงให้ลดน้อยลง (ชิซึมพร ทวีเดช, สุพจน์ แสงเงิน, และ ณิชกุล ชุมวรฐายี, 2545) ก่อนนำนวัตกรรมนั้นออกใช้ หนึ่งนอกเหนือจากการตรวจสอบการยอมรับของลูกค้าซึ่งเป็นเป้าหมายของการสร้างรายได้ของธุรกิจแล้วนั้น ธุรกิจควรตรวจสอบความเป็นไปได้ของปัจจัยแวดล้อมอื่นๆ และการยอมรับขององค์กรภายใน ความสอดคล้องของกฎหมาย ผลกระทบสังคม และสิ่งแวดล้อมเพื่อลดความเสี่ยงของความล้มเหลวของนวัตกรรม ซึ่งเป็นไปตามองค์ประกอบการมีภูมิคุ้มกัน และเงื่อนไขคุณธรรมของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งธุรกิจสามารถกระทำได้โดยการตรวจสอบข้อมูลกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น อาทิจเช่น สำนักงานคณะกรรมการ

อาหารและยา กระทรวงพาณิชย์ในกรณีสินค้าอาหาร หรือทำการสำรวจความคิดเห็นของบุคคลในชุมชนเพื่อลดผลกระทบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม ดังกรณีศึกษาสินค้า เครื่องดื่มผักผลไม้ปั่น (Smoothie) ยี่ห้ออินโนเซนต์ดริงค์ (Innocent drinks) จากประเทศอังกฤษซึ่งมีการนำกิจกรรมทดสอบการทำงานมาใช้และประสบความสำเร็จโดยเริ่มจากการนำแนวคิดเครื่องดื่มที่ทำมาจากวัตถุดิบธรรมชาติล้วนมาพัฒนาสินค้าต้นแบบในปี 1999 และทำการตรวจสอบการยอมรับของลูกค้าโดยใช้โอกาสออก ร้านเล็กๆ ลงทุนไม่มากเพื่อขายสินค้าที่ได้คิดค้นขึ้นและมีการตรวจสอบการยอมรับของลูกค้าแบบสร้างสรรค์โดยติดป้ายขนาดใหญ่ถามว่า ควรจะผู้คิดค้นควรจะลาออกจากงานประจำมาขายสินค้านี้หรือไม่และให้ลูกค้าลงคะแนนเสียงโดยการเลือกทั้งแก้วเปล่าที่ดื่มแล้วลงในถังขยะ 2 ใบ ใบหนึ่งติดป้ายว่าใช่ อีกใบระบุว่าไม่ ซึ่งเมื่องานจบลงที่ติดป้ายว่าใช่มีแก้วเปล่าเต็มถึง ผู้ก่อตั้งธุรกิจจึงได้ตัดสินใจเริ่มธุรกิจเต็มตัวและประสบความสำเร็จทั่วโลกจนทุกวันนี้ และนอกจากนี้บริษัทยังมีการวางนโยบายด้านการพัฒนาอย่างยั่งยืนในการคัดเลือกวัตถุดิบมาต่อ ยอดผลิตนวัตกรรมสินค้าใหม่ๆ ทั้งในเชิง สังคม ชุมชน การสร้างงาน และสิ่งแวดล้อม เพื่อการดำเนินธุรกิจอย่างเป็นธรรมและยั่งยืนอีกด้วย (Innocentdrinks, 2560) ซึ่งตรงกับแนวทางการดำเนินงานของบริษัทที่ประสบความสำเร็จทั่วโลกอย่างบริษัทยูนิลีเวอร์ ก็ได้มีกระบวนการพัฒนานวัตกรรมสินค้าซึ่งมีเป้าหมายนอกจากการตอบสนองความต้องการของลูกค้า โดยมีการทดสอบการทำงานของนวัตกรรมเพื่อความมั่นใจด้านการยอมรับเชิงกฎหมาย ด้านความปลอดภัยและการประกันคุณภาพ ด้านการผลิตและห่วงโซ่อุปทานผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ก่อนนำออกสู่ท้องตลาดอีกด้วย (Unilever, 2561) อันควรเป็นสิ่งที่ทุกธุรกิจกระทำเพื่อลดความเสี่ยงซึ่งนำไปสู่ความล้มเหลวอย่างไรก็ตามก่อนสิ้นสุดการดำเนินการในขั้นนี้ ธุรกิจควรเตรียมแผนการทำงานหลังการปล่อย

นวัตกรรมออกสู่ท้องตลาดโดยมีการระบุกิจกรรมสนับสนุนต่างๆ อย่างชัดเจนภายใต้เงื่อนไขเวลาและทรัพยากรที่ได้ พยากรณ์และจัดสรรไว้แล้วล่วงหน้า รวมทั้งจัดทำแผนรับความเสี่ยงกรณีเกิดเหตุการณ์ที่ไม่คาดฝันขึ้น (Project management institute, 2000) จึงจะทำให้โครงการที่ได้เป็นเครื่องมือนำไปสู่การสร้างคุณค่า เพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขันและเติบโตของธุรกิจเอสเอ็มอีในยุค Thailand 4.0 อย่างแท้จริง

บทสรุป

ผู้ประกอบการเอสเอ็มอีไทยยังคงมีหนทางในการดำเนินธุรกิจเพื่อความอยู่รอดและเติบโตในยุคปัจจุบันโดยอาศัยนวัตกรรมเป็นตัวขับเคลื่อนซึ่งทำได้ด้วยการปรับมุมมองที่มีต่อความท้าทายในการแสวงหาแหล่งเงินทุน และการสนับสนุนของภาครัฐโดยการนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นกรอบในการพัฒนานวัตกรรมโดยยึดหลักการสร้างความเข้มแข็งจากภายในด้วยตนเองซึ่งอาศัย

1. การไม่รอคอยการสนับสนุนช่วยเหลือจากภาครัฐ
2. ศึกษาหนทางพัฒนานวัตกรรมโดยใช้ทรัพยากรของตนเองที่มีอยู่อย่างพอเพียงตามแนวทาง
- 3 ขึ้นตอนคือ

ขั้นที่ 1. การสร้างความอภิมอภิม ทำได้โดยการรวบรวมความรู้เพื่อค้นหาแนวทางในการสร้างคุณค่าให้กับลูกค้าแล้วสรุปเป็นแนวคิด

ขั้นที่ 2. การคัดเลือกโดยตัวเงิน ทำโดยการนำแนวคิดที่สรุปไว้มาศึกษาความเป็นไปได้โดยพิจารณาจากความคุ้มค่าในการลงทุน แล้วคัดเลือกแนวคิดที่ดีที่สุดมาสร้างเป็นนวัตกรรมต้นแบบ

ขั้นที่ 3. การทดสอบการทำงาน คือการนำนวัตกรรมต้นแบบมาตรวจสอบการยอมรับของลูกค้า ตรวจสอบความเป็นไปได้ของปัจจัยแวดล้อมและวางแผนการทำงานอย่างรัดกุมก่อนนำนวัตกรรมออกใช้จริงในที่สุด

เอกสารอ้างอิง

- คมชัดลึก.(2558).เปิดไอเดียแมลงทอดไฮโซเติมความคิดเพิ่มอีกนิดก็อร่อยโดนใจ.(25พฤศจิกายน2560) สืบค้นจาก <http://www.komchadluek.net/news/kom-kid/2092>
- ทิฆัมพร ทวีเดช, สุพจน์ แสงเงิน, และ ณิชพล ชุมวรฐายี. (2554). การบริหารจัดการวิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อมโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการเจริญเติบโตอย่างยั่งยืน,5(2),39-49. สืบค้นจาก <https://tci-thaijo.org/index.php/EAUHJSocSci/article/view/28647>
- ณัฐวัฒน์ สุขะศิริวัฒน์, ณัฐสิทธิ์ เกิดศรี. (2557). ความท้าทายและข้อจำกัดของการขับเคลื่อนนวัตกรรม สำหรับธุรกิจขนาดกลางและ ขนาดย่อมในประเทศไทย.วารสารวิจัยและพัฒนา มจร. 37(1), 119-131
- ไทยรัฐออนไลน์.(2559). ไรท์ส “ประเทศไทย 4.0” สร้างเศรษฐกิจใหม่ ก้าวข้ามกับดักรายได้ปานกลาง. (5 พฤษภาคม 2560) สืบค้นจาก <http://www.thairath.co.th/content/613903>
- ผู้จัดการออนไลน์ (2560) .นับถอยหลังสู่ “สังคมผู้สูงอายุ” โอกาสหรืออันตรายของ “เอสเอ็มอีไทย”..(6 พฤษภาคม 2560) สืบค้นจาก <http://www.manager.co.th/iBizChannel/ViewNews.aspx?NewsID=9590000122404>
- พลสวัสดิ์ เผ่าประพันธ์. (2557). เคล็ดลับกระบวนการสร้างสรรค์นวัตกรรมสำหรับ SME ไทย. (5 พฤษภาคม 2560). สืบค้นจาก <https://goo.gl/uzDHL3>
- วีรวิชัย เลิศไทยตระกูล.(2557).การสร้างเครือข่ายนวัตกรรมเพื่อการพัฒนาศักยภาพของธุรกิจSMEs.วารสารนักบริหาร, 34(2), 40
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.(2550).ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (พิมพ์ครั้งที่ 1).กรุงเทพฯ: 21เซ็นจูรี่
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2559). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง พ.ศ. 2560-2564.(12 พฤษภาคม 2560) สืบค้นจาก <http://www.idd.go.th/www/files/78292.pdf>
- สำนักงานมูลนิธิชัยพัฒนา. (2550). เศรษฐกิจพอเพียงและทฤษฎีใหม่. กรุงเทพฯ : บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด(มหาชน).
- สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม.(2560). รายงานสถานการณ์วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมปี2560. (28 พฤศจิกายน 2560) สืบค้นจาก http://www.sme.go.th/upload/mod_download/download-20171124114608.pdf และhttp://www.sme.go.th/upload/mod_download/download-20171124114408.pdf
- เสาวภา มีถาวรกุล.(2554).แนวความคิดการตลาดแบบองค์รวม,9(2),10-15. สืบค้นจาก <https://www.tci-thaijo.org/index.php/stou-sms-pr/article/view/11864>
- อาศิรา ราชเวียง.(2560). อนาคตผู้ประกอบการในยุค 4.0. วารสารวิจัยและพัฒนา วไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์,12(2), 79-88
- Anahita Baregheh, Jennifer Rowley, Sally Sambrook, (2009) Towards a multidisciplinary definition of innovation. *Management Decision*, Vol. 47 Issue: 8, .1334. from <http://dx.doi.org/10.1108/00251740910984578>

- Anahita Baregheh, Jennifer Rowley, Sally Sambrook, Daffyd Davies, (2012). *Innovation in food sector SMEs*, Journal of Small Business and Enterprise Development, 19(2): 19 Issue: 300-321. From <http://dx.doi.org/10.1108/14626001211223919>
- Arpita Agnihotri.(2014). Low-cost innovation in emerging markets. Journal of Strategic Marketing, 23(5), 399-411. From <https://doi.org/10.1080/0965254X.2014.970215>
- Bessant, J. and Tidd, J. (2007), *Innovation and Entrepreneurship*, Wiley, Chichester
- Innocentdrink.(2018), *Our story-the innocent timeline*, Retrieved Mar 1, 2018, From <https://www.innocentdrinks.co.uk/us/our-story>
- Kotler,P.&Keller,K.L.(2006).Marketing Management.(12th ed.). New Jersey: Pearson Education.
- Navi Radjou, Jaideep Prabhu, Simone Ahuja.(2011).Use Jugaad to Innovate Faster, Cheaper, Better. From <https://hbr.org/2011/12/think-like-an-indian-entrepren>
- Project Management Institute.(2000).*A guide to project management body of knowledge(PMBOK® GUIDE)* (4th ed.).(pp 273-276).Pennsylvania:Project Management Institute.
- Tino Woschke, Heiko Haase, Jan Kratzer. (2017) .*Resource scarcity in SMEs: effects on incremental and radical innovations*. Management Research Review, 40(2), :195-217. From <http://dx.doi.org/10.1108/MRR-10-2015-0239>
- Unilever.(2018).*Innovation in Unilever*. Retrieved Mar 1, 2018, From <https://www.unilever.com/about/innovation/innovation-in-unilever/>
- Young Entrepreneur Council.(2013).*Analyze The ROI Of Your Innovation Idea, Step By Step*. Retrieved Mar 1, 2018, From <https://www.forbes.com/sites/theyec/2013/12/27/analyze-the-roi-of-your-innovation-idea-step-by-step/2/#634343f0f990>

การพัฒนาตัวบ่งชี้การส่งเสริมชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร

Developing Indicators of Promotion for the Professional Learning Community of Teachers of School under Mukdaharn Primary Educational Service Area Office.

ดาลูน บุญเพิ่ม¹, สมบัติ ท้ายเรือคำ²

Daloon Boonperm¹, Sombat Tayraukham²

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีความมุ่งหมาย 1) เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้การส่งเสริมชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพของครูในโรงเรียน 2) เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ ของครูในโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างแบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 ผู้เชี่ยวชาญด้านชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ จำนวน 5 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง กลุ่มที่ 2 ครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ใช้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ จำนวน 550 คน และใช้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ จำนวน 1100 คน โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น(Stratified Random Sampling) กลุ่มที่ 3 ผู้เชี่ยวชาญด้านการส่งเสริมชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพจำนวน 9 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้คือ 1) แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง 2) แบบสอบถามการส่งเสริมชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพค่าความตรงของแบบสอบถาม (IOC) เท่ากับ 0.60 ถึง 1.00 ค่าอำนาจจำแนกเท่ากับ 0.44 ถึง 0.84 ความเที่ยงของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.98 การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์สถิติพื้นฐาน การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis : EFA)และองค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis : CFA) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

ผลการวิจัยพบว่า การวิเคราะห์โมเดลองค์ประกอบตัวบ่งชี้การส่งเสริมชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ ทั้ง 6 ด้าน 53 ตัวบ่งชี้ มีค่าเป็นบวก มีค่าตั้งแต่ 0.44 ถึง 0.57 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกค่า โดยค่านำหนักตั้งแต่ 0.437 ถึง 0.574 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกค่า โดยเรียงลำดับค่านำหนักองค์ประกอบจากมากไปน้อยคือ ด้านค่านิยมและวิสัยทัศน์ร่วม ด้านการตรวจสอบและประเมินผล ด้านการเรียนรู้เป็นทีม ด้านการสนับสนุนและให้รางวัล ด้านการพัฒนาตนเอง และด้านการพัฒนารูปแบบการคิด

¹ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิจัยและประเมินผลการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

¹ M.Ed. Candidate in Educational Research and Evaluation, Faculty of Education, Mahasarakham University

² รองศาสตราจารย์, ภาควิชาวิจัยและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

² Associate Professor Department of Educational Research and Development Faculty of Education, Mahasarakham University

อย่างเป็นระบบ นำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .574, .517, .480, .480, .474 และ .437 ตามลำดับ มีดัชนีวัดระดับความกลมกลืนระหว่างโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ได้ค่าไค-สแควร์ (χ^2) เท่ากับ 150.34 ค่าความน่าจะเป็น เท่ากับ 1.00 ที่องศาอิสระ (df) เท่ากับ 1319 ค่า GFI = 0.995 ค่า AGFI = 0.994 ค่า SRMR = .0628 ค่า RMSEA = 0.000 แสดงว่า โมเดลมีความตรงเชิงโครงสร้างและผลการพัฒนาแนวทางการส่งเสริมชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ มีทั้งหมด 6 องค์ประกอบจำนวน 43 ข้อ

คำสำคัญ : ตัวบ่งชี้, ชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ, ครูในโรงเรียน

Abstract

In the absence of indicators, which would reveal important factors about teachers in the professional learning community of Mukdaharn, a new set of guidelines for developing indicators was prepared using a range of sampling methods. Guidelines were also developed to promote the teachers in the learning community of Mukdaharn. Samples for the study were divided into 3 distinct groups; Group 1 comprised 5 experts selected by purposive sampling, group 2 were 550 teachers from Mukdaharn's Primary Educational Service Area Office, They was selected using Exploratory Factor Analysis (EFA). Group 3 was represented by 9 experts who supported and promoted the Professional Learning Community. The research instruments were 1) a Semi – structured Interview form 2) a questionnaire to promote the professional learning community for teachers in Mukdaharn's Primary Educational Service Area Office. Content validity (IOC) was 0.60 to 1.00; discriminative power was 0.44 to 0.84, reliability was 0.98. Data analysis was done by basic statistical analysis Exploratory Factor Analysis (EFA) and Confirmatory Factor Analysis(CFA) using a computer program.

The findings indicated that 6 of 76 of the analysis model elements and the promoting indicators of the Professional Learning Community were positive with values ranging from 0.437 to 0.574 with a statistical significance level 01. Factor loading, sorted in descending order by weight of sort from high to low, was to provide values and vision assessment, support, teamwork, self-development and thinking style. Factor loading of .574, .517, .480, .480, .474 and .437, respectively. The chi – square value (χ^2) of 150.34 a probability of 1.00 degrees of freedom (df) equal to 1319, the GFI = .995 AGFI = .994 for the SRMR = .0628 RMSEA = 0.000, indicating that the model has validity. The result of promoting guidelines for the professional learning community indicated that 6 of the 43 guidelines promoted the Professional Learning Community.

Keywords: indicators, promote Professional Learning Community, teachers

บทนำ

ประเทศไทยได้มีการจัดการปฏิรูปการศึกษา หรือปฏิรูปการเรียนรู้โดยมีพระราชบัญญัติการศึกษาพ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2553) เป็นกฎหมายการศึกษาและประกอบกับแผนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (2555-2559) ได้กำหนดวิสัยทัศน์ที่จะให้ประเทศไทยพัฒนาคุณภาพคนให้มีคุณธรรมนำความรู้เกิดภูมิคุ้มกันและนำสู่สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืน (wisdom and learning society) ด้วยการเสริมสร้างทักษะทั้งการเรียนรู้ต่อเนื่องตลอดชีวิตคิดเป็นทำเป็น การสังเคราะห์ความรู้สังสมและต่อยอดสู่นวัตกรรม ความรู้การฝึกฝนจนเกิดความคิดสร้างสรรค์การเปิดใจกว้างพร้อมรับทุกความคิดเห็นและการปลูกฝังคุณธรรมรวมทั้งเสริมสร้างสภาพแวดล้อมทางครอบครัวชุมชนและสังคมให้มั่นคงและเอื้อต่อการพัฒนาคนอย่างสอดคล้องกับบริบทการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมในอนาคตนำมาซึ่งการปฏิรูปการศึกษา (ปองทิพย์ เทพอารีย์. 2557 : 1)

ครูเป็นบุคคลที่สำคัญยิ่งต่อการศึกษาซึ่งเป็นหัวใจของการพัฒนาในภาพรวมครูจึงเป็นทรัพยากรบุคคลที่ควรได้รับการดูแลได้รับขวัญ กำลังใจอีกทั้งการประเมินสมรรถนะการพัฒนาบุคคลากรครูทำให้การปฏิรูปการศึกษาหรือการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ของระบบการศึกษาไทย ประสบผลสำเร็จเป็นเครื่องมือพัฒนาคุณภาพของประชาชนทั้งประเทศได้ตามเจตจำนงและทำให้ผู้ที่เข้ามาในวิชาชีพนี้เป็นคนที่ดีและเป็นคนเก่งที่ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอมีความรักในวิชาชีพและเป็นครูมืออาชีพอย่างแท้จริง “ชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ” เป็นรูปแบบหนึ่งในการพัฒนาบุคลากรให้มีการเปลี่ยนแปลงการทำงาน จากวัฒนธรรมการทำงานของครูแบบโดดเดี่ยวมาเป็นการทำงานร่วมกันเป็นทีมโดยมีพันธกิจและความมุ่งมั่นให้เกิดผลลัพธ์ต่อการเรียนรู้ต่อครูและ

นักเรียนทุกคนก่อให้เกิดวัฒนธรรมการเรียนรู้แบบใหม่ในยุคใหม่ที่เต็มไปด้วยการเปลี่ยนแปลงให้ เป็นสังคมแห่งความรู้ และสรรสร้างสิ่งใหม่ๆ ให้เกิดขึ้น โดยอาศัยความร่วมมือเป็นฐานในการปรับตัว (ธีระเกียรติ เจริญเศรษฐศิลป์. บรรยาย : 2560)

จากเหตุผลดังกล่าวมาทำให้ผู้วิจัยเห็นความสำคัญที่จะพัฒนาตัวบ่งชี้การส่งเสริมชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ ซึ่งใช้กระบวนการพัฒนาตัวบ่งชี้ทั้งวิธีการเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ ประกอบกัน โดยได้ตัวบ่งชี้การวิเคราะห์ข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญในด้านชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ ขึ้นมาเองโดยใช้เทคนิคการสัมภาษณ์เพื่อสร้างตัวบ่งชี้ การวิเคราะห์หองค์ประกอบเชิงสำรวจและการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน เพื่อตรวจสอบว่าตัวบ่งชี้ใดประกอบด้วยองค์ประกอบใดบ้างที่มีความสำคัญมากที่สุด เพื่อเป็นแนวทางการส่งเสริมชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มุกดาหาร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้ ชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มุกดาหาร
2. เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริม ชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มุกดาหาร

วิธีการศึกษา

กลุ่มตัวอย่าง ในการวิจัยครั้งนี้แบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 3 กลุ่ม คือ
กลุ่มตัวอย่างที่ 1 เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ จำนวน 5 คน โดยการ

เลือกแบบเจาะจงซึ่งมีประสบการณ์ในการทำงานอย่างน้อย 5-10 ปี เป็น ครูผู้สอน ผู้อำนวยการโรงเรียน ศึกษานิเทศก์ และอาจารย์ระดับมหาวิทยาลัย ใช้ในการสัมภาษณ์เพื่อสร้างตัวบ่งชี้การส่งเสริมชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ

กลุ่มตัวอย่างที่ 2 เป็น ครูผู้สอน ระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาคกลางที่ใช้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis: EFA) จำนวน 550 คนและการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis: CFA) จำนวน 1100 คนเพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้การส่งเสริมชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น

กลุ่มตัวอย่างที่ 3 เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการส่งเสริมชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพจำนวน 9 คน โดยการเลือกแบบเจาะจงมีประสบการณ์ในการส่งเสริมชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ เป็น ครูผู้สอน ผู้อำนวยการโรงเรียน และศึกษานิเทศก์ ใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) เพื่อพัฒนาแนวทางการส่งเสริมชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือในงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเอง โดยเริ่มจากการสร้างจากกรอบแนวคิดและพัฒนาเครื่องมือกับการพัฒนาแนวและตัวบ่งชี้ทางการส่งเสริมชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ จนถึงการ สร้างเครื่องมือ มีดังนี้ คือ 1) แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง 2) แบบบันทึก การสัมภาษณ์เชิงลึก 3) แบบสอบถามการส่งเสริมชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

การดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามลำดับขั้นตอนใน มีรายละเอียดดังนี้

1. สร้างกรอบแนวคิด ทำการศึกษางานวิจัยและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่สัมพันธ์กับ

แนวทางการส่งเสริมชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพเพื่อนำมาจำแนกองค์ประกอบได้ 5 ด้าน คือ ด้านค่านิยมและการมีส่วนร่วม ด้านการเรียนรู้เป็นทีม ด้านการพัฒนารูปแบบการคิดอย่างเป็นระบบ ด้านการสนับสนุนและให้รางวัล และด้านการตรวจสอบและประเมินผล

2. เมื่อได้องค์ประกอบ 5 ด้าน จากนั้นเพิ่มเติมโดยสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ กลุ่มตัวอย่างที่ 1 เพื่อสร้างตัวบ่งชี้ซึ่งให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนบอกถึงตัวบ่งชี้ในแต่ละด้านว่าตัวบ่งชี้ใดสามารถเป็นแนวทางการส่งเสริมชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ

3. คัดกรองตัวบ่งชี้โดยการบันทึกการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มตัวอย่างที่ 1 เพื่อนำตัวบ่งชี้การส่งเสริมการส่งเสริมชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ เพื่อนำไปสร้างแบบสอบถาม

4. หาความเที่ยงตรงของแบบสอบถามการส่งเสริมชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ โดยการนำองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ในแต่ละด้านให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเพื่อนำไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่ 2

5. ทำการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis: EFA) เพื่อเป็นการสำรวจและสังเคราะห์ตัวบ่งชี้ในแต่ละองค์ประกอบที่ได้ว่ามีก็ตัวบ่งชี้ที่สำคัญในแต่ละองค์ประกอบ พบว่ามี 6 องค์ประกอบ 53 ตัวบ่งชี้ คือ ค่านิยมและการมีส่วนร่วม การตรวจสอบและประเมินผล การสนับสนุนและให้รางวัล การเรียนรู้เป็นทีม การพัฒนาตนเอง และการพัฒนารูปแบบการคิดอย่างเป็นระบบ จากนั้นนำไปวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis: CFA) เพื่อตรวจสอบและสรุปผลว่าค่านำหนักจากองค์ประกอบใดมีความสำคัญมากกว่ากันเพื่อนำไปเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ 2

6. พิจารณาค่านำหนักองค์ประกอบจากการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis: CFA) นำมาเรียงลำดับความสำคัญในแต่ละองค์ประกอบ และนำไปสัมภาษณ์เชิง

ลึก (In-depth Interview) กับผู้เชี่ยวชาญด้านการส่งเสริมชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพจำนวน 9 คน ประเด็นคำถามในการสัมภาษณ์ คือ องค์กรประกอบแต่ละด้านควรมีวิธีดำเนินการอย่างไร จึงจะเป็นการพัฒนาแนวทางการส่งเสริมชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ ให้กับครู โดยเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่ 3

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

1. การคำนวณค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาคำนวณหาค่าเฉลี่ย ค่าความหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันของตัวบ่งชี้ในแต่ละองค์ประกอบ เพื่อให้ทราบลักษณะความสัมพันธ์ของตัวบ่งชี้สำหรับการพิจารณาความเหมาะสมของเมทริกซ์สหสัมพันธ์

2. การกำหนด หน้าหน้กตัวบ่งชี้ และรวมตัวบ่งชี้เป็นขั้นตอนได้จากการสัมภาษณ์กลุ่มเฉพาะผู้เชี่ยวชาญด้านชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ 5 คน ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้เชี่ยวชาญด้านการส่งเสริมชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ 9 คน เพื่อหาแนวทางการส่งเสริมชุมชนแห่งการเรียนรู้

ตารางที่ 1

ลำดับ	ชื่อองค์ประกอบ	ตัวบ่งชี้	น้ำหนักองค์ประกอบ
1	ด้านค่านิยมและการมีวิสัยทัศน์ร่วม	13	.574
2	ด้านการตรวจสอบและประเมินผล	11	.518
3	ด้านการสนับสนุนและให้รางวัล	8	.474
4	ด้านการเรียนรู้เป็นทีม	8	.480
5	ด้านการพัฒนาตนเอง	5	.480
6	ด้านการพัฒนารูปแบบการคิดอย่างเป็นระบบ	8	.437
รวมจำนวนตัวบ่งชี้		53	

Eigen Value %ความแปรปรวน = 67.095

เชิงวิชาชีพ กับกลุ่มตัวอย่างที่ 3

3. ตรวจสอบความกลมกลืน ความสอดคล้องของโมเดลการวิจัยกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ด้วยค่าสถิติไค-สแควร์ (Chi-Square) ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (Goodness of Fit Index = GFI) ค่าดัชนี วัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (Adjusted Goodness of Fit Index = AGFI) มีค่าอยู่ระหว่าง 0 ถึง 1 โดยค่าดัชนี GFI ควรค่ามากกว่า 0.90 แสดงว่าโมเดลสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ผลการศึกษา

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (EFA) ประกอบด้วย องค์ประกอบ จำนวน 76 ตัวบ่งชี้ เมื่อพิจารณาตามเกณฑ์ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor loading) ตั้งแต่ 0.3 ขึ้นไป และมีตัวบ่งชี้อย่างน้อย 3 ตัวขึ้นไป มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ ตั้งแต่ .437 ถึง .574 ค่า Eigen Value สามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 67.095 ของความแปรปรวนของการส่งเสริมชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ

ดังนั้นจึงสามารถเขียนเป็นโมเดลสร้างตัวบ่งชี้การส่งเสริมชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ จากองค์ประกอบ 6 องค์ประกอบจำนวน 53 ตัวบ่งชี้ ผู้วิจัยทำการ ในขั้นตอนต่อไป

2. ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสอง ได้ค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวบ่งชี้การส่งเสริมชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ ทั้ง 6 องค์ประกอบ มีค่าเป็นบวก มีค่าตั้งแต่ 0.437 ถึง 0.574 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 ทุกค่าโดยค่าน้ำหนักองค์ประกอบเรียงลำดับจากมากไปน้อยคือ ด้านค่านิยมและการมีวิสัยทัศน์ร่วม ด้านการตรวจสอบและประเมินผล ด้านการสนับสนุนและให้

รางวัล ด้านการเรียนรู้เป็นทีม ด้านการพัฒนาตนเอง และด้านการพัฒนารูปแบบการคิดอย่างเป็นระบบ น้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.437, 0.474, 0.480, 0.480, 0.518 และ 0.574 สัมประสิทธิ์คะแนนองค์ประกอบ 0.100, 0.089, 0.085, 0.067, 0.052 และ 0.005 ตามลำดับ มีดัชนีวัดระดับความกลมกลืนระหว่างโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ได้ $\chi^2 = 2694.23$ $df = 2704$ $P\text{-value} = 0.549$ ค่า $GFI = 0.89$ ค่า $AGFI = 0.88$ ค่า $SRMR = 0.03$ ค่า $RMSEA = 0.000$ แสดงว่าโมเดลมีความตรงเชิงโครงสร้าง

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสอง

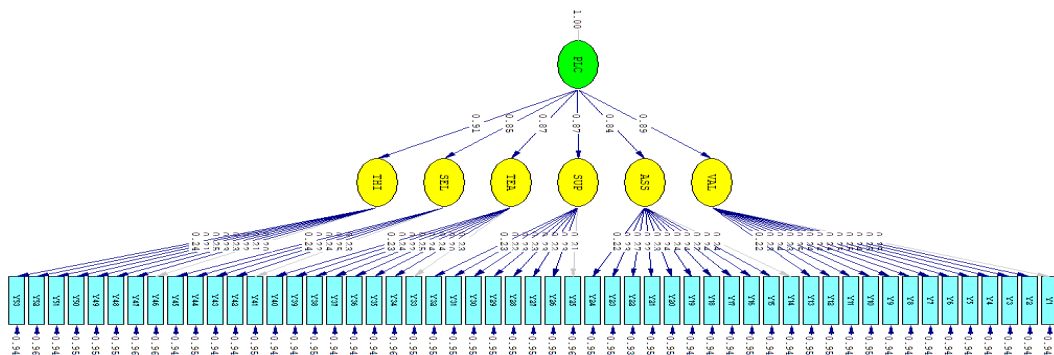
ตัวแปร	ตัวบ่งชี้	น้ำหนักองค์ประกอบ	R ²	สัมประสิทธิ์คะแนนองค์ประกอบ
องค์ประกอบที่ 1 ด้านค่านิยมและวิสัยทัศน์ร่วม		0.574	0.797	0.892
Y1	ประกาศใช้หลักสูตรโดยความเห็นชอบของคณะครู	0.246	0.060	0.024
Y2	ประชุมเพื่อวางแผนร่วมกันก่อนเปิดภาคเรียน	0.253	0.064	0.023
Y3	ประชุมเพื่อหารือด้านวิชาการทุกภาคเรียน	0.242	0.058	0.022
Y4	สนับสนุนให้ครูทำงานเป็นกลุ่ม	0.246	0.060	0.023
Y5	ยอมรับฟังคำแนะนำของเพื่อนร่วมงาน	0.245	0.060	0.023
Y6	ขอความเห็นจากครูก่อนร่วมกันตัดสินใจกำหนดนโยบาย	0.239	0.057	0.023
Y7	ครูมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา	0.239	0.057	0.022
Y8	ครูเห็นความสำคัญของหลักสูตร	0.242	0.059	0.023
Y9	การประชุมเพื่อวางแผนก่อนการดำเนินการ	0.245	0.060	0.023
Y10	พูดคุยเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้กันอย่างเปิดเผย	0.234	0.055	0.022
Y11	ใช้ประกาศ หรือคำสั่งแต่งตั้งเพื่อมอบหมายงาน	0.239	0.057	0.023
Y12	สื่อสารผ่านโซเชียลมีเดียต่าง ๆ (กลุ่มไลน์เฟซบุ๊ก ฯลฯ)	0.227	0.051	0.021
Y13	มีระเบียบว่าด้วยการวัดผลประเมินผลการศึกษาชัดเจนเป็นลายลักษณ์อักษร	0.218	0.047	0.019
องค์ประกอบที่ 2 ด้านการตรวจสอบและประเมินผล		0.518	0.705	0.839
Y14	ทบทวนผลการจัดการเรียนรู้ของครูทุกภาคเรียน	0.242	0.058	0.025
Y15	สรุปผลการจัดการเรียนรู้ทุกภาคเรียน	0.245	0.060	0.025
Y16	สำรวจ ตรวจสอบ การจัดการเรียนการสอนของครู	0.224	0.050	0.023
Y17	นิเทศ กำกับติดตามผลการจัดการเรียนรู้โดยผู้ที่เกี่ยวข้องภายในโรงเรียน	0.244	0.060	0.025

ตัวแปร	ตัวบ่งชี้	น้ำหนักองค์ประกอบ	R ²	สัมประสิทธิ์คะแนนองค์ประกอบ
Y18	แจ้งความก้าวหน้าในการจัดการเรียนรู้ให้คณะครูทราบทุกภาคเรียน	0.236	0.056	0.025
Y19	เฝ้าติดตามและช่วยเหลือครูในการพัฒนาตนเองด้านการจัดการเรียนรู้	0.240	0.058	0.025
Y20	แจ้งความก้าวหน้าในการจัดการเรียนรู้ให้คณะครูทราบทันที	0.234	0.055	0.024
Y21	วินิจฉัยปัญหาด้านการจัดการเรียนรู้	0.224	0.050	0.024
Y22	รายงานผลการพัฒนาตนเองเมื่อสิ้นปีการศึกษา	0.265	0.070	0.027
Y23	นิเทศ กำกับติดตามผลการจัดการเรียนรู้จากบุคคลภายนอก	0.226	0.051	0.023
Y24	ประเมินผลการจัดการเรียนรู้ทุกปีการศึกษา	0.220	0.049	0.022
องค์ประกอบที่ 3 ด้านการสนับสนุนและให้รางวัล		0.474	0.752	0.867
Y25	พิจารณาความดีความชอบด้วยความที่เป็นธรรม	0.209	0.043	0.019
Y26	กระตุ้นส่งเสริมให้ครูริเริ่มสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ	0.230	0.053	0.023
Y27	ให้ความไว้วางใจให้เกียรติและให้การยอมรับนับถือต่อเพื่อนครู	0.222	0.049	0.020
Y28	มอบหมายงานให้ครูปฏิบัติงานด้วยความเป็นอิสระ	0.228	0.052	0.023
Y29	กระตุ้นให้ครูกำหนดเป้าหมายหรือทิศทางการทำงานที่ชัดเจน	0.227	0.052	0.023
Y30	จัดสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อให้ครูปฏิบัติงานได้บรรลุผลสำเร็จ	0.228	0.052	0.022
Y31	ส่งเสริมความก้าวหน้าในตำแหน่งของครู	0.224	0.050	0.020
Y32	ระดมความคิดในการกำหนดเป้าหมาย และ ทิศทางในการดำเนินงานร่วมกัน	0.227	0.052	0.023
องค์ประกอบที่ 4 ด้านการเรียนรู้เป็นทีม		0.480	0.751	0.867
Y33	เรียนรู้จากการแสดงความคิดเห็น/การอภิปรายในที่ประชุมครู.	0.226	0.051	0.023
Y34	บริหารความขัดแย้งให้นำไปสู่การพัฒนาความสามารถให้ครูแต่ละคน	0.201	0.040	0.019
Y35	เรียนรู้วิธีการจัดการเรียนรู้ใหม่ ๆ จากครูในโรงเรียน	0.244	0.060	0.024
องค์ประกอบที่ 5 ด้านการพัฒนาตนเอง		0.480	0.727	0.853
Y36	แลกเปลี่ยนเรียนรู้กันเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้	0.239	0.057	0.024
Y37	ปรึกษาหารือกับเพื่อนครูเพื่อหาแนวทางในการจัดการเรียนรู้	0.246	0.060	0.025
Y38	เรียนรู้วิธีการคิดและแสดงออกในรูปแบบวิธีการใหม่ๆ	0.224	0.050	0.023
Y39	เรียนรู้การปฏิบัติงานจากสภาพที่เป็นจริง	0.236	0.056	0.023
Y40	อภิปรายในที่ประชุมเพื่อหาแนวทางในการจัดการเรียนรู้	0.235	0.055	0.023
Y41	จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยตนเอง	0.226	0.051	0.025
Y42	สร้างความรู้สึกความเข้าใจให้ครูในด้านการจัดเรียนรู้อยู่	0.248	0.061	0.028
Y43	ศึกษาหาความรู้ด้านการจัดการเรียนรู้อยู่เสมอเพื่อนำมาพัฒนาการจัดการเรียนรู้	0.239	0.057	0.026
Y44	พัฒนาหรือปรับปรุงช่องทางการสื่อสารระหว่างบุคคล	0.221	0.049	0.024

ตัวแปร	ตัวบ่งชี้	น้ำหนักองค์ประกอบ	R ²	สัมประสิทธิ์คะแนนองค์ประกอบ
Y45	เสริมสร้างความเชื่อมั่นให้ครูในด้านการจัดการเรียนรู้	0.245	0.060	0.027
องค์ประกอบที่ 6 ด้านพัฒนาการคิดอย่างเป็นระบบ		0.437	0.833	0.913
Y46	จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้และสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้	0.201	0.040	0.017
Y47	ไม่กล่าวโทษเพื่อนครูด้วยกัน เมื่อพบปัญหาในการทำงาน	0.211	0.045	0.016
Y48	ให้คำแนะนำเพื่อนครูตามความเป็นจริง	0.216	0.047	0.017
Y49	ยอมรับคำแนะนำเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้	0.227	0.051	0.018
Y50	ส่งเสริมให้ครูคิดอย่างสร้างสรรค์	0.232	0.054	0.017
Y51	มีระบบประกันคุณภาพภายใน	0.250	0.062	0.020
Y52	ปลูกฝังให้ครูคิดวิเคราะห์จากข้อมูลตามสภาพจริง	0.208	0.043	0.017
Y53	ส่งเสริมการพัฒนาครูให้มีรูปแบบวิธีคิดที่เป็นระบบ	0.240	0.058	0.019

Chi-square =150.34 df = 1319 P-value = 1.00

GFI = 0.995 AGFI = 0.994 SRMR = 0.0628 SRMSEA = 0.000

Chi-Square=150.34, df=1319, P-value=1.00000, RMSEA=0.000

ภาพประกอบที่ 1 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสองตัวบ่งชี้การส่งเสริมชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ

3. จากการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองพบว่า การส่งเสริมชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ มี 6 องค์ประกอบ 53 ตัวบ่งชี้ ผู้วิจัยนำไปสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 9 คน โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ ผู้อำนวยการโรงเรียน ศึกษานิเทศก์ และครูผู้สอน เพื่อเสนอแนวทางการส่งเสริมชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ

สรุปผล

1. ผลการพัฒนาตัวบ่งชี้ชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ ของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร พบว่าประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ 53 ตัวบ่งชี้ มีน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .437 ถึง .574 ประกอบด้วยองค์ประกอบด้านค่านิยมและการมีวิสัยทัศน์

ร่วม ด้านการตรวจสอบและประเมินผล ด้านสนับสนุนและให้รางวัล ด้านการเรียนรู้เป็นทีม ด้านการพัฒนาตนเอง และด้านการพัฒนารูปแบบการคิดอย่างเป็นระบบ องค์กรประกอบทั้งหมดสามารถอธิบายการส่งเสริมชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพได้ร้อยละ 67.095

2. ผลการวิเคราะห์โมเดลองค์ประกอบตัวบ่งชี้การส่งเสริมชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการพบว่า ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ 53 ตัวบ่งชี้ ตัวบ่งชี้ที่มีค่าเป็นบวกมีค่าเป็นบวก มีค่าตั้งแต่ .437 ถึง .574 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกค่าโดยค่าหน้าหนึ่งองค์ประกอบเรียงลำดับจากมากไปน้อยคือ ด้านค่านิยมและวิสัยทัศน์ร่วม ด้านการตรวจสอบและประเมินผล ด้านการสนับสนุนและให้รางวัล ด้านการเรียนรู้เป็นทีม ด้านการพัฒนาตนเอง และด้านการพัฒนารูปแบบการคิดอย่างเป็นระบบ หน้าหนึ่งองค์ประกอบเท่ากับ .574, .517, .480, .480, .474 และ .437 ตามลำดับ มีดัชนีวัดระดับความกลมกลืนระหว่างโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ได้ค่าไคสแควร์ (χ^2) เท่ากับ 150.34 ค่าความน่าจะเป็น เท่ากับ 1.00 ที่องศาอิสระ (df) เท่ากับ 1319 ค่า GFI = 0.995 ค่า AGFI = 0.994 ค่า SRMR = .0628 ค่า RMSEA = 0.000 แสดงว่า โมเดลมีความตรงเชิงโครงสร้าง

3. แนวทางการส่งเสริมชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ ที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญมีทั้งหมด 6 องค์ประกอบ จำนวน 43 ข้อ ดังนี้ องค์กรประกอบที่ 1 แนวทางการส่งเสริมค่านิยมและการมีวิสัยทัศน์ร่วม 7 ข้อ องค์กรประกอบที่ 2 แนวทางการส่งเสริมการตรวจสอบและประเมินผล 7 ข้อ องค์กรประกอบที่ 3 แนวทางการส่งเสริมการสนับสนุนและให้รางวัล 6 ข้อ องค์กรประกอบที่ 4 แนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้เป็นทีม 6 ข้อ องค์กรประกอบที่ 5 แนวทางการส่งเสริมการพัฒนาตนเอง 10 ข้อ องค์กรประกอบที่ 6 แนวทางการส่งเสริมการพัฒนารูปแบบการคิด 7 ข้อ ซึ่งองค์กรประกอบทั้งหมดสามารถ

อธิบายแนวทางการส่งเสริมชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ เพื่อนำไปพัฒนาครูได้อย่างมีประสิทธิภาพ

อภิปรายผล

1. การพัฒนาตัวบ่งชี้การส่งเสริมชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการประกอบด้วย 6 องค์ประกอบคือ 1) ด้านค่านิยมและวิสัยทัศน์ร่วม 2) ด้านการตรวจสอบและประเมินผล 3) ด้านการสนับสนุนและให้รางวัล 4) ด้านการเรียนรู้เป็นทีม 5) ด้านการพัฒนาตนเอง 6) ด้านการพัฒนารูปแบบการคิด อย่างเป็นระบบ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของ Senge ที่ว่า ถ้าสมาชิกในองค์กรได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพสูงสุดเท่าที่ตนมีเพื่อปฏิบัติภายใต้การมีเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของตัวบุคคลและองค์กรที่สอดคล้องกันแล้วสมาชิกแต่ละคนก็จะทุ่มเทและถูกปล่อยศักยภาพที่ตนมีสูงที่สุดนั้นให้กับงานอย่างเต็มที่ในที่สุด สอดคล้องกับ ดลนภา วงษ์ศิริ (2556 : บทคัดย่อ) ได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ ระหว่างการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้และการรับรู้ความสามารถในตนเองของครูในโรงเรียน สังกัดเทศบาลนครขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า 1) การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียน โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนอยู่ในระดับมากทุกด้าน สำหรับด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการสร้างค่านิยมและวิสัยทัศน์ร่วมกัน รองลงมา คือ ด้านการเรียนรู้ร่วมกันและการประยุกต์ใช้ความรู้ และด้านการมีเงื่อนไขที่สนับสนุน ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ด้านการสนับสนุนการเป็นผู้นำร่วมกัน 2) การรับรู้ความสามารถในตนเองของครูในโรงเรียน โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าการรับรู้ความสามารถในตนเองของครูในโรงเรียน

ที่มี ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการส่งเสริมให้นักเรียนประสบความสำเร็จ รองลงมาคือ ด้านการแสดงความใส่ใจในงานสอน และด้านการทำให้กระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนมีประสิทธิภาพ และด้านการสร้างความชัดเจนในบทเรียน ตามลำดับ ส่วนด้านที่ค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการใช้กิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย

2. แนวทางการส่งเสริมชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพของครูในโรงเรียน ซึ่งมีทั้งหมด 6 องค์ประกอบ 43 ข้อ

ซึ่งสอดคล้องกับ ปองทิพย์ เทพอารีย์ ที่กล่าวว่าทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม ด้านสารสนเทศ สื่อเทคโนโลยี ทักษะด้านชีวิตและอาชีพของครู และผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนเพิ่มขึ้น เมื่อนำรูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพเข้ามาใช้ในโรงเรียนประถมศึกษา

ผลการวิจัยมีความสอดคล้องในบางส่วนกับแนวความคิดเกี่ยวกับกลยุทธ์การกับการพัฒนาวัฒนธรรมองค์กรเพื่อส่งเสริมการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรมส่งเสริม การปกครองท้องถิ่น ของสุสิทธิ์ เกลี้ยงสง และทวีวัฒน์ ปิตยานนท์ (2558: 92) กล่าวว่า (1) การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งมีอยู่ 5 ด้าน และวัฒนธรรมองค์กรในสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน มีจำนวน 8 ด้าน (2) ปัจจัยวัฒนธรรมองค์กรเพื่อส่งเสริมการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีจำนวน 8 ด้าน และปัจจัยวัฒนธรรมองค์กรที่มีอิทธิพลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ มีจำนวน 5 ด้าน และ (3) กลยุทธ์การพัฒนาวัฒนธรรมองค์กรเพื่อส่งเสริมการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 จากผลการวิจัยพบว่า การส่งเสริมชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพของครูผู้สอน

ผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญและส่งเสริมตามองค์ประกอบต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ โดยนำตัวบ่งชี้และแนวทางการส่งเสริมทั้ง 6 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านค่านิยมและวิสัยทัศน์ร่วม ด้านการตรวจสอบและประเมินผล ด้านการสนับสนุนและให้รางวัล ด้านการเรียนรู้เป็นทีม ด้านการพัฒนาตนเอง และด้านการพัฒนารูปแบบการคิด มาพิจารณาวางแผน มีการประสานงานเพื่อให้ได้แนวปฏิบัติร่วมกันเพื่อให้ครูเกิดชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ

1.2 จากผลการวิจัยขององค์ประกอบที่มีความสำคัญมากเป็นอันดับหนึ่ง คือ องค์ประกอบค่านิยมและวิสัยทัศน์ร่วม ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการส่งเสริมชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพของครูจะประสบความสำเร็จนั้นผู้บริหารโรงเรียนหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งตัวครูเองจะต้องมีจุดมุ่งหมาย หรือวิสัยทัศน์และสร้างเจตคติที่ดีต่อจุดมุ่งหมายร่วมกัน โดยมีการสื่อสาร หาข้อสรุปร่วมกันอย่างเปิดเผย ภายใต้บรรยากาศการทำงานเป็นกลุ่ม การสร้างแรงบันดาลใจ และยอมรับซึ่งกันและกัน

1.3 การนำตัวบ่งชี้การส่งเสริมชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพที่ได้ไปใช้นั้นควรพิจารณากลุ่มเป้าหมายในเรื่องบริบทที่แตกต่างกันในแต่ละท้องถิ่นด้วย

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 จากตัวบ่งชี้การส่งเสริมชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพที่ได้ ควรมีโครงการ หรือกิจกรรมที่ตอบสนองต่อความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ

2.2 จากตัวบ่งชี้การส่งเสริมชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพที่ได้ ควรมีการพัฒนาคู่มือเพื่อใช้ในการพัฒนาครูให้มีความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ

2.3 จากตัวบ่งชี้การส่งเสริมชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพที่ได้ ควรพัฒนาเครื่องมือเพื่อวัดความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ

เอกสารอ้างอิง

- ชูสิทธิ์ เกลี้ยงสง และ ทวีวัฒน์ ปิตยานนท์. (2558). กลยุทธ์การพัฒนาวัฒนธรรมองค์กรเพื่อส่งเสริมการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย ฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ปีที่ : 5 ฉบับที่ : 1 เลขหน้า : 86-98
- ดลนภา วงษ์ศิริ. (2556). ความสัมพันธ์ระหว่างการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้กับประสิทธิภาพการสอนของครูในโรงเรียน สังกัดเทศบาลนครขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น. ปรินญาครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). เลย : มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- ธีระเกียรติ เจริญเศรษฐศิลป์. (2560). Professional Learning Community (PLC) ชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ. 2, กันยายน, 2560, จาก <http://www.youtube.com/watch?v=gQ130aNuarE>
- ปองทิพย์ เทพอารีย์. (2557). การพัฒนารูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพสำหรับครูประถมศึกษา. ปรินญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต (การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร) กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ผลกระทบของบรรยากาศในการทำงานเชิงสร้างสรรค์ที่มีผลต่อผลการปฏิบัติงานของผู้ทำบัญชีในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย

The Effects of a Creative Job Climate on Job Performance of Accountants in the Northeast of Thailand

ธราพร บุตรสาร,¹ ญาณินห์ ตั้งภิญโญพุทธิคุณ,² และไทรรงค์ สวัสดิ์กุล³

Taraporn Butsan,¹ Yanin Tangpinyoputthikhun,² and Trairong Swatdikun³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทดสอบผลกระทบของบรรยากาศในการทำงานเชิงสร้างสรรค์ที่มีผลต่อผลการปฏิบัติงานของผู้ทำบัญชีในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทยโดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ทำบัญชีในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทยจำนวน 164 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การวิเคราะห์สหสัมพันธ์แบบพหุคูณและการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุคูณ บรรยากาศในการทำงานเชิงสร้างสรรค์ถูกกำหนดให้เป็นตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์และผลกระทบต่อผลการปฏิบัติงาน ผลการวิจัย พบว่า ผู้ทำบัญชี ที่มีเพศแตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีบรรยากาศในการทำงานเชิงสร้างสรรค์ ด้านการยอมรับฟังความคิดเห็นของกันและกัน แตกต่างกัน ผู้ทำบัญชี ที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีบรรยากาศในการทำงานเชิงสร้างสรรค์ ด้านการสร้างอารมณ์ที่ดีของผู้นำ แตกต่างกัน ผู้ทำบัญชีที่มีประสบการณ์ทำงานด้านการทำบัญชีที่ต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีผลการปฏิบัติงานโดยรวม และด้านปริมาณของงาน แตกต่างกัน และผู้ทำบัญชีที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน แตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีผลการปฏิบัติงานโดยรวมแตกต่างกัน จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์และผลกระทบ พบว่า บรรยากาศในการทำงานเชิงสร้างสรรค์ด้านการยอมรับฟังความคิดเห็นของกันและกัน และด้านการให้กำลังใจกันในการทำงาน มีความสัมพันธ์ และผลกระทบเชิงบวกกับผลการปฏิบัติงานของผู้ทำบัญชีในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย ดังนั้น ในแต่ละองค์กรควรส่งเสริมการสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงาน บรรยากาศที่ทำให้บุคลากรทำงานด้วยความรู้สึกสบายใจ รู้สึกอบอุ่น สนุกสนาน ซึ่งจะมีผลต่อความสุขในการทำงานของบุคลากรในองค์กร แล้วจะส่งผลดีต่อผลการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายองค์กรที่กำหนดไว้ในที่สุด

คำสำคัญ : บรรยากาศในการทำงานเชิงสร้างสรรค์ ผลการปฏิบัติงาน ผู้ทำบัญชี

¹ นิสิตระดับปริญญาโท หลักสูตรบัญชีมหาบัณฑิต คณะการบัญชีและการจัดการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์คณะการบัญชีและการจัดการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์คณะการบัญชีและการจัดการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

¹ Master student, Master of Accountancy, Mahasarakham Business School, Mahasarakham University

² Assistant Professor, Mahasarakham Business School, Mahasarakham University

³ Assistant Professor, Mahasarakham Business School, Mahasarakham University

Abstract

An examination was conducted to determine the level of influence a creative job environment may have on job performance of accountants in the northeast of Thailand. Questionnaires were used to collect data from 164 accountants in that region. The statistics used for analyzing the collected data were multiple correlation analysis and multiple regression analysis. Creative Job Climate was defined as the independent variable that has a relationship and effect on job performance. Findings indicated: Accountants of the opposite gender had opinions about the effects of a creative job climate. Accountants with different levels of education had opinions about having a creative job climate as a whole. Accountants with different levels of education had opinions about work quality and having a creative job climate. Accountants with different accounting experiences had opinions about job performance as a whole and work quantity. Accountants with different average income per month had opinions about job performance as a whole. According to analyses of correlations and effects, the following were found, Creative job climate had a positive relationship with job performance of bookkeepers in the northeast region. Each organization should promote a comfortable working environment that permits staff to work in a warm and friendly environment. These conditions will affect happiness in the workplace and ultimately impact performance and achieve the organization's ultimate goal.

Keywords : Creative Job Climate, Job Performance, Accountant

บทนำ

องค์กรและสิ่งแวดล้อมต้องอาศัยซึ่งกันและกัน การเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมมีผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงในองค์กร สิ่งแวดล้อมภายนอกและภายในองค์กรเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อการพัฒนาองค์กร เนื่องจากพฤติกรรมของบุคคลในองค์กรเกิดจากสภาพแวดล้อม และบรรยากาศภายในองค์กร ซึ่งการทำงานภายในองค์กรจะอยู่ภายใต้โครงสร้างขององค์กร การกำกับดูแล การควบคุม แบบของผู้นำ กฎระเบียบต่างๆ รวมทั้งสภาพแวดล้อมภายในองค์กร ซึ่งสิ่งเหล่านี้มีผลกระทบต่อตัวบุคคลและองค์กร เพราะมนุษย์เกิดมามีนิสัยที่แตกต่างกัน ได้รับการสั่งสอนและเลี้ยงดูมาไม่เหมือนกัน เมื่อต้องทำงานร่วมกันอาจก่อให้เกิดปัญหาต่างๆ ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการทำงานร่วม

กันในที่ทำงานของผู้ทำบัญชี ซึ่งในบางครั้งอาจต้องเจอกับบรรยากาศ สภาพแวดล้อมต่างๆ ที่จะส่งผลต่อการปฏิบัติงาน ดังนั้น ผู้นำองค์กรมีบทบาทสำคัญในการกำหนดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศในการทำงาน เพื่อส่งเสริมให้มีการทำงานระหว่างบุคคลในองค์กรได้อย่างมีความสุข จึงควร ศึกษาการสร้างบรรยากาศในการทำงานที่ดีและมีความสร้างสรรค์ในการทำงาน (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2557 : เว็บไซต์)

บรรยากาศในการทำงานเชิงสร้างสรรค์ (Creative Job Climate) เป็นบรรยากาศที่ช่วยส่งเสริมการทำงาน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงานที่ดีขึ้น หรือความรู้สึกของบุคคลในองค์กรที่มีต่อปัจจัยต่างๆ ที่ส่งผลต่อการทำงาน หรืออีกนัยหนึ่งคือ การรับรู้ของบุคคลในการทำงานที่มีต่อบรรยากาศสภาพแวดล้อมในการทำงาน ซึ่งถ้า

บรรยากาศในการทำงานมีความเหมาะสม และเกิดขึ้นอย่างสร้างสรรค์จะช่วยทำให้บุคคลในองค์กรทำงานได้อย่างมีความสุข เกิดขึ้นได้จากสองส่วน ได้แก่ ปัจจัยภายใน เกี่ยวกับการพัฒนาตนเอง และปัจจัยภายนอก เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมและบุคคลที่เกี่ยวข้อง เพราะถ้าบุคคลในองค์กรได้ทำงานในบรรยากาศที่มีมิตรจิตมิตรใจต่อกัน และเอื้อต่อการใช้ความคิดก็จะทำให้บุคคลเหล่านั้นเป็นคนที่กล้าคิด กล้าพูด กล้าทำ กล้าที่จะแสดงออก เมื่อมีปัญหาในการทำงานทุกคนก็จะร่วมแก้ไขและปรึกษากัน ซึ่งจะช่วยให้บรรยากาศในการทำงาน ไม่อึดอัด หรือไม่ก่อให้เกิดความกังวลใจในการทำงาน (รัศมี ธนยธร. 2555 : 4-8) การสร้างบรรยากาศในการทำงานเชิงสร้างสรรค์ประกอบด้วย การสร้างอารมณ์ที่ดีของผู้นำ (Good Temper of Leader) การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น (Ability of Expression) การยอมรับฟังความคิดเห็นของกันและกัน (Acceptability to Difference Opinion) การให้กำลังใจกันในการทำงาน (Ability of Encouragement) และความพร้อมของวัสดุอุปกรณ์ (Availability of Equipment) หากนำวิธีเหล่านี้ไปใช้ในองค์กร ก็จะทำให้องค์กรเต็มไปด้วยบรรยากาศเชิงสร้างสรรค์ บุคลากรทุกคนมีความสุขในการทำงาน ซึ่งจะทำให้บุคลากรในองค์กรทำงานได้ดีขึ้น มีประสิทธิภาพมากขึ้นทำให้ผลการปฏิบัติงานที่ออกมา มีปริมาณตรงตามที่แต่ละบุคคลได้รับมอบหมาย ผลงานที่ออกมามีคุณภาพสูง และสามารถทำงานออกมาได้ทันตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ ซึ่งจะทำให้เกิดความสำเร็จตามเป้าหมายของตนเอง และที่องค์กรได้กำหนดไว้

ผลการปฏิบัติงาน (Job Performance) เป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นว่าผู้ปฏิบัติงานสามารถปฏิบัติงานได้ตามเป้าหมายที่องค์กรกำหนดไว้ หรือสามารถทำงานได้ตามที่ได้รับมอบหมาย โดยการประเมินผลการปฏิบัติงานจะถูกนำมาใช้ตรวจสอบว่าสมาชิกแต่ละคนขององค์กร สามารถปฏิบัติหน้าที่ของตนตามที่องค์กรคาดหวังไว้ได้อย่างมี

ประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด (อลงกรณ์ มีสุทธา. 2549 : 119) ซึ่งการวัดผลการปฏิบัติงาน สามารถวัดได้ 3 ด้าน ได้แก่ ด้านปริมาณของงาน (Work Quantity) บุคลากรในองค์กรจะต้องทำงานให้ได้ตามจำนวนงานที่ได้รับมอบหมาย โดยวัดจากปริมาณงานที่ทำสำเร็จ ด้านคุณภาพของงาน (Work Quality) คุณภาพของงานที่ทำออกมาก็จะเป็นตัววัดความสามารถในการปฏิบัติงาน โดยคำนึงถึงความสำเร็จในเวลาที่กำหนด ความถูกต้อง แม่นยำ ความครบถ้วนสมบูรณ์ และเป็นระเบียบเรียบร้อยของงาน และด้านระยะเวลาการปฏิบัติงาน (Practice Time) เป็นการใช้เวลาในการปฏิบัติงานที่ทันต่อเวลา สามารถทำงานได้รวดเร็วเสร็จสิ้นทันตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ เพื่อที่จะใช้เป็นแนวทางปรับปรุงเป้าหมายขององค์กรหรือปรับปรุงการปฏิบัติงานของบุคลากรให้เหมาะสม ในอนาคต ซึ่งบุคลากรสามารถนำผลลัพธ์ที่ได้จากการประเมินไปใช้ในการปรับปรุง การปฏิบัติงานของตนให้มีศักยภาพเพิ่มมากขึ้นและเป็นไปตามที่องค์กรกำหนดไว้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องอย่างยิ่งกับการแสดงภาพลักษณ์ขององค์กรออกมาในรูปของรายงานทางการเงิน เช่น ผู้ทำบัญชี ซึ่งจำเป็นจะต้องทำงานออกมาด้วยความรับผิดชอบสูง เพราะในการทำรายงานทางการเงินจะต้องใช้ข้อมูลที่สำคัญ ถูกต้อง มีความครบถ้วน และทันเวลา ซึ่งถ้าหากผู้บริหารองค์กรได้รับข้อมูลที่ดีเพื่อใช้ในการบริหารองค์กรก็จะทำให้องค์กรประสบผลสำเร็จได้

ผู้ทำบัญชี (Accountant) เป็นผู้รับผิดชอบในการทำบัญชีของผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชี ได้แก่ ผู้อำนวยการฝ่ายบัญชี สมุหบัญชี หัวหน้าแผนกบัญชี หรือผู้ดำรงตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีหน้าที่รับผิดชอบเช่นเดียวกับผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าว ผู้ทำบัญชีจะต้องมีคุณสมบัติและจะต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขของการเป็นผู้ทำบัญชีตามที่อธิบดีกรมพัฒนาธุรกิจการค้ากำหนดและมีหน้าที่จัดทำบัญชี เพื่อแสดงผลการดำเนินงานของกิจการ

ฐานะการเงิน หรือการเปลี่ยนแปลงฐานะการเงินของผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชี ที่มีอยู่ตามความเป็นจริง และตามมาตรฐานบัญชี โดยเอกสารที่ต้องใช้ประกอบการลงบัญชีควรมีความถูกต้องครบถ้วน ซึ่งจะส่งผลให้ข้อมูลในงบการเงินมีความถูกต้อง เชื่อถือได้ และมีความเหมาะสม การจัดทำรายงานนั้นจะต้องมีการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อจัดทำบัญชี และจะต้องสรุปรวบรวมข้อมูลที่ได้อย่างถูกต้อง ครบถ้วน และทันเวลาตามที่ผู้บริหารต้องการ ซึ่งในการเก็บรวบรวมข้อมูลนั้น จะต้องมีการติดต่อสื่อสารกับบุคคลแต่ละแผนกในองค์กร เพื่อใช้ในการทำรายงาน ถ้าได้ข้อมูลที่ดีก็จะทำให้ได้ผลการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพมากขึ้นและยังทำให้ผู้ทำบัญชีมีศักยภาพในการทำงานที่ดีขึ้นด้วย (กรมพัฒนาธุรกิจการค้า, 2558 : เว็บไซต์)

จากเหตุผลที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาวิจัย ผลกระทบของบรรยากาศในการทำงานเชิงสร้างสรรค์ที่มีต่อผลการปฏิบัติงานของผู้ทำบัญชีในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทดสอบว่าบรรยากาศในการทำงานเชิงสร้างสรรค์มีผลกระทบต่อผลการปฏิบัติงานหรือไม่ อย่างไร ซึ่งได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ทำบัญชีในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย ผลลัพธ์ที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการช่วยส่งเสริมให้ผลการปฏิบัติงานของผู้ทำบัญชีในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีศักยภาพเพิ่มมากขึ้น ทำงานได้ในปริมาณที่มากขึ้น ถูกต้อง ครบถ้วน สมบูรณ์ เป็นระเบียบเรียบร้อย เสร็จทันตามระยะเวลาที่กำหนด พร้อมทั้งสามารถ ทำให้บรรลุเป้าหมายตามที่องค์กรกำหนดไว้ และเป็นแนวทางสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพอื่นๆ ในการนำไปประยุกต์ใช้พัฒนาและปรับปรุงบรรยากาศในการทำงาน เพื่อให้บุคลากรเกิดความสุข ในการทำงานส่งผลต่อการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

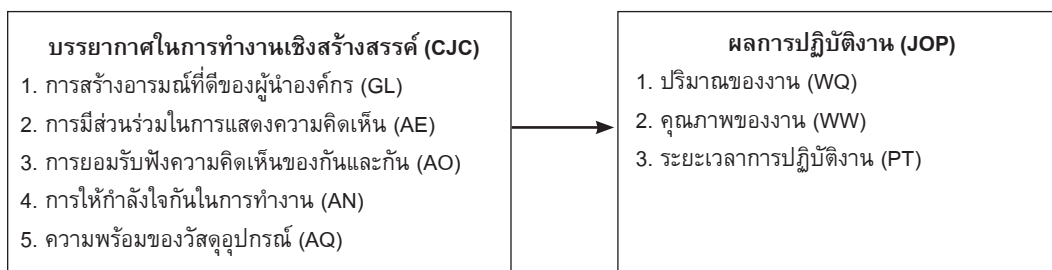
1. เพื่อศึกษาบรรยากาศในการทำงานเชิงสร้างสรรค์ของผู้ทำบัญชีในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
2. เพื่อศึกษาผลการปฏิบัติงานของผู้ทำบัญชีในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
3. เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างบรรยากาศในการทำงานเชิงสร้างสรรค์กับผลการปฏิบัติงานของผู้ทำบัญชีในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
4. เพื่อเปรียบเทียบบรรยากาศในการทำงานเชิงสร้างสรรค์ของผู้ทำบัญชีในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่มีเพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงานด้านการทำบัญชี และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกัน
5. เพื่อเปรียบเทียบผลการปฏิบัติงานของผู้ทำบัญชีในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่มีเพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงานด้านการทำบัญชี และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกัน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ บรรยากาศในการทำงานเชิงสร้างสรรค์ได้ถูกกำหนดให้เป็นตัวแปรอิสระและมีผลกระทบต่อผลการปฏิบัติงานจากวัตถุประสงค์ข้างต้นสามารถสรุปกรอบแนวคิดในการวิจัย ได้ดังนี้

รูปภาพประกอบ

โมเดลของบรรยากาศในการทำงานเชิงสร้างสรรค์และผลการปฏิบัติงาน

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

1. บรรยากาศในการทำงานเชิงสร้างสรรค์ (Creative Job Climate)

บรรยากาศในการทำงานเชิงสร้างสรรค์ หมายถึง ความมีมิตรจิตมิตรใจและเอื้อต่อการใช้ความคิด เป็นบรรยากาศที่ช่วยส่งเสริมการทำงาน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ ในการทำงานที่ดีขึ้น ทำให้บุคคลในองค์กรมีความกล้าที่จะแสดงความคิดเห็น กล้าพูด กล้าทำ กล้าที่จะแสดงออก เมื่อมีปัญหาในการทำงานทุกคนก็จะร่วมแก้ไขและปรึกษากัน ซึ่งจะทำให้บรรยากาศในการทำงาน ไม่อึดอัด หรือเกิดความกังวลใจในการทำงาน เพื่อให้ผลการปฏิบัติงานมีศักยภาพเพิ่มมากขึ้น ซึ่งประกอบด้วย 5 ด้าน (รัศมี ชันยธร. 2555 : 4-8) ดังต่อไปนี้

1.1 ด้านการสร้างอารมณ์ที่ดีของผู้นำ (Good Temper of Leader) หมายถึง การที่ผู้นำในองค์กรมีการสร้างอารมณ์ที่ดีหรือมีการวางตัวทางด้านอารมณ์ที่ดี ไม่นำเอาอารมณ์ส่วนตัวมาปะปนในการทำงานก็จะส่งผลดีต่อบรรยากาศในการทำงาน เป็นการสร้างเสริมให้บุคคลในองค์กรทำงานร่วมกับกับผู้นำและเพื่อนร่วมงานได้อย่างมีความสุข

1.2 ด้านการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น (Ability to Expression) หมายถึง การที่บุคคลทุกในองค์กรมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในการประชุม หรือในเรื่องอื่นๆ ในการทำงาน มิใช่มีเพียงความเห็นของผู้นำเป็นหลักอยู่เพียงผู้เดียว

1.3 ด้านการยอมรับฟังความคิดเห็นของ

กันและกัน (Acceptability to Difference Opinion) หมายถึง การที่ผู้ฟังยอมรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนร่วมงานซึ่งไม่มีความจำเป็น จะต้องคิดเหมือนอย่างที่คุณร่วมงานคิดมา แต่เป็นการยอมรับฟังเพื่อให้ได้ในสิ่งที่แปลกใหม่ เพื่อใช้ประยุกต์ในการทำงานที่ดีต่อไปได้

1.4 ด้านการให้กำลังใจกันในการทำงาน (Ability of Encouragement) หมายถึง การปลอบหรือพูดให้กำลังใจในการทำงาน คอยช่วยเหลือสนับสนุนกันในการทำงาน ในบางครั้งทำงานพลาดอาจจะโดนลงโทษจากผู้บังคับบัญชา ถ้ามีกำลังใจที่ดีจากเพื่อนร่วมงานก็จะทำให้มีกำลังใจสู้กับงาน เมื่อยามมีปัญหาจะสามารถแก้ไขและทำให้ดีขึ้นได้

1.5 ด้านความพร้อมของวัสดุอุปกรณ์ (Availability of Equipment) หมายถึง การจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์เครื่องใช้สำนักงานให้พร้อมใช้งานอยู่ตลอดเวลา โดยไม่ต้องคอยให้บุคลากรร้องขอวัสดุอุปกรณ์อย่างใดอย่างหนึ่งเพิ่มในการทำงาน เพื่อไม่ให้เป็นภาระล่าช้าในการทำงาน

2. ผลการปฏิบัติงาน (Job Performance)

หมายถึง ศักยภาพในการทำงานของบุคลากรแต่ละบุคคลในองค์กรที่มีความสัมพันธ์กับหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย อย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ ตามวัตถุประสงค์เป้าหมายของงานที่กำหนดไว้ ซึ่งการวัดผลการปฏิบัติงานสามารถวัดได้ 3 ด้าน ดังนี้ (อลงกรณ์ มีสุทธา. 2549 : 119)

2.1 ด้านปริมาณของงาน (Work Quantity) หมายถึง จำนวนงานหรือจำนวนบริการที่ทำ การวัดจากปริมาณงานที่ทำเสร็จ ซึ่งสามารถเปรียบเทียบกับเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้

2.2 ด้านคุณภาพของงาน (Work Quality) หมายถึง ความสามารถในการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย โดยงานที่ทำออกมาจะต้องมีความถูกต้องแม่นยำ ความครบถ้วน สมบูรณ์ และมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย

2.3 ด้านระยะเวลาการปฏิบัติงาน (Practice Time) หมายถึง การใช้เวลาในการปฏิบัติงาน โดยคำนึงถึงความสำเร็จในเวลาที่กำหนด ความทันต่อเวลา และเป็นการวัดผลตามเป้าหมายหรือตกลงกันไว้

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าบรรยากาศในการทำงานเชิงสร้างสรรค์ส่งผลต่อผลการปฏิบัติงาน จึงตั้งสมมติฐานได้ดังนี้

สมมติฐานการวิจัย : บรรยากาศในการทำงานเชิงสร้างสรรค์มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกต่อผลการปฏิบัติงาน

วิธีการดำเนินงานวิจัย

1. กระบวนการและวิธีเลือกประชากรกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร (Population) ที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้ทำบัญชีในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย จำนวน 3,152 คน (กรมพัฒนาธุรกิจการค้า, 2558 : เว็บไซต์)

กลุ่มตัวอย่าง (Sample) ที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้ทำบัญชีในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือจำนวน 400 คน โดยเปิดตาราง Krejcie และ Morgan (บุญชม ศรีสะอาด, 2545 : 42-43) และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ซึ่งมีขั้นตอนการสุ่มตัวอย่างที่กำหนดขึ้นดังนี้ ข้อมูลทั่วไปของผู้ทำบัญชีในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ความคิดเห็นเกี่ยวกับ

บรรยากาศในการทำงานเชิงสร้างสรรค์ และความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการปฏิบัติงาน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือแบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ จำนวน 400 ฉบับ แบบสอบถามตอบกลับมาทั้งสิ้น 181 ฉบับ เป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์จำนวน 164 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 42.81 ซึ่งสอดคล้องกับ Aaker, Kumer and Day (2001) ได้เสนอว่าการส่งแบบสอบถามต้องมีอัตราตอบกลับอย่างน้อยร้อยละ 20 จึงถือว่ายอมรับได้ โดยใช้ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งสิ้น 96 วัน ตั้งแต่วันที่ 15 มีนาคม 2559 – 20 มิถุนายน 2559

2. การวัดคุณลักษณะของตัวแปร

บรรยากาศในการทำงานเชิงสร้างสรรค์ จำแนกออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการสร้างอารมณ์ที่ดีของผู้นำประกอบด้วย 4 คำถาม โดยครอบคลุมเกี่ยวกับการที่ท่านสามารถรับรู้อารมณ์ความรู้สึกของผู้นำเมื่อเผชิญกับสถานการณ์ต่างๆ ท่านให้ความสำคัญกับการยอมรับอารมณ์ที่เกิดขึ้นจากผู้นำตามความเป็นจริง ท่านสามารถควบคุมสติอารมณ์ ความรู้สึกได้เป็นอย่างดี เมื่อต้องเผชิญกับสถานการณ์ต่างๆ และการแสดงออกทางด้านอารมณ์ เพื่อให้เพื่อนร่วมงาน ผู้นำยอมรับ โดยมีผลเสียต่อตนเองและเพื่อนร่วมงานน้อยที่สุด 2) ด้านการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ประกอบด้วย 4 คำถาม โดยครอบคลุมเกี่ยวกับการให้ความสำคัญกับการเข้าร่วมกิจกรรมการประชุมกับเพื่อนร่วมงาน เพื่อร่วมแสดงความคิดเห็นอย่างสม่ำเสมอ การเข้าร่วมกิจกรรมการประชุม อย่างสม่ำเสมอ จะทำให้ท่านกล้าที่จะแสดงความคิดเห็นมากขึ้น การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในที่ประชุม การจัดทำกิจกรรมต่างๆ ที่สำคัญในองค์กร และตระหนักถึงการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในงานหรือกิจกรรมขององค์กร ชมรม หน่วยงานทางวิชาชีพทุกๆ ด้าน 3) ด้านการยอมรับฟังความคิดเห็นของกันและกัน ประกอบด้วย 4 คำถาม โดยครอบคลุมเกี่ยวกับความสามารถทำงานร่วมกับ

เพื่อนร่วมงานที่มีความคิดเห็นแตกต่างกับท่าน รวมทั้งสามารถยอมรับความคิดเห็นของเพื่อนร่วมงานได้ ความสามารถปฏิบัติตัวเป็นกลางได้เป็นอย่างดี หากมีการแสดงความคิดเห็นที่ไม่ตรงกันในการทำงานหรือการประสานงาน ท่านสามารถสร้างความสัมพันธ์อันดีกับเพื่อนร่วมงาน เพื่อสร้างความเป็นกันเองในการแสดงความคิดเห็น รวมถึงการให้ความสำคัญกับการรับรู้ เข้าใจถึงสิ่งที่เพื่อนร่วมงานแสดงความคิดเห็นออกมา 4) ด้านการให้กำลังใจกันในการทำงาน ประกอบไปด้วย 4 คำถาม โดยครอบคลุมเกี่ยวกับการสร้างขวัญกำลังใจให้ตนเอง และเพื่อนร่วมงาน เมื่อเกิดปัญหา อุปสรรคต่างๆ ในการปฏิบัติงาน การสร้างกำลังใจให้กับเพื่อนร่วมงาน เพื่อไม่ให้เพื่อนร่วมงานเกิดความย่อท้อในการปฏิบัติงาน และคำนึงถึงการแสดงความยินดีหรือสรรเสริญเพื่อนร่วมงานด้วยความจริงใจ เพื่อเป็นกำลังใจแก่เพื่อนร่วมงานในการปฏิบัติงาน และให้ความสำคัญกับการเป็นที่ปรึกษาคอยให้กำลังใจต่อเพื่อนร่วมงานในยามที่เพื่อนมีปัญหาดังกล่าว ในการปฏิบัติงาน 5) ด้านความพร้อมของวัสดุอุปกรณ์ ประกอบไปด้วย 4 คำถาม โดยครอบคลุมเกี่ยวกับความเชื่อมั่นว่า หากองค์กรมีการเตรียมความพร้อมของวัสดุอุปกรณ์ในการทำงานไว้เป็นอย่างดี จะช่วยให้ท่านสามารถปฏิบัติงานได้สะดวก รวดเร็วขึ้น และสำคัญกับการเตรียมความพร้อมของอุปกรณ์การทำงานส่วนตัวบนโต๊ะทำงาน เพื่อความรวดเร็วในการปฏิบัติงาน และวิธีการต่างๆ เพื่อนำมาใช้ในการเตรียมความพร้อมของวัสดุอุปกรณ์การทำงานขององค์กรได้ เพื่อสร้างความสะดวกให้แก่เพื่อนร่วมงาน

ผลการปฏิบัติงาน สามารถจำแนกออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านปริมาณของงาน ประกอบด้วย 5 คำถาม โดยครอบคลุมเกี่ยวกับการให้ความสำคัญกับความสามารถในการปฏิบัติงานให้สำเร็จลุล่วงตามเป้าหมายขององค์กร การวางแผนการปฏิบัติงาน การมีผลงานที่เหมาะสมต่อความรับผิดชอบ และการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการปฏิบัติ

งานเพื่อให้ได้ผลงานตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ 2) ด้านคุณภาพของงานประกอบด้วย 5 คำถาม โดยครอบคลุมเกี่ยวกับการมีความสามารถในการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายได้อย่างถูกต้อง เป็นไปตามมาตรฐานที่องค์กรกำหนดไว้ สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นไปตามความคาดหวังที่องค์กรตั้งไว้ 3) ด้านระยะเวลาการปฏิบัติงานประกอบด้วย 5 คำถาม โดยครอบคลุมเกี่ยวกับการมีความสามารถในการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายสำเร็จในระยะเวลาที่กำหนด ความสามารถในการใช้เวลาในการปฏิบัติงานให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่องค์กร และสามารถปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้องในระยะเวลาที่กำหนด และประสบความสำเร็จเป็นอย่างดี

3. คุณภาพของเครื่องมือวัด

ผู้วิจัยมีการทดสอบความเที่ยงตรงโดยผ่านการพิจารณาเนื้อหาข้อคำถามจากผู้เชี่ยวชาญและหาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (Discriminant Power) โดยใช้เทคนิค Item-total Correlation ซึ่งบรรยายภาคในการทำงานเชิงสร้างสรรค์มีค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.547 – 0.872 และผลการปฏิบัติงานมีค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.515 – 0.793 ซึ่งสอดคล้องกับ Rovinelli และ Hambleton (1977 : 49 - 60) ได้นำเสนอว่าการทดสอบค่าอำนาจจำแนกเกินกว่า 0.50 เป็นค่าที่ยอมรับได้ และหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability Test) โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของแต่ละด้านตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ซึ่งบรรยายภาคในการทำงานเชิงสร้างสรรค์ มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา อยู่ระหว่าง 0.722 – 0.864 และผลการปฏิบัติงาน มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา อยู่ระหว่าง 0.743 – 0.815 ซึ่งสอดคล้องกับ Hair และคณะ (2006) ได้นำเสนอว่าการทดสอบค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ เกินกว่า 0.70 เป็นค่าที่ยอมรับได้

4. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้การวิเคราะห์สห

สัมพันธภาพพหุคูณและการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ ในการทดสอบผลกระทบของบรรยากาศในการทำงานเชิงสร้างสรรค์ที่มีต่อผลการปฏิบัติงานของผู้ทำบัญชีในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย ซึ่งเขียนสมการได้ดังนี้

$$\text{สมการ Job Performance} = \beta_0 + \beta_1 \text{GL} + \beta_2 \text{AE} + \beta_3 \text{AO} + \beta_4 \text{AN} + \beta_5 \text{AQ} + \varepsilon$$

โดย β แทน ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย

ε แทน ค่าความคลาดเคลื่อนของการพยากรณ์

GL แทน บรรยากาศในการทำงานเชิงสร้างสรรค์ ด้านการสร้างอารมณ์ที่ดีของผู้นำ

AE แทน บรรยากาศในการทำงานเชิงสร้างสรรค์ ด้านการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น

AO แทน บรรยากาศในการทำงานเชิงสร้างสรรค์ ด้านการยอมรับฟังความคิดเห็นของกันและกัน

AN แทน บรรยากาศในการทำงานเชิงสร้างสรรค์ ด้านการให้กำลังใจกันในการทำงาน

AQ แทน บรรยากาศในการทำงานเชิงสร้างสรรค์ด้านความพร้อมของวัสดุอุปกรณ์

ผลลัพธ์การวิจัยและการอภิปรายผล

ตาราง 1 การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ของบรรยากาศในการทำงานเชิงสร้างสรรค์กับผลการปฏิบัติงานโดยรวมของผู้ทำบัญชีในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ตัวแปร	JOP	GL	AE	AO	AN	AQ	VIFs
	4.37	4.17	4.26	4.30	4.42	4.43	
S.D.	0.31	0.41	0.46	0.43	0.36	0.38	
JOP		0.338*	0.417*	0.580*	0.535*	0.313*	
GL			0.362*	0.465*	0.422*	0.125*	1.383
AE				0.448*	0.448*	0.278*	1.396
AO					0.557*	0.293*	1.696
AN						0.373*	1.715
AQ							1.201

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 1 พบว่า ตัวแปรอิสระแต่ละด้านมีความสัมพันธ์กันซึ่งอาจเกิดเป็นปัญหา Multicollinearity ดังนั้น ผู้วิจัยจึงทำการทดสอบ Multicollinearity โดยใช้ค่า VIFs ปรากฏว่าค่า VIFs ของ

ตัวแปรอิสระบรรยากาศในการทำงานเชิงสร้างสรรค์ มีค่าตั้งแต่ 1.201 – 1.715 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 10 แสดงว่า ตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กันแต่ไม่มีนัยสำคัญ (Black, 2006 : 585)

ตาราง 2 การวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ โดยใช้ตัวแปรตามเป็นผลการปฏิบัติงานโดยรวมของ
ผู้ทำบัญชีในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย

บรรยากาศในการทำงานเชิงสร้างสรรค์	ผลการปฏิบัติงานโดยรวม		t	p-value
	สัมประสิทธิ์การถดถอย	ความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน		
ค่าคงที่ (a)	1.579	0.298	5.306	0.000*
ด้านการสร้างอารมณ์ที่ดีของผู้นำ (GL)	0.110	0.054	0.195	0.546
ด้านการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น (AE)	0.082	0.048	1.699	0.091
ด้านการยอมรับฟังความคิดเห็นของกันและกัน (AO)	0.265	0.057	4.659	0.000*
ด้านการให้กำลังใจกันในการทำงาน (AN)	0.216	0.069	3.149	0.002*
ด้านความพร้อมของวัสดุอุปกรณ์ (AQ)	0.068	0.055	1.248	0.214
F = 23.817 p = 0.000 AdjR ² = 0.402				

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 2 พบว่า 1) บรรยากาศในการทำงานเชิงสร้างสรรค์ ด้านการยอมรับฟังความคิดเห็นของกันและกัน และด้านการให้กำลังใจกันในการทำงาน มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับผลการปฏิบัติงานโดยรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สำหรับด้านอื่นๆ ไม่มีความสัมพันธ์กับผลการปฏิบัติงานโดยรวม 2) บรรยากาศในการทำงานเชิงสร้างสรรค์ ด้านการยอมรับฟังความคิดเห็นของกันและกัน มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับผลการปฏิบัติงานโดยรวม ด้านปริมาณของงาน ด้านคุณภาพของงาน และด้านระยะเวลาการปฏิบัติงาน เนื่องจากในองค์กรหรือหน่วยงานจึงต้องให้ความสำคัญในการที่จะทำให้บุคคลในองค์กรทุกคนให้ความร่วมมือ ช่วยกันแสดงความคิดเห็น เมื่อเกิดปัญหาขึ้นในการทำงาน เพื่อสร้างบรรยากาศในการทำงานเชิงสร้างสรรค์ให้ทำคนมีความสามัคคีเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ซึ่งจะทำให้บุคลากรสามารถทำงานได้อย่างมีความสุข และทำให้องค์กรมีผลการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ มนวิภา ผดุงสิทธิ์ (2555 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรทางการบัญชีในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน ด้านลักษณะของงานและ

การมีส่วนร่วมในการทำงาน ด้านการยอมรับจากเพื่อนร่วมงานมีความสัมพันธ์ต่อผลการปฏิบัติงานของบุคลากรทางการบัญชี ซึ่งการยอมรับจากเพื่อนร่วมงานเป็นนอกปัจจัยหนึ่งที่มีความสัมพันธ์กับระดับความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน การได้รับการยอมรับและความไว้วางใจจากเพื่อนร่วมงานในการปฏิบัติงาน จะทำให้บุคลากรมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานมากขึ้น องค์กรจึงควรเสริมสร้างบรรยากาศในการทำงานให้สนับสนุนการทำงานร่วมกัน การมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้ร่วมงาน 3) บรรยากาศในการทำงานเชิงสร้างสรรค์ ด้านการให้กำลังใจกันในการทำงานมีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับผลการปฏิบัติงานโดยรวม ด้านคุณภาพของงาน และด้านระยะเวลาการปฏิบัติงาน เนื่องจากในการทำงานของแต่ละองค์กร หรือในหลายๆ ที่ย่อมต้องมีการให้กำลังใจกันในการทำงาน เมื่อเกิดปัญหาในการทำงาน เพราะทุกฝ่ายจะต้องร่วมด้วยช่วยกัน เพื่อให้ผลการปฏิบัติงานออกมาดีมีประสิทธิภาพ ทั้งในด้านของคุณภาพของงาน และงานที่ทำออกมาจะต้องเสร็จได้ทันตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับวิจัยของ เสาวนีย์ เตือนเด่น (2558 : บทคัดย่อ) พบว่า การให้กำลังใจกันในการปฏิบัติงานมีผลกระทบโดยตรงต่อผลการปฏิบัติงานของบุคลากร กองบริการการศึกษา

สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยรามคำแหงอยู่ในระดับมาก ซึ่งเมื่อบุคลากรได้พูดคุยให้กำลังใจแก่กันในการทำงานก็ทำให้ผลงาน ที่ออกมานั้นดีขึ้น มีการปรับปรุงแก้ไข และมีการพัฒนาผลการปฏิบัติงานไปในทางที่ดีขึ้น สามารถปฏิบัติงานได้ดีมีคุณภาพทันตามระยะเวลาที่องค์กรได้กำหนดไว้

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต และประโยชน์ของการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

1.1 ผู้ทำบัญชี ควรให้ความสำคัญกับบรรยากาศในการทำงานเชิงสร้างสรรค์ ด้านการสร้างอารมณ์ที่ดีของผู้หน้า และด้านการยอมรับฟังความคิดเห็นของกันและกันเพื่อเป็นการสร้างบรรยากาศที่ดีในการปฏิบัติงาน และทำให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น

1.2 ผู้ทำบัญชี ควรให้ความสำคัญกับการเปลี่ยนแปลงบรรยากาศใหม่ๆ เพื่อสร้างบรรยากาศในการทำงานเชิงสร้างสรรค์ ให้เกิดขึ้นทั้งในและนอกองค์กร ซึ่งจะทำให้ทุกคนทำงานร่วมกันอย่างมีความสุข

1.3 ผู้ทำบัญชี ควรให้ความสำคัญกับการปฏิบัติงาน ด้านปริมาณของงาน คุณภาพของงาน และระยะเวลาในการปฏิบัติงาน เพราะผลการปฏิบัติงานของผู้ทำบัญชี ถือเป็นส่วนหนึ่งที่จะทำให้องค์กรบรรลุเป้าหมายที่วางไว้

1.4 ผู้ทำบัญชี สามารถสร้างหรือประยุกต์บรรยากาศในการทำงาน เพื่อให้ผลการปฏิบัติงานซึ่งมีวิธีการและกระบวนการที่เป็นบรรทัดฐานในการปฏิบัติงาน สำหรับปริมาณของงาน คุณภาพของงานหรือรายงานผลการปฏิบัติงาน จำเป็นที่จะต้องอยู่บนพื้นฐานและมาตรฐานการบัญชี

1.5 องค์กรที่เกี่ยวข้องกับการทำบัญชี ควรให้ความสำคัญกับการสร้างบรรยากาศในการทำงานเชิงสร้างสรรค์ เนื่องจากการทำให้สถานที่ทำงานมีบรรยากาศที่ดีนั้น เป็นแนวทางในการเสริม

สร้างความสำเร็จในการทำงานของผู้ทำบัญชี เพื่อสามารถแก้ไขปัญหาต่างๆ ได้อย่างรวดเร็ว ทันต่อเวลา โดยอาศัยความร่วมมือจากทุกคนในองค์กร

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาผลกระทบของบรรยากาศในการทำงานเชิงสร้างสรรค์ที่มีต่อผลการปฏิบัติงานกับกลุ่มตัวอย่างอื่น เช่น ศึกษาเปรียบเทียบว่ามีความแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร ซึ่งอาจทำให้งานวิจัยมีประสิทธิผล และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ตรงกับเป้าหมายมากยิ่งขึ้น

2.2 ควรศึกษาปัญหา และอุปสรรคต่างๆ ของบรรยากาศในการทำงานเชิงสร้างสรรค์ที่มีต่อสภาพการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน

2.3 ควรศึกษาตัวแปรแทรกอื่นๆ ที่ส่งผลกระทบต่อผลการปฏิบัติงาน เช่น แรงจูงใจในการทำงาน ความพึงพอใจในการทำงาน ปัจจัยสภาพแวดล้อม เป็นต้น

2.4 ควรเปลี่ยนวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม เป็นการสอบถามแบบเชิงลึก เพื่อให้ได้ข้อมูลและความคิดเห็นที่ชัดเจน เพื่อก่อให้เกิดประสิทธิผลและประสิทธิผลสูงสุด

สรุปผลการวิจัย

บรรยากาศในการทำงานเชิงสร้างสรรค์ด้านการยอมรับฟังความคิดเห็นของกันและกัน และด้านการให้กำลังใจกันในการทำงาน มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับผลการปฏิบัติงานของผู้ทำบัญชีในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย ดังนั้น ในแต่ละองค์กรควรส่งเสริมการสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงาน บรรยากาศที่ทำให้บุคลากรทำงานด้วยความรู้สึกสบายใจ รู้สึกอบอุ่น สนุกสนาน ซึ่งจะมีผลต่อความสุขในการทำงานของบุคลากรในองค์กร แล้วจะส่งผลดีต่อผลการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายองค์กรที่กำหนดไว้ในที่สุด

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัย จากงบประมาณเงินรายได้ประจำปีงบประมาณ

2560 ประเภทนิสิตระดับปริญญาโทคณะกรรมการบัญชีและการจัดการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ปีการศึกษา 2560

เอกสารอ้างอิง

- กรมพัฒนาธุรกิจการค้า. พระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2561. <<http://www.dbd.go.th>> 10 มกราคม, 2561.
ประวัติความเป็นมาของผู้ทำบัญชี. 10 มกราคม, 2561.
- จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. บรรยายภาศในการทำงาน. 30 เมษายน 2555. <<http://www.chulapedia.chula.ac.th/index.php>> 10 มิถุนายน 2557.
- บุญชม ศรีสะอาด. การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น, 2554.
- รัศมี ธีษยธร. การสร้างบรรยากาศที่สร้างสรรค์. 2555 กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์บิสซิเนสดี, 2555.
- มนวิภา ผดุงสิทธิ์. ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรทางการบัญชีในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์. บข.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2555
- เสาวนีย์ เตือนเด่น. ประสิทธิภาพการเรียนรู้ที่มีผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของผู้ทำบัญชีในเขตจังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์. บข.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2558
- อลงกรณ์ มีสุทธาและอุทัย หิรัญโต. การประเมินผลการปฏิบัติงาน. กรุงเทพฯ : สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น), 2549. คมกฤช ภาวศุทธิพนธ์ และ สุภาภรณ์ คงสวัสดิ์. การบัญชีบริหาร : บทบาทสำคัญในฐานะเครื่องมือ
- Aaker, D.A., V. Kumar and G.S. Day. Marketing Research. 7th ed. New York : John Wiley & Sons, 2001.
- Black, K. Business Statistics for Contemporary Decision Making. 4th ed. USA : John Wiley & Sons, 2006.
- Hair, et al., The Relative Strength of Affective Commitment in Securing loyalty in service Relationships. Journal of Business ., 112–113. 16 Jun, 2006
- Rovinelli, R.J. and R.K. Hambleton. "On the Use of Content Specialists in the Assessment of Criterion - Referenced Test Item Validity," Journal of Educational Research. 49 – 60, 1977.

การพัฒนาโปรแกรมเพื่อเสริมสร้างความฉลาดทางดิจิทัลของนักเรียนระดับ ประถมศึกษา

Development of a Digital Intelligence Quotient Program for Elementary School Students

ธีรวัฒน์ รูปเหล็ย,¹ สมบัติ ท้ายเรือคำ,²

Theerawat Roolpleam,¹ Sombat Tayraukham,²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อพัฒนาโปรแกรมเพื่อเสริมสร้างความฉลาดทางดิจิทัลของนักเรียนระดับประถมศึกษา ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 โรงเรียนบ้านนาตะแบง 2 จังหวัดมุกดาหาร จำนวน 37 คน การสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ให้นักเรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมจำนวน 10 ครั้ง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ได้แก่ โปรแกรมเสริมสร้างความฉลาดทางดิจิทัลและแบบวัดความฉลาดทางดิจิทัล จำนวน 61 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อตั้งแต่ 0.302 – 0.871 ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.954 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการทดสอบสมมติฐานใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวแบบวัดซ้ำ (One – way Repeated measure MANOVA)

ผลการวิจัยพบว่า 1) โปรแกรมเสริมสร้างความฉลาดทางดิจิทัลที่ผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนาขึ้นมีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและการประเมินโครงร่างของโปรแกรมเสริมสร้างความฉลาดทางดิจิทัลโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน พบว่าผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญโดยรวมอยู่ในระดับเหมาะสมมาก 2) นักเรียนที่เข้าร่วมโปรแกรมเสริมสร้างความฉลาดทางดิจิทัลคะแนนก่อนการใช้โปรแกรมเสริมสร้างความฉลาดทางดิจิทัล (Pretest) คะแนนหลังการใช้โปรแกรมเสริมสร้างความฉลาดทางดิจิทัล (Posttest) และคะแนนความฉลาดทางดิจิทัลหลังการเข้าร่วมโปรแกรมเสริมสร้างความฉลาดทางดิจิทัล 2 สัปดาห์ (Follow) มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ : ความฉลาดทางดิจิทัล

¹ นิสิตระดับปริญญาโท วิจัยและประเมินผลการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

² รองศาสตราจารย์, คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

¹ M. Ed. Candidate in Educational Research and Evaluation, Faculty of Education, Mahasarakham University.

² Associate Professor, Faculty of Education, Mahasarakham University.

Abstract

The Digital Intelligence Quotient Program can be broadly described as a program that educates young learners about their digital behavior in the digital age. Young participants are tested before and after training to evaluate their level of advancement. In this study, as part of the evaluation process, a secondary Digital Intelligence Quotient Program was created and developed to determine content validity of the original Digital Intelligence Quotient Program. The evaluation process is described in this study. At the inception of the program, 37 samples were selected; they were students studying at Prathomsuksa 4 – 6 of Ban Natabang2 School, second semester of academic year 2017. They were selected using the cluster random sampling method. Research instruments were the Digital Intelligence Quotient Program and Digital Intelligence Quotient measuring 61 items. The Digital Intelligence Quotient scale with discriminating power ranging 0.302 – 0.871 and a reliability of 0.954 was used. Statistics for analyzing collected data were mean, standard deviation, and F-test (One way repeated measure MANOVA) A summary of the results shows 1) A Digital Intelligence Quotient Program was created and developed by 5 experts to determine the content validity from the evaluated structure of the Digital Intelligence Quotient Program. They also indicated their result of the evaluation as a whole at the appropriate level. 2) The students showed gains in Digital Intelligence Quotient training after program participation (Posttest) and 2 weeks (Follow) after the program participation, (Pretest) at the .01 level of significance.

Keywords : Digital Intelligence Quotient

บทนำ

สังคมปัจจุบันจะเห็นได้ว่าโลกของเรากำลังเกิดการเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างมากที่กำลังก่อร่างสร้างใหม่ รอบตัวเราได้เปลี่ยนไปสู่ “สังคมดิจิทัล” ที่การติดต่อสื่อสารเชื่อมต่อกันแบบไม่มีที่สิ้นสุด อุปกรณ์สื่อสารต่าง ๆ ในการเรียนรู้เพิ่มขึ้น และรัฐบาลได้มุ่งเน้นเข้าสู่ประเทศไทย 4.0 ที่ให้ความสำคัญกับเทคโนโลยีสารสนเทศการเชื่อมต่อ สื่อสารสารสนเทศ เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจ จากแผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมได้มีแนวคิดปฏิรูปประเทศไทยสู่ดิจิทัลไทยแลนด์ เพื่อมุ่งเน้นการสร้างสรรค์ ใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัลได้อย่างเต็มศักยภาพเพื่อขับเคลื่อนประเทศไทยไปสู่ความมั่นคง (กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร, 2559) และความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีและการสื่อสารคมนาคม ทำให้ปัจจุบัน

เป็นยุคแห่งข้อมูลข่าวสาร จะเห็นได้จากการที่บุคคลสามารถรับส่งข้อมูล แลกเปลี่ยนข้อมูล และความคิดเห็นได้โดยปราศจากอุปสรรคในเรื่องของระยะทาง เวลา และสถานที่ การรับรู้ข่าวสารข้อมูลจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับชีวิตประจำวัน เนื่องจากบุคคลต้องปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกที่เต็มไปด้วยการแข่งขัน จึงจำเป็นที่จะต้องมีความรู้ความสามารถในการรับรู้ ประเมิน พิจารณา ไตร่ตรอง และตัดสินใจที่กำลังเผชิญได้ถูกต้อง

ปัจจุบัน เด็ก เป็นกลุ่มเสี่ยงต่อการเกิดจากภัยสังคมสมัยใหม่เป็นอย่างมาก โดยข้อมูลส่วนตัวของเด็กจะถูกเผยแพร่ก่อนที่เด็กเหล่านั้นจะได้ใช้โทรศัพท์มือถือ เช่น ข้อมูลส่วนตัว รูปภาพ ข้อมูลทางการแพทย์ ข้อมูลด้านการศึกษา โดยข้อมูลเหล่านี้จะถูกเผยแพร่ผ่านทางเว็บไซต์สาธารณะ

เช่น เฟซบุ๊ก ทวิตเตอร์ โดยส่วนใหญ่จะถูกเผยแพร่โดยผู้ปกครอง และไม่ได้คิดถึงผลกระทบระยะยาวว่าอาจจะเกิดปัญหาตามมาได้ภายหลัง (DQInstitute, 2017) และจากผลการสำรวจประชากรไทยอายุ 6 ปีขึ้นไปประมาณ 62.6 ล้านคน พบว่า มีผู้ใช้คอมพิวเตอร์ 21.8 ล้านคน (ร้อยละ 34.9) ผู้ใช้อินเทอร์เน็ต 24.6 ล้านคน (ร้อยละ 39.3) และผู้ใช้โทรศัพท์มือถือ 49.6 ล้านคน (ร้อยละ 79.3) เมื่อพิจารณาแนวโน้มการใช้คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต และโทรศัพท์มือถือของประชากรอายุ 6 ปีขึ้นไปในช่วงระยะเวลา 5 ปี ระหว่างปี 2554-2558 พบว่า ผู้ใช้คอมพิวเตอร์มีสัดส่วนเพิ่มขึ้นจาก ร้อยละ 32.0 (จำนวน 19.9 ล้านคน) เป็นร้อยละ 34.9 (จำนวน 21.8 ล้านคน) ผู้ใช้อินเทอร์เน็ตเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 23.7 (จำนวน 14.8 ล้านคน) เป็นร้อยละ 39.3 (จำนวน 24.6 ล้านคน) ผู้ใช้โทรศัพท์มือถือเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 66.4 (จำนวน 41.4 ล้านคน) เป็นร้อยละ 79.3 (จำนวน 49.6 ล้านคน) (สำนักงานสถิติแห่งชาติ 2558) และจากการสำรวจของสถาบันสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่นราชนครินทร์ ปี 2560 ได้รายงานไว้ในปี 2560 นี้ ช่วง 3 เดือนแรก พบผู้ป่วยเด็กและวัยรุ่นที่ได้รับการวินิจฉัยว่ามีปัญหาพฤติกรรม และอาการเสพติดเกมอยู่ในระดับปานกลางถึงรุนแรง ที่ต้องเข้ารับการรักษาทางจิตเวชอย่างเร่งด่วน และต่อเนื่อง รวมจำนวน 53 คน ซึ่งเป็นสถิติที่เพิ่มสูงขึ้นถึง 1.5 เท่าตัวในรอบ 3 ปี ร้อยละ 96 เป็นชาย ซึ่งเด็กกลุ่มนี้จะมีโรคร่วมทางจิตเวช อาทิ โรคสมาธิสั้น โรคติดต่อต้าน โรควิตกกังวลโรคซึมเศร้า โรคกลัวเนื้อตากระตุก โรคบกพร่องทักษะการเรียนรู้ นอกจากนี้ยังพบปัญหาพฤติกรรมการโกหก ขโมยเงิน เล่นการพนัน หนีเรียน ไม่ยอมไปโรงเรียน และหนีออกจากบ้าน ส่วนใหญ่พบในกลุ่มอายุ 14-16 ปี แนวโน้มพบอายุน้อยลงเรื่อย ๆ โดยจากการรายงานพบกรณีที่อายุน้อยที่สุดคือ 5 ขวบ ซึ่งสัมพันธ์กับปัญหาการเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย (กรมสุขภาพจิต, 2560)

ความฉลาดทางดิจิทัล คือ ชุดของความสามารถด้านการรับรู้ สติปัญญา อารมณ์ และสังคม ที่จะทำให้คนในยุคดิจิทัล (Digital Citizens) สามารถเผชิญหน้ากับความท้าทายและปรับตัวให้เข้ากับยุคดิจิทัลได้อย่างเหมาะสม ถือเป็นอีกหนึ่งความสำคัญที่ประเทศชาติควรให้ความสำคัญ เนื่องจากสังคมไทย ที่ก้าวเข้าสู่การสื่อสารแบบไร้พรมแดน ประชากรทุกเพศ ทุกวัยเข้าถึงเครือข่ายอินเทอร์เน็ต จากสิ่งที่สังคมกำลังเผชิญอยู่นั้น ถือเป็นความท้าทายของนักการศึกษาในยุคนี้อย่างมาก ซึ่งในภาวะนี้ การทำให้นักการศึกษาเปลี่ยนมุมมองต่อไอทีว่าเป็นเครื่องมือหรือแพลตฟอร์มทางการศึกษาแพลตฟอร์มหนึ่งมาสู่แนวคิดที่ว่า จะทำอะไรให้เด็ก สามารถเอาตัวรอดและใช้ชีวิตอยู่ในโลกทั้งแบบออฟไลน์และออนไลน์ได้อย่างเต็มภาคภูมินั้นเป็นเรื่องจำเป็นอย่างมาก

จากการค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวกับความฉลาดทางดิจิทัลและข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับปัญหาที่เกิดจากอินเทอร์เน็ตพบว่า เด็กช่วงอายุ แรกเกิด – 12 ปี เป็นรุ่นแรกที่เติบโตขึ้นท่ามกลางยุคของมือถือและโซเชียลมีเดียอย่างแท้จริง แล้วจะคาดหวังให้ผู้ปกครอง หรือกระทั่งครูผู้สอนเรียนรู้วิธีการที่จะสอนให้เด็กเยาวชนในยุคปัจจุบันมีทักษะและเท่าทันการใช้สื่อในยุคดิจิทัลเหล่านี้ได้อย่างไร ผู้วิจัยจึงเลือกที่จะศึกษาโปรแกรมเสริมสร้างความฉลาดทางดิจิทัลสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา โดยการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยจะทำการศึกษากับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนบ้านนาตะแบง 2 ตำบลภูวง อำเภอนองสูง จังหวัดมุกดาหาร และรูปแบบการพัฒนาความฉลาดทางดิจิทัลสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา คือ โปรแกรมเสริมสร้างความฉลาดทางดิจิทัลเพื่อเตรียมความพร้อมในการก้าวเข้าสู่สังคมยุคดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นแนวทางในการแนวทางสำหรับผู้บริหาร ครู และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา นำไปใช้เพื่อพัฒนาความฉลาดทางดิจิทัล ต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างความฉลาดทางดิจิทัลของนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 4-6

2. เพื่อศึกษาผลของการใช้โปรแกรมเพื่อเสริมสร้างความฉลาดทางดิจิทัลของนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 4-6

สมมติฐานของการวิจัย

นักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมตามโปรแกรมเสริมสร้างความฉลาดทางดิจิทัล หลังการใช้โปรแกรม และหลังการเข้าร่วมโปรแกรม 2 สัปดาห์ มีความแตกต่างกัน

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากรในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 ของโรงเรียนในเครือข่ายพัฒนาการศึกษาศีรีวงศึกษา อำเภอหนองสูง จังหวัดมุกดาหาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหารจำนวน 4 โรงเรียน จำนวนนักเรียนรวมทั้งสิ้น 156 คน

2. ตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 โรงเรียนบ้านนาตะแบง 2 อำเภอหนองสูง จังหวัดมุกดาหาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหาร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 จำนวน

37 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยใช้โรงเรียนเป็นหน่วยสุ่มตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. นวัตกรรม ได้แก่ โปรแกรมเพื่อเสริมสร้างความฉลาดทางดิจิทัล จำนวน 10 กิจกรรม ดังนี้กิจกรรมที่ 1 กิจกรรมปฐมนิเทศ

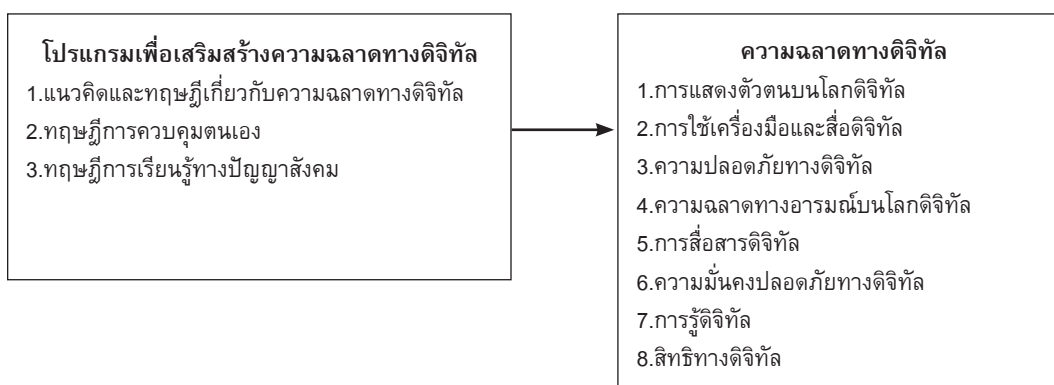
กิจกรรมที่ 2 กิจกรรมแสดงออกอย่างไรดีในโลกออนไลน์

กิจกรรมที่ 3 กิจกรรมใช้สื่อดิจิทัลอย่างไรให้เกิดประโยชน์

กิจกรรมที่ 4 กิจกรรมปลอดภัยไว้ก่อน กิจกรรมที่ 5 กิจกรรมไว้ใจได้แค่ไหน กิจกรรมที่ 6 กิจกรรม EQ Online กิจกรรมที่ 7 กิจกรรมสื่อสารไร้พรมแดน กิจกรรมที่ 8 กิจกรรมรู้ดิจิทัลกิจกรรมที่ 9 กิจกรรมสิทธิใคร ใครก็ห่วง กิจกรรมที่ 10 กิจกรรมปัจฉิมนิเทศ

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ ความฉลาดทางดิจิทัล แบ่งเป็น 8 ด้าน ดังนี้การแสดงตัวตนบนโลกดิจิทัล (Digital Identity) การใช้เครื่องมือและสื่อดิจิทัล (Digital Use)ความปลอดภัยทางดิจิทัล (Digital Safety)ความมั่นคงทางดิจิทัล (Digital Security)ความฉลาดทางอารมณ์บนโลกดิจิทัล (Digital Emotional Intelligence)การสื่อสารดิจิทัล (Digital Communication)การรู้ดิจิทัล (Digital literacy) สิทธิทางดิจิทัล (Digital Rights)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ โปรแกรมเสริมสร้างความฉลาดทางดิจิทัล ประกอบไปด้วยกิจกรรม 10 กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมที่ 1 เรื่อง ปฐมนิเทศกิจกรรม กิจกรรมที่ 2 เรื่อง แสดงออกอย่างไรดีในโลกออนไลน์ กิจกรรมที่ 3 เรื่อง ใช้สื่อดิจิทัลอย่างไรให้เกิดประโยชน์ กิจกรรมที่ 4 เรื่อง ปลอดภัยไว้ก่อน กิจกรรมที่ 5 เรื่อง ไว้ใจได้แค่ไหน กิจกรรมที่ 6 เรื่อง EQ Online กิจกรรมที่ 7 เรื่อง สื่อสารไร้พรมแดน กิจกรรมที่ 8 เรื่อง รู้ดิจิทัล กิจกรรมที่ 9 เรื่อง สิทธิใคร ใครก็หวง และกิจกรรมที่ 10 เรื่องกิจกรรมปฐมนิเทศ โดยแต่ละกิจกรรมจะใช้เวลากิจกรรมละ 1 ชั่วโมง

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วยแบบวัดความฉลาดทางดิจิทัลที่มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ ตามแบบลิเคิร์ต ประกอบด้วยข้อคำถามจาก 8 องค์ประกอบของความฉลาดทางดิจิทัลแบบวัดฉบับนี้มีทั้งหมด 61 ข้อ ประกอบด้วย ด้านการ แสดงตัวตนบนโลกดิจิทัล จำนวน 7 ข้อด้านการใช้ เครื่องมือและสื่อดิจิทัลจำนวน 8 ข้อด้านความปลอดภัยทางดิจิทัล จำนวน 7 ข้อด้านความมั่นคงทางดิจิทัลจำนวน 8 ข้อด้านความฉลาดทางอารมณ์บนโลกดิจิทัลจำนวน 7 ข้อด้านการสื่อสารดิจิทัล จำนวน 8 ข้อด้านกรู้ดิจิทัลจำนวน 7 ข้อด้านสิทธิทางดิจิทัลจำนวน 9 ข้อแบบวัดทุกชุดได้นำไปหา ค่าความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดย ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาความสอดคล้องของข้อคำถาม กับนิยามศัพท์เฉพาะ หลังจากนั้นนำไปทดสอบกับ นักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 47 คน และ นำมาวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนก (Discrimination Index) ด้วยการวิเคราะห์ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมของแบบวัดที่

ไม่มีข้อนั้นรวมอยู่ (Item-total correlation) และคัดเลือกข้อคำถามที่มีอำนาจจำแนกตามเกณฑ์แล้วนำไปหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบวัดแต่ละฉบับ ได้คุณภาพของเครื่องมือดังนี้ ค่าอำนาจจำแนกของเครื่องอยู่อยู่ที่ 0.302-0.871 หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบวัดความฉลาดทางดิจิทัลโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (-Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) มีค่าเท่ากับ 0.954

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักเรียนโรงเรียนบ้านนาตะแบง 2 โดยเริ่มจากกิจกรรมที่ 1 จนถึงกิจกรรมที่ 10 เป็นเวลา 3 สัปดาห์ กิจกรรมที่ 1 จะมีการเก็บคะแนนก่อนเรียน และหลังจากแต่ละกิจกรรมสิ้นสุด จะทำการเก็บข้อมูลหลังเรียนทุกครั้งและได้ทำการวัดซ้ำหลักจากสิ้นสุดการเข้าร่วมโปรแกรมผ่านมาแล้ว 2 สัปดาห์ จากนั้นจึงนำแบบวัดที่เก็บรวบรวมข้อมูลแล้วมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบและคัดเลือกแบบวัดที่สมบูรณ์ ได้นำมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์กำหนดไว้ เพื่อนำไปดำเนินการวิเคราะห์ ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูล ก่อนการวิเคราะห์ ข้อมูล ผู้วิจัยได้ตรวจสอบข้อตกลงก่อนการใช้สถิติ โดยการตรวจสอบการแจกแจงแบบปกติและหาความสัมพันธ์ของตัวแปรที่ศึกษาผลปรากฏว่า ข้อมูลที่ได้มามีการแจกแจงแบบปกติ และมีความสัมพันธ์กันทุกตัวแปร

ผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างความฉลาดทางดิจิทัล

ตารางที่ 1 สรุปค่าความเหมาะสมของโครงร่างโปรแกรมเสริมสร้างความฉลาดทางดิจิทัลจากการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญของโปรแกรมเสริมสร้างความฉลาดทางดิจิทัลของนักเรียนระดับประถมศึกษา

ที่	แผนกิจกรรม	ผู้เชี่ยวชาญคนที่					รวม	เฉลี่ย
		1	2	3	4	5		
1	เรื่อง ปฐมนิเทศกิจกรรม	5	4.9	5	5	5	24.9	4.98
2	เรื่อง แสดงออกอย่างไรดีในโลกออนไลน์	3.9	5.0	4.6	4.6	4.8	22.9	4.58
3	เรื่อง ใช้สื่อดิจิทัลอย่างไรให้เกิดประโยชน์	4.0	4.9	4.8	4.6	4.9	23.2	4.64
4	เรื่อง ปลอดภัยไว้ก่อน	4.0	4.9	4.6	4.6	4.4	22.5	4.5
5	เรื่อง ใจใจได้แค่ไหน	4.1	5.0	4.3	4.2	4.3	21.9	4.38
6	เรื่อง EQ Online	4.1	3.0	4.3	4.7	4.6	20.7	4.14
7	เรื่อง สื่อสารไร้พรมแดน	4.1	4.0	4.6	4.2	4.6	21.5	4.3
8	เรื่อง รู้ดิจิทัล	4.1	2.9	4.3	4.5	4.4	20.2	4.04
9	เรื่อง สิทธิใคร ใครก็หวง	4.1	5.0	4.2	4.5	4.4	22.2	4.44
10	เรื่อง ปัจฉิมนิเทศกิจกรรม	4.1	5.0	5.0	5.0	5.0	24.1	4.82
	ΣN	41.5	44.6	45.7	45.9	46.8	224.1	44.82
	เฉลี่ย	4.15	4.40	4.57	4.59	4.68	22.41	4.482

จากตารางที่ 1 พบว่า โปรแกรมเสริมสร้างความฉลาดทางดิจิทัลที่ผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนาขึ้นมีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและการประเมินโครงร่างของโปรแกรมเสริมสร้างความฉลาดทางดิจิทัลโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน พบว่าผลการประเมิน

จากผู้เชี่ยวชาญโดยรวมอยู่ในระดับเหมาะสมมาก
2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ
การวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานจำแนกตามตัวแปรที่ละองค์ประกอบ

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความฉลาดทางดิจิทัลก่อนการใช้โปรแกรม หลังการใช้โปรแกรมและหลังเข้าร่วมโปรแกรม 2 สัปดาห์

ตัวแปร	การทดสอบ					
	ก่อนเรียน		หลังเรียน		วัดซ้ำ	
	\bar{X}	S	\bar{X}	S	\bar{X}	S
การแสดงตัวตนบนโลกดิจิทัล	3.351	0.624	4.241	0.291	4.320	0.296
การใช้เครื่องมือและสื่อดิจิทัล	3.320	0.693	4.253	0.278	4.315	0.278
ความปลอดภัยทางดิจิทัล	3.011	0.987	4.232	0.350	4.297	0.301
ความมั่นคงทางดิจิทัล	3.165	0.419	4.282	0.359	4.393	0.224
ความฉลาดทางอารมณ์บนโลกดิจิทัล	3.204	0.736	4.284	0.359	4.320	0.296
การสื่อสารดิจิทัล	2.841	0.689	4.315	0.272	4.359	0.234
การรู้ดิจิทัล	3.119	0.549	4.354	0.218	4.296	0.207
สิทธิทางดิจิทัล	3.284	0.624	4.205	0.300	4.274	0.282
ความฉลาดทางดิจิทัลรวม	3.162	0.665	4.272	0.303	4.322	0.265

จากตารางที่ 2 ความฉลาดทางดิจิทัลมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ก่อนการใช้โปรแกรมโดยรวมเท่ากับ 3.162 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S) เท่ากับ 0.665 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) หลังการใช้โปรแกรมโดยรวมเท่ากับ

4.272 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S) เท่ากับ 0.303 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) หลังการเข้าร่วมโปรแกรม 2 สัปดาห์โดยรวมเท่ากับ 4.322 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S) เท่ากับ 0.265

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบความแตกต่างของความฉลาดทางดิจิทัล ก่อน หลังการใช้โปรแกรมและหลังการเข้าร่วมโปรแกรม 2 สัปดาห์ โดยใช้สถิติ One – way Repeated Measure MANOVA

ตัวแปร	สถิติทดสอบ	Value	F	Hypothesis df	Error df	P-value
ความฉลาดทางดิจิทัล	Pillai's trace	.950	24.774	16.000	21.000	.000
	Wilks' lambda	.050	24.774	16.000	21.000	.000
	Hotelling's trace	18.875	24.774	16.000	21.000	.000
	Roy's largest root	18.875	24.774	16.000	21.000	.000

จากตารางที่ 3 พบว่า ความฉลาดทางดิจิทัลของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-5 โรงเรียนบ้านนาตะแบง 2 ก่อนการใช้โปรแกรม หลังการใช้โปรแกรมและหลังการเข้าร่วมโปรแกรม 2 สัปดาห์ โดยพิจารณาจากค่า P-value ของ Wilks' lambda

แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นั้นหมายความว่าค่าเฉลี่ยของความฉลาดทางดิจิทัล (พิจารณารวมกันทุกตัวแปร) มีความแตกต่างกันตามระดับของเวลาในการทดสอบ

ตารางที่ 4 การเปรียบเทียบความแตกต่างของความฉลาดทางดิจิทัล ก่อน หลังการใช้โปรแกรมเสริมสร้างความฉลาดทางดิจิทัลและหลังเข้าร่วมโปรแกรมเสริมสร้างความฉลาดทางดิจิทัล 2 สัปดาห์ (แยกความฉลาดทางดิจิทัลที่ละองค์ประกอบ)

ตัวแปร	ด้าน	SS	df	MS	F	P-value
ความฉลาดทางดิจิทัล	การแสดงตัวตนบนโลกออนไลน์	1750.867	1	1750.867	6.502	.000
	การใช้เครื่องมือและสื่อดิจิทัล	1744.034	1	1744.034	5.524	.000
	ความปลอดภัยทางดิจิทัล	1644.803	1	1644.803	3.230	.000
	ความมั่นคงทางดิจิทัล	1730.439	1	1730.439	1.777	.000
	ความฉลาดทางอารมณ์บนโลกออนไลน์	1720.441	1	1720.441	5.828	.000
	การสื่อสารดิจิทัล	1634.025	1	1634.025	8.462	.000
	การรู้ดิจิทัล	1709.503	1	1709.503	1.301	.000
	สิทธิทางดิจิทัล	1707.501	1	1707.501	7.537	.000

จากตารางที่ 4 พบว่าเมื่อทดสอบแยกความฉลาดทางดิจิทัลที่ละองค์ประกอบคือ ด้านการแสดงตัวตนบนโลกดิจิทัล ความปลอดภัยทางดิจิทัล ความมั่นคงทางดิจิทัล ความฉลาดทางอารมณ์บนโลกดิจิทัล การสื่อสารดิจิทัล การรู้ดิจิทัล และสิทธิ

ทางดิจิทัลพบว่า ก่อน หลังการใช้โปรแกรมเสริมสร้างความฉลาดทางดิจิทัล หลังการเข้าร่วมโปรแกรมเสริมสร้างความฉลาดทางดิจิทัล 2 สัปดาห์แต่ละองค์ประกอบมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตารางที่ 5 การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความฉลาดทางดิจิทัลรายคู่ ก่อน หลังการใช้โปรแกรมเสริมสร้าง
ความฉลาดทางดิจิทัล หลังการเข้าร่วมโปรแกรมเสริมสร้างความฉลาดทางดิจิทัล 2 สัปดาห์
ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวแบบวัดซ้ำ (One-way Repeated Measure
MANOVA) แยกตามองค์ประกอบ

ตัวแปร	ช่วงเวลาที่เปรียบเทียบ		ผลต่างของคะแนนเฉลี่ย	P-value
	(I)Time	(J)Time		
การแสดงตัวตนบนโลกดิจิทัล	1	2	-0.892	.000
	1	3	-0.969	.000
	2	3	0.077	.071
การใช้เครื่องมือและสื่อดิจิทัล	1	2	-0.934	.000
	1	3	-0.995	.000
	2	3	0.061	.014
ความปลอดภัยทางดิจิทัล	1	2	-1.228	.000
	1	3	-1.286	.000
	2	3	0.058	.045
ความมั่นคงทางดิจิทัล	1	2	-1.120	.000
	1	3	-1.228	.000
	2	3	0.108	.080
ความฉลาดทางอารมณ์บนโลกดิจิทัล	1	2	-1.081	.000
	1	3	-1.116	.000
	2	3	0.035	.347
การสื่อสารดิจิทัล	1	2	-1.469	.000
	1	3	-1.518	.000
	2	3	0.049	.385
สิทธิทางดิจิทัล	1	2	-1.237	.000
	1	3	-1.177	.000
	2	3	0.060	.271
สิทธิทางดิจิทัล	1	2	-0.923	.000
	1	3	-0.990	.000
	2	3	0.066	.283

อภิปรายผล

1. โปรแกรมเสริมสร้างความฉลาดทางดิจิทัลมีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและการประเมินโครงสร้างโปรแกรมเสริมสร้างความฉลาดทางดิจิทัล มีผลการประเมินโดยรวมอยู่ในระดับเหมาะสมมาก ทั้งนี้เนื่องจากการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างความฉลาดทางดิจิทัลถูกสร้างและพัฒนาขึ้นอย่างเป็นขั้นตอนและมีระบบวิธีการเหมาะสม โดยวิเคราะห์แนวคิดและทฤษฎีจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง นำข้อมูลที่ได้มากำหนดจุดประสงค์เนื้อหาสาระของแต่ละกิจกรรมโดยพิจารณารูปแบบเนื้อหาที่สอดคล้องกับการใช้งานสื่อดิจิทัลของเด็ก ให้มีความสนใจของนักเรียนโดยเน้นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การลงมือทำ การสร้างโปรแกรมเสริมสร้างความฉลาดทางดิจิทัล ต้องสอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะและจุดประสงค์ของกิจกรรมแต่ละครั้ง พร้อมทั้งจัดทำคู่มือแล้วนำเสนอที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณาความครบถ้วนครอบคลุมเนื้อหา รูปแบบและการใช้ภาษาแล้วปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ แล้วนำโปรแกรมเสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ความสอดคล้องของโปรแกรมและความเหมาะสมของโครงสร้างโปรแกรมว่าครอบคลุมเรื่องที่จะวัดหรือไม่ แล้วนำไปปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งผู้เชี่ยวชาญได้ประเมินความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยตอบแบบประเมินความสอดคล้องของการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างความฉลาดทางดิจิทัลและความเหมาะสมของโครงสร้าง แล้วนำไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มที่ไม่ใช่ตัวอย่างพร้อมทั้งปรับปรุงแก้ไขแล้วนำไปเสนอต่อที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งอธิบายได้ด้วยแนวคิดของคาฟารัลลา (อ้างถึงใน วราภรณ์ โพธิ์ศรีประเสริฐ, 2545) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาโปรแกรมสรุป คือ 1) การพัฒนาวัตถุประสงค์ของโปรแกรม 2) การสร้างแผนการเรียนรู้ 3) การสร้างแผนงานการประเมินผล จอยส์

และเวล (อ้างถึงใน สุดาเรศ แจ่มเดชะศักดิ์, 2543) กล่าวถึงหลักการในการพัฒนาโปรแกรมดังนี้ 1) โปรแกรมต้องมีทฤษฎีรองรับ 2) เมื่อพัฒนาโปรแกรมแล้วก่อนนำไปใช้อย่างแพร่หลายต้องมีการวิจัยเพื่อทดสอบทฤษฎีและตรวจสอบคุณภาพในสถานการณ์จริงและนำข้อค้นพบมาปรับปรุงแก้ไข 3) การพัฒนาโปรแกรมอาจออกแบบให้ใช้ได้กว้างขวางหรือเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะเจาะจงอย่างใดอย่างหนึ่ง 4) การพัฒนาโปรแกรมจะมีจุดมุ่งหมายหลักที่ถือเป็นตัวตั้งในการพิจารณาเลือกรูปแบบไปใช้ แมคคอลลินและเฮย์เรช (อ้างถึงใน สุดาเรศ แจ่มเดชะศักดิ์, 2543) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับลำดับขั้นตอนการพัฒนาโปรแกรมการสอนไว้ดังนี้ 1) การประเมินผู้เรียน 2) การตั้งเป้าหมายและจุดประสงค์การสอน 3) การวิเคราะห์งาน 4) การเลือกและใช้กลยุทธ์การสอนรวมทั้งวัสดุอุปกรณ์ 5) การประเมินผลโปรแกรม ซึ่งโปรแกรมเสริมสร้างความฉลาดทางดิจิทัล ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นนี้มีทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคมรองรับและผู้วิจัยได้นำทฤษฎีการควบคุมตนเอง มาเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมในโปรแกรมเสริมสร้างความฉลาดทางดิจิทัล จึงส่งผลให้โปรแกรมเสริมสร้างความฉลาดทางดิจิทัลที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐพล โยธา (ณัฐพล โยธา, 2557) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาโปรแกรมฝึกวินัยในตนเองด้วยทฤษฎีจริยธรรมสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยการวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อพัฒนาโปรแกรมฝึกสำหรับส่งเสริมวินัยในตนเองและเพื่อศึกษาผลการใช้โปรแกรมฝึกสำหรับส่งเสริมวินัยในตนเอง มะลิวรรณ เชียงทอง (มะลิวรรณ เชียงทอง, 2548) ได้ศึกษาผลของการใช้โปรแกรมการรับรู้ความสามารถของคนที่มีความสามารถในการเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรคของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 แก้ว แก้วมงคล (แก้ว แก้วมงคล, 2550) ได้ศึกษาการพัฒนาการดำเนินงานเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียนโรงเรียนบ้านห้วยเปลาวี้อย่าง อำเภอนพพิตสัย จังหวัด

หนองคาย จันดา ทัพพะ (จันดา ทัพพะ, 2550) ได้พัฒนาโปรแกรมความฉลาดทางอารมณ์และความสามารถในการเผชิญปัญหาและ ฝ่าฟันอุปสรรค โรงเรียนบ้านสองห้องหนองตงหนองหิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3

2. นักเรียนที่เข้าร่วมโปรแกรมเสริมสร้างความฉลาดทางดิจิทัลคะแนนก่อนใช้โปรแกรม (pretest) - หลังการใช้โปรแกรมเสริมสร้างความฉลาดทางดิจิทัล (Posttest) และคะแนนหลังการเข้าร่วมโปรแกรมเสริมสร้างความฉลาดทางดิจิทัล (Follow) มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย จากการตรวจสอบเอกสารและการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในการเข้าร่วมพบว่า นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการทำกิจกรรม ซึ่งเป็นกิจกรรมเกี่ยวกับสื่อดิจิทัล ซึ่งเป็นเรื่องที่น่าสนใจ นักเรียนมีความสนใจในกิจกรรมและร่วมกันอภิปรายแสดงความคิดเห็นอย่างหลากหลาย กิจกรรมกลุ่มที่มีการแข่งขัน นักเรียนตั้งใจเป็นอย่างมาก เนื่องจากมีของรางวัลให้กับผู้ที่ทำผลงานได้ดีที่สุด กิจกรรมลักษณะนี้จึงมีความเพลิดเพลินไม่น่าเบื่อ และก่อนเข้ากิจกรรมหลักจะมีเกมจากผู้วิจัยให้เล่น ซึ่งแต่ละวันจะมีเกมไม่ซ้ำกันเพื่อความตื่นเต้นของนักเรียน ทั้งนี้กิจกรรมของโปรแกรมนี้อาจประกอบไปด้วยเทคนิคหลายอย่าง เช่น กิจกรรมกลุ่ม เกม กรณีตัวอย่าง ในขณะที่นักเรียนกำลังทำกิจกรรมอยู่นั้น ผู้วิจัยก็ได้คอยกระตุ้นให้นักเรียนแสดงพฤติกรรมที่เราตั้งเป้าหมายไว้ นักเรียนมีความเข้าใจในเนื้อหาและกิจกรรมที่ผู้วิจัยวางแผนไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ มะลิวรรณ เชียงทอง (มะลิวรรณ เชียงทอง, 2548) ได้ศึกษาผลของการใช้โปรแกรมการรับรู้ความสามารถของตนเองที่มีต่อความสามารถในการเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรคของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ณัฐพล โยธา (ณัฐพล โยธา, 2557) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาโปรแกรมฝึกวินัยในตนเองด้วยทฤษฎีจริยธรรมสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

โดยการวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อพัฒนาโปรแกรมฝึกสำหรับส่งเสริมวินัยในตนเองและเพื่อศึกษาผลการใช้โปรแกรมฝึกสำหรับส่งเสริมวินัยในตนเอง จันดา ทัพพะ (จันดา ทัพพะ, 2550) ได้พัฒนาโปรแกรมความฉลาดทางอารมณ์และความสามารถในการเผชิญปัญหาและ ฝ่าฟันอุปสรรค โรงเรียนบ้านสองห้องหนองตงหนองหิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3

2.1. นักเรียนที่เข้าร่วมโปรแกรมเสริมสร้างความฉลาดทางดิจิทัลคะแนนหลังเรียนโดยใช้โปรแกรมเสริมสร้างความฉลาดทางดิจิทัล (Posttest) และคะแนนหลังการใช้โปรแกรมเสริมสร้างความฉลาดทางดิจิทัล 2 สัปดาห์ (Follow) มีความคงทน ซึ่งไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย ยกเว้น องค์ประกอบที่ 2 และ 3 คือ การใช้เครื่องมือและสื่อดิจิทัลและความปลอดภัยทางดิจิทัลที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยคะแนนหลังเรียนมีผลต่างที่มากกว่าคะแนนหลังการเข้าร่วมกิจกรรม อาจจะเป็นเพราะปัจจัยหลายเหตุ เช่น กิจกรรมในองค์ประกอบดังกล่าว ยังไม่สามารถทำให้นักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับกิจกรรมดังกล่าวอย่างมีความคงทน หรืออาจจะต้องใช้ระยะเวลาในการทำกิจกรรมให้มากขึ้น จากการตรวจสอบเอกสารและการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนใน พบว่านักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเล่นสื่อสังคมออนไลน์มากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของมะลิวรรณ เชียงทอง (มะลิวรรณ เชียงทอง, 2548) ได้ศึกษาผลของการใช้โปรแกรมการรับรู้ความสามารถของตนเองที่มีต่อความสามารถในการเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรคของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ณัฐพล โยธา (ณัฐพล โยธา, 2557) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาโปรแกรมฝึกวินัยในตนเองด้วยทฤษฎีจริยธรรมสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยการวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อพัฒนาโปรแกรมฝึกสำหรับส่งเสริมวินัยในตนเองและเพื่อศึกษาผลการใช้โปรแกรมฝึกสำหรับส่งเสริมวินัยใน

ตนเอง จันดา ทัพพะ (จันดา ทัพพะ, 2550) ได้พัฒนาโปรแกรมความฉลาดทางอารมณ์และความสามารถในการเผชิญปัญหาและ ฝ่าฟันอุปสรรคโรงเรียน บ้านสองห้องหนองดงหนองหิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำโปรแกรมเสริมสร้างความฉลาดทางดิจิทัลไปใช้ การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยพบปัญหาในการใช้โปรแกรมเสริมสร้างความฉลาดทางดิจิทัลของนักเรียนระดับประถมศึกษา จึงได้นำเสนอปัญหาข้อเสนอแนะเป็นข้อ ๆ ดังนี้ 1.1) การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างความฉลาดทางดิจิทัลนั้นได้ศึกษาจากแนวคิดและทฤษฎีและเอกสารที่เกี่ยวข้อง พัฒนาโครงสร้างโปรแกรมเสริมสร้างความฉลาดทางดิจิทัลซึ่งหากมีผู้ประสงค์จะนำโปรแกรมเสริมสร้างความฉลาดทางดิจิทัลไปใช้นั้น ควรวิเคราะห์ตัวอย่างที่จะนำไปศึกษาเรื่องการเข้าถึงเทคโนโลยีของนักเรียนด้วย ถ้าหากนักเรียนที่ต้องการพัฒนานั้น ยังไม่เข้าถึงเทคโนโลยี การใช้โปรแกรมชุดนี้จะประสบผลสำเร็จน้อย เพราะเนื่องจากต้องอาศัยความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับสื่อสังคมออนไลน์ สื่อดิจิทัลต่าง ๆ 1.2) ผู้ที่จะนำโปรแกรมเสริมสร้างความฉลาดทางดิจิทัลไปใช้จะต้องศึกษารายละเอียดกิจกรรมต่าง ๆ จุดประสงค์ของการทำกิจกรรมเพื่อให้นักเรียนบรรลุเป้าหมายตามที่ผู้วิจัยตั้งไว้ และต้องทำความเข้าใจกับผู้ร่วมกิจกรรมทุกฝ่ายเพื่อความราบรื่น ความสะดวกในการทำ

กิจกรรมและควรปรับปรุง ยืดหยุ่นในเรื่องของเวลา ให้มีความเหมาะสม 1.3) นักเรียนไม่เคยเข้าร่วมจัดกิจกรรมในลักษณะนี้มาก่อน ดังนั้นในระยะแรกนักเรียนอาจจะไม่กล้าแสดงออกเท่าที่ควร ครูต้องใช้เทคนิคด้วยการทำกิจกรรมร่วมกัน เช่น เล่นเกมที่ทุกคนมีส่วนร่วม ทายปัญหา เป็นต้น เพื่อให้การจัดกิจกรรมเป็นไปด้วยความสนุกสนานไม่ตึงเครียด 1.4) ในแต่ละกิจกรรม ควรให้นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง สามารถจับต้องได้ หากได้รับประสบการณ์ตรงจากกิจกรรมก็จะทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้มากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1) ความฉลาดทางดิจิทัลนั้นอาจจะไม่ได้เจาะจงเฉพาะกับนักเรียนระดับประถมศึกษา แต่หากจะศึกษากับตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาที่สูงขึ้น เนื่องจากสภาพปัญหาของการใช้สื่อดิจิทัลในสังคมไทยค่อนข้างเสี่ยง อาจจะมีการศึกษา การพัฒนาความฉลาดทางดิจิทัล หรือการรู้เท่าทันสื่อให้กับเยาวชน เป็นต้น 2.2) ควรมีการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างความฉลาดทางดิจิทัลโดยใช้รูปแบบด้านเพื่อความหลากหลายของกิจกรรม 2.3) ในการออกแบบกิจกรรมแต่ละครั้งต้องคำนึงถึงสภาพของผู้เรียน ระดับความรู้ ซึ่งปรับระดับความยากง่ายของกิจกรรมและแบบฝึกหัดตามผู้เรียน จะทำให้การวิจัยประสบผลสำเร็จมากยิ่งขึ้น 2.4) พัฒนากิจกรรมที่ใช้ในการทำวิจัยโดยใช้ทฤษฎีอื่น ๆ ที่สามารถกระตุ้นการเรียนรู้ของผู้เรียน

เอกสารอ้างอิง

- กรมสุขภาพจิต. (2560). *สำรวจพฤติกรรมเสพติดเกม*. สืบค้น จาก <https://dmh.go.th/news-dmh/view.asp?id=26433>
- กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. (2559). *แผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม*. (กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร, บ.ก.) (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร: กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร.
- แก้ว แก้วมงคล. (2550). *การพัฒนาการดำเนินงานเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียน โรงเรียนบ้านห้วยเปลาเวือก อาเภอพนพิสัย จังหวัดหนองคาย*. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- จันดา ทัพละ. (2550). *การพัฒนาโปรแกรมความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) และความสามารถในการเผชิญปัญหา และฝ่าฟันอุปสรรค (AQ) ของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนบ้านสองห้องหนองดงหนองหิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ดเขต 3*. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, ฉบับพิเศษ, 19–29.
- ณัฐพล โยธา. (2557). *การพัฒนาโปรแกรมฝึกวินัยในตนเองด้วยทฤษฎีจรรยาบรรณสำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5*. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- มะลิวรรณ เชียงทอง. (2548). *ผลของการใช้โปรแกรมการรับรู้ความสามารถของตนเองที่มีต่อความสามารถในการเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรคของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4*. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วารภรณ์ โพธิ์ศรีประเสริฐ. (2545). *การพัฒนาโปรแกรมการปรับปรุงการพูดสำหรับครูปฐมวัยโดยใช้เทคนิคการละคร*. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2558). *สำรวจการมี การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ในครัวเรือน พ.ศ. 2552-2558*. กรุงเทพมหานคร.
- สุดาเรศ แจ่มเดชะศักดิ์. (2543). *การพัฒนาโปรแกรมสิ่งแวดล้อมศึกษาสำหรับเด็กวัยอนุบาลโดยใช้แนวการสอนแบบผูกเป็นเรื่องราว*. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- DQInstitute. (2017). Digital Intelligence. สืบค้น จาก <https://www.dqinstitute.org/what-is-dq>

การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์แบบสืบเสาะหาความรู้ 5E ที่ส่งเสริมความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ เรื่อง เส้นขนาน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

Development of Mathematics Learning Activities using Inquiry Approach 5E to Mathematical Reasoning Abilities on Parallel Lines for Mathayomsuksa 2

นงค์เยาว์ นามไธสง¹, นงลักษณ์ วิริยะพงษ์², มนชยา เจียงประดิษฐ์³

Nongyao Namthaisong¹, Nongluk Viriyapong², Monchaya Chiangpradit³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) พัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์แบบสืบเสาะหาความรู้ 5E ที่ส่งเสริมความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ เรื่อง เส้นขนาน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยและความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์เฉลี่ย เรื่อง เส้นขนาน ของนักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์แบบสืบเสาะหาความรู้ 5E กับเกณฑ์ร้อยละ 70 และ 3) ศึกษาความคงทนในการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่อง เส้นขนาน ของนักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์แบบสืบเสาะหาความรู้ 5E ที่ส่งเสริมความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/1 โรงเรียนกุสุมาวดีพิทยาคม ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 31 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5E ที่ส่งเสริมความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบทดสอบวัดความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานโดยใช้ Hotelling's T^2 และ t-test (Dependent Samples) ผลการวิจัยพบว่า 1) แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์แบบสืบเสาะหาความรู้ 5E ที่ส่งเสริมความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ เรื่อง เส้นขนาน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีประสิทธิภาพ เท่ากับ 85.37/79.89 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยและความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์เฉลี่ย เรื่อง เส้นขนาน ของนักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

¹ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาคณิตศาสตร์ศึกษา คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

³ อาจารย์ ดร., คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

¹ M.Sc. Candidate in Mathematics Education, Faculty of Science, Mahasarakham University

² Asst. Prof. Dr., Faculty of Science, Mahasarakham University

³ Lecturer Dr., Faculty of Science, Mahasarakham University

คณิตศาสตร์แบบสืบเสาะหาความรู้ 5E สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) นักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์แบบสืบเสาะหาความรู้ 5E ที่ส่งเสริมความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์มีความคงทนในการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่อง เส้นขนาน โดยมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยระหว่างหลังเรียนและหลังเรียน 2 สัปดาห์ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับ .05

คำสำคัญ: สืบเสาะหาความรู้ 5E, ความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์, เส้นขนาน

Abstract

In an ongoing effort to improve young student's understanding of mathematics, researchers are working to 1) develop plans for mathematics learning activities using inquiry approach 5E to improve mathematical reasoning abilities on parallel lines for Mathayomsuksa 2 students, with an efficiency criteria of 75/75. 2) compare average learning achievement and average mathematical reasoning abilities on parallel lines with students taught by organizing mathematics learning activities using inquiry approach 5E with criterion of 70 percent and 4) determine students' learning retention on parallel lines with students using inquiry approach 5E to improve mathematical reasoning abilities. The sample group in this research was 31 Mathayomsuksa 2/1 students attending Kusaantangpittayakhom School in the second semester of the academic year 2016. They were selected by Cluster Random Sampling. The instruments used in this study were the plans for organization of learning activities using inquiry approach 5E to improve mathematical reasoning abilities on parallel lines, an achievement test and a mathematical reasoning abilities test. The statistics used for analyses of the collected data were mean, percentage and standard deviation, Hotelling's T^2 and t-test for dependent samples were used for the hypothesis testing.

The results of this study were as follows: 1) The plans for mathematics learning activities using inquiry approach 5E to improve mathematical reasoning abilities parallel lines for Mathayomsuksa 2 students had efficiencies of 85.37/79.89. 2) The average learning achievement and average mathematical reasoning abilities on parallel lines with students taught by organizing mathematics learning activities using inquiry approach 5E, with criterion of 70 percent, was more than the criterion of 70 percent at the .05 level of significance and 3) For students' learning retention on parallel lines using inquiry approach 5E to mathematical reasoning abilities, an average learning achievement from before and up to two weeks after study was not different at the .05 level.

Keywords: Inquiry approach 5E, Mathematical reasoning, Parallel lines

บทนำ

คณิตศาสตร์เป็นวิชาที่ว่าด้วยเหตุผล กระบวนการคิด และการแก้ปัญหา คณิตศาสตร์จึงเป็นวิชาที่ช่วยเสริมสร้างให้นักเรียนเป็นคนมีเหตุผล มีการคิดอย่างมีวิจารณญาณและเป็นระบบ ตลอดจนมีทักษะการแก้ปัญหา ซึ่งเป็นประโยชน์อย่างมากต่อการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2555: 1) และจากคำกล่าวที่ว่า “คณิตศาสตร์ คือ การให้เหตุผล” (อัมพร ม้าคอง, 2553: 48 อ้างอิงจาก National Council of Teachers of Mathematics (NCTM), 1989) แสดงให้เห็นว่าการให้เหตุผลมีความสำคัญและเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้และใช้งานคณิตศาสตร์ ตลอดจนการดำเนินชีวิตประจำวันของมนุษย์ เนื่องจากกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันที่เราทำอยู่จะมีการให้เหตุผลอยู่เสมอ การให้เหตุผลเป็นทักษะและกระบวนการที่ส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักคิดอย่างมีเหตุผล คิดอย่างเป็นระบบ สามารถวิเคราะห์ปัญหาและสถานการณ์ได้อย่างถี่ถ้วนรอบคอบ สามารถคาดการณ์ วางแผน ตัดสินใจ และแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม ซึ่งการคิดอย่างมีเหตุผลเป็นเครื่องมือสำคัญที่นักเรียนสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาตนเองสำหรับการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ การทำงาน และการดำรงชีวิตได้ ดังนั้นการคิดอย่างมีเหตุผลจึงเป็นหัวใจสำคัญของการสอนคณิตศาสตร์ ครูผู้สอนควรสอนให้นักเรียนเรียนคณิตศาสตร์ด้วยความเข้าใจอย่างมีเหตุผลดีกว่าการสอนแบบให้จดจำ (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2555: 39) ซึ่งการสอนให้นักเรียนรู้จักให้เหตุผลเพื่ออธิบายคำตอบของปัญหาเป็นสิ่งที่นักเรียนจะต้องได้รับการฝึกฝนอยู่เป็นประจำและต่อเนื่อง ถึงแม้ว่าคณิตศาสตร์จะเป็นวิชาที่มีความจำเป็นและสำคัญแต่ในการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ในชั้นเรียนที่ผ่านมายังพบปัญหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ จากการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของ

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนกุสุมาแดงพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 32 ปีการศึกษา 2557 และ 2558 มีคะแนนเฉลี่ยวิชาคณิตศาสตร์ร้อยละ 24.80 และ 26.92 ตามลำดับ (โรงเรียนกุสุมาแดงพิทยาคม, 2558: 35) ซึ่งต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยในระดับประเทศและสาระการเรียนรู้ที่โรงเรียนควรเร่งพัฒนา เนื่องจากคะแนนเฉลี่ยของโรงเรียนต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศอย่างมาก คือ สาระที่ 3 เรขาคณิต และสาระที่ 6 ทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์ และจากประสบการณ์ในการสอนวิชาคณิตศาสตร์ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เรื่อง เส้นขนาน จะพบว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำเนื่องจากมีสมบัติหรือทฤษฎีบทจำนวนมาก นักเรียนใช้วิธีการท่องจำโดยขาดความเข้าใจที่แท้จริงและมีปัญหาอย่างมากในการให้เหตุผลเพื่อสนับสนุนความคิดหรือคำตอบของตนเอง แม้ว่านักเรียนจะสามารถหาคำตอบได้แต่ให้อธิบายหรือแสดงการพิสูจน์ทางเรขาคณิตนักเรียนจะไม่สามารถอธิบายที่มาของคำตอบหรือมีการอ้างเหตุผลไม่ถูกต้อง แสดงว่าในการจัดการเรียนการสอน เรื่อง เส้นขนาน ที่ผ่านมายังไม่สามารถสร้างพื้นฐานทางการคิดและการให้เหตุผลแก่นักเรียนได้ Malloy (พีชานิภา เพชรสังข์, 2556: 2 อ้างอิงจาก Malloy, 1999: 20) ได้เสนอแนวทางในการพัฒนาการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ในระดับมัธยมศึกษา โดยใช้แนวทางในการสืบสอบ (Inquiry) ในการส่งเสริมการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ ซึ่งในการพัฒนาทักษะการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ของนักเรียน สามารถพัฒนาได้โดยให้นักเรียนได้ฝึกจากประสบการณ์ที่หลากหลายอย่างต่อเนื่องทำกิจกรรมที่มีการสำรวจ สืบค้น สร้างข้อคาดการณ์ ตรวจสอบ พิสูจน์ สังเกตแบบรูปภายใต้บรรยากาศการเรียนที่สนับสนุนให้นักเรียนได้อธิบายชี้แจงเหตุผลและแก้ปัญหาพร้อมกัน จากแนวทางในการพัฒนาความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ข้างต้น จะพบว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5E

สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาดังกล่าว

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5E เน้นให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ใหม่ และแก้ปัญหาโดยใช้กระบวนการแสวงหาความรู้ อย่างมีเหตุผลเป็นขั้นตอนผ่านการสำรวจ สังเกต คาดการณ์ ตรวจสอบ สืบค้นและเชื่อมโยงสิ่งที่เรียนรู้ เข้ากับความรู้เดิมของผู้เรียนและให้ผู้เรียนได้ ทำงานเป็นกลุ่ม แลกเปลี่ยน และตรวจสอบความ ถูกต้องของข้อมูลร่วมกันซึ่งประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นสร้างความสนใจ 2) ขั้นสำรวจและ ค้นหา 3) ขั้นอธิบายและลงข้อสรุป 4) ขั้นขยาย ความรู้ และ 5) ขั้นประเมิน ซึ่งเป็นกระบวนการที่ ต่อเนื่องกันจึงช่วยให้ผู้เรียนเกิดทักษะการเรียนรู้ทั้ง เนื้อหา หลักการและทฤษฎีตลอดจนลงมือปฏิบัติ (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2546: 221-226) จากการศึกษางานวิจัย ของผ่องเพ็ญ ดัดตนรัมย์ (2555: 80-81) พบว่า นักเรียนกลุ่มที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะ ด้วยโปรแกรมจีเอสพี มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง กว่ากลุ่มที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้แบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักเรียนมีความสามารถในการให้เหตุผลสูงกว่ากลุ่มที่เรียน ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้แบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนมีความคงทนในการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์สูงกว่ากลุ่มที่เรียนด้วย กิจกรรมการเรียนรู้แบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .05 จากงานวิจัยของทัศนีย์ อนันตภูมิ (2556: 66-68) พบว่า นักเรียนกลุ่มที่เรียนโดยการ จัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้มีผล สัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยการ จัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบปกติ อย่างมีนัย สำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนมีความ คงทนในการเรียนรู้หลังเรียนและหลังเรียนไปแล้ว 14 วัน ไม่แตกต่างกัน และจากงานวิจัยของพีชานี ภา เพชรสังข์ (2556: 128-129) พบว่า การจัด กิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้รูปแบบการ สอน 5E ร่วมกับคำถามปลายเปิดมีคะแนนความ

สามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์หลังเรียน สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการ เรียนรู้แบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากผลการศึกษาข้างต้นจะพบว่า การจัด กิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์แบบสืบเสาะ หาความรู้ 5E ช่วยให้นักเรียนได้พัฒนาผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียน ส่งเสริมความสามารถในการให้ เหตุผลทางคณิตศาสตร์ และมีความคงทนในการ เรียนรู้

จากเหตุผลและความสำคัญดังกล่าวผู้วิจัย จึงสนใจพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ คณิตศาสตร์แบบสืบเสาะหาความรู้ 5E ที่ส่งเสริม ความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ เรื่อง เส้นขนาน เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และส่งเสริมความสามารถในการให้เหตุผลทาง คณิตศาสตร์

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์แบบสืบเสาะหาความรู้ 5E ที่ส่งเสริม ความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ เรื่อง เส้นขนาน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มี ประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เฉลี่ยและความสามารถในการให้เหตุผลทาง คณิตศาสตร์เฉลี่ย เรื่อง เส้นขนาน ของนักเรียนที่ ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์แบบ สืบเสาะหาความรู้ 5E กับเกณฑ์ร้อยละ 70
3. เพื่อศึกษาความคงทนในการเรียนรู้ คณิตศาสตร์ เรื่อง เส้นขนาน ของนักเรียนที่ได้รับการ จัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์แบบสืบเสาะ หาความรู้ 5E ที่ส่งเสริมความสามารถในการให้ เหตุผลทางคณิตศาสตร์

สมมติฐานของการวิจัย

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยและความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์เฉลี่ย เรื่อง เส้นขนานของนักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์แบบสืบเสาะหาความรู้ 5E สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ย เรื่อง เส้นขนานของนักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์แบบสืบเสาะหาความรู้ 5E ที่ส่งเสริมความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์หลังเรียนและหลังเรียน 2 สัปดาห์ไม่แตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนกุสุมาวดี พัทธาคม ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 6 ห้อง นักเรียนทั้งหมด 169 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/1 จำนวน 31 คน ได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยนำคะแนนทดสอบมาตรฐานวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนทั้ง 6 ห้อง มาวิเคราะห์ความแปรปรวนพบว่า ค่าความแปรปรวนของคะแนนของนักเรียนทั้ง 6 ห้อง ไม่แตกต่างกันจึงเลือกมา 1 ห้องเรียน ซึ่งเป็นห้องเรียนมีการจัดนักเรียนแบบคละความสามารถ

3. เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นเนื้อหาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เรื่อง เส้นขนาน

4. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรต้น คือ กิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์แบบสืบเสาะหาความรู้ 5E ที่ส่งเสริมความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์

ตัวแปรตาม คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์

5. ระยะเวลาในการวิจัย คือ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5E ที่ส่งเสริมความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ เรื่อง เส้นขนาน จำนวน 18 แผน รวมเวลา 18 ชั่วโมง

2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง เส้นขนาน เป็นข้อสอบปรนัยแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ

3. แบบทดสอบวัดความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์เรื่อง เส้นขนาน เป็นข้อสอบอัตนัยแบบเขียนตอบ จำนวน 4 ข้อ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ผู้วิจัยสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือวิจัยดังนี้

1.1 แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5E ที่ส่งเสริมความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ เรื่อง เส้นขนาน จำนวน 18 แผน ผู้วิจัยศึกษาเอกสารเกี่ยวกับแนวคิดการสร้างแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5E และศึกษาเนื้อหา เรื่อง เส้นขนาน ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ออกแบบกิจกรรมที่เน้นการสืบเสาะหาความรู้ การให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ นำแผนเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบและประเมินคุณภาพ พบว่ามีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 4.38 ถึง 4.74 นั่นคือแผนมีคุณภาพและความเหมาะสมอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด จากนั้นนำไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/2 จำนวน 29 คน ที่ยังไม่เคยเรียนเนื้อหานี้มาก่อน ซึ่งพบว่า การใช้ภาษาไม่ชัดเจนในบางส่วน บางแผนใช้เวลาในการจัดกิจกรรมมากและตัวหนังสือในสื่อต้องปรับขนาด

เพิ่มขึ้น

1.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง เส้นขนาน มีค่าอำนาจจำแนกตามวิธีของแบรนแนน (Brennan) ตั้งแต่ 0.25 ถึง 0.70 และค่าความเชื่อมั่น ทั้งฉบับตามวิธีของโลเวทท์ (Lovett) เท่ากับ 0.84

1.3 แบบทดสอบวัดความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์เรื่อง เส้นขนาน มีค่าความยากและค่าอำนาจจำแนกโดยใช้การวิเคราะห์ข้อสอบแบบอัตนัยของวิทนีเย่และซาเบอร์ส (D.R.Whitney and D.L.Sabers) พบว่ามีค่าความยากตั้งแต่ 0.42 ถึง 0.56 ค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.38 ถึง 0.71 และค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (a-Coefficient) ของครอนบาค เท่ากับ 0.77

2. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้

2.1 ทดสอบก่อนเรียนด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแบบทดสอบวัดความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์เรื่อง เส้นขนาน

2.2 จัดกิจกรรมเรียนรู้คณิตศาสตร์แบบสืบเสาะหาความรู้ 5E เรื่อง เส้นขนาน จำนวน 18 แผน แผนละ 1 ชั่วโมง

2.3 ทดสอบหลังเรียนด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแบบทดสอบวัดความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์เรื่อง เส้นขนาน

2.4 ทดสอบกับนักเรียนอีกครั้งด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชุดเดิมหลังจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่อง เส้นขนานผ่านไป 2 สัปดาห์ เพื่อศึกษาความคงทนในการเรียนรู้คณิตศาสตร์ของนักเรียน

2.5 นำคะแนนมาวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติเพื่อทดสอบสมมติฐาน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาประสิทธิภาพของแผนการจัดการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์แบบสืบเสาะหาความรู้ 5E ที่ส่งเสริมความสามารถ ในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ เรื่อง เส้นขนาน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75 โดยหาค่า E_1 / E_2

2. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยและความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์เฉลี่ย เรื่อง เส้นขนาน ของนักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ คณิตศาสตร์แบบสืบเสาะหาความรู้ 5E เทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70 ใช้สถิติ Hotelling's T^2

3. ศึกษาความคงทนในการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่อง เส้นขนาน ของนักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์แบบสืบเสาะหาความรู้ 5E ที่ส่งเสริมความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ โดยเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยระหว่างหลังเรียนและหลังเรียน 2 สัปดาห์ ใช้สถิติ t-test (Dependent Samples)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประสิทธิภาพของแผนการจัดการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์แบบสืบเสาะหาความรู้ 5E ที่ส่งเสริมความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ เรื่อง เส้นขนาน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75 ดังตาราง 1

ตาราง 1 ประสิทธิภาพของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์แบบสืบเสาะหาความรู้ 5E ที่ส่งเสริมความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ เรื่อง เส้นขนาน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

คะแนน	คะแนนเต็ม	\bar{X}	S.D.	เฉลี่ยร้อยละ	E_1/E_2
ประสิทธิภาพของกระบวนการ	746	636.87	45.80	85.37	85.37/79.89
ประสิทธิภาพของผลลัพธ์	30	23.97	3.34	79.89	

จากตาราง 1 พบว่าแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์แบบสืบเสาะหาความรู้ 5E ที่ส่งเสริมความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ เรื่อง เส้นขนาน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีประสิทธิภาพ E_1/E_2 เท่ากับ 85.35/79.89

2. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยและความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์เฉลี่ย เรื่อง เส้นขนาน ของนักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์แบบสืบเสาะหาความรู้ 5E เทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70 ดังตาราง 2

ตาราง 2 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยและความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์เฉลี่ย เรื่อง เส้นขนาน ของนักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์แบบสืบเสาะหาความรู้ 5E เทียบกับเกณฑ์ ร้อยละ 70

ตัวแปร	n	เกณฑ์	\bar{X}	S.D.	T2	F	df1	df2	P
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	31	21	23.97	3.34	27.263*	14.086*	2	29	<.0001
ความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์	31	14	15.23	2.70					

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 2 พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยและความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์เฉลี่ย เรื่อง เส้นขนาน ของนักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์แบบสืบเสาะหาความรู้ 5E สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ความคงทนในการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่อง เส้นขนาน ของนักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์แบบสืบเสาะหาความรู้ 5E ที่ส่งเสริมความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ โดยเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยระหว่างหลังเรียนและหลังเรียน 2 สัปดาห์ ดังตาราง 3

ตาราง 3 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ย เรื่อง เส้นขนาน ของนักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์แบบสืบเสาะหาความรู้ 5E หลังเรียนและหลังเรียน 2 สัปดาห์

ทดลอง	n	\bar{X}	S.D.	df	t	p
หลังเรียน	31	23.97	3.34	30	-1.108	.277
หลังเรียน 2 สัปดาห์	31	24.29	3.31			

จากตาราง 3 พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ย เรื่อง เส้นขนาน ของนักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์แบบสืบเสาะหาความรู้ 5E ที่ส่งเสริมความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์หลังเรียนและหลังเรียน 2 สัปดาห์ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับ .05

สรุปผลการวิจัย

1. แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์แบบสืบเสาะหาความรู้ 5E ที่ส่งเสริมความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ เรื่อง เส้นขนาน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีประสิทธิภาพ เท่ากับ 85.37/79.89 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยและความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์เฉลี่ย เรื่อง เส้นขนาน ของนักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์แบบสืบเสาะหาความรู้ 5E สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

3. นักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์แบบสืบเสาะหาความรู้ 5E ที่ส่งเสริมความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์มีความคงทนในการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่อง เส้นขนาน โดยมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยระหว่างหลังเรียนและหลังเรียน 2 สัปดาห์ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย

1. แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์แบบสืบเสาะหาความรู้ 5E ที่ส่งเสริมความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ เรื่อง เส้นขนาน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีประสิทธิภาพ เท่ากับ 85.37/79.89 นั่นคือนักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยจากการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ระหว่างเรียน คิดเป็นร้อยละ 85.37 และคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนเฉลี่ย คิดเป็นร้อยละ 79.89 แสดงว่า แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์แบบสืบเสาะหาความรู้ 5E ที่ส่งเสริมความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ เรื่อง เส้นขนาน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75 ที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ อาจเนื่องจากผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ อย่างเป็นระบบและมีความเหมาะสม กล่าวคือ มีการวิเคราะห์หลักสูตรมาตรฐานตัวชี้วัด วิเคราะห์เนื้อหาสาระที่ใช้ในการจัดกิจกรรม จัดทำเนื้อหาเรียงจากง่ายไปยาก ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง ซึ่งนักเรียนได้เกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ ตลอดจนแผนการเรียนรู้ได้ผ่านการตรวจสอบ ปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง ตามคำแนะนำของคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ และผ่านการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ โดยมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด และมีการทดลองใช้ก่อนนำไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่าง นอกจากนี้กิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์แบบสืบเสาะหาความรู้ 5E เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้สร้างองค์ความรู้

ใหม่โดยใช้กระบวนการแสวงหาความรู้ย่อมมีเหตุผลเป็นขั้นตอน ผ่านการสำรวจข้อสรุปจากโปรแกรม GSP สื่อของจริง และใบกิจกรรม แล้วสังเกตตัวอย่างจากการสำรวจ สร้างและตรวจสอบข้อความคาดการณ์ สืบค้นและเชื่อมโยงสิ่งที่เรียนรู้เข้ากับความรู้เดิมของตนเองแล้วนำข้อสรุปที่ได้ไปประยุกต์ใช้ นักเรียนได้ฝึกทักษะอย่างต่อเนื่องจากการทำบัตรงาน บัตรคำถาม แบบฝึกหัด และมีการประเมินความรู้ความเข้าใจในทุกแผน นอกจากนี้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ครูจะเน้นการทำงานเป็นกลุ่มซึ่งต้องอาศัยการคิดวิเคราะห์ การอธิบายเหตุผล เพื่อให้ได้ข้อสรุปที่สมเหตุสมผล แสดงว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์แบบสืบเสาะหาความรู้ 5E จะช่วยส่งเสริมความสามารถของนักเรียนในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ จึงส่งผลให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของผ่องเพ็ญ ดัดตนรัมย์ (2555: 98) ได้ศึกษาการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะด้วยโปรแกรมจีเอสพีที่ส่งเสริมความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ เรื่อง ทฤษฎีบทพีทาโกรัส ผลการวิจัยพบว่า แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะด้วยจีเอสพีมีประสิทธิภาพ E_1/E_2 เท่ากับ 80.29/80.20 และสอดคล้องกับงานวิจัยของสุวิมล ทองเทียม (2555: 97) ได้ทำการศึกษาการพัฒนาการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยวิธีการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ เรื่อง ความน่าจะเป็น ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพ E_1/E_2 เท่ากับ 77.01/78.53

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยและความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์เฉลี่ย เรื่อง เส้นขนาน ของนักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์แบบสืบเสาะหาความรู้ 5E สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เนื่องจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์แบบสืบเสาะหาความรู้ 5E ทั้ง 18 แผนนั้นเป็นกิจกรรมที่เน้นให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติและสรุปสาระสำคัญด้วยตนเอง ซึ่งในแต่ละ

ขั้นตอนของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จะมีส่วนช่วยให้ให้นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยความเข้าใจอย่างเป็นเหตุเป็นผล เห็นภาพได้ชัดเจนยิ่งขึ้นจากการสำรวจข้อสรุปจากโปรแกรม GSP หรือสื่อของจริง ทำให้เกิดการเรียนรู้ด้วยความเข้าใจ นักเรียนได้ฝึกการแก้ปัญหาและการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ที่ถูกต้องอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ยังมีการประเมินความรู้ความเข้าใจด้วยแบบฝึกหัดหรือใบ Exit Slip ในทุกแผน จึงส่งผลให้นักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้จากการทำกิจกรรมไปประยุกต์ใช้และแก้ปัญหาด้วยตนเอง นักเรียนมีความเข้าใจในบทเรียน ได้พัฒนาและใช้ความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ ตอบคำถามพร้อมทั้งอธิบายให้เหตุผลประกอบโดยใช้คำถามย่อย ๆ ที่มีความต่อเนื่องกัน ซึ่งจะพบว่านักเรียนส่วนใหญ่สามารถอธิบายและเขียนแสดงแนวคิดทางคณิตศาสตร์ได้ถูกต้อง ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยและความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์เฉลี่ยสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 สอดคล้องกับงานวิจัยของสุนิสา หลักชัย (2555: บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ตามรูปแบบการสอน วัฏจักรการเรียนรู้ 5 ขั้น (5Es) โดยใช้โปรแกรมจีเอสพีเป็นเครื่องมือช่วยในการเรียนรู้ เรื่อง เส้นขนาน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนได้คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์เฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 75 ซึ่งมากกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ร้อยละ 70 ขึ้นไป

3. นักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์แบบสืบเสาะหาความรู้ 5E ที่ส่งเสริมความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์มีความคงทนในการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่อง เส้นขนาน โดยมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยระหว่างหลังเรียนและหลังเรียน 2 สัปดาห์ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับ .05 แสดงว่านักเรียนที่เรียนโดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์แบบสืบเสาะหาความรู้ 5E สามารถคงทนความรู้หลังเรียนไปแล้วได้ ทั้งนี้เนื่องจากรูปแบบการจัดกิจกรรม

การเรียนรู้คณิตศาสตร์แบบสืบเสาะหาความรู้ 5E มีขั้นตอนที่ส่งผลให้นักเรียนคงทนความรู้ไว้ได้ คือ ขั้นสำรวจและค้นหา คือนักเรียนได้สำรวจสื่อต่าง ๆ สังเกต สืบค้นและเชื่อมโยงสิ่งที่เรียนรู้เข้ากับความรู้เดิมแล้วสรุปเป็นความรู้ใหม่ด้วยตนเอง ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยความเข้าใจอย่างมีเหตุผล สำหรับขั้นขยายความรู้จะเป็นการเน้นย้ำความเข้าใจของนักเรียนอีกครั้ง เนื่องจากนักเรียนจะนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาและให้เหตุผลอย่างต่อเนื่อง และในขั้นประเมินจะเป็นการเน้นย้ำความจำของนักเรียนให้ถาวรยิ่งขึ้น เนื่องจากนักเรียนจะต้องนำความรู้มาใช้ซ้ำอีกครั้งในการทำแบบฝึกหัดหรือใบ Exit Slip จากที่กล่าวมาข้างต้นจะพบว่านักเรียนได้เกิดการทบทวนความรู้และนำความรู้ไปใช้ซ้ำอยู่เสมอ นอกจากนี้ยังพบว่าสถานการณ์หรือตัวอย่างที่ประยุกต์ใช้สมบัติของเส้นขนานในชีวิตประจำวัน ทำให้นักเรียนมองเห็นภาพได้ชัดเจนเนื่องจากเป็นสิ่งที่ใกล้ตัว นักเรียนเกิดการเรียนรู้ที่มีความหมายและเป็นประโยชน์จึงคงทนความรู้ได้ดี ผลการวิจัยสอดคล้องกับสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (2555: 39) ที่กล่าวว่า การสอนให้นักเรียนเรียนคณิตศาสตร์ด้วยความเข้าใจอย่างมีเหตุผลดีกว่าการสอนแบบให้จดจำ สอดคล้องกับงานวิจัยของทัศนีย์ อนันตภูมิ (2556: 68-69) ที่ทำการศึกษาค้นคว้าพัฒนากระบวนการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์แบบสืบเสาะหาความรู้ เรื่อง เศษส่วนและทศนิยม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนสามารถคงทนความรู้หลังเรียนไปแล้ว 2 สัปดาห์ คิดเป็นร้อยละ 98.58 ของคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนทันที ซึ่งไม่แตกต่างจากคะแนนเฉลี่ยหลังเรียน นั่นคือนักเรียนสามารถคงทนความรู้หลังเรียนได้ทั้งหมด เนื่องจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้เป็นวิธีสอนที่ฝึกให้ผู้เรียนรู้จักค้นคว้าหาความรู้โดยใช้กระบวนการคิดหาเหตุผลจะค้นพบความรู้หรือแนวทางในการแก้ปัญหาที่ถูกต้องด้วยตนเองและสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้

และสอดคล้องกับงานวิจัยของผ่องเพ็ญ ดัดตนรัมย์ (2555: 101-102) พบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะด้วยโปรแกรมจีเอสพีมีความคงทนต่อวิชาคณิตศาสตร์สูงกว่ากลุ่มที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้แบบปกติ ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ทำให้วิชาคณิตศาสตร์เป็นรูปธรรมมากขึ้น ทำให้นักเรียนมีทักษะของการแก้ปัญหา ส่งผลให้นักเรียนมีประสิทธิภาพในการจดจำในสิ่งที่เรียนได้นานหรือมีความคงทนในการเรียนรู้ได้นานยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้

1.1 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์แบบสืบเสาะหาความรู้ 5E ครูต้องปฏิบัติตามขั้นตอนทั้ง 5 ขั้นอย่างเคร่งครัด โดยไม่ข้ามขั้นตอนการสอนหรือตัดขั้นตอนใดออกในระหว่างการสอน เพราะแต่ละขั้นตอนมีความต่อเนื่องและสัมพันธ์กันซึ่งจะส่งผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียน

1.2 การทำกิจกรรมกลุ่มของนักเรียน ครูต้องกำกับและกระตุ้นให้สมาชิกในกลุ่มมีส่วนร่วมในการทำงาน

1.3 การจัดกิจกรรมขั้นสำรวจและค้นหา นักเรียนควรสังเกต สำรวจ สืบค้นด้วยตนเอง อธิบาย แสดงความคิดเห็นให้มากที่สุด และในการแสดงคำตอบของนักเรียนควรมีการอ้างอิงเหตุผลประกอบด้วยทุกครั้ง เพื่อสนับสนุนคำตอบของนักเรียนและเป็นการฝึกการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์

1.4 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ควรเชื่อมโยงสถานการณ์หรือโจทย์ปัญหาในชีวิตประจำวัน

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

ควรทำการศึกษาค้นคว้าพัฒนากระบวนการเรียนรู้คณิตศาสตร์แบบสืบเสาะหาความรู้ 5E ที่เกี่ยวข้องกับทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์อื่น ๆ เช่น ความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการสื่อสาร สื่อความหมายทางคณิตศาสตร์ ความสามารถในการเชื่อมโยงและตัวแปรอื่น

เอกสารอ้างอิง

- ทัศนีย์ อนันตภูมิ. (2556). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์แบบสืบเสาะหาความรู้ เรื่อง เศษส่วนและทศนิยม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาคณิตศาสตร์ศึกษา คณะวิทยาศาสตร์). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ผ่องเพ็ญ ดัดตนรัมย์. (2555). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะด้วยโปรแกรมจีเอสพีที่ส่งเสริมความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ เรื่อง ทฤษฎีบทพีทาโกรัส. (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาคณิตศาสตร์ศึกษา คณะวิทยาศาสตร์). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- พีชาณิกา เพชรสังข์. (2556). ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอน 5E ร่วมกับคำถามปลายเปิดที่มีต่อความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์และความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาคณิตศาสตร์ คณะครุศาสตร์). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- โรงเรียนกุสวณแดงพิทยาคม. (2558). รายงานสรุปการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 2 ปี (ปีการศึกษา 2557-2558). บุรีรัมย์: งานวิชาการ โรงเรียนกุสวณแดงพิทยาคม.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2546). คู่มือวัดผลประเมินผลคณิตศาสตร์. กรุงเทพฯ: ศรีเมืองการพิมพ์.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2555). ทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: 3-คิว มีเดีย.
- สุนิสา หลักชัย. (2555). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ตามรูปแบบการสอนวัฏจักรการเรียนรู้ 5 ขั้น (5Es) โดยใช้โปรแกรม The Geometer's Sketchpad เป็นเครื่องมือช่วยในการเรียนรู้ เรื่อง เส้นขนาน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์). ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สุวิมล ทองเทียม. (2555). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยวิธีการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ เรื่อง ความเป็นจำนวนเต็ม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาคณิตศาสตร์ศึกษา คณะวิทยาศาสตร์). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อัมพร ม้าคอง. (2553). ทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์ การพัฒนาเพื่อพัฒนาการ. กรุงเทพฯ: ศูนย์ตำราและเอกสารทางวิชาการ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

การวิเคราะห์วารสารทางการแพทย์ไทย ปี พ.ศ.2554 - 2559

A Content Analysis of Nursing Journals from 2011 to 2016

นรากร พลหาญ¹, ณีติยา พรหมสาขา ณ สกลนคร²,
Narakorn Ponharn¹, Nuttiya Prommasaka Na Sakonnakhon²

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์คุณภาพการจัดทำวารสารและเนื้อหาบทความที่ดีพิมพ์ลงวารสารทางการแพทย์ไทย ระหว่างปี พ.ศ.2554 - 2559 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือวารสารทางการแพทย์ที่มีชื่อหรือเจ้าของวารสารเกี่ยวกับกรพยาบาล แพทย์ และสุขภาพ จากฐานข้อมูลวารสารวิชาการ ศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI) จำนวน 64 ชื่อ ดำเนินการรวบรวมวารสารที่ได้จากการคัดเลือกมาทำการวิเคราะห์รายละเอียด โดยใช้เทคนิคการตรวจสอบแบบสามเส้า และแยกตามองค์ประกอบของวารสารและเนื้อหาบทความทางการแพทย์ที่ดีพิมพ์ลงในวารสาร ทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป เพื่อวิเคราะห์ค่าสถิติที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ การวิเคราะห์โดยสถิติเชิงพรรณนา ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่าหน่วยงานที่จัดทำวารสารนั้น เป็นมหาวิทยาลัยของรัฐมากที่สุด จำนวน 23 ชื่อ คิดเป็นร้อยละ 35.94 วารสารส่วนใหญ่มีกำหนดตีพิมพ์เผยแพร่วารสาร 4 เดือนต่อหนึ่งฉบับ จำนวน 31 ชื่อ คิดเป็นร้อยละ 48.44 มีการเรียกเก็บอัตราค่าสมาชิก 301 – 500 บาทต่อปี จำนวน 46 ชื่อ คิดเป็นร้อยละ 71.88 มีการจัดทำระบบวารสารออนไลน์ จำนวน 61 ชื่อ คิดเป็นร้อยละ 95.32 และเผยแพร่ตรงตามกำหนด จำนวน 29 ชื่อ คิดเป็นร้อยละ 47.54 มีการเก็บค่าธรรมเนียมตีพิมพ์ลงวารสาร จำนวน 29 ชื่อ คิดเป็นร้อยละ 45.31 และวารสารส่วนใหญ่ใช้รูปแบบการอ้างอิงแบบ APA จำนวน 51 ชื่อ คิดเป็นร้อยละ 79.69 สำหรับเนื้อหาบทความนั้น พบว่าเป็นเนื้อหาด้านการจัดการเรียนการสอน/การศึกษาทางการแพทย์มากที่สุด จำนวน 2,635 บทความ คิดเป็นร้อยละ 27.35 รองลงมาเป็นเนื้อหาด้านการรักษา/ฟื้นฟู จำนวน 2,598 บทความ คิดเป็นร้อยละ 26.96 การส่งเสริม/การป้องกัน 2,420 บทความ คิดเป็นร้อยละ 25.12 การบริหารทางการแพทย์/การปฏิบัติการทางการแพทย์ จำนวน 1,982 บทความ คิดเป็นร้อยละ 20.57 ตามลำดับ

คำสำคัญ: การวิเคราะห์, วารสาร, พยาบาล

¹ นักวิจัย วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี นครพนม มหาวิทยาลัยนครพนม

² อาจารย์ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี นครพนม มหาวิทยาลัยนครพนม

¹ Researcher, Boromarajonani College of Nursing Nakhon Phanom, Nakhon Phanom University

² Lecturer, Boromarajonani College of Nursing Nakhon Phanom, Nakhon Phanom University

Abstract

Researchers gathered a collection of popular science related journals from the years of 2011 to 2016 to analyze them for content quality and overall management. The collection included samples from Nursing journals, Medical journals, and publishers of Health Science journals. The journals, based on the TCI database, involved 64 topics. Criteria for collecting data from the journals included content analysis using the triangulation technique and using established selection criteria. Coding data was then used to divide all components. Data were analyzed in concert with the objectives of the study using SPSS for Windows and frequency, percentages, mean and standard derivation. The study found that 23 topics (35.94%) of the original 64 were from government universities. Most journals published one copy every 4 months and had 31 topics (48.44 %). Cost for membership was 301 – 500 baht per year for journals with 46 topics (71.88 %). Moreover, online journals contained 61 topics (95.32%), and journals published on schedule had 29 topics (47.54%). Journals that received payment for publishing had 29 topics (79.69%). Regarding content, most articles, 2,635 (27.35 %), presented education or nursing education. Treatment or rehabilitation content appeared in 2,598 articles (26.96 %). Promotion or prevention content appeared in 2,420 articles (25.12%) and administration or nursing practice content was in 1,982 articles (20.57%) respectively.

Keywords: Analyze, Journal,

บทนำ

ปัจจุบัน มหาวิทยาลัยในประเทศไทยมีพันธกิจที่สำคัญอยู่หลายประการ ไม่ว่าจะเป็นหน้าที่ในการที่จะต้องผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพ การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในแต่ละท้องถิ่นการให้บริการวิชาการแก่สังคมและชุมชน และการสร้างสรรค์ผลงานวิจัยหรือนวัตกรรมสิ่งประดิษฐ์ใหม่ๆเพื่อใช้เป็นฐานหรือองค์ความรู้เพื่อการพัฒนาในด้านต่างๆ ซึ่งพันธกิจด้านการวิจัยของมหาวิทยาลัยนั้น ได้ให้ความสำคัญมากขึ้น (รัฐพงษ์ บุญญานวัตร, 2561) การวิจัยจึงนับว่าเป็นพันธกิจที่สำคัญไม่น้อยกว่าพันธกิจด้านการผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพ หากเป้าหมายของการพัฒนาให้มหาวิทยาลัยในประเทศไทยก้าวสู่ระดับโลกได้ดังที่กล่าวมาในข้างต้นนั้น ต้องไม่มีหน้าที่เพียงแค่อผลิตบัณฑิต ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม หรือบริการวิชาการแก่สังคมและชุมชน

เท่านั้น มหาวิทยาลัยจำเป็นต้องทำการบริหารจัดการเชิงรุกเสริมกลยุทธ์ การพัฒนาบุคลากรให้เข้มแข็งและยั่งยืน เพื่อส่งเสริม/สนับสนุนคณาจารย์ นักวิจัยหรือบุคลากรให้มีสมรรถนะในการทำวิจัย ส่งเสริมและสร้างเครือข่ายการทำวิจัยกับหน่วยงานภายนอก เพื่อให้ได้ผลงานวิจัย ผลงานประดิษฐ์และงานริเริ่มสร้างสรรค์ที่มีคุณภาพมีประโยชน์สนองยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศสามารถตอบสนองความต้องการของสังคมได้ในวงกว้าง ก่อให้เกิดประโยชน์แก่สาธารณชน และตีพิมพ์ผลงานวารสารวิชาการระดับชาติหรือนานาชาติ เผยแพร่แก่สังคมและชุมชน (เสาวภา ประพันธ์วงศ์, 2556)

การเผยแพร่ผลการวิจัยเป็นกระบวนการในขั้นตอนสุดท้าย เมื่อโครงการวิจัยนั้นๆ ได้มีการดำเนินการเสร็จสิ้น มีผลลัพธ์เป็นองค์ความรู้ใหม่หรือรูปแบบหรือวิธีการใหม่ๆ ที่ได้จากผลการวิจัย

ส่งผลให้เกิดกระบวนการต่อมา คือการนำผลการวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์ และนำผลการวิจัยเผยแพร่ในวงกว้างแก่ผู้ที่สนใจหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง ความสำคัญของการเผยแพร่ผลงานวิจัย ปรากฏเด่นชัดขึ้นในระบบการศึกษาของไทย เมื่อสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กำหนดให้มีเงื่อนไขในการสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา ทั้งในระดับปริญญาโทและระดับปริญญาเอกตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ. 2548 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553) ซึ่งระบุว่าผลงานวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาปริญญาโทจะต้องได้รับการตีพิมพ์หรืออย่างน้อยดำเนินการให้ผลงานหรือส่วนหนึ่งของผลงานได้รับการยอมรับให้ตีพิมพ์ในวารสารหรือสิ่งพิมพ์ทางวิชาการหรือเสนอต่อที่ประชุมวิชาการที่มีรายงานการประชุม (Proceeding) และผลงานของนักศึกษาระดับปริญญาเอกจะต้องได้รับตีพิมพ์หรืออย่างน้อยดำเนินการให้ผลงานหรือส่วนหนึ่งของผลงานได้รับการยอมรับให้ตีพิมพ์ในวารสารหรือสิ่งพิมพ์ทางวิชาการที่มีกรรมการภายนอกมาร่วมกลั่นกรอง (Peer Review) ก่อนการตีพิมพ์และเป็นที่ยอมรับในสาขาวิชานั้น สำหรับบุคลากรสายวิชาการหรืออาจารย์ ซึ่งเป็นผู้ที่ทำหน้าที่หลักในการสร้างสรรค์ผลงานวิจัย กำหนดให้มีเงื่อนไขในการประเมินผลการปฏิบัติงานหรือการขอตำแหน่งทางวิชาการ ไม่ว่าจะ เป็นตำแหน่งทางวิชาการระดับผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ และศาสตราจารย์ จำต้องมีผลงานทางวิชาการที่เป็นที่ประจักษ์ เผยแพร่ออกสู่สังคมและสาธารณชน ไม่ว่าจะเป็นการเผยแพร่ ได้แก่ ตำรา หนังสือ บทความวิชาการ บทความวิจัย เป็นต้น ผ่านการตีพิมพ์เผยแพร่ลงวารสารวิชาการที่ได้การยอมรับในสังคมวิชาการตามแต่ละศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง

วารสารวิชาการจึงเป็นปัจจัยในลำดับต้นๆ ที่ผู้นิพนธ์ผลงานทางวิชาการ โดยเฉพาะบทความวิจัย บทความวิชาการ จะต้องคำนึงถึงตั้งแต่ขั้นตอนแรกเริ่มหรือระหว่างสร้างสรรค์ผลงานวิชาการ

เพื่อเผยแพร่ออกสู่สังคม ซึ่งวารสารวิชาการนอกจากจะเป็นสื่อกลางในการเผยแพร่องค์ความรู้ใหม่ๆ แก่สังคมแล้วนั้น ยังแสดงให้เห็นถึงผลของการวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อแยกแยะประเภท วิธีการออกแบบการวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูล การนำเสนอแนวความคิด การอภิปราย การนำเสนอผลการวิจัยในศาสตร์สาขาวิชาต่างๆ ตลอดจนเป็นแหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา ค้นคว้า และเป็นข้อมูลที่มีความน่าเชื่อถือและมีความสำคัญในระบบการศึกษาระดับอุดมศึกษา (กฤษมันต์ วัฒนาณรงค์, 2554) และปฏิเสธไม่ได้เลยว่า กระบวนการในการนำผลงานทางวิชาการตีพิมพ์เพื่อเผยแพร่ลงวารสารวิชาการนั้น จำต้องผ่านกระบวนการกลั่นกรองจากกองบรรณาธิการ ผู้ทรงคุณวุฒิหรือที่เรียกอีกชื่อหนึ่งว่าผู้ประเมินบทความ และขั้นตอนอื่นที่เกี่ยวข้อง เช่น การจัดรูปแบบในการเตรียมต้นฉบับ ขั้นตอนการส่งบทความ การเก็บค่าธรรมเนียมในการตีพิมพ์ของวารสาร ระบบการเป็นสมาชิกของวารสาร ล้วนเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการจัดเตรียมบทความ และระยะเวลาในการตอบรับการตีพิมพ์ลงวารสารวิชาการของผู้นิพนธ์

การวิเคราะห์วารสารวิชาการในศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง เป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยลดระยะเวลาในการส่งบทความเพื่อตีพิมพ์ลงวารสารวิชาการของผู้นิพนธ์ เนื่องจากการวิเคราะห์วารสารวิชาการ โดยเฉพาะศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของคณะวิจัย คือศาสตร์ทางการแพทย์านั้น จะทำให้ทราบถึงองค์ประกอบต่างๆ ของวารสารทางการแพทย์และเนื้อหาบทความทางการแพทย์และสุขภาพ เช่น บทความทางการแพทย์ ป้องกันหรือการส่งเสริม การรักษาหรือการฟื้นฟู แนวปฏิบัติหรือรูปแบบที่ดีในการปฏิบัติทางการแพทย์ ตลอดจนบทความที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน/การศึกษาทางการแพทย์ เป็นต้น ซึ่งองค์ความรู้ที่ได้จากการวิเคราะห์วารสารทางการแพทย์นั้น จะนำไปสู่แนวทางการวิจัยหรือพัฒนาต่อยอดองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย ซึ่งในอดีตที่

ผ่านมานั้น มีการวิเคราะห์วารสารทางการแพทย์ของไทย ในระหว่างปี 2542-2543 (อุตรพร กิไพโรจน์, 2545) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เป็นวารสารที่อยู่ระหว่างปี 2542-2543 ผลการวิจัยที่ได้ นั้น ส่วนใหญ่เป็นการวิเคราะห์วารสารที่มุ่งศึกษาในเรื่องขององค์ประกอบของวารสารเพียงอย่างเดียว ยังไม่มีข้อมูลที่ปรากฏชัดถึงองค์ประกอบของวารสารวิชาการทางการแพทย์ที่เป็นปัจจุบัน และเป็นประโยชน์ในการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการต่างๆ อาทิ การมีระบบ Journal online ของสำนักวารสาร การเก็บค่าธรรมเนียมในการตีพิมพ์ลงวารสาร หรืออัตราค่าสมาชิก เป็นต้น การวิเคราะห์วารสารทางการแพทย์ของไทย ปี พ.ศ.2554-2559 โดยทำการคัดเลือกวารสารที่มีชื่ออยู่ในฐานข้อมูลวารสารวิชาการของศูนย์อ้างอิงดัชนีวารสารไทย ที่ผ่านการประเมินคุณภาพมาตั้งแต่ ปี พ.ศ.2554 ที่ผ่านมานั้น จะสะท้อนให้เห็นถึงวารสารวิชาการทางการแพทย์ของไทย หรือวารสารวิชาการอื่นที่มีความเกี่ยวข้องในการวิจัยนี้ ว่ามีองค์ประกอบของวารสารวิชาการทางการแพทย์พยาบาลเป็นอย่างไร เนื้อหาของบทความตีพิมพ์ลงวารสารวิชาการทางการแพทย์พยาบาลนั้น บทความทางการแพทย์พยาบาลส่วนใหญ่ที่ตีพิมพ์ลงวารสารมีเนื้อหาเกี่ยวกับอะไร มีระบบ Journal online ที่เป็นปัจจุบันหรือไม่

ด้วยตระหนักถึงความสำคัญของการสร้างสรรค์ผลงานทางวิชาการ ตลอดจนการนำผลงานทางวิชาการออกเผยแพร่สู่สังคมและสาธารณชน อีกทั้งบรรลุเป้าประสงค์หลักในการเป็นมหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ คณะวิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษาและวิเคราะห์วารสารวิชาการทางการแพทย์ ทั้งนี้ เพื่อให้ได้ผลลัพธ์จากการวิเคราะห์องค์ประกอบและเนื้อหาของบทความในวารสารวิชาการทางการแพทย์พยาบาล อันจะนำไปสู่แนวทางในคัดเลือกวารสารวิชาการที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับบทความของผู้นิพนธ์ วัตถุประสงค์ของการจัดทำวารสารวิชาการของแต่ละสำนักวารสาร ประเภทบทความที่รับตีพิมพ์ วิธีการเขียน

บทความ การเก็บค่าธรรมเนียมต่างๆที่เกี่ยวข้องระบบสมาชิก การมีระบบ Journal online และรูปแบบการอ้างอิงที่ใช้ในการเขียนบทความทางการแพทย์พยาบาลเพื่อตีพิมพ์ลงวารสารวิชาการทางการแพทย์พยาบาลแก่ผู้นิพนธ์ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อวิเคราะห์คุณภาพการจัดทำวารสารและเนื้อหาบทความที่ตีพิมพ์ลงวารสารทางการแพทย์พยาบาลไทย ระหว่าง ปี พ.ศ.2554 - 2559

วิธีการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคือ วารสารวิชาการที่มีชื่ออยู่ในฐานข้อมูลวารสารวิชาการของศูนย์อ้างอิงดัชนีวารสารไทย (TCI) ที่จัดอยู่ในกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 สาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ปี พ.ศ.2554 - 2559 จำนวน 210 ชื่อ

กลุ่มตัวอย่าง

คณะวิจัยได้ดำเนินการคัดเลือกวารสารที่มีชื่อหรือเจ้าของวารสารเกี่ยวกับการพยาบาล แพทย์ และสุขภาพ จากฐานข้อมูลวารสารวิชาการ ศูนย์ดัชนีอ้างอิงวารสารไทย (TCI) มีเกณฑ์และวิธีการคัดเลือกวารสาร ต่อไปนี้

1. นวัตกรรมวิชาการที่มีชื่อวารสารอยู่ในฐานข้อมูลวารสารวิชาการของศูนย์อ้างอิงดัชนีวารสารไทย (TCI) ที่ถูกจัดอยู่ในกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่สาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จำนวน 210 ชื่อ มาคัดเลือกชื่อวารสารวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการพยาบาล การแพทย์ และสุขภาพ โดยใช้เทคนิคการตรวจสอบแบบสามเส้า ในด้านข้อมูล ทำการตรวจสอบต่างเวลาและสถานที่ ด้านผู้วิจัย ทำการ

ตรวจสอบโดยกำหนดให้มีผู้คัดเลือกมากกว่าหนึ่งท่าน และด้านวิธีการรวบรวมข้อมูล ทำการรวบรวมข้อมูลเรื่องเดียวกันแต่วิธีการได้มาซึ่งข้อมูลมาจากหลายแหล่ง (สุภางค์ จันทวานิช, 2553)

2. ทำการคัดเลือกวารสารที่มีความเกี่ยวข้องกับการพยาบาล แพทย์ และสุขภาพ โดยคณะวิจัยกำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือกคือการคัดจากชื่อวารสารที่มีความเกี่ยวข้องกับการพยาบาล แพทย์ และสุขภาพ ทำการคัดเลือกต่างเวลา ต่างสถานที่ และกำหนดให้มีผู้คัดเลือกจำนวนสองท่าน จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาตรวจสอบความถูกต้องตรงกันของข้อมูล ได้จำนวนวารสารวิชาการที่มีชื่อหรือเจ้าของวารสาร เกี่ยวกับการพยาบาล แพทย์ และสุขภาพ เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 64 ชื่อ และใช้วารสารดังกล่าวทั้งหมด เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

คณะวิจัยดำเนินการรวบรวมวารสารที่ได้จากการคัดเลือก มาทำการศึกษาและวิเคราะห์รายละเอียดโดยใช้เทคนิคการตรวจสอบแบบสามเส้า โดยในด้านผู้วิจัย กำหนดให้ผู้ทำวิจัยจำนวนสองท่าน ทำการบันทึกข้อมูลลงในแบบบันทึกข้อมูลต่างเวลา ต่างสถานที่ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความถูกต้องตรงกัน และในกรณีที่ผู้วิจัยจำนวนหนึ่งท่าน มีข้อมูลที่ได้จากการบันทึกแตกต่างกัน คณะวิจัยจะดำเนินการให้บุคคลที่สามเข้ามาตรวจสอบซ้ำ และแสดงข้อคิดเห็นพร้อมทั้งข้อสรุปที่ได้จากการตรวจสอบข้อมูลร่วมกัน ทั้งนี้เพื่อให้ข้อมูลที่ได้มีความน่าเชื่อถือและได้ข้อมูลที่มีคุณภาพ จากนั้นคณะวิจัยได้ทำการสรุปข้อมูลที่บันทึกได้จากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด โดยสรุปตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา ทำการแยกองค์ประกอบของวารสารและเนื้อหาบทความทางการแพทย์การพยาบาลที่ดีพิมพ์ลงในวารสารเพื่อวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูลต่อไปตามลำดับ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ คณะวิจัยได้กำหนดเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง พัฒนาจากแบบวิเคราะห์ข้อมูลวารสารทางการแพทย์ของ อุดมพร กีไพโรจน์ (2545) พัฒนพร เทียมเมือง (2545) เพียงใจ ชูช่วยสุวรรณ (2550) ซึ่งเป็นแบบบันทึกข้อมูล ประกอบไปด้วย ด้านองค์ประกอบของวารสารและเนื้อหาบทความที่ดีพิมพ์ลงวารสาร ได้แก่ วัตถุประสงค์ของวารสาร ประเภทของบทความ อัตราค่าสมาชิก ประเภทผู้ผลิต ระบบสมาชิก การเก็บค่าธรรมเนียมการตีพิมพ์ รูปแบบการอ้างอิง และเนื้อหาบทความทางการแพทย์การพยาบาลที่ดีพิมพ์ลงวารสาร เนื้อหาบทความที่ดีพิมพ์ลงวารสาร ได้แก่ การพยาบาลป้องกันหรือการส่งเสริม การรักษาหรือการฟื้นฟู ตลอดจนแนวปฏิบัติหรือรูปแบบที่ดีในการปฏิบัติการทางการแพทย์เป็นต้น

การหาคุณภาพเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในรวบรวมข้อมูลนั้น คณะวิจัยได้นำไปทดสอบหาความเที่ยงตรง(Validity)โดยนำเครื่องมือทั้งหมดที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเสนอให้ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ จำนวน 3 ท่าน ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญทางด้านวารสาร จำนวน 2 ท่าน และเป็นผู้ทรงคุณวุฒิทางการแพทย์ จำนวน 1 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้อง การใช้ภาษา ตลอดจนความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการวิจัย จากนั้นจึงนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างแบบบันทึกข้อมูลกับวัตถุประสงค์ (Item Objective Congruence Index – IOC) เพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการบันทึกและวิเคราะห์ให้ได้เกณฑ์ที่มีความเที่ยงตรงและน่าเชื่อถือ โดยมีคะแนนที่ได้เท่ากับ 0.80

การวิเคราะห์ข้อมูล

คณะวิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป เพื่อวิเคราะห์ค่าสถิติที่

เกี่ยวข้อง ได้แก่ การวิเคราะห์โดยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบการอธิบาย

ผลการศึกษา

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถสรุปผลการศึกษายกตามองค์ประกอบของวารสารและเนื้อหาของบทความได้ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 องค์ประกอบของวารสารและเนื้อหาของบทความ

องค์ประกอบของวารสาร	จำนวน	ร้อยละ
ประเภทผู้ผลิต		
มหาวิทยาลัยของรัฐสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ	23	35.94
มหาวิทยาลัยเอกชน	4	6.25
โรงพยาบาลของรัฐ/สถาบันสังกัดกระทรวงสาธารณสุข	20	31.25
สถาบันที่สังกัดกระทรวงกลาโหม	2	3.13
อื่นๆ	15	23.44
รวม	64	100

จากตารางที่ 1 พบว่าองค์ประกอบของวารสาร ในส่วนของประเภทของผู้ผลิตวารสารนั้น ส่วนใหญ่แล้ว มหาวิทยาลัยของรัฐเป็นผู้ผลิตวารสารมากที่สุด จำนวน 23 ชื่อ คิดเป็นร้อยละ 35.94 รองลงมาเป็นโรงพยาบาลของรัฐซึ่งหมายรวมถึงสถาบันการศึกษาอื่นๆ ที่สังกัดในกระทรวงสาธารณสุข จำนวน 20 ชื่อ คิดเป็นร้อยละ 31.25 และสถาบันที่สังกัดกระทรวงกลาโหมผลิตน้อยที่สุด จำนวน 2 ชื่อ คิดเป็นร้อยละ 3.13

ตารางที่ 2 กำหนดการตีพิมพ์เผยแพร่วารสาร

กำหนดตีพิมพ์เผยแพร่วารสาร	จำนวน	ร้อยละ
2 เดือน	3	4.69
3 เดือน	17	26.56
4 เดือน	31	48.44
6 เดือน	13	20.31
รวม	64	100

ตารางที่ 2 แสดงถึงกำหนดการตีพิมพ์เผยแพร่ของวารสารสำนักต่างๆ ซึ่งโดยส่วนใหญ่แล้ววารสารจะตีพิมพ์ 4 เดือนต่อหนึ่งฉบับ โดยใน 1 ปีจะมีทั้งสิ้น 3 ฉบับ มากที่สุด จำนวน 31 ชื่อ คิดเป็นร้อยละ 48.44 รองลงมาเป็นวารสารที่กำหนดให้ตีพิมพ์ 3 เดือนต่อหนึ่งฉบับ จำนวน 17 ชื่อ คิดเป็นร้อยละ 26.56 และตีพิมพ์รอบ 2 เดือนต่อหนึ่งฉบับน้อยที่สุด จำนวน 3 ชื่อ คิดเป็นร้อยละ 4.69

ตารางที่ 3 อัตราค่าสมาชิก

อัตราค่าสมาชิก	จำนวน	ร้อยละ
น้อยกว่า 300 บาท ต่อปี	6	9.38
301-500 บาทต่อปี	46	71.88
5001 บาทต่อปีขึ้นไป	12	18.75
รวม	64	100

ตารางที่ 3 แสดงถึงอัตราค่าสมาชิกที่สำนักวารสารเรียกเก็บ ส่วนใหญ่แล้ว สำนักวารสารเรียกเก็บในอัตราที่ไม่สูงมาก โดยอยู่ที่อัตราตั้งแต่ 250 ถึง 500 บาท ซึ่งมีวารสารส่วนใหญ่จะเรียกเก็บในอัตราระหว่าง 301 – 500 บาท มากที่สุด จำนวน 46 ชื่อ คิดเป็นร้อยละ 71.88 รองลงมาเก็บในอัตรา 501 บาทขึ้นไป จำนวน 12 ชื่อ คิดเป็นร้อยละ 18.75 และอัตราที่น้อยกว่า 300 บาท มีจำนวน 6 ชื่อ คิดเป็นร้อยละ 9.38

ตารางที่ 4 ระบบ Journal Online

ระบบ Journal Online	จำนวน	ร้อยละ
มี	61	95.32
เผยแพร่ตรงตามกำหนดตีพิมพ์	29	47.54
ไม่ตรงตามกำหนดตีพิมพ์	32	52.46
ไม่มี	3	4.68

ตารางที่ 4 แสดงการจัดทำระบบ Journal Online เพื่อให้บริการและเผยแพร่วารสารของสำนักวารสาร พบว่าโดยส่วนใหญ่สำนักวารสารมีการจัดทำระบบ Journal Online จำนวน 61 ชื่อ คิดเป็นร้อยละ 95.32 และมีการเผยแพร่วารสารในระบบ Journal Online ตรงตามรอบการตีพิมพ์จำนวน 29 ชื่อ คิดเป็นร้อยละ 47.54 และเผยแพร่ล่าช้าไม่ตรงตามกำหนดตีพิมพ์จำนวน 32 ชื่อ คิดเป็นร้อยละ 52.46

ตารางที่ 5 การเก็บค่าธรรมเนียมตีพิมพ์วารสาร

การเก็บค่าธรรมเนียมตีพิมพ์วารสาร	จำนวน	ร้อยละ
มี	29	45.31
น้อยกว่า 1,000 บาท	-	-
1,001 – 3,000 บาท	25	86.21
3,001 บาทขึ้นไป	4	13.79
ไม่มี	35	54.68

ตารางที่ 5 แสดงการเก็บค่าธรรมเนียมในการตีพิมพ์วารสาร ซึ่งพบว่ามีการตีพิมพ์วารสารจำนวน 29 ชื่อ คิดเป็นร้อยละ 45.31 มีการเก็บในอัตราที่อยู่ระหว่าง 1,001 – 3,000 บาท จำนวน 25 ชื่อ และ 3,000 บาท ขึ้นไป จำนวน 4 ชื่อ คิดเป็นร้อยละ 13.79 ทั้งนี้พบวารสารที่ไม่มีการเรียกเก็บจำนวน 35 ชื่อ คิดเป็นร้อยละ 35

ตารางที่ 6 รูปแบบการอ้างอิง

รูปแบบการอ้างอิง	จำนวน	ร้อยละ
APA (American Psychological Association)	51	79.69
AMA (American Medical Association)	4	6.25
Vancouver	9	14.06
รวม	64	100

ตารางที่ 6 แสดงรูปแบบการอ้างอิงของวารสาร ซึ่งโดยส่วนใหญ่สำนักวารสารใช้รูปแบบการอ้างอิงแบบ APA มากที่สุด จำนวน 51 ชื่อ คิดเป็นร้อยละ 79.69 รองลงมาใช้การอ้างอิงแบบ Vancouver จำนวน 9 ชื่อ คิดเป็นร้อยละ 14.06

ตารางที่ 7 เนื้อหาของบทความ

เนื้อหาของบทความ	บทความ	ร้อยละ
การส่งเสริม/การป้องกัน	2,420	25.12
การรักษา/ฟื้นฟู	2,598	26.96
การบริหารทางการแพทย์/การปฏิบัติการทางการแพทย์	1,982	20.57
การจัดการเรียนการสอน/การศึกษาทางการแพทย์	2,635	27.35
รวม	9,635	100

ตารางที่ 7 พบว่าเนื้อหาของบทความในวารสารทางการแพทย์นั้น ส่วนใหญ่แล้วพบว่าเป็นเนื้อหาด้านการจัดการเรียนการสอน/การศึกษาทางการแพทย์มากที่สุด จำนวน 2,635 บทความ คิดเป็นร้อยละ 27.35 รองลงมาเป็นเนื้อหาการรักษา/ฟื้นฟู จำนวน 2,598 บทความ คิดเป็นร้อยละ 26.96 การส่งเสริม/การป้องกัน 2,420 บทความ คิดเป็นร้อยละ 25.12 การบริหารทางการแพทย์/การปฏิบัติการทางการแพทย์ จำนวน 1,982 บทความ คิดเป็นร้อยละ 20.57 ตามลำดับ

วิจารณ์และสรุปผล

จากผลการวิเคราะห์วารสารทางการแพทย์ จำนวน 64 ชื่อ สามารถสรุปและอภิปรายผลการศึกษาเพื่อแสดงถึงภาพรวมของการวิเคราะห์วารสาร ได้ดังต่อไปนี้

1. หน่วยงานที่ผลิตวารสาร ส่วนใหญ่ที่ปรากฏเป็นของหน่วยงานภาครัฐ ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยเป็นส่วนมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของ อุดมพร กีโฟโรจน์ (2545) เนื่องจากหน่วยงานผู้ผลิตวารสารดังกล่าวเป็นหน่วยงานด้านการศึกษา ซึ่งมีพันธกิจในการดำเนินกิจการของมหาวิทยาลัยอยู่หลายพันธกิจ และหนึ่งในพันธกิจนั้น คือการพันธกิจด้านการผลิตผลงานวิจัยเพื่อเผยแพร่ออกสู่สังคมวิชาการ ดังนั้น การเผยแพร่ออกสู่สังคมวิชาการคือการนำผลการวิจัยมาตีพิมพ์เผยแพร่ลงวารสาร ทั้งที่เป็นวารสารวิชาการระดับชาติหรือวารสารวิชาการในระดับนานาชาติ การผลิตวารสารเป็นของตัวเอง จึงเป็นอีกแนวทางหนึ่งในการเผยแพร่ผลงานวิจัยได้อย่างรวดเร็วและมีความคล่องตัว สถาบันการศึกษาส่วนใหญ่ที่มีความพร้อมทางด้านบุคลากรรวมทั้งทรัพยากรอื่นที่จำเป็นในการผลิตวารสาร จึงเลือกที่จะผลิตวารสารเป็นของตนเองเพื่อเผยแพร่ผลงานวิจัยของบุคลากรภายในรวมทั้งบุคลากรภายนอกด้วยเช่นกัน

2. กำหนดการเผยแพร่ของวารสารส่วนใหญ่ที่พบนั้น เป็นวารสารที่มีกำหนดเผยแพร่ 4 เดือนต่อหนึ่งฉบับ ซึ่งกำหนดการเผยแพร่ของวารสารในแต่ละชื่อนั้น มีหลายองค์ประกอบที่จะต้องพิจารณาและคำนึงถึง ปัจจัยด้านงบประมาณหรือปัจจัยด้านจำนวนบทความวิจัย/บทความวิชาการที่ส่งมายังสำนักวารสารแต่ละฉบับ หากมีจำนวนบทความที่ส่งเข้ามามาก กองบรรณาธิการก็อาจจะทำการพิจารณากำหนดการเผยแพร่ของวารสารที่เร็วขึ้น หรือวารสารที่มีจำนวนบทความที่ส่งเข้ามาเพื่อพิจารณาของตีพิมพ์น้อย กำหนดการเผยแพร่ก็อาจจะทิ้งช่วงหรือเว้นระยะให้เหมาะสม

กับจำนวนบทความ แต่อย่างไรก็ตาม ยังมีปัจจัยที่นอกเหนือจากที่ได้กล่าวมาในข้างต้น ซึ่งวารสารแต่ละฉบับอาจทำการพิจารณาถึงความสำคัญหรือความจำเป็นอื่นประกอบการพิจารณากำหนดการเผยแพร่วารสารให้มีความเหมาะสมตามบริบทขององค์กรหรือเนื้อหาของบทความในวารสาร เพื่อให้การบริหารจัดการงานวารสารเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

3. อัตราค่าสมาชิกและค่าธรรมเนียมในการตีพิมพ์ผลงานวิจัยที่หน่วยงานผลิตวารสารเรียกเก็บนั้น ส่วนใหญ่จะเรียกเก็บในอัตรา 301-500 บาท ซึ่งค่าสมาชิกที่เรียกเก็บ เป็นค่าสมาชิกรายปี ซึ่งเมื่อสมัครเป็นสมาชิกของวารสารแล้ว เมื่อวารสารได้เผยแพร่ตามกำหนดแล้ว สำนักวารสารก็จะดำเนินการจัดส่งเล่มวารสารไปยังสมาชิก เพื่อเผยแพร่ตามลำดับ ซึ่งอัตราค่าสมาชิคนั้นจะแตกต่างกันออกไปตามระยะเวลาที่กำหนดการเผยแพร่ของวารสาร และคุณภาพของกระดาษที่แต่ละสำนักวารสารเลือกใช้ในการตีพิมพ์และจัดทำรูปเล่มวารสาร สำหรับค่าธรรมเนียมนี้ ส่วนใหญ่แล้วการเรียกเก็บค่าธรรมเนียมนี้ สำหรับค่าใช้จ่ายในการประเมินคุณภาพของบทความที่ขอตีพิมพ์ลงวารสาร ซึ่งสำนักวารสารเมื่อได้รับบทความที่ขอลงตีพิมพ์ ก็จะดำเนินการส่งบทความไปยังผู้ทรงคุณวุฒิภายในหรือภายนอกแล้วแต่คุณลักษณะของบทความ ซึ่งค่าธรรมเนียมดังกล่าวก็จะเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินการสำหรับในส่วนดังกล่าว

4. ระบบ Journal online ของสำนักวารสารส่วนใหญ่ที่มีระบบ Journal online กว้างร้อยละ 95.32 เนื่องจากปัจจุบัน ระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตได้พัฒนาไปอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้การเข้าถึงระบบ Journal online เป็นไปโดยสะดวกและมีความรวดเร็ว ไม่ว่าจะอยู่สถานที่ใด ก็สามารถเข้าถึงระบบ Journal online ได้ สำนักวารสารจึงได้ให้ความสำคัญและพัฒนาระบบ Journal online ให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งปัจจุบันนั้น นอกจากสำนักวารสารจะมีระบบ Journal online เพื่อให้บริการ

แล้ว สำนักวารสารส่วนใหญ่ยังได้จัดทำเว็บไซต์ของวารสาร เพื่อให้บริการด้านข้อมูลของวารสาร และใช้สำหรับการติดต่อกับสำนักวารสารได้ตลอดเวลา

5. รูปแบบการอ้างอิง สำนักวารสารส่วนใหญ่เลือกใช้รูปแบบของ APA เนื่องจากรูปแบบการอ้างอิงดังกล่าวได้รับความนิยม และเลือกใช้เป็นจำนวนมาก ทำให้การเขียนรูปแบบการอ้างอิงเพียงครั้งเดียวก็สามารถที่จะส่งตีพิมพ์ได้หลายวารสาร ซึ่งการมีรูปแบบที่ APA จะใช้กันอย่างแพร่หลายในไทยแล้วนั้น รูปแบบดังกล่าวยังถูกใช้ในวารสารระดับนานาชาติเป็นจำนวนมากเช่นเดียวกัน

6. เนื้อหาของบทความส่วนใหญ่แล้วพบว่า เป็นเนื้อหาด้านการจัดการเรียนการสอน/การศึกษาทางการพยาบาลมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับหน่วยงานที่ผลิตวารสารที่เป็นสถาบันการศึกษาหรือมหาวิทยาลัยเป็นส่วนมาก และผลการวิจัยของ อุดมพร กีไพโรจน์ (2545) และผลการวิจัยของ เสาวภา ประพันธ์วงศ์ (2556) ซึ่งเป็นหน่วยงานที่จัดการเรียนการสอน การทำวิจัย ของคณาจารย์รวมทั้งของนักศึกษาในระดับปริญญาโทและปริญญาเอก ประกอบกับมีความพร้อมทางด้านระบบสารสนเทศ จึงเป็นหน่วยงานที่ผลิตวารสารออกมามากที่สุด และบทความที่ได้รับการตีพิมพ์เป็นส่วนมากนั้น จึงเป็นบทความทางด้านการจัดการเรียนการสอน/การศึกษาทางการพยาบาล

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

หน่วยงานที่จัดทำวารสารควรพัฒนาคุณภาพของวารสารให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้นและให้สอดคล้องกับการประเมินคุณภาพของวารสารของ ศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI) ที่เป็นผู้ประเมินคุณภาพของวารสารไทย โดยเฉพาะในส่วนของการมีระบบ Journal online ที่ควรพัฒนาให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น ออกเผยแพร่ตรงตามที่กำหนด เพื่อให้ผู้ใช้บริการรวมทั้งผู้ที่ค้นคว้าหาข้อมูลเพื่อ

การศึกษาหรือการทำวิจัยต่อยอด เข้าถึงแหล่งข้อมูลได้โดยสะดวก อันจะเกิดประโยชน์สูงสุดในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

เพื่อให้เห็นภาพของแนวโน้มในการทำวิจัยทางการพยาบาลของไทย ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบวารสารทางการพยาบาลในไทยกับวารสารทางการพยาบาลในต่างประเทศ เพื่อให้ทราบถึงควมมีคุณภาพของวารสารไทย อันจะนำไปสู่การก้าวไปสู่วารสารที่มีชื่อในฐานะข้อมูลวารสารที่มีคุณภาพในระดับนานาชาติ

กิตติกรรมประกาศ

คณะวิจัยขอขอบพระคุณคณะกรรมการวิจัย ตำราและงานสร้างสรรค์ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครพนม ได้ให้โอกาสและทุนสนับสนุน ในการค้นคว้าและทำวิจัยในครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). *มาตรฐานการอุดมศึกษาและเกณฑ์มาตรฐานที่เกี่ยวข้อง*. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร. สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา.
- กฤษมันต์ วัฒนาณรงค์. (2554). *การเขียนบทความวิจัยเพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารวิชาการ*. จาก <https://www.thairath.co.th/content/143593>: [29/04/2561].
- พัฒนาพร เทียมเมือง. (2545). *การวิเคราะห์วารสารธุรกิจภาษาไทย ปี พ.ศ.2543 – 2547*. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพมหานคร. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- เพียงใจ ชูช่วยสุวรรณ. (2550). *การวิเคราะห์วารสารภาษาไทยทางด้านโภชนาการ ปี พ.ศ.2542 - 2547* (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพมหานคร. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- รัฐพงษ์ บุญญานวัตร. (2561). *มหาวิทยาลัย 4.0 กับการตอบโจทก์ยุคยุทธศาสตร์ชาติ*. จาก: <https://www.matichon.co.th/news/414150>: [29/04/2561].
- สุภางค์ จันทวานิช. (2553). *วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ*. พิมพ์ครั้งที่ 18. กรุงเทพมหานคร. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เสาวภา ประพันธ์วงศ์ และคณะ. (2556). *การวิเคราะห์วารสารวิจัยและวิเคราะห์เนื้อหาวารสารวิจัยที่จัดทำโดยมหาวิทยาลัยในประเทศไทย*. วารสาร มจก. วิชาการ. ปีที่ 16 (31), 89-101.
- อุดมพร กีไพโรจน์. (2545). *การวิเคราะห์วารสารทางการแพทย์บาลภาษาไทยระหว่างปี พ.ศ.2542 – 2543*. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพมหานคร. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

การพัฒนาโปรแกรมส่งเสริมความรับผิดชอบต่อตนเองตามการปลูกฝังจริยธรรมด้วยเหตุผลของโคลเบอร์กสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

The Development of a Self-Responsibility Promotion Programe with Kohlberg Moral Reasoning for Mathayomsuksa 2

ทับทิม ประมูจจะนัง,¹ สมบัติ ท้ายเรือคำ,²

Thupthim Pramoonjanang,¹ Sombat Tayraukham,²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อพัฒนาโปรแกรมส่งเสริมความรับผิดชอบต่อตนเองตามการปลูกฝังจริยธรรมด้วยเหตุผลของโคลเบอร์ก สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 โรงเรียนผดุงนารี จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 30 คน ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ให้นักเรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมจำนวน 8 ครั้ง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ได้แก่ โปรแกรมส่งเสริมความรับผิดชอบต่อตนเองตามการปลูกฝังจริยธรรมด้วยเหตุผลของโคลเบอร์ก และแบบวัดพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อตนเอง จำนวน 30 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อตั้งแต่ 0.295 – 0.846 ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.913 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการทดสอบสมมติฐานใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนพหุคูณทางเดียวแบบวัดซ้ำ (One – way Repeated measure MANOVA)

ผลการวิจัยพบว่า 1) โปรแกรมส่งเสริมความรับผิดชอบต่อตนเองตามการปลูกฝังจริยธรรมด้วยเหตุผลของโคลเบอร์ก ที่ผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนาขึ้นมีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและการประเมินโครงสร้างของโปรแกรมส่งเสริมความรับผิดชอบต่อตนเองตามการปลูกฝังจริยธรรมด้วยเหตุผลของโคลเบอร์ก โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน พบว่าผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญโดยรวมอยู่ในระดับเหมาะสมมาก 2) นักเรียนที่เข้าร่วมโปรแกรมส่งเสริมความรับผิดชอบต่อตนเองตามการปลูกฝังจริยธรรมด้วยเหตุผลของโคลเบอร์ก คะแนนหลังการใช้โปรแกรมส่งเสริมความรับผิดชอบต่อตนเองตามการปลูกฝังจริยธรรมด้วยเหตุผลของโคลเบอร์ก(Posttest) สูงกว่าคะแนนก่อนการใช้โปรแกรมส่งเสริมความรับผิดชอบต่อตนเองตามการปลูกฝังจริยธรรมด้วยเหตุผลของโคลเบอร์ก(Prestest) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3) นักเรียนที่เข้าร่วมโปรแกรมส่งเสริมความรับผิดชอบต่อตนเองตามทฤษฎีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม หลังการเข้าร่วม

¹ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิจัยและประเมินผลการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

² รองศาสตราจารย์, ภาควิชาวิจัยและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

¹ M. Ed. Candidate in Educational Research and Evaluation, Faculty of Education, Mahasarakham University.

² Associate Professor, Department of Educstional Research and Development Faculty of Education, Mahasarakham University.

โปรแกรม 2 (Follow) ซึ่งสูงกว่าก่อนการใช้โปรแกรม (Pretest) และคะแนนหลังการใช้โปรแกรม (Posttest) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ : ความรับผิดชอบ

Abstract

The development of a self-responsibility promotion programe with Kohlberg moral reasoning was used to promote students self-responsibility. The samples of this study were 30 students studying in mathayom suksa 2 at Phadungnaree School, second semester academic year 2017. They were selected using the cluster random sampling method. The research instruments used in the study were: a development of self-responsibility form with 30 measurement items, and the development of self-responsibility promotion programe with Kohlberg moral reasoning scale with discriminanting power ranging 0.295 – 0.846 and a reliability of 0.913. The statistics used for analyzing the collected data were mean, standard deviation, and the F-test (One way repeated measure MANOVA)

The study showed that 1. The development of the self-responsibility promotion programe with kohlberg moral reasoning was created and developed by 5 experts to evaluate the content validity of the self-responsibility promotion programe with Kohlberg moral reasoning. They also indicated the result of their evaluation as a whole at the appropriately level. 2. The students showed gains in the development of their self-responsibility promotion programe after program participation. (Posttest) was higher than before Program participation (Pretest) at the .01 level of significance. 3. The students showed gains in their development of self-responsibility after program participation and 2 weeks (Following). The gains were higher than before the Program participation (Pretest) at the .01 level of significance.

Keywords : Responsibility

บทนำ

นโยบายของประเทศในทศวรรษที่ผ่านมาให้ความสำคัญต่อ “การพัฒนาคน” ให้เป็นคนดีที่เก่งและมีสุข โดยยึดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชการที่ 9 ที่ได้ทรงเน้นแนวทาง พัฒนาตามหลักแนวคิดการพึ่งตนเอง โดยใช้หลักพอประมาณ การคำนึงถึงความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ให้ความสำคัญกับการสร้างภูมิคุ้มกันในทางจิตใจ

การพัฒนาอย่างเป็นลำดับขั้นตอนที่ใช้ความรู้ คุณธรรม และความเพียรในการปฏิบัติและการดำรงชีวิต ซึ่งทั่วโลกให้การยอมรับและเป็นหลักที่ได้ผ่านการพิจารณาด้านวิชาการว่าได้ผลจริงและยั่งยืน ประการสำคัญสอดคล้องกับบริบทของสังคมไทย รวมทั้งได้ผลดีกว่าการพัฒนาโดยเลียนแบบตะวันตกซึ่งพบว่า ประสบความล้มเหลวและทำให้สูญเสียงบประมาณ (ดวงเดือน พันธุนาวิน. 2554) ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่ง

ชาติ ฉบับที่ 12 ที่มีวัตถุประสงค์ เพื่อวางรากฐานให้คนไทยเป็นคนที่สมบูรณ์ มีคุณธรรมจริยธรรม มีระเบียบวินัยค่านิยมที่ดี มีจิตสาธารณะ และมีความสุข โดยมีสุขภาวะและสุขภาพที่ดี ครอบคลุมรอบอุ้นตลอดจนเป็นคนเก่งที่มีทักษะความรู้ความสามารถและพัฒนาตนเองได้ต่อเนื่องตลอดชีวิต เป้าหมายรวมเพื่อให้คนไทยมีคุณลักษณะเป็นคนไทยที่สมบูรณ์ มีวินัย มีทัศนคติและพฤติกรรมตามบรรทัดฐานที่ดีของสังคม การพัฒนาประเทศไทยให้เจริญก้าวหน้าสิ่งสำคัญคือจะต้องพัฒนาคนก่อนเป็นอันดับแรก ความรับผิดชอบเป็นคุณธรรมที่สำคัญในการพัฒนาประเทศ เมื่อบุคคลมีความรับผิดชอบต่อตนเองย่อมแสดงให้เห็นถึงวุฒิภาวะด้านอุปนิสัย และเป็นส่วนประกอบที่สำคัญยิ่งต่อการดำรงชีวิตในสังคม ซึ่งหากบุคคลทุกคนในสังคมเริ่มต้นที่จะรู้จักสร้าง ความรับผิดชอบในหน้าที่ของตนเองได้อย่างดี แล้วก็ย่อมจะทำให้สังคมเกิดสงบสุขและความเจริญงอกงาม สอดคล้องกับ สุวรินทร์ ไรจน์จรนภาลัย (สุวรินทร์ ไรจน์จรนภาลัย. 2547) ดังนั้นสิ่งสำคัญต่อการพัฒนาประเทศคือการพัฒนาคนให้เป็นผู้มี ความรับผิดชอบต่อตนเอง บุคคลที่มีความรับผิดชอบสูงย่อมที่จะประสบความสำเร็จมากกว่าบุคคลที่มีความรับผิดชอบต่ำ บุคคลที่มีความรับผิดชอบต่ำย่อมไม่สนใจในหน้าที่ของตน ทำสิ่งใดก็ปล่อยปละละเลยก่อให้เกิดตนเอง และสังคมเสียหาย ความรับผิดชอบจึงเป็นคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของสังคม และเป็นคุณลักษณะพื้นฐานของบุคคลอันจำเป็นต่อการพัฒนาประเทศ ซึ่งแนวทางการพัฒนาคนดังกล่าวมุ่งเตรียมเด็กและเยาวชนให้มีพื้นฐานจิตใจที่ตั้งงาม มีความรับผิดชอบ พร้อมทั้งมีสมรรถนะ ทักษะ และความรู้พื้นฐานที่จำเป็นในการดำรงชีวิต อันจะส่งผลต่อการพัฒนาประเทศแบบยั่งยืนจากผลรายงานการวิจัยเรื่องการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงคุณธรรมจริยธรรมของคนไทย ที่กำหนดตัวบ่งชี้คุณธรรมจริยธรรมที่ควรเฝ้าระวัง พบว่า ความรับผิดชอบ เป็นคุณลักษณะหนึ่งที่สำคัญ (นงลักษณ์ วิรัชชัย และ

รุ่งนภา ตั้งจิตเรจริญกุล. 2551)

สภาพปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จากรายงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ประจำปีการศึกษา 2559 ด้านผู้เรียน พบว่านักเรียนส่วนหนึ่งมี พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมหลายประการ ได้แก่ การมาโรงเรียนไม่ตรงเวลา การใช้จ่ายฟุ่มเฟือยซื้อสิ่งของที่ไม่จำเป็น หนีเรียน ปัญหาการติดเกม ขาดวินัย ขาดความรับผิดชอบ ปัญหา นักเรียนลอกงานเพื่อน ขาดความกระตือรือร้นในการทำงาน ปัญหาการใช้โทรศัพท์ขณะเรียน ซึ่งจำเป็นต้องแก้ไขอย่างเร่งด่วน ดังนั้นโรงเรียนจึงกำหนดวิสัยทัศน์ การพัฒนาไว้ว่า เป็นสถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยหลักการมีส่วนร่วมอย่างมีคุณภาพ ส่งเสริมให้นักเรียนมีคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ หนึ่งในนั้นคือ คุณธรรมด้วนวินัย ซึ่งความรับผิดชอบคือวินัยหนึ่งข้อที่มีความสำคัญมากต่อตัวนักเรียน ในการที่จะประสบความสำเร็จ ได้ จากการสัมภาษณ์ครูผู้สอน พบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ได้แก่ ไม่ส่งงานตามกำหนด คุยกันในชั้นเรียน เข้าเรียนสาย โดดเรียน และแต่งกายผิดระเบียบ ซึ่งปัญหาพฤติกรรมของนักเรียนดังกล่าวมาจากการที่นักเรียนขาดความรับผิดชอบต่อตนเอง ทำให้เกิดผลเสียหลายอย่างมาก ต่อตัวนักเรียน และบรรยากาศในการจัดการเรียน การสอนของครู ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำลง ความรับผิดชอบเป็นตัวชี้วัดหนึ่งในการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ข้อที่ 6 มุ่งมั่นในการทำงาน ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่แสดงออกถึงความตั้งใจและรับผิดชอบในการทำหน้าที่การทำงาน ด้วยความเพียรพยายาม อดทน เพื่อให้งานสำเร็จตามเป้าหมาย ผู้ที่มุ่งมั่นในการทำงาน เป็นผู้ที่ มีลักษณะซึ่งแสดงออกถึงความตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายด้วยความเพียรพยายาม ทุ่มเทกำลังกาย กำลังใจ ในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ให้สำเร็จลุล่วงตามเป้าหมายที่กำหนดด้วยความรับผิดชอบ และ

มีความภาคภูมิใจในผลงาน (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. 2551 : 5) นอกจากนี้หากนักเรียนขาดความรับผิดชอบต่อตนเอง อาจจะทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมาอย่างมากมาย เช่น ปัญหาเสพติด ปัญหาอาชญากรรม เป็นต้น ซึ่งปัญหาดังกล่าวจะต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน

ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษากับกลุ่มนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนผดุงนารี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 26 และรูปแบบที่ใช้ในการส่งเสริมความรับผิดชอบต่อตนเอง คือ โปรแกรมส่งเสริมความรับผิดชอบต่อตนเองตามการปลูกฝังจริยธรรมด้วยเหตุผลของโคลเบิร์ต เพื่อให้นักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ พัฒนาให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายจิตใจ สติปัญญา มีความรู้ คุณธรรมจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ทั้งนี้เพื่อเป็นสารสนเทศให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาและผู้ปกครองได้นำผลจากการวิจัยไปใช้ในการปลูกฝังความรับผิดชอบต่อตนเองให้กับเด็กเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมอันจะส่งผลต่อการพัฒนาประเทศชาติต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาโปรแกรมส่งเสริมความรับผิดชอบต่อตนเอง
2. เพื่อศึกษาผลการใช้โปรแกรมส่งเสริมความรับผิดชอบต่อตนเอง

สมมติฐานของการวิจัย

1. นักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมตามโปรแกรมส่งเสริมความรับผิดชอบต่อตนเองหลังการใช้โปรแกรมส่งเสริมความรับผิดชอบต่อตนเองสูงกว่าก่อนใช้โปรแกรม
2. นักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมตามโปรแกรมส่งเสริมความรับผิดชอบต่อตนเอง หลัง

การใช้โปรแกรมส่งเสริมความรับผิดชอบต่อตนเองกับหลังการใช้โปรแกรมส่งเสริมโปรแกรมส่งเสริมความรับผิดชอบต่อตนเอง 2 สัปดาห์ มีความรับผิดชอบต่อตนเองมากกว่าก่อนการใช้โปรแกรมส่งเสริมความรับผิดชอบต่อตนเอง

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ปีการศึกษา 2560 โรงเรียนผดุงนารี อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 16 ห้องเรียน จำนวน 809 คน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 โรงเรียนผดุงนารี อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 30 คน ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม
3. ตัวแปรที่ศึกษาในการวิจัย ตัวแปรตามคือ ความรับผิดชอบต่อตนเอง แบ่งเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ความตรงต่อเวลา ความความมุ่งมั่น เพียรพยายาม และการยอมรับผลการกระทำของตน
4. ขอบเขตด้านเนื้อหา โปรแกรมส่งเสริมความรับผิดชอบต่อตนเองตามทฤษฎีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม จำนวน 8 กิจกรรม ดังนี้ กิจกรรมที่ 1 เวลา มีคุณค่า กิจกรรมที่ 2 ตรงเวลาพาเที่ยว กิจกรรมที่ 3 กิจกรรมตนเองเป็นที่พึ่งแห่งตน กิจกรรมที่ 4 กิจกรรมจะแน่วแน่แก้ไข กิจกรรมที่ 5 กิจกรรมเสียชีพอย่าเสียสัตย์กิจกรรมที่ 6 กิจกรรมผู้ชนะตนเอง กิจกรรมที่ 7 กิจกรรมร่วมรับผิดชอบต่อตนเอง กิจกรรมที่ 8 กิจกรรมพลังความอดทน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ปีการศึกษา 2560 โรงเรียนผดุงนารี อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม

จำนวน 16 ห้องเรียน จำนวน 809 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 โรงเรียนผดุงนารี อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 30 คน ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย

1. โปรแกรมส่งเสริมความรับผิดชอบต่อตนเอง

2. แบบวัดพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อตนเอง

ซึ่งแบบวัดพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อตนเองมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ ตามแบบลิเคิร์ต แบบวัดทุกชุดได้นำไปหาค่าความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาความสอดคล้องของข้อคำถาม กับนิยามศัพท์เฉพาะ หลังจากนั้นนำไปทดสอบกับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 20 คน และนำมาวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนก (Discrimination Index) ด้วยการวิเคราะห์ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมของแบบวัดที่ไม่มีข้อนั้นรวมอยู่ (Item-total correlation) และคัดเลือกข้อคำถามที่มีอำนาจจำแนกตามเกณฑ์แล้วนำไปหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบวัดแต่ละฉบับ ได้คุณภาพของเครื่องมือดังนี้ ค่าอำนาจจำแนกของเครื่องมืออยู่ที่ 0.295 – 0.846 ซึ่งมากกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดไว้ที่ .01 หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบวัดพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อตนเอง โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (-Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) มีค่าเท่ากับ 0.913

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักเรียนโรงเรียนผดุงนารี จากนั้นจึงนำแบบวัดที่เก็บรวบรวมข้อมูลแล้วมาตรวจสอบความสมบูรณ์

ของการตอบและคัดเลือกแบบวัดที่สมบูรณ์ ได้นำมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ เพื่อนำไปดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ขั้นก่อนทำการทดลอง ผู้วิจัยให้นักเรียนที่เป็นตัวอย่างทำแบบวัดพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อตนเอง ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น และใช้เป็นคะแนนก่อนการทดลอง (Pretest)

2. ขั้นดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดกิจกรรมให้กลุ่มตัวอย่างโดยใช้โปรแกรมส่งเสริมความรับผิดชอบต่อตนเองตามการปลูกฝังจริยธรรมด้วยเหตุผลของโคเบิร์ตที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นในวันที่กำหนด ในแต่ละครั้งผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลในแบบบันทึกการสังเกต

3. ขั้นหลังการทดลอง หลังจากดำเนินการจัดกิจกรรมตามโปรแกรมส่งเสริมความรับผิดชอบต่อตนเองตามการปลูกฝังจริยธรรมด้วยเหตุผลของโคเบิร์ตแล้วผู้วิจัยให้นักเรียนทำแบบวัดพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อตนเองที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นและใช้เป็นคะแนนหลังการทดลอง (Post test)

4. ขั้นทำการวัดซ้ำ หลังจากให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างตอบแบบวัดพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อตนเองหลังการทดลองแล้ว ผู้วิจัยได้เว้นระยะ 2 สัปดาห์ แล้วให้นักเรียนตอบแบบวัดพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อตนเองชุดเดิมอีกครั้ง (Follow)

5. การวิเคราะห์ข้อมูล ก่อนการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้ตรวจสอบข้อตกลงก่อนการใช้สถิติ โดยการตรวจสอบการแจกแจงแบบปกติและหาความสัมพันธ์ของตัวแปรที่ศึกษาผลปรากฏว่า ข้อมูลที่ได้มามีการแจกแจงแบบปกติ และมีความสัมพันธ์กันทุกตัวแปร

ผลการวิจัย

การวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานจำแนกตามตัวแปรที่ละองค์ประกอบ

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความรับผิดชอบต่อตนเองก่อนการใช้โปรแกรมส่งเสริมความรับผิดชอบต่อตนเองตามการปลูกฝังจริยธรรมด้วยเหตุผลของโคเบอร์ก หลังการใช้โปรแกรมส่งเสริมความรับผิดชอบต่อตนเองตามการปลูกฝังจริยธรรมด้วยเหตุผลของโคเบอร์กและหลังเข้าร่วมโปรแกรม 2 สัปดาห์

ตัวแปร	การทดสอบ					
	ก่อนการใช้โปรแกรมส่งเสริมความรับผิดชอบต่อตนเอง		หลังการใช้โปรแกรมส่งเสริมความรับผิดชอบต่อตนเอง		หลังเข้าร่วมโปรแกรมส่งเสริมความรับผิดชอบต่อตนเอง 2 สัปดาห์	
	\bar{X}	S	\bar{X}	S	\bar{X}	S
ความตรงต่อเวลา(PUN)	3.826	0.312	4.133	0.237	4.333	0.268
ความมุ่งมั่นพากเพียรพยายาม(COM)	3.823	0.289	3.980	0.286	4.203	0.322
การยอมรับผลการกระทำของตนเอง(ACC)	3.833	0.394	4.043	0.303	4.280	0.342

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบความแตกต่างของความรับผิดชอบต่อตนเอง ก่อน หลังการใช้โปรแกรมส่งเสริมความรับผิดชอบต่อตนเอง และหลังเข้าร่วมโปรแกรมส่งเสริมความรับผิดชอบต่อตนเอง 2 สัปดาห์โดยใช้สถิติ One – way Repeated Measure MANOVA

ตัวแปร	สถิติทดสอบ	Value	F	Hypothesis df	Error df	P-value
ความรับผิดชอบต่อตนเอง	Pillai's trace	0.832	19.877	6.000	24.000	0.000
	Wilks' lambda	0.168	19.877	6.000	24.000	0.000
	Hotelling's trace	4.969	19.877	6.000	24.000	0.000
	Roy's largest root	4.969	19.877	6.000	24.000	0.000

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบความแตกต่างความรับผิดชอบต่อตนเอง ก่อน หลังการใช้โปรแกรมส่งเสริมความรับผิดชอบต่อตนเอง และหลังเข้าร่วมโปรแกรมส่งเสริมความรับผิดชอบต่อตนเอง 2 สัปดาห์ (แยกความรับผิดชอบต่อตนเองที่ละองค์ประกอบ)

ตัวแปร	Measure	SS	df	MS	F	P-value
ความรับผิดชอบต่อตนเอง	PUN	1.291	1	1.291	27.334	.000
	COM	2.731	1	2.731	55.018	.000
	ACC	3.038	1	3.038	60.026	.000

ตารางที่ 4 การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความรับผิดชอบ ก่อน หลังการใช้โปรแกรมส่งเสริมความรับผิดชอบตนเองและหลังเข้าร่วมโปรแกรมส่งเสริมความรับผิดชอบตนเอง 2 สัปดาห์ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวแบบวัดซ้ำ (One way Repeated Measure MANOVA) แยกตามองค์ประกอบ

ตัวแปร	ช่วงเวลาที่เปรียบเทียบ		ผลต่างของคะแนนเฉลี่ย	P-value
	(I)Time	(J)Time		
PUN	1	2	-0.150	0.006
	1	3	-0.293	0.000
	2	3	-0.143	0.011
COM	1	2	-0.200	0.002
	1	3	-0.427	0.000
	2	3	-0.227	0.000
ACC	1	2	-0.223	0.001
	1	3	-0.450	0.000
	2	3	-0.227	0.000

อภิปรายผล

ผลการวิเคราะห์การพัฒนาโปรแกรมส่งเสริมความรับผิดชอบต่อตนเองตามการปลูกฝังจริยธรรมด้วยเหตุผลของโคลเบิร์ต นำมาอภิปรายผลดังนี้

1. โปรแกรมส่งเสริมความรับผิดชอบต่อตนเองตามการปลูกฝังจริยธรรมด้วยเหตุผลของโคลเบิร์ตมีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและการประเมินโครงร่างโปรแกรมส่งเสริมความรับผิดชอบต่อตนเองตามการปลูกฝังจริยธรรมด้วยเหตุผลของโคลเบิร์ต มีผลการประเมินโดยรวมอยู่ในระดับเหมาะสมมาก ทั้งนี้เนื่องจากการพัฒนาโปรแกรมส่งเสริมความรับผิดชอบต่อตนเองตามการปลูกฝังจริยธรรมด้วยเหตุผลของโคลเบิร์ตถูกสร้างและพัฒนาขึ้นอย่างเป็นขั้นตอนและมีระบบวิธีการเหมาะสม โดยวิเคราะห์แนวคิดและทฤษฎีจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง นำข้อมูลที่ได้มากำหนดจุดประสงค์เนื้อหาสาระของแต่ละกิจกรรมโดยพิจารณารูปแบบเนื้อหาที่ผู้เรียนจะสามารถนำไป

ใช้ได้ง่ายและสอดคล้องกับการดำเนินชีวิตของนักเรียนและความสนใจของนักเรียนโดยเน้นให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมและลงมือปฏิบัติจริง พร้อมทั้งให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการทำกิจกรรม การสร้างโปรแกรมส่งเสริมความรับผิดชอบต่อตนเองตามการปลูกฝังจริยธรรมด้วยเหตุผลของโคลเบิร์ต ต้องสอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะและจุดประสงค์ของกิจกรรมแต่ละครั้ง พร้อมทั้งจัดทำคู่มือแล้วนำเสนอที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณาความครบถ้วนครอบคลุมเนื้อหา รูปแบบและการใช้ภาษาแล้วปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ แล้วนำโปรแกรมเสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ความสอดคล้องของโปรแกรมและความเหมาะสมของโครงร่างโปรแกรมว่าครอบคลุมเรื่องที่จะวัดหรือไม่ แล้วนำไปปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งผู้เชี่ยวชาญได้ประเมินความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยตอบแบบประเมินความสอดคล้องของการพัฒนาโปรแกรมส่งเสริมความรับผิดชอบต่อตนเองตามการปลูกฝังจริยธรรมด้วยเหตุผลของโคล

เบอร์กและความเหมาะสมของโครงร่าง แล้วนำไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มที่ไม่ใช่ตัวอย่างพร้อมทั้งปรับปรุงแก้ไขแล้วนำไปเสนอต่อที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งอธิบายได้ด้วยแนวคิดของคาฟาเรลลา (วรภรณ์ โพธิ์ศรี ประเสริฐ. 2545) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาโปรแกรมสรุป คือ 1) การพัฒนาวัตถุประสงค์ของโปรแกรม 2) การสร้างแผนการเรียนรู้ 3) การสร้างแผนงานการประเมินผล จอยส์และเวล (สุดาเรศ แจ่มเดชะศักดิ์. 2543) กล่าวถึงหลักการในการพัฒนาโปรแกรมดังนี้ 1) โปรแกรมต้องมีทฤษฎีรองรับ 2) เมื่อพัฒนาโปรแกรมแล้วก่อนนำไปใช้อย่างแพร่หลายต้องมีการวิจัยเพื่อทดสอบทฤษฎีและตรวจสอบคุณภาพในสถานการณ์จริงและหาข้อค้นพบมาปรับปรุงแก้ไข 3) การพัฒนาโปรแกรมอาจออกแบบให้ใช้ได้กว้างขวางหรือเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะเจาะจงอย่างใดอย่างหนึ่ง 4) การพัฒนาโปรแกรมจะมีจุดมุ่งหมายหลักที่ถือเป็นตัวตั้งในการพิจารณาเลือกรูปแบบไปใช้ แมคคอลลินและเอียร์ซ (สุดาเรศ แจ่มเดชะศักดิ์. 2543) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับลำดับขั้นตอนการพัฒนาโปรแกรมการสอนไว้ ดังนี้ 1) การประเมินผู้เรียน 2) การตั้งเป้าหมายและจุดประสงค์การสอน 3) การวิเคราะห์งาน 4) การเลือกและใช้กลยุทธ์การสอนรวมทั้งวัสดุอุปกรณ์ 5) การประเมินผลโปรแกรม ซึ่งโปรแกรมส่งเสริมความรับผิดชอบต่อตนเองตามทฤษฎีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นนี้มีทฤษฎีจริยธรรมรองรับและผู้วิจัยได้นำทฤษฎีการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมตามแนวคิดของโคลบ (Kolb) มาเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมในโปรแกรมส่งเสริมความรับผิดชอบต่อตนเองตามทฤษฎีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม จึงส่งผลให้โปรแกรมส่งเสริมความรับผิดชอบต่อตนเองตามทฤษฎีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชณิดา โคลงชัย ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความรับผิดชอบในการเรียนของนักเรียน

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 (ชณิดา โคลงชัย. 2554) จินตนา พราวศรี ได้ศึกษาผลการใช้กิจกรรมกลุ่มพัฒนาความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 (จินตนา พราวศรี. 2555) ราตรี เรืองทอง ได้การศึกษาการพัฒนาความรับผิดชอบในการเรียนด้วยชุดฝึกอบรมที่เน้นกิจกรรมกลุ่ม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีความมุ่งหมายเพื่อพัฒนาชุดฝึกอบรมความรับผิดชอบในการเรียนที่เน้นกิจกรรมกลุ่ม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบในการเรียนด้วยชุดฝึกอบรมที่เน้นกิจกรรมกลุ่ม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 (ราตรี เรืองทอง. 2557) นุชรัตน์ นุชประยูร ได้ศึกษาคุณลักษณะและแนวทางการพัฒนาความรับผิดชอบของนักเรียน มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนารูปแบบการสอนเพื่อพัฒนาเสริมสร้างความรับผิดชอบต่อตนเอง(นุชรัตน์ นุชประยูร. 2559) ศิริพร ชูอารมณ์ ได้การศึกษาการพัฒนาโปรแกรมฝึกตนเองเพื่อเสริมสร้างเจตคติทางบวกต่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนและความรับผิดชอบต่อตนเอง (ศิริพร ชูอารมณ์. 2559)

2. นักเรียนที่เข้าร่วมโปรแกรมส่งเสริมความรับผิดชอบต่อตนเองตามการปลูกฝังจริยธรรมด้วยเหตุผลของโคเบอร์กคะแนนหลังการใช้โปรแกรมส่งเสริมความรับผิดชอบต่อตนเองตามการปลูกฝังจริยธรรมด้วยเหตุผลของโคเบอร์ก(Post-test) สูงกว่าคะแนนก่อนการใช้โปรแกรมส่งเสริมความรับผิดชอบต่อตนเองตามการปลูกฝังจริยธรรมด้วยเหตุผลของโคเบอร์ก (Pretest) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย จากการตรวจสอบเอกสารและการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในการเข้าร่วมพบว่า นักเรียนมีความความรับผิดชอบสูงขึ้นและเห็นความสำคัญของความรับผิดชอบ โดยสังเกตได้จากการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน นักเรียนมาตรงเวลา มีความมุ่งมั่นพากเพียร และพยายามทำงานที่ได้รับมอบหมายเสร็จตามเวลาที่กำหนด แม้งานที่ทำจะยุ่งยากนักเรียนก็ทำจน

สำเร็จ และพร้อมยอมรับการกระทำของตนเองในเรื่อง ต่าง ๆ ที่ตนได้ทำลงไปแล้วกระตือรือร้นในการทำกิจกรรม นักเรียนมีความสนใจในกิจกรรมและร่วมกันอภิปรายแสดงความคิดเห็นอย่างหลากหลาย ทั้งนี้กิจกรรมของโปรแกรมนี้จะประกอบไปด้วยเทคนิคหลายอย่าง เช่น กิจกรรมกลุ่ม เกม กรณีตัวอย่าง ในขณะที่นักเรียนกำลังทำกิจกรรมอยู่นั้น ผู้วิจัยก็ได้คอยกระตุ้นให้นักเรียนแสดงพฤติกรรมที่เราตั้งเป้าหมายไว้ นักเรียนมีความเข้าใจในเนื้อหาและกิจกรรมที่ผู้วิจัยวางแผนไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฌีรูล โยธา ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาโปรแกรมฝึกวินัยในตนเองด้วยทฤษฎีจริยธรรมสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยการวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อพัฒนาโปรแกรมฝึกสำหรับส่งเสริมวินัยในตนเองและเพื่อศึกษาผลการใช้โปรแกรมฝึกสำหรับส่งเสริมวินัยใน (ฌีรูล โยธา.2557) และงานวิจัยของปานรดา บัญหนองสา ได้ทำการศึกษาการพัฒนาโปรแกรมด้วยวิธีการวางเงื่อนไขเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมความรับผิดชอบ และวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 (ปานรดา บัญหนองสา. 2559)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยพบปัญหาในการใช้โปรแกรมส่งเสริมความรับผิดชอบต่อตนเองตามการปลูกฝังจริยธรรมด้วยเหตุผลของโคเบอร์กของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จึงได้นำเสนอปัญหา มาเสนอแนะเป็น ดังนี้ 1.1) การพัฒนาโปรแกรมส่งเสริมความรับผิดชอบต่อตนเองตามการปลูกฝังจริยธรรมด้วยเหตุผลของโคเบอร์กนั้นได้ศึกษาจากแนวคิดและทฤษฎีและเอกสารที่เกี่ยวข้อง พัฒนาโครงสร้างโปรแกรมส่งเสริมความรับผิดชอบต่อตนเองตามการปลูกฝังจริยธรรมด้วยเหตุผลของโคเบอร์กหากมีผู้ประสงค์จะนำโปรแกรมส่งเสริมความ

รับผิดชอบต่อตนเองตามการปลูกฝังจริยธรรมด้วยเหตุผลของโคเบอร์กไปใช้นั้น ควรวิเคราะห์ความใกล้เคียงของสภาพปัญหาของข้อมูลเบื้องต้น สภาพสังคมและชุมชนเพื่อให้การใช้โปรแกรมส่งเสริมความรับผิดชอบต่อตนเองตามการปลูกฝังจริยธรรมด้วยเหตุผลของโคเบอร์ก มีประสิทธิภาพมากที่สุด หากสภาพปัญหาของข้อมูลเบื้องต้นมีความแตกต่างกันมากควรพิจารณาปรับปรุงเนื้อหาหรือกิจกรรม โดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมตามความเหมาะสม 1.2) ผู้ที่จะนำโปรแกรมส่งเสริมความรับผิดชอบต่อตนเองตามการปลูกฝังจริยธรรมด้วยเหตุผลของโคเบอร์กไปใช้จะต้องศึกษารายละเอียดกิจกรรมต่าง ๆ จุดประสงค์ของการทำกิจกรรมเพื่อให้นักเรียนบรรลุเป้าหมายตามที่ผู้วิจัยตั้งไว้ และต้องทำความเข้าใจกับผู้ร่วมกิจกรรมทุกฝ่ายเพื่อความราบรื่น ความสะดวกในการทำกิจกรรมและควรปรับปรุง ยืดหยุ่นในเรื่องของเวลาให้มีความเหมาะสม

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาค้นคว้าต่อไป

2.1) ควรมีการติดตามผลในระยะยาว หลังจากเสร็จสิ้นการจัดกิจกรรมไปแล้ว เพื่อดูว่าความรับผิดชอบต่อตนเองของนักเรียนที่ได้รับการส่งเสริมและพัฒนาไปแล้วยังคงอยู่กับนักเรียนมากน้อยเพียงใด 2.2) อาจจะใช้เทคนิคอื่นมาประกอบเพิ่มเติม เพื่อพัฒนาความรับผิดชอบต่อตนเองของนักเรียน เช่น เทคนิคการปรับพฤติกรรมโดยการวางเงื่อนไข เทคนิคแม่แบบ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- จินตนา โอมวงศ์. (2552). *การพัฒนาการดำเนินงานเสริมสร้างวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบของนักเรียนโรงเรียนบ้านบอนสหราษฎร์บำรุง อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร*. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ชนิดา โคลงชัย. (2554). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความรับผิดชอบในการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5*. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ณัฐพล โยธา. (2557). *การพัฒนาโปรแกรมฝึกวินัยในตนเองด้วยทฤษฎีจริยธรรมสำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5*. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ดวงเดือน พันธมนานิน. (2554). *หลักและวิธีการประมวลเอกสารเพื่อความเป็นเลิศในการวิจัยทางจิตพฤติกรรมศาสตร์*. โครงการส่งเสริมเอกสารทางวิชาการ คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ เอ.ที.พรินติ้ง.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย และรุ่งนภา ตั้งจิตระเจริญกุล. (2551). *การวิเคราะห์แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงคุณธรรมจริยธรรมของคนไทย*. กรุงเทพฯ : ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม.
- นุชรัตน์ นุชประยูร. (2559). *การใช้กิจกรรมกลุ่ม: คุณลักษณะและแนวทางการพัฒนาความรับผิดชอบต่อของนักเรียน*. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยปทุมธานี.
- ปานรดา บัญหนองสา. (2559). *การพัฒนาโปรแกรมด้วยวิธีการวางเงื่อนไขเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อ และวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2*. วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ปีที่ 10.
- ราตรี เรืองทอง. (2557). *การพัฒนาความรับผิดชอบต่อในการเรียนด้วยชุดฝึกอบรมที่เน้นกิจกรรมกลุ่มสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2*. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วราภรณ์ โพธิ์ศรีประเสริฐ. (2545). *การพัฒนาโปรแกรมการปรับปรุงการพูดสำหรับครูปฐมวัยโดยใช้เทคนิคการละคร*. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิริพร ชูอารมณ. (2559). *การพัฒนาโปรแกรมฝึกตนเพื่อเสริมสร้างเจตคติทางบวกต่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนและความรับผิดชอบต่อตนเอง สำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในอำเภอนาคู จังหวัดกาฬสินธุ์*. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2551). *ตัวชี้วัดและ สาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ : พิมพ์ครั้งที่ 2. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สุดาเรศ แจ่มเดชะศักดิ์. (2543). *การพัฒนาโปรแกรมสิ่งแวดล้อมศึกษาสำหรับเด็กวัยอนุบาลโดยใช้แนวการสอนแบบผูกเป็นเรื่องราว*. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวารินทร์ โรจน์ขจรนภาลัย. (2547). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อความรับผิดชอบต่อในการเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนสารสาสน์พิทยากรกรุงเทพมหานคร*. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ความสัมพันธ์ระหว่างการประชาสัมพันธ์เชิงรุกกับภาพลักษณ์องค์กรของธุรกิจโรงแรมในประเทศไทย

The Relationship between Proactive Public Relations and Organizational Image of Hotel Businesses in Thailand

ปิยณัฐ ไชยกุล,¹ สุมิตรา จิระวุฒิพันธ์,² ชุตินา เรืองอุตมานันท์³

Piyanat Chaiyakul,¹ Sumittra Jirawutthinan,² Chutima Ruenguttamanan³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการประชาสัมพันธ์เชิงรุกกับภาพลักษณ์องค์กรของธุรกิจโรงแรมในประเทศไทย โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารฝ่ายการตลาดของธุรกิจโรงแรมในประเทศไทย จำนวน 115 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์สหสัมพันธ์พหุคูณ และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ผลการวิจัย พบว่า การประชาสัมพันธ์เชิงรุกด้านการสร้างเอกลักษณ์ ด้านการสร้างเหตุการณ์เทียม และด้านการโฆษณาเพื่อการประชาสัมพันธ์ มีความสัมพันธ์ และมีผลกระทบเชิงบวกกับภาพลักษณ์องค์กรโดยรวม ดังนั้น ผู้บริหารฝ่ายการตลาดของธุรกิจโรงแรมในประเทศไทย ควรให้ความสำคัญกับการประชาสัมพันธ์เชิงรุกเพื่อให้ธุรกิจโรงแรมในประเทศไทยมีภาพลักษณ์องค์กรที่ดีในระยะยาว และสามารถสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันของธุรกิจ ทำให้ธุรกิจเจริญเติบโตอย่างยั่งยืนต่อไป

คำสำคัญ : การประชาสัมพันธ์เชิงรุก, ภาพลักษณ์องค์กร, ธุรกิจโรงแรมในประเทศไทย

Abstract

The public relations department is a critical component in the success of any business. Relationship between a proactive public relations department and the organizational image of hotel businesses in Thailand is discussed in this report. A questionnaire was used to collect data from 115 respondents, who were marketing executives from hotel businesses in Thailand. The statistics used for data analysis were mean, standard deviation, multiple correlation analysis and

¹ นิสิตระดับปริญญาโท หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะการบัญชีและการจัดการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะการบัญชีและการจัดการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะการบัญชีและการจัดการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

¹ Master Student, Master of Business Administration, Mahasarakham Business School, Mahasarakham University

² Assistant Professor, Faculty of Mahasarakham Business School, Mahasarakham University

³ Assistant Professor, Faculty of Mahasarakham Business School, Mahasarakham University

multiple regression analysis.

The results show that proactive public relations in the aspects of identity, pseudo – events and public relation advertising had a positive relationship with the overall organizational image. Therefore, marketing executives of the hotel businesses in Thailand should focus on proactive public relations in order to project a healthy corporate image for the long term.

Keywords : Proactive Public Relations, Organizational Image, Hotel Business in Thailand

บทนำ

นับตั้งแต่มีการเปลี่ยนแปลงนโยบายทางการค้าของประเทศในกลุ่มอาเซียนไปเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community : AEC) ในปี พ.ศ.2558 ทำให้เกิดข้อตกลงการเปิดเสรีในด้านการบริการด้านต่าง ๆ ประกอบด้วย ด้านการลงทุน ด้านการเคลื่อนย้ายแรงงานฝีมือ ด้านสินค้า และด้านการบริการ ซึ่งส่งผลให้ประเทศไทยต้องเปิดเสรีในตลาดการค้าและบริการมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทย นับเป็นอุตสาหกรรมบริการที่มีความสำคัญมากต่อการพัฒนาระบบเศรษฐกิจของประเทศ ปัจจุบันการบริการด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทย มีศักยภาพสูงโดยเฉพาะธุรกิจโรงแรมที่พัก ถือเป็นแหล่งกระจายรายได้ไปยังกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องได้เป็นอย่างดี(วัชรระ ปุษยะนาวิน. 2558 : เว็บไซต์) อย่างไรก็ตาม ธุรกิจโรงแรมมีการแข่งขันที่ทวีความเข้มข้นมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง อันเป็นผลจากการเติบโตของธุรกิจท่องเที่ยวที่มีขนาดใหญ่ขึ้น จำนวนนักท่องเที่ยวที่เพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้คู่แข่งรายเดิมและรายใหม่จะต้องแสวงหากลยุทธ์ใหม่ ๆ ในการเข้าถึงกลุ่มลูกค้าเป้าหมายให้ได้อย่างถูกต้องและรวดเร็ว เพื่อช่วงชิงส่วนแบ่งทางการตลาด และสร้างความได้เปรียบในการแข่งขัน โดยการนำเสนอข่าวสาร ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ เพื่อดึงดูดกลุ่มเป้าหมาย การประชาสัมพันธ์เชิงรุก จึงเป็นเครื่องมือที่ถูกนำมาใช้เป็นจุดเน้นในการสื่อสาร เพื่อนำเสนอบริการที่ดีที่ก่อให้เกิดการรับรู้ และเข้าถึงลูกค้าได้

ถูกต้องและรวดเร็ว เพื่อสร้างความประทับใจ โดยการสื่อสาร และนำเสนอข้อมูลที่ทำให้เกิดภาพลักษณ์ที่ดีต่อองค์กร ให้ได้รับความเชื่อถือและความไว้วางใจ ซึ่งจะทำให้อุตสาหกรรมประสบความสำเร็จ

การประชาสัมพันธ์เชิงรุก (Proactive Public Relations) เป็นกระบวนการสื่อสาร การให้ข้อมูล การชี้แจง และสร้างการรับรู้ที่องค์กรกำหนดขึ้นมา เพื่อถ่ายทอดข้อมูล โดยการสร้างสรรค์วิธีการใหม่ให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้ในทันที และสามารถรับรู้ได้อย่างถูกต้องและรวดเร็วเพื่อตอบสนองต่อกลุ่มเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะสร้างสัมพันธ์อันดีกับผู้บริโภคได้ลึกซึ้ง ชัดเจน และถูกต้อง ในทุกความเข้าใจที่องค์กรต้องการสื่อสารนอกเหนือจากการโฆษณา การส่งเสริมการขายอื่น ๆ เพื่อเพิ่มความน่าเชื่อถือต่อธุรกิจ ซึ่งธุรกิจโรงแรมจะต้องมีการปรับตัวในการบริหารการประชาสัมพันธ์ ตลอดจนต้องมีการพัฒนาแนวทางวิธีการ เทคนิค และรูปแบบการสื่อสารการตลาดต่าง ๆ การประชาสัมพันธ์เชิงรุก มีองค์ประกอบหลัก 3 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการสร้างเอกลักษณ์ ด้านการสร้างเหตุการณ์เทียม และด้านการโฆษณาเพื่อการประชาสัมพันธ์ (รัตนาวดี ศิริทองถาวร. 2546 : 166) เพื่อจะช่วยเหลือเสริมสร้างองค์กรให้มีรูปแบบการประชาสัมพันธ์ที่ดี ถูกต้องและรวดเร็ว ทำให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ ดังนั้น การประชาสัมพันธ์เชิงรุก จึงเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้เกิดภาพลักษณ์ที่ดีต่อองค์กร และส่งผลให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

ภาพลักษณ์องค์กร (Organizational Image) เป็นภาพรวมทั้งหมดที่เกิดขึ้นในใจของกลุ่มเป้าหมายที่สามารถรับรู้จากประสบการณ์หรือมีความรู้สึกความประทับใจ ตลอดจนความรู้สึกที่มีต่อหน่วยงานหรือสถาบันโดยการกระทำหรือพฤติกรรมองค์กร การบริหาร และการประชาสัมพันธ์ ที่มีต่อองค์กรหรือธุรกิจใดธุรกิจหนึ่ง (วิรัช ลภีรัตนกุล. 2552 : 82) ซึ่งภาพลักษณ์องค์กรที่ดีมีส่วนสำคัญในการส่งเสริมความจงรักภักดีของลูกค้ามากกว่าภาพลักษณ์ตราสินค้า ภาพลักษณ์ที่ดีขององค์กรหรือสถาบันใดสถาบันหนึ่งไม่สามารถสร้างได้ในระยะเวลาอันรวดเร็วหรือใช้เวลาเพียงช่วงสั้น ๆ ซึ่งภาพลักษณ์องค์กรที่ดี มีองค์ประกอบหลัก 3 ด้าน ประกอบด้วย ด้านความเชื่อมั่นและการยอมรับ (Belief and Acceptance) ด้านความเลื่อมใสและศรัทธา (Veneration and Faith) และด้านความคล่องตัวในการบริหารงาน (Administration Dexterity) (วิรัช ลภีรัตนกุล. 2540 : 82) ถึงแม้ว่าการสร้างภาพลักษณ์องค์กรต้องอาศัยระยะเวลา แต่ทว่าหากองค์กรมีภาพลักษณ์ที่ดี ธุรกิจบริการนั้นย่อมเป็นที่ถูกยอมรับของสังคม และสามารถทำให้ได้รับการสนับสนุนในการดำเนินธุรกิจและได้รับการสนับสนุนความร่วมมือจากกลุ่มเป้าหมายและสังคมต่อธุรกิจการให้บริการอย่างเต็มใจ

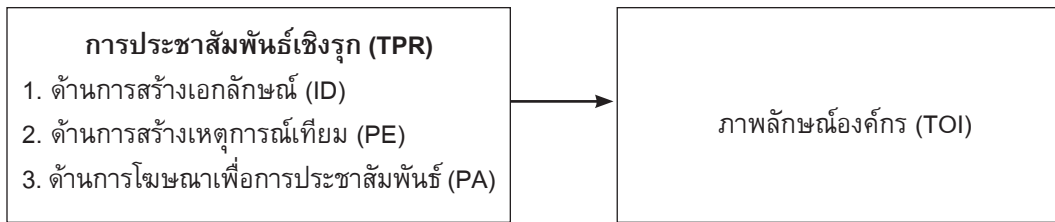
ธุรกิจโรงแรม (Hotel Business) เป็นธุรกิจที่มีความสำคัญต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของประเทศไทยอย่างมาก และมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาอุตสาหกรรมบริการของประเทศ ซึ่งจากสถิติกรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ระบุว่า ปีพ.ศ. 2558 มีธุรกิจโรงแรมทุกระดับในประเทศไทยรวม 11,979 แห่ง และเพิ่มขึ้นทุกปี สำหรับปี พ.ศ. 2560 โรงแรมระดับ 3 - 5 ดาว มีจำนวน ทั้งหมด 4,186 แห่ง (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2560 : เว็บไซต์) ธุรกิจโรงแรมเป็น

ธุรกิจที่ขยายตัวตามการท่องเที่ยว และก่อให้เกิดความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ทั้งนี้ จากการเปิดประชาคมอาเซียน ส่งผลทำให้การแข่งขันของธุรกิจโรงแรมในปัจจุบันมีการแข่งขันที่เข้มข้นมากขึ้น จึงก่อให้เกิดการสร้างกลยุทธ์ในรูปแบบที่หลากหลาย การประชาสัมพันธ์เชิงรุกจึงเป็นกระบวนการหนึ่งที่จะนำไปสู่ความได้เปรียบทางการแข่งขันในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว และสร้างภาพลักษณ์ที่ดีต่อองค์กรธุรกิจโรงแรมได้ในอนาคต

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจ ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการประชาสัมพันธ์เชิงรุกกับภาพลักษณ์องค์กรของธุรกิจโรงแรมในประเทศไทย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทดสอบว่า การประชาสัมพันธ์เชิงรุกมีความสัมพันธ์และมีผลกระทบต่อภาพลักษณ์องค์กรหรือไม่ อย่างไร ซึ่งทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารธุรกิจโรงแรมในประเทศไทย ผลลัพธ์ที่ได้จากการวิจัยสามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาประสิทธิภาพการประชาสัมพันธ์เชิงรุก เพื่อให้ธุรกิจโรงแรมในประเทศไทยมีภาพลักษณ์องค์กรที่ดีในระยะยาว ให้ได้รับการยอมรับและเชื่อถือ และสามารถสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันของธุรกิจ ทำให้ธุรกิจเจริญเติบโตอย่างยั่งยืน

เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและสมมุติฐานของการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ การประชาสัมพันธ์เชิงรุกได้ถูกกำหนดให้เป็นตัวแปรอิสระ และมีผลกระทบต่อภาพลักษณ์องค์กร จากวัตถุประสงค์ข้างต้นสามารถสรุปกรอบแนวคิดในการวิจัย ได้ดังนี้

ภาพประกอบ 1

โมเดลของการประชาสัมพันธ์เชิงรุก และภาพลักษณ์องค์กร

1. การประชาสัมพันธ์เชิงรุก (Proactive Public Relations)

การประชาสัมพันธ์เชิงรุก หมายถึง กระบวนการสื่อสาร การชี้แจง การให้ข้อมูล และการสร้างการรับรู้ให้กลุ่มเป้าหมายเข้าถึงได้ในทันที โดยมุ่งเน้นริเริ่มสร้างสรรค์วิธีการใหม่ เพื่อสร้างความสัมพันธ์ และทัศนคติที่ดีจากสาธารณชน และสามารถรับรู้ได้อย่างถูกต้องและรวดเร็ว เพื่อตอบสนองต่อกลุ่มเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งประกอบด้วย (รัตนาวดี ศิริทองถาวร. 2546 : 166)

1.1 การสร้างเอกลักษณ์ (Identity) หมายถึง ความมีอัตลักษณ์ที่โดดเด่นขององค์กร เป็นสิ่งที่มองเห็นได้ จับต้องได้ จดจำได้ ซึ่งทำให้กลุ่มเป้าหมายทราบว่าองค์กรธุรกิจนั้น คือใคร สะท้อนให้เห็นภาพเนื้อแท้ขององค์กร สร้างการจดจำที่ผู้บริโภคมีต่อองค์กรได้เป็นอย่างดี ไม่ว่าจะเป็น สถานะ การบริการ สินค้า วิธีการขายต่าง ๆ รวมถึงคุณลักษณะขององค์กรทุกสิ่งทุกอย่างที่ประกอบขึ้น ทำให้กลุ่มเป้าหมายจดจำได้ และแยกออกได้ชัดเจนจากองค์กรธุรกิจอื่น

1.2 การสร้างเหตุการณ์เทียม (Psuedo – Events) หมายถึง กลวิธีที่เกิดขึ้นในกระบวนการสร้างสถานการณ์เพื่อการจำลองเหตุการณ์ กิจกรรมหรือการกระทำที่มีการวางแผนไว้ โดยมีเป้าหมายเพื่อให้เกิดภาพลักษณ์ตามที่ต้องการ ใกล้เคียงหรือเสมือนเป็นสิ่งที่เดียวกับความ เป็นจริงมากที่สุด

1.3 การโฆษณาเพื่อการประชาสัมพันธ์ (Public Relation Advertising) หมายถึง การนำแนวคิดการประชาสัมพันธ์กับการโฆษณามาประยุกต์ใช้ร่วมกัน เพื่อการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร

ของสินค้าหรือบริการ โดยใช้สื่อวิทยุ โทรทัศน์ สิ่งพิมพ์ หรือสื่อออนไลน์ เข้ามามีบทบาทในการนำเสนอข่าวสารที่สามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้อย่างรวดเร็ว การนำเสนอแนวความคิด สินค้า หรือบริการ มาเสนอให้กับกลุ่มเป้าหมาย โดยใช้สื่ออย่างใดอย่างหนึ่ง และอาจมีการระบุตัวผู้ให้การสนับสนุนด้วย

2. ภาพลักษณ์องค์กร (Organizational Image)

ภาพลักษณ์องค์กร (Organizational Image) หมายถึง ภาพรวมขององค์กร ที่เกิดจากการรับรู้หรือความรู้สึกที่ประทับใจของบุคคล หรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับองค์กร โดยอาจรับรู้หรือเกิดความรู้สึกประทับใจต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ทำให้เป็นภาพรวมที่เกิดขึ้นขององค์กร บุคคล หน่วยงาน หรือสถาบันใด ๆ โดยภาพนั้นอาจเกิดจากความเชื่อถือ รวมถึงการประเมินส่วนตัว แล้วกลายเป็นภาพที่ดีหรือไม่ดีก็ได้ ประกอบด้วย (วิรัช ลภีรัตนกุล. 2552 : 82)

2.1 ความเชื่อมั่นและการยอมรับ (Belief and Acceptance) หมายถึง ความสามารถในการให้บริการตรงกับสัญญาที่ให้ไว้กับลูกค้า บริการที่ให้นั้นมีความถูกต้องเที่ยงตรง และเหมาะสม สร้างความไว้วางใจให้แก่ผู้รับบริการได้อย่างตรงไปตรงมา รวมถึงมีการตอบสนองต่อความคาดหวังของลูกค้าตลอดเวลา และมีความสม่ำเสมอในทุกครั้งของการบริการ ที่จะทำให้ผู้รับบริการรู้สึกว่าการบริการที่รับมีความน่าเชื่อถือและเกิดการยอมรับ

2.2 ความเลื่อมใสและศรัทธา (Veneration and Faith) หมายถึง ความรู้สึกเชื่อมั่นและไว้วางใจของลูกค้าในแง่บวกที่มีต่อธุรกิจ ความขึ้น

ชอบของกลุ่มเป้าหมายที่มีต่อองค์กรนั้น ๆ เกิดจากความคิด ความรู้สึกภายในเพื่อเพิ่มศักยภาพและความได้เปรียบทางการแข่งขันของธุรกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.3 ความคล่องตัวในการบริหารงาน (Administration Dexterity) หมายถึงความสามารถในการดำเนินงานขององค์กรที่เป็นไปอย่างรวดเร็ว สะดวก รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพทั้งภายในและภายนอกองค์กร รวมไปถึงการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย เข้ามามีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานให้สำเร็จลุล่วง และมีการวางแผนระบบงานในองค์กรเป็นอย่างดี เพื่อตอบสนองผู้ที่มาใช้บริการได้อย่างรวดเร็วและมีคุณภาพ และสามารถดำเนินงานไปในทิศทางที่ก่อให้เกิดประสิทธิภาพแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย

จากการค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประชาสัมพันธ์เชิงรุกกับภาพลักษณ์องค์กร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชลธิชา ชูยจินา (2553 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษากลยุทธ์การประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างภาพลักษณ์องค์กร กรณีศึกษาโครงการโรงเรียนในฝันของบริษัท ปตท.จำกัด (มหาชน) พบว่ากลยุทธ์การประชาสัมพันธ์โครงการโรงเรียนในฝันเน้นกลยุทธ์การใช้สื่อ โดยใช้สื่อแบบผสมผสานแต่จะเน้นไปที่สื่อบุคคล ได้แก่ ผู้นำทางความคิด ซึ่งเป็นบุคคลในท้องถิ่นเดียวกันถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารทำให้เข้าใจต้องแท้ เพื่อเป็นตัวกลางในการถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารไปยังกลุ่มเป้าหมาย และเน้นสื่อกิจกรรมเพื่อให้กลุ่มเป้าหมายเข้ามามีส่วนร่วมกับกิจกรรมของโครงการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐฐา รัตตกุล (2555 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการประชาสัมพันธ์เชิงรุก เพื่อสร้างการยอมรับของชุมชนต่อการพัฒนาโครงการโรงไฟฟ้า ฉะเชิงเทรา โฉเจนเนอร์เรชั่น พบว่ากลยุทธ์ในการประชาสัมพันธ์เชิงรุกเพื่อสร้างการยอมรับนั้นมีการใช้กลยุทธ์หลากหลายผสมผสานกัน เพื่อสร้างการยอมรับของชุมชน และสอดคล้องกับ ศิริวรรณ จุลทับ (2558 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา กลยุทธ์การประชาสัมพันธ์เชิงรุกของสถาบันอุดมศึกษาเขต

ภูมิภาคสตรภาคใต้ พบว่า กลยุทธ์การประชาสัมพันธ์เชิงรุกของสถาบันอุดมศึกษาเขตภูมิภาคสตรภาคใต้ ประกอบด้วย 1) การมีนโยบายการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ที่ชัดเจน 2) มีกิจกรรมและวิธีการประชาสัมพันธ์ที่หลากหลายตามเป้าหมายและวัฒนธรรมองค์กร 3) มีเครื่องมือและช่องทางการสื่อสารที่หลากหลายและทันสมัย 4) มีการสร้างเครือข่ายในการติดต่อประสานงานเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ และ 5) มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใช้เทคนิควิธีการประชาสัมพันธ์ที่แตกต่างและโดดเด่น เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการปรับปรุงกลยุทธ์การประชาสัมพันธ์ให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น จากที่กล่าวมาแล้วข้างต้น จะเห็นได้ว่าการประชาสัมพันธ์เชิงรุกมีความสัมพันธ์และมีผลกระทบต่อภาพลักษณ์องค์กร จึงตั้งเป็นสมมุติฐานการวิจัย ดังนี้

สมมุติฐานที่ 1 : การประชาสัมพันธ์เชิงรุกด้านการสร้างเอกลักษณ์ มีความสัมพันธ์และมีผลกระทบต่อภาพลักษณ์องค์กรของธุรกิจโรงแรมในประเทศไทย

สมมุติฐานที่ 2 : การประชาสัมพันธ์เชิงรุกด้านการสร้างเหตุการณ์เยี่ยม มีความสัมพันธ์และมีผลกระทบต่อภาพลักษณ์องค์กรของธุรกิจโรงแรมในประเทศไทย

สมมุติฐานที่ 3 : การประชาสัมพันธ์เชิงรุกด้านการโฆษณาเพื่อการประชาสัมพันธ์ มีความสัมพันธ์และมีผลกระทบต่อภาพลักษณ์องค์กรของธุรกิจโรงแรมในประเทศไทย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กระบวนการและวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร (Population) ที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารฝ่ายการตลาดของธุรกิจโรงแรมในประเทศไทย ระดับมาตรฐาน 3 - 5 ดาว จำนวน 4,186 คน (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2560 :

เว็บไซต์) กลุ่มตัวอย่าง (Sample) ที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารฝ่ายการตลาดของธุรกิจโรงแรม ในประเทศไทย ระดับมาตรฐาน 3 - 5 ดาว จำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) โดยผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถาม จำนวน 400 ฉบับ ได้รับการตอบกลับถูกต้องและสมบูรณ์ จำนวน 115 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 28.97 เมื่อเปรียบเทียบกับ จำนวนแบบสอบถามที่ส่งไปยังกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งสอดคล้องกับ Aaker, Kumar และ Day (2001) ได้นำเสนอว่าการส่งแบบสอบถาม ต้องมีอัตราตอบกลับอย่างน้อยร้อยละ 20 จึงถือว่ายอมรับได้ ว่าขนาดตัวอย่างที่ได้มีความเหมาะสม และเพียงพอที่จะใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

2. การวัดคุณลักษณะของตัวแปร

การประชาสัมพันธ์เชิงรุก เป็นตัวแปรอิสระ (รัตนาวดี ศิริทองถาวร. 2546 : 166) ซึ่งสามารถจำแนกออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการสร้างเอกลักษณ์ ประกอบด้วย 6 คำถาม โดยครอบคลุมเนื้อหา การสร้างคุณลักษณะที่ชัดเจนขององค์กรเพื่อสร้างการยอมรับและเป็นที่ยอมรับของประชาชน การสร้างสรรคบริการใหม่ๆ ที่แตกต่างจากคู่แข่ง การปรับปรุงบริการให้โดดเด่น และการปรับปรุงสถานที่และลักษณะทางกายภาพ 2) ด้านการสร้างเหตุการณ์เทียม ประกอบด้วย 7 คำถาม โดยครอบคลุมเนื้อหา การส่งเสริมให้มีการสร้างกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ลูกค้าได้รับทราบข้อมูล และสร้างความร่วมมือแก่องค์กรได้เป็นอย่างดีและพร้อมแก้ไขปัญหา เพื่อรักษาความไว้วางใจขององค์กร 3) ด้านการโฆษณาเพื่อการประชาสัมพันธ์ ประกอบด้วย 6 คำถาม โดยครอบคลุมเนื้อหา การใช้บุคคลที่มีชื่อเสียงหรือ ตัวแทนขององค์กร เพื่อสร้างจุดสนใจและเพิ่มความน่าสนใจของบริการ การนำตราสัญลักษณ์ของธุรกิจเข้าไปสู่การจดจำทางธุรกิจ การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารในสื่อเข้าสู่สื่อกระแสหลัก เช่น สื่อวิทยุ สื่อโทรทัศน์ เป็นต้น และสังคมออนไลน์เพื่อการเข้าถึงอย่างกว้างขวาง

ภาพลักษณ์องค์กร เป็นตัวแปรตาม (วิรัชภกรรัตนกุล. 2552 : 82) ซึ่งสามารถจำแนกออกเป็น

3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความเชื่อมั่นและการยอมรับ ประกอบด้วย 7 คำถาม โดยครอบคลุมเนื้อหา การสร้างความไว้วางใจ และการยอมรับจากลูกค้าที่ให้ความสำคัญเกี่ยวกับคุณภาพของผลิตภัณฑ์และบริการ การสร้างความพึงพอใจในศักยภาพผ่านการพัฒนาและการนำเสนอผลิตภัณฑ์และบริการที่โดดเด่น การสร้างความสัมพันธ์ระยะยาวในการดำรงธุรกิจต่อพันธมิตรทั้งภายในประเทศ และต่างประเทศ 2) ด้านความเลื่อมใสและศรัทธา ประกอบด้วย 7 คำถาม โดยครอบคลุมเนื้อหา ความร่วมมือและสนับสนุน ความเชื่อถือถึงความไว้วางใจจากผู้ที่เกี่ยวข้อง ชื่อเสียงขององค์กร และความศรัทธาของประชาชนในชุมชน และพื้นที่ใกล้เคียงกับธุรกิจ และ 3) ด้านความคล่องตัวในการบริหารงาน ประกอบด้วย 6 คำถาม โดยครอบคลุมเนื้อหา การมีสัมพันธภาพอันดีภายในหน่วยงาน และหน่วยงานอื่น ๆ การได้รับความร่วมมือ และการสนับสนุนจากส่วนที่เกี่ยวข้อง

3. คุณภาพของเครื่องมือวัด

ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบความเที่ยงตรง โดยผ่านการพิจารณาเนื้อหาข้อคำถาม จากผู้เชี่ยวชาญ และหาค่าอำนาจจำแนกเป็น รายข้อ (Discriminant Power) โดยใช้เทคนิค Item-total correlation ซึ่งการประชาสัมพันธ์เชิงรุก ได้ค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.515 - 0.886 และภาพลักษณ์องค์กร มีค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.596 - 0.886 ซึ่งสอดคล้องกับ Rovinelli และ Hambleton (1977: 49-60) ได้นำเสนอว่า ค่าอำนาจจำแนก มีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 ถือว่ารายข้อของแบบสอบถาม มีความสอดคล้องกัน ระหว่างรายข้อของแบบสอบถามกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการวัด และทดสอบหา ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability Test) โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ซึ่งการประชาสัมพันธ์เชิงรุก มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา อยู่ระหว่าง 0.873 - 0.935 และภาพลักษณ์องค์กร มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา อยู่ระหว่าง 0.919 - 0.962 ซึ่งสอดคล้องกับ Nunnally และ Bernstein (1994) ได้นำเสนอว่าผลการ

ทดสอบที่มีค่าเกินกว่า 0.70 เป็นค่าที่ยอมรับได้ ถือว่า เครื่องมือในการวิจัยมีประสิทธิภาพ

4. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้การวิเคราะห์สหสัมพันธ์แบบพหุคูณ (Multiple Correlation Analysis) และการวิเคราะห์ความถดถอยแบบพหุคูณ การทดสอบความสัมพันธ์และผลกระทบของการประชาสัมพันธ์เชิงรุกกับภาพลักษณ์ขององค์กรของธุรกิจโรงแรมในประเทศไทย ซึ่งเขียนสมการได้ ดังนี้

$$TOI = \beta_0 + \beta_1 ID + \beta_2 PE + \beta_3 PA + \varepsilon$$

เมื่อ β แทน ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย
 ε แทน ค่าความคลาดเคลื่อนของการพยากรณ์
 TOI แทน ภาพลักษณ์องค์กรโดยรวม
 ID แทน การประชาสัมพันธ์เชิงรุก ด้าน การสร้างเอกลักษณ์
 PE แทน การประชาสัมพันธ์เชิงรุก ด้านการสร้างความเหตุการณ์เทียม
 PA แทน การประชาสัมพันธ์เชิงรุก ด้าน การโฆษณาเพื่อการประชาสัมพันธ์

ผลลัพธ์การวิจัยและการอภิปรายผล

ตาราง 1 การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ของการประชาสัมพันธ์เชิงรุกกับภาพลักษณ์องค์กรโดยรวมของธุรกิจโรงแรมในประเทศไทย

ตัวแปร	TOI	ID	PE	PA	VIFs
\bar{X}	3.98	4.07	4.07	3.99	
S.D.	0.44	0.58	0.55	0.53	
TOI		0.684*	0.641*	0.897*	
ID			0.558*	0.562*	1.723
PE				0.494*	1.559
PA					1.569

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 1 พบว่า ตัวแปรอิสระแต่ละด้าน มีความสัมพันธ์กัน ซึ่งอาจทำให้เกิดเป็นปัญหา Multicollinearity ดังนั้น ผู้วิจัยจึงทำการทดสอบ Multicollinearity โดยใช้ค่า VIFs ปรากฏว่า ค่า VIFs

ของตัวแปรอิสระการประชาสัมพันธ์เชิงรุกมีค่า ตั้งแต่ 1.559 – 1.723 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 10 แสดงว่า ตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กันแต่ไม่มีนัยสำคัญ (Black, 2006 : 585)

ตาราง 2 การทดสอบความสัมพันธ์ของการประชาสัมพันธ์เชิงรุกกับภาพลักษณ์องค์กรโดยรวมของธุรกิจโรงแรมในประเทศไทย

การประชาสัมพันธ์เชิงรุก	ภาพลักษณ์องค์กรโดยรวม		t	p-value
	สัมประสิทธิ์การถดถอย	ความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน		
ค่าคงที่ (a)	0.478	0.131	3.661*	0.0001
ด้านการสร้างเอกลักษณ์ (ID)	0.139	0.033	4.177*	0.0001
ด้านการสร้างเหตุการณ์เทียม (PE)	0.155	0.033	4.665*	0.0001
ด้านการโฆษณาเพื่อการประชาสัมพันธ์ (PA)	0.579	0.035	16.652*	0.0001

F = 261.022 p < 0.0001 Adj R² = 0.872

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 2 พบว่า 1. การประชาสัมพันธ์เชิงรุก ด้านการสร้างเอกลักษณ์ มีความสัมพันธ์และมีผลกระทบเชิงบวกกับภาพลักษณ์องค์กรโดยรวม เนื่องจากการประชาสัมพันธ์เชิงรุกเป็นกระบวนการสื่อสาร การชี้แจง การให้ข้อมูล และต้องสร้างความมีอัตลักษณ์ที่โดดเด่นขององค์กร ซึ่งเป็นสิ่งที่มองเห็นได้ จับต้องได้ จดจำได้ ซึ่งทำให้กลุ่มเป้าหมายทราบว่าจะองค์กรธุรกิจนั้น คือใคร สะท้อนให้เห็นภาพเนื้อแท้ขององค์กร สร้างการจดจำที่ประชาชนมีต่อองค์กรได้เป็นอย่างดี ไม่ว่าจะเป็น สถาน ที่ การบริการ สินค้า วิธีการขายต่างๆ รวมถึงคุณลักษณะขององค์กรทุกสิ่งทุกอย่าง การสร้างการรับรู้ให้กลุ่มเป้าหมายเข้าถึงได้ในทันที โดยมุ่งเน้นริเริ่มสร้างสรรค์วิธีการใหม่ และเพื่อสร้างความสัมพันธ์และทัศนคติที่ดีจากสาธารณชน และสามารถรับรู้ได้อย่างถูกต้องและรวดเร็ว เพื่อตอบสนองต่อกลุ่มเป้าหมาย ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ริติ รักษชาติ (2555 : 26-33) กล่าวว่า การสร้างเอกลักษณ์ขององค์กรนั้น มีผลต่อการรับรู้ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งภายในและภายนอกองค์กร ประกอบกับการสื่อสารและการประชาสัมพันธ์ไปยังผู้บริโภคเป็นการต่อยอดการรับรู้เชิงบวกที่สามารถสร้างความประทับใจ และสามารถถ่ายทอดเอกลักษณ์ผ่านสื่อประเภทต่างๆ ไปยังกลุ่มเป้าหมายทั้งภายในและภายนอกองค์กรอย่างต่อเนื่อง จะส่งผลให้เกิดการรับรู้ยอมรับ เชื่อถือในที่สุด ทั้งนี้ เพราะว่าภาพลักษณ์เป็นภาพที่มนุษย์รับรู้ด้วยการสร้างเหตุการณ์เทียมขึ้น ซึ่งเป็นการสร้างภาพภายในใจเกี่ยวกับบุคคลหรือองค์กรที่รับรู้และเข้าใจ และการที่มนุษย์จะเกิดภาพลักษณ์ในใจได้นั้น จะต้องอาศัยความประทับใจที่ได้จากการรับรู้เข้าใจในข้อเท็จจริงนั้นๆ การสื่อสารองค์กรที่มีประสิทธิภาพจะต้องดำเนินการและจัดโครงสร้างการบริหารงานให้เป็นไปตามกรอบโครงสร้างของกระบวนการสื่อสารประชาสัมพันธ์องค์กร เพื่อผลักดันให้สารสนเทศต่าง ๆ เคลื่อนไหวอย่างสม่ำเสมอ ทำให้องค์กรทำงานได้อย่างมี

ประสิทธิภาพ ส่งผลให้เกิดความน่าเชื่อถือและภาพลักษณ์ที่ดีต่อองค์กร

2. การประชาสัมพันธ์เชิงรุก ด้านการสร้างเหตุการณ์เทียม มีความสัมพันธ์และมีผลกระทบเชิงบวกกับภาพลักษณ์องค์กรโดยรวม เนื่องจากการประชาสัมพันธ์เชิงรุก ต้องอาศัยการสร้างเหตุการณ์เทียม เพราะการสร้างเหตุการณ์เทียมถือเป็นกลวิธีและกระบวนการสร้างสถานการณ์ที่ดี อันก่อให้เกิดเป็นกิจกรรมขึ้นมาเพื่อดำเนินงานประชาสัมพันธ์ขององค์กรโดยมีเป้าหมายสำคัญ คือ เพื่อการสร้างภาพลักษณ์ และสร้างความเชื่อมั่นและศรัทธาต่อองค์กร ทั้งสินค้าและบริการให้กลุ่มเป้าหมายรับรู้สิ่งที่องค์กรธุรกิจสร้างขึ้นจำลองขึ้นในรูปแบบของเหตุการณ์ กิจกรรม หรือการกระทำที่มีการวางแผนไว้ มีการใช้กลยุทธ์ต่าง ๆ เพื่อสร้างภาพมายาให้กลุ่มเป้าหมายได้รับรู้ถึงสิ่งที่องค์กรต้องการสื่อไปในทิศทางเดียวกัน โดยกำหนดขึ้นมาเป็นนโยบายหรือวางแผนทางที่ชัดเจน ซึ่งภาพลักษณ์ที่เกิดขึ้นจะถูกทำให้ใกล้เคียงหรือเสมือนเป็นสิ่งเดียวกับความเป็นจริงมากที่สุด และทำให้เกิดประสิทธิผลต่อองค์กรมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ อภิวัช พุกสวัสดิ์ (2556 : 12) กล่าวว่า การประชาสัมพันธ์เพื่อการสร้างภาพลักษณ์ เป็นการสร้างความเข้าใจและทัศนคติที่ดี อันจะนำไปสู่การสนับสนุนและความร่วมมือและ สัมพันธภาพที่ดีระหว่างองค์กรและกลุ่มเป้าหมาย งานประชาสัมพันธ์จึงถือเป็นงานสร้างภาพลักษณ์ เป็นการสื่อสารข้อมูลไปยังกลุ่มเป้าหมายเพื่อให้เกิดภาพลักษณ์ที่พึงปรารถนาแก่องค์กร ดังนั้นการประชาสัมพันธ์จึงเป็นวิธีการให้ข้อมูลข่าวสารโดยใช้รูปแบบต่างๆ อาจจะมีการจำลองขึ้นในรูปแบบของเหตุการณ์ กิจกรรม หรือการกระทำที่มีการวางแผนไว้ เพื่อสื่อสารกับกลุ่มเป้าหมายไปในทิศทางเดียวกันอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด โดยมีวัตถุประสงค์ให้กลุ่มเป้าหมายเกิดความรู้ความเข้าใจ มีทัศนคติที่ดีต่อองค์กร ป้องกันและแก้ไขปัญหาความเข้าใจผิด สนับสนุนนโยบายและการดำเนินงานขององค์กร และเสริมสร้างความน่า

เชื่อถือขององค์กร อาจกล่าวได้ว่า งานประชาสัมพันธ์ เป็นงานที่สามารถช่วยให้การดำเนินงานต่างๆ ขององค์กรประสบความสำเร็จได้ หากแต่เป็นงานที่ แยกย่อยและต่อเนื่อง ซึ่งเป็นงานที่ทำได้ไม่ถนัดนัก แต่หากองค์กรมีวิธีการที่จะสร้างภาพลักษณ์ที่ดีใน สายตาประชาชนกลุ่มเป้าหมายอย่างเหมาะสมก็จะ ส่งผลให้องค์กรมีความน่าเชื่อถือและสามารถอยู่ใน จิตใจกลุ่มเป้าหมายได้

3. การประชาสัมพันธ์เชิงรุก ด้านการ โฆษณาเพื่อการประชาสัมพันธ์ มีความสัมพันธ์และมีผลกระทบเชิงบวกกับภาพลักษณ์องค์กรโดยรวม ด้านความเชื่อมั่นและการยอมรับ ด้านความเลื่อมใส และศรัทธา และด้านความคล่องตัวในการบริหาร งาน เนื่องจาก ด้านการโฆษณาเพื่อการประชาสัมพันธ์ มีอิทธิพลมากที่สุดต่อตัวแปรตามโดยรวมและราย ด้าน ซึ่งพบว่าการโฆษณาเพื่อการประชาสัมพันธ์ เป็นตัวแปรพยากรณ์ที่มีความสำคัญและโดดเด่น มากที่สุดต่อการวิจัยครั้งนี้ โดยการประชาสัมพันธ์ เชิงรุกถือเป็นการนำแนวคิดการประชาสัมพันธ์กับการ โฆษณามาประยุกต์ใช้ร่วมกัน เพื่อการเผยแพร่ ข้อมูลข่าวสารของสินค้าหรือบริการ โดยใช้สื่อวิทยุ โทรทัศน์ สิ่งพิมพ์ หรือสื่อออนไลน์ เข้ามามีบทบาท ในการนำเสนอข่าวสาร ที่สามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้อย่างรวดเร็ว และการโฆษณาเพื่อการ ประชาสัมพันธ์ถือเป็นตัวแปรสำคัญในการวิจัยครั้งนี้ เพราะไม่ได้เพียงแต่ช่วยสร้างความน่าเชื่อถือต่อ องค์กร และสินค้าเพียงอย่างเดียว หากแต่เครื่องมือ การประชาสัมพันธ์นั้นได้เข้ามามีบทบาทเชิงรุกทั้ง ทางด้านการตลาดและการเพิ่มยอดขายแก่องค์กร ด้วยการบริหารจัดการเครื่องมือประชาสัมพันธ์แบบ ต่าง ๆ ภายใต้สถานการณ์ต่าง ๆ หากองค์กรมี ความสามารถในการดำเนินงานที่เป็นไปอย่าง รวดเร็ว สะดวก ราบรื่น และมีประสิทธิภาพ รวมไปถึงการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยเข้ามามีส่วนร่วมใน การปฏิบัติงานให้สำเร็จลุล่วง และมีการวางแผน ระบบงานในองค์กรเป็นอย่างดีก่อให้เกิดความเชื่อ มั่นและไว้วางใจ ส่งผลดีต่อภาพลักษณ์องค์กรใน

ระยะยาว ทำให้ธุรกิจเจริญเติบโตอย่างยั่งยืน ซึ่ง สอดคล้องกับ วิรัช ลภีรัตนกุล (2552 : 2) พบว่า การประชาสัมพันธ์เชิงรุก คือ กลยุทธ์อีกรูปแบบ หนึ่ง ในการเผยแพร่หรือโฆษณาเพื่อให้เกิด ประโยชน์สูงสุดต่อองค์กร ปัจจุบันองค์กรไม่ว่าจะ ขนาดเล็กหรือใหญ่ต่างก็ต้องเตรียมความพร้อม รับมือ ซึ่งปัจจัยสำคัญในการสร้างความสำเร็จได้เปรียบ ด้านการแข่งขันขององค์กร ทุกวันนี้องค์กรต่างให้ ความสนใจกับการบริหารภาพลักษณ์ และการ ประชาสัมพันธ์กันอย่างกันอย่างเข้มข้นและจริงจัง ไม่น้อยไปกว่าการบริหารเรื่องผลประกอบการ สินค้า และบริการ การที่องค์กรส่วนใหญ่หันมาใช้ เรื่องการสื่อสารมาจากข้อพิสูจน์ว่าองค์กรที่มีภาพ ลักษณ์ดี เป็นที่ชื่นชอบของกลุ่มเป้าหมายและสังคม ย่อมได้รับความสนใจ และถูกเลือกใช้มากกว่า อีกทั้งองค์กรต่างให้ความสำคัญกับบทบาทการดำเนินงานประชาสัมพันธ์เชิงรุกมากยิ่งขึ้น เพื่อให้ทันต่อ กระแสโลกของการแข่งขันในธุรกิจและการสื่อสาร จึงมีการปรับเปลี่ยนกระบวนการนวัตกรรม และมุ่งตอบสนองประเด็นหรือปัญหาต่างๆ กับกลุ่มลูกค้าหรือ กลุ่มเป้าหมายของตนได้อย่างตรงจุดยิ่งขึ้น โดย แสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพการดำเนินงานของ องค์กร รวมถึงความรับผิดชอบต่อสังคม เพื่อสร้าง ความน่าเชื่อถือและไว้วางใจจากลูกค้า

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต และประโยชน์ของการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

การวิจัยครั้งนี้ ผู้ที่สนใจสามารถนำไปศึกษา ความสัมพันธ์ และผลกระทบกับกลุ่มตัวแปรการ ประชาสัมพันธ์เชิงรุก เพื่อเปรียบเทียบกลุ่ม ตัวอย่างอื่นว่ามีความแตกต่างกันหรือไม่ ซึ่งอาจ ทำให้งานวิจัยมีประสิทธิผล และสามารถนำไปใช้ ประโยชน์ได้ตรงตามเป้าหมายมากยิ่งขึ้นตลอดจน การศึกษาตัวแปรหรือปัจจัยด้านอื่นๆ ที่ส่งผลต่อ

ภาพลักษณ์ขององค์กร เช่น นโยบายการบริหารงานขององค์กร วัฒนธรรมองค์กรเพื่อให้ผลการวิจัยมีความละเอียดและน่าสนใจมากยิ่งขึ้น ตลอดจนการศึกษาโดยการส่งแบบสอบถามร่วมกับการสัมภาษณ์ในเชิงลึก เพื่อให้เนื้อหาที่มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น เพื่อเป็นตัวผลักดันให้การประชาสัมพันธ์เชิงรุกเกิดประสิทธิภาพต่อการบริหารงาน และเกิดภาพลักษณ์ที่ดีต่อองค์กรมากยิ่งขึ้น

2. ประโยชน์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้บริหารฝ่ายการตลาดของธุรกิจโรงแรมในประเทศไทย สามารถนำไปเป็นแนวทางในการใช้การประชาสัมพันธ์เชิงรุกเป็นเครื่องมือด้านการบริหารจัดการองค์กร โดยนำข้อมูลมาใช้ในการดำเนินงานและสร้างสรรค์การประชาสัมพันธ์เชิงรุกขององค์กรธุรกิจโรงแรมในระยะยาว ที่จะทำให้เกิดภาพลักษณ์ที่ดี และความจงรักภักดีต่อลูกค้าในอนาคต เพื่อช่วยให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และเพื่อเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้ในทันที และสามารถตอบสนองต่อกลุ่มเป้าหมาย ก่อให้เกิดภาพลักษณ์องค์กรที่ดี ส่งผลให้บรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์ที่ครอบคลุมในด้านความเชื่อมั่นและการยอมรับ ด้านความเลื่อมใสและศรัทธา และด้านความคล่องตัวในการบริหารงาน

สรุปผลการวิจัย

การประชาสัมพันธ์เชิงรุก ด้านการสร้างเอกลักษณ์ ด้านการสร้างเหตุการณ์ที่เยี่ยม และด้านการโฆษณาเพื่อการประชาสัมพันธ์ มีความสัมพันธ์

และมีผลกระทบต่อเชิงบวกกับภาพลักษณ์องค์กรโดยรวม ดังนั้น ผู้บริหารฝ่ายการตลาดของธุรกิจโรงแรมในประเทศไทย ควรให้ความสำคัญกับการประชาสัมพันธ์เชิงรุกทั้ง 3 ด้าน เนื่องจากการสร้างเอกลักษณ์ขององค์กรนั้นมีผลต่อการรับรู้ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งภายในและภายนอกองค์กร ประกอบกับการสื่อสารและการประชาสัมพันธ์ไปยังผู้บริโภคด้วยการสร้างเหตุการณ์ที่เยี่ยมขึ้นมาเป็นการตอกย้ำการรับรู้เชิงบวกที่สามารถสร้างความประทับใจ และสามารถถ่ายทอดเอกลักษณ์ผ่านสื่อประเภทต่าง ๆ ไปยังกลุ่มเป้าหมายทั้งภายในและภายนอกองค์กรอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะด้านการโฆษณาเพื่อการประชาสัมพันธ์ซึ่งเป็นตัวแปรพยากรณ์ที่มีความสำคัญและโดดเด่นมากที่สุดในการวิจัยครั้งนี้ จึงกล่าวได้ว่าการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารของสินค้าหรือบริการ โดยใช้สื่อวิทยุ โทรทัศน์ สิ่งพิมพ์ หรือสื่อออนไลน์ เข้ามามีบทบาทในการนำเสนอข่าวสาร จะส่งผลให้เกิดการรับรู้ ยอมรับ และเชื่อถือในที่สุด ส่งผลให้ธุรกิจโรงแรมในประเทศไทยเกิดภาพลักษณ์องค์กรที่ดีในระยะยาว ให้ได้รับการยอมรับและเชื่อถือ สามารถสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันของธุรกิจ ทำให้ธุรกิจเจริญเติบโตอย่างยั่งยืนต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยประเภทนิสิตระดับปริญญาโท คณะการบัญชีและการจัดการ มหาวิทยาลัยมหาสารคามงบประมาณเงินรายได้ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2559

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2560). *การท่องเที่ยวไทย*. < http://www.mots.go.th/ewt_dl_link.php?nid=71142560.> 10 พฤษภาคม 2560
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2560). *ค้นหาที่ท่องเที่ยว(โรงแรม)*. <<http://www.thai.tourismthailand.org>.> 25 มีนาคม 2560
- ชลธิชา ชูจินา. (2553). *กลยุทธ์การประชาสัมพันธ์เพื่อการสร้างภาพลักษณ์แก่องค์กร กรณีศึกษาโครงการโรงเรียนในฝันของบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน)*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- ณัฐฉา รัตตกุล. (2553). *การประชาสัมพันธ์เชิงรุกเพื่อสร้างการยอมรับของชุมชนต่อการพัฒนาโครงการโรงไฟฟ้าอะเซ็งเทรา โคเจนเนอเรชั่น*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ธิดิ รักชาติ. (2555). *รูปแบบการสื่อสารประชาสัมพันธ์เพื่อเสริมสร้างภาพลักษณ์องค์กร : กรณีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- รัตนาดี ศิริทองถาวร. (2546). *การประชาสัมพันธ์ธุรกิจ*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วัชร ษะปะนะนาวิน. (2558). *เปิดผลวิเคราะห์อุตสาหกรรมไทยมั่นใจศักยภาพแข่งขันรับAEC*. <<http://www.thai-aec.com/881>> 4 มีนาคม 2559.
- วิรัช ลภีรัตนกุล. (2540). *กลยุทธ์การประชาสัมพันธ์ในภาวะวิกฤติและการบริหารภาวะวิกฤติ*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิรัช ลภีรัตนกุล. (2552). *การประชาสัมพันธ์*. พิมพ์ครั้งที่ 12 กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิริวรรณ จุลทับ. (2558). *กลยุทธ์การประชาสัมพันธ์เชิงรุกของสถาบันอุดมศึกษาเขตภูมิศาสตร์ภาคใต้*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
- อภิชาจ พุกสวัสดิ์. (2556). *การประชาสัมพันธ์เพื่อการสร้างภาพลักษณ์*. พิมพ์ครั้งที่ 1 กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Aaker, D.A., Kumar, V. G. and Day, G.S. (2001). *Marketing Research*. 7th ed. New York : John Wiley & Son.
- Black, K. (2006). *Business Statistics for Contemporary Decision Making*. 4th ed. USA : John Wiley & Sons.
- Nunnally, J.C., and Bernstein, I.H. (1994). *Psychometric theory*. 3rd ed. New York : McGraw – Hill.
- Rovinelli, R.J. and Hambleton, R.K. (1977). On the Use of Content Specialists in the Assessment of Criterion - Referenced Test Item Validity. *Journal of Educational Research*. 5(1) : 49 - 60.

นโยบายยางพารากับการปลูกยางพารา : หยัจาก 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

Para-rubber Policies with Para-rubber Plantations : Implication from the Three Southern Border Provinces

บัญชา สมบูรณ์สุข, ปุรวิชญ์ พิทยาภินันท์², ไชยยะ คงมณี³

Buncha Somboonsuke¹, Purawich Phitthayaphinant², Chaiya Kongmanee³

บทคัดย่อ

การพัฒนา นโยบายยางพารามีความเกี่ยวเนื่องกับความมั่นคงทางเศรษฐกิจของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยางและผู้ประกอบกิจการยางใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ บทความนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ผลกระทบจากนโยบายยางพาราของรัฐบาลต่อการปลูกยางพาราใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ข้อมูลที่ใช้เป็นข้อมูลเอกสารเกี่ยวกับนโยบายยางพาราของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เอกสาร นโยบายยางพาราของรัฐบาลที่ส่งผลให้พื้นที่ปลูกยางพาราเพิ่มขึ้น เช่น โครงการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับชนวิสาหกิจเกษตรยางพารา โครงการนิคมอุตสาหกรรมยางพารา โครงการสร้างความเข้มแข็งให้แก่เกษตรกรชาวสวนยาง การพัฒนาตลาดซื้อขายยางพาราล่วงหน้า ส่วนนโยบายยางพาราของรัฐบาลที่ส่งผลให้พื้นที่ปลูกยางพาราลดลง เช่น โครงการผลิตเพื่อเสริมรายได้ในสวนยางพาราตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การปรับลดสัดส่วนการใช้เงินสงเคราะห์เพื่อการปลูกทดแทน

คำสำคัญ : นโยบายยางพารา, พื้นที่ปลูกยางพารา, ยางพารา, 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

Abstract

Development of para-rubber policies has important implications for the economic security of rubber-based farming households and para-rubber entrepreneurs in the three southern border provinces of Thailand. This article aimed at analyzing impacts of government para-rubber policies

¹ ศาสตราจารย์ ภาควิชาพัฒนาการเกษตร คณะทรัพยากรธรรมชาติ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ E-mail: buncha.s@psu.ac.th

² อาจารย์ คณะเทคโนโลยีและการพัฒนาชุมชน มหาวิทยาลัยทักษิณ E-mail: p_paratsanant@yahoo.co.th

³ อาจารย์ สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์เกษตร คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ E-mail: chaiya.k@psu.ac.th

¹ Professor, Department of Agricultural Development, Faculty of Natural Resources, Prince of Songkla University, E-mail: bucha.s@psu.ac.th

² Lecturer, Faculty of Technology community Development, Thaksin University E-mail: p_paratsanant@yahoo.co.th

³ Lecturer, Department of Agricultural Economics, Faculty of Economics, Prince of Songkla University E-mail: chaiya.k@psu.ac.th

on para-rubber plantations in the three southern border provinces. Secondary data used were para-rubber policy documents of related government organizations. Document analysis was used for data analysis. The government para-rubber policies that played an active role in increasing the para-rubber plantation areas were: the project of buffer stock for para-rubber price stabilization, the rubber city industrial estate, the project of strengthening para-rubber farmers operation, and the development of the agricultural futures exchange of Thailand. On the contrary, the government para-rubber policies that played an active role in decreasing the para-rubber plantation areas were: the project of production for more income in para-rubber farms based on the sufficiency economy philosophy, and decrease in proportion of CESS.

Keywords : para-rubber policy, para-rubber plantation area, para-rubber, three southern border provinces

บทนำ

ที่ผ่านมาเป็นที่ประจักษ์ชัดและยอมรับกันโดยทั่วไปว่า การผลิตยางพาราต้องเผชิญกับความเสี่ยงอันเนื่องมาจากหลายปัจจัย เช่น ความแปรปรวนของสภาพภูมิอากาศ ภัยธรรมชาติ การระบาดของโรคพืชและศัตรูพืช ความผันผวนของราคาปัจจัยการผลิตและราคาน้ำมัน อัตราแลกเปลี่ยน และโดยเฉพาะอย่างยิ่งความผันผวนของราคายางพารา ในช่วงที่ผลผลิตยางพาราเป็นจำนวนมากออกสู่ตลาดพร้อมกัน ซึ่งมีผลทำให้ราคายางพาราลดลง เนื่องจากอุปทานยางพารามีปริมาณมากเกินไปจนเกิดอุปทานส่วนเกินขึ้น ขณะที่ต้นทุนการผลิตยางพารามีได้ลดลงตามไปด้วย (Somboonsuke & Wettayaprasit, 2013) ซึ่งสร้างความเดือดร้อนให้แก่เกษตรกรชาวสวนยางเป็นอย่างมาก (บัญชา สมบูรณ์สุข และคณะ, 2556) ในกรณีนี้หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องจึงต้องเข้ามาแทรกแซงกลไกตลาดยางพาราผ่านการใช้นโยบายต่าง ๆ ที่คาดว่าจะมีความเหมาะสมกับสถานการณ์ที่เป็นอยู่ในขณะนั้น โดยมีเป้าหมายหลักเพื่อให้เกษตรกรชาวสวนยางขายผลผลิตยางพาราได้ในราคาที่สูงขึ้น และมีรายได้เพิ่มขึ้น แต่ที่ผ่านมามีการดำเนินนโยบายของภาครัฐโดยส่วนใหญ่มีปัญหามา

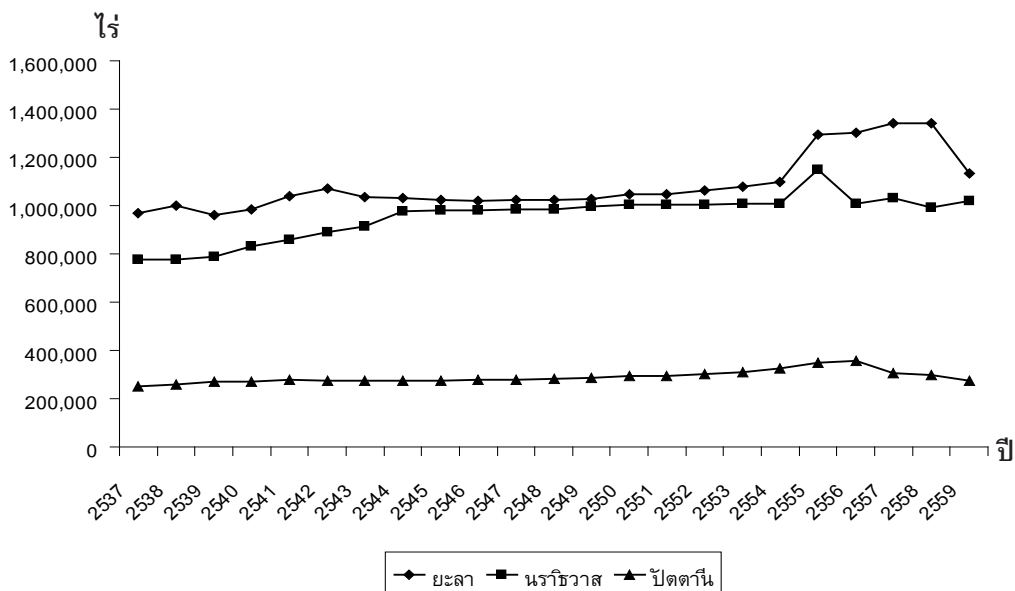
ทางปฏิบัติ และถูกวิพากษ์ว่า ไม่สามารถใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลตามที่ควรจะเป็น โดยเฉพาะการสร้างภาวะทางการคลังของประเทศในระยะยาว และมีได้ช่วยเพิ่มผลผลิตการผลิตยางพาราของเกษตรกรให้ดีขึ้นเท่าที่ควร ซึ่งส่งผลให้นโยบายไม่สามารถดำเนินต่อไปได้อย่างยั่งยืน นิพนธ์ เกษตรนันท์ (2544) ได้รายงานว่า พ.ศ. 2444 เป็นจุดเริ่มต้นของการดำเนินนโยบายยางพาราในประเทศไทย โดยในช่วงปี พ.ศ. 2444–2477 รัฐบาลได้ดำเนินนโยบายส่งเสริมการปลูกยางพารา เพื่อเพิ่มปริมาณการผลิตยางพาราภายในประเทศ ซึ่งเน้นการเพิ่มพื้นที่ปลูกยางพาราเป็นหลัก ต่อมาในช่วงปี พ.ศ. 2478–2503 รัฐบาลได้ดำเนินนโยบายยางพาราตามพระราชบัญญัติควบคุมจำกัดยาง พ.ศ. 2477 เพื่อควบคุมการปลูกและการค้ายางพารา หลังจากนั้นในช่วงปี พ.ศ. 2504–2542 รัฐบาลได้ดำเนินนโยบายส่งเสริมและพัฒนาการผลิตยางพารา โดยมุ่งการเพิ่มปริมาณและคุณภาพการผลิตยางพาราเป็นสำคัญ และในปี พ.ศ. 2543 รัฐบาลได้ดำเนินนโยบายควบคุมยางพาราแทนที่นโยบายส่งเสริมการปลูกยางพารา โดยควบคุมพื้นที่ปลูกยางพาราไม่ให้เกิน 12 ล้านไร่ต่อปี และลดปริมาณการผลิตยางพาราลง แต่ยังคงดำเนินนโยบายพัฒนาการผลิตยางพาราต่อไป

ต่อมาเกษตรกร สวรรณชนะ (2549) ได้ทำการวิเคราะห์ผลกระทบของนโยบายยางพาราต่อผู้ผลิตและผู้บริโภคในประเทศไทยพบว่า นโยบายยางพาราของรัฐบาลทั้งด้านการผลิตและการตลาดในช่วงปี พ.ศ. 2537-2546 มีการอุดหนุนผู้ผลิตยางพาราเฉลี่ยร้อยละ 19.0 ต่อปี ขณะที่ผู้บริโภคต้องแบกรับภาระการถ่ายโอนผลประโยชน์เฉลี่ยร้อยละ 16.5 ต่อปี

ยางพาราเป็นพืชที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของประชากรภายในประเทศเป็นจำนวนมาก การพัฒนาโยบายยางพาราเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรชาวสวนยางและผู้ประกอบกิจการยางจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ รวมไปถึงพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ประกอบด้วยจังหวัดยะลา นราธิวาส และปัตตานี ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีปัญหาความขัดแย้งทางสังคมอย่างรุนแรงนับเป็นเวลากว่าทศวรรษ ทำให้เกษตรกรไม่สามารถดำเนินชีวิตประจำวัน รวมถึงกิจกรรมการผลิตยางพาราได้ตามปกติ อย่างไรก็ตามประชากรกว่า 1 แสนครัวเรือนในพื้นที่ดังกล่าวยังคงประกอบอาชีพการทำสวนยางพารา กล่าวคือ ในปี พ.ศ. 2559 จังหวัดยะลา นราธิวาส และปัตตานีมีครัวเรือนที่ประกอบอาชีพการทำสวนยางพาราจำนวน 41,783, 67,914 และ 9,884 ครัวเรือน ตามลำดับ มีพื้นที่ปลูกยางพารา 1.1, 1.0 และ 0.3 ล้านไร่ ตามลำดับ และในช่วงกว่า 2 ทศวรรษที่ผ่านมา พื้นที่ปลูกยางพาราใน 3 จังหวัดดังกล่าวมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น เฉลี่ยร้อยละ 0.9, 1.4 และ 0.6 ต่อปี ตามลำดับ ดังแสดงในภาพที่ 1 อย่างไรก็ตามอัตราการผลิตเปลี่ยนแปลงพื้นที่ปลูกยางพาราของทั้ง 3 จังหวัดในช่วงเวลาดังกล่าว มีทั้งค่าบวกและค่าลบ กล่าวคือ จังหวัดยะลา

นราธิวาส และปัตตานี มีอัตราการเปลี่ยนแปลงพื้นที่ปลูกยางพาราอยู่ในช่วงร้อยละ -15.7 ถึง 18.1, -12.2 ถึง 14.1 และ -14.7 ถึง 6.9 ตามลำดับ อันเป็นผลมาจากนโยบายยางพาราส่วนหนึ่ง ดังที่พิชณะ คงยังยืน และคณะ (2558) พลากร สัตย์เชื้อ และ ปุริวิชญ์ พิทยาภินันท์ (2559) และองอาจ ทองประดับ และ อุไรวรรณ ทองแกมแก้ว (2561) ได้รายงานไว้ ขณะที่ราคายางพาราที่เกษตรกรขายได้ต่ำกว่าที่ควรจะเป็น เฉลี่ย 61.2, 33.7 และ 46.0 บาทต่อกิโลกรัม ตามลำดับ (ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร, 2561) ทั้งนี้ชาติ ดันอังสนากุล และ วรรณดี สุทธิวรการ (2559) ได้รายงานว่า ราคายางพาราดตกต่ำเป็นปัญหาที่เกษตรกรชาวสวนยางในภาคใต้เผชิญในระดับมากที่สุด และต้นทุนการผลิตยางพาราสูงเป็นปัญหาที่เกษตรกรชาวสวนยางในภาคใต้เผชิญในระดับมาก โดยเกษตรกรชาวสวนยางรายย่อยที่มีสวนยางพาราขนาดเล็ก ซึ่งเป็นเกษตรกรส่วนใหญ่ของประเทศเป็นกลุ่มที่ได้รับผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคมมากที่สุด (สมบูรณ์ เจริญจิระตระกูล และคณะ, 2560)

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ผลกระทบจากนโยบายยางพาราของรัฐบาลต่อการปลูกยางพาราใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยเน้นการวิเคราะห์นโยบายยางพาราของการยางแห่งประเทศไทยเป็นหลัก และนโยบายของหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเป็นส่วนประกอบ ซึ่งคาดว่าหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ เช่น สำนักงานเกษตร การยางแห่งประเทศไทย (กยท.) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สามารถนำข้อมูลไปใช้ประกอบการกำหนดนโยบายยางพาราที่เหมาะสมต่อไป

ภาพที่ 1 พื้นที่ปลูกยางพาราใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ช่วงปี พ.ศ. 2537–2559
ที่มา : ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร, 2561

ผลกระทบจากนโยบายยางพาราของ รัฐบาลต่อการปลูกยางพาราใน 3 จังหวัด ชายแดนภาคใต้

ข้อมูลที่ใช้เป็นข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับนโยบายยางพาราจากการยางแห่งประเทศไทย และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (กนอ.) ตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าแห่งประเทศไทย สำนักบริหารยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เอกสาร ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

1. นโยบายของการยางแห่งประเทศไทย

(1) การใช้เงินสงเคราะห์ที่จัดเก็บจากผู้ส่งออกยางพารา

เดิมเงินภาษีส่งออกยางพารา (Centre for Experimental Social Sciences หรือ CESS) ตามพระราชบัญญัติกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง พ.ศ. 2503 กำหนดให้ในแต่ละปีต้องนำไปจัดสรรใน 3 ด้านคือ (1) จำนวนไม่เกินร้อยละ 5 เป็น

ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานค้นคว้าทดลองเกี่ยวกับกิจการยางในอันที่จะเป็นประโยชน์แก่เจ้าของสวนยางพาราโดยเฉพาะ ซึ่งมอบให้แก่กรมวิชาการเกษตร (2) จำนวนไม่เกินร้อยละ 10 เป็นค่าใช้จ่ายในการบริหารงานการสงเคราะห์การทำสวนยางของสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง และ (3) จำนวนที่เหลือเป็นเงินที่จัดสรรไว้เพื่อสงเคราะห์เจ้าของสวนยาง และจะจ่ายเพื่อการอื่นใดมิได้ (ราชกิจจานุเบกษา, 2530)

หลังการประกาศใช้พระราชบัญญัติการยางแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2558 แทน ส่งผลให้การจัดสรรเงินสงเคราะห์ที่จัดเก็บจากผู้ส่งออกยางพารามีการเปลี่ยนแปลงในเป้าหมายและสัดส่วนการใช้เงินคือ (1) จำนวนไม่เกินร้อยละ 10 เป็นค่าใช้จ่ายในการบริหารกิจการของการยางแห่งประเทศไทย (2) จำนวนไม่เกินร้อยละ 40 เป็นค่าใช้จ่ายในการส่งเสริม สนับสนุน และให้ความช่วยเหลือเกษตรกรชาวสวนยางเพื่อการปลูกแทน (3) จำนวนไม่เกินร้อยละ 35 เป็นค่าใช้จ่ายในการส่งเสริม สนับสนุน และให้ความช่วยเหลือเกษตรกร

ชาวสวนยาง สถาบันเกษตรกรชาวสวนยาง และผู้ประกอบการยางในด้านการปรับปรุงคุณภาพผลผลิต การผลิต การแปรรูป การตลาด และการดำเนินการอื่นที่เกี่ยวข้องกับยางพาราและอุตสาหกรรมแปรรูปยางพาราขั้นต้น อุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์ยางพารา อุตสาหกรรมไม้ยางพารา การพัฒนายางพาราทั้งระบบ และการรักษาเสถียรภาพราคายางพารา (4) จำนวนไม่เกินร้อยละ 5 เป็นค่าใช้จ่ายในการส่งเสริมและสนับสนุนด้านการเงิน การศึกษาวิจัย และการค้นคว้าทดลองเกี่ยวกับยางพาราในอันที่จะเกิดประโยชน์ในการบริหารจัดการยางพาราอย่างครบวงจร (5) จำนวนไม่เกินร้อยละ 7 เป็นค่าใช้จ่ายในการจัดสวัสดิการเพื่อเกษตรกรชาวสวนยาง และ (6) จำนวนไม่เกินร้อยละ 3 เป็นค่าใช้จ่ายในการส่งเสริมและสนับสนุนสถาบันเกษตรกรชาวสวนยาง (ราชกิจจานุเบกษา, 2558)

จากเป้าหมายและสัดส่วนการใช้เงินสงเคราะห์ที่จัดเก็บจากผู้ส่งออกยางพาราในอดีตและในปัจจุบันเห็นได้ว่า พระราชบัญญัติที่ใช้อยู่ในปัจจุบันมีเจตนาที่จะลดการสนับสนุนอุตสาหกรรมยางพาราระดับต้นน้ำ โดยเฉพาะเรื่องการปลูกแทนและเพิ่มการส่งเสริมอุตสาหกรรมยางพาราระดับกลางน้ำและปลายน้ำมากขึ้น ทั้งนี้เพื่อเพิ่มมูลค่ายางพาราและปริมาณการใช้ยางพาราภายในประเทศให้มากขึ้น ในขณะที่เดียวกันยังคงให้ความสำคัญกับการรักษาเสถียรภาพราคายางพาราอยู่ต่อไป รวมทั้งได้เพิ่มภารกิจใหม่ในการจัดสวัสดิการแก่เกษตรกรชาวสวนยางและส่งเสริมสถาบันเกษตรกรชาวสวนยาง เพื่อให้เกษตรกรชาวสวนยางซึ่งอยู่ในอุตสาหกรรมยางพาราระดับต้นน้ำไม่ประสบกับปัญหาความผันผวนของราคายางพารามากเกินไป รวมทั้งเพื่อให้เกษตรกรชาวสวนยางมีประสิทธิภาพการผลิตยางพาราเพิ่มขึ้น และมีการรวมกลุ่มที่เข้มแข็งเพื่อเพิ่มอำนาจการต่อรอง ตลอดจนเพื่อให้เกษตรกรชาวสวนยางมีความมั่นคงในอาชีพและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ซึ่งจะช่วยให้เกษตรกรชาวสวนยางประกอบอาชีพการทำสวน

ยางต่อไป และอาจจูงใจให้มีเกษตรกรรายใหม่สนใจที่จะประกอบอาชีพการทำสวนยางมากขึ้น หากมาตรการด้านการจัดสวัสดิการแก่เกษตรกรชาวสวนยาง การรักษาเสถียรภาพราคายางพารา การส่งเสริมการรวมกลุ่มเป็นสถาบันเกษตรกรชาวสวนยาง และการส่งเสริมอุตสาหกรรมระดับปลายน้ำประสบผลสำเร็จในอนาคต ซึ่งรัฐบาลในปัจจุบันก็มีความมุ่งมั่นและความตั้งใจที่จะช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของเกษตรกรชาวสวนยางอย่างกระตือรือร้นบนพื้นฐานของกระบวนการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ และการใช้ฐานความรู้ทางวิชาการ

(2) การขึ้นทะเบียนเกษตรกรชาวสวนยางพระราชบัญญัติการยางแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2558 ได้กำหนดให้มีการจัดตั้งกองทุนพัฒนายางพารา ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการสนับสนุนและส่งเสริมการพัฒนาของยางพารา (ราชกิจจานุเบกษา, 2558) โดยผู้ที่จะได้รับประโยชน์ได้แก่ เกษตรกรชาวสวนยาง และสถาบันเกษตรกรชาวสวนยาง ซึ่งจะต้องขึ้นทะเบียนไว้กับการยางแห่งประเทศไทย ทั้งนี้การยางแห่งประเทศไทยได้กำหนดเป้าหมายผู้ขึ้นทะเบียนทั้งหมดไว้ 1.5 ล้านคน ประโยชน์ที่ได้รับจากการขึ้นทะเบียนคือ (1) สามารถขอรับการส่งเสริม การสนับสนุน และความช่วยเหลือเพื่อการปลูกแทน (เงินสงเคราะห์การทำสวนยางพาราเดิม) (2) สามารถขอรับการส่งเสริมในด้านการปรับปรุงคุณภาพผลผลิต การผลิต การแปรรูปยางพารา/ไม้ยางพาราดามวิธีการที่การยางแห่งประเทศไทยกำหนด (3) ได้รับการจัดสวัสดิการตามที่การยางแห่งประเทศไทยกำหนด และ (4) ได้รับความช่วยเหลือจากการยางแห่งประเทศไทยในการรวมกลุ่มเป็นสถาบันเกษตรกรชาวสวนยาง

ผู้ที่ขอขึ้นทะเบียนได้คือ (1) เจ้าของสวนยางพาราซึ่งมีชื่ออยู่ในเอกสารหลักฐานที่ดิน และมีสิทธิ์ได้รับผลผลิตจากสวนยางพาราในที่ดินนั้น ไม่ว่าจะกรีดเอง หรือจ้างกรีดก็ตาม (2) ผู้เช่าสวนยางพาราซึ่งไม่มีชื่ออยู่ในเอกสารหลักฐานที่ดิน แต่

มีสิทธิ์ได้รับผลผลิตจากสวนยางพาราในที่ดินนั้น เนื่องจากได้ทำสัญญาเช่าที่ดิน โดยเจ้าของที่ดิน ต้องไม่มีสิทธิ์รับผลผลิตจากสวนยางพาราในที่ดินดังกล่าว (3) ผู้ทำสวนยางพาราซึ่งไม่มีชื่ออยู่ในเอกสารหลักฐานที่ดิน แต่มีสิทธิ์ได้รับผลผลิตจากสวนยางพาราในที่ดินนั้น เนื่องจากได้รับความยินยอมจากเจ้าของที่ดิน โดยเจ้าของที่ดินต้องไม่มีสิทธิ์รับผลผลิตจากสวนยางพาราในที่ดินดังกล่าว (4) คนกรีดยางพารา เป็นผู้รับจ้างกรีดยางพารา โดยได้รับส่วนแบ่งจากผลผลิตยางพาราตามสัดส่วน และจำนวนวันกรีดยาง ทั้งนี้ผู้ว่าจ้างจะต้องขึ้นทะเบียนเป็นเกษตรกรชาวสวนยางแล้ว ส่วนคนกรีดยางพารา จะต้องไม่เป็นเจ้าของสวนยางพารา หรือผู้ทำสวนยางพาราที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรชาวสวนยาง

เกษตรกรชาวสวนยางที่สามารถขึ้นทะเบียนได้จะต้องทำสวนยางพาราในที่ดินที่มีเอกสารสิทธิ์/หลักฐานที่ดินเท่านั้น ส่วนเกษตรกรชาวสวนยางที่ทำสวนยางพาราในที่ดินที่ไม่มีเอกสารสิทธิ์/หลักฐานที่ดิน ซึ่งยินยอมให้เกษตรกรชาวสวนยางเข้าไปใช้ประโยชน์ได้ เช่น ในเขตอุทยานแห่งชาติ ป่าสงวนแห่งชาติ ที่สาธารณประโยชน์ ไม่อยู่ในเงื่อนไขที่จะขอขึ้นทะเบียน สำหรับประโยชน์ที่เกษตรกรชาวสวนยางจะได้รับจากการขึ้นทะเบียนเกษตรกรชาวสวนยางดังที่กล่าวไปแล้ว คาดว่าจะเป็นสิ่งจูงใจสำคัญให้เกษตรกรชาวสวนยางที่มีที่ดินซึ่งมีเอกสารสิทธิ์/หลักฐานที่ดินยังคงประกอบอาชีพการทำสวนยางพาราต่อไป แม้ในช่วงวิกฤติราคายางพาราตกต่ำอย่างต่อเนื่องในปัจจุบันหรือในอนาคต แต่ทั้งนี้ก็ขึ้นอยู่กับการจัดสรรวงเงินในแต่ละปีเพื่อใช้ในการนี้ว่า มีมากเพียงพอหรือไม่ รวมทั้งประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการดำเนินงานของการยางแห่งประเทศไทยอีกส่วนหนึ่ง

(3) แผนวิสาหกิจยางแห่งประเทศไทย ฉบับที่ 1 (พ.ศ.2559-2563)

แผนฉบับนี้ประกอบด้วย 7 ยุทธศาสตร์ คือ (1) การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต (2) การวิจัยและพัฒนาเพื่อสนับสนุนประสิทธิภาพการผลิตและ

เพิ่มมูลค่าผลผลิต (3) การเพิ่มประสิทธิภาพตลาดและโลจิสติกส์ (4) การเพิ่มประสิทธิภาพการหารายได้และจัดเก็บค่าธรรมเนียมขององค์กร (5) การพัฒนาเกษตรกรชาวสวนยาง สถาบันเกษตรกรชาวสวนยาง และผู้ประกอบการยาง (6) การเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการองค์กร และ (7) การสนับสนุนนโยบายแห่งรัฐ (การยางแห่งประเทศไทย, 2559ก)

แผนฉบับนี้ส่งผลให้ (1) รายได้เฉลี่ยของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยางเพิ่มขึ้น เพราะการส่งเสริมการทำสวนยางอย่างยั่งยืน เช่น การกระจายความเสี่ยงโดยปลูกพืชเศรษฐกิจชนิดอื่นร่วมกับยางพารา การปลูกยางพาราด้วยพันธุ์ที่ให้ผลผลิตสูงกว่าพันธุ์ RRIM 600 ในพื้นที่ปลูกแทน และพื้นที่ปลูกใหม่ การถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตยางพาราและการพัฒนาขีดความสามารถด้านการตลาดให้แก่เกษตรกรชาวสวนยางและกลุ่มเกษตรกรชาวสวนยาง การสร้างมูลค่าภัณฑ์กันชนรักษาเสถียรภาพราคายางพารา (2) ปริมาณการใช้ยางพาราภายในประเทศเพิ่มขึ้นเมื่อสิ้นสุดแผนเนื่องจากมีโครงการต่าง ๆ ทั้งในแผนวิสาหกิจยางแห่งประเทศไทยและโครงการของหน่วยงานอื่น ๆ เช่น โครงการนิคมอุตสาหกรรมยางพาราของกรมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ที่ช่วยขับเคลื่อนให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ยางพารา โครงการส่งเสริมการใช้ผลิตภัณฑ์ที่มีส่วนผสมจากยางพาราของหน่วยงานรัฐ เช่น ถนนลาดยาง ยางปูพื้น สนามฟุตบอล แผ่นยางรองสระน้ำ ฝายยาง หมอน ที่นอน ที่นอน (3) เกษตรกรชาวสวนยางได้รับการจัดสรรสวัสดิการตามระเบียบของการยางแห่งประเทศไทย ซึ่งในอดีตไม่เคยปรากฏมาก่อน เป็นมาตรการที่ช่วยบรรเทาความเดือดร้อนด้านรายจ่ายในชีวิตประจำวันของเกษตรกรชาวสวนยางและกลุ่มเกษตรกรชาวสวนยาง ดังนั้นหากผลสำเร็จเป็นไปตามที่กล่าวข้างต้น คาดว่าผลประโยชน์ย่อมจะเกิดขึ้นต่อเกษตรกรชาวสวนยางใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

เช่นกัน และน่าจะทำให้มีการขยายพื้นที่ปลูกยางพาราใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้เพิ่มมากขึ้น เนื่องจากเกษตรกรมีความมั่นใจในอาชีพการทำสวนยางพารา และผลจากโครงการปลูกยางพาราในพื้นที่ว่างเปล่าในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ภายใต้แผนวิสาหกิจการยางแห่งประเทศไทย) และโครงการจัดตั้งตลาดน้ำยางสดระดับท้องถิ่น (ภายใต้แผนพัฒนาพื้นที่พิเศษ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้)

(4) โครงการสร้างความเข้มแข็งให้แก่เกษตรกรชาวสวนยาง

โครงการนี้มีเป้าหมายเพื่อช่วยบรรเทาความเดือดร้อนของเกษตรกรชาวสวนยางในช่วงราคายางพาราดตกต่ำ โดยการยางแห่งประเทศไทยจะจ่ายเงินให้ความช่วยเหลือจำนวน 1,500 บาทต่อไร่ แบ่งเป็นเจ้าของสวนยางพารา หรือผู้เช่าสวนยางพารา 900 บาทต่อไร่ และคนกรีดยางพารา 600 บาทต่อไร่ แต่ไม่เกิน 15 ไร่ต่อครัวเรือน โดยกำหนดเป้าหมายไว้ 8.5 แสนครัวเรือน (การยางแห่งประเทศไทย, 2559ข)

คุณสมบัติของเกษตรกรเจ้าของสวนยางพารา/ผู้เช่าสวนยางพาราที่สามารถเข้าร่วมโครงการนี้ได้คือ (1) มีรายชื่อในทะเบียนเกษตรกรชาวสวนยางของกรมส่งเสริมการเกษตรปี 2557/2558 (2) มีบัญชีเงินฝากของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) และ (3) มีพื้นที่เปิดกรีดยางพาราได้ในปัจจุบันตั้งแต่ 1 ไร่ขึ้นไป โดยสวนยางพาราต้องตั้งอยู่ในพื้นที่ที่มีเอกสารสิทธิ์ ซึ่งรวมถึงประเภทเอกสารสิทธิ์ที่ต้องตามกฎหมาย และเป็นที่ยอมรับของกรมป่าไม้รวม 47 รายการ ตามหนังสือของกรมป่าไม้ที่ ทส. 1602.3/2454 ลงวันที่ 7 พฤศจิกายน พ.ศ. 2556 ซึ่งเป็นสิทธิ์ของหัวหน้าครัวเรือนหรือสมาชิกในทะเบียนครัวเรือนเกษตรกรเดียวกัน ส่วนคุณสมบัติของคนกรีดยางพาราที่เข้าร่วมโครงการนี้ได้คือ (1) ขึ้นทะเบียนกับการยางแห่งประเทศไทยเรียบร้อยแล้ว (2) กรีดยางพาราให้กับเกษตรกรชาวสวนยาง

ที่มีรายชื่อในทะเบียนเกษตรกรชาวสวนยางของกรมส่งเสริมการเกษตรปี 2557/2558 (3) มีบัญชีเงินฝากของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) และ (4) ในกรณีที่มีคนกรีดยางพารามากกว่า 1 คน คนกรีดยางพาราที่เป็นตัวแทนรับเงินจะต้องมีบัญชีเงินฝากของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) (การยางแห่งประเทศไทย, 2559ข)

สถานที่รับแจ้งเข้าร่วมโครงการนี้คือ (1) การยางแห่งประเทศไทยจังหวัด/การยางแห่งประเทศไทยอำเภอ/ศูนย์ปฏิบัติการสงเคราะห์สวนยางจังหวัด (2) สำนักงานเกษตรอำเภอตามข้อตกลงความร่วมมือระหว่างกรมส่งเสริมการเกษตรกับการยางแห่งประเทศไทย และ (3) สถานที่อื่นตามที่กำหนด ทั้งนี้เกษตรกรเจ้าของสวนยางพารา/ผู้เช่าสวนยางพารา และคนกรีดยางพาราต้องมาแจ้งขอเข้าร่วมโครงการในพื้นที่ที่สวนยางพาราตั้งอยู่เท่านั้น โดยกำหนดระยะเวลาในการรับแจ้งตั้งแต่วันที่ 16 ธันวาคม พ.ศ. 2558 ถึง 29 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2559 หากไม่มาแจ้งขอใช้สิทธิ์เข้าร่วมโครงการภายในระยะเวลาที่กำหนดถือว่า ไม่ประสงค์จะเข้าร่วมโครงการ (การยางแห่งประเทศไทย, 2559ข)

โครงการนี้จัดอยู่ในประเภทโครงการเร่งด่วนตามนโยบายรัฐ เพื่อช่วยบรรเทาความเดือดร้อนของเกษตรกรชาวสวนยางและคนกรีดยางพาราในช่วงราคายางพาราดตกต่ำ เช่น ช่วยลดค่าใช้จ่ายในการทำสวนยางพารา ได้แก่ ค่าปุ๋ย ค่าวัสดุอุปกรณ์ช่วยเหลือด้านค่าครองชีพ ซึ่งเป็นมาตรการที่เห็นผลได้เร็ว เพราะเป็นการแจกเงินโดยตรงแก่เกษตรกรชาวสวนยาง แต่มีการกำหนดวงเงินที่ได้รับคือเจ้าของสวนยางพาราหรือผู้เช่าสวนยางพาราได้รับเงินสูงสุดไม่เกิน 13,500 บาทต่อครัวเรือน คนกรีดยางพาราได้รับเงินสูงสุดไม่เกิน 9,000 บาทต่อครัวเรือน ซึ่งวงเงินที่จำกัดนี้สามารถช่วยเหลือเกษตรกรชาวสวนยางและคนกรีดยางพาราได้เพียงระยะเวลานั้นสั้น และเป็นการเฉพาะหน้า ดังนั้นรัฐบาลจึงต้อง

กำหนดมาตรการอื่น ๆ ประกอบกันไปอย่างต่อเนื่อง และควรมุ่งไปสู่มาตรการแก้ไขปัญหานะเชิงโครงสร้าง ทั้งในระดับต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ เพื่อให้ได้ผลอย่างยั่งยืนต่อไป

(5) โครงการผลิตเพื่อเสริมรายได้ในสวนยางพาราตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

โครงการนี้ส่งเสริมให้เกษตรกรผู้รับการสงเคราะห์ปลูกแทนในช่วงปี พ.ศ. 2558–2564 ได้ใช้ประโยชน์จากพื้นที่ว่างระหว่างแถวต้นยางพาราสำหรับปลูกพืชคลุมดิน/พืชแซมยาง โดยการถ่ายทอดเทคโนโลยีการปลูกพืชคลุมดิน/พืชแซมยาง รวมถึงการสนับสนุนเงินทุนในอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 3 ต่อปี เพื่อใช้เป็นเงินทุนในการดำเนินการ (ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการนโยบายยางธรรมชาติ, 2557) เห็นได้ว่า โครงการนี้ให้ความสำคัญกับการปรับเปลี่ยนวิถีคิดเกี่ยวกับปลูกยางพาราเชิงเดี่ยวและแนวคิดการทำกรเกษตรภายใต้ระบบเศรษฐกิจแข่งขันเสรี มาเป็นระบบเกษตรกรรมยั่งยืนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้เกษตรกรชาวสวนยางในชุมชนได้สร้างนวัตกรรมจากฐานทรัพยากรและภูมิปัญญาท้องถิ่นของตนเอง รวมทั้งสร้างความมั่นคง ความยั่งยืน และความสมดุลในทุกมิติ

โครงการนี้มีมุ่งปรับเปลี่ยนแนวคิดและระบบการผลิตทางการเกษตรของเกษตรกรชาวสวนยาง จากการปลูกยางพาราเชิงเดี่ยวเพื่อขายไปสู่การทำสวนยางพาราอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงคือ มีทั้งผลผลิตยางพาราเพื่อขาย และผลผลิตจากพืชชนิดอื่นและสัตว์เลี้ยงเพื่อบริโภคหรือใช้สอยในครัวเรือน ขาย หรือแบ่งปันในชุมชน โดยยึดถือหลักความพอประมาณ ความมีเหตุผล ตลอดจนการมีภูมิคุ้มกันบนฐานทรัพยากรและภูมิปัญญาท้องถิ่นควบคู่กับการมีคุณธรรม ซึ่งเป็นโครงการที่ดี แต่เกษตรกรชาวสวนยางส่วนใหญ่ยังไม่ค่อยสนใจที่จะทำ อาจเนื่องมาจากการขาดทักษะ ความรู้ และความมั่นใจ เช่น ไม่ทราบว่าจะปลูกพืชชนิดใดในสวนยางพาราได้บ้าง

โดยพืชที่ปลูกนั้นจะไม่ส่งผลกระทบต่อกรเจริญเติบโตและการให้ผลผลิตของต้นยางพารา จะปลูกและดูแลพืชชนิดนั้นอย่างไร ตลาดของพืชชนิดนั้นอยู่ที่ไหน ซึ่งปัญหาเหล่านี้จำเป็นต้องมีโครงการอบรมและพาเกษตรกรไปศึกษาดูงาน การให้คำแนะนำ และการส่งเสริมให้เกษตรกรสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่จำเป็น เพื่อสร้างความรู้และความมั่นใจให้แก่เกษตรกรชาวสวนยาง

(6) โครงการควบคุมปริมาณการผลิตยางพารา

วิกฤตการณ์ราคายางพาราดตกต่ำอย่างต่อเนื่องในปัจจุบันเป็นผลมาจากการขยายพื้นที่ปลูกยางพาราในภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศไทย และในหลายประเทศทั่วโลก ส่งผลให้ผลผลิตยางพาราที่ออกสู่ตลาดมีปริมาณเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ประกอบกับเศรษฐกิจของประเทศจีน กลุ่มประเทศยุโรป และประเทศสหรัฐอเมริกายังไม่ฟื้นตัว ตลอดจนนโยบายปรับสมดุลในการพัฒนาและมาตรการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของประเทศจีน ซึ่งเป็นประเทศนำเข้ายางพารารายใหญ่ที่สุดของไทยและของโลก โดยมีการคาดการณ์ว่า เกษตรกรชาวสวนยางจะประสบกับปัญหาราคายางพาราดตกต่ำไปอีกหลายปี ส่งผลให้ในช่วงปลายปี พ.ศ. 2557 รัฐบาลไทยต้องปรับนโยบายยางธรรมชาติ โดยมีโครงการควบคุมปริมาณการผลิตยางพาราตั้งแต่เดือนตุลาคม พ.ศ. 2557 ถึง เดือนกันยายน พ.ศ. 2564 ซึ่งใช้งบประมาณจากเงินสงเคราะห์ที่จัดเก็บจากผู้ส่งออกยางพาราและบังคับ โดยไม่มีเป้าหมายเพื่อให้เกษตรกรชาวสวนยางตัดโค่นต้นยางพาราในสวนยางพาราเก่า 400,000 ไร่ แล้วปลูกแทน และมีการผ่อนปรนให้เกษตรกรชาวสวนยางที่ขอรับการสงเคราะห์สามารถเลือกปลูกพืชแบบผสมผสานได้ตามหลักเกณฑ์การพิจารณาให้การสงเคราะห์ปลูกแทนแบบเกษตรผสมผสาน

เกษตรกรชาวสวนยางที่ขอรับการสนับสนุนการปลูกแทนบางส่วน จะปลูกพืชแบบผสมผสานโดยไม่ปลูกยางพาราเลยก็ได้ หรืออาจ

ปลูกพืชร่วมยางเพื่อเสริมรายได้ โดยลดจำนวนต้นยางพาราที่ปลูกต่อไร่ลง และเพิ่มจำนวนพืชร่วมยางที่ปลูกต่อไร่ให้มากขึ้น ในกรณีนี้จำนวนต้นยางพาราที่ปลูกจะต้องไม่ต่ำกว่า 40 ต้นต่อไร่ตามเงื่อนไขของการยางแห่งประเทศไทย โครงการนี้หากมีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องในระยะยาว ควบคู่กับการให้ความรู้และการสร้างความมั่นใจให้แก่เกษตรกรชาวสวนยางในการปลูกพืชแบบผสมผสานและการปลูกพืชร่วมยาง คาดว่าจะทำให้การปลูกยางพาราเชิงเดี่ยวค่อย ๆ ปรับเปลี่ยนไปเป็นการปลูกพืชร่วมยางและพืชแบบผสมผสานมากขึ้น

2. นโยบายของหน่วยงานอื่น

(1) โครงการนิคมอุตสาหกรรมยางพารา โครงการนี้จัดตั้งในบริเวณนิคมอุตสาหกรรมฉลุงอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา รับผิดชอบโดยการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (กนอ.) มีเป้าหมายเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ผลผลิตยางพารา เพิ่มการจ้างงานในพื้นที่ และเพิ่มอุปสงค์การใช้ยางพาราภายในประเทศ ซึ่งจะส่งผลดีต่อราคายางพาราภายในประเทศ รวมทั้งช่วยสนับสนุนและส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ยางพาราที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในอนาคต

(2) การพัฒนาตลาดซื้อขายยางพาราล่วงหน้า

ตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าถือเป็นกลไกสำคัญในการป้องกันความเสี่ยงจากความผันผวนของราคาสินค้าเกษตรให้แก่เกษตรกร (ประยงค์ เนตยารักษ์, 2550) โดยเกษตรกรสามารถใช้ราคาจากตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าเป็นราคาอ้างอิงในการซื้อขาย ซึ่งงานวิจัยของสถาบันบัณฑิตบริหารธุรกิจศศินทร์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2556) พบว่า ในกรณีที่มีการป้องกันความเสี่ยงร้อยละ 50 ของผลผลิตยางพาราทั้งหมด ตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าจะช่วยลดความผันผวนของราคายางพาราได้ โดยค่าสัมประสิทธิ์ความแปรปรวนของราคายางพาราจะลดลงจากร้อยละ 30.0 เหลือร้อยละ 23.0 และทำให้ราคายางพารา

เฉลี่ยเพิ่มขึ้นร้อยละ 2.0 นอกจากนี้รายได้ของเกษตรกรชาวสวนยางที่สูญเสียไปจากความผันผวนของราคายางพาราจะลดลงร้อยละ 6.4 ของรายได้ หรือ 10,232 ล้านบาท

ปัจจุบันมีผลิตภัณฑ์ยางพาราที่มีการซื้อขายล่วงหน้าคือ ยางแผ่นรมควันชั้น 3 ซึ่งในช่วงราคายางพาราดกต่ำเช่นปัจจุบัน ได้ส่งผลให้จำนวนข้อตกลงซื้อขายล่วงหน้าลดลงอย่างต่อเนื่อง จาก 128,980 ข้อตกลงในปี พ.ศ. 2554 เหลือเพียง 44,073 ข้อตกลงในปี พ.ศ. 2557 ดังนั้นในปี พ.ศ. 2558 คณะกรรมการนโยบายยางธรรมชาติ (กนย.) จึงเห็นชอบให้องค์การสวนยางนำเงินกู้จากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) ภายใต้การดำเนินโครงการสร้างมูลค่าเพิ่มกันชนรักษาเสถียรภาพราคายางพาราจำนวน 140 ล้านบาทไปร่วมลงทุนในโครงการร่วมค้าเพื่อการซื้อขายล่วงหน้ายางพาราในตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าแห่งประเทศไทย ในส่วนของตลาดสัญญาซื้อขายล่วงหน้าก็ได้รวมศูนย์การซื้อขายสัญญาซื้อขายล่วงหน้ากับตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าแห่งประเทศไทย ซึ่งจะทำให้ผู้ลงทุนสามารถซื้อขายอนุพันธ์ทุกประเภทได้ภายใต้บัญชีเดียว และสามารถเข้าถึงการซื้อขายได้ง่ายขึ้น (รินใจ ชากรพิพัฒน์, 2558)

(3) แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดน 4 ปี (พ.ศ. 2561-2564) ฉบับปรับปรุง

แผนฉบับนี้ได้กำหนดยุทธศาสตร์เพื่อกำหนดทิศทางการพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดน (ปัตตานี ยะลา นราธิวาส สงขลา และสตูล) ไว้ 3 ประเด็น คือ (1) ส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติและวัฒนธรรม (2) ส่งเสริมการค้า การลงทุน พัฒนาโครงข่ายคมนาคม/ระบบโลจิสติกส์ และวางระบบป้องกันสาธารณภัย และ (3) พัฒนาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและกระบวนการสร้างมูลค่าเพิ่มสินค้ายางพารา และการตลาดอย่างเป็นระบบครบวงจร (สำนักบริหารยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดน, 2559)

ยางพาราเป็นพืชเศรษฐกิจที่มีความ

สำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของกลุ่มจังหวัดชายแดนภาคใต้ สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ที่ 3 ซึ่งมีกลยุทธ์สำคัญคือ (1) ส่งเสริมการบริหารจัดการ และเพิ่มความรู้แก่เกษตรกร ผู้ประกอบการเพื่อเพิ่มผลผลิต สนับสนุนเครื่องจักรอุปกรณ์ เครื่องมือ องค์ความรู้ ให้สถาบันเกษตรกร ในการบริหารจัดการ การแปรรูปผลผลิตให้เป็นผลิตภัณฑ์ เพื่อเพิ่มมูลค่า (2) พัฒนาศักยภาพและสนับสนุนสถาบันเกษตรกร กลุ่มเครือข่าย เกษตรกรชาวสวนยาง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต และสนับสนุนให้ดำเนินกิจกรรมเสริมในลักษณะรวมกลุ่ม เกษตรแปลงใหญ่ เป็นอาชีพเสริมเพื่อเพิ่มรายได้ (3) ส่งเสริมการวิจัย และพัฒนา คิดค้นนวัตกรรม การใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ เพื่อเพิ่มมูลค่ายางและผลิตภัณฑ์ยาง (4) ปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐาน แหล่งทรัพยากร และพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เพื่อสนับสนุน การเพิ่มมูลค่ายาง ผลิตภัณฑ์ยาง และสนับสนุนเมืองยาง (rubber city) และ (5) ส่งเสริมช่องทางการตลาดและการจำหน่ายสินค้าที่เกี่ยวข้องกับยางพารา ตัวชี้วัดที่สำคัญ ประกอบด้วย (1) ผลผลิตยางพาราเพิ่มขึ้น 5 กิโลกรัมต่อไร่ และ (2) ปริมาณการใช้ยางพาราแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ขั้นสุดท้ายจำนวน 14 ชนิด (สำนักบริหารยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดน, 2559)

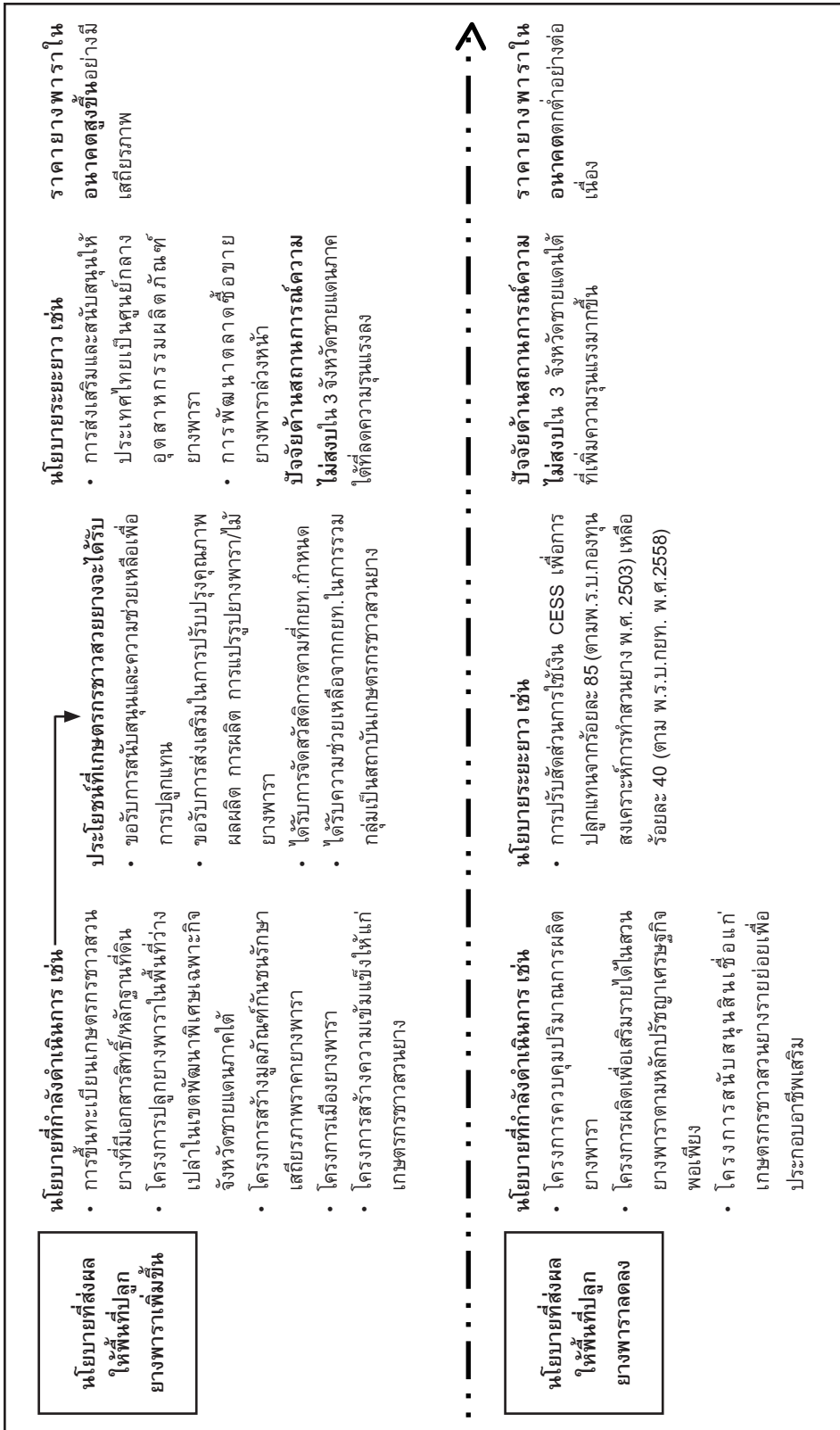
ยุทธศาสตร์นี้เป็นยุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรมยางพาราที่มองตลอดห่วงโซ่การผลิต ตั้งแต่ระดับต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ ซึ่งมีความสอดคล้องกับนโยบายชาติเป็นส่วนใหญ่ และตอบสนองความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ และมีจุดแข็ง เช่น มีโครงการต้นแบบการบริหารจัดการสวนยางพาราสู่เกษตรทางเลือกและสร้างรายได้เสริม เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันและกระจายความเสี่ยงด้านผลผลิตและด้านราคาในการทำสวนยางพารา ซึ่งเป็นแนวทางที่รัฐบาลให้ความสำคัญ

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

การทำสวนยางพาราเป็นอาชีพที่สำคัญของประชากรใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ แม้ว่าข้อมูล

สถิติจะแสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงพื้นที่ปลูกยางพาราในแต่ละปี อันเป็นผลมาจากปัจจัยต่าง ๆ เช่น อนาคตลักษณะของราคายางพารา สถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ นโยบายยางพาราของรัฐบาลในอดีตที่ผ่านมาจนกระทั่งปัจจุบันรัฐบาลได้ใช้นโยบายต่าง ๆ เพื่อช่วยลดเหลือเกษตรกรชาวสวนยางและผู้ประกอบกิจการยาง แต่สามารถช่วยได้เพียงระดับหนึ่งเท่านั้น และบางนโยบายใช้ได้เพียงระยะสั้น ผลกระทบจากนโยบายยางพาราของรัฐบาลต่อการปลูกยางพาราใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้สรุปได้ดังแสดงในภาพที่ 2

บทความนี้มีข้อเสนอแนะที่สามารถนำไปใช้ประกอบการกำหนดทิศทางการพัฒนานโยบายยางพาราไทย คือ (1) หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญกับการส่งเสริมและพัฒนาอุตสาหกรรมระดับปลายน้ำ รวมทั้งการสร้างมูลค่าและการเพิ่มมูลค่าผลผลิตยางพาราและผลิตภัณฑ์ยางพาราอย่างจริงจังและต่อเนื่อง เพื่อเพิ่มปริมาณการใช้ยางพาราภายในประเทศ ซึ่งจะช่วยลดความผันผวนของราคายางพาราและการพึ่งพิงตลาดต่างประเทศ ในขณะที่เดียวกันควรลดบทบาทในการแทรกแซงตลาดยางพารา และปล่อยให้ราคายางพาราเป็นไปตามกลไกตลาด (2) หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องควรกำหนดนโยบายที่เข้มงวดในการควบคุมการขยายพื้นที่ปลูกยางพารา และมุ่งเน้นการเพิ่มผลิตภาพ (ผลผลิตต่อไร่) รวมถึงการกำหนดนโยบายบริหารจัดการแรงงานและเพิ่มศักยภาพของแรงงานครัวเรือน เพื่อลดการจ้างแรงงานจากภายนอก ซึ่งจะนำไปสู่การลดต้นทุนการผลิตยางพารา และ (3) หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมให้เกษตรกรชาวสวนยางมีการบริหารจัดการความเสี่ยง ทั้งความเสี่ยงด้านผลผลิตและด้านราคา เช่น การส่งเสริมการทำเกษตรแบบผสมผสานในสวนยางพารา การส่งเสริมการปลูกพืชร่วมยาง การส่งเสริมการรวมกลุ่มของเกษตรกรชาวสวนยาง การพัฒนาตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้า

ภาพที่ 2 ผลกระทบจากนโยบายayangพาราของรัฐต่อการปลูกyangพาราใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่มา : จากการศึกษาวิเคราะห์

เอกสารอ้างอิง

- การยางแห่งประเทศไทย. (2559ก). *แผนวิสาหกิจการยางแห่งประเทศไทย (พ.ศ. 2560-2564)*. สืบค้นจาก http://www.rubber.co.th/download/article/article_20161102104613.pdf
- การยางแห่งประเทศไทย. (2559ข). *โครงการสร้างความเข้มแข็งให้แก่เกษตรกรชาวสวนยาง*. สืบค้นจาก http://www.rubber.co.th/ewt_news.php?nid=3838&filename=close
- เกษตรราภรณ์ สุวรรณชนะ. (2549). *การวิเคราะห์ผลกระทบนโยบายยางพาราของรัฐที่มีต่อผู้ผลิตและผู้บริโภคในประเทศไทย*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ชูชาติ ตันอังสนากุล, วรณดี สุทธินรากร. (2559). ทางออกเพื่อความมั่นคงในอาชีพของเกษตรกรผู้ปลูกยางพารา. *วารสารศึกษาศาสตร์ปริทัศน์*. 31(1) : 57-62.
- นิพนธ์ เกษตรานันท์. (2544). *การศึกษานโยบายยางธรรมชาติของประเทศไทย*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- บัญชา สมบูรณ์สุข, ประวัติ เวทย์ประสิทธิ์, ทวีศักดิ์ นิยมบัณฑิต, อาชีชัน แกสมาน, พีระพงศ์ ทีฆะสกุล. (2556). *แนวทางการแก้ปัญหาราคายางตกต่ำ*. สืบค้นจาก http://www.psu.ac.th/sites/files/n6062_doc13_09906.pdf
- ประยงค์ เนตยารักษ์. (2550). *เศรษฐศาสตร์การเกษตร*. กรุงเทพฯ : สามลดา.
- ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการนโยบายยางธรรมชาติ, สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2557). *แนวทางการพัฒนาการยางพาราทั้งระบบ*. สืบค้นจาก http://www.oae.go.th/download/download_hot/2557/The-rubber-development.pdf
- พลากร สัตย์เชื้อ, ปุรวิชัย พิทยาภินันท์. (2559). สิ่งจูงใจต่อการปลูกยางพาราในพื้นที่นาของเกษตรกรตำบลท่าข้าม อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา. *วารสารเกษตรพระจอมเกล้า*. 34(3) : 61-72
- พิชณะ คงยังยืน, ณรงค์ พลีรักษ์, สุพรรณ กาญจนสุพรรณ, แก้ว นวลฉวี. (2558). การติดตามการเปลี่ยนแปลงพื้นที่ปลูกยางพาราในจังหวัดจันทบุรี : หลักการการวิเคราะห์เชิงวัตถุประสงค์และแบบจำลอง. *วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร*. 10(1) : 96-107.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2558). *พระราชบัญญัติการยางแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2558*. สืบค้นจาก http://www.raot.co.th/article_attach/article_20150714182813.pdf
- ราชกิจจานุเบกษา. (2530). *พระราชบัญญัติกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2530*. สืบค้นจาก <http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2530/A/269/1.PDF>
- รินใจ ชากรพิพัฒน์. (2558). *พัฒนาการอนุพันธ์ : จากอดีตสู่อนาคต*. สืบค้นจาก <http://portal.settrade.com/blog/rinjai/2015/05/07/1563>
- ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร, กรมส่งเสริมการเกษตร. (2561). *รายงานข้อมูลภาวะการผลิตยางพาราใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้*. (เอกสารไม่ตีพิมพ์).
- สถาบันบัณฑิตบริหารธุรกิจศศินทร์. (2556). *โครงการพัฒนาระบบตลาดสินค้าเกษตรของประเทศไทยโดยใช้กลไกตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้า*. กรุงเทพฯ : สถาบันบัณฑิตบริหารธุรกิจศศินทร์.
- สมบูรณ์ เจริญจิระตระกูล, อิศรา ร่มเย็น, พลากร สัตย์เชื้อ. (2560). *พัฒนาการระบบการปลูกพืชร่วมยางในภาคใต้ : ปัญหาและอุปสรรคในการขับเคลื่อน*. *วารสารวิทยาศาสตร์ สาขา*

สังคมศาสตร์. 38(2) : 588–599.

สำนักบริหารยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดน. (2559). *แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดน 4 ปี (พ.ศ. 2561–2564) ฉบับปรับปรุง*. สงขลา : สำนักบริหารยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดน.

องอาจ ทองประดับ, อุไรวรรณ ทองแกมแก้ว. (2561). นโยบาย ราคายางพารา และทัศนคติของเกษตรกรที่มีผลต่อการปลูกยางพารา : กรณีศึกษาในจังหวัดพัทลุง. *แก่นเกษตร*. 46(ฉบับพิเศษ 1) : 232–238.

Somboonsuke B, Wettayaprasit P. (2013). *Agricultural System of Natural Para Rubber Smallholding Sector in Thailand: System, Technology, Organization, Economy, and Policy Implication*. Bangkok : Extension and Training Office (ETO), Kasetsart University.

เส้นไหมใยฝ้ายภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่ความเป็นเอกลักษณ์ในจังหวัดศรีสะเกษ

Silk Cloth, Cotton Fiber : from Local Wisdom to Sisaket Identity

พัชราพรราชฤทธิ์เวทย์¹ ญาณิศา ศรีบุญเรือง² นิตยา มณีนิล³ ชลธิชา โรจนแสง⁴

Patchara Pratwet¹ Yanisa Sriboonruang² Nittaya Manenin³ Chonthicha Rojanasang⁴

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง “เส้นไหมใยฝ้ายภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่ความเป็นเอกลักษณ์ในจังหวัดศรีสะเกษ” มีวัตถุประสงค์เพื่อออกแบบและศึกษาขั้นตอนวิธีการทอผ้าลายดอกลำดวน เทคนิคมัดหมี่ที่เป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดศรีสะเกษ รวมทั้งถ่ายทอดองค์ความรู้เกี่ยวกับการทอผ้าเหียบผสมลายดอกลำดวนเทคนิคมัดหมี่แก่กลุ่มทอผ้าในจังหวัดศรีสะเกษ โดยใช้กระบวนการวิจัย 6 ขั้นตอนได้แก่ 1) ศึกษาสภาพบริบทพื้นฐาน 2) จัดประชุมเสวนาผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง 3) ออกแบบลายผ้า และสร้างลายผ้า 4) จัดประชุมสอบถามความพึงพอใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง 5) จัดอบรมเชิงปฏิบัติการ 6) สรุปผล และประเมินผลกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย ตัวแทนองค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน กลุ่มทอผ้า และคณะกรรมการในจังหวัดศรีสะเกษจำนวน 55 คน และ กลุ่มเป้าหมายได้แก่ กลุ่มทอผ้า ที่อยู่ในจังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 30 คน โดยการเลือกแบบจำเพาะเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาทางสถิติโดยใช้ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการพรรณนาเนื้อหา

ผลการศึกษาพบว่า 1) ออกแบบลายผ้าทอมีรูปดอกลำดวนดอกไม้ประจำจังหวัดศรีสะเกษโดยใช้คอมพิวเตอร์กราฟิกในการออกแบบแล้วได้ลวดลายที่นำมา มัดหมี่ลายดอกลำดวนเพื่อให้เป็นเอกลักษณ์ของชาวจังหวัดศรีสะเกษ 2) วิธีการทอมี 8 ขั้นตอน คือ 1) การฟอกเส้นไหม 2) การคั้นหมี่ 3) การมัดหมี่ 4) การย้อมสี 5) การแก้มือหมี่ 6) การปั่นหลอด 7) การร้อยไหม 8) การทอผ้า 3) ถ่ายทอดองค์ความรู้เกี่ยวกับการทอผ้าเหียบผสมลายดอกลำดวนโดยใช้เทคนิคมัดหมี่ มีความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายที่มีต่อลายดอกลำดวนในจังหวัดศรีสะเกษพบว่าระดับความคิดเห็นความพึงพอใจรวมทุกด้านโดยรวมอยู่ในระดับ มากมีค่าเฉลี่ย 4.13 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.72 ซึ่งความเป็นเอกลักษณ์ของลวดลายเสริมสร้าง

¹ อาจารย์ คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ Tel. 087-1752288 E-mail : patwet2504@yahoo.co.th

² อาจารย์ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ Tel. 0815932266 E-mail : yanisa8448@hotmail.com

³ อาจารย์ คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ Tel. 0831259428 E-mail : yui22yui@hotmail.com

⁴ อาจารย์ คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ Tel. 089506006 E-mail : aomsinkku@hotmail.com

¹ Teacher Faculty of Education, Sisaket Rajabhat University tel. 087-1752288 E-mail patwet2504@yahoo.co.th

² Teacher Faculty of Business Administration and Accounting, Srisaket Rajabhat University. Tel. 0815932266 E-mail : yanisa8448@hotmail.com

³ Teacher Faculty of Education, Sisaket Rajabhat University, Srisaket Rajabhat University. Tel. 0831259428 E-mail : yui22yui@hotmail.com

⁴ Teacher Faculty of Education, Sisaket Rajabhat University, Srisaket Rajabhat University. Tel. 089506006 E-mail : aomsinkku@hotmail.com

จิตสำนึกในการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมของท้องถิ่นและเป็นรากฐานวัฒนธรรมเป็นภูมิปัญญาของคนในสังคมที่น่าภาคภูมิใจควรค่าแก่การศึกษา และอนุรักษ์ไว้ให้คงอยู่สืบไป

คำสำคัญ : เส้นไหมใยฝ้าย, ภูมิปัญญาท้องถิ่น, เอกลักษณ์ในจังหวัดศรีสะเกษ

Abstract

This study entitled “Local silk and cotton weaving for Sisaket identity” celebrates local weaving patterns and investigates the special weaving technique referred to as Mudmee. The study aimed to transfer the Mudmee weaving technique to other weaving communities in Sisaket. The research methods and procedures were (1) studying basic silk weaving information (2) conducting a focus group (3) creating woven patterns (4) scheduling meetings for stakeholders (5) conducting workshops and finally (6) summarizing and evaluating the workshops. A total of thirty candidates agreed to participate in this study which included representatives from both government and the private sector. They were selected by purposive sampling. Research instruments included questionnaires, and an interview. Data were analyzed statistically to determine percentage, mean, standard deviation and as well as content analysis.

The results of the current study reveal that (1) computer graphics can be used to create the woven patterns, which could then be used as the identity of Sisaket. The weaving procedures included (1) silk washing (2) silk preparation (3) silk tightening (4) silk coloring (5) taking yarn from silk (6) putting silk into weaving machine (7) silk patterning and (8) weaving silk. The current study further yields the satisfactory level was high, with a mean of 4.13, and standard of deviation at 0.72. This process can possibly lead to the preservation of local identity, which should be promoted.

Keywords: Silk cloth cotton fibers, local wisdom, Sisaket identity

บทนำ

ในปัจจุบันสังคมไทยได้ก้าวเข้าสู่ความเป็นโลกาภิวัตน์อย่างเต็มตัว ส่งผลให้เกิดการไหลบ่าทางวัฒนธรรมจากต่างชาติเข้ามาสู่สังคมไทยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ไม่ว่าจะเกิดจากการเชื่อมโยงทางสังคมในโลกเศรษฐกิจโลกของการสื่อสารโลกของระบบการศึกษาและการคมนาคมที่สะดวกรวดเร็ว สิ่งต่างๆเหล่านี้มาซึ่งการแลกเปลี่ยน หybrid และ การหลอมไหลในวัฒนธรรมต่างชาติ ที่มีความโดดเด่น และแปลกใหม่ จนส่งผลกระทบต่อขนบธรรมเนียม ประเพณีค่านิยม ในสังคมวัฒนธรรมของชาวไทย โดยเฉพาะวัฒนธรรมในชนบทที่กำลังหลงระเหิงกับวิถีการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากการไหลบ่าทางวัฒนธรรมจากต่างชาติเข้ามาสู่สังคมไทย และกำลังส่งผลกระทบต่อ การหลงลืมรากเหง้าทางวัฒนธรรมของตนเอง ร้ายแรงหนักถึงขั้นดูถูกเหยียดหยามวัฒนธรรม และภูมิปัญญาดั้งเดิมที่มีคุณค่า ในอดีต ชาวไทยมีการใช้ผ้าทอมาช้านาน (พนารัตน์ เดชกุลทอง. 2552 : 1) ซึ่งการทอผ้าไหมเป็นวัฒนธรรมพื้นฐานเกี่ยวกับเครื่องนุ่งห่มเป็นงานฝีมือที่ต้องการเรียนรู้ที่ได้รับสืบทอดมาจากบรรพบุรุษประกอบกับความสามารถพิเศษ อิทธิพลสิ่งแวดล้อม ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ปรับปรุงให้เกิดลวดลายใหม่ที่สวยงามและไม่ซ้ำแบบใคร โดยอาจจะผสมผสานระหว่างลายเก่า กับลายใหม่ที่คิดประดิษฐ์ขึ้นเองหรือนำลายเก่าที่มีมาแต่เดิมหลายลายทอสลับกันก่อให้เกิดลายใหม่ขึ้นโดยแยกจุดกำเนิดของลวดลายต่างๆ อย่างเด่นชัดลายที่เกิดจากความคุ้นเคยกับสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ เช่น ลายหมากบก (กระบกหรือจะบก) ลายแมงมุม ลายม้าแล่น (ม้าวิ่ง) ลายเขี้ยวปลาลายปีกไก่ ลายดอกแก้ว ฯลฯ ลายที่เกิดจากอิทธิพลความเชื่อทางศาสนาเกิดจากการเข้าวัดทำบุญยิ่งพุทธศาสนิกชนที่ดีทั้งหลายนำลักษณะส่วนประกอบต่างๆ ภายในวัดมาประดิษฐ์เป็นลายผ้า เสื้อผ้าที่สวมใส่จะขึ้นอยู่กับนิสัยการสืบทอดต่อ ๆ กันมาอาจจะเกิดจากการผสม

ผสานระหว่างอิทธิพลทางวัฒนธรรมและนำมาประยุกต์ใช้หรือเปลี่ยนแปลง ซึ่งเป็นลักษณะที่เกิดขึ้นอย่างมั่นคงในสังคม โครงร่างของเสื้อผ้ามีความแตกต่างกันอย่างชัดเจนในแต่ละยุคของประวัติศาสตร์ ช่วงเวลาซึ่งอาจจะแตกต่างกันนับร้อยปีในแต่ละยุค แต่เมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วจากการขนส่ง และธุรกิจก็ทำให้นระยะเวลาที่ห่างกันให้สั้นลงได้ (ประไพทองเชิญ. 2548 : 3 – 25) ผ้าไหมไทยเป็นมรดกทางวัฒนธรรมอันล้ำค่า และเป็นเอกลักษณ์ของไทย ที่มีการถ่ายทอดจากบรรพชนสู่สังคมยุคปัจจุบัน ซึ่งในอดีตนั้น ผ้าไหมก็เป็นที่รู้จักกันในวงแคบๆ ของชุมชนที่ผลิตกันเอง ใช้กันเองเฉพาะในแต่ละกลุ่ม มิได้ขยายออกสู่สังคมอันกว้างไกล สมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ ทรงมีวิสัยทัศน์อันยาวไกลได้ทรงนำ ผ้าไหมไทยออกสู่ตลาดโลก จนกระทั่งทุกวันนี้ ใครก็รู้จักผ้าไหมไทย พระองค์ทรงเป็นผู้นำในการแต่งกายชุดไหมไทย พระราชนิยมในคราวตามเสด็จ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จพระราชดำเนินเยือนประเทศสหรัฐอเมริกา และยุโรปทำให้ผ้าไหมเป็นที่รู้จักกันแพร่หลายไปทั่วโลก ถือได้ว่าเป็นการขยายตลาดผ้าไหมไทยสู่สากลครั้งยิ่งใหญ่ และนอกเหนือนั้น การนำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาใช้ในการสร้างสรรค์งานการพัฒนาลวดลายปักผ้าเพื่อให้นั้น สมองต่อจินตนาการการสร้างสรรคและความต้องการงานที่แปลกใหม่ โดยเฉพาะ การนำเทคนิคของคอมพิวเตอร์กราฟิกมาประยุกต์ใช้ในส่วนจากรูปภาพ ซึ่งช่วยให้ภาพมีมิติ มีสีสัน มีชีวิตชีวารวมทั้งยัง การลดต้นทุนการผลิต ลดขั้นตอนการผลิต

จังหวัดศรีสะเกษ เป็นจังหวัดที่มีความหลากหลายทางภูมิศาสตร์ ซึ่งส่งผลต่อความเป็นอยู่ของชาว ศรีสะเกษ โดยเฉพาะสภาพความไม่อุดมสมบูรณ์ของพื้นที่ ทำให้ชาวศรีสะเกษ มีความเป็นอยู่อย่างยากลำบาก ส่วนความเป็นมาทางประวัติศาสตร์และโบราณคดีก็ส่งผลให้ศรีสะเกษเป็นแหล่งรวมของชาติพันธุ์หลายกลุ่มอันนำไปสู่

วัฒนธรรมอันหลากหลายของศรีสะเกษทางวัฒนธรรม โดยรวมชาติพันธุ์ ลาว เขมร ส่วย เยอ ด้วยกัน แต่อย่างไรก็ดีวัฒนธรรมของชาติพันธุ์ที่มีร่วมกันของชาวศรีสะเกษ คือ การทอผ้า ซึ่งมีเอกลักษณ์แตกต่างไปตามชาติพันธุ์ ดังนั้นสภาพทางภูมิศาสตร์และความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ทางโบราณคดี ย่อมส่งผลต่อการแบ่งกลุ่มชนตามวัฒนธรรมรวมถึงวัฒนธรรมการทอผ้าของชาวศรีสะเกษด้วย จากเหตุผลดังกล่าวมาข้างต้น จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษา“เส้นไหมใยฝ้ายภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่ความเป็นเอกลักษณ์ในจังหวัดศรีสะเกษ” เพื่อออกแบบ ศึกษาขั้นตอนวิธีการทอผ้าเหยียบผสม ลายดอกลำดวนเทคนิคมัดหมี่ที่เป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดศรีสะเกษและถ่ายทอดองค์ความรู้เกี่ยวกับการทอผ้าเหยียบผสมลายดอกลำดวนเทคนิคมัดหมี่แก่กลุ่มทอผ้า เพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมของท้องถิ่นในจังหวัดศรีสะเกษต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อออกแบบลายผ้าทอมือรูปดอกลำดวนดอกไม้ประจำจังหวัดศรีสะเกษ
2. เพื่อศึกษาขั้นตอนวิธีการทอผ้าเหยียบผสม ลายดอกลำดวนเทคนิคมัดหมี่ที่เป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดศรีสะเกษ
3. เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้เกี่ยวกับการทอผ้าเหยียบผสมลายดอกลำดวนเทคนิคมัดหมี่แก่กลุ่มทอผ้าในจังหวัดศรีสะเกษ

วิธีการวิจัย

ในการศึกษาวิจัย เรื่อง“เส้นไหมใยฝ้ายภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่ความเป็นเอกลักษณ์ในจังหวัดศรีสะเกษ” ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) เข้าด้วยกันโดยผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการดำเนินการวิจัยไว้ 6 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพบริบทพื้นฐาน

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดชุมชนที่ศึกษาหรือเป็นสนาม (Field) โดยใช้ขอบเขตบริบททางสังคม ประวัติศาสตร์ ประเพณี วัฒนธรรม ความเชื่อ ซึ่งเป็นการศึกษาเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของชุมชนเกี่ยวกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และบริบทต่างๆ ในจังหวัดศรีสะเกษ ซึ่งผู้วิจัยจำเป็นต้องศึกษาและทำความเข้าใจอย่างถ่องแท้ วิเคราะห์สังเคราะห์พิจารณาข้อมูลต่าง ๆ อย่างละเอียดในแง่มุมและมิติต่าง ๆ อย่างสัมพันธ์และต่อเนื่องกัน ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้เข้าไปศึกษาในชุมชนโดยการประสานงานผู้นำท้องถิ่นทั้งผู้นำท้องถิ่นที่เป็นทางการและผู้นำท้องถิ่นที่ไม่เป็นทางการในระดับต่างๆ ของชุมชนตลอดจนเป็นศูนย์รวมทางจิตใจของชาวบ้านทุกกลุ่มจากนั้นได้ชี้แจงถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยพร้อมทั้งได้ทำหนังสือขออนุญาตศึกษาวิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลในชุมชนในมิติทางด้านการพัฒนา การปกครอง การเกษตร การสาธารณสุข การศึกษาข้อมูลเรื่องความเชื่อ ภาษา สภาพทางสังคม วัฒนธรรม และบริบทต่างๆ ของชุมชน เพื่อให้เห็นภาพรวม (Holistic View) ของชุมชนในเบื้องต้นโดยการดำเนินการสร้างความสัมพันธ์และการยอมรับกับชุมชน (Rapport) ซึ่งผู้วิจัยได้แนะนำตนเองกับผู้นำของชุมชนคือเจ้าอาวาสวัดผู้อำนวยการโรงเรียน กำนัน หัวหน้าสถานีอนามัย ผู้ใหญ่บ้านผู้อาวุโสของหมู่บ้านและผู้ที่เป็นผู้นำแบบไม่เป็นทางการรวมถึงแกนนำของชุมชนพร้อมกับเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานของชุมชนด้านสภาพความเป็นอยู่สภาพทางด้านสังคม เศรษฐกิจวัฒนธรรมสุขภาพการประกอบอาชีพและบริบทต่าง ๆ ของชุมชนโดยการแนะนำตนเองของผู้วิจัยดำเนินการในลักษณะที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้นำของชุมชนในจังหวัดศรีสะเกษคือเจ้าอาวาสวัดผู้อำนวยการโรงเรียนกำนัน หัวหน้าสถานีอนามัย

ผู้ใหญ่ ผู้อาวุโสของหมู่บ้าน กลุ่มทอผ้าและผู้ที่เป็นผู้ นำแบบไม่เป็นทางการรวมถึงแกนนำของชุมชน พร้อมกับเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานของชุมชนด้าน สภาพความเป็นอยู่สภาพทางด้านสังคมเศรษฐกิจ วัฒนธรรมและบริบทต่าง ๆ เกี่ยวกับการทอผ้าของ ชุมชนโดยการแนะนำตนเองของผู้วิจัยดำเนินการ ในลักษณะที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ รวม ทั้งหมด 100 คนโดยการสุ่มแบบเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในขั้นตอนที่ 1

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ในขั้นตอนนี้คือ แบบสัมภาษณ์ มีขั้นตอนในการสร้างตามลำดับวิธี การสร้างแบบสัมภาษณ์ด้านขั้นตอนการดำเนินงาน ด้านวิทยากร / ผู้เชี่ยวชาญ ศึกษาเอกสาร ตำราและ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เทคนิคการสร้างแบบสัมภาษณ์ กำหนดประเด็นต่าง ๆ ที่ต้องการทราบสร้างแบบ สัมภาษณ์ฉบับร่างเสนอต่อคณะที่ปรึกษางานวิจัย นำแบบสัมภาษณ์ที่แก้ไขเรียบร้อยแล้วตามข้อ 4 เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องตรงกับ และจุดประสงค์ที่ต้องการทราบปรับปรุงแก้ไขจาก ผลการประเมินตามข้อ 5 จัดพิมพ์แบบสัมภาษณ์ เป็นฉบับจริง สำหรับใช้กับกลุ่มเป้าหมายต่อไป

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลการศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษากาสนาม ซึ่งจะรวบรวมข้อมูลจาก การสำรวจที่เกี่ยวกับบริบทพื้นฐาน ในจังหวัด ศรีสะเกษ โดยใช้การสัมภาษณ์

3. การเก็บรวบรวมข้อมูลตลอดระยะเวลาที่ รวบรวมข้อมูลในสนาม ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลและ วิเคราะห์ข้อมูลไปพร้อม ๆ กันคือ หลังจากรวบรวม ข้อมูลเสร็จในแต่ละครั้ง ผู้วิจัยจัดบันทึกข้อมูลอย่าง ละเอียดพร้อมจัดหมวดหมู่ตามประเด็นที่ต้องการ ศึกษา และทำการวิเคราะห์เบื้องต้นเพื่อใช้เป็น แนวทางในการเก็บรวบรวมข้อมูลในสนามครั้ง ต่อ ๆ ไปด้วย รวมทั้งใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลใน ภาพรวม พร้อมตรวจสอบความครบถ้วนข้อมูล โดย ตรวจสอบว่าข้อมูลที่รวบรวมมา มีข้อมูลเพียงพอ ตามประเด็นคำถามการวิจัยหรือไม่ ถ้าข้อมูลไม่ตรง กันจะทำ การตรวจสอบอีกครั้งว่าข้อมูลที่เป็นจริง

เป็นอย่างไร สำหรับการตรวจสอบข้อมูล ผู้วิจัยใช้ วิธีการตรวจสอบแบบสามเส้า

ขั้นตอนที่ 2 จัดประชุมเสวนาผู้มีส่วน เกี่ยวข้อง

จัดประชุมเสวนา ตัวแทนองค์กรภาครัฐ ภาค เอกชน กลุ่มทอผ้า และคณะกรรมการในจังหวัด ศรีสะเกษ ประกอบด้วย ประชาสัมพันธ์จังหวัด ศรีสะเกษ 4 คน หอการค้าจังหวัดศรีสะเกษ 4 คน วัฒนธรรมจังหวัดศรีสะเกษ 2 คน วัฒนธรรม อำเภอยะจาก 22 อำเภอ = 22 คน ท้องถิ่นจังหวัด 1 คน พัฒนาชุมชนจังหวัดศรีสะเกษ 2 คน กลุ่มทอ ผ้า 10 คน นักวิจัย 5 คน และคณะกรรมการ 5 คน รวมทั้งสิ้น 55 คน ประเด็นหลักๆ คือ รูปสัญลักษณ์ ดอกไม้ทอ มาประดิษฐ์เป็นลายผ้าทอ เอกลักษณ์ของจังหวัดศรีสะเกษ และระดมความคิด เบื้องต้นเกี่ยวกับประเด็นการวิจัยที่อาจแตกต่างกัน ไปในแต่ละท้องถิ่น ตลอดจนเพื่อปรึกษาหารือ สร้าง ข้อตกลง และกำหนดแนวทางคร่าว ๆ ในการ วางแผนงานวิจัย ซึ่งในขั้นตอนนี้ได้ ในเอกลักษณ์การ ทอผ้าของชาติพันธุ์ในจังหวัดศรีสะเกษ ขั้นตอนการ ทอผ้า ลายการทอผ้า

ขั้นตอนที่ 3 ออกแบบลายผ้า และสร้างลายผ้า การออกแบบลวดลายทอจะออกแบบด้วย เครื่องคอมพิวเตอร์ซึ่งจะมี ลายที่คมชัดเจนและ สร้างลายโดยใช้เทคนิคมัดหมี่ทอผสมลายลูกแก้ว(4 ตะกอ)ซึ่งเป็นการทอผ้า(ผ้าเหยียบ)ของกลุ่มทอ ผ้าในจังหวัดศรีสะเกษ

ขั้นตอนที่ 4 จัดประชุมเสวนาผู้มีส่วน เกี่ยวข้อง

โดยการจัดประชุมเสวนาตัวแทนองค์กรภาค รัฐ ภาคเอกชน กลุ่มทอผ้า และคณะกรรมการใน จังหวัดศรีสะเกษ ประกอบด้วย ประชาสัมพันธ์ จังหวัดศรีสะเกษ 4 คน หอการค้าจังหวัดศรีสะเกษ 4 คน วัฒนธรรมจังหวัดศรีสะเกษ 2 คน วัฒนธรรม อำเภอยะจาก 22 อำเภอ = 22 คน ท้องถิ่นจังหวัด 1 คน พัฒนาชุมชนจังหวัดศรีสะเกษ 2 คน กลุ่มทอ ผ้า 20 คน รวมทั้งสิ้น 55 คน เพื่อสอบถามความ

พึงพอใจที่มีต่อลายดอกลำดวนในจังหวัดศรีสะเกษ ประเด็นหลักๆ คือ รูปสัญลักษณ์ดอกลำดวน มาประดิษฐ์เป็นลายผ้าทอเอกลักษณ์ของจังหวัดศรีสะเกษ

ขั้นตอนที่ 5 จัดอบรมเชิงปฏิบัติการ

อบรมกลุ่มทอผ้าจำนวน 30 คน โดยวิทยากรจากโครงการส่งเสริมศิลปาชีพจังหวัดศรีสะเกษ ในหัวข้อดังนี้ วิธีการทอผ้า และการสร้างลายดอกลำดวนการวิเคราะห์ผลการประเมินกระบวนการถ่ายทอดองค์ความรู้การทอผ้าลายดอกลำดวน โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานตามแบบของลิเคิร์ต (Likert's scale) โดยกำหนดค่าคะแนนตามแบบประเมินความถูกต้องที่

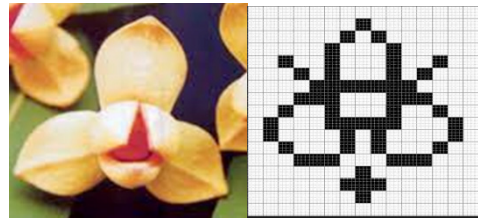
ขั้นตอนที่ 6 สรุปผลและประเมินผล

โดยการทำเป็นสื่อเพื่อแจกจ่าย เช่น รายงานวิจัยก็อาจทำเป็นหนังสือ แผ่นพับ รายงานโปสเตอร์พิมพ์แจกในนิทรรศการผลงานการทอผ้าลายดอกลำดวน

ผลการวิจัย

1. การออกแบบลวดลายผ้ามัดหมี่ โดยศึกษาจากรูปดอกลำดวนดอกไม้ประจำจังหวัดศรีสะเกษเป็นแรงบันดาลใจในการออกแบบลวดลายให้เกิดเป็นผ้าทอมือเทคนิคมัดหมี่ที่เป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดศรีสะเกษ พบว่าดอกลำดวนเป็นดอกไม้ประจำจังหวัดศรีสะเกษ ดังภาพที่ 1 ดังนั้น ผู้ออกแบบจึงได้นำมาประยุกต์สอดแทรกโดยใช้คอมพิวเตอร์กราฟิกในการออกแบบแล้วได้ลวดลายที่นำมามัดหมี่ลายดอกลำดวนเพื่อให้เป็นเอกลักษณ์ของชาวจังหวัดศรีสะเกษ และตัวแทนองค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน กลุ่มทอผ้า และคณะกรรมการในจังหวัดศรีสะเกษ ประกอบด้วยประชาสัมพันธ์จังหวัดศรีสะเกษ 4 คน หอการค้าจังหวัดศรีสะเกษ 4 คนวัฒนธรรมจังหวัดศรีสะเกษ 2 คน วัฒนธรรมอำเภอๆ ละจาก 22 อำเภอ = 22

คน ท้องถิ่นจังหวัด 1 คน พัฒนาชุมชนจังหวัดศรีสะเกษ 2 คน กลุ่มทอผ้า 20 คน รวมทั้งสิ้น 55 คน มีความพึงพอใจที่มีต่อลายดอกลำดวน โดยเป็นชายร้อยละ 38.18 หญิงร้อยละ 61.82 มีอายุตั้งแต่ 30-40 ปี เป็นร้อยละ 21.82 อายุตั้งแต่ 40- 50 ปี เป็นร้อยละ 38.18 อายุ 50 ปีขึ้นไป เป็นร้อยละ 40 ระดับการศึกษา มัธยมศึกษาตอนปลายเป็นร้อยละ 12.73 อาชีวศึกษาเป็นร้อยละ 14.55 ปริญญาตรีเป็นร้อยละ 32.73 สูงกว่าปริญญาตรีเป็นร้อยละ 40 อาชีพหลักเกษตรกรกรรมเป็นร้อยละ 9.09 รับจ้างทั่วไปเป็นร้อยละ 9.09 รับราชการเป็นร้อยละ 40 พนักงานบริษัทเป็นร้อยละ 23.64 อื่นๆ เป็นร้อยละ 18.18

ภาพที่ 1 ลายดอกลำดวน

2. ขั้นตอนวิธีการทอผ้าเหยียบผสม ลายดอกลำดวนเทคนิคมัดหมี่ที่เป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดศรีสะเกษโดยการนำเอาผ้าลายมัดหมี่โคมห้า และโคมสายโดยวาดหมี่โคม5ออกเป็นกลีบดอกลำดวน และโคมสามให้เป็นเกสรของดอกลำดวน แล้วต่อเอื้อหรือสายให้เป็นก้านดอก ลำหมี่ที่ใช้มัดลายดอก ลำดอก 41 ลำ จากนั้นขึ้นลำหมี่ทั้งหมด 41 ลำ มัดเนาด้วยเชือกฟางรอบแรกคือรอบกลีบดอกลำดวนเมื่อมัดเสร็จเรียบร้อยแล้วนำออกจากโองมัดนำไปแช่น้ำให้น้ำซึมผ่านเข้าไปในข้อหมี่เพื่อที่จะให้แห้งต่อการย้อมสีที่กลีบดอกลำดวน เมื่อได้สีมาแล้วนำมามัดโอบที่กลีบดอก เมื่อได้กลีบดอกแล้วนำไปย้อมสีเพื่อให้ได้เกสร และมีวิธีการทอ 8 ขั้นตอน ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 ผ้าทอลายดอกกลาดวน

3. ถ่ายทอดองค์ความรู้ โดยการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการทอผ้าเหียบผสมลายดอกกลาดวนเทคนิคมัดหมี่แก่กลุ่มทอผ้าในจังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 30 คน ซึ่งมีวิธีการทอ 8 ขั้นตอน คือ 1) การฟอกเส้นไหม 2) การคันหมี่ 3) การมัดหมี่ 4) การย้อมสี 5) การแก้มือ 6) การปั่นหลอด 7) การร้อยไหม 8) การทอผ้า ซึ่ง พบว่า กระบวนการถ่ายทอดองค์ความรู้การทอผ้าลายดอกกลาดวนโดยรวมมีระดับมาก โดยเรียงลำดับจากมากคือ ผู้เชี่ยวชาญมีเทคนิค/วิธีการเล่าและถ่ายทอดองค์ความรู้ใหม่อย่างน่าสนใจ ($\bar{X} = 4.27$, S.D = 0.62) รองลงมาด้านวิทยากร / ผู้เชี่ยวชาญ ความรู้ความสามารถในเรื่องการทอผ้าของผู้เชี่ยวชาญ ($\bar{X} = 4.23$, S.D = 0.71) น้อยที่สุด ความเหมาะสมของขั้นตอนในการรวบรวมองค์ความรู้ให้เป็นระบบ ($\bar{X} = 3.93$, S.D = 0.64) และมีความพึงพอใจที่มีต่อลายดอกกลาดวน โดยการจัดนิทรรศการเผยแพร่ผลงานแก่กลุ่มทอผ้าและผู้เข้าร่วมชม จำนวน 100 คน พบว่าระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการเข้าชมนิทรรศการรวมทุกด้านโดยรวมอยู่ในระดับ มาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือด้านเอกสารเผยแพร่ความรู้ สถานที่ ($\bar{X} = 4.65$, S.D = 0.68) มี รองลงมาคือเฉลี่ยมากที่สุดคือด้านเอกสารเผยแพร่ความรู้ สถานที่ ($\bar{X} = 4.65$, S.D = 0.68) มี รองลงมาคือเฉลี่ยมากที่สุดคือด้านความสะดวก ($\bar{X} = 4.61$, S.D = 0.64) และภาพรวม/รูปแบบการจัดนิทรรศการสะดวก ($\bar{X} = 4.60$, S.D = 0.63) ตามลำดับ นำเสนอต่อภาพที่ 3

ภาพที่ 3 ถ่ายทอดองค์ความรู้แก่ชุมชน

วิจารณ์และสรุปผล

1. การออกแบบลวดลายผ้ามัดหมี่โดยศึกษาจากรูปดอกกลาดวนดอกไม้ประจำจังหวัดศรีสะเกษเป็นแรงบันดาลใจในการออกแบบลวดลายให้เกิดเป็นผ้าทอมือเทคนิคมัดหมี่ที่เป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดศรีสะเกษ พบว่าดอกกลาดวนเป็นดอกไม้ประจำจังหวัดศรีสะเกษดังนั้นผู้ออกแบบจึงได้นำมาประยุกต์สอดแทรกโดยใช้คอมพิวเตอร์กราฟิกในการออกแบบแล้วได้ลวดลายที่นำมามัดหมี่ลายดอกกลาดวนเพื่อให้เป็นเอกลักษณ์ของชาวจังหวัดศรีสะเกษ สอดคล้องกับ สรังสี แก้วพิจิตร (2551:103 - 105) ที่ศึกษาภูมิปัญญาพื้นบ้านในการผลิตผ้าไหมปักธงชัย เป็นองค์ความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ที่บรรพบุรุษได้สร้างสรรค์ถ่ายทอดต่อกันมาเป็นภูมิปัญญาพื้นบ้านซึ่งได้รับอิทธิพลจากธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชีวิตของคนในท้องถิ่นและเกิดการเลียนแบบนำมาเป็นลายผ้าทอและสอดคล้องกับ ธนพรเวทย์ศิริยานันท์ (2548:103 - 105) ที่พบว่าได้ศึกษาภูมิปัญญาผ้าไหมของกลุ่มชาติพันธุ์เขมร บ้านท่าสว่าง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ พบว่าลวดลายผ้าไหมกลุ่มชาติพันธุ์เขมร ได้รับอิทธิพลจากพุทธศาสนา สิ่งแวดล้อม สิ่งของเครื่องใช้ในชีวิตประจำวัน และการแพร่กระจายของอิทธิพลต่างวัฒนธรรม ผ้าไหมมีบทบาทหน้าที่แสดงถึงภูมิปัญญาของช่างทอผ้าไหม สถานภาพทางสังคม คุณค่าทางจิตใจ และแสดงคุณค่าในเชิงเศรษฐกิจ และมีการสืบทอด

ภูมิปัญญาเรื่องผ้าไหมให้กับชนรุ่นหลังอย่างต่อเนื่อง คนรุ่นใหม่จะสร้างสรรค์ลวดลายผ้าไหมใหม่ ๆ จากลายภูมิปัญญาดั้งเดิมได้อย่างมากมาย เป็นการผสมผสานและบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นกับภูมิปัญญาสากล ให้เข้ากับยุคสมัย และสามารถนำความรู้ไปใช้ประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ซึ่งมุ่งเน้นในด้านความหลากหลายที่เกิดประโยชน์ตามความสนใจของแต่ละคน

2. วิธีการทอผ้าเหยียบผสม ลายดอก ลำดวนเทคนิคมัดหมี่ที่เป็นเอกลักษณ์ของจังหวัด ศรีสะเกษโดยการนำเอาผ้าลายมัดหมี่โคมห้า และ โคมสายโดยวาดหมี่โคม5ออกเป็นกลีบดอกลำดวน และโคมสามให้เป็นเกสรของดอกลำดวน แล้วต่อเอื้อหรือสายให้เป็นก้านดอก ลำหมี่ที่ใช้มัดลายดอก ลำดอก 41 ลำ จากนั้นขึ้นลำหมี่ทั้งหมด 41 ลำ มัดเนาด้วยเชือกฟางรอบแรกคือรอบกลีบดอกลำดวน เมื่อมัดเสร็จเรียบร้อยแล้วนำออกจากโฮงมัดนำไปแช่น้ำให้น้ำซึมผ่านเข้าไปในข้อหมี่เพื่อที่จะให้ง่ายต่อการย้อมสีที่กลีบดอกลำดวน เมื่อได้สีมาแล้วนำมามัดโอบที่กลีบดอก เมื่อได้กลีบดอกแล้วนำไปย้อมสีเพื่อให้ได้เกสร และมีวิธีการทอ 8 ขั้นตอน สอดคล้อง ปาริชาติ ศรีสนาม (2550 : บทคัดย่อ) ศึกษาอิทธิพลที่มีต่อการออกแบบลวดลายผ้าไหมมัดหมี่ กรณีศึกษาหมู่บ้านแสนสุข ตำบลนาสีนวน อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม ผลการศึกษาพบว่าอิทธิพลและปัจจัยที่ส่งผลถึงการออกแบบลายผ้าของผู้ทอคือสิ่งที่ใกล้ตัวนั้นคือสภาพแวดล้อม สิ่งที่พบเห็นในชีวิตประจำวัน สื่อสารง่าย ไม่ว่าจะจากธรรมชาติหรือวัฒนธรรม ประเพณี ลวดลายบางอย่างก็เกิดจากการเลียนแบบคัดลอกจากองเดิมแล้วมาเพิ่มจินตนาการและประสบการณ์ พร้อมด้วยการจัดคู่สีในผ้าแต่ละผืนก็จะอ้างอิงจากสิ่งที่พบเห็นจริงผสมผสานกับรสนิยมความชอบของตัวเอง ซึ่งลวดลายเหล่านี้สามารถพัฒนาต่อไปได้ด้วยปัจจัยต่างกันจากประสบการณ์ สภาพแวดล้อมที่จะเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา

3. ถ่ายทอดองค์ความรู้ โดยการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการทอผ้าเหยียบผสมลายดอกลำดวนเทคนิคมัดหมี่แก่กลุ่มทอผ้าในจังหวัด ศรีสะเกษ จำนวน 30 คน ซึ่งมีวิธีการทอ 8 ขั้นตอน คือ 1) การฟอกเส้นไหม 2) การคันหมี่ 3) การมัดหมี่ 4) การย้อมสี 5) การแก้เชือกหมี่ 6) การปั่นหลอด 7) การร้อยไหม 8) การทอผ้า ซึ่ง พบว่า กระบวนการถ่ายทอดองค์ความรู้การทอผ้าลายดอกลำดวนโดยรวมมีระดับมาก โดยเรียงลำดับจากมากคือ ผู้เชี่ยวชาญมีเทคนิค/วิธีการเล่าและถ่ายทอดองค์ความรู้ใหม่อย่างน่าสนใจ สอดคล้อง พนารัตน์ เดชกุลทอง (2552 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการวิจัยและพัฒนากระบวนการทอผ้าพื้นบ้านในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง : กรณีศึกษาในประเทศไทยและสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว พบว่า บริบทชุมชน กลุ่มทอผ้าและการเปลี่ยนแปลงกระบวนการทอผ้าพบว่า บ้านนาเสียวเป็นหมู่บ้านที่มีการทอผ้าไหมพื้นบ้านแบบครบวงจรมาตั้งแต่โบราณ สามารถแบ่งได้เป็น 3 ยุค ได้แก่ ยุควิถีชีวิตดั้งเดิมของชาวนา ยุคสืบทอดภูมิปัญญา และยุคการพัฒนาอย่างต่อเนื่องมีการทอผ้าไหมมัดหมี่ลายโบราณและลายประยุกต์แต่ไม่มีลายที่โดดเด่นเป็นอัตลักษณ์ของชุมชน ส่วนบ้านห้วยหงษ์เป็นชุมชนมีลักษณะเป็นชุมชนกึ่งเมืองกึ่งชนบท และไม่มีกรปลูกหม่อนเลี้ยงไหมช่างทอผ้า มีความเชี่ยวชาญในการทอผ้าโดยใช้เทคนิคการจก การขีด การทอมุก และการมัดหมี่และย้อมด้วยสีธรรมชาติร้อยเปอร์เซ็นต์แต่จะใช้เทคนิคการทอผสมผสานระหว่างการจก การขีด การทอมุก และการมัดหมี่ ซึ่งมีเทคนิคการย้อมสีธรรมชาติการออกแบบลวดลายผ้าไหมมัดหมี่อัตลักษณ์ชุมชนโดยเน้นการอนุรักษ์ลวดลายโบราณและย้อมด้วยสีธรรมชาติแบบแรกได้แก่ ผ้าไหมมัดหมี่ลายช่อดอกขจร และแบบที่สองได้แก่ ผ้าไหมมัดหมี่ลายเกลียวไหม ซึ่งเป็นการทอผ้าลายโบราณจำนวน 11 ลายในผ้าชิ้นใหม่ผืนเดียวส่วนการทอตีนชิ้นมีทั้งการทอเป็นผืนเดียวกับตัวชิ้น ซึ่งเป็นแบบดั้งเดิม และมีการ

ประยุกต์ใช้ดินชั้นของลาว มาต่อเป็นดินชั้นของผ้าไหมมัดหมี่ ผ้าไหมมัดหมี่ลายอัตลักษณ์ทั้งสองแบบได้รับการยอมรับจากประชาชนในชุมชนและได้นำไปเป็นแบบสำหรับทอสวมใส่ และสอดคล้องกับแนวคิดประทุมเนตร ที่ศึกษาอัตลักษณ์ลายผ้าสาเหตุกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และทางวัฒนธรรม ว่าการศึกษาประวัติลายผ้าสาเหตุถือว่าเป็นผ้าเอกลักษณ์ประจำจังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งมีพัฒนาการลักษณะเฉพาะตัวของลายผ้าที่นำเอาลายมัดหมี่ 5 ลายมาทอต่อในผืนเดียวกันแต่ลวดลายจะทอผ้าสีพื้นคั่นคือสีดอกอินทนิลบก (สีชมพูอมม่วง) ซึ่งเป็นดอกไม้ประจำจังหวัดร้อยเอ็ดและคล้ายคลึงกับวัฒนธรรมการทอผ้าของชาวจังหวัดศรีสะเกษ ซึ่งสะท้อนให้เห็นวิถีชีวิตของชาวชนบทของอีสานอย่างแท้จริง และผ้าเป็นปัจจัยสำคัญขั้นพื้นฐานของการดำรงชีวิตมนุษย์เพราะผ้าเป็นหนึ่งในปัจจัยสี่ทุกครัวเรือนจะมีการทอผ้าเพื่อใช้สอยกันภายในครอบครัวและมีการถ่ายทอดสั่งสมกรรมวิธีการทอผ้าให้แก่สมาชิกที่เป็นหญิงและถ่ายทอดวิธีการกรรมวิธีประสบการณ์ในการทอผ้าให้แก่บุตรสาวหรือหลานสาวจนสั่งสมเป็นภูมิปัญญาที่ได้รับการถ่ายทอดจากบรรพบุรุษรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่งเป็นเสมือนมรดกทางวัฒนธรรมและเพื่อเพิ่มความงดงามของผ้าทอ และสร้างสรรค์ความเป็นเอกลักษณ์ของลวดลายในจังหวัดศรีสะเกษให้คงอยู่อย่างมั่นคงเพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมของท้องถิ่นในจังหวัดศรีสะเกษรวม

ทั้งมีความพึงพอใจที่มีต่อลายผ้าดอกลำดวนเพราะลวดลายนั้นบ่งบอกถึง ความเป็นเอกลักษณ์ และเป็นดอกไม้ประจำจังหวัดศรีสะเกษซึ่งสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตจริงในด้านการประกอบอาชีพเสริมหารายได้ช่วยเหลือครอบครัวพร้อม ๆ กับการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีที่เกี่ยวข้องกับการแต่งกายรวมทั้งมีการคิดค้นหรือดัดแปลงลวดลายขึ้นมาใหม่อย่างสร้างสรรค์ สวยงาม และเหมาะสม (นวลอนงค์ประทุมเนตร. (2550 : บทคัดย่อ)

ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลวิจัยไปใช้

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้

1.1 ผู้นำชุมชนควรมีบทบาทในการกระตุ้นให้ชุมชนเกิดการตื่นตัวในการช่วยกันอนุรักษ์ลายดอกลำดวนและสนับสนุนส่งเสริมให้มีการทอใช้ในชีวิตประจำวันเช่นในเทศกาลต่าง ๆ

1.2 ควรนำผลการศึกษาส่งกลับไปยังชุมชนที่ศึกษาเพื่อเผยแพร่ และเป็นการประกาศเกียรติคุณปราชญ์ชาวบ้านเหล่านั้น

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษารูปแบบ และมาตรฐานการทอผ้ารวมทั้งการแปรรูปของจังหวัดศรีสะเกษสู่สากลควรมีการศึกษาวิถีการหรือการใช้นวัตกรรมใหม่เพื่อเพิ่มผลผลิตสร้างรายได้แก่ชุมชน

เอกสารอ้างอิง

- ธนพร เวทย์ศิริยานันท์. (2548). ภูมิปัญญาผ้าไหมของกลุ่มชาติพันธุ์เขมร บ้านท่าสว่าง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนาบัณฑิตวิทยาลัย. สุรินทร์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.
- นวลอนงค์ ประทุมเนตร. (2550). อัตลักษณ์ผ้าไหมอีสาน : การประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาพื้นบ้านในการอนุรักษ์และพัฒนากระบวนการผลิต. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาวัฒนธรรมศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ปาริชาติ ศรีสนาม. (2550). โครงการศึกษาอิทธิพลที่มีผลต่อการออกแบบลายผ้าไหมมัดหมี่ กรณีศึกษา : หมู่บ้านแสนสุข ต.นาสีนวน อ.กันทรวิชัย จ.มหาสารคาม. โครงการวิจัยทุนอุดหนุนงบประมาณรายได้ ปี 2550 มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ประไพทองเชิญ. (2548). รายงานฉบับสมบูรณ์โครงการวิจัยเชิงปฏิบัติการแม่สีธรรมชาติในวิถีผ้าพื้นบ้านภาคใต้. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).
- พนารัตน์เดชกุลทอง. (2552). การวิจัยและพัฒนากระบวนการทอผ้าพื้นบ้านในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง : กรณีศึกษาในประเทศไทยและสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว. ดุษฎีนิพนธ์ ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนากลุ่มภาค. เลย : มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- สร้างสี แก้วพิจิตร. (2551). ภูมิปัญญาพื้นบ้านในการผลิตผ้าไหมปักธงชัยเพื่อพัฒนาเป็นสินค้ามาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาวัฒนธรรมศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

การสังเคราะห์งานวิจัยด้านบริหารการศึกษาในจังหวัดอุดรธานี

Research Synthesis of Education Administration in Udon Thani Province

ยุทธยา หมื่นสาย¹

Yutthaya Muensai¹

บทคัดย่อ

งานวิจัยฉบับนี้ มีจุดมุ่งหมายในการวิเคราะห์และสังเคราะห์งานวิจัยด้านบริหารการศึกษาเกี่ยวกับจังหวัดอุดรธานี ที่มีการเผยแพร่ในโครงการเครือข่ายห้องสมุดแห่งประเทศไทย โดยสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา จำนวน 719 เรื่อง ใช้วิธีการศึกษาทางประวัติศาสตร์

ผลการวิจัยพบว่า มีสถาบันอุดมศึกษาที่มีส่วนร่วมในการผลิตผลงานวิจัยจำนวน 12 แห่ง โดยเป็นงานวิจัยในระดับปริญญาเอกจำนวน 3 เรื่อง และปริญญาโท จำนวน 716 เรื่อง เนื้อหาการวิจัยเกี่ยวข้องกับผู้บริหารสถานศึกษาและขอขยายการบริหารงานในโรงเรียน การกำหนดวัตถุประสงค์ในการวิจัยมีทั้งเพื่อศึกษา เพื่อเปรียบเทียบ เพื่อประเมิน และเพื่อพัฒนา โดยข้อค้นพบสำคัญจากงานวิจัยคืองานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผู้บริหารสถานศึกษายังไม่สามารถสรุปได้ตรงกันว่า คุณลักษณะและพฤติกรรมใดของผู้บริหารที่มีความสัมพันธ์อย่างสม่ำเสมอกับความสำเร็จของการบริหารงาน การบริหารงานภายในโรงเรียนจะต้องเน้นการมีส่วนร่วมการกระจายอำนาจ และการพัฒนาในรูปแบบปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

คำสำคัญ : การสังเคราะห์ งานวิจัย บริหารการศึกษา

Abstract

This study aimed to analyze and synthesize research studies on educational administration related to Udon Thani Province. The 719 research studies used in this report were published on a Tai List of the office of the Education Commission of Thailand, and they were investigated using a historical approach.

The research results revealed that 719 educational administration research studies came from 12 universities including 3 doctoral research studies and 716 Master research studies. The contents of these research studies related to educational administrators and school administration. The purposes of these research studies were to study, compare, evaluate and develop schools. The main findings from these research studies showed there was no collusion or correlation be-

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประจำคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

¹ Assistant professor, Faculty of Humanities and Social Sciences, Udon Thani Rajabhat University

tween administrators' characteristics and behaviors and administration succession. Internal school administration should emphasize participation, decentralization and develop as a participatory action.

Keywords : Synthesis, Research, Education Administration

บทนำ

การพัฒนาด้านการศึกษาของประเทศไทย ในสมัยปัจจุบันอาจกล่าวได้ว่าดำเนินไปอย่างล่าช้า เพราะระบบการศึกษาของประเทศไทยส่วนใหญ่ยังคงยึดติดอยู่กับการถ่ายทอดองค์ความรู้เดิม จึงส่งผลให้สังคมคนไทยมีความอ่อนแอ ซึ่งในความเป็นจริงแล้วการศึกษาคือการเรียนรู้จากสถานการณ์ใหม่เพื่อปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ที่กำลังเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ดังนั้น การเรียนรู้ในระบบการศึกษาจึงควรเป็นการเรียนรู้ที่สามารถสร้างและใช้ความรู้ใหม่หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “การวิจัย” เพราะการวิจัยเป็นทั้งกระบวนการทางความคิดและการเรียนรู้ รวมทั้งเป็นพลังขับเคลื่อนการพัฒนาและความอยู่รอดของประเทศชาติ ดังนั้น การวิจัยจึงมีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศที่สังคมทุกภาคส่วนทั้งในระดับบุคคลและหน่วยงานต่างๆ จำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการวิจัย เพราะ “การวิจัยเปรียบเสมือนมันสมองของประเทศ” (ประเวศ วะสี. 2546 : 5-6)

สถาบันอุดมศึกษาเป็นองค์กรหนึ่งที่มีความสำคัญกับการวิจัย ดังเห็นได้จากแนวนโยบายและแผนงานของสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษาที่ได้ดำเนินการจัดทำกรอบแผนอุดมศึกษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สถาบันอุดมศึกษาใช้เป็นแนวทางการพัฒนาสถาบันและสนับสนุนการพัฒนาประเทศไปสู่เป้าหมายที่พึงประสงค์ ด้วยเหตุนี้จึงทำให้สถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่งกำหนดยุทธศาสตร์และพันธกิจของสถาบันให้สอดคล้องกับแนวนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา โดยเฉพาะการผลิตบัณฑิตในระดับบัณฑิตศึกษา

และการสนับสนุนการวิจัย ซึ่งสถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่งต่างมุ่งหวังสู่ความเป็นเลิศทางด้านวิชาการและงานวิจัย อย่างไรก็ตาม สถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่งต่างก็มุ่งเน้นในการพัฒนาตามศาสตร์ที่สถาบันนั้นๆ มีความเชี่ยวชาญ

จังหวัดอุดรธานีเป็นพื้นที่หนึ่งที่สถาบันอุดมศึกษาทั้งในภูมิภาคและต่างภูมิภาคให้ความสนใจในการศึกษาค้นคว้าและวิจัย ทั้งนี้เพราะจังหวัดอุดรธานีมีพัฒนาการมาอย่างยาวนานตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ มีองค์ความรู้ที่หลากหลายทั้งทางด้านประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ โบราณคดี การเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ประเพณี การศึกษาและอื่นๆ โดยเฉพาะองค์ความรู้ด้านการศึกษาของจังหวัดอุดรธานี ซึ่งกล่าวได้ว่ามีความสำคัญในฐานะที่เคยเป็นศูนย์กลางการศึกษาของภาคอีสานตอนบนมาตั้งแต่สมัยการปกครองในระบบเทศาภิบาลจนถึงสมัยปัจจุบันมีโรงเรียนจำนวนมากซึ่งดำเนินการจัดการเรียนการสอนตั้งแต่ระดับปฐมวัย จนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลายโดยการจัดการเรียนรู้จำเป็นต้องอาศัยศาสตร์และศิลป์ของผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีความรู้ความเข้าใจและความสามารถในการบริหารและการจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนรู้ในแต่ละช่วงชั้น โดยเฉพาะต้องอาศัยหลักการและทฤษฎีทางการบริหารการศึกษาให้เกิดประโยชน์สูงสุด หรืออาจจะกล่าวได้ว่าการบริหารการศึกษาเป็นความพยายามที่จะดำเนินงานทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ให้มีประสิทธิภาพสูงสุดโดยเฉพาะคุณภาพของผู้เรียน

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาภาพรวมขององค์ความรู้ด้านบริหารการศึกษาในบริบทจังหวัด

อุดรธานีจะเห็นได้ว่าได้รับการศึกษาค้นคว้าและการวิจัยจำนวนมากทั้งในเรื่องหลักสูตร ครูและบุคลากรทางการศึกษา นักเรียน หนังสือหรือตำราเรียน วัสดุอุปกรณ์ต่างๆ เทคโนโลยีทางการศึกษา ตลอดจนอาคารสถานที่ แต่องค์ความรู้เหล่านั้นยังขาดการสังเคราะห์ให้เป็นความรู้ที่น่าสนใจและเป็นสารสนเทศที่เข้าใจได้ง่าย เนื่องจากองค์ความรู้เหล่านั้นค่อนข้างกระจัดกระจายอยู่ตามสถาบันอุดมศึกษาและตัวบุคคลที่ทำการศึกษาค้นคว้าหรือวิจัยเป็นสำคัญ

ดังนั้น ผู้วิจัยในฐานะผู้สอนนักศึกษาและอาจารย์นิเทศนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารการศึกษากับผู้บริหาร ครูพี่เลี้ยง และครูผู้สอนในโรงเรียน พบว่าองค์ความรู้ด้านบริหารการศึกษามีประเด็นการศึกษารูปแบบและวิธีการที่หลากหลาย ซึ่งสอดคล้องกับบริบทที่เปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา ด้วยเหตุนี้จึงมีความประสงค์ในการวิเคราะห์และสังเคราะห์งานวิจัยด้านบริหารการศึกษาในบริบทจังหวัดอุดรธานี เพื่อให้ได้องค์ความรู้ในเชิงสรุปผลจากงานวิจัยที่กระจัดกระจายให้มีความชัดเจนและเป็นสารสนเทศที่เข้าใจได้ง่าย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์สภาพทั่วไปของงานวิจัยด้านบริหารการศึกษาในจังหวัดอุดรธานี
2. เพื่อสังเคราะห์กระบวนการศึกษาของงานวิจัยด้านบริหารการศึกษาในจังหวัดอุดรธานี
3. เพื่อสังเคราะห์องค์ความรู้จากงานวิจัยด้านบริหารการศึกษาในจังหวัดอุดรธานี

ขอบเขตของการวิจัย

วิเคราะห์และสังเคราะห์ งานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาด้านบริหารการศึกษาที่ทำการศึกษาในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี และมีการเผยแพร่ผลการ

วิจัยในโครงการเครือข่ายห้องสมุดแห่งประเทศไทย โดยสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา (โครงการเครือข่ายฯ เริ่มต้นใน พ.ศ.2540 จนถึงปัจจุบัน) โดยเน้นการวิเคราะห์สภาพทั่วไปของงานวิจัย และสังเคราะห์กระบวนการวิจัย และองค์ความรู้จากงานวิจัยด้านบริหารการศึกษาในจังหวัดอุดรธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

ใช้วิธีทางประวัติศาสตร์ (History Approach) ซึ่งเน้นการวิเคราะห์และสังเคราะห์งานวิจัยด้านการบริหารการศึกษาในจังหวัดอุดรธานี และมีการนำเสนอแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Analytical History) โดยการใช้หลักฐานชั้นต้น (Primary Source) และเอกสารชั้นรอง (Secondary Source) นอกจากนี้ใช้สถิติเชิงพรรณนา (ร้อยละ) ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบ

ผลการวิจัยและการอภิปราย

สภาพทั่วไปของงานวิจัยด้านบริหารการศึกษาในจังหวัดอุดรธานี

1. สถาบันการผลิตงานวิจัยด้านบริหารการศึกษา

การดำเนินงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาด้านบริหารการศึกษาในจังหวัดอุดรธานี ปรากฏสถาบันอุดมศึกษาที่มีส่วนในการผลิตผลงานวิจัยจำนวน 12 แห่ง มีผลงานวิจัยรวม 719 เรื่อง โดยมหาวิทยาลัยมหาสารคามเป็นสถาบันที่ผลิตผลงานวิจัยมากที่สุด จำนวน 455 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 63.28 รองลงมาคือมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี จำนวน 168 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 23.36 และมหาวิทยาลัยขอนแก่น จำนวน 67 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 9.31 นอกจากนี้ ยังมีสถาบันอุดมศึกษาอีก 9 แห่ง ที่มีส่วนร่วมในการผลิตผลงานวิจัยรวมจำนวน 29 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 4.03 ประกอบด้วย มหาวิทยาลัยบูรพา จำนวน 8 เรื่อง มหาวิทยาลัย

ราชภัฏมหาสารคาม จำนวน 7 เรื่อง มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร จำนวน 6 เรื่อง มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชและมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต สถาบันละ 2 เรื่อง ส่วนมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์มหาวิทยาลัยนเรศวร มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และมหาวิทยาลัยราชภัฏเลย สถาบันละ 1 เรื่อง

2. แบบแผนการวิจัยงานวิจัยส่วนใหญ่เป็นการศึกษาในระดับปริญญาโท จำนวน 716 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 99.58 และระดับปริญญาเอก จำนวน 3 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 0.42 (มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จำนวน 2 เรื่อง และมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี จำนวน 1 เรื่อง) โดยหลักสูตรระดับปริญญาโทมีการทำวิจัยแบบการศึกษาค้นคว้าแบบอิสระมากที่สุด จำนวน 434 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 60.36 และการทำวิทยานิพนธ์/วิทยานิพนธ์ จำนวน 282 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 39.22

3. ปริญญา (Degree) คือชั้นความรู้ในระดับมหาวิทยาลัย ซึ่งประสาทให้แก่ผู้ที่สำเร็จการศึกษาตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติของมหาวิทยาลัยแต่ละแห่ง ซึ่งจะมีชื่อเรียกปริญญาแตกต่างกันออกไปตั้งแต่ระดับปริญญาตรี ปริญญาโทและปริญญาเอก (ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 133 ตอนพิเศษ 158 ง.)

ผู้สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาเอก (Degree of Doctor) มีจำนวน 3 คน โดยได้รับปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต (กศ.ด.) จำนวน 2 คนคิดเป็นร้อยละ 0.27 (มหาวิทยาลัยมหาสารคาม) และปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต จำนวน 1 คนคิดเป็นร้อยละ 0.13 (มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี) และผู้สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาโท (Master's Degree) จำนวน 716 คน โดยได้รับปริญญาการศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (กศ.ม.-ศษ.ม.) จำนวน 533 คน คิดเป็นร้อยละ 74.13 และปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) จำนวน 183 คน คิดเป็นร้อยละ 25.45

4. ลักษณะเนื้อหาของงานวิจัยด้าน

บริหารการศึกษา

งานวิจัยด้านบริหารการศึกษาในจังหวัดอุดรธานีสามารถจำแนกตามลักษณะเนื้อหาการศึกษาออกเป็น 4 กลุ่มใหญ่ๆ คือ การบริหารงานภายในโรงเรียน (งานวิชาการ งานงบประมาณ งานบุคคล และบริหารงานทั่วไป) จำนวน 300 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 41.72 ครูหรือผู้สอน จำนวน 211 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 29.34 งานวิจัยที่เกี่ยวกับผู้บริหาร จำนวน 126 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 17.52 และโรงเรียนหรือองค์กรจำนวน 82 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 11.40

จากการวิเคราะห์สภาพทั่วไป ของงานวิจัยด้านบริหารการศึกษาในจังหวัดอุดรธานี จะเห็นได้ว่า งานวิจัยส่วนใหญ่ ยังคงเน้นการวิจัยในกระบวนการทัศน์เดิม (Old Paradigm Shift) กล่าวคือ งานวิจัยเน้นการศึกษาเกี่ยวกับการบริหารงานที่เกี่ยวข้องกับงานประจำภายในโรงเรียนเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งเป็นงานประจำที่ปฏิบัติมาอย่างต่อเนื่อง หรืออาจจะกล่าวได้ว่าเป็นการพัฒนางานประจำไปสู่การทำวิจัย (Routine to Research) ซึ่งมีเป้าหมายที่สำคัญคือ การนำผลการวิจัยไปใช้พัฒนางานประจำ

กระบวนการศึกษาจากงานวิจัย

การดำเนินงานวิจัย (Methodology) ประกอบด้วยขั้นตอนที่หลากหลายและมีความสลับซับซ้อนของการดำเนินการในแต่ละขั้นตอน นับตั้งแต่การกำหนดประเด็นที่จะศึกษา วัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายของการศึกษา การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง การกำหนดกรอบแนวคิดหรือสมมติฐานในการศึกษา การกำหนดรูปแบบการวิจัย การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง การสร้างเครื่องมือและทดสอบประสิทธิภาพของเครื่องมือ การรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และการนำเสนอ (บุญชม ศรีสะอาด 2543 : 16) ทั้งนี้ก็เพื่อให้กระบวนการดำเนินงานวิจัยเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและถูกต้องตามหลักวิชา อย่างไรก็ตาม การวิจัยในแต่ละสาขานั้นต่างก็มีกระบวนการศึกษาที่แตกต่างกันออกไปและเป็นที่

ยอมรับของศาสตร์นั้นๆ แต่ก็มีจุดหมายเดียวกันคือ พยายามประเมินความเป็นจริงที่เกิดขึ้นด้วย กระบวนการที่เป็นวิทยาศาสตร์

การสังเคราะห์กระบวนการศึกษาจากงานวิจัยด้านบริหารการศึกษาในจังหวัดอุดรธานี เป็นการสังเคราะห์ขั้นตอนสำคัญของกระบวนการวิจัย ประกอบด้วย วัตถุประสงค์ในการวิจัย กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และสถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. วัตถุประสงค์ในการวิจัย การกำหนดวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายของการวิจัย (Research Objectives or Research purposes) เป็นขั้นตอนที่สำคัญของการวิจัย เพราะจะทำให้ผลการวิจัยสอดคล้องกับความต้องการในประเด็นที่จะศึกษา การกำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัยจึงเป็นการบอกเป้าหมายหรือจุดมุ่งหมาย (Goal) ที่ผู้วิจัยต้องการค้นคว้าหาข้อเท็จจริงและเพื่อเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ข้อมูลและการเสนอผลการวิจัยได้อย่างชัดเจน

งานวิจัยด้านบริหารการศึกษาในจังหวัดอุดรธานี มีการกำหนดวัตถุประสงค์หลักในการวิจัยซึ่งสามารถจำแนกออกเป็น 4 ด้าน คือเพื่อศึกษา (To Study) จำนวน 113 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 15.71 เพื่อเปรียบเทียบ (To Compare) จำนวน 231 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 32.12 เพื่อประเมิน (To Evaluate) จำนวน 11 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 1.52 และเพื่อพัฒนา (To Develop) จำนวน 364 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 50.62 โดยการกำหนดวัตถุประสงค์ในการวิจัยสามารถจำแนกออกเป็น 2 ลักษณะคือ

ประการที่หนึ่ง การกำหนดวัตถุประสงค์ทั่วไป (General Objective) เป็นการกำหนดวัตถุประสงค์ที่ระบุถึงสิ่งที่คาดหวัง (Implication) หรือสิ่งที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการวิจัย ซึ่งเป็นการแสดงรายละเอียดเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายในระดับกว้าง เป็นการเขียนวัตถุประสงค์แบบความเรียงที่ไม่ได้แยกเป็นรายข้อ ทำให้วัตถุประสงค์ในการวิจัยครอบคลุมงานวิจัยที่จะศึกษาทั้งหมดโดยปรากฏใน

งานวิจัยจำนวน 27 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 3.75

ประการที่สอง การกำหนดวัตถุประสงค์เฉพาะ (Specific Objective) เป็นการกำหนดวัตถุประสงค์โดยระบุถึงสิ่งที่จะเกิดขึ้นในงานวิจัย เช่น ทำอะไร ที่ไหน อย่างไร เป็นต้น ซึ่งเป็นการกำหนดวัตถุประสงค์แบบเรียงข้อหรือเรียงตามลำดับความสำคัญปรากฏในงานวิจัยจำนวน 692 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 96.24 โดยในงานวิจัยมีการกำหนดวัตถุประสงค์เฉพาะในการศึกษาตั้งแต่ 2 – 4 ข้อ

จะเห็นได้ว่า การกำหนดวัตถุประสงค์แบบทั่วไป (General Objective) และวัตถุประสงค์เฉพาะ (Specific Objective) มีความแตกต่างกันอย่างชัดเจน กล่าวคือ การกำหนดวัตถุประสงค์แบบเฉพาะ (Specific Objective) ได้แสดงให้เห็นถึงความชัดเจนของจุดมุ่งหมายของการวิจัย ซึ่งจะทำให้ผู้ศึกษาหรือผู้อ่านงานวิจัยมีความเข้าใจเบื้องต้นอย่างชัดเจน ในขณะที่งานวิจัยที่มีการกำหนดวัตถุประสงค์แบบทั่วไป (General Objective) ผู้ศึกษาหรือผู้อ่านงานวิจัยอาจจะต้องใช้เวลามากในการศึกษาและทำความเข้าใจ เนื่องจากมีจุดมุ่งหมายในการวิจัยระดับกว้าง อย่างไรก็ตาม แม้วิธีการเขียนกำหนดวัตถุประสงค์ในการวิจัยจะมีความแตกต่างกัน แต่หากพิจารณาในเนื้อหาสาระสำคัญของการวิจัยแล้วก็ไม่ได้ออกแตกต่างกันมากนัก กล่าวคืองานวิจัยทั้งหลายก็พยายามตอบคำถามในวัตถุประสงค์ที่ผู้วิจัยกำหนดไว้

2. กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย (Sample) หมายถึง กลุ่มคน สัตว์ สิ่งของหรือลักษณะทางจิตวิทยา (บุญชม ศรีสะอาด. 2543 : 38) ซึ่งเป็นกลุ่มตัวแทนของประชากรที่ทำการวิจัย ซึ่งในบางครั้งผู้วิจัยไม่มาสารภาพการวิจัยกับประชากรทั้งหมด เพราะมีจำนวนมากเกินไป หรือมีความยากลำบากต่อการเก็บรวบรวมข้อมูล จึงจำเป็นต้องวิจัยจากกลุ่มตัวอย่างและใช้สถิติอ้างอิงไปยังประชากร กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยจึงหมายถึงบางส่วนของประชากรที่ถูกเลือกมาเป็นตัวแทนของประชากรในการศึกษา

การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง เป็นเรื่อง

ที่มีความสำคัญต่อการดำเนินงานวิจัย เพราะการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างนั้นขึ้นอยู่กับลักษณะของเรื่องที่จะวิจัย ดุลยพินิจของผู้วิจัยและความคลาดเคลื่อนที่สามารถยอมรับได้ กลุ่มตัวอย่างที่จะเป็นตัวแทนที่ดีของประชากรเพื่อการอ้างอิงไปยังประชากรอย่างน่าเชื่อถือได้นั้น จะต้องมีการเลือกตัวอย่างและขนาดตัวอย่างที่เหมาะสมอย่างไรก็ตาม งานวิจัยด้านบริหารการศึกษาแต่ละเรื่อง ล้วนแล้วแต่มีวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่แตกต่างกัน ทำให้วิธีการการเลือกกลุ่มตัวอย่างแตกต่างกันออกไปด้วย

2.1 การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Random Sampling) เป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่างที่ไม่เป็นไปตามโอกาสทางสถิติ หรือการสุ่มตัวอย่างโดยไม่ใช้ความน่าจะเป็น (Non-Probability Sampling) เป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยไม่คำนึงว่าตัวอย่างแต่ละหน่วยมีโอกาสถูกเลือกมากน้อยเพียงใด โดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างดังกล่าวนี้เป็นการใช้วิจารณญาณและการตัดสินใจของผู้วิจัย ซึ่งหมายความว่า โอกาสที่หน่วยของประชากรจะถูกเลือกขึ้นมาศึกษาขึ้นอยู่กับวิจารณญาณของผู้วิจัยเป็นสำคัญในการตัดสินใจว่ากลุ่มตัวอย่างใดจะเป็นตัวแทนที่ดีและตรงวัตถุประสงค์ของการวิจัย (บุญชม ศรีสะอาด. 2543 : 44) งานวิจัยที่ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง มีจำนวน 58 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 8.06

2.2 การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling) การสุ่มตัวอย่างโดยวิธีนี้สมาชิกของกลุ่มประชากรทุกๆ หน่วยมีโอกาสเท่าๆ กันในการได้รับเลือกมาเป็นสมาชิกของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเหมาะสำหรับประชากรที่มีหน่วยตัวอย่างไม่มาก และผู้วิจัยมีความรู้เกี่ยวกับประชากรที่จะศึกษาน้อย (บุญชม ศรีสะอาด. 2543 : 45) การเลือกตัวอย่างอาจจะใช้วิธีจับสลาก (Lottery) หรือใช้ตารางเลขสุ่ม (Random number table) หรือใช้คอมพิวเตอร์สร้างเลขสุ่มจนได้กลุ่มตัวอย่างครบตามต้องการงานวิจัยที่ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบอย่างง่าย มีจำนวน

57 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 7.92

2.3 การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) เป็นการแบ่งประชากรออกเป็นกลุ่มๆ เรียกว่าระดับชั้น (Strata) แล้วสุ่มหน่วยตัวอย่างจากทุกระดับชั้น ผู้วิจัยจะทำการสุ่มวิธีนี้เนื่องจากทราบความแตกต่างของประชากรว่าแบ่งเป็นกลุ่มๆ เช่น อาชีพ ระดับการศึกษาหรือช่วงอายุต่างกัน จึงต้องเลือกสุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของประชากรโดยให้มีทุกๆ กลุ่มย่อยโดยยึดหลักให้มีลักษณะภายในคล้ายกันมากที่สุด แต่จะแตกต่างกันระหว่างชั้นมากที่สุด จากนั้นจึงทำการสุ่มจากแต่ละชั้นขึ้นมาทำการศึกษา โดยใช้สัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างประชากรที่สุ่มขึ้นมาเท่ากันหรือไม่เท่ากันก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความเหมาะสม (บุญชม ศรีสะอาด. 2543 : 46) ซึ่งการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ข้อดีคือวิธีนี้ช่วยควบคุมตัวแปรแทรกซ้อนได้ กลุ่มตัวอย่างที่ได้มีความเป็นตัวแทนประชากรย่อยและสามารถเลือกใช้วิธีการสุ่มที่แตกต่างกันในแต่ละชั้นมีประสิทธิภาพสูงในเชิงการวิเคราะห์ทางสถิติ งานวิจัยที่ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยแบบแบ่งชั้น มีจำนวน 216 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 30.04

2.4 การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi Stage sampling) เป็นการสุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนประชากรมาก และผู้วิจัยไม่รู้ขอบข่ายแน่นอนของประชากร เช่น ประชากรทั่วประเทศ ประชากรในแต่ละภาค เป็นต้น การสุ่มแบบนี้ทำได้โดยแบ่งประชากรออกเป็นกลุ่มๆ แล้วแบ่งเป็นกลุ่มย่อยๆ ลงไปเรื่อยๆ เช่น จังหวัด ประกอบด้วยอำเภอ อำเภอประกอบด้วยตำบล ตำบลประกอบด้วยหมู่บ้าน หมู่บ้านประกอบด้วยครัวเรือน โดยทำการสุ่มประชากรจากหน่วยหรือลำดับชั้นที่ใหญ่ก่อนจากหน่วยที่สุ่มได้ก็ทำการสุ่มหน่วยที่มีลำดับใหญ่รองลงไปทีละชั้นๆ จนถึงกลุ่มตัวอย่างในชั้นที่ต้องการ การสุ่มแบบนี้จึงมีลักษณะการกระจายเป็นร่างแหที่ขยายออกไปเรื่อยๆ จนถึงหน่วยที่ต้องการเก็บรวบรวมข้อมูล (สมชาย วรกิจ

เกษมสกุล. 2554 : 165) งานวิจัยที่ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน มีจำนวน 31 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 4.31

จะเห็นได้ว่า การเลือกกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย มีการดำเนินการที่สำคัญอยู่สองประการคือ การไม่ใช้หลักการความน่าจะเป็น (non-probability sampling) ซึ่งเป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่าง ที่ความน่าจะเป็นในการถูกเลือกของแต่ละหน่วยตัวอย่างไม่เท่ากัน หรือบางหน่วยไม่มีโอกาสที่จะถูกเลือก และการอาศัยหลักความน่าจะเป็น (probability sampling) ซึ่งเป็นหลักการที่สมาชิกของประชากรแต่ละหน่วย มีความน่าจะเป็นในการถูกเลือกเท่าๆกัน ซึ่งเป็นพื้นฐานของทฤษฎีความน่าจะเป็นและเป็นรากฐานของสถิติอ้างอิง (Inferential Statistics) (สมชาย วรจิเกษมสกุล. 2554 : 180) อย่างไรก็ตาม ค่าที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยนั้น เป็นค่าประมาณการ ซึ่งอาจทำให้เกิดความคลาดเคลื่อนในการเลือกกลุ่มตัวอย่างได้ตั้งนั้นขั้นตอนในการเลือกกลุ่มตัวอย่างจึงต้องดำเนินการด้วยความรอบคอบ เพื่อให้เกิดความคลาดเคลื่อนน้อยที่สุด

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีความสำคัญมาก เพราะการวิจัยเป็นกระบวนการศึกษาตัวแปร (Variable) หรือกลุ่มเป้าหมาย (Target group) ซึ่งจำเป็นต้องมีเครื่องมือเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างหรือผู้ให้ข้อมูล แล้วนำข้อมูลเหล่านั้นมาวิเคราะห์และสรุปผลตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนั้นการเลือกใช้เครื่องมือในการวิจัยจึงขึ้นอยู่กับสถานการณ์หรือลักษณะพฤติกรรมที่ต้องการจะวัด ซึ่งจะต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยเครื่องมือวิจัยมีหลายประเภทและมีความสำคัญแตกต่างกันออกไป (จิตติรัตน์ แสงเลิศอุทัย. 2558 : 14-20) แต่เครื่องมือเหล่านั้นต่างก็มีจุดมุ่งหมายเดียวกันคือการได้ข้อมูลที่ตรงตามข้อเท็จจริง เพื่อให้ผลงานวิจัยมีความน่าเชื่อถือและเกิดประโยชน์ต่อการศึกษา เครื่องมือหลักที่ปรากฏในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่สำคัญประกอบด้วย

3.1 แบบสอบถาม (Questionnaire) คือ เครื่องมือที่ใช้วัดพฤติกรรมภายในของบุคคลซึ่งเป็นพฤติกรรมด้านจิตพิสัย (Affective Domain) เช่น ความคิดเห็นความรู้สึก เจตคติและความสนใจ เป็นต้น แบบสอบถามจึงมีลักษณะเป็นชุดของคำถามที่สร้างขึ้นเพื่อรวบรวมข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยมีงานวิจัยจำนวน 341 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 47.42 ที่ใช้แบบสอบถามในลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) เป็นเครื่องมือในการวิจัย

3.2 แบบทดสอบ (Test) คือชุดของคำถามที่ผู้วิจัยกำหนดขึ้นเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเข้าให้บุคคลหรือกลุ่มตัวอย่าง แสดงพฤติกรรมตอบสนองออกมา ซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวนี้อาจครอบคลุมทั้งทางด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) จิตพิสัย (Affective Domain) และทักษะพิสัย (Psychomotor Domain) เป็นต้นแบบทดสอบที่ใช้เป็นส่วนหนึ่งของเครื่องมือในงานวิจัยมีจำนวน 108 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 15.02 โดยลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ (Multiple choice item) จำนวน 94 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 13.07 คือมีทั้งคำถามและคำตอบ โดยจะมีคำตอบที่ถูกต้องเพียงข้อเดียว ส่วนตัวเลือกอื่นจะเป็นคำตอบลวง (Distractors) และแบบทดสอบอีกประเภทหนึ่งคือ แบบทดสอบที่มีสองตัวเลือกหรือคำตอบแบบถูกหรือผิด (True or False) มีจำนวน 14 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 1.94

3.3 แบบสังเกต (Observation) คือ เครื่องมือที่ใช้ประกอบการสังเกตพฤติกรรมที่บุคคลหรือกลุ่มตัวอย่างแสดงออกที่ผู้วิจัยต้องการศึกษา เป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยสามารถใช้ได้ตลอดเวลา ซึ่งเหมาะสมกับข้อมูลที่เป็นการแสดงพฤติกรรม การกระทำหรือการแสดงออกของบุคคลหรือกลุ่มบุคคล ซึ่งผู้วิจัยสามารถใช้ประสาทสัมผัสรับรู้และทำความเข้าใจได้ แบบสังเกตที่ใช้เป็นส่วนหนึ่งของเครื่องมือในการวิจัยมีทั้งหมด 274 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 38.10 โดยมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ

(Checklist) 19 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 2.64 แบบจัดอันดับคุณภาพ (Rating scale) จำนวน 26 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 3.61 และระเบียบเหตุการณ์ (Anecdotal records) จำนวน 229 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 31.84

3.4 แบบสัมภาษณ์ (Interview) คือ เครื่องมือที่ใช้ประกอบการสัมภาษณ์ ซึ่งเป็นวิธีการรวบรวมข้อมูลโดยอาศัยการสนทนา การซักถาม และการโต้ตอบระหว่างผู้รวบรวมข้อมูลหรือผู้สัมภาษณ์ (interviewer) กับผู้ให้ข้อมูลหรือผู้ถูกสัมภาษณ์ (interviewee) แบบสัมภาษณ์ซึ่งใช้เป็นส่วนหนึ่งของเครื่องมือในการวิจัยมีทั้งหมด 330 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 45.89 โดยมีลักษณะเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview)

3.5 แบบประเมิน (Assessment) เป็นแบบบันทึกผลการปฏิบัติงานหรือกิจกรรมตลอดกระบวนการโดยการให้ปฏิบัติเป็นรูปแบบหรือวิธีการที่กำหนดขึ้น เพื่อวัดความสามารถในการปฏิบัติงานหรือกิจกรรม หรือการวัดวิธีการปฏิบัติงาน (procedure) และการวัดผลงาน (product) แบบประเมินซึ่งใช้เป็นส่วนหนึ่งของเครื่องมือในการวิจัยมีทั้งหมด 221 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 30.73 โดยแบบประเมินที่ปรากฏในงานวิจัยมี 2 ลักษณะคือ แบบประเมินมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) และแบบตรวจสอบรายการ (Check list)

จะเห็นได้ว่า เครื่องมือแต่ละประเภทมีลักษณะสำคัญ และความสามารถในการเก็บรวบรวมข้อมูลแตกต่างกันออกไป ผู้วิจัยจึงต้องตระหนักว่า จำเป็นต้องเลือกใช้เครื่องมือให้ตรงกับวัตถุประสงค์ของการศึกษาเหตุการณ์ หรือสิ่งที่ต้องการวัด การใช้เครื่องมือให้ตรงกับคุณลักษณะหรือพฤติกรรมที่ต้องการวัด

4. สถิติที่ใช้ในการวิจัยเครื่องมือที่ผู้วิจัยนำมาช่วยในขั้นตอนของการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือการวิจัยและการอ้างอิงข้อมูลประชากร คือ สถิติ (Statistics) ซึ่งปรากฏว่ามีการใช้สถิติในการวิจัย 3 ลักษณะดังนี้

4.1 สถิติที่ใช้อธิบายคุณลักษณะกลุ่ม

ตัวอย่างที่ศึกษา หรือเรียกว่าสถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) หมายถึง สถิติที่ใช้ในการอธิบายคุณลักษณะของกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา ซึ่งไม่สามารถอ้างอิงไปยังกลุ่มอื่นๆได้ โดยสถิติประเภทดังกล่าวนี้ได้แก่ ร้อยละ (Percentage หรือ %) ค่าเฉลี่ย (Arithmetic mean หรือ \bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation หรือ S.D.) โดยม้งานวิจัยซึ่งใช้เฉพาะสถิติพรรณนาในศึกษามีจำนวนทั้งสิ้น 234 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 32.54

4.2 สถิติที่ใช้หาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ตั้งแต่ 2 ตัวแปรขึ้นไป เรียกว่าสหสัมพันธ์ (Correlation) คือตรรกะที่บอกทิศทางและขนาดของความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรว่ามีความเกี่ยวข้องหรือมีความสัมพันธ์กันอย่างไร โดยอาศัยการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ (Correlation Analysis) ซึ่งเป็นเทคนิคทางสถิติที่ช่วยให้ทราบถึงความสัมพันธ์ของตัวแปรที่ศึกษางานวิจัยที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรปรากฏจำนวน 63 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 8.76

4.3 สถิติเพื่อใช้ทดสอบสมมุติฐานหรือเรียกว่าสถิติอ้างอิงหรือสถิติอนุมาน (Inferential statistics) เป็นสถิติที่ใช้เพื่อนำผลสรุปที่คำนวณได้จากกลุ่มตัวอย่างไปอธิบายหรือสรุปลักษณะของประชากรทั้งหมดโดยสามารถจำแนกได้ดังนี้

ประการที่หนึ่ง สถิติที่ใช้ทดสอบสมมุติฐานเกี่ยวกับความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ย 2 กลุ่ม เป็นสถิติที่ใช้เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่มตัวอย่างสองกลุ่มที่เป็นอิสระจากกัน โดยการทดสอบค่าที่แบบอิสระ (T-Test Independent) ซึ่งปรากฏในงานวิจัยจำนวน 159 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 48.18

ประการที่สอง สถิติที่ใช้ทดสอบสมมุติฐานเกี่ยวกับความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ย 3 กลุ่ม เป็นวิธีการทดสอบสมมุติฐานทางสถิติเพื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของประชากรที่มีตั้งแต่ 3 กลุ่มขึ้นไปโดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวน (Analysis of Variance หรือ ANOVA) หรือ F-Test โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนที่ปรากฏในงาน

วิจัยมี 2 วิธีคือการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ซึ่งเป็นการศึกษากรณีที่มีตัวแปรอิสระตัวเดียว มีทั้งหมด 112 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 33.93 และการวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทาง (Two Way ANOVA) ซึ่งเป็นการศึกษาในกรณีที่มีตัวแปรอิสระสองตัว มีทั้งหมด 12 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 3.63

ประการที่สาม สถิติที่ใช้ทดสอบสมมุติฐานเกี่ยวกับความแตกต่างและความสัมพันธ์กรณีข้อมูลที่อยู่ในรูปของความถี่ ใช้การทดสอบไคสแควร์ (Chi-Square Test) ปรากฏในงานวิจัยจำนวน 9 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 2.72 เป็นวิธีทดสอบเพื่อเปรียบเทียบข้อมูลที่อยู่ในรูปของความถี่หรือในรูปของสัดส่วน ซึ่งไม่สามารถวัดค่าออกมาเป็นตัวเลขที่แน่นอนได้ แต่สามารถจำแนกออกเป็นหมวดหมู่ได้ เช่น มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด โดยเป็นข้อมูลที่เกิดจากการเก็บรวบรวมจากตัวแปรที่เกี่ยวข้องซึ่งมีทั้งกลุ่มตัวอย่างเดี่ยวและกลุ่มตัวอย่างตั้งแต่ 2 กลุ่มขึ้นไป แล้วจำแนกออกมาเป็นความถี่หรือสัดส่วน

จะเห็นได้ว่า ความสำคัญของการวิเคราะห์ข้อมูลขึ้นอยู่กับการเลือกใช้สถิติให้สอดคล้องกับระดับข้อมูล เพราะจะทำให้การวิเคราะห์ข้อมูลมีความถูกต้องเหมาะสม และที่สำคัญคือเพื่อให้การวิจัยเป็นไปอย่างมีระบบและมีหลักเกณฑ์

องค์ความรู้หรือข้อค้นพบจากงานวิจัย

องค์ความรู้ (Body of knowledge) หรือข้อค้นพบจากการสังเคราะห์งานวิจัยด้านบริหารการศึกษานในจังหวัดอุดรธานี เป็นการสังเคราะห์ข้อค้นพบจากงานวิจัย เพื่อหาข้อสรุปร่วมด้านความคิดที่ได้มาจากงานวิจัย โดยข้อค้นพบที่สำคัญมีดังนี้

1. องค์ความรู้เกี่ยวกับผู้บริหาร(Administrator) จากการสังเคราะห์งานวิจัยพบว่าข้อบ่งชี้ที่มีความสำคัญต่อการบรรลุเป้าหมายของการบริหารงาน ประกอบด้วยคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และพฤติกรรมการบริหารงาน

1.1 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ (Desired

Characteristics) เป็นคุณลักษณะประจำตัวและเป็นเครื่องบ่งชี้ถึงความดีและสิ่งที่บ่งบอกถึงความรู้สึกนึกคิดลักษณะที่แสดงออกมา ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในด้านต่างๆ ที่ดีขึ้นและเป็นที่ยอมรับแก่บุคคลทั่วไป สามารถจำแนกออกเป็น 2 ประการคือ

ประการที่หนึ่ง คุณลักษณะส่วนตัว (Traits) หมายถึงสิ่งที่แสดงออกมาให้ปรากฏแก่คนทั่วไป โดยคุณลักษณะส่วนตัวที่ผู้บริหารพึงมีประกอบด้วย ด้านบุคลิกภาพ ด้านมนุษยสัมพันธ์ และด้านคุณธรรมและจริยธรรม

ประการที่สอง คุณลักษณะที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพ หมายถึงความรู้จักความสามารถของผู้บริหารที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานในหน้าที่ ซึ่งจากการสังเคราะห์งานวิจัยพบว่า มีการศึกษาในลักษณะผสมผสานกันระหว่างสมรรถนะหลัก (Core Competency) และสมรรถนะประจำสายงาน (Functional Competency) โดยคุณลักษณะที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพที่ผู้บริหารพึงมีประกอบด้วย ด้านความรู้ (Knowledge) และด้านทักษะ (Skills)

จะเห็นได้ว่า งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับผู้บริหารยังไม่สามารถระบุได้อย่างแน่ชัดว่าคุณลักษณะเด่นอะไรบ้างที่เกี่ยวข้องกับผู้บริหารที่จะทำให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพ เพราะในบางสถานการณ์ คุณลักษณะของผู้บริหารอีกแบบหนึ่งอาจจะมีความเหมาะสมกับบางสถานการณ์แต่ไม่เหมาะสมกับอีกสถานการณ์หนึ่ง และพบว่าตัวชี้วัดหรือตัวบ่งชี้ (Indicators) ที่เกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารมีจำนวนแตกต่างกันออกไปและเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ ดังนั้นจากการสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผู้บริหารจึงอาจจะสรุปได้ว่า งานวิจัยทั้งหลายยังไม่สามารถสรุปได้ตรงกันว่าคุณลักษณะใดของผู้บริหารที่มีความสัมพันธ์อย่างสม่ำเสมอกับความสำเร็จของการบริหารงาน

1.2 พฤติกรรมการบริหารงานหมายถึงการกระทำของผู้บริหารที่ปรากฏออกมาซึ่งแสดงออกให้เห็นถึงความสามารถในการดำเนินงาน

ตามบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบ โดยผู้ร่วมงานหรือผู้อยู่ใต้การบังคับบัญชา สามารถสังเกตได้และมีผลต่อการบริหารงานและการปฏิบัติงานทุกอย่างในโรงเรียน โดยจากการสังเคราะห์พฤติกรรมของผู้บริหารที่มีความสำคัญต่อการบริหารงานและการทำงานร่วมกันกับบุคลากรในโรงเรียน ประกอบด้วยความเป็นผู้นำหรือภาวะผู้นำ (Leadership) การตัดสินใจ (Decision) และความรับผิดชอบต่อ (Responsibility)

การสังเคราะห์งานวิจัย ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของผู้บริหาร ที่มีส่วนสำคัญต่อการปฏิบัติงานของบุคลากรในโรงเรียน เป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นแนวคิดและรูปแบบในการปฏิบัติงานของผู้บริหาร นอกจากนี้ ยังสะท้อนให้เห็นถึงรูปแบบพฤติกรรมผู้บริหารในมิติต่างๆ เช่น ผู้นำแบบเผด็จการ (Autocratic Leader) ผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic Leader) และผู้นำแบบเสรีนิยม (Laissez-Faire Leader) นอกจากนี้ยังสะท้อนให้เห็นถึงประสิทธิภาพของการบริหารงานว่า ผู้บริหารมีพฤติกรรมแบบมุ่งคน (Employee-centered Leader Behavior) หรือผู้บริหารมีพฤติกรรมแบบมุ่งงาน (Job-centered Leader Behavior) เป็นต้น

จากการสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผู้บริหาร อาจจะกล่าวได้ว่า ยังไม่ปรากฏว่าคุณลักษณะและพฤติกรรมใดของผู้บริหารที่บ่งบอกอย่างชัดเจน และสอดคล้องกับการเป็นผู้นำได้ดีในทุกสถานการณ์ การศึกษาคุณลักษณะและพฤติกรรมของผู้บริหารนั้น อาจเกิดขึ้นจากสถานการณ์หรือการบริหารงานที่ขาดความชัดเจน (Weak situation) อย่างไรก็ตาม ผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วและมีปัญหาที่ท้าทายใหม่ๆ เกิดขึ้นอย่างมาก บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีความซับซ้อนและเพิ่มความสำคัญยิ่งขึ้น ผู้บริหารในปัจจุบันและอนาคตไม่เพียงแต่มีคุณลักษณะที่กล่าวแล้วข้างต้น แต่ต้องมีทักษะและสมรรถนะใหม่ๆ เพิ่มขึ้น

ตามความเปลี่ยนแปลงของสังคม เช่น ความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self-learning) ความไวต่อการรับรู้ทางวัฒนธรรม (Cultural Sensitivity) ความสามารถในการคิดเชิงซับซ้อน (Cognitive Complexity) ความสามารถวิเคราะห์กระบวนการ (Process Analysis) และความสามารถด้านพฤติกรรมที่ยืดหยุ่นต่อการทำงาน (Behavioral Flexibility) เป็นต้น

2. การบริหารงานในสถานศึกษา (School Administration) จากการสังเคราะห์งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับขอบข่ายงานในโรงเรียนทั้ง 4 ด้าน สะท้อนให้เห็นความสำคัญต่อการบริหารงาน ดังนี้

ประการที่หนึ่ง การมีส่วนร่วม (Participation) เป็นกระบวนการที่ก่อให้เกิดผลดีต่อการขับเคลื่อนโรงเรียนเพราะมีผลในทางจิตวิทยา กล่าวคือครูและบุคลากรทางการศึกษาที่เข้ามามีส่วนร่วมย่อมเกิดความภาคภูมิใจที่ได้เป็นส่วนหนึ่งของการบริหารงานในโรงเรียน มีการรับฟังความคิดเห็นและนำไปปฏิบัติเพื่อการพัฒนาโรงเรียนหรืองานต่างๆ ที่สำคัญผู้ที่มีส่วนร่วมจะมีความรู้สึกว่าเป็นเจ้าของ (Ownership) โรงเรียนหรืองานต่างๆ

ความสำคัญของการบริหารงานในโรงเรียนแบบมีส่วนร่วมเป็นการก่อให้เกิดความเข้าใจร่วมกันในการปฏิบัติงานตามที่มุ่งหวัง โดยกระบวนการตัดสินใจสามารถรองรับพฤติกรรมของบุคคลในองค์กรได้กว้างขวางและเกิดการยอมรับได้ ซึ่งเป็นหลักการของการบริหารงานที่สำคัญและมีผลต่อการดำเนินการเชิงวิเคราะห์ ซึ่งนำไปสู่การตัดสินใจได้และที่สำคัญเป็นการลดช่องว่างของระบบการสื่อสารในหน่วยงานและจัดปัญหาความขัดแย้ง

ประการที่สอง การกระจายอำนาจ (Decentralization) หมายถึง การมอบหมายอำนาจหน้าที่ ความรับผิดชอบและการตัดสินใจจากผู้บริหารไปยังบุคลากรหรือหัวหน้าส่วนต่างๆ ในโรงเรียน โดยให้ทุกส่วนของโรงเรียนหรือองค์กรได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการบริหารงานด้านต่างๆ เช่น งานวิชาการ งานงบประมาณ งานบุคลากร และงาน

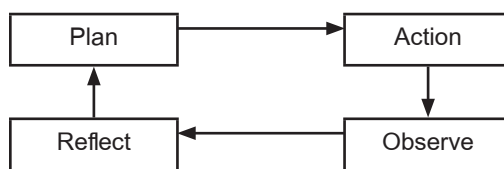
บริหารทั่วไป โดยหลักการกระจายอำนาจนั้นสัมพันธ์อยู่บนพื้นฐานกับหลักการมีส่วนร่วม

จะเห็นได้ว่า องค์ความรู้ที่เกี่ยวกับการบริหารงานในโรงเรียนโดยเน้นหลักการมีส่วนร่วมเป็นแนวคิดที่ผสมผสานกันระหว่างแนวคิดการบริหารงานเชิงมนุษยสัมพันธ์ (Human Relation Approach) และพฤติกรรมศาสตร์ (Behavior Approach) ที่ให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์ของคนในองค์กร โดยมองว่าคนเป็นสิ่งมีชีวิต จิตใจ ขวัญกำลังใจ และความพึงพอใจเป็นเรื่องสำคัญในการทำงาน เงินไม่ใช่สิ่งจูงใจที่สำคัญแต่เพียงอย่างเดียว รางวัลทางจิตใจก็มีผลต่อการจูงใจในการทำงานเช่นเดียวกัน ดังนั้นการตอบสนองของคนที่เกี่ยวกับความต้องการศักดิ์ศรีและการยกย่อง จะส่งผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการทำงาน

นอกจากนี้ ยังสัมพันธ์กับแนวคิดในการกระจายอำนาจในการบริหารระบบราชการ (Bureaucracy) ซึ่งเห็นว่าผู้บริหารจะบริหารงานให้มีประสิทธิภาพได้ขึ้นอยู่กับคนที่ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา ยินยอมที่จะปฏิบัติตาม และจะต้องมีระบบการบริหารมาดำเนินการให้คำสั่งมีผลให้บังคับได้ ดังนั้นการบริหารงานในโรงเรียนที่เน้นการมีส่วนร่วมและการกระจายอำนาจการบริหารทั้งงานวิชาการ งานบุคลากร งานงบประมาณ และงานบริหารทั่วไป โดยให้ทุกคนในหน่วยงานมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) มีส่วนร่วมการปฏิบัติ (Implementation) มีส่วนร่วมในผลประโยชน์ (Benefits) และมีส่วนร่วมในการประเมิน (Evaluation) ทั้งนี้ก็เพื่อให้โรงเรียนเป็นสถานศึกษาแห่งการเรียนรู้

3. การพัฒนา (Development) เป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นหรือมีการวางแผนกำหนดทิศทางไว้ล่วงหน้า โดยผ่านลำดับขั้นต่างๆ ไปสู่ลำดับขั้นที่มีการปรับปรุงให้ดีขึ้นและเหมาะสมกว่าเดิมหรือเป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้นโดยการพัฒนาที่สำคัญซึ่งเป็นข้อค้นพบจากงานวิจัย คือ การพัฒนาแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action) โดยงานวิจัยส่วนใหญ่ที่มีการกำหนดวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนา

(To develop) มีการดำเนินการในลักษณะวงจรการปฏิบัติการ ซึ่งประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือการวางแผน (Plan) การปฏิบัติ (Action) การสังเกต (Observe) และการสะท้อนผลการปฏิบัติ (Reflect) โดยเมื่อครบวงจรหนึ่งๆจะพิจารณาปรับปรุงแผน (Replanning) เพื่อนำไปปฏิบัติในวงจรต่อไปจนกว่าการเปลี่ยนแปลงได้ผลเป็นที่น่าพอใจ โดยการปฏิบัติการนั้นจะต้องมีการร่วมมือกันดำเนินการ (Collaborative Approach)

แผนภาพ 1 วงจรการพัฒนาแบบมีส่วนร่วม
(ที่มา : Kemmis; & Mc Taggart. 1990 :11)

การพัฒนาตามวงจรการปฏิบัติการ (The action research spiral) เป็นการสะท้อนให้เห็นถึงเป้าหมายของการพัฒนาและปรับปรุงประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการปฏิบัติงาน ทั้งในระดับองค์กร บุคคล หรือกิจกรรมต่างๆ และยังมุ่งสร้างความเข้าใจและมุ่งพัฒนาวิชาชีพให้กับผู้ปฏิบัติงานด้วย โดยกระบวนการพัฒนาเริ่มต้นด้วยการกำหนดปัญหาหรือจุดที่ต้องการปรับปรุงแก้ไขหรือพัฒนาแล้วนำไปสู่ขั้นตอนการดำเนินการที่สำคัญคือ การวางแผน การลงมือปฏิบัติตามแผนและการประเมินผลการปฏิบัติโดยจุดเด่นของการพัฒนาปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมคือ ความเป็นระบบและการดำเนินการจะต้องอาศัยการมีส่วนร่วมและการทำงานเป็นกลุ่ม รวมทั้งต้องมีการสะท้อนผลเพื่อการปรับปรุงสิ่งที่กำลังดำเนินการให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหรือให้ได้ผลดีขึ้น

บทสรุป

งานวิจัยด้านบริหารการศึกษาในจังหวัด

อุตรธานี ยังคงเน้นเน้นการวิจัยในกระบวนการทัศน์ เดิม (Old Paradigm Shift) ซึ่งเป็นการลักษณะการวิจัยเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานประจำ ด้วยการทำให้วิจัย (Routine to Research) องค์ความรู้ที่เกิดขึ้นจากการวิจัยจึงเป็นเป็นองค์ความรู้ที่คุ้นเคย จึงไม่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในลักษณะก้าวกระโดด แม้ว่าในระยะหลังๆ ประเด็นการวิจัย มุ่งไปสู่การศึกษาในกระบวนการทัศน์ใหม่ (New Paradigm Shift) เช่น การมีส่วนร่วม (Participation) แต่งานวิจัยเหล่านั้น ผู้วิจัยมีความเห็นว่ายังไม่ใช่ประเด็นท้าทายในการบริหารการศึกษาในสภาวะแห่งความเปลี่ยนแปลงของศตวรรษที่ 21 เพราะความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจำเป็นต้องคำนึงถึงบริบทหรือสิ่งแวดล้อม ที่มีความสำคัญต่อการจัดการศึกษา ซึ่งอาจจะสรุปได้ดังนี้

ประการที่หนึ่ง การเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยี นักเรียนและนักศึกษารุ่นใหม่สามารถเข้าถึงเทคโนโลยีและใช้เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ ครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนหรือสถาบันอุดมศึกษา จึงจำเป็นต้องเป็นคนที่สามารถนำเอาเทคโนโลยี มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน พร้อมทั้งใช้เป็นเครื่องมือในการค้นคว้าและพัฒนาความรู้ของตนเอง ขณะเดียวกันครูและบุคลากรทางการศึกษาจะต้องสามารถนำเอาเทคโนโลยี มาใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษาได้ด้วย แต่ประเด็นสำคัญคือ การยอมรับและการใช้เทคโนโลยี ของครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษานั้น มีระดับความรู้และความสามารถที่แตกต่างกันออกไป ดังนั้นการนำเอาเทคโนโลยีมาใช้ในโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษา จึงเป็นโจทย์ที่มีความท้าทายต่อการบริหารการศึกษา

ประการที่สอง การเปลี่ยนแปลงการจัดการเรียนรู้ การจัดการศึกษาในสภาวะปัจจุบันอาจกล่าวได้ว่ามีการเปิดกว้างมากสำหรับการเรียนรู้ ซึ่งไม่ได้จำกัดอยู่เพียงแต่สถาบันการศึกษาของภาครัฐและเอกชนเท่านั้น แต่ปรากฏว่ามีบริษัทเอกชนหรือมหาชน เข้ามามีบทบาทในการจัดการศึกษาเพื่อ

ผลิตบุคลากร ในการตอบสนองความต้องการของบริษัทมากขึ้น เช่น สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์ สถาบันกันตนา วิทยาลัยนานาชาติโตโยต้า และสถาบันวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีชั้นสูงระยอง (กลุ่ม ปตท.) เป็นต้น การเปลี่ยนแปลงด้านการศึกษาที่ให้บริการเอกชนสามารถสร้างหลักสูตร และอนุมัติใบประกาศนียบัตรหรือวุฒิบัตรเพื่อรับรองความรู้ ความสามารถ และความเชี่ยวชาญส่งต่อให้กับบริษัทเอกชน ซึ่งใบประกาศนียบัตรหรือวุฒิบัตรจากบริษัทเอกชนเหล่านั้น จะได้รับการยอมรับจากบริษัทเอกชนด้วยกัน ซึ่งปรากฏการณ์ดังกล่าวนี้ผู้บริหารหลักสูตรทุกระดับ จำเป็นต้องพัฒนาหลักสูตรให้สามารถตอบโจทย์ในการแข่งขันได้

ประการที่สาม การเปลี่ยนแปลงทางสังคม เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ซึ่งสภาวะดังกล่าวนี้ จะส่งผลกระทบต่อการจัดการศึกษา โดยเฉพาะรูปแบบของการจัดการศึกษา ซึ่งจำเป็นต้องออกแบบสำหรับการจัดการศึกษาสำหรับผู้สูงอายุมากขึ้นด้วย เพราะเป็นชนกลุ่มใหญ่ของสังคม การจัดการศึกษาจึงไม่สามารถจำกัดอยู่เฉพาะในวัยการศึกษาหรือวัยทำงานเท่านั้น

จากความเปลี่ยนแปลงและความท้าทายดังกล่าว ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีเครื่องมือที่แตกต่างจากในยุคที่ผ่านมาเพื่อขับเคลื่อนโรงเรียนหรือสถาบัน ไปสู่ความสำเร็จ โดยเครื่องมือสำคัญที่ผู้วิจัยคิดว่าผู้บริหารการศึกษายุคใหม่ควรมีและใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการบริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย

ประการที่หนึ่ง การจัดการความรู้ (Knowledge Management) เป็นกระบวนการที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษา โดยเป็นการรวบรวมองค์ความรู้ที่มีอยู่ในหน่วยงานซึ่งกระจัดกระจายอยู่ในตัวบุคคลหรือเอกสาร มาพัฒนาให้เป็นระบบเพื่อให้ทุกคนในหน่วยงานสามารถเข้าถึงความรู้และพัฒนาตนเองให้เป็นผู้รู้รวมทั้งปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะส่งผลให้หน่วยงานมีความสามารถในเชิงแข่งขัน

ประการที่สอง การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ (Learning Network) โรงเรียนหรือสถานศึกษาจำเป็นต้องสร้างเครือข่ายและความร่วมมือกันทั้งในระดับภาครัฐและเอกชน เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และการทำงานร่วมกัน เพื่อผลักดันการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและเป็นที่ยอมรับของทุกภาคส่วนในสังคม ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องเพิ่มการทำงานร่วมกับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องให้มากขึ้น เช่น สถานประกอบการที่โรงเรียนหรือสถาบันการศึกษาจะต้องตอบสนองขณะเดียวกัน ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเรียนรู้ถึงความต้องการของสถานประกอบการหรือบริษัทเอกชนที่สถานศึกษาจะต้องเตรียมความพร้อมให้กับผู้เรียนในการเข้าสู่การทำงาน

ประการที่สาม การสร้างวัฒนธรรมของหน่วยงาน เป็นเรื่องที่ผู้วิจัยคิดว่าทำได้อย่างที่สุดและใช้เวลานาน เพราะเป็นเรื่องที่ต้องใช้วิธีการปลูกฝังไม่ใช่การอบรม โดยผ่านการพูดคุยกันบ่อยๆในหลากหลายช่องทาง ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ โดยคนที่เป็นผู้นำในการผลักดันให้เกิดวัฒนธรรมองค์กร ต้องเป็นผู้บริหารระดับสูง หัวหน้าของกลุ่มงานต่างๆในโรงเรียน ที่มงานผลักดันวัฒนธรรมโรงเรียน (Change Agents) โดยจะต้องมีฝ่ายอำนวยความสะดวกและสนับสนุน (Support) ทั้งนี้การสร้างวัฒนธรรมองค์กร และการสร้างให้องค์กรมีความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงนั้น ไม่ใช่กระบวนการที่ทำได้ในทันทีทันใด แต่เป็นการทำงานร่วมกันของคนในองค์กรที่ต้องใช้เวลาในการปรับเปลี่ยนคนในองค์กรให้มีความเห็นร่วมกันทำงานร่วมกันและมุ่งสู่เป้าหมายเดียวกัน

ประการที่สี่ การเปรียบเทียบ (Benchmarking) เป็นเรื่องที่ผู้วิจัยคิดว่าเป็นหัวใจสำคัญของหน่วยงานหรือองค์กร เพราะการเปรียบเทียบนั้นเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลาของการปฏิบัติงาน ดังนั้นการเปรียบเทียบเป็นวิธีการในการวัดและเปรียบเทียบการปฏิบัติกับหน่วยงานหรือองค์กรที่

สามารถทำได้ดีกว่า เพื่อนำผลของการเปรียบเทียบมาใช้ในการปรับปรุงหน่วยงานหรือองค์กรของตนเองให้ดีขึ้น โดยมีเป้าหมายเพื่อมุ่งสู่ความเป็นเลิศ จะเห็นได้ว่า ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นเป็นสิ่งที่ท้าทายและเป็นโจทย์สำคัญสำหรับผู้บริหารการศึกษาในทุกระดับ จำเป็นต้องวางแผนการขับเคลื่อนสถานศึกษาสู่ความสำเร็จในการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21

จากการสังเคราะห์งานวิจัยในบริบทจังหวัดอุดรธานี สะท้อนให้เห็นถึงลักษณะ รูปแบบ วิธีการวิจัยและองค์ความรู้ที่เกิดขึ้น ซึ่งเป็นกระบวนการทางความคิดและปฏิบัติการเกี่ยวกับการวิจัยเป็นการเชื่อมโยงระหว่างโลกทัศน์ (worldview) และโมโนทัศน์ (Concept) ของผู้วิจัยต่อเรื่องที่ศึกษา โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาแนวทางการแก้ไขปัญหาแนวปฏิบัติหรือวิธีการจัดการ (management) เพื่อสร้างความเข้าใจต่อความเป็นจริงที่เกิดขึ้นอย่างไรก็ตามสิ่งที่สำคัญจากบทสรุปของวิจัยจำนวนมากจะมีคุณค่ามากขึ้น หากมีการนำไปใช้อย่างจริงจังหรือสร้างแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ให้เกิดขึ้นในโรงเรียนหรือสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะต่อการนำผลวิจัยไปใช้

1. การวิจัยด้านบริหารการศึกษาในจังหวัดอุดรธานี ยังคงเน้นการวิจัยในกระบวนการทัศน์เดิม (Old Paradigm Shift) ซึ่งเกี่ยวกับการบริหารงานประจำภายในโรงเรียนเป็นการพัฒนางานประจำไปสู่การทำวิจัย (Routine to Research) สิ่งที่สำคัญคือการต่อยอดงานวิจัย โดยเฉพาะการนำเอาผลการวิจัยไปการขับเคลื่อนหน่วยงานไปสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization)

2. การเปลี่ยนกระบวนการทัศน์ในการวิจัย (Paradigm Shift) คือ การเปลี่ยนแปลงวิธีคิดแบบใหม่ที่ท้าทายต่อกระบวนการทัศน์เดิม เพื่อให้สอดคล้องกับปัจจุบันและสถานการณ์ที่กำลังเกิดขึ้นและที่จะเกิดขึ้นในอนาคต โดยเน้นความสามารถในการแข่งขัน

ความมีประสิทธิภาพ ความมุ่งมั่น และความสำเร็จ

3. งานวิจัยในอนาคต จะต้องตอบโจทย์พลังแห่งการสร้างสรรค์ และการบูรณาการเทคโนโลยีเข้ากับการศึกษา การบริหารการศึกษาต้องเน้นให้ผู้เรียนรู้จริง (Mastery learning) เรียนเพื่ออนาคต

ของตนเอง (Motivation) โดยเน้นลงมือปฏิบัติและสร้างกระบวนการคิด ซึ่งจะนำไปสู่การเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ทำให้เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์จากการลงมือปฏิบัติ เน้นการสอนน้อยแต่เรียนรู้มาก (Teach less Learn More)

เอกสารอ้างอิง

- จิตติรัตน์ แสงเลิศอุทัย. (2558). *เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย*. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร. ปีที่ 12 ฉบับที่ 58 (กรกฎาคม-กันยายน 2558).
- บุญชม ศรีสะอาด. (2543). *การวิจัยเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง *หลักเกณฑ์การกำหนดชื่อปริญญา พ.ศ.2559*. ราชกิจจานุเบกษาเล่มที่ 133 ตอนพิเศษ 158 ง. ลงวันที่ 14 กรกฎาคม 2559.
- ประเวศ วะสี. (2546). *ระบบวิจัยของประเทศ : ระบบมันสมองของประเทศ*. มติชน (3 กรกฎาคม 2546).
- สมชาย วรภิจเษมสกุล. (2554). *ระเบียบวิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์*. โครงการตำราเฉลิมพระเกียรติฉลองพระชนมพรรษา 84 พรรษา. อุดรธานี : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- Kemmis, S; & Mc Taggart, R. (1990). *The action research planner*.3rd ed. Victoria : Deakin University press.

การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นของเยาวชนในพิพิธภัณฑ์ศิลปวัฒนธรรมจังหวัดเลย

Local Wisdom Learning Resources for Youths in the Museum of Art&Culture of Loei

ศักดิ์ชาย พวงจันทร์¹

Sakchai Phuangjan¹

บทคัดย่อ

งานวิจัย เรื่องการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นของเยาวชนในพิพิธภัณฑ์ศิลปวัฒนธรรมจังหวัดเลย เป็นงานวิจัยเชิงพัฒนาทดลอง มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) พัฒนาพิพิธภัณฑ์ศิลปวัฒนธรรมจังหวัดเลยเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นของเยาวชนในจังหวัดเลย (2) ศึกษาผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นของเยาวชนในแหล่งเรียนรู้พิพิธภัณฑ์ศิลปวัฒนธรรมจังหวัดเลย โดยมีขั้นตอนการดำเนินการ 6 ขั้นตอน ได้แก่ (1) การศึกษาบริบทเนื้อหาจัดแสดงของพิพิธภัณฑ์ (2) การวางแผนการจัดการเรียนรู้สำหรับเยาวชนที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย (3) การพัฒนาสื่อและการจัดการเรียนรู้ในแหล่งเรียนรู้พิพิธภัณฑ์ (4) การจัดการเรียนรู้ให้กับกลุ่มเป้าหมาย (5) การประเมินผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้หลังจากเข้าชมพิพิธภัณฑ์ (6) สรุปแนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้พิพิธภัณฑ์ กลุ่มเป้าหมายของงานวิจัยนี้ ได้แก่ บุคลากรพิพิธภัณฑ์ 2 คน ผู้ทรงคุณวุฒิด้านความรู้ท้องถิ่น 2 คน ครูผู้สอน 3 คน เพื่อการศึกษาข้อมูลและการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในพิพิธภัณฑ์โดยการสัมภาษณ์ และกลุ่มเป้าหมายเยาวชนที่สุ่มตัวอย่างมา 402 คน ที่เป็นผู้เรียนของแหล่งเรียนรู้และการทดสอบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ด้วยการทำข้อสอบหลังการเรียนรู้ โดยแบ่งเป็นระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา 319 คน และระดับอุดมศึกษา 83 คน

พิพิธภัณฑ์ศิลปวัฒนธรรมจังหวัดเลย มีการจัดแสดงเกี่ยวกับวัฒนธรรมและทรัพยากรท้องถิ่นของจังหวัดเลย มีกลุ่มเป้าหมายหลักคือกลุ่มนักเรียนนักศึกษาในพื้นที่จังหวัดเลย เนื้อหาจัดแสดงในพิพิธภัณฑ์ที่เลือกมาเป็นสาระการเรียนรู้ในงานวิจัยนี้ จำนวน 10 เรื่อง ได้แก่ ภูมิประเทศของจังหวัด แหล่งแร่ธาตุ ฟอสซิลไดโนเสาร์ เครื่องมือหินโบราณ ภาพเขียนสีในถ้ำ ไบเซมาหิน พระธาตุศรีสองรัก จารึกวัดห้วยท่าว พระบางชายขาว กลุ่มชาติพันธุ์ ถูกนำมาเรียบเรียงเพื่อให้เนื้อหาที่มีความเชื่อมโยงตามลำดับเหตุการณ์ เนื้อหาจัดแสดงมีความสอดคล้องกับสาระการเรียนรู้แกนกลางสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา คือกลุ่มสาระภูมิศาสตร์และกลุ่มสาระประวัติศาสตร์ และในระดับอุดมศึกษาคือ วิชาไทยเลylesศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย การพัฒนาสื่อและกระบวนการเรียนรู้ของสาระทั้ง 10 เรื่อง ครอบคลุมถึง วัตถุประสงค์การเรียนรู้ รูปแบบการจัดการเรียนรู้ ทรัพยากรและสื่อการเรียนรู้ เช่น สื่อจัดแสดง สื่อบรรยาย สื่อสิ่งพิมพ์ และการประเมินผลการเรียนรู้ในด้านความรู้ของผู้ชม

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์, คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย, อีเมล: sakchph@gmail.com

¹ Assistant Professor, Industrial Technology Faculty, Loei Rajabhat University. Email: sakchph@gmail.com

การประเมินผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของเยาวชนหลังจากที่เข้าชมพิพิธภัณฑ์พบว่า จากคะแนนเต็ม 20 คะแนน กลุ่มนักเรียนประถมและมัธยมศึกษา มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 71.30 ($\bar{X} = 14.26$, $SD = 2.84$) และกลุ่มนักศึกษาระดับอุดมศึกษา ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 83.00 ($\bar{X} = 16.60$, $SD = 2.04$) และคะแนนเฉลี่ยโดยรวมร้อยละ 73.70 ($\bar{X} = 14.74$, $SD = 2.85$)

คำสำคัญ : แหล่งเรียนรู้, พิพิธภัณฑ์เพื่อเยาวชน

Abstract

This study, "Local Wisdom Learning Resources in the Museum of Art&Culture of Loei", is a developmental research project. The objectives include (1) develop the Loei Museum of Art&Culture to become a learning resource of local wisdom for youths in Loei and (2) determine the learning outcome of youths who attended the learning process. There are 6 steps in the study: (1) studying contexts of the museum and its exhibits, (2) creating a learning plan for the youths (3) developing learning media in the museum, (4) assess the learning process for the target group, (5) evaluating learning outcome, (6) summarizing guides for developing the museum as a learning resource. The target groups for studying and developing the learning resources in the museum included 2 museum officers, 2 experts in local wisdom, 3 school teachers. The target groups for learning and evaluating the learning outcome consisted of 2 groups: 319 students in elementary and secondary schools, and 83 college students, totaling 402 students.

The Museum of Art&Culture of Loei exhibits Loei's local culture and resources. The main target group of the museum is the students from the local schools. The museum serves as a learning resource and a tourist attraction in the province. Ten exhibits in the museum were chosen for this research: local geography, mineral resources, dinosaur footprint fossils, ancient stone tools, cave paintings, stone inscriptions, Sisongrak stupa, the stone inscription of Huai Hao temple, Buddha image of Sai Kao, and local ethnic groups. The contents were arranged chronologically for cohesion. They agree with the national core contents for elementary and secondary schools and Thai Loei studies course at Loei Rajabhat University. Development of the media and learning process for the contents cover the learning objectives; learning models; learning media and resources such as exhibits, presentations, and printed materials; and learning outcome evaluation.

The learning outcome of the youths was tested after their museum visits. From the full score of 20, the elementary and secondary students average score was 71.30 percent ($\bar{X} = 14.26$, $SD = 2.84$). The college students average score was 83.00 ($\bar{X} = 16.60$, $SD = 2.04$). The overall average score was 73.70 ($\bar{X} = 14.74$, $SD = 2.85$).

Keywords: learning resources, museum for youths

Introduction

Museums serve as learning resources and tourist spots that exhibit various topics, such as, local wisdom, ethnic groups, important figures, nature, etc. There are more than 1200 museums registered in Thailand (Price Maha Chakri Sirindhorn Anthropology Center, 2002), although only some of them are fully operational. The operation of the museums is based on the need of the owners to present what they have (supply side) which sometimes is insufficient. Rather, the museums should give consideration to what their visitors want (demand side), such as, content, facilities, and services. Responding properly to visitors' interests helps the museums reach their marketing goals.

Besides being tourist attractions, entertaining, and preserving valuable items, one of the crucial roles of the museums is providing learning resources for the community. The museums need to set specific goals and operational plans to provide education, especially to the youths from local schools, who are the main target group of the museum. Regarding the Museum of Art&Culture of Loei, 78.5 percent of the visitors are youths from local schools (Phuangjan, Kamsai, Sanprasit, & Chaiwong, 2012). They visit the museum to learn about the local wisdom of Loei. Similarly, the teachers who bring them to the museum expect their students to learn what the museum has to present. It's necessary for the museum to provide proper instruction process that includes learning content, teaching techniques, instructional media, learning outcome assessment. Most museums emphasize artifacts conservation, tourist attrac-

tions, and exhibitions, rather than instruction, even though the major group of visitors is students whose main purpose is to learn. Studying the museum's visitor is a mean of exhibition assessment and visitor study (Kotler, 2008) that could help the museum improve its operation. Development of the museum should take the needs of the visitors into serious consideration. This research aimed to develop the museum as a learning resource for students including learning management and learning outcome assessments. The Museum of Art&Culture of Loei serves as a case study for this research.

Research Objectives

This study was aimed at 2 objectives (1) developing the Museum of Art&Culture of Loei to become a learning resource of local wisdom for youths in Loei and (2) identify the learning outcome of the youths who attended the learning process.

Conceptual framework

This study is developmental research. It was aimed to develop the museum to become a learning resource by employing the concept of educating with exhibitions and curating in the museum context. Learning occurred while visiting the museum according to the learning objectives, then learning achievement was assessed.

There are 4 elements (Valaya Alongkorn Rajabhat University, 2010) involved in educating in a museum: (1) contents and learning objectives; (2) learning models and teaching methods; (3) instructional media; (4) learning

assessment. The teaching plan should comply with these four elements under a museum context which is inherently different from the classroom environment. Differences include the exhibits, the operation and services, the museum administration and constraints, the students or visitors, and teaching techniques.

Research Methods

Target groups

There are 2 related parts in this study, according to the research objectives. The first one involves developing learning resources in the museum, and the second one involves assessment of the learning achievement of the visitors. Accordingly, the samples of the two parts include: (1) the samples for developing learning resources, such as, 2 museum staffs, 2 scholars, 3 school teachers, 402 students; (2) the samples for learning achievement assessment, 402 students from local institutes in Loei including 319 elementary and secondary school students and 83 college students. The purposive sampling technique was used. The population consisted of students from educational institutes in Loei including 72,195 students from elementary and secondary schools and 18,522 students from 31 college students.

Research Procedures and Data Collection

Development of the learning resources employs the aforementioned 4 elements as a guide. The research procedures include 6 steps, of which the samples and data collection method are as follows:

1. Context study. The data for the context of the Museum of Art&Culture of Loei, the

exhibits showed in the museum were collected by interviewing 2 museum staffs.

2. Teaching plan. The data for studying the agreement between the exhibitions in the museum and the contents in the classrooms were collected by interviewing 2 school teachers, and 1 scholar. The planning for contents, learning purposes, and teaching plan were done by studying documents and interviewing 2 local scholars.

3. Development of the instructional media. This includes designing and re-making of the instructional media for 10 exhibits in cooperation with 2 museum staffs.

4. Educating the target groups. This implemented the teaching plan with 2 museum staffs by educating 402 visitors who are school students via the museum exhibitions and curation.

5. Assessment of learning achievement. After learning in the museum, the visitors took a test, of which Item-object Congruence (IOC) was analyzed by the experts.

6. Data analyzing and summarizing. The guide of developing the learning resources and educating in the museum was summarized. Also, the assessment of the learning achievement result was presented in terms of mean scores and standard deviations.

Results

The development of learning resources in the museum process can be summed up into 7 steps as shown in Figure 1.

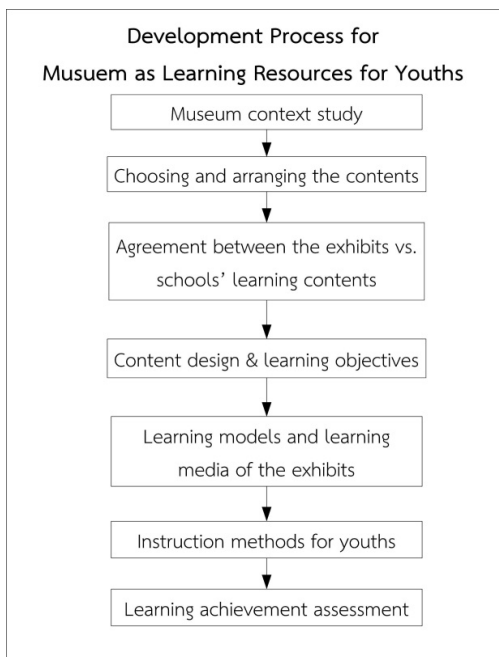

Figure 1. The development process of learning resources for youths in the museum.

Step 1. Museum context study.

The Museum of Art&culture of Loei (MA-LOEI) is located in Loei Rajabhat University. The museum operates under the university's Office of Art and Culture administration, budget, and staffs. It serves the Office's mission and strategy of providing learning resources concerning art and culture for the community. Besides, the museum is one of the main cultural tourist attractions in the province. The museum is in a two-story building with the usable area of 431 m². The facilities include an auditorium, a parking lot, a public toilet, a library, and two exhibition halls. The museum exhibits the province's major cultural and natural resources, such as, pre-historic cave paintings and stone tools, dinosaur's footprint, Boon Luang and Phi Ta Kon festival, Prabang Sai Kao (local Buddha image), Sisongrak Stupa model, palm leaves manu-

scripts, stone inscriptions, models of local housing, local dressing models, local ethnic groups, local ores and mining, local geography model, local famous figures, and cotton cloths. Each year, the museum serves 4000-7000 visitors, most of which are students from local schools.

Figure 2. The Museum of Art&culture of Loei located in Loei Rajabhat University.

Step 2. Choosing and arranging the contents.

Ten topics were chosen from the existing exhibits, such as local geography, local ores and mining, dinosaur's footprint, pre-historic cave paintings and stone tools, stone inscriptions, Sisongrak Stupa, Huai Hao ancient temple's stone inscription, Pra Bang Sai Kao, and local ethnic groups. These exhibits were to be used for research and development in this study.

Step 3. The agreement between the exhibits' contents and the schools' learning contents.

The needs for learning of the targeted visitors are essential for the museum to respond properly. The teachers and students visit the museum and learn what they want and whether they agree with the curriculum in their schools.

There are 8 mandatory contents that all schools in the country have to comply with: Thai language, mathematics, science, social studies, religion and cultures, personal hygiene and physical education, arts, handicrafts and technology, and foreign languages. These contents were designated in the national core curriculum (Bureau of Academic Affairs and Educational Standards, 2008). The study found that 10 contents in the museum agree with the core curriculum for elementary and secondary schools in 2 groups of contents: history (S 4.1, S 4.2, S 4.3) and geography (S 5.1, S 5.2). In terms of learning contents, the number of learning contents for Pratom 1 (the first grade) up to Matayom 6 (the twelfth grade) students agreed with the 10 exhibits in the museum, as shown in Table 1.

Table 1. Number of learning contents in elementary and secondary schools curriculum agreeing with the contents in the museum.

Exhibit contents	Number of learning contents
Local Geography	10
Local ores and mining	5
Dinosaur's footprint	4
Cave paintings	15
Ancient stone tools	15
Stone inscriptions	18
Sisongrak stupa	21
Huai Hao temple inscription	25
Prabang Sai Kao	25
Local Ethnic groups	27

Local studies and curriculum at higher education institutions are different at each university. The contents are stipulated in the course descriptions. For Loei Rajabhat University, the sample for this study, contents in the museum agree with the contents in **Tai Loei studies**, a social studies course in the general education group. It was found that the history part in the course agrees with 6 contents shown in the museum such as cave paintings, ancient stone tools, Sisongrak stupa, Huai Hao temple inscription, Prabang Sai Kao, and local ethnic groups. While the culture part of the course agrees with 5 contents in the museum: stone inscriptions, Sisongrak stupa, Huai Hao temple stone inscription, Prabang Sai Kao, and local ethnic groups.

Step 4: Content design and learning objectives.

For proper learning with specific goals, the museum needs to state its learning content and learning objectives clearly. It is the museum's obligation to provide teaching or exhibiting to serve the learning objectives, as well as learning assessment. To design the contents, the museum needs to check the agreement with the curriculum in local schools. The contents in the museum have to match with the contents in the schools, as well as the students' needs for learning. It's important to take into consideration both the demand side and the supply side. The learning plans need to consider teaching models, instructional methods, and learning media.

The contents of 10 exhibits were set and their learning objectives were designated. For example, there are 2 learning objectives for the local geography exhibit: (1) the students can explain the boundary and adjacent area of the

province; (2) the students can identify major geographic features such as mountains, and rivers. By stating the learning objectives clearly, the museum can realize its own roles and goals, as well as the visitors' need for learning. These can help the media and exhibition design.

Cohesion among the contents of the exhibits is crucial, so the overall theme of the exhibition can be understood. The storyline method (Kaemmani, 2011) of teaching was employed for this. The contents were put in chronological order according to their occurrences. The local geography, the ores and mining, and the dinosaur fossils are several hundred million years old, followed by the prehistoric events with approximately two thousand years old ancient cave paintings, and the stone tools. The historic events include the stone inscriptions, Sisongrak stupa, Huai Hao ancient temple's stone inscription, Sai Kao's Buddha image and the local ethnic groups, respectively. The timeline can help the visitors grasp the chronological order of the events and relationship among the events.

Step 5. Learning Models and Learning Media of the Exhibits.

Design and development of the exhibitions employed various learning models to create learning media. Most exhibits use varieties of learning media to enhance the learning of the visitors depending on their contents. Table 2. shows learning models and learning media of the 10 exhibits.

Step 6. Instruction method for youths

In the context of this study, the museum visiting is a learning process for the visitors. The learning processes in the museum include introductory briefing in the auditorium, reading

and self-observation in the exhibition rooms, and questioning and answering between the visitors and the curator. Each process requires different media and learning activities. The exhibitions are the main part of the learning. Youths can read and observe by themselves in the exhibition rooms as shown in Figure 2.

Table 2. Learning models and learning media of the exhibits in the museum.

Exhibit contents	Learning Models	Learning Media
Local geography	Memory, Graphics	3D model, PowerPoint
Local ores and mining	Memory, Graphics	Maps, signs, artifacts, PowerPoint
Dinosaur's footprint	Memory, Graphics, Storyline	3D Model, robot, PowerPoint
Cave paintings	Memory, Graphics, Storyline	Maps, signs, paintings, PowerPoint
Ancient stone tools	Memory, Graphics, Storyline	Maps, signs, paintings, PowerPoint
Stone inscriptions	Memory, Graphics	Maps, signs, paintings, timelines PowerPoint
Sisongrak stupa	Memory, Graphics, Storyline	3D model, maps, signs, paintings, PowerPoint
Huai Hao temple inscription	Memory, Graphics, Storyline	Artifacts, signs, maps, paintings, PowerPoint
Prabang Sai Kao	Memory, Graphics, Storyline	3D model, signs, paintings, PowerPoint
Local ethnic groups	Memory, Graphics, Storyline	Paintings, signs, maps

Figure 2. Youths learned by reading and self-observation in the museum.

Step 7. Learning achievement assessment.

After the museum visits, the learning of the youths was evaluated with a 20-item test. Each item was tested its congruence with the learning objectives by IOC (Item-Objective Congruence) method. Five experts evaluated the IOC index of each item. All 20 items of the test were proved to be valid.

There were 402 samples of the visitors that were tested with the full score of 20 to determine learning achievement. Table 3 shows that the youths at higher education level get slightly higher average scores than those at elementary and secondary level. The overall average score is 73.70 percent ($\bar{X} = 14.74$, $SD = 2.85$).

Table 3. The learning achievement score of the youths who visited the museum.

Youth groups	Number (students)	Average Scores	S.D.
Elementary-secondary	319	14.26	2.84
Higher Education	83	16.60	2.04
Overall	402	14.74	2.85

Discussion and conclusion

The museum development in this study emphasizes the role of the museum as a learning resource in addition to conserving artifacts and reserving local art and cultures. Silprasert (2014) states that the values of Baan Ku Bua Museum include disseminating local wisdom, conserving local identity and gathering local knowledge. Particularly, the Museum of Art&Culture of Loei whose target group is the youths in local schools give its priority to educating local knowledge to the youths with efficiency and effectiveness. Like the formal education in schools, the museum needs to employ instruction models and methods for the young visitors.

At first, the context of the museum needs to be studied in many aspects such as administration, staff, budget, facilities, and services like exhibitions and curation. Understanding and responding to the needs of the visitors is the marketing basis. According to Kotler, Kotler, & Kotler. (2008), the attributes and the behaviors of the visitors help the museum to make proper operating decisions and proper responses. For school children, the museum needs to respond to their needs for learning in terms of proper contents that agree with the contents taught in their schools. In this study, the Museum of Art&Culture of Loei studied the standard curriculum of the Ministry of Education and figured out which contents in the museum agree with the Geography and History subjects in the school curriculum. Wacharaboon (2011) suggests in her study that the contents shown in youth museums should serve the needs of the students and agree with the school curriculum in order to

provoke off-school learning experiences. This can be done by selecting and exhibiting the contents that agree with their needs.

By letting the teachers and students take part in learning plan and exhibition design, the museum can enhance agreement between the exhibition contents and the school curriculum, and share the learning objectives. The schools can integrate the contents in the museum to their curriculum. Srisang (2005) recommends for providing lifelong learning at the museum that the museum should cooperate with the school to create local curriculum by incorporating the contents in the schools with those in the museum.

For educational purpose, the museum should realize the role of being a learning resource center for youths. It needs to apply the concept of teaching in their operation such as making learning plans, learning objectives. These can help the museum clarify their goals of providing education and gain higher learning achievement of their visitors.

The museum can use varieties of learning media such as 3D models, graphics, pictures to enhance learning effectively. Kusipitak (2013) mentions multi-dimension with various media and senses, including self-learning from the exhibitions; creating learning with fun and relaxing environments; the interaction between the visitors and the curators. These are called transformative learnings. Juthaket (2013) states that the museum design requires various forms of media, emphasizing highlights, and arousing interests.

For learning achievement of the youths, who are the target group of learning resources, the students got an average score of 73.70. With a similar result, Yodkaew, Poonsawad, & Suksakul (2010) developed the National Museum Pra Pathom Jedi as learning resources, and the average score of the learning achievement of the visitors was 74.00.

References

- Bureau of Academic Affairs and Educational Standards. (2008). *Learning Index and Core Contents of Social Studies, Religions and Culture*. Bangkok: Ministry of Education. 1.
- Jutaket A. (2013). Museums as Lifelong Learning Resources. *ASA journal*. 2th. 62.
- Kaemmani T. (2011). *Learning Models: Various Choices*. Bangkok: Chulalongkorn University Press. 54.
- Kotler N. (2008). *Museum Marketing and Strategy*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Kotler, P. Kotler, G.N. & Kotler, I.W. (2008). *Marketing and Strategy: Designing Missions, Building Audiences, Generating Revenue and Resources*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Kusipitak P. (2013). Multi-dimensional Communication through six senses for transformative learning in the museums. *Journal of Communications Arts*. 17 (January – June). 199.
- Princess Maha Chakri Sirindhorn Anthropology Center. (2002). *Museums in the New Millennium*. Bangkok: Amarin Printing & Publishing.
- Phuangjan S., Kamsai S., Sanprasit K., & Chaiwong K. (2012). *Automatic Museum for youths*. Bangkok: National Research Council of Thailand. 228.
- Silprasert W. (2014). Values and Processes of Establishing Local Museums as Community Learning Centers: A Case Study of Baan Kubua Museum, Ratchaburi. *Academic Service Journal Prince of Songkhla University*. 25(1). 58.
- Sisang S., et al. (2005). *Lifelong Learning: Museum*. Bangkok: Office of National Educational Council. 81.
- Valaya Alongkorn Rajabhat University. (2010). *A Manual of Child-center-based learning*. Bangkok: Tian Watana Printing. 38.
- Wacharaboon S. (2011). *Museum, the Learning Sources: Cases in England*. Bangkok: Office of National Educational Council. 35.
- Yodkaew Y., Poonsawad W., & Suksakon P. (2010). The Development of Learning Management Model on Buddhism during Dvaravati Based on Phra Pathom Chedi National Museum as a Learning Source. *Proceedings of the 7th Academic Conference of Kasetsart University Kamphaeng Saen Campus*. 1071.

ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการจัดการตลาดนัดของหน่วยงานภาครัฐ ชุมชน และเอกชน

Key Success Factors for Managing Government, Community and Private Sector Bazaars

โศจิลักษณ์ กมลศักดิ์วิกุล¹

Sojiluk Kamonsakdavikul¹

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอปัจจัยแห่งความสำเร็จในการจัดการตลาดนัดของหน่วยงานภาครัฐ ชุมชนและเอกชนในการกระจายรายได้ให้กับประชาชนในท้องถิ่น อนุรักษ์ศิลปหัตถกรรมท้องถิ่น และกลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวยามเย็นที่ได้รับความนิยม จากการศึกษาพื้นที่ตลาดนัด 3 แห่งคือ ถนนคนเดินจังหวัดเชียงใหม่ ถนนคนเดินวัวลายและตลาดนัดเลียบต่วนรามอินทรา พบว่า ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการจัดการประกอบด้วย 5 ปัจจัยสำคัญคือ 1.สถานที่ตั้งของตลาดนัดเชื่อมต่อกับโครงข่ายคมนาคมของเมืองทำให้สามารถเข้าถึงได้ง่าย และขนาดของพื้นที่มีปริมาณมากเพียงพอกับปริมาณของผู้บริโภค 2.สินค้ามีเอกลักษณ์ 3.กิจกรรมของตลาดสามารถสร้างความมีชีวิตชีวาและความเป็นสังคมของผู้คน 4.การจัดการแบบมีส่วนร่วมโดยประชาชนในชุมชน และ 5. การประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ อย่างหลากหลาย

คำสำคัญ: ปัจจัยแห่งความสำเร็จ, การจัดการ, ตลาดนัด

Abstract

An effective management strategy can reap benefits at every level of large and small businesses. In small businesses like local flea markets or bazaar businesses, successful management strategies can lead to distribution of income to local people, conservation of local handicrafts and even becoming a popular night time tourist attraction. In this article we take a look at some key factors used in the management of small governmental, community and private sector bazaars.. The study focuses on 3 bazaars; walking street in Chiang Mai province, Wualai walking street and Liabduan Ramindra market. The results indicate that the key success factors for management are composed of 5 significant factors. These factors are 1) location of the bazaars being linked to the city's transport network, which makes for easy accessibility, and the size of the bazaars being suitable for the intended consumers 2) Products are unique 3) Activities at the bazaars create a

¹ ผู้อำนวยการสำนักวิจัยและพัฒนา วิทยาลัยเซาธ์อีสท์บางกอก

¹ Director of Research and Development Office, Southeast Bangkok College, E-mail: sojiluk@yahoo.com

lively and sociable environment for shoppers 4) local people's participation in management, and 5) public relations are announced through various media.

Keywords: key success factor, management, bazaar

บทนำ

ตั้งแต่ช่วงคริสต์ทศวรรษ 1960 ได้เกิดปรากฏการณ์ของพื้นที่ทิ้งร้างในเมืองสมัยใหม่ สาเหตุสำคัญของการเกิดพื้นที่เหล่านี้ คือ การแผ่ขยายโครงข่ายคมนาคมไปตามการเจริญเติบโตของเมือง เนื่องจากโครงข่ายเหล่านี้ได้พาดทับไปบนเนื้อเมืองเดิมซึ่งเคยเป็นพื้นที่สาธารณะ ย่านประวัติศาสตร์หรือย่านพาณิชยกรรมทำให้เนื้อเมืองเดิมแยกออกจากกันเกิดเป็นเศษพื้นที่เมืองถูกทิ้งร้างให้ไร้ประโยชน์ (waste space) และนำมาซึ่งปัญหาความเสื่อมโทรมของพื้นที่ การรुकล้ำจับจองโดยคนจรจัด ตลอดจนความไม่ปลอดภัยต่อผู้สัญจรผ่านไปมา ซึ่งทั้งหมดก่อให้เกิดผลกระทบทางลบต่อสภาพแวดล้อมทั้งในระดับชุมชนและเมืองในภาพรวม

กระแสการฟื้นฟูเมือง (urban regeneration) ได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในการพัฒนาเมืองตั้งแต่ช่วงต้นคริสต์ทศวรรษ 1990 ด้วยแนวคิดของการปรับปรุงสภาพกายภาพของเมืองที่ทิ้งร้างเสื่อมโทรมให้มีสภาพที่เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของคนในสังคมร่วมสมัย โดยการเพิ่มกิจกรรมทางเศรษฐกิจในพื้นที่เมืองเดิม (นิรมล กุลศรีสมบัติและยุวดี ศิริ, 2552: 78-79) ซึ่งในปัจจุบันทางเลือกหนึ่งของการฟื้นฟูเมืองให้กลายเป็นพื้นที่พาณิชยกรรมที่นิยมอย่างกว้างขวางทั่วโลก คือ การลงทุนทำตลาดนัดแบบลานโล่ง หรือ Bazaar (นายแวนธรรมดา, 2559) เพื่อปรับเปลี่ยนพื้นที่ให้กลับมามีชีวิตชีวา และทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจให้กับประชาชนและชุมชนอีกครั้งหนึ่ง

สำหรับประเทศไทย แม้ว่าหน่วยงานภาครัฐ อาทิ กรมการพัฒนาชุมชนและกระทรวงมหาดไทย

ได้พยายามฟื้นฟูพื้นที่ทิ้งร้างไร้ประโยชน์ใต้ทางด่วนเพลินจิต สีลม และรามอินทราให้กลายเป็นศูนย์แสดงจำหน่ายและกระจายสินค้าโอท็อป หรือ OTOP in the city หรือ สำนักงานเขตต่างๆ ในกรุงเทพมหานครได้พัฒนาพื้นที่สาธารณะให้กลายเป็นตลาดนัดกลางกรุงและตลาดชานกรุง เพื่อจำหน่ายสินค้าโอท็อปและวิสาหกิจชุมชน แต่ปรากฏว่าไม่ประสบผลสำเร็จ เนื่องจากข้อจำกัดของพื้นที่ สินค้า และการจัดการพื้นที่ดังกล่าวจึงไม่สามารถสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจให้ประชาชนและถูกปล่อยให้ทิ้งร้างอีกครั้ง นับเป็นการสูญเสียเปล่าด้านงบประมาณและซ้ำเติมปัญหาการขยายตัวเติบโตของพื้นที่เมืองที่ไร้ประโยชน์

ในขณะเดียวกันการจัดการพื้นที่สาธารณะ เช่น ถนนราชดำเนินในเมืองเชียงใหม่ให้กลายเป็นตลาดถนนคนเดินโดยหน่วยงานภาครัฐ คือ เทศบาลนครเชียงใหม่ หรือ การพลิกพื้นถนนที่เงียบเหงาของหมู่บ้านให้กลายเป็นถนนสายวัฒนธรรมเครื่องเงินโดยชุมชนบ้านวัวลาย ชุมชนวัดศรีสุพรรณ และชุมชนวัดนันทาราม รวมทั้งการจัดการพื้นที่รกร้างในกรุงเทพมหานครให้กลายเป็นตลาดนัดเลียบด่วนรามอินทราที่มีสีสันยามค่ำคืนโดยภาคเอกชน กลับประสบความสำเร็จในการพลิกพื้นที่ให้พื้นที่เหล่านั้นกลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงและได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวเป็นอย่างมากในปัจจุบัน

บทความฉบับนี้ จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอปัจจัยแห่งความสำเร็จในการจัดการตลาดนัดของหน่วยงานภาครัฐ ชุมชน และเอกชน จากการถอดบทเรียนงานวิจัยเรื่อง “การศึกษาคุณภาพของพื้นที่ว่างในกรุงเทพมหานครภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาไปสู่การเป็นพื้นที่

การพาณิชย์กรรมของวิสาหกิจชุมชน” โดยใช้แนวคิดของสถาบัน Project for Public Space (2018) ที่ได้ประเมินคุณภาพพื้นที่สาธารณะกว่า 1,000 แห่งทั่วโลกพร้อมทั้งสรุปปัจจัยที่ทำให้พื้นที่สาธารณะประสบความสำเร็จในการตอบสนองการใช้งานว่ามี 4 ปัจจัย คือ การเข้าถึงและการเชื่อมต่อ (access and linkage) สภาพที่สบายและภาพลักษณ์ที่สวยงาม (comfort and image) ผู้ใช้งานและกิจกรรมที่เกิดขึ้น (users and activities) และการสร้างสังคม (sociability) และแนวคิดส่วนประสมการตลาด (marketing mix) มาเป็นแนวทางในการนำเสนอครั้งนี้ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อผู้สนใจในการฟื้นฟูพื้นที่ทิ้งร้างหรือพื้นที่สาธารณะให้กลายเป็นพื้นที่พาณิชย์กรรมของชุมชนต่อไป

การจัดการตลาดนัดโดยภาครัฐ (เทศบาลนครเชียงใหม่): ตลาดถนนคนเดินจังหวัดเชียงใหม่

ความเป็นมา

ด้วยจังหวัดเชียงใหม่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากทางรัฐบาลเพื่อขยายโครงการถนนคนเดินสู่ภูมิภาค เทศบาลนครเชียงใหม่ร่วมด้วยผู้ว่าราชการจังหวัด ผู้บังคับการตำรวจภูธร สมาคมชมรมโรงแรม สมาคมการค้า สำนักงานอุตสาหกรรมและพาณิชย์จังหวัดจึงจัดโครงการ “ปิดถนนเพื่อประหยัดพลังงาน ลดมลพิษ และส่งเสริมการท่องเที่ยว จังหวัดเชียงใหม่” ขึ้นบนถนนท่าแพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีวัตถุประสงค์ 3 ประการคือ 1) เพื่อส่งเสริมให้เกิดโครงการถนนคนเดินที่ยั่งยืนในเขตจังหวัดเชียงใหม่ 2) เพื่อให้ประชาชนเข้าใจและเห็นความสำคัญในการประหยัดพลังงานและลดมลพิษ และ 3) เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจชุมชนและส่งเสริมการท่องเที่ยว

บริษัทเจ เอสแอล จำกัด (มหาชน) เป็นผู้ดำเนินการจัดกิจกรรมในครั้งนี้ โดยนำขนบธรรมเนียมประเพณีและวิถีชีวิตอันงดงามของชาวล้านนา

กำหนดกิจกรรมที่แตกต่างกันตลอด 10 สัปดาห์ ภายใต้แนวคิดที่ชื่อว่า “10 มหัศจรรย์ล้านนาที่ท่าแพ” เริ่มตั้งแต่วันที่ 3 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2545 ถึงวันที่ 7 เมษายน พ.ศ.2545 ทุกวันอาทิตย์ ระหว่างเวลา 09.00 – 24.00 น. ปรากฏว่าโครงการดังกล่าวประสบความสำเร็จทั้งจำนวนของนักท่องเที่ยวและรายได้ของผู้ค้าที่เพิ่มสูงขึ้น ตลอดจนความต้องการของผู้ค้ารายอื่นที่ต้องการเข้ามาค้าขายในพื้นที่ที่มีจำนวนมากขึ้น ถนนคนเดินท่าแพจึงไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้ซื้อ ผู้ขาย และเกิดปัญหาการจราจร ประกอบกับเทศบาลนครเชียงใหม่ต้องการย้ายสาธารณูปโภคบนถนนท่าแพลงใต้ดิน จึงได้ย้ายกิจกรรมถนนคนเดินไปจัดที่ถนนราชดำเนินและบริเวณอนุสาวรีย์สามกษัตริย์ ตั้งแต่วันที่ 31 สิงหาคม พ.ศ.2547 และปรับเปลี่ยนเวลาการจัดกิจกรรมเป็นระหว่างเวลา 15.00 – 22.00 น. (วัชรวรรณ ศศิผลิน, 2549 : 33-36)

ที่ตั้งและขนาดของตลาด

ตลาดถนนคนเดิน ตั้งอยู่ในเขตอำเภอเมืองเชียงใหม่ ตั้งแต่บริเวณหลังประตูท่าแพไปทางด้านถนนราชดำเนิน ถึงแยกกลางเวียง เลยไปถึงหน้าวัดพระสิงห์ โดยสี่แยกกลางเวียงจะมีทางซ้ายตรงไปยังวัดเจดีย์หลวง ส่วนทางขวามีสินค้าวางขายยาวไปจนถึงหน้าอนุสาวรีย์สามกษัตริย์ รวมระยะทางประมาณ 1.50 กิโลเมตร การจัดสรรพื้นที่สำหรับกิจกรรมถนนคนเดินแบ่งเป็น 3 ส่วน ดังนี้

1. บริเวณลานอนุสาวรีย์สามกษัตริย์ เป็นส่วนจัดกิจกรรมที่กำหนดแต่ละสัปดาห์ การจัดนิทรรศการโครงการต่างๆ ของภาครัฐ และเป็นพื้นที่สำหรับกองอำนาจการ หน่วยพยาบาลและจุดรับแจ้งเหตุ
2. บริเวณถนนราชดำเนินและถนนพระปกเกล้า เป็นพื้นที่จัดจำหน่ายสินค้าจากผู้ค้ารายย่อย อาทิ สินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ สินค้าพื้นเมืองและสินค้าหัตถกรรม พร้อมการสาธิตการผลิตสินค้าหัตถกรรมให้นักท่องเที่ยวได้ชม และเป็นพื้นที่แสดงความสามารถทางด้านศิลปะ นาฏศิลป์

และดนตรีของนักเรียน นักศึกษา และศิลปินอิสระ กลุ่มต่าง ๆ

3. พื้นที่ในบริเวณวัดทั้ง 5 แห่งคือ วัดหมื่นล้าน วัดสำเภา วัดพันอ้น วัดพันเตา และวัดชัยพระเกียรติ เป็นพื้นที่จัดกิจกรรมของวัดแต่ละแห่ง เช่น การสอนให้เยาวชนสวดมนต์ นั่งสมาธิ หรือการจัดงานกาถหมั้ว (วัชรวิกรม ศศิผลิน, 2549: 46)

การกำหนดลักษณะของสินค้าและกลุ่มผู้บริโภค

สินค้าที่นำมาจำหน่ายในถนนคนเดินส่วนใหญ่เป็น “สินค้าพื้นเมือง สินค้าท้องถิ่น” สินค้าจึงมีรูปแบบและลวดลายสวยงามตามศิลปะล้านนา และแสดงออกถึงวัฒนธรรม ภูมิปัญญา และวิถีชีวิตของชาวเชียงใหม่ได้อย่างชัดเจน สินค้าที่มีเอกลักษณ์ ความหมายเฉพาะตัวและราคาไม่สูงมากนักบนถนนคนเดินจึงกลายเป็น สิ่งดึงดูดใจให้ผู้บริโภคทั้งชาวไทยและต่างประเทศเดินทางเข้ามาจับจ่ายใช้สอยกันอย่างเพลิดเพลิน

จากการสัมภาษณ์อาจารย์เสถียร นันทวงศ์ ประธานชมรมรักษ์ศิลปวัฒนธรรมเชียงใหม่ พบว่า ผู้บริโภคส่วนใหญ่คือ นักท่องเที่ยว โดยแรกเริ่มของการเปิดถนนคนเดินนั้น นักท่องเที่ยวครึ่งหนึ่งเป็นคนไทยและอีกครึ่งหนึ่งเป็นนักท่องเที่ยวต่างชาติ ได้แก่ ชาวตะวันตก เกาหลี และญี่ปุ่น แต่ปัจจุบันนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นชาวจีน จำนวนนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวบนถนนคนเดินมีประมาณ 30,000 – 50,000 คนต่อวัน ถ้าหากเป็นช่วงฤดูกาลท่องเที่ยวหรือวันหยุดยาวติดต่อกันจะมีมากถึง 100,000 คน แต่ละสัปดาห์จะมีรายได้หมุนเวียนประมาณ 20 ล้านบาท รวมแล้วเดือนละประมาณ 100 ล้านบาท (จารูวรรณ ชำเพชร, สัมภาษณ์, 2560)

การจัดการตลาด

การจัดการตลาดถนนคนเดิน ดำเนินการโดยเทศบาลเมืองเชียงใหม่ โดยมีผู้ค้ารายย่อยในตลาดร่วมเป็นคณะกรรมการ ทำหน้าที่ช่วยคัดเลือกร้านค้าและควบคุมดูแลความเป็นระเบียบเรียบร้อยของตลาด

เทศบาลเมืองเชียงใหม่และคณะ กรรมการคัดเลือกผู้ค้าจากประชาชนที่ตั้งถิ่นฐานอยู่ในจังหวัดเชียงใหม่และประสงค์จะตั้งร้านค้าในตลาดเป็นหลัก โดยกำหนดให้ผู้สนใจมาลง ทะเบียนกับเทศบาลและนำภาพสินค้าที่จะจำหน่ายมาแสดงในวันที่ลงทะเบียนด้วย เพราะตลาดแห่งนี้เน้นการจำหน่ายสินค้าที่เป็น “สินค้าหัตถกรรมท้องถิ่นหรือสินค้าพื้นเมือง” เท่านั้น เมื่อถึงวันอาทิตย์ที่มีการวางจำหน่ายสินค้า คณะกรรมการจะมีการตรวจสอบทุกครั้งว่า สินค้าที่วางจำหน่ายนั้นถูกต้องตามที่ได้แจ้งไว้กับทางเทศบาลหรือไม่ ทั้งนี้เมื่อครบ 1 ปี ผู้ค้าจะต้องไปลงทะเบียนเพื่อยืนยันสิทธิ์การขายในปีถัดไป หากผู้ค้ารายใดไม่ประสงค์ที่จะค้าขายสามารถโอนสิทธิ์ให้กับมารดา บิดา คู่สมรส และบุตรได้ แต่จะนำสิทธิ์ไปขายให้ผู้อื่นไม่ได้ ปัจจุบันผู้ค้าในถนนคนเดินมีจำนวนประมาณ 3,000 คน ประกอบด้วยคนเชียงใหม่ประมาณร้อยละ 80 อีกร้อยละ 20 เป็นคนนอกพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่

การควบคุมความเป็นระเบียบเรียบร้อยของการจำหน่ายสินค้าภายในตลาดนั้น คณะกรรมการได้จัดสรรพื้นที่การจำหน่ายสินค้าออกเป็น 6 โซน และขอความร่วมมือให้ผู้ค้าแต่ละโซนแต่งกายด้วยเสื้อผ้าที่มีสีแตกต่างกัน ดังนี้

โซนที่ 1 บริเวณโรงแรมมนตรีถึงร้านแสงชัยมอเตอร์ ขอความร่วมมือให้ผู้ขายแต่งกายด้วยชุดสีขาว

โซนที่ 2 บริเวณร้านแสงชัยมอเตอร์ถึงสี่แยกกลางเวียง ขอความร่วมมือให้ผู้ขายแต่งกายด้วยชุดสีเปลือกไข่

โซนที่ 3 บริเวณสี่แยกกลางเวียงถึงอนุสาวรีย์สามกษัตริย์ ขอความร่วมมือให้ผู้ขายแต่งกายด้วยชุดสีเทา

โซนที่ 4 บริเวณสี่แยกกลางเวียงถึงโรงเรียนเมตตาศึกษา ขอความร่วมมือให้ผู้ขายแต่งกายด้วยชุดสีฟ้า

โซนที่ 5 บริเวณสี่แยกกลางเวียงถึงโรงพักกองเมือง ขอความร่วมมือให้ผู้ขายแต่งกายด้วยชุด

สีแดงเลือดหมู

โซนที่ 6 บริเวณโรงพักกองเมืองถึงวัดพระสิงห์ ขอความร่วมมือให้ผู้ขายแต่งกายด้วยชุดสีชมพู

การจัดการดังกล่าวได้อำนวยสะดวกในการแก้ไขปัญหาข้อร้องเรียนของนักท่องเที่ยว เพราะเมื่อนักท่องเที่ยวมาแจ้งสีเสื้อของผู้ค้าต่อคณะกรรมการ คณะกรรมการจะทราบทันทีว่าเกิดปัญหาขึ้นที่โซนใด

ในแต่ละโซนคณะกรรมการได้จัดสินค้าให้คละกันไป เพราะในอดีตเคยแบ่งว่าโซนหนึ่งจะขายสินค้าประเภทหนึ่ง อีกโซนขายสินค้าอีกประเภทหนึ่ง ผลปรากฏว่านักท่องเที่ยวไปกระจุกตัวเฉพาะโซนใดโซนหนึ่ง ในปัจจุบันจึงจัดให้มีสินค้าคละประเภทกันในแต่ละโซน (จารุวรรณ ขำเพชร, สัมภาษณ์, 2560)

จะเห็นได้ว่าการจัดการตลาดถนนคนเดินเชียงใหม่โดยเทศบาลนครเชียงใหม่ เป็นเวลากว่า 13 ปี นับตั้งแต่ปีพ.ศ.2547 เป็นต้นมา ประสบความสำเร็จเป็นอย่างมากในการสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจให้กับประชาชนท้องถิ่น และประเทศชาติจากการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยว และสามารถสร้างให้ถนนคนเดิน จังหวัดเชียงใหม่เป็น “ถนนคนเดินต้นแบบ” ไปสู่ถนนสายอื่นๆ ทั่วประเทศ ทั้งนี้เกิดจากปัจจัย 5 ประการคือ 1) ที่ตั้งของตลาดสามารถเข้าถึงง่าย เพราะตั้งอยู่ใจกลางเมืองและเชื่อมต่อกับโครงข่ายคมนาคมของเมือง ทำให้นักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงพื้นที่ได้หลายวิธีไม่ว่าจะเป็นการเดินทางเท้า รถจักรยานยนต์ รถจักรยาน รถยนต์ส่วนตัว หรือรถสองแถว นอกจากนี้ ถนนคนเดินยังเชื่อมต่อกับโครงข่ายเส้นทางสัญจรของเมือง เนื่องจากเป็นพื้นที่เชื่อมต่อกับย่านที่พักของนักท่องเที่ยว โบราณสถานและสถานที่ท่องเที่ยวสำคัญหลายแห่ง ทำให้นักท่องเที่ยวบนถนนคนเดินหลายพันคนต่อวันเกิดการไหลเวียนไปตามเส้นทางสัญจร ไม่เกิดความแออัดหนาแน่นจนเกินไป และการจัดสรรพื้นที่ให้ทำหน้าที่ที่แตกต่างกันอย่างชัดเจน ไม่ว่า

จะเป็นกองอำนวยการ ค้าขาย กิจกรรมทางศาสนา และการแบ่งแยกโซนค้าขายแต่ละโซนด้วยสีเสื้อของผู้ค้า ได้ทำให้นักท่องเที่ยวเกิดการจดจำการใช้ประโยชน์ของพื้นที่ได้ง่าย สะดวกต่อการเดินทางสัญจร 2) ความหลากหลายของกิจกรรมศิลปวัฒนธรรมบนพื้นที่จากคนหลากหลายกลุ่ม ทั้งนักเรียน นักศึกษา ศิลปินอิสระในช่วงเวลาที่แตกต่างกัน เป็นแรงดึงดูดให้ผู้คนแวะเวียนเข้ามาในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง ซึ่งได้ทำให้พื้นที่เกิดความมีชีวิตชีวา ความประทับใจระหว่างผู้ชมและผู้แสดงนี้ได้ปรับเปลี่ยนพื้นที่สาธารณะให้กลายเป็นพื้นที่ทางสังคมของผู้คนขึ้น 3) สินค้ามีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น ราคาไม่แพง แต่แฝงด้วยความหมายของคำว่า “ศิลปะล้านนา/เชียงใหม่” ที่นักท่องเที่ยวไม่สามารถหาซื้อได้จากห้างสรรพสินค้าทั่วไป สินค้าพื้นเมืองที่จำหน่ายบนถนนคนเดินจึงถูกผนวกด้วยความหมายของ “การมาถึงเชียงใหม่” ของนักท่องเที่ยว ซึ่งสามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวที่ต้องการสินค้าภาพตัวแทนเพื่อเป็นของที่ระลึกถึงพื้นที่นั้นๆ ได้เป็นอย่างดี 4) การจัดการโดยมีส่วนร่วมของผู้ค้ารายย่อยซึ่งเป็นชาวเชียงใหม่ร้อยละ 80 ทำให้ผู้ค้าไม่รู้สึกว่าตนเองเป็นเพียงคนภายนอกผู้มาเช่าล๊อตเพื่อขายสินค้าเท่านั้น แต่เกิดความรู้สึกของการเป็นเจ้าของบ้าน และให้ความร่วมมือในการรักษากฎระเบียบ ดูแลความเป็นระเบียบเรียบร้อยของตลาด และควบคุมประเภทสินค้าที่นำมาจำหน่ายร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ เพื่อดำรงความเป็นเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมล้านนาซึ่งเป็นวิถีชีวิตของชาวชุมชนอย่างเต็มใจ และ 5) การโฆษณาประชาสัมพันธ์กิจกรรมถนนคนเดินอย่างต่อเนื่อง 10 สัปดาห์โดยบริษัทักษ์ใหญ่ในแวดวงสื่อมวลชนผู้มีเครือข่ายประสบการณ์และความเชี่ยวชาญในการจัดงานแสดงสินค้าระดับประเทศหลายสิบปี จึงทำให้ตลาดถนนคนเดิน จังหวัดเชียงใหม่ ‘ติดตลาด’ ได้ในระยะเวลายันรวดเร็ว

การจัดการตลาดนัดโดยชุมชน (ชุมชนบ้าน วัวลาย ชุมชนวัดศรีสุพรรณ และชุมชนวัด นันทาราม) : ตลาดถนนคนเดิน วัวลาย

ความเป็นมา

ปีพ.ศ.2545 ชาวบ้าน 3 ชุมชน คือ ชุมชนบ้านวัวลาย ชุมชนวัดศรีสุพรรณ และชุมชนวัดนันทารามได้ร่วมกันจัดงาน “กาดหมั้ว คั่วเงิน คั่วฮักคั่วหาง” ขึ้น (กาดหมั้ว หมายถึง ตลาดที่มีการจำหน่ายสินค้าหลากหลายชนิด, คั่วเงิน หมายถึง ข้าวของเครื่องใช้เครื่องเงิน และคั่วฮักคั่วหาง หมายถึง สินค้าเครื่องเงิน) เพื่อเป็นการแสดงถึงศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นในการผลิตเครื่องเงินและเครื่องเงินของชาวชุมชน ครั้งแรกจัดขึ้นบริเวณวัดศรีสุพรรณ ในวันที่ 1-2 พฤศจิกายน พ.ศ. 2545 ครั้งที่ 2 จัดขึ้นที่บริเวณวัดหมื่นสาร ในวันที่ 6-7 ธันวาคม พ.ศ.2545 และครั้งที่ 3 จัดขึ้นที่บริเวณวัดนันทาราม ในวันที่ 3-4 มกราคม พ.ศ.2546 กิจกรรมดังกล่าวได้รับการตอบรับเป็นอย่างดีจากชุมชนใกล้เคียงที่นำสินค้ามาจำหน่าย รวมถึงประชาชนและนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเลือกซื้อสินค้า จากความสำเร็จในการจัดงาน “กาดหมั้ว คั่วเงิน คั่วฮักคั่วหาง” เทศบาลนครเชียงใหม่จึงสนับสนุนงบประมาณและผลักดันให้คณะกรรมการชุมชนทั้ง 3 ชุมชนจัดงาน “ถนนคนเดินวัวลายครั้งที่ 1” ขึ้นในเดือนพฤศจิกายน พ.ศ.2547 บนถนนวัวลายเป็นเวลา 10 สัปดาห์ ทุกวันเสาร์ ตั้งแต่เวลา 15.00 - 22.00 น. โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อฟื้นฟูและอนุรักษ์ศิลปหัตถกรรมเครื่องเงินและเครื่องเงิน พัฒนาเศรษฐกิจของชุมชน และยกระดับให้ถนนวัวลายเป็นถนนสายวัฒนธรรม แหล่งท่องเที่ยวอีกแห่งหนึ่งของจังหวัดเชียงใหม่ เนื่องจากถนนวัวลายเป็น “ต้นกำเนิด” การผลิตหัตถกรรมเครื่องเงินของจังหวัดมาตั้งแต่ปีพ.ศ.2342 ถนนวัวลายจึงเป็นศูนย์กลางการผลิต การค้า และชุมชนช่างเครื่องเงินที่เก่าแก่ที่สุดในจังหวัดเชียงใหม่ (ยุวดี หัสดี, 2555: 93-95)

การจัดกิจกรรม “ถนนคนเดินวัวลาย ครั้งที่ 1” ประสบความสำเร็จอย่างมาก ประชาชนทั้ง 3 ชุมชนจึงต้องการจัดกิจกรรม “ถนนคนเดินวัวลาย” ต่อไปอย่างต่อเนื่องถึง 3 ครั้ง ถนนคนเดินวัวลาย จึงกลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่รู้จักกันในนามของหมู่บ้านเครื่องเงินหรือ Silver Village ในปัจจุบัน

ที่ตั้งและขนาดของตลาด

ชุมชนบ้านวัวลาย ชุมชนวัดศรีสุพรรณ และชุมชนวัดนันทาราม ปัจจุบันตั้งอยู่ที่ตำบล หายยา อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ใกล้เคียงกับประตูเชียงใหม่ทางด้านทิศใต้ของเวียง หรือ บริเวณพื้นที่ภายในกรอบสี่เหลี่ยมคูเมือง ถนนวัวลายเป็นถนนที่เชื่อมทั้ง 3 ชุมชนเข้าหากันมีความยาวประมาณ 2 กิโลเมตร (ยุวดี หัสดี, 2555 : 20)

การกำหนดลักษณะของสินค้าและกลุ่มผู้บริโภค

สินค้าที่จัดจำหน่ายในตลาดถนนคนเดินวัวลาย ส่วนใหญ่เป็นสินค้าหัตถกรรมที่ผลิตภายใน 3 ชุมชน ซึ่งมีความแตกต่างกันดังนี้

ชุมชนบ้านวัวลายและชุมชนวัดศรีสุพรรณ สินค้าเด่นคือ เครื่องเงิน ทั้งเครื่องใช้ เครื่องตกแต่ง และเครื่องประดับ โดยจุดเด่นของสินค้าคือ การผลิตจากเงินแท้ 92.5 เปอร์เซ็นต์ ไขแล้วไม่ดำไม่หมอง การออกแบบชิ้นงานมีความปราณีตสวยงาม และผลิตด้วยกรรมวิธีของช่างเงินสมัยโบราณที่ชาวชุมชนได้รับการสืบทอดมาจากบรรพบุรุษ

ชุมชนวัดนันทาราม สินค้าเด่นคือ เครื่องเงิน ซึ่งเป็นอาชีพดั้งเดิมของชุมชน เป็นการสืบทอดมรดกทางภูมิปัญญาจากบรรพบุรุษชาวไทเขินที่ผลิตและออกแบบเครื่องเงินใช้กันเองในครอบครัว ตามแบบฉบับดั้งเดิม ซึ่งมีอยู่เพียงแห่งเดียวในประเทศไทย

นอกจากสินค้าของชุมชนที่ทำจากเครื่องเงินเครื่องเงินแล้ว ยังมีสินค้าศิลปหัตถกรรมประเภทอื่นด้วย เช่น ตุ๊กตาผ้าและใยสังเคราะห์ เครื่องไม้แกะสลัก เสื้อผ้าพื้นเมือง และเครื่องประดับสแตนเลสล้ำนาประยุกต์

ผู้บริโภคส่วนใหญ่คือ นักท่องเที่ยว ซึ่งเป็นนักท่องเที่ยวต่างชาติมากกว่าคนไทย แต่ในช่วงวันหยุดยาวหรือเทศกาลจะเป็นนักท่องเที่ยวชาวไทยมากกว่าต่างชาติ (อดิสร เสมแย้ม, สัมภาษณ์, 2560)

การจัดการตลาด

ถนนคนเดินวัวลายเป็นตลาดที่จัดการโดยประชาชนในชุมชนบ้านวัวลาย ชุมชนวัด ศรีสุพรรณ และชุมชนวัดนันทารามในรูปของคณะกรรมการ มีจำนวนทั้งสิ้น 15 คน คณะกรรมการมีหน้าที่คัดเลือกสินค้าที่นำมาจำหน่าย โดยกำหนดให้เป็นผลิตภัณฑ์หัตถกรรมพื้นเมืองเป็นหลัก ดังนั้น ก่อนที่ผู้ค้าจะนำสินค้ามาจำหน่ายต้องแจ้งให้คณะกรรมการทราบถึงประเภทและลักษณะของสินค้าก่อนล่วงหน้า ในช่วงแรกที่มีการจัดกิจกรรมถนนคนเดินมีเพียงผู้ค้าจาก 3 ชุมชน ทำให้มีร้านค้าจำนวนไม่มากนัก คณะกรรมการจึงอนุญาตให้คนในพื้นที่ใกล้เคียง และบุคคลภายนอกงานหัตถกรรมประเภทอื่นมาจำหน่ายได้ โดยมีข้อตกลงในการค้าดังนี้ ห้ามนำสินค้ามือสอง สินค้าอุตสาหกรรมและสินค้าโรงงานมาจำหน่าย ควรมีการสาธิตการผลิตสินค้าหัตถกรรมให้นักท่องเที่ยวได้ชม ไม่ควรเปลี่ยนประเภทของสินค้าตามที่ได้แจ้งคณะกรรมการไว้ ควรแต่งกายด้วยชุดพื้นเมืองและพูดภาษาพื้นเมืองด้วยกิริยาวาจาที่สุภาพกับนักท่องเที่ยว หากมีการหยุดขายต้องมีการแจ้งล่วงหน้า และหากหยุดขายติดต่อกัน 3 ครั้งขึ้นไปจะยกเลิกพื้นที่มิให้ทำการค้า ปัจจุบันผู้ค้าบนถนนวัวลายมีประมาณ 1,000 ราย

คณะกรรมการเก็บเงินจากผู้ค้าเป็นค่าเช่าพื้นที่ร้านละ 5 บาทและค่าไฟร้านละ 10 บาท ต่อ 1 เสาร์ โดยนำเงินจำนวนดังกล่าวมาจัดการซื้อถุงดำ แจกให้กลุ่มผู้ค้านำไปติดตั้งเป็นจุดทิ้งขยะเพื่อป้องกันมิให้ขยะหล่นเกลื่อนกลาดถนน จัดซื้อเครื่องเสียงและเครื่องขยายเสียงตามสายเพื่อประชาสัมพันธ์ข่าวสารต่างๆ ให้ผู้ค้าและนักท่องเที่ยวได้ยินอย่างทั่วถึง จ่ายเป็นค่าตอบแทนให้แก่คนเก็บขยะและเจ้าหน้าที่ที่มาดูแลปิดกั้นถนนในช่วงที่

จัดงานถนนคนเดิน ในตอนสิ้นปีได้นำเงินมาซื้อของจับฉลากให้แก่ผู้ค้า เป็นทุนการศึกษาให้แก่บุตรของผู้ค้าทุนละ 500 บาท และร่วมทำบุญให้กบวัดทั้ง 3 ในชุมชน (อดิสร เสมแย้ม, สัมภาษณ์, 2560)

จะเห็นได้ว่าการจัดการตลาดถนนคนเดินวัวลายโดยชุมชน ประสบความสำเร็จในการฟื้นฟูและอนุรักษ์ศิลปหัตถกรรมเครื่องเงินและเครื่องเงินและยกระดับให้ถนนวัวลายเป็นถนนสายวัฒนธรรมในนามของหมู่บ้านเครื่องเงินได้นั้น เกิดจากปัจจัย 3 ประการคือ 1) สินค้าของชุมชนมีความเป็นเอกลักษณ์ เนื่องจากสินค้าเครื่องเงินและเครื่องเงินที่จำหน่ายบนถนนวัวลายคงความเป็น “ของแท้และดั้งเดิม” (Authenticity) ไว้ได้อย่างชัดเจน เริ่มตั้งแต่วัสดุที่ใช้ในการผลิตเป็น “แร่เงินแท้” ผลิตจากแหล่งกำเนิดช่างเครื่องเงินและเครื่องเงินที่มีอายุเก่าแก่มากที่สุดในจังหวัดเชียงใหม่มากกว่า 200 ปี ผลิตและออกแบบลวดลายที่ละชั้น ด้วยกรรมวิธีแบบโบราณที่ช่างแต่ละตระกูลได้รับการสืบทอดมาจากบรรพบุรุษ สินค้าจึงมีรูปแบบ ลวดลายไม่ซ้ำกัน ความเป็นของแท้ ดั้งเดิม และไม่ซ้ำใครเป็นคุณลักษณะของสินค้าที่สามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวหลังสมัยใหม่ ผู้ต้องการบริโภคสินค้าเพื่อประกอบสร้าง “ตัวตนหรืออัตลักษณ์” ที่แตกต่างจากคนอื่นได้เป็นอย่างดี ถึงแม้ราคาสินค้าเหล่านี้ค่อนข้างสูง แต่นักท่องเที่ยวก็พอใจและยินดีที่จะจ่ายเพื่อนำมาประกอบสร้างอัตลักษณ์ของตนและเป็นแรงจูงใจให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาจับจ่ายใช้สอยซื้อสินค้าในตลาดแห่งนี้ 2) ที่ตั้งของตลาดถนนคนเดินวัวลายสามารถเข้าถึงง่าย เนื่องจากตั้งอยู่ใกล้กับคูเมืองและประตูเมืองเชียงใหม่ รวมทั้งเป็นย่านที่พักของนักท่องเที่ยว ทำให้นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางเข้ามายังพื้นที่ได้สะดวกด้วยระบบโครงข่ายเส้นทางคมนาคมและโครงข่ายเส้นทางสัญจรของเมือง และ 3) การจัดการโดยการมีส่วนร่วมของคนทั้ง 3 ชุมชน ในรูปแบบของ “คณะกรรมการ” ที่มีสัดส่วนกรรมการของแต่ละชุมชนที่เท่ากัน คือ ชุมชนละ 5 คน ทำให้

คนในชุมชนเกิดความรู้สึกความเป็นเจ้าของร่วมกัน และช่วยกันรักษากฎระเบียบให้ตลาดคงความเป็นเอกลักษณ์ และสามารถสร้างงาน สร้างรายได้ให้แก่คนในชุมชน นอกจากนี้ จากการที่คณะกรรมการจัดสรรรายได้ที่เหลือจากเก็บจากค่าเช่าพื้นที่และค่าไฟ คืบส่งทุกภาคส่วนในชุมชนในรูปของของขวัญวันปีใหม่ ทุนการศึกษาบุตร เงินทำบุญให้วัด และการรักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อยของชุมชน ทำให้คนในชุมชนตระหนักว่าตลาดนั้นเป็นของชุมชนที่ต้องช่วยกันดูแลรักษา เพราะสุดท้ายผลประโยชน์ก็กลับคืนสู่คนในชุมชนและครอบครัว

การจัดการตลาดนัดโดยภาคเอกชน (คุณ ชัชชัย กิตติไชย) : ตลาดนัดเลียบด่วนรามอินทรา

ความเป็นมา

ตลาดนัดเลียบด่วนรามอินทรา เป็นตลาดนัดภาคเอกชนที่ดำเนินการโดยคุณชัชชัย กิตติไชย หรือชัช ตลาดไท ผู้กว้างขวางในแวดวงนักพัฒนาตลาดนัดมากกว่า 20 ปี ไม่ว่าจะเป็ตลาดนัดในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา สุพรรณบุรี อ่างทอง นครนายก และปทุมธานี (ตลาดไท)

ผู้บริหารตลาดแห่งนี้ เริ่มต้นธุรกิจตลาดนัดในต่างจังหวัดเป็นส่วนใหญ่ แต่เมื่อกระแสของตลาดนัดในกรุงเทพมหานครกำลังเป็นที่นิยมของประชาชน ประกอบกับพื้นที่ขนาดใหญ่ในต่างจังหวัดเริ่มหายากขึ้น จึงคิดเข้ามาลงทุนกิจการตลาดนัดในกรุงเทพฯ ราวปีพ.ศ.2553 คุณชัชได้รับคำชักชวนจากเพื่อนให้มาดูพื้นที่เพื่อจัดตั้งตลาดนัดซึ่งเป็นทำเลขนาดใหญ่แถวถนนเลียบด่วนรามอินทรา-อาจณรงค์ ประมาณกิโลเมตรที่ 5 ซึ่งอยู่ใกล้กับโครงการรถไฟฟ้าสีชมพู

ผู้บริหารและทีมงานจึงเข้ามาสังเกตพฤติกรรมของประชาชนย่านนี้ พบว่า ในยามเย็นถนนเลียบด่วนรามอินทรา มีจำนวนรถยนต์หนาแน่นและติดขัดยาวมาถึงหัวมถถนน เนื่องจากย่าน

นี้เป็นที่ตั้งของหมู่บ้านจัดสรรและแหล่งพำนักอาศัยของศิลปินดารานักร้องจำนวนมาก แต่ย่านดังกล่าวยังไม่มีตลาดนัดยามเย็นที่จะใช้เป็นจุดหยุดพักเพื่อหลีกเลี่ยงการจราจรติดขัด และตอบสนองต่อการใช้ชีวิตของคนกรุงเทพฯ โดยเฉพาะวัยรุ่นและวัยทำงานที่ใช้ชีวิตยามค่ำคืน กันมากขึ้น พื้นที่ดังกล่าวจึงมีศักยภาพในการพัฒนาให้เป็นตลาดนัดยามเย็นเนื่องจากผู้บริโภคมีกำลังซื้อสูง และมีจำนวนมากพอต่อการจับจ่ายใช้สอยที่จะก่อให้เกิดรายได้ที่คุ้มค่ากับการลงทุน

หลังจากการปรับสภาพพื้นที่ป่าให้เป็นพื้นที่คอนกรีตและสร้างสาธารณูปโภคต่างๆ เสร็จเรียบร้อย ตลาดนัดเลียบด่วนรามอินทราได้เปิดดำเนินการเมื่อวันที่ 1 มิถุนายน พ.ศ.2556 บนเนื้อที่ 34 ไร่ โดยแบ่งเป็นพื้นที่จัดตลาดนัด 16 ไร่ และเป็นพื้นที่จอดรถจำนวน 18 ไร่ เปิดให้บริการตั้งแต่เวลา 16.00 น. -01.00 น. ในวันศุกร์ เสาร์ และอาทิตย์ ช่วงระยะเวลาต่อมาได้ปรับให้เปิดบริการทุกวัน ตั้งแต่เวลา 17.00 น. – 02.00 น. (โศภิตลักษณ์ กมลศักดิ์วิกุล, สัมภาษณ์, 2560)

ตลาดนัดเลียบด่วนรามอินทรา นับเป็ตลาดนัดภาคเอกชนแห่งหนึ่งประสบความสำเร็จในการดำเนินการเป็นอย่างมาก จากการเปิดตลาดมาเพียง 4 ปีแต่สามารถสร้างชื่อเสียงให้เป็นที่รู้จักและเป็นที่ยอมรับของคนกรุงเทพฯ โดยเฉพาะวัยรุ่นที่นิยมมา Check-in และมีจำนวนผู้มาจับจ่ายใช้สอยมากที่สุดแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร

ที่ตั้งและขนาดของตลาด

ตลาดนัดเลียบด่วนรามอินทราตั้งอยู่บนถนนประดิษฐ์มนูธรรม เลียบทางด่วนรามอินทรา - อาจณรงค์ แขวงท่าแร้ง เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร ปัจจุบันขยายพื้นที่เป็น 50 ไร่ แบ่งเป็นพื้นที่ตลาด 24 ไร่และพื้นที่จอดรถ 26 ไร่ เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับคนกรุงเทพฯ ที่นิยมเดินทางด้วยรถยนต์ส่วนตัว พื้นที่ตลาดตอนแรกมีเพียง 16 ไร่ แล้วค่อยๆ ขยายปรับปรุงพื้นที่เพิ่มเติมเพื่อให้มีปริมาณของพื้นที่เพียงพอกับจำนวนของผู้

บริโภค และทำให้ผู้บริโภคเห็นพัฒนาการของพื้นที่และความหลากหลายของสินค้าอยู่ตลอดเวลา การจัดสรรพื้นที่ตลาด 24 ไร่ นั้นได้แบ่งเป็นพื้นที่สำหรับการจำหน่ายสินค้าประมาณร้อยละ 80 และพื้นที่สำหรับร้านอาหารและของทานเล่นประมาณร้อยละ 20 ในปัจจุบันมีจำนวนร้านค้ามากกว่า 1,000 ร้าน (โศจิลักษณ์ กมลศักดิ์วิกุล, สัมภาษณ์, 2560)

พื้นที่สำหรับการจำหน่ายสินค้าเป็นพื้นที่เปิดโล่ง ไม่มีโครงสร้างอาคารร้านค้าแต่ละร้านต้องยกพื้นหรือตั้งสินค้าขึ้นมาไม่เกินระดับสายตาเพื่อความโล่ง โปร่งสบายในการเดินจับจ่ายซื้อสินค้าของผู้บริโภค สำหรับพื้นที่ร้านอาหารและของทานเล่นจะเป็นโรงเรือนยาว มีหลังคาคลุม และมีเก้าอี้สำหรับนั่งรับประทานอาหาร

การกำหนดกลุ่มผู้บริโภคและลักษณะสินค้า

เนื่องจากพื้นที่แถวถนนเลียบบตัวนวมอินทรา-อาจณรงค์ เป็นที่อยู่อาศัยของผู้มีฐานะทางเศรษฐกิจค่อนข้างสูงและเป็นผู้มีชื่อเสียงในแวดวงสื่อมวลชน สินค้าส่วนใหญ่จึงเป็นสินค้าประเภท 'แฟชั่น' ที่ผู้บริโภคสามารถซื้อได้เรื่อยๆ ตามกระแสแฟชั่นที่เปลี่ยนไปทุกเดือน เช่น เสื้อผ้า รองเท้า กระเป๋า เครื่องสำอาง ขนตาปลอม เคสโทรศัพท์มือถือ อาหารทานเล่น ฯลฯ และเนื่องจากจำนวนร้านค้าที่มีมากกว่า 1,000 ร้าน ทำให้สินค้าและบริการที่จำหน่ายในตลาดนัดเลียบบตัวนวมอินทรา มีความหลากหลาย สามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้บริโภคได้ทุกเพศ ทุกวัย ทั้งปัจเจกบุคคลหรือเป็นกลุ่ม ทั้งมาเดินเล่นช้อปปิ้งกับเพื่อนหรือคู่รัก รับประทานอาหารหรือสังสรรค์ยามเย็นกับครอบครัวหรือเพื่อนฝูง พื้นที่แห่งนี้จึงเป็นแหล่งรวบรวมสินค้าและบริการที่ตอบสนองความต้องการของคนกรุงเทพฯ ได้อย่างครบครัน

การจัดการตลาด

ผู้ค้าในตลาดนัดเลียบบตัวนวมอินทราส่วนหนึ่งมาจากเครือข่ายตลาดนัดของคุณชัยในต่างจังหวัดคือ อยุธยา สุพรรณบุรี อ่างทอง นครนายก

และตลาดไทปทุมธานี โดยการประชาสัมพันธ์ผ่านเว็บเพจ (webpage) และปากต่อปาก ส่วนหนึ่งมาจากตลาดนัดรถไฟถนนกำแพงเพชรที่ถูกปิดเนื่องจากรัฐบาลต้องการพื้นที่เพื่อก่อสร้างฐานรากทางวิ่งยกระดับรถไฟในโครงการระบบรถไฟฟ้าชานเมือง (สายสีแดง) ส่วนหนึ่งเป็นนิสิตนักศึกษาที่ต้องการมีรายได้เสริมระหว่างเรียนในวันศุกร์ เสาร์ และอาทิตย์ และส่วนหนึ่งเป็นผู้ค้าหน้าใหม่ในการจัดการสินค้านั้น ผู้บริหารและทีมงานจะจัดสรรพื้นที่ว่า แต่ละโซนควรมีสินค้าอะไรบ้าง โดยที่สินค้าที่เหมือนกันจะจัดให้อยู่คนละซอยคนละมุม พร้อมทั้งนัดประชุมผู้ค้าที่ขายสินค้าเหมือนกันว่าห้ามขายสินค้าตัดราคากัน หากร้านใดไม่เชื่อฟังจะถูกไล่ออกไม่ให้ขายในตลาดอีกต่อไป สำหรับร้านอาหารต้องมีความหลากหลายไม่ซ้ำกัน มิฉะนั้นร้านเล็กจะสู้ร้านใหญ่ไม่ได้

การจัดสรรล็อคเพื่อให้สินค้ามีความหลากหลายนั้นจะแบ่งการเช่าล็อคเป็น 2 ช่วงคือ ช่วงที่หนึ่ง ให้เช่าในวันธรรมดาคือ วันจันทร์-วันพฤหัสบดี จำนวน 4 วัน ๆ ละ 300 บาท ช่วงที่สอง ให้เช่าในวันหยุดสุดสัปดาห์คือวันศุกร์ เสาร์ และอาทิตย์ จำนวน 3 วัน ๆ ละ 350 บาท จะไม่ปล่อยให้เช่าล็อคยาวทั้ง 7 วัน เพื่อป้องกันการเช่าล็อค หรือปล่อยให้ผู้ค้าคนอื่นเช่าต่อ หากที่ทีมงานพบการประกาศให้เช่าล็อคต่อในราคาที่สูงกว่าที่สำนักงานให้เช่าตามเว็บไซต์ต่างๆ ผู้ค้าผู้นั้นจะถูกไล่ออกจากตลาดทันที การจัดการดังกล่าวเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ค้ามีสิทธิ์ในการค้าขายเท่าเทียมกัน รวมทั้งสามารถควบคุมสินค้าให้มีคุณภาพได้อีกด้วย ดังนั้น ผู้ค้าต้องมาจอง ล็อคขายสินค้าที่สำนักงานตลาดด้วยตนเองวันต่อวัน โทรมาจองหรือจองเผื่อผู้อื่นไม่ได้

ผู้บริหารได้จ้างผู้เชี่ยวชาญจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชนมาช่วยวางระบบสาธารณูปโภค และระบบเทคโนโลยีสารสนเทศให้กับตลาด โดยทางทีมงานได้มีการเก็บสถิติจำนวนผู้บริโภคที่หมุนเวียนเข้ามาในตลาดทุกวันตลอดระยะเวลา 1 เดือน พบว่า ช่วงเวลาสำคัญที่ผู้บริโภคจะมาเดินที่

ตลาดแห่งนี้คือ “17.00 น. 21.00 น. และ 23.00 น.” ทางตลาดจึงกำหนดให้เปิดร้านค้าในช่วงเวลา 16.00 น. - 01.00 น. ของวันถัดไป นอกจากนี้ยังนำสถิติดังกล่าวมาวางระบบการจัดการตลาดในช่วงฤดูฝนว่า หากฝนตกก่อน 21.00 น. ต้องรีบจัดการให้พื้นที่ตลาดแห้งโดยเร็วที่สุด เพื่อรองรับผู้บริโภคที่จะเข้ามาช่วง 21.00 น. และ 23.00 น. โดยการเตรียมเครื่องกวาดน้ำ/ดันน้ำไว้กว่า 200 อัน และเครื่องสูบน้ำไว้สำหรับพื้นที่ที่เป็นหลุม เป็นบ่อ แต่ถ้าหากฝนตกหลัง 21.00 น. ก็ไม่ต้องดำเนินการเร่งด่วนเพราะผู้บริโภคจะไม่เดินทางมาหลังเวลานั้นแล้ว

นอกจากนี้ ทางทีมงานยังรายงานสภาพอากาศเตือนให้ผู้ค้าและผู้บริโภคทราบล่วงหน้าว่ามีเมฆฝนพัดผ่านตลาดหรือไม่ก่อนเวลาตลาดเปิดครึ่งชั่วโมง ผ่านทางเฟสบุ๊คของตลาด เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจในการเดินทางมาค้าขายและจับจ่ายใช้สอยของผู้ค้าและผู้บริโภคภายในตลาดได้ติดตั้งกล้องวงจรปิดไว้มากกว่า 50 ตัว เพื่อตรวจตราดูแลความเรียบร้อยและรักษาความปลอดภัยทั้งผู้ค้าและผู้บริโภคได้อย่างทั่วถึงโดยภาพของกล้องแต่ละตัวจะส่งตรงมาที่สำนักงานตลอดทั้งวัน

พื้นที่แห่งนี้ยังเป็นที่ย้ายทำรายการโทรทัศน์หลายรายการ เช่น รายการจ้อจี้ จัดตลาดนัดดารา หรือ สก๊อปข่าวต่างๆ ดังนั้น ตลาดนัดเสียบด่วนรามอินทรา จึงเป็นที่รู้จักของประชาชนในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัดอย่างรวดเร็ว (โคจิลักษณ์ กมลศักดิ์วิกุล, สัมภาษณ์, 2560)

จะเห็นได้ว่าการจัดการตลาดนัดเสียบด่วนรามอินทราโดยหน่วยงานเอกชน ประสบความสำเร็จเป็นอย่างมากในด้านการเป็นสถานที่ท่องเที่ยวยามค่ำคืนของคนกรุงเทพฯ ที่มีผู้คนมาจับจ่ายใช้สอยมากที่สุดแห่งหนึ่ง ทั้งนี้เกิดจากปัจจัย 6 ประการคือ 1) สถานที่ตั้ง ตลาดแห่งนี้ตั้งอยู่ในย่านของผู้มีกำลังซื้อสูง ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ผู้บริหารให้ความสำคัญเป็นอันดับแรก ดังคำสัมภาษณ์ที่กล่าวว่า “การทำตลาดนัดให้ประสบความสำเร็จต้อง

พิจารณากำลังซื้อของผู้คนก่อนเป็นอันดับแรก ถึงแม้จะมีทำเลที่ตั้งเหมาะสมแต่ถ้าไม่มีกำลังซื้อตลาดก็ไม่ ‘ติด’ นอกจากนี้ พื้นที่ตลาดยังติดกับถนนใหญ่คือ ถนนรามอินทรา- อากาศณรงค์ ซึ่งเชื่อมต่อกับโครงข่ายคมนาคมของเมืองทั้ง “ทางด่วน” และ “ถนนเส้นหลัก” จึงทำให้ผู้บริโภคสามารถเข้าถึงตลาดได้หลายเส้นทาง ปริมาณพื้นที่จอดรถของตลาดยังกว้างขวางสามารถรองรับรถยนต์ของผู้บริโภคได้หลายร้อยคัน ซึ่งสอดคล้องกับวิถีการดำเนินชีวิตของคนกรุงเทพฯ ที่นิยมเดินทางด้วยรถยนต์ส่วนตัว 2) ตลาดมีภาพลักษณ์ที่สวยงามโล่ง โปร่งสบาย ทำให้ผู้บริโภคเกิดสภาวะที่สบายเหมาะกับการเป็นจุดพักผ่อน หลีกเสี่ยงการจราจรที่ติดขัดก่อนเข้าบ้าน ตลอดจนสินค้าและบริการที่จัดจำหน่ายยังมีความหลากหลายทั้งเครื่องอุปโภคบริโภค ในวันหยุดสุดสัปดาห์พื้นที่แห่งนี้จึงกลายเป็นพื้นที่ทางสังคมขนาดใหญ่ของเพื่อนฝูง หรือคู่รักที่นัดมาพบปะสังสรรค์ หรือสมาชิกในครอบครัวที่แวะมารับประทานอาหารเย็นและเดินเล่นร่วมกัน 3) ขนาดของตลาด ด้วยพื้นที่ของตลาดนัดไม่ต่ำกว่า 20 ไร่ ทำให้ผู้บริโภคใช้เวลาบนพื้นที่ได้นานเพียงพอที่จะก่อให้เกิดความต้องการในการซื้อ ไม่ว่าจะเป็นสินค้าบริโภคหรืออุปโภค 4) สินค้าและบริการมีความหลากหลายและทันสมัย เพราะเป็นสินค้าแฟชั่น ทำให้ผู้บริโภคโดยเฉพาะวัยรุ่น แวะเวียนเข้ามายังพื้นที่ได้ทุกสัปดาห์ และสามารถซื้อสินค้าได้ทุกครั้งโดยไม่รู้สึกรำคาญ ตลาดแห่งนี้จึงคึกคักและมีชีวิตชีวาในทุกค่ำคืนของวันหยุดสุดสัปดาห์ 5) ผู้บริหารและทีมงานมีประสบการณ์ในการจัดการตลาดมากกว่า 20 ปี มีการเก็บข้อมูลพฤติกรรมผู้บริโภคเพื่อนำมาวางแผนการดำเนินงานให้สามารถรองรับผู้บริโภคได้ทุกวันและทุกเวลา และ 6) การใช้สื่อสังคมออนไลน์ ประชาสัมพันธ์ข้อมูลต่างๆ ของตลาดไปยังผู้ค้าและผู้บริโภค ทำให้กลุ่มเป้าหมายได้รับข่าวสารข้อมูลได้อย่างรวดเร็วทันต่อเหตุการณ์และสอดคล้องกับวิถีการดำเนินชีวิตของคนรุ่นใหม่ได้เป็นอย่างดี

สรุปและข้อเสนอแนะ

ปัจจัยที่ทำให้ตลาดนัดที่ดำเนินการโดยหน่วยงานภาครัฐ ชุมชนและเอกชนประสบความสำเร็จทั้งการกระจายรายได้ให้กับประชาชนในท้องถิ่น การอนุรักษ์ศิลปหัตถกรรมท้องถิ่นและเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ยั่งยืนที่ได้รับความนิยมอย่างสูงของคนกรุงเทพฯ จากกรณีศึกษาทั้ง 3 แห่ง ประกอบด้วยปัจจัยดังต่อไปนี้

1. สถานที่ตั้งและขนาดของพื้นที่ สถานที่ตั้งของตลาดนัดต้องเข้าถึงได้ง่ายและเข้าถึงได้หลายเส้นทาง ดังนั้น สถานที่ตั้งควรเชื่อมต่อกับโครงข่ายคมนาคมหรือโครงข่ายเส้นทางสัญจรของเมือง และขนาดของพื้นที่ต้องมีปริมาณมากพอกับปริมาณผู้ซื้อ ซึ่งหากเป็นถนนควรมีความยาวไม่ต่ำกว่า 1.5 กิโลเมตร และหากเป็นพื้นที่ลานโล่งควรมีพื้นที่ไม่ต่ำกว่า 20 ไร่ เพื่อให้ผู้ใช้ซื้อใช้เวลาได้นานเพียงพอที่เกิดความต้องการซื้อสินค้าหรือบริการ

2. สินค้ามีเอกลักษณ์ ไม่สามารถหาซื้อได้จากพื้นที่อื่น สินค้าที่จำหน่ายบนถนนคนเดินในจังหวัดเชียงใหม่เป็นสินค้าเชิงสัญลักษณ์ที่มุ่งตอบสนองความต้องการด้านจิตใจของผู้ซื้อมากกว่าประโยชน์ใช้สอย เพราะสินค้าหัตถกรรมเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงวิถีชีวิต วัฒนธรรมและ ภูมิปัญญาของชาวเชียงใหม่และความเป็นของแท้ดั้งเดิมของศิลปะล้านนา ซึ่งเป็นแรงจูงใจที่สามารถกระตุ้นความต้องการในการบริโภคสินค้าเชิงสัญลักษณ์นักท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี

3. กิจกรรมที่เกิดขึ้นบนพื้นที่ กิจกรรมการแสดงหรือร้านค้าต่างๆ ควรสอดคล้องกับความต้องการหรือวิถีการดำเนินชีวิตของผู้บริโภค ไม่ว่าจะเป็นการแสดงทางศิลปวัฒนธรรม ร้านอาหารหลากหลายประเภท ร้านค้าขายสินค้าแฟชั่นแปลกๆ ใหม่ ๆ และร้านขายเครื่องตีแมลงทอด และมีการบรรเลงดนตรี เพื่อให้ผู้คนหลากหลายกลุ่ม แวะเวียน หมุนเวียนเข้ามาพักผ่อน เยี่ยมชมสังสรรค์กันอย่างต่อเนื่อง พื้นที่แห่งนั้นจึงเกิดความ

มีชีวิตชีวาและกลายเป็นพื้นที่ทางสังคมของผู้คน ซึ่งเป็นแรงดึงดูดใจให้ผู้คนสามารถใช้จ่ายเวลาไปกับกิจกรรมต่างๆ ได้อย่างเพลิดเพลิน

4. การจัดการแบบมีส่วนร่วมของประชาชน ในชุมชน ในรูปแบบของคณะกรรมการร่วมกับภาครัฐ หรือ ร่วมกับชุมชนต่างๆ การจัดการแบบมีส่วนร่วมนี้ได้ทำให้ผู้เป็นเจ้าของพื้นที่เกิดความรู้สึกความเป็นเจ้าของ จึงให้ความร่วมมือกับภาครัฐในการรักษากฎระเบียบ ดูแลความเป็นระเบียบเรียบร้อยของตลาด และสอดส่องควบคุมประเภทสินค้าที่นำมาจำหน่าย เพื่อช่วยกันดำรงความเป็นเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมและประเพณีล้านนาอย่างเต็มใจ

5. การโฆษณาประชาสัมพันธ์ หรือการสื่อสารทางการตลาดผ่านช่องทางต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นเว็บไซต์ เฟสบุ๊ก สปอร์ตโฆษณา สกู๊ปข่าว รายการโทรทัศน์ ป้ายบิลบอร์ด ด้วยการจ้างบริษัทเอกชนดำเนินการ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ช่วยดำเนินการ หรือดำเนินการโดยภาคเอกชนเอง ได้ทำให้ตลาดนัดทั้ง 3 แห่งเป็นที่รู้จักของผู้ซื้อหรือนักท่องเที่ยวอย่างกว้างขวาง และสามารถ 'ติดตลาด' ได้ในระยะเวลาอันรวดเร็ว

ผู้สนใจในการจัดการตลาดนัดให้ประสบความสำเร็จสามารถนำผลการศึกษาไปประยุกต์ใช้ได้ดังนี้

ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการจัดการตลาดนัดของหน่วยงานภาครัฐ ชุมชนและเอกชนมีลักษณะร่วมกันประการสำคัญคือ การมีทำเลที่ตั้งที่สามารถเข้าถึงได้ง่ายจากหลากหลายเส้นทางและขนาดของพื้นที่ต้องมีปริมาณมากพอกับปริมาณของผู้ซื้อ ดังนั้น ผู้ที่สนใจในการจัดตั้งตลาดนัดควรพิจารณาถึงทำเลที่ตั้งตลาดให้มีความเหมาะสมทั้งที่เป็นตลาดนัดรูปแบบถนนคนเดินหรือแบบลานโล่ง

ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการจัดการตลาดนัดของภาครัฐที่แตกต่างกับภาคเอกชนคือ การมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชน หากหน่วยงานภาครัฐต้องการให้การจัดการตลาดนัดประสบความสำเร็จ

สำเร็จอย่างยั่งยืนควรเปิดโอกาสให้ประชาชนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการ เพราะการมีส่วนร่วมของชุมชนสามารถสร้างความรู้สึกความเป็นเจ้าของและความร่วมมือกับภาครัฐเพื่อดำรงความเป็นเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของตนไว้ ซึ่งเป็นสิ่งที่ดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวเข้ามาจับจ่ายใช้สอยในพื้นที่ได้เป็นอย่างดี

ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการจัดการตลาดนัดของภาคเอกชนที่แตกต่างกับภาครัฐคือ การวิเคราะห์พฤติกรรมและกำลังซื้อของผู้บริโภคเพื่อให้สามารถคาดการณ์ศักยภาพของพื้นที่ว่า จะคุ้มค่ากับการลงทุนหรือไม่ เพราะการลงทุนจัดตั้งตลาดนัดแบบลานโล่งต้องใช้เงินทุนครั้งละหลายสิบล้านบาท ดังนั้น ผู้บริหารตลาดนัดภาคเอกชนจึงควรวิเคราะห์พฤติกรรมและกำลังซื้อของผู้บริโภคอย่างรอบคอบเพื่อลดความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

- นายแวนธรรมดา. (2559). *ลงทุนทำตลาดนัดแบบลานโล่ง (Bazaar) ทำกันอย่างไร? กรณีศึกษาสำหรับผู้ที่มีที่ดิน เป้าหมายสร้างกระแสเงินสด*. สืบค้น 20 มิถุนายน 2560, จาก <http://www.topofliving.com/5181.html>.
- นิรมล กุลศรีสมบัติและยุวดี สิริ. (2552). *พื้นที่ทิ้งร้างกับการฟื้นฟูเมือง: กรณีใต้ทางพิเศษยกระดับในกรุงเทพมหานคร. วารสารวิชาการคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์*, (2): 77-92.
- ยุวดี หัสดี. (2555). *แนวทางการพัฒนาการจัดกิจกรรมศิลปะวัฒนธรรม บนถนนคนเดินวัวลาย อำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วัชรวิวรรณ ศศิณลิน. (2549). *การจัดกิจกรรมเพื่อการท่องเที่ยว: กรณีศึกษากิจกรรมถนนคนเดินในจังหวัดเชียงใหม่*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- Project for Public Space. (2018). *What makes a successful place?*. Retrieved June 20, 2017, from <https://www.pps.org/article/grplacefeat>.
- ชัชชัย กิตติไชย. (2559). *สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 2 กันยายน พ.ศ. 2559 ณ ตลาดนัดเสียบตัวรวมอินทรา สัมภาษณ์ โดย โศจิลักษณ์ กมลศักดิ์วิกุล*.
- บุญทอง พุทธิศรี. (2560). *สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 11 มีนาคม พ.ศ. 2560 ณ ถนนคนเดินวัวลาย สัมภาษณ์ โดย อติสร เสมอแย้ม*.
- เสถียร นันทวงศ์. (2560). *สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 11 มีนาคม พ.ศ. 2560 ณ ถนนคนเดินจังหวัดเชียงใหม่ สัมภาษณ์ โดย จารุวรรณ ขำเพชร*.

การศึกษาผลกระทบของการเปิด - ปิดภาคเรียนตามสถาบันอุดมศึกษาในกลุ่มประชาคมอาเซียนต่อการจัดการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

Effects of ASEAN Semester Begin and End Times on Undergraduate Level Educational Arrangement at Mahasarakham University

สวัสดิ์ วิชระโกชน์¹

Sawat Wicharapote¹

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาผลกระทบที่เกิดจากการเปิด - ปิดภาคเรียนตามสถาบันอุดมศึกษาในกลุ่มประชาคมอาเซียนต่อการจัดการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรีตามความคิดเห็นของนิสิต เจ้าหน้าที่ และอาจารย์ 2) เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบของการเปิด - ปิดภาคเรียนตามสถาบัน อุดมศึกษาในกลุ่มประชาคมอาเซียนต่อการจัดการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรีของนิสิตระดับปริญญาตรี จำแนกตามชั้นปี และกลุ่มสาขาวิชา 3) เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบของการเปิด - ปิดภาคเรียนตามสถาบันอุดมศึกษาในกลุ่มประชาคมอาเซียนต่อการปฏิบัติงานสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนของเจ้าหน้าที่ จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และสังกัดหน่วยงาน 4) เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบของการเปิด - ปิดภาคเรียนตามสถาบันอุดมศึกษาในกลุ่มประชาคมอาเซียนต่อการจัดการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรีของอาจารย์ จำแนกตามกลุ่มสาขาวิชา และ 5) ศึกษาแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 1,054 คน ประกอบด้วย 1) นิสิตระดับปริญญาตรีที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคปลาย ปีการศึกษา 2559 จำนวน 380 คน ได้มาโดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น 2) เจ้าหน้าที่ จำนวน 329 คน ได้มาโดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น 3) อาจารย์ จำนวน 296 คน ได้มาโดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น และ 4) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสัมภาษณ์ จำนวน 49 คน ได้มาโดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม จำนวน 3 ฉบับ ได้แก่ แบบสอบถามการศึกษาผลกระทบของการเปิด - ปิดภาคเรียนตามสถาบันอุดมศึกษาในกลุ่มประชาคมอาเซียนต่อการจัดการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ชนิดมาตราส่วน 5 ระดับ ประกอบด้วย 1) แบบสอบถาม ฉบับที่ 1 สำหรับสอบถามนิสิต จำนวน 33 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (r_{xy}) ตั้งแต่ 0.65 ถึง 0.91 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.96 2) แบบสอบถาม ฉบับที่ 2 สำหรับสอบถามเจ้าหน้าที่ จำนวน 40 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (r_{xy}) ตั้งแต่ 0.75 ถึง 0.97 มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.96 และ 3) แบบสอบถาม ฉบับที่ 3 สำหรับสอบถามอาจารย์

¹ นักวิชาการศึกษานาฏการพิเศษ กองทะเบียนและประมวลผล มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

² Educator, Senior Professional Level, Division of Registration Mahasarakham University

จำนวน 41 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (r_{xy}) ตั้งแต่ 0.54 ถึง 0.87 มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.98 และแบบสัมภาษณ์ จำนวน 4 ฉบับ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์การศึกษาผลกระทบของการเปิด - ปิดภาคเรียนตามสถาบันอุดมศึกษาในกลุ่มประชาคมอาเซียนต่อการจัดการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ประกอบด้วย 1) แบบสัมภาษณ์ ฉบับที่ 1 สำหรับสัมภาษณ์นิสิต จำนวน 43 ข้อ 2) แบบสัมภาษณ์ ฉบับที่ 2 สำหรับสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ จำนวน 50 ข้อ 3) แบบสัมภาษณ์ ฉบับที่ 3 สำหรับสัมภาษณ์อาจารย์ จำนวน 51 ข้อ และ 4) แบบสัมภาษณ์ ฉบับที่ 4 สำหรับสัมภาษณ์ผู้บริหาร จำนวน 23 ข้อ สถิติที่ใช้ในการวิจัยข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบความแปรปรวน F-test (One-way ANOVA)

ผลการวิจัยปรากฏดังนี้

1. นิสิตและเจ้าหน้าที่ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบที่เกิดจากการเปิด - ปิดภาคเรียนตามสถาบันอุดมศึกษาในกลุ่มประชาคมอาเซียนต่อการจัดการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรี โดยรวมอยู่ในระดับน้อย ส่วนของอาจารย์ มหาวิทยาลัยมหาสารคามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบที่เกิดจากการเปิด - ปิดภาคเรียนตามสถาบันอุดมศึกษาในกลุ่มประชาคมอาเซียนต่อการจัดการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

2. นิสิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ที่มีชั้นปีและกลุ่มสาขาวิชาต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบของการเปิด - ปิดภาคเรียนตามสถาบันอุดมศึกษาในกลุ่มประชาคมอาเซียนต่อการจัดการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรี ไม่แตกต่างกัน ($p > 0.05$)

3. เจ้าหน้าที่ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานและสังกัดหน่วยงานต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบของการเปิด - ปิดภาคเรียนตามสถาบันอุดมศึกษาในกลุ่มประชาคมอาเซียนต่อการจัดการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรี แตกต่างกัน ($p < 0.05$)

4. อาจารย์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ที่สังกัดกลุ่มสาขาวิชาต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบของการเปิด - ปิดภาคเรียนตามสถาบันอุดมศึกษาในกลุ่มประชาคมอาเซียนต่อการจัดการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรี ไม่แตกต่างกัน ($p > 0.05$)

5. การเปิด - ปิดภาคเรียนตามสถาบันอุดมศึกษาในกลุ่มประชาคมอาเซียน มีจุดดี คือ ความเป็นสากลมีจุดบกพร่อง คือ สภาพอากาศไม่เหมาะสม โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาคเรียนที่ 2 มีสภาพอากาศร้อนและมีแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เมื่อเปิด - ปิดภาคเรียนตามสถาบันอุดมศึกษาในกลุ่มประชาคมอาเซียน คือ มหาวิทยาลัยควรกลับไปเปิด - ปิดภาคเรียนแบบเดิม (เปิดภาคเรียนที่ 1 เดือนมิถุนายน) ควรพัฒนาและปรับปรุงห้องเรียนให้มีเครื่องปรับอากาศ ควรบริหารจัดการเรื่องการเบิกจ่ายงบประมาณให้สอดคล้องและยืดหยุ่นกับการเปิดภาคเรียนและการจัดการเรียนการสอน และเสนอข้อมูลไปยังส่วนกลางเพื่อให้ปรับเปลี่ยนระบบการศึกษาของไทยทั้งเปิด - ปิดภาคเรียนตรงกัน ตั้งแต่ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจนถึงระดับอุดมศึกษา

คำสำคัญ : ผลกระทบ, การเปิด - ปิดภาคเรียน, อาเซียน, การจัดการเรียนการสอน, ระดับปริญญาตรี

Abstract

A large segment of the educational community is ill at ease with the current three semester calendar arrangement. A possible solution to the current arrangement is offered after 1) studying the effects of the ASEAN semester begin and end times on the educational arrangement of undergraduate level classes at Mahasarakham University based on an opinion survey of students, staff members and lecturers, 2) comparing opinions of the changing semester begin and end times among students from different years and programs, 3) comparing opinions of the changing times to begin and end semesters among the staff members with different years of work experience and from various departments, 4) comparing opinions of the changing times to begin and end semesters among the lecturers at the undergraduate level from different departments; and 5) investigating guidelines for undergraduate educational management of Mahasarakham University. The research samples included 1,054 participants classified as 1) 380 undergraduate students who were enrolling the second semester of the academic year 2016 and selected by using the stratified random sampling technique, 2) 329 staff members retrieved by using the stratified random sampling technique, 3) 296 lecturers obtained by using the stratified random sampling technique and 4) Forty-nine samples for interviews selected by the stratified random sampling technique. Research instruments consisted of questionnaires and interview forms. Three sets of 5-rating-scaled questionnaires inquired about effects from changing the semester begin and end times to conform to ASEAN country members; 1) a 33 item questionnaire for students ($r_{xy} = 0.65-0.91$ and 0.96 reliability), 2) a 40-item questionnaire for staff members ($r_{xy} = 0.75-0.97$ and 0.96 reliability) and 3) a 41-item questionnaire for lecturers ($r_{xy} = 0.54-0.87$ and 0.98 reliability). The four interview forms were 1) student interview form containing 43 items, 2) staff interview form of 50 items, 3) Lecturer interview form of 51 items and 4) administrative interview form of 23 items. Statistics used in data analysis were frequency, percentile, standard deviation and F-test (One-way ANOVA).

The results of the research are as follows;

1. Students and the staff members at Mahasarakham University agreed that there will be effects resulting from changing the times of the beginning and ending of the semester at a low level, while the lecturers agreed on the issue at a moderate level.
2. Students at Mahasarakham University from different years and programs agreed indifferently ($p > 0.05$)
3. Staff at Mahasarakham University with different years of working experiences agreed differently ($p < 0.05$)
4. Lecturers at Mahasarakham University departments agreed indifferently ($p > 0.05$)
5. Although the advantage of following the ASEAN semester is that it complies with international universities, the disadvantage is that the extremely hot weather during Thailand's second semester coupled with the existing guidelines for undergraduate educational management of

suggests the university reverting to the old schedule which shows: not only semester one starting in June, but all classrooms needing to be equipped with air-conditioners, while the budget and finance calendar should be adjusted to conform. Moreover, the university needs to propose to the central authority the revision that all educational levels primary to higher education in Thailand follow the same academic calendar to begin and end the semester.

Keywords : Effects, Begin and End Time of Semester, ASEAN, Educational Arrangement, Undergraduate

บทนำ

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เป็นสถานศึกษา และวิจัย มีวัตถุประสงค์ให้การศึกษา ส่งเสริม วิชาการและวิชาชีพชั้นสูง ทำการสอน ทำการวิจัย ให้บริการแก่สังคม และทะนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม (พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยมหาสารคาม พ.ศ. 2537. 2537 : 2) โดยมีวิสัยทัศน์เพื่อความเป็นเลิศทางวิชาการ บูรณาการความรู้จากท้องถิ่นสู่สากล ในการนี้ เพื่อให้เป็นมหาวิทยาลัยตามวัตถุประสงค์ และวิสัยทัศน์ มหาวิทยาลัยจึงได้กำหนด ยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัยในการผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพภายใต้การจัดการเรียนการสอนใน หลักสูตรที่ทันสมัยตามเกณฑ์ คุณภาพและ มาตรฐานของชาติและสากล (กองทะเบียนและ ประมวลผล มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. 2560 : 17, 19) ซึ่งสอดคล้องกับมติที่ประชุมอธิการบดีแห่ง ประเทศไทย (ทปอ.) เมื่อวันที่ 25 ธันวาคม 2554 ที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ท่าพระจันทร์ กรุงเทพฯ มีมติปรับเวลาการเปิดปิดภาคเรียนให้ตรงกับสากล เพื่อเตรียมพร้อมรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ในปี 2558 จากเดิมภาคเรียนที่ 1 ช่วงเดือน มิถุนายนถึงเดือนตุลาคม และภาคเรียนที่ 2 ช่วง เดือนพฤศจิกายนถึงเดือนมีนาคม ให้เลื่อนการเปิด เรียนภาคเรียนที่ 1 เป็นช่วงเดือนกันยายนถึงเดือน ธันวาคม และภาคเรียนที่ 2 เป็นช่วงเดือนมกราคม

ถึงเดือนพฤษภาคม และปิดภาคเรียนเดือน มิถุนายนถึงเดือนกรกฎาคม (มติชนออนไลน์. 2554 : เว็บไซต์) มหาวิทยาลัยมหาสารคามได้ดำเนินการ ปรับเวลาการเปิด - ปิดภาคเรียนตามนโยบายที่ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษากำหนด โดยมีการประชุมเตรียมความพร้อมและปรับปรุงทื่ การศึกษาระดับปริญญาตรีให้สอดคล้องกับมติที่ ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทย ตั้งแต่ภาคต้น ปี การศึกษา 2557 จนกระทั่งปัจจุบัน รวมระยะเวลา ในการดำเนินการเป็นเวลากว่า 3 ปีการศึกษา ซึ่ง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม สามารถบริหารจัดการ ด้านการเรียนการสอนตามกิจกรรมที่กำหนดไว้ใน ปฏิทินการศึกษาทุกประเด็น แต่ด้วยการปรับ เปลี่ยนที่ไม่ตรงกับฤดูกาลของภูมิภาคหรือกิจกรรม ของส่วนราชการอื่น จากการดำเนินการจัดการ ศึกษาโดยการเปิด - ปิดภาคเรียนตามสถาบัน อุดมศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน อาจส่งผลกระทบต่อการจัดการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัย ส่งผลกระทบต่อการเรียนการสอน การทำงานหรือ การดำเนินชีวิตประจำวันของนิสิต อาจารย์ เจ้าหน้าที่หรือผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น 1) นิสิตหรืออาจารย์ เกิดความเครียดเนื่องจากสภาพอากาศที่ร้อนในช่วงภาคปลาย (มีนาคม - พฤษภาคม) อาจส่งผลกระทบต่อการเรียนการสอนได้ 2) การใช้ไฟฟ้าในช่วงภาคปลาย ช่วงเดือนมีนาคมถึงเดือน พฤษภาคม โดยเฉลี่ยมีปริมาณเพิ่มขึ้น (กองอาคาร

สถานที่ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. 2559) ทั้งนี้การใช้ไฟฟ้ามีปริมาณมากอาจเนื่องมาจากมหาวิทยาลัยมีการจัดการเรียนการสอนในภาคปลายตรงกับช่วงฤดูร้อน (ห้องเรียนติดตั้งเครื่องปรับอากาศ) ซึ่งเดิมจะเป็นช่วงปิดภาคเรียน และอาจจะผนวกกับมหาวิทยาลัยมีการสร้างอาคารหรือสิ่งก่อสร้างภายในมหาวิทยาลัยเพิ่มขึ้น จึงส่งผลให้มหาวิทยาลัยสูญเสียงบประมาณในการชำระค่าไฟฟ้าจำนวนมาก 3) มีวันหยุดราชการในช่วงภาคปลาย (มกราคม - พฤษภาคม) จำนวนมาก อาจส่งผลกระทบต่อการจัดการเรียนการสอน 4) การจัดการกิจกรรมของนิสิตในช่วงเปิดภาคการศึกษาในช่วงภาคต้น (สิงหาคม - ธันวาคม) เป็นช่วงฤดูฝน อาจส่งผลให้การจัดการกิจกรรมมีความลำบากและเสี่ยงต่อกฎที่อาจเกิดจากมรสุมในช่วงฤดูฝน 5) การรับสมัครงานของส่วนราชการหรือภาคเอกชน ส่วนใหญ่ยังเป็นช่วงเดิม คือ ช่วงเดือนมีนาคมถึงเดือนพฤษภาคม ซึ่งนิสิตกำลังศึกษาอยู่ในภาคปลาย จึงส่งผลกระทบต่อภาวะการทำงานทำของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา 6) การเปิด - ปิดภาคเรียนของสถาบันการศึกษาชั้นพื้นฐานและระดับอาชีวศึกษาไม่ได้อ่อนเปิด - ปิดเทอมตามอาเซียนทำให้มีปัญหในการเรียนการสอน โดยเฉพาะนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ โรงเรียนเปิดปีการศึกษาใหม่ในเดือนพฤษภาคม ขณะที่มหาวิทยาลัยมีนิสิตที่ต้องฝึกสอนกับโรงเรียนซึ่งเป็นช่วงที่มหาวิทยาลัยปิดเทอม หรือ 7) การจ่ายงบประมาณไม่สอดคล้องกับปีงบประมาณ เนื่องจากส่วนราชการงบประมาณจะเริ่มต้น 1 ตุลาคม ถึง 30 กันยายน แต่ในทางปฏิบัติเมื่อถึงเดือนสิงหาคมทุกหน่วยงานจะต้องรับใช้และคืนงบประมาณทั้งหมด แต่มหาวิทยาลัยเพิ่งเริ่มเปิดเทอมและใช้งบประมาณหมดแล้วทำให้ไม่มีเงินไปทำกิจกรรมต่างๆ ให้แก่นิสิต เป็นต้น

ดังนั้น จากประเด็นที่อาจส่งผลกระทบต่อการจัดการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยมหาสารคามดังกล่าวข้างต้น มหาวิทยาลัยควรมีการศึกษาอย่างเป็นระบบด้วย

วิธีกระบวนการทางวิชาการ เพื่อให้ทราบถึงสภาพปัจจุบัน ผลกระทบและแนวทางในการดำเนินการครอบคลุมทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัย ทั้งนี้ เพื่อให้การเปิด - ปิดภาคเรียนตามสถาบันอุดมศึกษาในกลุ่มประชาคมอาเซียนในระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยมหาสารคามเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล ส่งผลให้นิสิต อาจารย์ เจ้าหน้าที่ หรือผู้ที่เกี่ยวข้องของมหาวิทยาลัยมีความพึงพอใจและประสบความสำเร็จทั้งในเรื่องการเรียนและการทำงาน และมหาวิทยาลัยมีความคล่องตัวในการบริหารจัดการและการจัดการเรียนการสอนมีคุณภาพอยู่ในระดับสูงยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลกระทบที่เกิดจากการเปิด - ปิดภาคเรียนตามสถาบันอุดมศึกษาในกลุ่มประชาคมอาเซียนต่อการจัดการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรีตามความคิดเห็นของนิสิต เจ้าหน้าที่ และอาจารย์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบของการเปิด - ปิดภาคเรียนตามสถาบันอุดมศึกษาในกลุ่มประชาคมอาเซียนต่อการจัดการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรีของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จำแนกตามชั้นปี และกลุ่มสาขาวิชา
3. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบของการเปิด - ปิดภาคเรียนตามสถาบันอุดมศึกษาในกลุ่มประชาคมอาเซียนต่อการปฏิบัติงานสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนของเจ้าหน้าที่ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และสังกัดหน่วยงาน
4. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบของการเปิด - ปิดภาคเรียนตามสถาบันอุดมศึกษาในกลุ่มประชาคมอาเซียนต่อการจัดการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรีของอาจารย์

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จำแนกตามกลุ่มสาขาวิชา

5. เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 40,365 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 14 ตุลาคม 2559) ประกอบด้วย

1.1 นิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหาสารคามที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคปลาย ปีการศึกษา 2559 จำนวน 36,777 คน

1.2 เจ้าหน้าที่ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จำนวน 2,306 คน

1.3 อาจารย์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จำนวน 1,282 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 1,005 คน โดยใช้สูตรของ Yamané' ประกอบด้วย

2.1 นิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหาสารคามที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคปลายปีการศึกษา 2559 จำนวน จำนวน 380 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณที่ทราบจำนวนประชากร และเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น

2.2 เจ้าหน้าที่ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จำนวน 329 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณที่ทราบจำนวนประชากร และเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น

2.3 อาจารย์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จำนวน 296 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณที่ทราบจำนวนประชากร และเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น

3. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสัมภาษณ์ จำนวน 49 คน เลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่ม

แบบแบ่งชั้น ดังนี้

3.1 ผู้บริหาร จำนวน 15 คน ประกอบด้วย

3.1.1 รองอธิการบดี จำนวน 4 คน

3.1.2 ผู้ช่วยอธิการบดี จำนวน 4

คน

3.1.3 คณบดี กลุ่มสาขาวิชาละ 1 คน จำนวน 3 คน

3.1.4 ผู้บริหารระดับกอง จำนวน 4 คน

3.2 นิสิต จำนวน 22 คน ประกอบด้วย ประธานสภานิสิต นายกองกิจการนิสิตและนายกสโมสรหรือตัวแทนนิสิตจากทุกคณะวิชา จำนวน 20 คน

3.3 เจ้าหน้าที่ กลุ่มสาขาวิชาละ 2 คน จำนวน 6 คน

3.4 อาจารย์ กลุ่มสาขาวิชาละ 2 คน จำนวน 6 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 2 ชนิด จำนวน 7 ฉบับ ประกอบด้วย แบบสอบถาม จำนวน 3 ฉบับ และแบบสัมภาษณ์ จำนวน 4 ฉบับ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. แบบสอบถามการศึกษาผลกระทบของการเปิด - ปิดภาคเรียนตามสถาบันอุดมศึกษาในกลุ่มประชาคมอาเซียนต่อการจัดการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จำนวน 3 ฉบับ ดังนี้

1.1 แบบสอบถาม ฉบับที่ 1 ใช้สอบถาม นิสิตระดับปริญญาตรี

1.2 แบบสอบถาม ฉบับที่ 2 ใช้สอบถาม เจ้าหน้าที่

1.3 แบบสอบถาม ฉบับที่ 3 ใช้สอบถาม อาจารย์

2. แบบสัมภาษณ์การศึกษาผลกระทบของการเปิด - ปิดภาคเรียนตามสถาบันอุดมศึกษาในกลุ่มประชาคมอาเซียนต่อการจัดการเรียนการสอน

ในระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จำนวน 4 ฉบับ ดังนี้

2.1 แบบสัมภาษณ์ ฉบับที่ 1 ใช้ สัมภาษณ์นิสิตระดับปริญญาตรี

2.2 แบบสัมภาษณ์ ฉบับที่ 2 ใช้ สัมภาษณ์เจ้าหน้าที่

2.3 แบบสัมภาษณ์ ฉบับที่ 2 ใช้ สัมภาษณ์อาจารย์

2.4 แบบสัมภาษณ์ ฉบับที่ 4 ใช้ สัมภาษณ์ผู้บริหาร

การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ข้อมูล ที่รวบรวมได้จากแบบสอบถาม ผู้วิจัยดำเนินการ ตามระเบียบวิธีการทางสถิติ ซึ่งมีขั้นตอนการ วิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1.1 การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยโดย ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

1.2 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ แบบสอบถาม ใช้วิธีการแจกแจงความถี่ และการหา ค่าร้อยละ

1.3 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการ จัดการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัย เมื่อเปิด - ปิดภาคเรียนตามสถาบันอุดมศึกษาในกลุ่ม ประชาคมอาเซียน ใช้วิธีการแจกแจงความถี่ การ หาค่าร้อยละ และวิธีการพรรณนาวิเคราะห์

1.4 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับผลกระทบ ต่อการจัดการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัย เมื่อเปิด - ปิดภาคเรียนตามสถาบันอุดมศึกษาใน กลุ่มประชาคมอาเซียน ใช้วิธีการหาค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

1.5 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับผลกระทบ ต่อการปฏิบัติงานสนับสนุนการจัดการเรียน การสอน เมื่อมหาวิทยาลัยเปิด - ปิดภาคเรียนตาม สถาบันอุดมศึกษาในกลุ่มประชาคมอาเซียนใช้วิธี การหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

1.6 การทดสอบสมมุติฐานของการวิจัย การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบ

ของการเปิด - ปิดภาคเรียนตามสถาบันอุดมศึกษา ในกลุ่มประชาคมอาเซียนต่อการจัดการเรียน การสอนในระดับปริญญาตรีของนิสิตจำแนกตามชั้นปี และกลุ่มสาขาวิชา เจ้าหน้าที่จำแนกตาม ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานและสังกัดหน่วยงาน และอาจารย์จำแนกตามกลุ่มสาขาวิชา โดยใช้ การทดสอบความแตกต่างกันระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่ม ตัวอย่างที่มีมากกว่า 2 กลุ่ม ด้วยการวิเคราะห์ความ แปรปรวน F-test (One-way ANOVA (Analysis of Variance)) และเมื่อพบความแตกต่างจึงเปรียบเทียบ ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ (Post Hoc) ด้วยวิธีของ Scheffe โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ สำเร็จรูป

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ข้อมูลที่ รวบรวมได้จากแบบสัมภาษณ์ ใช้วิธีการพรรณนา วิเคราะห์ โดยการตรวจสอบข้อมูล

ผลการศึกษา

1. ผลกระทบที่เกิดจากการเปิด - ปิดภาค เรียนตามสถาบัน อุดมศึกษาในกลุ่มประชาคม อาเซียนต่อการจัดการเรียนการสอนในระดับ ปริญญาตรีตามความคิดเห็นของนิสิต อาจารย์ และ เจ้าหน้าที่ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ดังนี้

1.1 นิสิตมีความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบที่เกิดจากการเปิด - ปิดภาคเรียนตามสถาบัน อุดมศึกษาในกลุ่มประชาคมอาเซียนต่อการจัดการ เรียนการสอนในระดับปริญญาตรี โดยรวมอยู่ใน ระดับน้อย ($\bar{X} = 2.46$) และรายด้านอยู่ในระดับปาน กลาง 2 ด้าน และอยู่ในระดับน้อย 2 ด้าน เมื่อ พิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจาก มากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ ด้านการทำกิจกรรม ($\bar{X} = 2.59$) ด้านการฝึกประสบการณ์/การฝึกวิชาชีพ ($\bar{X} = 2.57$) และด้านการเรียนการสอน ($\bar{X} = 2.37$) ตามลำดับ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้าน การดำเนินชีวิตประจำวัน ($\bar{X} = 2.34$) (ดังแสดงใน ตารางที่ 1)

1.2 เจ้าหน้าที่ที่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบที่เกิดจากการเปิด - ปิดภาคเรียนตามสถาบันอุดมศึกษาในกลุ่มประชาคมอาเซียนต่อการจัดการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรี โดยรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 1.92$) และรายด้านอยู่ในระดับน้อยทุกด้าน ($\bar{X} = 1.87$ ถึง 1.98) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ ด้านการวางแผน ($\bar{X} = 1.98$) ด้านการดำเนินชีวิตประจำวัน ($\bar{X} = 1.96$) และด้านการประสานงาน ($\bar{X} = 1.90$) ตามลำดับ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านการบริการ ($\bar{X} = 1.87$) (ดังแสดงในตารางที่ 2)

1.3 อาจารย์มีความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบที่เกิดจากการเปิด - ปิดภาคเรียนตามสถาบันอุดมศึกษาในกลุ่มประชาคมอาเซียนต่อการจัดการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.06$) และรายด้านอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน ($\bar{X} = 2.77$ ถึง 3.26) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ ด้านการดำเนินชีวิตประจำวัน ($\bar{X} = 3.26$) ด้านการเรียนการสอน ($\bar{X} = 3.18$) และด้านการบริการวิชาการ ($\bar{X} = 3.09$) ตามลำดับ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ($\bar{X} = 2.77$) (ดังแสดงในตารางที่ 3)

2. นิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ที่มีชั้นปีและกลุ่มสาขาวิชาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบของการเปิด - ปิดภาคเรียนตามสถาบันอุดมศึกษาในกลุ่มประชาคมอาเซียนต่อการจัด

การเรียนการสอนในระดับปริญญาตรี โดยรวมและเป็นรายด้าน ได้แก่ ด้านการเรียนการสอน ด้านการทำกิจกรรม ด้านการฝึกประสบการณ์/การฝึกวิชาชีพและด้านการดำเนินชีวิตประจำวัน ไม่แตกต่างกัน ($p > 0.05$) (ดังแสดงในตารางที่ 4 - 5)

3. เจ้าหน้าที่ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และสังกัดหน่วยงานแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบ

ของการเปิด - ปิดภาคเรียนตามสถาบันอุดมศึกษาในกลุ่มประชาคมอาเซียนต่อการจัดการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรี โดยรวมและเป็นรายด้าน ได้แก่ ด้านการปฏิบัติงาน ด้านการวางแผน ด้านการประสานงาน ด้านการบริการ และด้านการดำเนินชีวิตประจำวัน แตกต่างกัน ($p < 0.05$) ดังนี้

3.1 เจ้าหน้าที่ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน (ดังแสดงในตารางที่ 6) ปรากฏรายละเอียดดังนี้

3.1.1 เจ้าหน้าที่ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน 5 - 10 ปี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบของการเปิด - ปิดภาคเรียนตามสถาบันอุดมศึกษาในกลุ่มประชาคมอาเซียนต่อการจัดการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรี ด้านการปฏิบัติงาน มากกว่า เจ้าหน้าที่ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน 16 - 20 ปี

3.1.2 เจ้าหน้าที่ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ไม่เกิน 5 ปี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบของการเปิด - ปิดภาคเรียนตามสถาบันอุดมศึกษาในกลุ่มประชาคมอาเซียนต่อการจัดการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรี ด้านการประสานงาน น้อยกว่า เจ้าหน้าที่ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน 5 - 10 ปี

3.1.3 เจ้าหน้าที่ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน 5 - 10 ปี และ 11 - 15 ปี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบของการเปิด - ปิดภาคเรียนตามสถาบันอุดมศึกษาในกลุ่มประชาคมอาเซียนต่อการจัดการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรี ด้านการวางแผน ด้านการประสานงาน ด้านการบริการ และด้านการดำเนินชีวิตประจำวัน มากกว่า เจ้าหน้าที่ มหาวิทยาลัยมหาสารคามที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน 16 - 20 ปี

เพื่อทราบว่ามีเจ้าหน้าที่ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน

ความมีนัยสำคัญทางสถิติของความแตกต่างรายคู่ ด้วยวิธีของ Scheffe' ผลการทดสอบรายคู่ (ดังแสดงในตารางที่ 13 - 17) ปรากฏรายละเอียดดังนี้

1. เจ้าหน้าที่มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ที่สังกัดคณะ/วิทยาลัยมีความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบของการเปิด - ปิดภาคเรียนตามสถาบันอุดมศึกษาในกลุ่มประชาคมอาเซียนต่อการจัดการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรี ด้านการปฏิบัติงาน มากกว่า เจ้าหน้าที่ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ที่สังกัดกอง/ศูนย์ และสังกัดสถาบัน/สำนัก

2. เจ้าหน้าที่มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ที่สังกัดคณะ/วิทยาลัยมีความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบของการเปิด - ปิดภาคเรียนตามสถาบันอุดมศึกษาในกลุ่มประชาคมอาเซียนต่อการจัดการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรี ด้านการวางแผน มากกว่า เจ้าหน้าที่ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ที่สังกัดกอง/ศูนย์ และสังกัดสถาบัน/สำนัก

3. เจ้าหน้าที่มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ที่สังกัดคณะ/วิทยาลัยมีความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบของการเปิด - ปิดภาคเรียนตามสถาบันอุดมศึกษาในกลุ่มประชาคมอาเซียนต่อการจัดการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรี ด้านการประสานงาน มากกว่า เจ้าหน้าที่ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ที่สังกัดกอง/ศูนย์ และสังกัดสถาบัน/สำนัก

4. เจ้าหน้าที่มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ที่สังกัดคณะ/วิทยาลัยมีความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบของการเปิด - ปิดภาคเรียนตามสถาบันอุดมศึกษาในกลุ่มประชาคมอาเซียนต่อการจัดการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรี ด้านการบริการ มากกว่า เจ้าหน้าที่ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ที่สังกัดกอง/ศูนย์ และสังกัดสถาบัน/สำนัก

5. เจ้าหน้าที่มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ที่สังกัดคณะ/วิทยาลัยมีความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบของการเปิด - ปิดภาคเรียนตามสถาบันอุดมศึกษาในกลุ่มประชาคมอาเซียนต่อการจัดการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรี ด้านการดำเนินชีวิตประจำวัน มากกว่า เจ้าหน้าที่ มหาวิทยาลัย

มหาสารคาม ที่สังกัดกอง/ศูนย์ และสังกัดสถาบัน/สำนัก

4. อาจารย์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ที่สังกัดกลุ่มสาขาวิชาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบของการเปิด - ปิดภาคเรียนตามสถาบัน อุดมศึกษาในกลุ่มประชาคมอาเซียนต่อการจัดการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรี โดยรวมและเป็นรายด้าน ได้แก่ ด้านการเรียนการสอน ด้านการวิจัย ด้านการบริการวิชาการ ด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม และด้านการดำเนินชีวิตประจำวัน ไม่แตกต่างกัน ($p > 0.05$) (ดังแสดงในตารางที่ 18)

5. แนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

5.1 นิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ได้เสนอแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เมื่อเปิด - ปิดภาคเรียนตามสถาบันอุดมศึกษาในกลุ่มประชาคมอาเซียน ดังนี้

5.1.1 ข้อดีของการเปิด - ปิดภาคเรียนตามสถาบันอุดมศึกษาในกลุ่มประชาคมอาเซียน คือ มีความเป็นสากลเหมือนกับประเทศอื่น ๆ ในประชาคมอาเซียน ช่วงเวลาจากมัธยมศึกษาจนถึงก่อนเปิดภาคเรียนยาวนาน นิสิตสามารถใช้เวลาในการเตรียมความพร้อมก่อนเข้าเรียนหรือใช้เวลาในการหารายได้พิเศษหรือค่าเทอม และสามารถการแลกเปลี่ยนนิตจากสถาบันการศึกษาอื่นภายในอาเซียน

5.1.2 ข้อบกพร่องของการเปิด - ปิดภาคเรียนตามสถาบันอุดมศึกษาในกลุ่มประชาคมอาเซียน คือ สภาพอากาศไม่เหมาะสม การเปิด - ปิดภาคเรียนมีความล่าช้าและนานเกินไป และกระทบต่อการฝึกงานฝึกสอนของนิสิต

5.1.3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมสำหรับการเปิด - ปิดภาคเรียนตามสถาบันอุดมศึกษาในกลุ่มประชาคมอาเซียน คือ ควรกลับไปเปิด - ปิด

ภาคเรียนแบบเดิม (เปิดภาคเรียนที่ 1 เดือน มิถุนายน) หากพัฒนาห้องเรียนเป็นห้องปรับอากาศทั้งหมดจะเปิด - ปิดภาคเรียนแบบไหนก็ได้ และการเปลี่ยนแปลงการเปิด - ปิดภาคเรียนตามประชาคมอาเซียนไม่มีผลกระทบอะไร

5.2 เจ้าหน้าที่ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ได้เสนอแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เมื่อเปิด - ปิดภาคเรียนตามสถาบันอุดมศึกษาในกลุ่มประชาคมอาเซียน ดังนี้

5.2.1 ข้อดีของการเปิด - ปิดภาคเรียนตามสถาบันอุดมศึกษาในกลุ่มประชาคมอาเซียน คือ มีความเป็นสากลเหมือนกับประเทศอื่น ๆ ในประชาคมอาเซียน นิสิตสามารถแลกเปลี่ยนหรือศึกษาต่อในต่างประเทศได้สะดวก และมีความเหมาะสมและเปิด - ปิดตรงกับประเทศในภูมิภาคอาเซียน

5.2.2 ข้อบกพร่องของการเปิด - ปิดภาคเรียนตามสถาบันอุดมศึกษาในกลุ่มประชาคมอาเซียน คือ สภาพอากาศไม่เหมาะสม การเปิด - ปิดไม่ตรงกับโรงเรียนในระดับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและสถาบันการศึกษาอื่น และไม่สอดคล้องกับการบริหารงบประมาณของไทย

5.2.3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมสำหรับการเปิด - ปิดภาคเรียนตามสถาบันอุดมศึกษาในกลุ่มประชาคมอาเซียน คือ ควรกลับไปเปิด - ปิดภาคเรียนแบบเดิม (เปิดภาคเรียนที่ 1 เดือน มิถุนายน) ควรปรับเรื่องงบประมาณให้สอดคล้องกับการเรียนการสอน และประสิทธิภาพการเรียนการสอนไม่ได้ขึ้นอยู่กับสภาพอากาศหรือช่วงเวลา แต่ขึ้นอยู่กับนิสิต อาจารย์และกระบวนการเรียนการสอนมากกว่า

5.3 อาจารย์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ได้เสนอแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เมื่อเปิด - ปิดภาคเรียนตามสถาบันอุดมศึกษาในกลุ่มประชาคมอาเซียน ดังนี้

5.3.1 ข้อดีของการเปิด - ปิดภาคเรียนตามสถาบันอุดมศึกษาในกลุ่มประชาคมอาเซียน คือ สามารถแลกเปลี่ยนนิสิต บุคลากร หรืออาจารย์กับสถาบันการศึกษาต่างประเทศ มีความสะดวกต่อการจัดการศึกษาในเชิงนโยบายในกลุ่มประชาคมอาเซียนและประเทศอื่น และมีความเป็นสากลเหมือนกับประเทศอื่น ๆ ในประชาคมอาเซียน

5.3.2 ข้อบกพร่องของการเปิด - ปิดภาคเรียนตามสถาบันอุดมศึกษาในกลุ่มประชาคมอาเซียน คือ สภาพอากาศไม่เหมาะสม วันหยุดในภาคเรียนที่ 2 มีมาก ส่งผลให้อาจารย์เร่งทำการสอนและนิสิตได้รับความรู้น้อยลง และการเปิด - ปิดภาคเรียนไม่สอดคล้องกับการเปิด - ปิดของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

5.3.3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมสำหรับการเปิด - ปิดภาคเรียนตามสถาบันอุดมศึกษาในกลุ่มประชาคมอาเซียน คือ ควรกลับไปเปิด - ปิดภาคเรียนแบบเดิม (เปิดภาคเรียนที่ 1 เดือน มิถุนายน) ควรเปลี่ยนระบบการศึกษาของไทยทั้งระบบให้ตรงกัน ตั้งแต่ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจนถึงระดับอุดมศึกษา และหากยังไม่ปรับเปลี่ยนไปเปิด - ปิดตามเดิม ควรมีการยืดหยุ่นในการบริหารจัดการงบประมาณมากกว่านี้ และควรเปิด - ปิดให้สอดคล้องกับปีงบประมาณ

ตาราง 1 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับผลกระทบที่เกิดจากการเปิด - ปิดภาคเรียนตามสถาบันอุดมศึกษาในกลุ่มประชาคมอาเซียนต่อการจัดการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรีตามความคิดเห็นของนิสิต

ลำดับ	รายการ	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1	ด้านการเรียนการสอน	2.37	1.45	น้อย
2	ด้านการทำกิจกรรม	2.59	1.45	ปานกลาง
3	ด้านการฝึกประสบการณ์/การฝึกวิชาชีพ	2.57	1.61	ปานกลาง
4	ด้านการดำเนินชีวิตประจำวัน	2.34	1.57	น้อย
	รวม	2.46	1.37	น้อย

ตาราง 2 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับผลกระทบที่เกิดจากการเปิด - ปิดภาคเรียนตามสถาบันอุดมศึกษาในกลุ่มประชาคมอาเซียนต่อการจัดการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรีตามความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่

ลำดับ	รายการ	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1	ด้านการปฏิบัติงาน	1.89	1.61	น้อย
2	ด้านการวางแผน	1.98	1.72	น้อย
3	ด้านการประสานงาน	1.90	1.65	น้อย
4	ด้านการบริการ	1.87	1.65	น้อย
5	ด้านการดำเนินชีวิตประจำวัน	1.96	1.65	น้อย
	รวม	1.92	1.57	น้อย

ตาราง 3 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับผลกระทบที่เกิดจากการเปิด - ปิดภาคเรียนตามสถาบันอุดมศึกษาในกลุ่มประชาคมอาเซียนต่อการจัดการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรีตามความคิดเห็นของอาจารย์

ลำดับ	รายการ	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1	ด้านการเรียนการสอน	3.18	1.37	ปานกลาง
2	ด้านการวิจัย	2.98	1.53	ปานกลาง
3	ด้านการบริการวิชาการ	3.09	1.53	ปานกลาง
4	ด้านการทำนุศิลปวัฒนธรรม	2.77	1.57	ปานกลาง
5	ด้านการดำเนินชีวิตประจำวัน	3.26	1.53	ปานกลาง
	รวม	3.06	1.36	ปานกลาง

ตาราง 4 แสดงการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบของการเปิด - ปิดภาคเรียนตามสถาบันอุดมศึกษาในกลุ่มประชาคมอาเซียนต่อการจัดการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรีของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ที่มีชั้นปีต่างกัน

ลำดับ	รายการ	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p
1	ด้านการเรียนการสอน	ระหว่างกลุ่ม	3	10.354	3.451	1.650	0.177
		ภายในกลุ่ม	376	786.542	2.092		
2	ด้านการทำกิจกรรม	ระหว่างกลุ่ม	3	1.482	0.494	0.232	0.874
		ภายในกลุ่ม	376	799.556	2.126		
3	ด้านการฝึกประสบการณ์/การฝึกวิชาชีพ	ระหว่างกลุ่ม	3	8.378	2.793	1.065	0.364
		ภายในกลุ่ม	376	985.802	2.622		
4	ด้านการดำเนินชีวิตประจำวัน	ระหว่างกลุ่ม	3	1.547	0.516	0.207	0.892
		ภายในกลุ่ม	376	936.821	2.492		
รวม		ระหว่างกลุ่ม	3	4.057	1.352	0.712	0.545
		ภายในกลุ่ม	376	714.447	1.900		

ตาราง 5 แสดงการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบของการเปิด - ปิดภาคเรียนตามสถาบันอุดมศึกษาในกลุ่มประชาคมอาเซียนต่อการจัดการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรีของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ที่สังกัดกลุ่มสาขาวิชาต่างกัน

ลำดับ	รายการ	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p
1	ด้านการเรียนการสอน	ระหว่างกลุ่ม	2	4.189	2.094	0.996	0.370
		ภายในกลุ่ม	377	792.707	2.103		
2	ด้านการทำกิจกรรม	ระหว่างกลุ่ม	2	12.481	6.241	2.984	0.052
		ภายในกลุ่ม	377	788.557	2.092		
3	ด้านการฝึกประสบการณ์/การฝึกวิชาชีพ	ระหว่างกลุ่ม	2	11.478	5.739	2.202	0.112
		ภายในกลุ่ม	377	982701	2.607		
4	ด้านการดำเนินชีวิตประจำวัน	ระหว่างกลุ่ม	2	7.844	3.922	1.589	0.206
		ภายในกลุ่ม	377	930.524	2.468		
รวม		ระหว่างกลุ่ม	2	6.552	3.276	1.735	0.178
		ภายในกลุ่ม	377	711.953	1.888		

ตาราง 6 แสดงการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบของการเปิด - ปิดภาคเรียนตามสถาบันอุดมศึกษาในกลุ่มประชาคมอาเซียนต่อการจัดการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรีของเจ้าหน้าที่ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่างกัน

ลำดับ	รายการ	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p
1	ด้านการปฏิบัติงาน	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม	5 323	75.392 778.245	15.078 2.409	6.258	0.000*
2	ด้านการวางแผน	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม	5 323	75.958 897.608	15.192 2.779	5.467	0.000*
3	ด้านการประสานงาน	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม	5 323	86.495 807.286	17.299 2.499	6.921	0.000*
4	ด้านการบริการ	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม	5 323	67.214 829.120	13.443 2.567	5.237	0.000*
5	ด้านการดำเนินชีวิตประจำวัน	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม	5 323	62.807 838.034	12.561 2.595	4.842	0.000*
	รวม	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม	5 323	70.954 745.838	14.191 2.309	6.146	0.000*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตาราง 7 การเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบของการเปิด - ปิดภาคเรียนตามสถาบันอุดมศึกษาในกลุ่มประชาคมอาเซียนต่อการจัดการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรี ด้านการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่างกัน

ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน	̄X	ไม่เกิน 5 ปี	5-10 ปี	11-15 ปี	16-20 ปี	21-25 ปี	มากกว่า 25 ปี
		1.66	2.41	2.11	1.11	1.41	0.76
ไม่เกิน 5 ปี	1.66	-	0.69	0.619	0.689	0.994	0.667
5 - 10 ปี	2.41		-	0.901	0.003*	0.195	0.052
11 - 15 ปี	2.11			-	0.067	0.614	0.199
16 - 20 ปี	1.11				-	0.992	0.994
21 - 25 ปี	1.41					-	0.937
มากกว่า 25 ปี	0.76						-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตาราง 8 การเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบของการเปิด - ปิดภาคเรียนตามสถาบันอุดมศึกษาในกลุ่มประชาคมอาเซียนต่อการจัดการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรี ด้านการวางแผนของเจ้าหน้าที่ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่างกัน

ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน	\bar{X}	ไม่เกิน 5 ปี	5-10 ปี	11-15 ปี	16-20 ปี	21-25 ปี	มากกว่า 25 ปี
		1.75	2.49	2.22	1.04	1.55	1.30
ไม่เกิน 5 ปี	1.75	-	0.119	0.645	0.484	0.999	0.982
5 - 10 ปี	2.49		-	0.950	0.002*	0.334	0.404
11 - 15 ปี	2.22			-	0.029*	0.723	0.695
16 - 20 ปี	1.04				-	0.937	0.999
21 - 25 ปี	1.55					-	0.999
มากกว่า 25 ปี	1.30						-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตาราง 9 การเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบของการเปิด - ปิดภาคเรียนตามสถาบันอุดมศึกษาในกลุ่มประชาคมอาเซียนต่อการจัดการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรี ด้านการประสานงานของเจ้าหน้าที่ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่างกัน

ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน	\bar{X}	ไม่เกิน 5 ปี	5-10 ปี	11-15 ปี	16-20 ปี	21-25 ปี	มากกว่า 25 ปี
		1.57	2.42	2.22	0.98	1.64	0.91
ไม่เกิน 5 ปี	1.57	-	0.027*	0.225	0.630	1.000	0.891
5 - 10 ปี	2.42		-	0.983	0.001*	0.502	0.111
11 - 15 ปี	2.22			-	0.010*	0.800	0.247
16 - 20 ปี	0.98				-	0.791	1.000
21 - 25 ปี	1.64					-	0.904
มากกว่า 25 ปี	0.91						-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตาราง 10 การเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบของการเปิด - ปิดภาคเรียนตามสถาบันอุดมศึกษาในกลุ่มประชาคมอาเซียนต่อการจัดการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรี ด้านการบริการของเจ้าหน้าที่ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่างกัน

ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน	\bar{X}	ไม่เกิน 5 ปี	5-10 ปี	11-15 ปี	16-20 ปี	21-25 ปี	มากกว่า 25 ปี
		1.48	2.28	2.21	0.99	1.80	1.57
ไม่เกิน 5 ปี	1.48	-	0.058	0.136	0.789	0.985	1.000
5 - 10 ปี	2.28		-	1.000	0.005*	0.897	0.857
11 - 15 ปี	2.21			-	0.013*	0.946	0.903
16 - 20 ปี	0.99				-	0.626	0.953
21 - 25 ปี	1.80					-	1.000
มากกว่า 25 ปี	1.57						-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตาราง 11 การเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบของการเปิด - ปิดภาคเรียนตามสถาบันอุดมศึกษาในกลุ่มประชาคมอาเซียนต่อการจัดการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรี ด้านการดำเนินชีวิตประจำวันของเจ้าหน้าที่ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่างกัน

ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน	\bar{X}	ไม่เกิน 5 ปี	5-10 ปี	11-15 ปี	16-20 ปี	21-25 ปี	มากกว่า 25 ปี
		1.65	2.35	2.28	1.18	1.93	1.02
ไม่เกิน 5 ปี	1.65	-	0.139	0.277	0.834	0.991	0.919
5 - 10 ปี	2.35		-	1.000	0.018*	0.942	0.248
11 - 15 ปี	2.28			-	0.041*	0.974	0.317
16 - 20 ปี	1.18				-	0.707	1.000
21 - 25 ปี	1.93					-	0.805
มากกว่า 25 ปี	1.02						-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตาราง 12 แสดงการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบของการเปิด - ปิดภาคเรียนตามสถาบันอุดมศึกษาในกลุ่มประชาคมอาเซียนต่อการจัดการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรีของเจ้าหน้าที่ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ที่สังกัดหน่วยงานต่างกัน

ลำดับ	รายการ	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p
1	ด้านการปฏิบัติงาน	ระหว่างกลุ่ม	2	80.891	40.445	17.063	0.000*
		ภายในกลุ่ม	326	772.747	2.370		
2	ด้านการวางแผน	ระหว่างกลุ่ม	2	106.660	53.330	20.055	0.000*
		ภายในกลุ่ม	326	866.907	2.659		
3	ด้านการประสานงาน	ระหว่างกลุ่ม	2	85.595	42.797	17.263	0.000*
		ภายในกลุ่ม	326	808.186	2.479		
4	ด้านการบริการ	ระหว่างกลุ่ม	2	96.776	48.388	19.729	0.000*
		ภายในกลุ่ม	326	799.559	2.453		
5	ด้านการดำเนินชีวิตประจำวัน	ระหว่างกลุ่ม	2	67.072	33.536	13.113	0.000*
		ภายในกลุ่ม	326	833.769	2.558		
รวม		ระหว่างกลุ่ม	2	86.193	43.096	19.230	0.000*
		ภายในกลุ่ม	326	730.599	2.241		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตาราง 13 การเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบของการเปิด - ปิดภาคเรียนตามสถาบันอุดมศึกษาในกลุ่มประชาคมอาเซียนต่อการจัดการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรี ด้านการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ที่สังกัดหน่วยงานต่างกัน

สังกัดหน่วยงาน	\bar{X}			
	\bar{X}	กอง/ศูนย์	สถาบัน/สำนัก	
		2.51	1.54	1.35
คณะ/วิทยาลัย	2.51	-	0.000*	0.000*
กอง/ศูนย์	1.54		-	0.777
สถาบัน/สำนัก	1.35			-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตาราง 14 การเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบของการเปิด - ปิดภาคเรียนตามสถาบันอุดมศึกษาในกลุ่มประชาคมอาเซียนต่อการจัดการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรี ด้านการวางแผนของเจ้าหน้าที่ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ที่สังกัดหน่วยงานต่างกัน

สังกัดหน่วยงาน	\bar{X}	คณะ/วิทยาลัย	กอง/ศูนย์	สถาบัน/สำนัก
		คณะ/วิทยาลัย	2.71	-
กอง/ศูนย์	1.57		-	0.870
สถาบัน/สำนัก	1.42			-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตาราง 15 การเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบของการเปิด - ปิดภาคเรียนตามสถาบันอุดมศึกษาในกลุ่มประชาคมอาเซียนต่อการจัดการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรี ด้านการประสานงานของเจ้าหน้าที่ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ที่สังกัดหน่วยงานต่างกัน

สังกัดหน่วยงาน	\bar{X}	คณะ/วิทยาลัย	กอง/ศูนย์	สถาบัน/สำนัก
		คณะ/วิทยาลัย	2.55	-
กอง/ศูนย์	1.54		-	0.834
สถาบัน/สำนัก	1.38			-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตาราง 16 การเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบของการเปิด - ปิดภาคเรียนตามสถาบันอุดมศึกษาในกลุ่มประชาคมอาเซียนต่อการจัดการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรี ด้านการบริการของเจ้าหน้าที่ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ที่สังกัดหน่วยงานต่างกัน

สังกัดหน่วยงาน	\bar{X}	คณะ/วิทยาลัย	กอง/ศูนย์	สถาบัน/สำนัก
		คณะ/วิทยาลัย	2.56	-
กอง/ศูนย์	1.42		-	0.916
สถาบัน/สำนัก	1.53			-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตาราง 17 การเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบของการเปิด - ปิดภาคเรียนตามสถาบันอุดมศึกษาในกลุ่มประชาคมอาเซียนต่อการจัดการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรี ด้านการดำเนินชีวิตประจำวันของเจ้าหน้าที่ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ที่สังกัดหน่วยงานต่างกัน

สังกัดหน่วยงาน	คณะ/วิทยาลัย			
	\bar{X}	คณะ/วิทยาลัย	กอง/ศูนย์	สถาบัน/สำนัก
		2.53	1.58	1.70
คณะ/วิทยาลัย	2.53	-	0.000*	0.014*
กอง/ศูนย์	1.58		-	0.903
สถาบัน/สำนัก	1.70			-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตาราง 18 แสดงการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบของการเปิด - ปิดภาคเรียนตามสถาบันอุดมศึกษาในกลุ่มประชาคมอาเซียนต่อการจัดการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรีของอาจารย์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ที่มีกลุ่มสาขาวิชาต่างกัน

ลำดับ	รายการ	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p
1	ด้านการเรียนการสอน	ระหว่างกลุ่มภายในกลุ่ม	2 293	6.375 554.879	3.188 1.894	1.683	0.188
2	ด้านการวิจัย	ระหว่างกลุ่มภายในกลุ่ม	2 293	2.841 696597	1.421 2.377	0.598	0.551
3	ด้านการบริการวิชาการ	ระหว่างกลุ่มภายในกลุ่ม	2 293	9.106 689.368	4.553 2.353	1.935	0.146
4	ด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม	ระหว่างกลุ่มภายในกลุ่ม	2 293	3.689 730.054	1.844 2.492	0.740	0.478
5	ด้านการดำเนินชีวิตประจำวัน	ระหว่างกลุ่มภายในกลุ่ม	2 293	2.485 695.579	1.243 2.374	0.523	0.593
	รวม	ระหว่างกลุ่มภายในกลุ่ม	2 293	2.663 547.760	1.332 1.869	0.712	0.491

อภิปรายผล

1. นิสิตมีความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบที่เกิดจากการเปิด - ปิดภาคเรียนตามสถาบันอุดมศึกษาในกลุ่มประชาคมอาเซียนต่อการจัดการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรีอยู่ในระดับน้อย โดยนิสิตเห็นด้วยกับการที่มหาวิทยาลัยเลื่อนการเปิด - ปิดภาคเรียนตามสถาบันอุดมศึกษาในกลุ่มประชาคมอาเซียน และนิสิตมีความคิดเห็นว่าการเปิด - ปิดภาคเรียนตามสถาบันอุดมศึกษาในกลุ่มประชาคมอาเซียน การจัดการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยมีประสิทธิภาพเท่าเดิม ซึ่งการเปิด - ปิดภาคเรียนตามสถาบันอุดมศึกษาในกลุ่มประชาคมอาเซียนมีผลกระทบต่อการจัดการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัย และนิสิตได้เสนอแนะให้มหาวิทยาลัยควรกลับไปเปิด - ปิดภาคเรียนตามแบบเดิม (เริ่มภาคเรียนที่ 1 ในเดือนมิถุนายน) เนื่องจากนิสิตสามารถลงทะเบียนเรียนและเข้าเรียนตามที่มหาวิทยาลัยกำหนด เมื่อมหาวิทยาลัยมีการเปิด - ปิดภาคเรียนแบบใด นิสิตก็สามารถดำเนินการได้ตามปกติ ซึ่งในแต่ละภาคเรียนมหาวิทยาลัยได้กำหนดระยะเวลาเรียน จำนวน 15 สัปดาห์ต่อภาคเรียน ตามเดิม จึงไม่ส่งผลกระทบต่อนิสิตในแต่ละด้านแต่อย่างใด จึงส่งผลให้นิสิตมีความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบที่เกิดจากการเปิด - ปิดภาคเรียนตามสถาบันอุดมศึกษาในกลุ่มประชาคมอาเซียนต่อการจัดการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรีอยู่ในระดับน้อย สอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2558 (ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ. 2558 : 4) ได้กำหนดระยะเวลาการศึกษาในระบบทวิภาค โดย 1 ปีการศึกษาแบ่งออกเป็น 2 ภาคการศึกษาปกติ 1 ภาคการศึกษาปกติมีระยะเวลาศึกษาไม่น้อยกว่า 15 สัปดาห์ สถาบันอุดมศึกษาที่เปิดการศึกษาภาคฤดูร้อน ให้กำหนด

ระยะเวลาและจำนวนหน่วยกิต โดยมีสัดส่วนเทียบเคียงกันได้กับการศึกษาภาคปกติ และสอดคล้องกับข้อบังคับมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ว่าด้วยการศึกษาระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2557 (กองทะเบียนและประมวลผล. 2559 : 83) ได้กำหนดระบบการจัดการศึกษา ระบบทวิภาค โดยหนึ่งปีการศึกษาแบ่งออกเป็น 2 ภาคการศึกษาปกติหนึ่ง ภาคการศึกษาปกติมีระยะเวลาศึกษาไม่น้อยกว่า 15 สัปดาห์ มหาวิทยาลัยอาจจัดการศึกษา ภาคการศึกษาพิเศษ โดยกำหนดระยะเวลาและจำนวนหน่วยกิตโดยมีสัดส่วนเทียบเคียงกันได้กับการศึกษาภาคการศึกษาปกติ

สำหรับประเด็นที่นิสิตมีความคิดเห็นว่ามีผลกระทบต่อการจัดการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัย คือ กระทบด้านการทำกิจกรรมของนิสิต เนื่องจากมหาวิทยาลัยเปิดภาคเรียนที่ 1 ในช่วงกลางฤดูฝน ส่งผลให้การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของนิสิตมีความลำบาก ซึ่งมีบางกิจกรรมจะต้องจัดในพื้นที่โล่งและอยู่ในช่วงฤดูมรสุมหรือมีฝนตกหนัก ดังนั้น นิสิตจะต้องมีการวางแผนเพิ่มเติมเพื่อแก้ไขปัญหากรณีที่มีฝนตก ส่งผลให้ไม่สามารถจัดกิจกรรมได้ และในภาคเรียนที่ 2 มีสภาพอากาศร้อนและมีวันหยุดที่ตรงกับเทศกาลของไทยจำนวนมาก มีผลกระทบต่อการจัดกิจกรรมนิสิต จึงส่งผลให้นิสิตมีความคิดเห็นในด้านการทำกิจกรรมมากกว่าด้านอื่น สอดคล้องกับการศึกษาของบรรจบ ภิมย์คำ และคณะ (2556 : 64) ที่ได้ศึกษาผลกระทบจากการเปิดปิดภาคเรียนตามประชาคมอาเซียนของสถาบัน อุดมศึกษาในประเทศไทย ผลการศึกษาพบว่า มีข้อเสียหรืออุปสรรคในเรื่องสภาพอากาศช่วงฤดูร้อนไม่เหมาะสมกับการเรียนการสอนโดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาคเรียนที่ 2 และในช่วงเดือนเมษายนตรงกับเทศกาลสงกรานต์ของไทยมีวันหยุดเยอะมาก

2. เจ้าหน้าที่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบที่เกิดจากการเปิด - ปิดภาคเรียนตามสถาบันอุดมศึกษาในกลุ่มประชาคมอาเซียนต่อการจัดการ

เรียนการสอนในระดับปริญญาตรีอยู่ในระดับน้อย โดยเจ้าหน้าที่ไม่เห็นด้วยกับการที่มหาวิทยาลัยเลื่อนการเปิด - ปิดภาคเรียนตามสถาบันอุดมศึกษาในกลุ่มประชาคมอาเซียน แต่เจ้าหน้าที่ที่มีความคิดเห็นว่ามหาวิทยาลัยมีความพร้อมสำหรับการเปิด - ปิดภาคเรียนตามสถาบันอุดมศึกษาในกลุ่มประชาคมอาเซียน ทั้งนี้ เมื่อมหาวิทยาลัยเลื่อนการเปิด - ปิดภาคเรียนตามสถาบันอุดมศึกษาในกลุ่มประชาคมอาเซียน การจัดการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยมีประสิทธิภาพเท่าเดิม ซึ่งการเปิด - ปิดภาคเรียนตามสถาบันอุดมศึกษาในกลุ่มประชาคมอาเซียนมีผลกระทบต่อการจัดการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัย และเจ้าหน้าที่ได้เสนอแนะให้มหาวิทยาลัยควรกลับไปเปิด - ปิดภาคเรียนตามแบบเดิม (เริ่มภาคเรียนที่ 1 ในเดือนมิถุนายน) เนื่องจากเจ้าหน้าที่ยังคงปฏิบัติหน้าที่เหมือนเดิมตามวันและเวลาที่ราชการกำหนด ไม่มีข้อแตกต่างจากเดิมแม้ว่ามหาวิทยาลัยจะเปิด - ปิดภาคเรียนแบบใดก็ตาม จึงส่งผลให้เจ้าหน้าที่ที่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบที่เกิดจากการเปิด - ปิดภาคเรียนตามสถาบันอุดมศึกษาในกลุ่มประชาคมอาเซียนต่อการจัดการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรีอยู่ในระดับน้อย แต่ประเด็นที่เจ้าหน้าที่มีความคิดเห็นว่าเป็นผลกระทบต่อการจัดการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัย คือ กระทบด้านการวางแผน ซึ่งมีช่วงเวลาในการดำเนินการที่มีระยะเวลาสั้นในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนหรือการปฏิบัติงานเพื่อให้สอดคล้องระหว่างปีการศึกษา กับปีงบประมาณ โดยในช่วงเปิดภาคเรียนที่ 1 ในเดือนสิงหาคม จะเป็นช่วงปลายปีงบประมาณและจะสิ้นสุดปีงบประมาณในเดือนกันยายน โดยมีระยะเวลาเพียง 1 เดือน ดังนั้น เจ้าหน้าที่จะต้องมีการวางแผนอย่างเป็นระบบ เพื่อให้การปฏิบัติงานหรือการให้บริการสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงส่งผลให้เจ้าหน้าที่ที่มีความคิดเห็นในด้านการวางแผนมากกว่าด้านอื่น

ทั้งนี้ เจ้าหน้าที่ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานแตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบของการเปิด - ปิดภาคเรียนตามสถาบันอุดมศึกษาในกลุ่มประชาคมอาเซียนต่อการจัดการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรีแตกต่างกัน โดยเจ้าหน้าที่ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานน้อยส่วนใหญ่จะมีความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบของการเปิด - ปิดภาคเรียนตามสถาบันอุดมศึกษาในกลุ่มประชาคมอาเซียนต่อการจัดการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรีทุกด้านมากกว่าเจ้าหน้าที่ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานมาก เนื่องจากเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานใหม่หรือมีประสบการณ์น้อยส่วนใหญ่จะมีหน้าที่ให้บริการแก่ผู้รับบริการจำนวนมาก ทำให้ประสบปัญหาหรืออุปสรรค และมีรายละเอียดในการปฏิบัติงานจำนวนมาก ซึ่งเจ้าหน้าที่ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานน้อยต้องมีการวางแผน ปฏิบัติงาน ประสานงาน และให้บริการเป็นอย่างดี จึงส่งผลให้มีความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบของการเปิด - ปิดภาคเรียนตามสถาบันอุดมศึกษาในกลุ่มประชาคมอาเซียนต่อการจัดการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรีทุกด้านมากกว่าเจ้าหน้าที่ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานมาก สอดคล้องกับการศึกษาของ สวัสดิ์ วิชระโกชน์ (2559 : 247) ที่ได้ศึกษารูปแบบการให้บริการด้านการลงทะเบียนเรียนระดับปริญญาตรีในมหาวิทยาลัยของรัฐ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ผลการศึกษาพบว่า บุคลากรที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานด้านการลงทะเบียนเรียนต่างกันมีความคิดเห็นต่อปัญหาการลงทะเบียนเรียนแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยบุคลากรที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานด้านการลงทะเบียนเรียนไม่เกิน 5 ปี มีความคิดเห็นต่อปัญหาการลงทะเบียนเรียนสูงกว่าบุคลากรที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานด้านการลงทะเบียนเรียน 21 - 25 ปี สำหรับเจ้าหน้าที่ที่สังกัดคณะ/วิทยาลัยมีความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบของการเปิด - ปิด

ภาคเรียนตามสถาบันอุดมศึกษาในกลุ่มประชาคมอาเซียนต่อการจัดการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรีมากกว่าเจ้าหน้าที่ที่สังกัดกอง/ศูนย์ และสังกัดสถาบัน/สำนัก เนื่องจากเจ้าหน้าที่ที่สังกัดคณะ/วิทยาลัยเป็นผู้รับผิดชอบโดยตรงในการจัดการเรียนการสอน การวิจัย การบริการวิชาการ การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม การจัดกิจกรรมของนิสิต และภารกิจด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน ที่จะต้องสนับสนุนอาจารย์และนิสิตให้สามารถดำเนินการตามภารกิจให้สำเร็จลุล่วงภายในระยะเวลาและระเบียบ ข้อบังคับ หรือประกาศของทางราชการหรือมหาวิทยาลัยกำหนด ทั้งนี้ ยังต้องปฏิบัติงานหรือให้บริการในหน้าที่ที่รับผิดชอบให้มีประสิทธิภาพ แต่เจ้าหน้าที่ที่สังกัดกอง/ศูนย์ และสังกัดสถาบัน/สำนัก จะอยู่หน่วยงานส่วนกลางของมหาวิทยาลัย โดยมีภารกิจหลักและหน้าที่ที่รับผิดชอบในการสนับสนุนการปฏิบัติงานหรือการให้บริการหน่วยงานระดับคณะเท่านั้น จึงส่งผลให้เจ้าหน้าที่ที่สังกัดคณะ/วิทยาลัยมีความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบของการเปิด - ปิดภาคเรียนตามสถาบันอุดมศึกษาในกลุ่มประชาคมอาเซียนต่อการจัดการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรีมากกว่าเจ้าหน้าที่ที่สังกัดกอง/ศูนย์ และสังกัดสถาบัน/สำนัก

3. อาจารย์มีความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบที่เกิดจากการเปิด - ปิดภาคเรียนตามสถาบันอุดมศึกษาในกลุ่มประชาคมอาเซียนต่อการจัดการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรี อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งมีความแตกต่างจากนิสิตและเจ้าหน้าที่ที่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยโดยอาจารย์ไม่เห็นด้วยกับการที่มหาวิทยาลัยเลื่อนการเปิด - ปิดภาคเรียนตามสถาบันอุดมศึกษาในกลุ่มประชาคมอาเซียนและอาจารย์มีความคิดเห็นว่ามหาวิทยาลัยไม่มีความพร้อมสำหรับการเปิด - ปิดภาคเรียนตามสถาบันอุดมศึกษาในกลุ่มประชาคมอาเซียน ส่งผลให้เมื่อมหาวิทยาลัยเลื่อนการเปิด - ปิดภาคเรียนตามสถาบันอุดมศึกษาในกลุ่มประชาคมอาเซียน การจัดการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยมี

ประสิทธิภาพลดลง ซึ่งการเปิด - ปิดภาคเรียนตามสถาบันอุดมศึกษาในกลุ่มประชาคมอาเซียนมีผลกระทบต่อการจัดการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัย และอาจารย์ได้เสนอแนะให้มหาวิทยาลัยควรกลับไปเปิด - ปิดภาคเรียนตามแบบเดิม (เริ่มภาคเรียนที่ 1 ในเดือนมิถุนายน) เนื่องจากอาจารย์ผู้สอนมีภารกิจหลายด้านประกอบด้วย ด้านการเรียนการสอน การวิจัย การบริการวิชาการ และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ซึ่งอาจารย์ต้องปรับวิธีการ ปรับแผน หรือรายละเอียดในแต่ละด้าน เพื่อให้สามารถดำเนินการจัดการเรียนการสอนหรือดำเนินการในด้านอื่น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การวิจัย การบริการวิชาการและการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมที่มีงบประมาณเข้ามาเกี่ยวข้อง อาจารย์จะต้องเร่งดำเนินการให้เสร็จสิ้นก่อนปิดปีงบประมาณในเดือนกันยายน และในช่วงภาคเรียนที่ 2 มีวันหยุดที่ตรงกับเทศกาลของไทยจำนวนมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งนิสิตที่เรียนทางด้านศึกษาศาสตร์ที่ต้องออกฝึกสอนในเดือนพฤษภาคมหรือเดือนมิถุนายน ซึ่งตรงกับ การเปิดเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ส่งผลให้มีเวลาเรียนน้อยและอาจารย์ผู้สอนจะต้องเร่งทำการสอน อาจส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความเครียดและอาจกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ของนิสิตได้ เช่นเดียวกับนิสิตที่เรียนในด้านการเกษตรหรือการประมง อาจารย์ต้องวางแผนและกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับฤดูกาลที่มีผลต่อการเจริญเติบโตของพืชหรือสัตว์ที่เกี่ยวข้องต่อไป จึงส่งผลให้อาจารย์มีความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบที่เกิดจากการเปิด - ปิดภาคเรียนตามสถาบันอุดมศึกษาในกลุ่มประชาคมอาเซียนต่อการจัดการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรีอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับการศึกษาของ บรรจบ ภิรมย์คำ และคณะ (2556 : 65 - 66) ที่ได้ศึกษาผลกระทบจากการเปิดปิดภาคเรียนตามประชาคมอาเซียนของสถาบันอุดมศึกษา

ในประเทศไทย ผลการศึกษาพบว่า อาจส่งผลกระทบต่อในเรื่องการเรียนการสอนทำได้ไม่เต็มที่ เนื่องจากสภาพภูมิอากาศไม่เหมาะสม ต้องใช้เครื่องปรับอากาศเพิ่มมากขึ้น ซึ่งในบางสถาบันยังไม่มีเครื่องปรับอากาศติดตั้งอีกทั้งในเดือนเมษายนเป็นช่วงฤดูร้อนและมีวันหยุดมากในเทศกาลท่องเที่ยวสภาพอากาศที่ร้อนไม่เหมาะสมกับการเรียนการสอนโดยเฉพาะทางเกษตร นอกจากนี้อาจจะกระทบต่อการฝึกสอนของนิสิต นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต การฝึกงานกับสถานประกอบการ และอาจส่งผลกระทบต่อในเรื่องการลงพื้นที่ทำวิจัยภาคสนามไม่ได้ในตอนปิดเทอม ซึ่งตรงกับช่วงฤดูฝนเดือนมิถุนายนถึงกรกฎาคม การวิจัยกับพืชบางชนิด รวมถึงเรื่องการเบิกจ่ายงบประมาณสนับสนุนการวิจัย

สำหรับประเด็นที่อาจารย์มีความคิดเห็นว่ามีผลกระทบต่อการจัดการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัย คือ กระทบด้านการดำเนินชีวิตประจำวัน ทั้งนี้ นอกจากอาจารย์จะมีภารกิจในด้านการเรียนการสอน การวิจัย การบริการวิชาการ และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม อาจารย์ส่วนยังมีภาระในด้านชีวิตครอบครัว เมื่อมหาวิทยาลัยเลื่อนการเปิด - ปิดภาคเรียนไปจากเดิม จึงส่งผลกระทบต่อภาพรวมของการดำเนินชีวิตของอาจารย์ที่จะต้องมีการปรับวิธีการ ปรับแผน หรือรายละเอียดในชีวิตประจำวัน เพื่อให้สามารถบริหารจัดการเรื่องงาน และเรื่องชีวิตครอบครัวให้สมดุล จึงส่งผลให้อาจารย์มีความคิดเห็นในด้านการดำเนินชีวิตประจำวันมากกว่าด้านอื่น สอดคล้องกับการศึกษาของ บรรจบ ภิรมย์คำ และคณะ (2556 : 66) ที่ได้ศึกษาผลกระทบจากการเปิดปิดภาคเรียนตามประชาคมอาเซียนของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย ผลการศึกษาพบว่า อาจส่งผลกระทบต่อด้านการดำเนินชีวิตประจำวันในเรื่องการปรับตัวกับช่วงเวลาการทำงานที่เกี่ยวข้องสภาพอากาศซึ่งไม่เหมาะสมกับการทำกิจกรรมในช่วงฤดูร้อนหรือการเดินทางในช่วงฤดูฝน รวมถึงเรื่องการเลี้ยงดูบุตร

ซึ่งเวลาปิดเทอมของนักเรียนหรือครอบครัวไม่ตรงกันและในช่วงฤดูร้อนจะไม่สามารถลาพักร้อนได้

4. การเปิด - ปิดภาคเรียนตามสถาบันอุดมศึกษาในกลุ่มประชาคมอาเซียน มีจุดดี คือ มีความเป็นสากล เนื่องจากมหาวิทยาลัยกำหนดระยะเวลาในการเปิด - ปิดภาคเรียนที่ใกล้เคียงกับสถาบันอุดมศึกษาในภูมิภาคตะวันออกเฉียงใต้ และประเทศในภูมิภาคอื่น ส่งผลให้มหาวิทยาลัยสามารถจัดกิจกรรมทางวิชาการร่วมกับสถาบันอุดมศึกษาในประเทศอื่น เช่น การแลกเปลี่ยนนิสิต นักศึกษา นักวิจัย อาจารย์ ผู้เชี่ยวชาญ หรือทรัพยากรอื่นที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา สอดคล้องกับการศึกษาของ บรรจบ ภิรมย์คำ และคณะ (2556 : 64) ที่ได้ศึกษาผลกระทบจากการเปิดปิดภาคเรียนตามประชาคมอาเซียนของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย ผลการศึกษาพบว่า การเลื่อนเปิดภาคเรียนมีประโยชน์หรือข้อดี ได้แก่ ความเป็นสากลสอดคล้องกับประชาคมอาเซียน การจัดกิจกรรมทางวิชาการ และการแลกเปลี่ยนอาจารย์หรือนักศึกษา และสอดคล้องกับการศึกษาของ Suttichujit (2013 : Abstract) ได้ศึกษาการเข้าสู่สากลของสถาบัน อุดมศึกษาในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ 3 กรณีศึกษาจากประเทศสิงคโปร์ ประเทศไทยและเวียดนาม ผลการศึกษาพบว่า ทฤษฎีพื้นฐาน ระดับความร่วมมือ การประสานงาน และความแตกต่างในกระบวนการของระบบเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลกระทบต่อกระบวนการเข้าสู่สากลของมหาวิทยาลัย แต่ในส่วนของระดับของความรู้สึกด้านชาตินิยม การแทรกแซงทางการเมืองท้องถิ่น และการเพิ่มขึ้นด้านค่าครองชีพต่อการดำรงชีวิตเป็นปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความสำเร็จของการเข้าสู่การเป็นสากลของสถาบันอุดมศึกษาในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

การเปิด - ปิดภาคเรียนตามสถาบันอุดมศึกษาในกลุ่มประชาคมอาเซียน มีจุดบกพร่องคือ สภาพอากาศไม่เหมาะสม โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาคเรียนที่ 2 มีสภาพอากาศร้อน เนื่องจากภาค

เรียนที่ 1 เปิดเทอมในช่วงกลางฤดูฝน นิสิตเดินทางหรือทำกิจกรรมลำบาก ในส่วนของภาคเรียนที่ 2 มีสภาพอากาศร้อนจัดและมีวันหยุดเทศกาลต่าง ๆ จำนวนมาก ส่งผลต่อการเรียนการสอนของนิสิต สอดคล้องกับการศึกษาของ บรรจบ ภิรมย์คำ และคณะ (2556 : 64) ที่ได้ศึกษาผลกระทบจากการเปิดปิดภาคเรียนตามประชาคมอาเซียนของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย ผลการศึกษาพบว่า มีข้อเสียหรืออุปสรรคในเรื่องสภาพอากาศช่วงฤดูร้อนไม่เหมาะสมกับการเรียนการสอนโดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาคเรียนที่ 2 และในช่วงเดือนเมษายนตรงกับเทศกาลสงกรานต์ของไทยมีวันหยุดเยอะมาก

สำหรับแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เมื่อเปิด - ปิดภาคเรียนตามสถาบันอุดมศึกษาในกลุ่มประชาคมอาเซียน คือมหาวิทยาลัยควรกลับไปเปิด - ปิดภาคเรียนแบบเดิม (เปิดภาคเรียนที่ 1 เดือนมิถุนายน) เนื่องจากมีสภาพอากาศและวิถีชีวิตที่ตรงกับภูมิภาคในประเทศไทย และมีความสะดวกในการบริหารจัดการเรื่องงบประมาณ เพราะมีช่วงเวลาที่สามารถเบิกจ่ายงบประมาณได้อย่างมีประสิทธิภาพก่อนปิดปีงบประมาณ มหาวิทยาลัยควรพัฒนาและปรับปรุงห้องเรียนให้มีเครื่องปรับอากาศ เนื่องจากมีห้องเรียนบางส่วนที่ยังไม่ติดตั้งเครื่องปรับอากาศหรือมีแต่สภาพของเครื่องปรับอากาศที่ทำงานหนักในช่วงภาคเรียนที่ 2 ส่งผลให้เครื่องปรับอากาศเสียบ่อยครั้ง สอดคล้องกับการศึกษาของ บรรจบ ภิรมย์คำ และคณะ (2556 : 64) ที่ได้ศึกษาผลกระทบจากการเปิดปิดภาคเรียนตามประชาคมอาเซียนของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย ผลการศึกษาพบว่า มีข้อเสียหรืออุปสรรคในเรื่องสภาพอากาศช่วงฤดูร้อนไม่เหมาะสมกับการเรียนการสอนโดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาคเรียนที่ 2 ทำให้ต้องใช้เครื่องปรับอากาศมากขึ้นและเสียค่าไฟมากกว่าปกติ ในบางสถาบันยังไม่มีเครื่องปรับอากาศใช้ ทำให้นักศึกษาไม่มีสมาธิในการเรียน มหาวิทยาลัยควรบริหาร

จัดการเรื่องการเบิกจ่ายงบประมาณให้สอดคล้องและยืดหยุ่นกับการเปิดภาคเรียนและการจัดการเรียนการสอน เนื่องจากเมื่อมหาวิทยาลัยเปิด - ปิดภาคเรียนตามสถาบันอุดมศึกษาในกลุ่มประชาคมอาเซียน โดยภาคเรียนที่ 1 เปิดเรียนในเดือนสิงหาคม แต่ปีงบประมาณจะปิดปีงบประมาณในเดือนกันยายน ซึ่งมีระยะเวลาสั้น ส่งผลให้อาจารย์นิสิต หน่วยงาน และคณะไม่สามารถบริหารจัดการได้ทันตามระยะเวลาที่กำหนด สอดคล้องกับการศึกษาของ บรรจบ ภิรมย์คำ และคณะ (2556 : 66) ที่ได้ศึกษาผลกระทบจากการเปิดปิดภาคเรียนตามประชาคมอาเซียนของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย ผลการศึกษาพบว่า อาจกระทบในเรื่องการเบิกจ่ายงบประมาณประจำปี และมหาวิทยาลัยควรเสนอข้อมูลไปยังส่วนกลางเพื่อให้ปรับเปลี่ยนระบบการศึกษาของไทยทั้งเปิด - ปิดภาคเรียนตรงกันตั้งแต่ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจนถึงระดับอุดมศึกษา สอดคล้องกับการศึกษาของ บรรจบ ภิรมย์คำ และคณะ (2556 : 67) ที่ได้ศึกษาผลกระทบจากการเปิดปิดภาคเรียนตามประชาคมอาเซียนของสถาบัน อุดมศึกษาในประเทศไทย ผลการศึกษามีข้อเสนอแนะให้รัฐบาลโดยกระทรวงศึกษาธิการ ควรกำหนดเวลาในการเปิดปิดภาคเรียนให้สอดคล้องกันทั้งระบบทั้งการศึกษาขั้นพื้นฐาน อาชีวศึกษา และอุดมศึกษา

สรุป

1. นิสิตและเจ้าหน้าที่ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบที่เกิดจากการเปิด - ปิดภาคเรียนตามสถาบันอุดมศึกษาในกลุ่มประชาคมอาเซียนต่อการจัดการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรี โดยรวมอยู่ในระดับน้อย ส่วนของอาจารย์ มหาวิทยาลัยมหาสารคามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบที่เกิดจากการเปิด - ปิดภาคเรียนตามสถาบันอุดมศึกษาในกลุ่มประชาคมอาเซียนต่อ

การจัดการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

2. นิสิต มหาวิทยาลัยมหาสารคามที่มีชั้นปี และกลุ่มสาขาวิชาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบของการเปิด - ปิดภาคเรียนตามสถาบัน อุดมศึกษาในกลุ่มประชาคมอาเซียนต่อการจัดการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรี ไม่แตกต่างกัน ($p > 0.05$)

3. เจ้าหน้าที่ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และสังกัดหน่วยงานแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบของการเปิด - ปิดภาคเรียนตามสถาบันอุดมศึกษาในกลุ่มประชาคมอาเซียนต่อการจัดการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรี โดยรวมและเป็นรายด้าน ได้แก่ ด้านการปฏิบัติงาน ด้านการวางแผน ด้านการประสานงาน ด้านการบริการ และด้านการดำเนินชีวิตประจำวัน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ($p < 0.05$) ดังนี้

3.1 เจ้าหน้าที่ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน ปรากฏดังนี้

3.1.1 เจ้าหน้าที่ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน 5 - 10 ปี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบของการเปิด - ปิดภาคเรียนตามสถาบันอุดมศึกษาในกลุ่มประชาคมอาเซียนต่อการจัดการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรี ด้านการปฏิบัติงาน มากกว่าเจ้าหน้าที่ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน 16 - 20 ปี

3.1.2 เจ้าหน้าที่ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานไม่เกิน 5 ปี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบของการเปิด - ปิดภาคเรียนตามสถาบันอุดมศึกษาในกลุ่มประชาคมอาเซียนต่อการจัดการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรี ด้านการประสานงาน น้อยกว่าเจ้าหน้าที่ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน 5 - 10 ปี

3.1.3 เจ้าหน้าที่ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน 5 - 10 ปี และ 11 - 15 ปี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบของการเปิด - ปิดภาคเรียนตามสถาบันอุดมศึกษาในกลุ่มประชาคมอาเซียนต่อการจัดการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรี ด้านการวางแผน ด้านการประสานงาน ด้านการบริการ และด้านการดำเนินชีวิตประจำวัน มากกว่าเจ้าหน้าที่ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน 16 - 20 ปี

3.2 เจ้าหน้าที่ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ที่สังกัดคณะ/วิทยาลัย มีความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบของการเปิด - ปิดภาคเรียนตามสถาบันอุดมศึกษาในกลุ่มประชาคมอาเซียนต่อการจัดการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรี ด้านการปฏิบัติงาน ด้านการวางแผน ด้านการประสานงาน ด้านการบริการ และด้านการดำเนินชีวิตประจำวัน มากกว่าเจ้าหน้าที่ มหาวิทยาลัยมหาสารคามที่สังกัดกอง/ศูนย์ และสังกัดสถาบัน/สำนัก

4. อาจารย์ มหาวิทยาลัยมหาสารคามที่สังกัดกลุ่มสาขาวิชาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบของการเปิด - ปิดภาคเรียนตามสถาบัน อุดมศึกษาในกลุ่มประชาคมอาเซียนต่อการจัดการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรี ไม่แตกต่างกัน ($p > 0.05$)

5. การเปิด - ปิดภาคเรียนตามสถาบันอุดมศึกษาในกลุ่มประชาคมอาเซียน มีจุดดี คือ มีความเป็นสากล มีจุดบกพร่อง คือ สภาพอากาศไม่เหมาะสม โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาคเรียนที่ 2 มีสภาพอากาศร้อน และมีแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เมื่อเปิด - ปิดภาคเรียนตามสถาบันอุดมศึกษาในกลุ่มประชาคมอาเซียน คือ มหาวิทยาลัยควรกลับไป เปิด - ปิดภาคเรียนแบบเดิม (เปิดภาคเรียนที่ 1 เดือนมิถุนายน) ควรพัฒนาและปรับปรุงห้องเรียนให้มีเครื่องปรับอากาศ ควรบริหารจัดการเรื่องการเบิกจ่ายงบประมาณให้

สอดคล้องและยืดหยุ่นกับการเปิดภาคเรียนและการจัดการเรียนการสอน และเสนอข้อมูลไปยังส่วนกลางเพื่อให้ปรับเปลี่ยนระบบการศึกษาของไทยทั้งเปิด - ปิดภาคเรียนตรงกัน ตั้งแต่ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจนถึงระดับอุดมศึกษา

ข้อเสนอแนะ

1. มหาวิทยาลัยควรมีการบริหารจัดการด้านการงบประมาณให้มีความยืดหยุ่นและสอดคล้องกับการเปิดภาคเรียนตามสถาบันอุดมศึกษาในกลุ่มประชาคมอาเซียน

2. มหาวิทยาลัยควรนำข้อมูลไปปรับแผนการจัดกิจกรรมนิสิตให้สอดคล้องกับสภาพภูมิอากาศ

3. มหาวิทยาลัย/คณะ/หน่วยงาน ควรเร่งพัฒนาหลักสูตร รายวิชา และการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับประเทศในกลุ่มประชาคมอาเซียน

4. มหาวิทยาลัย/คณะ/หน่วยงาน ควรจัดโครงการหรือกิจกรรมในการเตรียมความพร้อมทางด้านภาษาอังกฤษหรือภาษาของกลุ่มประเทศในประชาคมอาเซียน เพื่อให้ นิสิต เจ้าหน้าที่ และอาจารย์ สามารถแลกเปลี่ยน ทำวิจัย บริการวิชาการ และประสานงานกับบุคคล สถาบันอุดมศึกษาหรือหน่วยงานในกลุ่มประชาคมอาเซียน

5. มหาวิทยาลัย/หน่วยงานควรจัดโครงการหรือกิจกรรม เพื่อพัฒนาสมรรถนะในการปฏิบัติงานและการให้บริการสำหรับเจ้าหน้าที่ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานน้อยให้สามารถปฏิบัติงาน วางแผน ประสานงาน บริการ และดำเนินชีวิตประจำวัน ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

6. มหาวิทยาลัย/คณะ/หน่วยงาน ควรจัดให้มีกิจกรรมการแลกเปลี่ยนนิสิต เจ้าหน้าที่ อาจารย์ นักวิจัย หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา เพื่อให้สอดคล้องกับการเปิด - ปิดภาคเรียนตามสถาบันอุดมศึกษาในกลุ่มประชาคมอาเซียน อย่างแท้จริง

7. มหาวิทยาลัยควรนำข้อมูลเสนอไปยังที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทย (ทปอ.) และสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาในการพิจารณาการปรับเปลี่ยนเวลาในการเปิด - ปิดภาคเรียนของสถาบันอุดมศึกษาของไทย

8. มหาวิทยาลัยควรเสนอข้อมูลไปยังกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อให้ปรับระยะเวลาการเปิด - ปิดภาคเรียนของสถาบันการศึกษาตั้งแต่ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจนถึงระดับอุดมศึกษาให้ตรงกัน

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยการส่งเสริมจากมหาวิทยาลัยมหาสารคามที่สนับสนุนทุนวิจัยในส่วนของงบประมาณเงินรายได้ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ ดร.ปรีชา ประเทพา รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ ที่กรุณาให้คำปรึกษาและคำแนะนำในการทำวิจัย

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พชรวิทย์ จันทร์ศิริสิริ รองศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ ท้ายเรือคำ รองศาสตราจารย์ ดร.เกียรติศักดิ์ ศรีประทีป ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน และนางอรอนงค์ เมฆพรรณโอภาส ที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เอกสารอ้างอิง

- กองทะเบียนและประมวลผล มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. (2559) *คู่มือนิติระดับปริญญาตรี ปีการศึกษา 2559*. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- กองทะเบียนและประมวลผล มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. (2560) *คู่มือนิติระดับปริญญาตรี ปีการศึกษา 2560*. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- กองอาคารสถานที่ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. (2559) *หนังสือที่ ศธ 0530.1(8)/1665 เรื่อง ส่งข้อมูลการใช้ไฟฟ้า*. ลงวันที่ 20 มิถุนายน. 2559.
- บรรจบ ภิมรัมย์คำ และคณะ. (2556) *ผลกระทบจากการเปิดปิดภาคเรียนตามประชาคมอาเซียนของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย*. (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2556.
- “ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2558,” (2558) *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่มที่ 132. ตอนพิเศษ 259 ง. หน้า 2 - 11. 13 พฤศจิกายน 2558.
- “พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยมหาสารคาม พ.ศ. 2537,” (2559) *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่มที่ 111. ตอนที่ 58 ก. หน้า 1 - 31. 8 ธันวาคม 2537.
- มติชนออนไลน์. (2554) “มติ “ทปอ.” เลื่อนเปิดเทอมมหาวิทยาลัย ตรงสากลปี 57 รับประชาคมอาเซียน หลักสูตรนานาชาติ นำร่องปี 56,” สืบค้นเมื่อวันที่ 23 เมษายน 2560. <http://www.matichon.co.th/news_detail.php?newsid=1324870817&grpId=00&catid=&subcatid=> 26 ธันวาคม 2554.
- สวัสดิ์ วิชระโกชน์. (2559) *การศึกษารูปแบบการให้บริการด้านการลงทะเบียนเรียนระดับปริญญาตรีในมหาวิทยาลัยของรัฐ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ*. (รายงานการวิจัย). มหาสารคาม : กองทะเบียนและประมวลผล สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- Suttichujit, Vannapond. (2013) “The Internationalization of Higher Education in Southeast Asia : Three Case Studies from Singapore, Thailand, and Vietnam,” *Dissertation Abstracts International*. 76(09) : Abstract-A, 2013.

การพัฒนาสมรรถนะการวิจัยของนักศึกษาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏ มหาสารคาม โดยการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา

Research Competency Development of Students in a Teaching Profes- sion Program at Rajabhat Maha Sarakham University through STEM Education

อพนันตรี พูลพุทธา¹

Apantee Poonputta¹

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมาย 1) เพื่อเปรียบเทียบสมรรถนะการวิจัยด้านความรู้เกี่ยวกับการวิจัย ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา 2) เพื่อเปรียบเทียบสมรรถนะการวิจัยด้านทักษะการทำ วิจัยหลังการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา กับเกณฑ์ร้อยละ 70 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจต่อการจัดการ เรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาวิชาชีพครูสาขาวิชาฟิสิกส์ ที่เรียนรายวิชาการวิจัย ทางการศึกษา ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการกิจกรรมสะเต็มศึกษา แบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับการวิจัย แบบประเมินทักษะการทำ วิจัย และแบบสอบถามความพึงพอใจ สถิติการวิจัย ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ ร้อยละพัฒนาการ

ผลการศึกษาสมรรถนะการวิจัยของนักศึกษาวิชาชีพครู พบว่า

1. นักศึกษาวิชาชีพครูมีสมรรถนะการวิจัยด้านความรู้เกี่ยวกับการวิจัยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา โดยเพิ่มขึ้นร้อยละ 43.33
2. นักศึกษาวิชาชีพครูมีสมรรถนะการวิจัยด้านทักษะการทำวิจัยสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 โดยมี สมรรถนะการวิจัยร้อยละ 80.54 ของคะแนนเต็ม
3. นักศึกษาวิชาชีพครูมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้สูงสุดในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : สะเต็มศึกษา, สมรรถนะการวิจัย, นักศึกษาวิชาชีพครู

¹ อาจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

¹ Teacher of the Faculty of Education, Rajabhat Maha Sarakham University E-mail: oomsin.putta@gmail.com

Abstract

A comparison of different research methods can help researchers improve their skills. Accordingly, this study, compares research competency of students before and after STEM education, compares research skills of students with 70% of the standardized criteria, and surveys the level of satisfaction of students with STEM education.

The sample was one class in the teaching profession program in Physics in the first semester of 2017. The experimental group was selected by purposive sampling. The research instrument was lesson plans from STEM, a test of research knowledge, a research skill assessment form and a questionnaire. The statistics used were the percentage, mean, and standard deviation.

Regarding research competency:

1. The result indicates that the average competency of students, after using STEM education activities, was significantly higher than before using the activities. The percentage of the research competency development of the students was 43.33%.

2. The results revealed that the percentage of research competency development of the students regarding the standardized criteria was 80.54%.

3. The overall satisfaction of the students with the STEM education activities was at the highest level.

Keyword : STEM education, research competency, students of the teaching profession program

บทนำ

ปัจจุบันกระบวนการจัดการศึกษาต้องให้ความสำคัญทันสมัยเพื่อให้ก้าวทันโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียนให้มีทักษะในศตวรรษที่ 21 การจัดการกระบวนการเรียนรู้ของครูก็ต้องมีการปรับเปลี่ยนบทบาทจากผู้บรรยายมาเป็นครูช่วยออกแบบกิจกรรมที่ช่วยให้นักเรียนแต่ละคนสามารถประเมินความก้าวหน้าของการเรียนรู้ของตนเองได้ ครูต้องเรียนรู้ตลอดชีวิต มีการฝึกฝนตนเองให้มีทักษะในการเป็นโค้ช และเป็นคุณอำนวย (facilitator) ในการเรียนรู้ เลิกเน้นสอน หันมาเน้นเรียน และต้องเสนอแนะเครื่องมือการเข้าถึงองค์ความรู้ผ่านวิธีการต่าง ๆ โดยเฉพาะผ่าน Technology ให้เข้าถึงความรู้ได้อย่างรวดเร็วและกว้างขวาง นำความรู้ที่ได้มาแลกเปลี่ยน

กับเพื่อนในห้องเรียน (วิจารณ์ พานิช, 2555 : 16-21) สอดคล้องกับ ชลาธิป สมานิติ (2557 : 1) ที่กล่าวว่า ความรู้เกี่ยวกับสิ่งต่างๆ มีมากมายในปัจจุบัน ครูต้องปรับเปลี่ยนบทบาทให้ผู้เรียนสามารถสืบค้นข้อมูลได้ด้วยตนเองจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นจากผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางในเรื่องต่างๆ ที่ผู้เรียนสนใจ การสืบค้นข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต เป็นต้น และควรให้ผู้เรียนมีวิจยารณญาณในการเลือกพิจารณาข้อมูลที่เป็นประโยชน์

สะเต็มศึกษา” (STEM Education) เป็นการสอนที่สามารถตอบโจทย์สังคมในปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงและเทคโนโลยีต่างๆ เข้ามามากมายได้ โดยเป็นการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการข้ามกลุ่มสาระวิชา (Interdisciplinary Integration) ระหว่างสาขาวิชาต่าง ๆ ได้แก่ วิทยาศาสตร์ (Science

: S) เทคโนโลยี (Technology : T) วิศวกรรมศาสตร์ (Engineering : E) และคณิตศาสตร์ (Mathematics : M) โดยนำจุดเด่นของธรรมชาติตลอดจนวิธีการสอนของแต่ละสาขาวิชามาผสมผสานกันอย่างลงตัว เพื่อให้ผู้เรียนนำความรู้ทุกแขนงมาใช้ในการแก้ปัญหา การค้นคว้า และการพัฒนาสิ่งต่าง ๆ ในสถานการณ์โลกปัจจุบัน (พรทิพย์ ศิริภัทรชัย, 2556: 50) กล่าวคือในขณะที่นักเรียนทำกิจกรรมเพื่อพัฒนาความรู้ ความเข้าใจ และฝึกทักษะด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และเทคโนโลยี ผู้เรียนต้องมีโอกาสนำความรู้มาออกแบบวิธีการหรือกระบวนการเพื่อตอบสนองความต้องการหรือแก้ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน เพื่อให้ได้เทคโนโลยีซึ่งเป็นผลผลิตจากกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรม (กมลฉัตร กล่อมอิม, 2559 : 336 อ้างอิงมาจาก NRC. 2012) การจัดการเรียนรู้สะเต็มศึกษานี้จะทำให้ผู้เรียนมีทักษะการคิดวิเคราะห์ และสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ ที่ใช้วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ เทคโนโลยีและกระบวนการออกแบบทางวิศวกรรมเป็นพื้นฐาน (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.), 5 : 7552) อันสอดคล้องกับคุณลักษณะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 แล้วยังกระตุ้นการมีส่วนร่วมของครูในการคิดสร้างรังสรรค์กิจกรรมการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษาในบริบทของตนเอง ไม่เน้นการรับกิจกรรมที่ผู้อื่นออกแบบไว้ไปใช้เสริมสร้างศักยภาพของบุคคลให้กล้าคิดกล้าทำโดยไม่ต้องพึ่งพาส่วนกลางหรือหน่วยงานอื่น ๆ มากเกินความจำเป็น (สุทธิดา จำรัส, 2559)

การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ เป็นหนึ่งในมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพครูที่คุรุสภาได้ออกข้อบังคับว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพ จำนวน 11 มาตรฐาน ได้แก่ 1) ความเป็นครู 2) ปรัชญาการศึกษา 3) ภาษาและวัฒนธรรม 4) จิตวิทยาสำหรับครู 5) หลักสูตร 6) การจัดการเรียนรู้และการจัดการชั้น

เรียน 7) การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ 8) นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา 9) การวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ 10) การประกันคุณภาพการศึกษา 11) คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณ (ราชกิจจานุเบกษา, 2556 ก : 69) ดังนั้น สถาบันการผลิตครูจึงบรรจุรายวิชาการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ไว้ในทุกหลักสูตร โดยกำหนดสาระความรู้ไว้ 2 ข้อ คือ 1) หลักการ แนวคิด แนวปฏิบัติในการวิจัย และ 2) การใช้และผลิตงานวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ และกำหนดสมรรถนะไว้ 2 ข้อ คือ 1) สามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน 2) สามารถทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนและพัฒนาผู้เรียน (ราชกิจจานุเบกษา, 2556 ข : 45)

การจัดการเรียนรู้การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของนักศึกษาวิชาชีพรู คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม มุ่งเน้นให้นักศึกษาได้เรียนรู้หลักการ แนวคิด แนวปฏิบัติในการวิจัย การออกแบบการวิจัย กระบวนการวิจัย สถิติเพื่อการวิจัย และนักศึกษาต้องสามารถทำการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้และพัฒนาผู้เรียน โดยสามารถเสนอโครงการเพื่อทำวิจัย และการเขียนรายงานการวิจัยได้ แต่ปัญหาที่พบในปัจจุบันนักศึกษาที่เรียนรายวิชาการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ส่วนใหญ่ขาดความรู้และทักษะในการทำการวิจัย ทั้งทักษะการออกแบบการวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูล การนำเสนอข้อมูล เป็นต้น และไม่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ทำการวิจัยในช่วงฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ดังนั้น จึงควรหาแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาสมรรถนะการทำวิจัยของนักศึกษาวิชาชีพรู ซึ่งสะเต็มศึกษาจะเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่จะทำให้ศึกษามีสมรรถนะการวิจัยที่ดีขึ้น เพราะนักศึกษาจะได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมฝึกทักษะการแก้ปัญหาจากสถานการณ์จริงในชั้นเรียน นักศึกษาต้องใช้ความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ โดยอาศัยการบูรณาการทั้งวิชาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรมศาสตร์ และ

คณิตศาสตร์ เพื่อมาใช้ในการแก้ปัญหา การค้นคว้า และการพัฒนาผู้เรียน/นักเรียน ซึ่งจะเป็นการช่วยให้เมื่อออกไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในชั้นปีสุดท้าย แล้วสามารถทำการวิจัยในชั้นเรียนได้จริง

จากความสำคัญและปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะพัฒนาสมรรถนะการวิจัยของนักศึกษาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม โดยการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา อันเป็นแนวทางที่จะทำให้ให้นักศึกษาวิชาชีพครูมีทักษะศตวรรษที่ 21 มีคุณลักษณะตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิวิชาชีพครู และนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ช่วงฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

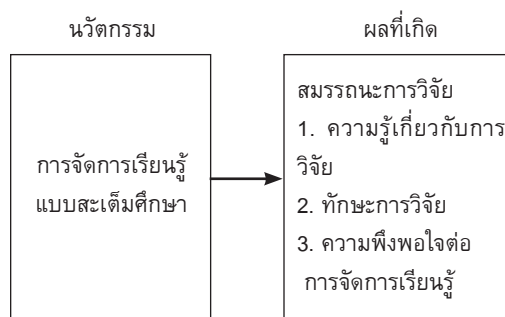
การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาสมรรถนะการทำวิจัยของนักศึกษาวิชาชีพครู โดยการจัดการเรียนรู้สะเต็มศึกษา ซึ่งมีวัตถุประสงค์เฉพาะดังนี้

- 1) เพื่อเปรียบเทียบสมรรถนะการวิจัยด้านความรู้เกี่ยวกับการวิจัยก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา
- 2) เพื่อเปรียบเทียบสมรรถนะการวิจัยด้านทักษะการทำวิจัยหลังการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา กับเกณฑ์ร้อยละ 70
- 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา รายวิชาการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อย่าง

กรอบแนวคิดการวิจัย

การจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา รายวิชาการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อย่าง ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้ว จึงกำหนดกรอบแนวคิดในการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา ไว้ 5 ขั้นตอน ได้แก่ การระบุปัญหา การค้นหาแนวทางแก้ปัญหา วางแผนและออกแบบการแก้ปัญหา การ

ทดสอบและประเมินผล และนำเสนอผลการแก้ปัญหา ซึ่งการวิจัยครั้งนี้สรุปกรอบแนวคิดการวิจัยไว้ดังนี้

วิธีดำเนินการการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ นักศึกษาวิชาชีพครูที่เรียนรายวิชาการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อย่างในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาวิชาชีพครูสาขาวิชาฟิสิกส์ ที่เรียนรายวิชาการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อย่างในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 1 หมู่เรียน รวม 20 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

2.1 แผนการจัดการเรียนรู้สะเต็มศึกษา จำนวน 4 แผนๆ ละ 4 ชั่วโมง เป็นระยะเวลา 10 สัปดาห์ รวม 44 ชั่วโมง โดยไม่รวมชั่วโมงในการวัดสมรรถนะการวิจัยทั้ง 3 ด้าน

แผนการจัดการเรียนรู้สะเต็มศึกษาที่ 1 การออกแบบการวิจัย จำนวน 12 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้สะเต็มศึกษาที่ 2 การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือวิจัย จำนวน 12 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้สะเต็มศึกษาที่ 3 สถิติ ผลการวิจัย และสรุปผล จำนวน 12 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้สะเต็มศึกษา
ที่ 4 การเขียนรายงาน จำนวน 8 ชั่วโมง

2.2 เครื่องมือในการวัดสมรรถนะการ
วิจัยของนักศึกษาวิชาชีพครู มี 3 ประเภท ได้แก่

2.2.1 แบบทดสอบสมรรถนะการ
วิจัยด้านความรู้เกี่ยวกับการทำวิจัย มีจำนวน 24
ข้อ ครอบคลุมสมรรถนะการวิจัย 4 ด้าน โดย
ลักษณะข้อสอบมี 2 แบบ คือ เป็นแบบปรนัยชนิด
เลือกตอบ 5 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ และแบบอัตนัย
4 ข้อ รวม 30 คะแนน โดยสร้างตามระดับพฤติกรรม
ของ บลูม (Bloom Taxonomy) ครอบคลุมเนื้อหา
4 เรื่อง ได้แก่ 1) การออกแบบการวิจัย 2) การสร้าง
และหาคุณภาพเครื่องมือวิจัย 3) สถิติ ผลการวิจัย
และสรุปผล และ 4) การเขียนรายงาน

2.2.2 แบบประเมินสมรรถนะการ
วิจัยด้านทักษะการทำวิจัย มีลักษณะการให้คะแนน
เป็นแบบรูบริคส์ 4 ระดับ ตั้งแต่ 0 ถึง 3 มี 4 ด้าน
รวมจำนวน 23 ข้อ รวม 69 คะแนน ได้แก่ 1) การ
ออกแบบการวิจัย จำนวน 9 ข้อ 2) การสร้างและ
หาคุณภาพ เครื่องมือวิจัย จำนวน 4 ข้อ 3) สถิติ
ผลการวิจัย และสรุปผล จำนวน 6 ข้อ และ 4) การ
เขียนรายงาน จำนวน 4 ข้อ

2.3 แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการ
จัดการเรียนรู้รายวิชาการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียน
รู้ โดยเป็นแบบสอบถามออนไลน์ของสำนักส่งเสริม
และงานทะเบียน มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ
(Rating Scale) คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย
และน้อยที่สุด มีจำนวน 4 ด้าน ๆ ละ 4 ข้อ รวม
จำนวน 16 ข้อ ได้แก่ ด้านการปฏิบัติการสอน ด้าน
สื่อและเทคนิคการสอน ด้านการวัดผลประเมินผล
และด้านบุคลิกภาพผู้สอน

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล
ดังนี้

4.1 ผู้วิจัยดำเนินการเลือกนักศึกษาวิชาชีพ
ครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ

มหาสารคาม ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาการวิจัย
เพื่อพัฒนาการเรียนรู้นักศึกษาระดับปริญญาตรี
ปีการศึกษา 2560 จำนวน 1 หมู่เรียน ได้แก่ สาขา
วิชาฟิสิกส์

4.2 ชี้แจงเป้าหมายการทำวิจัย และร่วม
กันประชุมเพื่อให้ทราบถึงปัญหาและความต้องการ
ของนักศึกษา และอาจารย์ที่ปรึกษาของนักศึกษา

4.3 นักศึกษาทำการทดสอบก่อนเรียน
ด้วยแบบทดสอบสมรรถนะการวิจัยด้านความรู้
เกี่ยวกับการวิจัย

4.4 ดำเนินการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็ม
ศึกษา รายวิชาการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้นัก
ศึกษา มี 5 ขั้นตอน ได้แก่ การระบุปัญหา การค้นหาแนวทาง
แก้ปัญหา วางแผนและออกแบบการแก้ปัญหา การ
ทดสอบและประเมินผล และนำเสนอผลการแก้
ปัญหา จำนวน 4 แผน ใช้เวลา 10 สัปดาห์ ๆ ละ 4
ชั่วโมง รวม 44 ชั่วโมง โดยไม่รวมชั่วโมงในการวัด
สมรรถนะการวิจัย

4.5 ดำเนินการประเมินสมรรถนะการ
วิจัยด้านทักษะการทำวิจัย โดยให้นักศึกษานำเสนอ
งานและตรวจรูปเล่มรายงานวิจัย

4.6 นักศึกษาทำแบบทดสอบสมรรถนะ
การวิจัยด้านความรู้เกี่ยวกับการวิจัยหลังเรียน

4.7 นักศึกษาประเมินความพึงพอใจต่อ
การเรียนรายวิชาการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้นัก
ศึกษา เพื่อให้ได้ข้อมูลตามความเป็นจริงและให้ได้รับ
ทุกคน จึงใช้ข้อมูลความพึงพอใจต่อการเรียนจากระบบ
การประเมินการสอนอาจารย์ ซึ่งเป็นแบบสอบถาม
ออนไลน์ของสำนักส่งเสริมและงานทะเบียน
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม โดยนักศึกษา
ต้องตอบจึงจะสามารถดูผลการเรียนได้ จากนั้นผู้
วิจัยทำหนังสือราชการเพื่อขอข้อมูลจากสำนักส่งเสริม
และงานทะเบียน

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. การเปรียบเทียบสมรรถนะการวิจัย
ด้านความรู้เกี่ยวกับการวิจัยก่อนและหลังการ

จัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา โดยการวิเคราะห์หา ร้อยละพัฒนาการ

2. เปรียบเทียบสมรรถนะการวิจัยด้านทักษะการวิจัยกับเกณฑ์ร้อยละ 70 โดยวิเคราะห์หา ร้อยละ

3. วิเคราะห์ระดับความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้รายวิชาการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อยู่ โดยการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำค่าเฉลี่ยไปเทียบกับเกณฑ์การพิจารณา ดังนี้

ค่าเฉลี่ย ระดับความพึงพอใจ

4.51-5.00 มากที่สุด

3.51-4.50 มาก

2.51-3.50 ปานกลาง

1.51-2.50 น้อย

1.00-1.50 น้อยที่สุด

สรุปผลการวิจัย

การจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา รายวิชาการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อยู่ มี 5 ขั้นตอน ได้แก่ การระบุปัญหา การค้นหาแนวทางแก้ปัญหา วางแผนและออกแบบการแก้ปัญหา การทดสอบและประเมินผล และนำเสนอผลการแก้ปัญหา ผลการพัฒนาสมรรถนะการวิจัยของนักศึกษาวิชาชีพครูโดยการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา พบว่า

1. นักศึกษาวิชาชีพครูมีสมรรถนะการวิจัยด้านความรู้เกี่ยวกับการวิจัยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา โดยเพิ่มขึ้นร้อยละ 43.33 จากคะแนนเต็ม 69 คะแนน

2. นักศึกษามีสมรรถนะการวิจัยด้านทักษะการทำวิจัย สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 โดยมีคะแนนเฉลี่ยเป็น 55.57 คะแนน หรือคิดเป็นร้อยละ 80.54 ของคะแนนเต็ม สมรรถนะที่คะแนนสูงสุดเป็นอันดับแรก ได้แก่ สมรรถนะด้านสถิติ ผลการวิจัย และสรุปผล (ร้อยละ 87.30) รองลงมาคือด้านการออกแบบการวิจัย (ร้อยละ 78.84) ด้านการสร้าง

และหาคุณภาพเครื่องมือวิจัย (ร้อยละ 78.57) และด้านการเขียนรายงาน (ร้อยละ 76.19) ตามลำดับ

3. นักศึกษาวิชาชีพครูมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา รายวิชาการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.65$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักศึกษามีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยด้านที่มีความพึงพอใจอันดับแรก ได้แก่ ด้านบุคลิกภาพผู้สอน ($\bar{X} = 4.71$) รองลงมาคือ ด้านปฏิบัติการสอน ($\bar{X} = 4.67$) ด้านการวัดและประเมินผล ($\bar{X} = 4.66$) และด้านสื่อและเทคนิคการสอน ($\bar{X} = 4.57$) ตามลำดับ

การอภิปรายผล

การพัฒนาสมรรถนะการวิจัยของนักศึกษาวิชาชีพครูด้วยการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษามีประเด็นที่น่าสนใจ 3 ประเด็น ดังนี้

1. นักศึกษาวิชาชีพครูมีสมรรถนะการวิจัยด้านความรู้เกี่ยวกับการวิจัยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา โดยเพิ่มขึ้นร้อยละ 43.33 การที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ เนื่องจากการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมทักษะด้านความรู้ ทักษะทางปัญญา ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ทักษะการคิดวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีให้กับนักศึกษาวิชาชีพครู ทำให้นักศึกษาวิชาชีพครูเรียนรู้หลักการสร้างองค์ความรู้ผ่านกระบวนการและกิจกรรม (กมลฉัตร กล่อมอิม. 2559 : 344) โดยมีการบูรณาการวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรม และคณิตศาสตร์ ที่มุ่งเน้นให้สามารถนำความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ จากการเรียนรู้ไปใช้แก้ปัญหาในชีวิตจริงเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพในอนาคต (สุพรรณิ ชาญประเสริฐ. 2557 : 4) ดังนั้น ในการกิจกรรมผู้วิจัยจึงจัดให้มีความหลากหลาย เรียนทั้ง

ทฤษฎีและลงมือปฏิบัติในช่วงโมเรียน ทำกิจกรรม/แบบฝึกหัด/แบบทดสอบย่อย แล้วมีการเฉลยแบบฝึกหัดในช่วงโมเรียน เปิดโอกาสให้ซักถามปัญหาสร้างข้อสรุปด้วยกัน ให้เรียนรู้เป็นรายบุคคลและรายกลุ่ม จึงทำให้นักศึกษามีความรู้เกี่ยวกับการวิจัยสูงขึ้น ผลการวิจัยครั้งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นงนุช เอกตระกูล (2558 : 22-36) ที่ได้ทำการพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบ STEM เพื่อเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ (CPS) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนโดยใช้ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบ STEM Education และสอดคล้องกับงานวิจัยของ นัสนรินทร์ ปือซา (2558 : 55-59) ได้ทำวิจัยเรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด สะเต็มศึกษา (STEM Education) ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชีววิทยา ความสามารถในการแก้ปัญหาและความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชีววิทยาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. นักศึกษามีสมรรถนะการวิจัยด้านทักษะการวิจัยสูงกว่าเกณฑ์ ร้อยละ 70 หรือมีคะแนนสมรรถนะการวิจัยด้านทักษะการวิจัยเฉลี่ยสูงกว่า 48 คะแนนขึ้นไป ซึ่งในการพัฒนาครั้งนี้คะแนนเต็มของสมรรถนะการทำวิจัย เท่ากับ 69 เมื่อดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยสะเต็มศึกษาทำให้นักศึกษามีสมรรถนะการทำวิจัยเฉลี่ยเป็น 55.57 คะแนน หรือคิดเป็นร้อยละ 80.54 ของคะแนนเต็ม โดยสมรรถนะที่นักศึกษาวิชาชีพครูมีสูงสุดเป็นอันดับแรก ได้แก่ สมรรถนะด้านสถิติ ผลการวิจัยและสรุปผล (ร้อยละ 87.30) รองลงมาคือด้านการออกแบบการวิจัย (ร้อยละ 78.84) ด้านการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือวิจัย (ร้อยละ 78.57) และด้านการเขียนรายงาน (ร้อยละ 76.19) ตามลำดับ ผล

การวิจัยเป็นเช่นนี้เนื่องจากในการดำเนินการวิจัยผู้วิจัยได้กำหนดภาระงานให้นักศึกษาทำการวิจัยในชั้นเรียนเพื่อแก้ปัญหาจริงในโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครูของมหาวิทยาลัย ราชภัฏมหาสารคาม โดยนักศึกษาต้องเรียนในช่วงโมปกติ และทำการวิจัยในชั้นเรียนนอกเวลาเรียน แล้วนำเสนอต่อผู้วิจัย การจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนนักศึกษาได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเองตามขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา ซึ่งกิจกรรมมีการจำลองสถานการณ์ไว้ในแบบฝึกหัด ออกแบบงานให้ปฏิบัติที่สัมพันธ์กับสิ่งที่นักศึกษาต้องทำวิจัย สอดคล้องกับ สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.) 17-20 : 7552) ที่เสนอแนะแนวการจัดการกิจกรรมสะเต็มว่า ควรมอบหมายงานให้ทำงานที่มอบให้ทำต้องมีความหมาย มีความสำคัญ มีความสัมพันธ์กับหลักสูตร เนื้อหาวิชา และชีวิตจริงของผู้เรียน ผู้เรียนต้องใช้ความรู้หลายด้านในการปฏิบัติงานที่สามารถสะท้อนให้เห็นถึงกระบวนการทำงาน และการใช้ความคิดอย่างลึกซึ้ง การกำหนดตัวอย่างงานให้และให้ผู้เรียนศึกษางานแล้วปฏิบัติตามขั้นตอนให้เหมือนหรือดีกว่า สร้างสถานการณ์จำลองที่สัมพันธ์กับชีวิตจริงของผู้เรียน เมื่อกำหนดสถานการณ์แล้วให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ แก้ปัญหาหรือใช้ความคิดระดับสูงในการแก้ปัญหา และทดสอบโดยใช้แบบทดสอบข้อเขียน ผลการวิจัยครั้งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พลศักดิ์ แสงพรหมศรี (2558 : 73-74) ได้ทำการวิจัยเรื่องการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการ และเจตคติต่อการเรียนวิชาเคมี ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้สะเต็มศึกษากับแบบปกติ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้สะเต็มศึกษา มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการ และเจตคติต่อการเรียนวิชาเคมี หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. นักศึกษาวิชาชีวพจนานุกรมมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ที่อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากนักศึกษาได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ได้สอนเพื่อนร่วมชั้น โดยมีอาจารย์ผู้สอนออกแบบกิจกรรมและอำนวยความสะดวก ช่วยตอบคำถาม สร้างเลือก และอภิปรายปัญหาาร่วมกัน จากการสังเกตพฤติกรรมของนักศึกษาทำให้เห็นว่า นักศึกษารู้สึกสนุก และมีความสุขในการเรียน โดยเฉพาะในวงรอบ 3 สัปดาห์ที่เรียนเกี่ยวกับเรื่องสถิติ ผลการวิจัย และสรุปผล นักศึกษาได้มีบทบาททำหน้าที่สอนเพื่อนในชั้นเรียน เมื่อเพื่อนไม่เข้าใจจะถามคำถาม และเพื่อนที่นำเสนอจะอธิบาย จนกว่าเพื่อนจะเข้าใจ โดยนักศึกษาก็จะใช้ภาษาที่เป็นกันเอง เป็นต้น จึงทำให้นักศึกษามีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ผลการวิจัยครั้งสอดคล้องกับงานวิจัยของนัสนรินทร์ ปือชา (2558 : 55-59) ได้ทำวิจัยเรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา (STEM Education) ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชีววิทยา ความสามารถในการแก้ปัญหาและความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา (STEM Education) อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐสุตา จันอาจ (2559 : 81: 88) ได้ทำการสร้างเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษาผ่านเครือข่ายสังคม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนแก่นนครวิทยาลัย พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษาผ่านเครือข่ายสังคม ผลการวิจัยพบว่านักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ด้านต่าง ๆ อยู่ในระดับพึงพอใจมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภวัณณ์ ทรัพย์เกิด (2559 : 79-81) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่เสริมสร้างการคิดเชิงประมวลผลด้วยการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา วิชา การโปรแกรมและการประยุกต์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

โรงเรียนอนุกุลนารี ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษามากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

จากการวิจัยพบว่าการจัดการเรียนรู้สะเต็มศึกษาเพิ่มสมรรถนะการวิจัยให้กับนักศึกษา ดังนั้นในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อาจารย์ผู้สอนควรดำเนินการดังนี้

1.1 ออกแบบการจัดกิจกรรมโดยบูรณาการวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรม และคณิตศาสตร์ ที่มุ่งเน้นให้นักศึกษาได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ซึ่งจะสามารถนำความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ไปทำการวิจัยเพื่อแก้ปัญหาในชั้นเรียนได้จริง

1.2 การกำหนดงานหรือแบบฝึกหัดในห้องเรียน ต้องสอดคล้องกับชิ้นงาน/ภาระงานที่ให้นักศึกษาปฏิบัติหรืองานวิจัยเพื่อแก้ปัญหา หรือสอดคล้องกับการนำไปใช้ในชีวิตจริง หรืองานวิจัยที่ต้องทำช่วงออกฝึกประสบการณ์วิชาชีวพจนานุกรม

1.3 ชิ้นงานวิจัยเพื่อแก้ปัญหาในชั้นเรียนที่ให้ปฏิบัติ ควรทำให้ครบกระบวนการ ไม่ทำเพียงเค้าโครงการวิจัย เพราะจะทำให้นักศึกษาได้ประสบการณ์แล้วสามารถนำไปใช้ได้จริงในช่วงออกฝึกประสบการณ์วิชาชีวพจนานุกรม

1.4 บรรยากาศในการเรียน อาจารย์ผู้สอนควรสร้างบรรยากาศให้น่าเรียน มีความเป็นกันเอง แม้จะมีปัญหาในชั้นเรียนให้คิดในเชิงบวก การให้คำแนะนำต้องสนทนาทางบวก

1.5 การให้ข้อมูลป้อนกลับ หรือให้คำแนะนำ ควรใช้คำที่เหมาะสมและสร้างทางเลือกให้นักศึกษาได้ลองลงมือปฏิบัติ

1.6 อาจารย์ผู้สอนต้องหาเทคนิคให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการปฏิบัติทุกคน ให้ความสำคัญใสใจกับนักศึกษาทุกกลุ่ม ให้ความสำคัญกับคำถาม

และสร้างความมั่นใจให้กับนักศึกษาที่ไม่ค่อยมีความมั่นใจในตนเอง

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมสะเต็มศึกษาในรายวิชาอื่นๆ

2.2 ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับการจัด

กิจกรรมสะเต็มศึกษาเพื่อพัฒนา ตัวแปรตามอื่นๆ เช่น ความสามารถในการแก้ปัญหา การทำงานเป็นทีม เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

กมลฉัตร กล่อมอ้อม. (2559). "การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการสะเต็มศึกษาสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู," *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*. 18(4) : ตุลาคม-ธันวาคม ; 334-348.

ชลาริป สมหาโต. (2557). "การจัดการศึกษาแบบบูรณาการวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรมศาสตร์ และคณิตศาสตร์ (STEM) สำหรับเด็กปฐมวัย," ใน *เอกสารประกอบการอบรมเชิงปฏิบัติการ การจัดกิจกรรมบูรณาการวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรมศาสตร์ และคณิตศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพฯ : สมาคมอนุบาลแห่งประเทศไทย.

ณัฐสุดา จันอาจ. (2559). การสร้างเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษาผ่านเครือข่ายสังคม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนแก่นนครวิทยาลัย พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษาผ่านเครือข่ายสังคม. ใน *เอกสารประกอบการประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 1 ประจำปี 2559 "การพัฒนางานวิจัยเพื่อรับใช้สังคม"*. กาญจนบุรี : บัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี. หน้า 81-90.

นงนุช เอกตระกูล. (2558). รายงานวิจัย การพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบ STEM เพื่อเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ (CPS) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. กรุงเทพฯ : โรงเรียนอัญมณีชัย.

นัสรินทร์ ปือชา. (2558). ผลการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา (STEM Education) ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชีววิทยา ความสามารถในการแก้ปัญหาและความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. สงขลา : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

พรทิพย์ ศิริภัทราชย์. (2556). "STEM Education กับการพัฒนาทักษะในศตวรรษ ที่ 21," *วารสารนักบริหาร*. 33(2) : เมษายน-มิถุนายน ; 49-56.

พลศักดิ์ แสงพรหมศรี. (2558) การวิจัยเรื่องการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการ และเจตคติต่อการเรียนวิชาเคมี ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้สะเต็มศึกษากับแบบปกติ. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ราชกิจจานุเบกษา. (2556 ก). ข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ พ.ศ. 2556. เล่ม 130. ตอนพิเศษ 130 ง. หน้า 65-71. วันที่ 4 ตุลาคม 2556.

ราชกิจจานุเบกษา. (2556 ข). ประกาศคณะกรรมการคุรุสภา เรื่อง สาระความรู้ สมรรถนะและประสบการณ์วิชาชีพของผู้ประกอบวิชาชีพครู ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษา และศึกษานิเทศก์ ตาม

- ข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ พ.ศ. 2556. เล่ม 130. ตอนพิเศษ 156 ง. หน้า 43-54. วันที่ 12 พฤศจิกายน 2556.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). *วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ : มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์. ศุภวัฒน์ ทรัพย์เกิด. (2559). *การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เสริมสร้างการคิดเชิงประมวลผลด้วยการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา วิชา การโปรแกรมและการประยุกต์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนอนุคุณนารี*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.). (2557). *สะเต็มศึกษา (Science Technology Engineering and Mathematics Education : STEM Education)*. กรุงเทพฯ : สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.) กระทรวงศึกษาธิการ.
- สุทธิดา จำรัส. (2559). “สะเต็มศึกษาบนเส้นทางวิชาการรับใช้สังคม : จุดเปลี่ยนการเรียนรู้สู่นวัตกรรม,” *วารสารศึกษาศาสตร์ปริทัศน์*. 31(3) : กันยายน-ธันวาคม ; 34-47.
- สุพรรณิ ชาญประเสริฐ. (2557). “สะเต็มศึกษากับการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21,” *นิตยสาร สสวท*. 42(186) : มกราคม – กุมภาพันธ์ ; 3-5.
- Chiyaka, Edward T and author (2017 : 18). “Comparative Analysis of Participation of Teachers of STEM and Non-STEM Subjects in Professional Development,” *Journal of Education and Training Studies*. 5(9) : September ; 18-26.
- Kemmis, S., & McTaggart, R. (1988). *The action research planner*. 3rd ed. Geelong : Deakin University Press.
- Roxana-Alexandra Popa, Liliana Ciascai. (2017 : 55-60). “Students’ Attitude Towards STEM Education,” *Acta Didactica Napocensia*. 10(4) : October ; 55-62. 2017
- Vosquez, J.A., Sneider, C., and Comer, M. (2013). *STEM Lesson Essentials: Integrating Science, Technology, Engineering and Mathematics*.

ประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ในเขต จังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์

The Working Effectiveness of Staff of The Cooperative Auditing Department in The Roi-Gaen-Sarasin Group

อมร โทท่า,¹

Amorn Thotham,¹

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ ในเขตจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ และ 2) เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ ในเขตจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกัน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากพนักงานสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ ในเขตจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ จำนวน 112 คน และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test และ F-test

ผลการวิจัย พบว่า 1) พนักงานสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการทำงานโดยรวม ด้านลักษณะงาน และด้านการจัดการ อยู่ในระดับมากที่สุด และมีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการทำงานด้านบุคคล อยู่ในระดับมาก 2) พนักงานสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ ในเขตจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ ที่มีเพศ และประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการทำงานโดยรวม ด้านบุคคล ด้านลักษณะงาน และด้านการจัดการไม่แตกต่างกัน 3) พนักงานสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ ในเขตจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ ที่มีอายุแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการทำงาน ด้านการจัดการแตกต่างกัน และ 4) พนักงานสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ ในเขตจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ ที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการทำงาน ด้านการจัดการแตกต่างกัน ดังนั้น ผู้บริหารสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ ในเขตจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ ควรมุ่งเน้นด้านบุคคลโดยการพัฒนาศักยภาพของพนักงานให้มีความรู้ความสามารถทางการบัญชีอย่างต่อเนื่อง มอบหมายหน้าที่อย่างชัดเจน และส่งเสริมคุณภาพจิตให้เกิดความรู้ความผูกพันในองค์กรต่อไป

คำสำคัญ: ประสิทธิภาพในการทำงาน ; สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ ; จังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์

¹ บข.ม. อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบัญชี คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

¹ Accounting Department, Faculty of Management Sciences Rajabhat Maha sarakham University

Abstract

The topics of this study were: 1) working effectiveness of staffs at the cooperative auditing department in Roi-Gaen-Sarasin group; and 2) compare working effectiveness of staff at the cooperative auditing department in Roi-Gaen-Sarasin group using sex, age, education, and work experience as the template. Questionnaires were the instrument for collecting data from 112 staffs in the cooperative auditing department of Roi-Gaen-Sarasin group. The statistics used for data were mean, standard deviation, t-test and F-test.

The results show: 1) the staff of the cooperative auditing department agreed, at a high level, with the concept of working effectiveness as a whole and in aspects of job description and management. They also agreed with including factors that affect working effectiveness at a high level. 2) The mixed gender staff with different work experience did not have differences of opinion as a whole in aspects of person, job description, and management; 3) the staff with different ages had differences of opinion as a whole in the aspect of management; and 4) the staffs with different education levels had differences of opinion as a whole in the aspect of management. Thus, the conclusion may be that it behooves managers of the cooperative auditing department in the Roi-Gaen-Sarasin group to focus on the individual by developing their knowledge and ability to continue accounting. Clearly assigned duties promote quality of the mind, knowledge, and commitment to the organization.

Keywords: working effectiveness; cooperative auditing department; Roi-Gaen-Sarasin group

บทนำ

การบริหารคนในยุคปัจจุบัน ก็ยังถือว่าเป็นสิ่งจำเป็น อันตบตันๆ ของการบริหารจัดการองค์กร ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐหรือภาคเอกชนก็ตาม ซึ่งการขับเคลื่อนประเทศในยุค 4.0 นั้น จะต้องพัฒนาเศรษฐกิจให้มีเสถียรภาพ การปรับระบบกลไกการทำงานและบทบาทของหน่วยงานภาครัฐ (Institution) และการพัฒนาศักยภาพของคนไทย (วิโรจน์สันติประภาพ, 2560 : เว็บไซต์) ซึ่งกระบวนการที่จะเสริมสร้างให้บุคลากรมีความรู้ความสามารถ ความเข้าใจตลอดจนทัศนคติอันจะเป็นผลให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นคือ การพัฒนาบุคลากรเป็นการดำเนินงานเกี่ยวกับการส่งเสริมให้บุคคลมีความรู้ความสามารถมีทักษะในการทำงานดีขึ้นการพัฒนาบุคลากรช่วยส่งเสริมและเปลี่ยนแปลงผู้

ปฏิบัติงานในด้านต่างๆ เช่น ความรู้ ความสามารถ ทักษะ อุปนิสัย ทัศนคติ (สมาน รั้งสโยทฤฎี, 2556 : 80) กระบวนการที่มุ่งจะเปลี่ยนแปลงวิธีการทำงาน ความรู้ ความสามารถ ทักษะ ทัศนคติของบุคลากรให้เป็นไปทางที่ดีขึ้นเพื่อให้บุคลากรที่ได้รับการพัฒนาแล้ว นั้นปฏิบัติงานได้ ผลตามวัตถุประสงค์ของหน่วยงานอย่างมีประสิทธิภาพที่ดีขึ้น

สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ เป็นพันธกิจในการตรวจสอบบัญชีสหกรณ์ให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล พัฒนามาตรฐานการบัญชีสหกรณ์ และส่งเสริมความรู้การจัดการทำบัญชีและการบริหารจัดการด้านการเงิน การบัญชีแก่สหกรณ์และเกษตรกรและการให้คำปรึกษาแนะนำด้านการเงินการบัญชีแก่สหกรณ์และเกษตรกร (สำนักงานตรวจ

บัญชีสหกรณ์มหาสารคาม, 2560 : เว็บไซต์) ซึ่งการจะตรวจสอบบัญชีสหกรณ์ได้นั้น ส่วนสำคัญที่สุดคือบุคลากรในองค์กรที่จะต้องมีความรู้ความสามารถและประสิทธิภาพในการทำงานด้านการตรวจสอบบัญชีเพื่อปฏิบัติงานตามพันธกิจที่กำหนดไว้ ซึ่งถือเป็นปัจจัยที่สำคัญที่จะนำพาองค์กรไปสู่เป้าหมายได้ในฐานะเป็นผู้ปฏิบัติที่มีคุณภาพ ผู้บริหารจึงจำเป็นต้องใส่ใจในคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของพนักงาน ให้มีสภาพแวดล้อมที่ดีในการทำงานและองค์กรจำเป็นต้องมีรูปแบบกลไกในการพัฒนาพนักงานให้เก่งขึ้น ไม่ปล่อยให้เขาหลงผิด ลองถูก หรือใช้แต่ประสบการณ์ในอดีตที่ผ่านมาแต่เพียงเท่านั้นจะช่วยให้ส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีในการปฏิบัติงาน (วิลาวรรณ รัชพิศาล, 2556 : 1)

ประสิทธิภาพในการทำงาน (Performance) ของบุคลากรที่จะทำให้องค์กรบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลนั้น ส่วนหนึ่งจะต้องมาจากพนักงานเอง (Person) ที่มีขวัญกำลังใจ มีสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติที่ดี มีความพึงพอใจในการทำงาน การกำหนดลักษณะงาน (Job Description) อย่างเป็นระบบเหมาะสมกับความรู้ความสามารถหรือความเชี่ยวชาญในงานต่างๆ และการสร้างระบบบริหารจัดการ (Management) ที่ดีขององค์กร (ทิวา ปฏิญาณสังข์, 2553 : 17-18) ดังนั้น องค์กรควรตระหนักถึงความสำคัญ of ทรัพยากรบุคคล และจำเป็นต้องรู้ถึงปัจจัยที่มีผลต่อการทำงานและการพัฒนาของบุคลากรในองค์กรให้สามารถนำมาปรับปรุงกระบวนการทำงานให้มีประสิทธิภาพ

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้นนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ ในเขตจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาว่าประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานเป็นอย่างไร ซึ่งทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากพนักงานของสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ ในเขตจังหวัด

ร้อยแก่นสารสินธุ์ และผลลัพธ์ที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ ช่วยให้ผู้บริหารใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการทรัพยากรบุคคล สนับสนุนผลการปฏิบัติงานของพนักงาน ส่งเสริมให้องค์กรบรรลุเป้าหมาย และมีศักยภาพในการแข่งขันได้ในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ ในเขตจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์
2. เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ ในเขตจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกัน

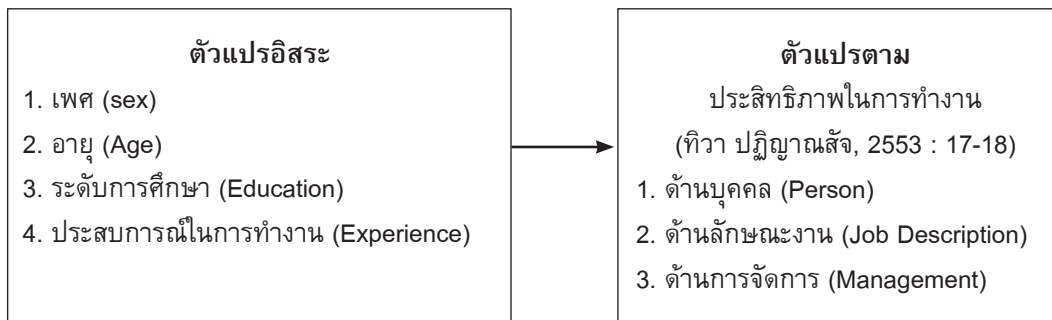
สมมุติฐานในการวิจัย

พนักงานสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ ในเขตจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการทำงานแตกต่างกัน

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้การศึกษาประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ ในเขตจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ จากวัตถุประสงค์ข้างต้นสามารถสรุปกรอบแนวคิดในการวิจัย ได้ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ประสิทธิภาพในการทำงาน (Performance) หมายถึง การใช้ทรัพยากรในการดำเนินการใด ๆ ก็ตามโดยมีสิ่งมุ่งหวังถึงผลสำเร็จ และผลสำเร็จนั้นได้มาโดยการใช้ทรัพยากรน้อยที่สุด และการดำเนินการเป็นไปอย่างประหยัด ไม่ว่าจะเป็ระยะเวลา ทรัพยากร แรงงาน รวมทั้งสิ่งต่างๆ ที่ต้องใช้ในการดำเนินการนั้นๆ ให้เป็นผลสำเร็จ และถูกต้อง เพื่อให้ได้ประโยชน์สูงสุด โดยเป็นการประหยัดงบประมาณ แรงงาน เวลา และผู้ปฏิบัติงานมีความพึงพอใจจนเกิดความสำเร็จหรือบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ประกอบด้วย (ทิวา ปฏิญาณสัง, 2553 : 17-18)

1. ด้านบุคคล (Person) หมายถึง ลักษณะส่วนตัวของพนักงานที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ เช่น ความรู้ความสามารถ ประสบการณ์ ความคิด ทักษะ คติริเริ่มสร้างสรรค์ขยัน อดทน เสียสละซื่อสัตย์ ยุติธรรม รับผิดชอบ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ไม่มีอคติ ไม่เห็นแก่ตัว เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน จงรักภักดีต่อองค์กร มีสุขภาพร่างกายสมบูรณ์แข็งแรง มีมนุษยสัมพันธ์ เป็นต้น

2. ด้านลักษณะงาน (Job Description) หมายถึง ลักษณะของเนื้องาน เช่น ความน่าสนใจของงาน งานมีความท้าทายแปลกใหม่ เปิดโอกาสการศึกษา ฝึกอบรม และพัฒนาศักยภาพของพนักงาน ฐานะทางวิชาชีพและขนาดขององค์กร ตลอดจนความยากางานของงาน เป็นต้น

3. ด้านการจัดการ (Management) หมายถึง การบริหารงานในหน่วยงานที่ทำให้พนักงานมีความมั่นคงในงาน มีโอกาสก้าวหน้า มีอำนาจในการตัดสินใจ ค่าตอบแทนตนตลอดจน สวัสดิการเหมาะสม มีเพื่อนร่วมงานที่ดี

วิธีการดำเนินงานวิจัย

การวิจัยเรื่องประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ ในเขตจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร (Population) ที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ พนักงานสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ในเขตจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ จำนวน 221 คน ประกอบด้วย จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 62 คน จังหวัดขอนแก่น จำนวน 77 คน จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 44 คน และจังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 40 คน (สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ ในเขตจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์, 2559 : เว็บไซต์) และกลุ่มตัวอย่าง (Samples) ที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ พนักงานสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ ในเขตจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ จำนวน 140 คน โดยเปิดตาราง Krejcie และ Morgan (บุญชม ศรีสะอาด, 2556 : 43) และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ซึ่งจำแนกพนักงานตรวจบัญชี

สหกรณ์ ในเขตจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ตามเขตพื้นที่ กำหนดกลุ่มตัวอย่างของพนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ ในเขตจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ ตามสัดส่วน และทำการสุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีเจาะจง

2. เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งได้สร้างตามความมุ่งหมาย และกรอบแนวคิดการวิจัยที่กำหนดขึ้น โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของพนักงานสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ในเขตจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) จำนวน 4 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน

ตอนที่ 2 ข้อมูลทั่วไปของสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ในเขตจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) จำนวน 3 ข้อ ได้แก่ เขตพื้นที่ จำนวนพนักงานในปัจจุบัน ระยะเวลาในการดำเนินการ

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานในสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ ในเขตจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยครอบคลุมข้อมูลเนื้อหาประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ในเขตจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ 3 ด้าน ประกอบด้วย ด้านบุคคล จำนวน 9 ข้อ ด้านลักษณะงาน จำนวน 5 ข้อและด้านการจัดการ จำนวน 8 ข้อ ซึ่งได้ปรับปรุงมาจากแบบสอบถามของ ทิวา ปฏิญาณสังข์ (2559 : 183)

3. ค่าความเชื่อมั่นและเที่ยงตรง

การหาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (Discriminant power) โดยใช้เทคนิค Item – total Correlation ซึ่งประสิทธิภาพในการทำงาน มีค่าอำนาจจำแนก อยู่ระหว่าง 0.552 - 0.863 และการหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability Test) โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient)

ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ซึ่งประสิทธิภาพในการทำงาน มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา อยู่ระหว่าง 0.865 – 0.928

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนและวิธีการ คือ ดำเนินการจัดทำแบบสอบถาม ตามจำนวนกลุ่มตัวอย่าง พร้อมตรวจสอบความถูกต้อง ครบถ้วน และความสมบูรณ์ของเอกสารเตรียมนำส่งไปรษณีย์ ยื่นขอหนังสือราชการจากคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม โดยแนบพร้อมทั้งแบบสอบถามส่งไปยังกลุ่มตัวอย่าง คือ พนักงานสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ในเขตจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ เพื่อขอความอนุเคราะห์และความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม ตั้งแต่วันที่ 12 มกราคม 2560 – 15 กุมภาพันธ์ 2560 ซึ่งได้รับแบบสอบถามจำนวน 112 ฉบับ มีความครบถ้วน สมบูรณ์ทุกฉบับ คิดเป็นร้อยละ 80 ของกลุ่มตัวอย่าง จึงได้นำข้อมูลจากแบบสอบถามที่ได้รับไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่
 - 1.1 ร้อยละ (Percentage)
 - 1.2 ค่าเฉลี่ย (Mean)
 - 1.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

(Standard Deviation)

2. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน
 - 2.1 t-test
 - 2.2 F-test (ANOVA)

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของพนักงานสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ ในเขตจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ ประกอบด้วยเพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของพนักงานสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ ในเขตจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์

ข้อมูลทั่วไปของพนักงานสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
1.1 ชาย	21	18.75
1.2 หญิง	91	81.25
รวม	112	100.00
2. อายุ		
2.1 น้อยกว่า 30 ปี	29	25.90
2.2 30 - 40 ปี	45	40.17
2.3 41 - 50 ปี	20	17.85
2.4 มากกว่า 50 ปี	18	16.07
รวม	112	100.00
3. ระดับการศึกษา		
3.1 ปริญญาตรี	94	83.92
3.2 สูงกว่าปริญญาตรี	18	16.07
รวม	112	100.00
4. ประสบการณ์ในการทำงาน		
4.1 น้อยกว่า 3 ปี	16	14.28
4.2 3 - 6 ปี	32	28.57
4.3 7 - 10 ปี	21	18.75
4.4 มากกว่า 10 ปี	43	38.40
รวม	112	100.00

จากตารางที่ 1 พบว่า พนักงานสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ในเขตจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 81.25) อายุ 30 - 40 ปี (ร้อยละ 40.17) รองลงมา น้อยกว่า 30 ปี (ร้อยละ 25.90) ระดับการศึกษา ปริญญาตรี (ร้อยละ 83.92) รองลงมา สูงกว่าปริญญาตรี (ร้อยละ 16.07)

และประสบการณ์ในการทำงาน มากกว่า 10 ปี (ร้อยละ 38.40) รองลงมา 3 - 6 ปี (ร้อยละ 28.57)

ตอนที่ 2 ข้อมูลทั่วไปของสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ในเขตจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ ประกอบด้วย เขตพื้นที่ จำนวนพนักงานในปัจจุบัน และระยะเวลาในการดำเนินงาน

ตารางที่ 2 ข้อมูลทั่วไปของสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ ในเขตจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์

ข้อมูลทั่วไปของสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เขตพื้นที่		
1.1 จังหวัดร้อยเอ็ด	38	34.00
1.2 จังหวัดกาฬสินธุ์	23	20.53
1.3 จังหวัดขอนแก่น	23	20.53
1.4 จังหวัดมหาสารคาม	28	25.00
รวม	112	100.00
2. จำนวนพนักงานในปัจจุบัน		
2.1 น้อยกว่า 20 คน	0	00.00
2.2 20 - 30 คน	4	3.57
2.3 31 - 40 คน	7	6.25
2.4 มากกว่า 40 คน	101	90.17
รวม	112	100.00
3. ระยะเวลาในการดำเนินงาน		
3.1 น้อยกว่า 5 ปี	7	6.25
3.2 5 – 10 ปี	7	6.25
3.3 11 – 15 ปี	5	4.50
3.4 มากกว่า 15 ปี	93	83.03
รวม	112	100.00

จากตารางที่ 2 พบว่า สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ ในเขตจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ ส่วนใหญ่อยู่ในจังหวัดร้อยเอ็ด (ร้อยละ 34.00) จำนวนพนักงานในปัจจุบัน มากกว่า 40 คน (ร้อยละ 90.17) รองลงมา 31 – 40 คน (ร้อยละ 6.25) ระยะเวลาในการดำเนินงาน มากกว่า 15 ปี (ร้อยละ 83.03) รอง

ลงมา น้อยกว่า 5 ปี และ 5 – 10 ปี (ร้อยละ 6.25)

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ ในเขตจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์

ตารางที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการทำงาน โดยรวมและเป็นรายด้านของพนักงานสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ ในเขตจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์

ประสิทธิภาพการทำงาน	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ด้านบุคคล	4.50	0.51	มาก
2. ด้านลักษณะงาน	4.53	0.55	มากที่สุด
3. ด้านการจัดการ	4.52	0.50	มากที่สุด
โดยรวม	4.52	0.48	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 พบว่า พนักงานสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการทำงานโดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 2 ด้าน ได้แก่ ด้านลักษณะงาน ($\bar{X} = 4.53$) และด้านการจัดการ ($\bar{X} = 4.52$) และอยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 1 ด้าน คือ ด้านบุคคล ($\bar{X} = 4.50$)

ตารางที่ 4 การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการทำงาน โดยรวม และเป็นรายด้านของพนักงานสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ ในเขตจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ที่มีเพศแตกต่างกัน

ประสิทธิภาพในการทำงาน	ชาย		หญิง		t	p-value
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
1. ด้านบุคคล	4.50	0.57	4.50	0.50	0.036	0.971
2. ด้านลักษณะงาน	4.51	0.60	4.53	0.53	0.165	0.870
3. ด้านการจัดการ	4.44	0.61	4.54	0.47	0.856	0.394
โดยรวม	4.48	4.57	4.52	0.46	0.368	0.714

จากตารางที่ 4 พบว่า พนักงานสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ ในเขตจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ที่มีเพศแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการทำงาน โดยรวมและรายด้าน

ตารางที่ 5 การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการทำงานโดยรวม และเป็นรายด้านของพนักงานสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ ในเขตจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ที่มีอายุแตกต่างกัน

ประสิทธิภาพในการทำงาน	แหล่งของความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p-value
1. ด้านบุคคล	ระหว่างกลุ่ม	3	0.740	0.247	2.940	0.424
	ภายในกลุ่ม	108	28.322	0.262		
	รวม	111	29.062			
2. ด้านลักษณะงาน	ระหว่างกลุ่ม	3	2.240	0.747	2.581	0.057
	ภายในกลุ่ม	108	31.244	0.289		
	รวม	111	33.484			
3. ด้านการจัดการ	ระหว่างกลุ่ม	3	2.435	0.812	3.485	0.018*
	ภายในกลุ่ม	108	25.154	0.233		
	รวม	111	27.589			
โดยรวม	ระหว่างกลุ่ม	3	1.672	0.557	2.464	0.066
	ภายในกลุ่ม	108	24.429	0.226		
	รวม	111	26.101			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตอนที่ 4 การเปรียบเทียบประสิทธิภาพ

ในการทำงานของพนักงานสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ ในเขตจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกัน

4.1 เพศ

ทุกด้าน ได้แก่ ด้านบุคคล ด้านลักษณะงาน และด้านการจัดการ ไม่แตกต่างกัน ($p > 0.05$)

4.2 อายุ

จากตารางที่ 5 พบว่า พนักงานสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ในเขตจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ที่มีอายุแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับ

ประสิทธิภาพในการทำงาน ด้านการจัดการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4.3 ระดับการศึกษา

ตารางที่ 6 การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการทำงานโดยรวม และเป็นรายด้านของพนักงานสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ในเขตจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ ที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน

ประสิทธิภาพในการทำงาน	ปริญญาตรี		สูงกว่าปริญญาตรี		t	p-value
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
1. ด้านบุคคล	4.47	0.53	4.66	0.36	1.879	0.069
2. ด้านลักษณะงาน	4.51	0.56	4.62	0.47	0.758	0.450
3. ด้านการจัดการ	4.49	0.51	4.73	0.36	2.453	0.020*
โดยรวม	4.49	0.50	4.67	0.37	1.453	0.149

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 6 พบว่า พนักงานสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ในเขตจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการทำงาน ด้านการ

จัดการมากกว่า ระดับการศึกษาปริญญาตรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4.4 ประสบการณ์ในการทำงาน

ตารางที่ 7 การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการทำงาน โดยรวม และ เป็นรายด้านของพนักงาน สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ในเขตจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ ที่มีประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกัน

ประสิทธิภาพในการทำงาน	แหล่งของความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p-value
1. ด้านบุคคล	ระหว่างกลุ่ม	3	1.319	0.440	1.711	0.169
	ภายในกลุ่ม	108	27.743	0.257		
	รวม	111	29.062			
2. ด้านลักษณะงาน	ระหว่างกลุ่ม	3	1.753	0.584	1.989	0.120
	ภายในกลุ่ม	108	31.731	0.294		
	รวม	111	33.484			
3. ด้านการจัดการ	ระหว่างกลุ่ม	3	1.066	0.355	1.448	0.233
	ภายในกลุ่ม	108	26.522	0.246		
	รวม	111	27.589			
โดยรวม	ระหว่างกลุ่ม	3	1.310	0.437	1.902	0.134
	ภายในกลุ่ม	108	24.791	0.230		
	รวม	111	26.101			

จากตารางที่ 7 พบว่า พนักงานสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ในเขตจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ที่มีประสิทธิภาพในการทำงานแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการทำงานโดยรวมและรายด้านทุกด้าน ได้แก่ ด้านบุคคล ด้านลักษณะงาน และด้านการจัดการ ไม่แตกต่างกัน ($p>0.05$)

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ในเขตจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ สามารถอภิปรายผลการวิจัยดังนี้

1. พนักงานสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ในเขตจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการทำงาน โดยรวม ด้านลักษณะงาน และด้านการจัดการ อยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจาก สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ในเขตจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ ได้มอบหมายงานที่มีความเหมาะสมกับความรู้ความสามารถ ทำให้พนักงานเข้าใจในเนื้อหาของงานได้เป็นอย่างดี สามารถตีวิเคราะห์ที่เชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งที่เกี่ยวข้องกับงาน ทำให้งานที่รับผิดชอบสามารถดำเนินการปฏิบัติตั้งแต่เริ่มต้นจนเสร็จสมบูรณ์ได้ ผู้บริหารได้สนับสนุนให้พนักงานก้าวหน้าในตำแหน่งการงานเอาใจใส่ต่อความต้องการของบุคลากร ส่งเสริมให้เกิดกิจกรรมการเรียนรู้ในสำนักงาน และองค์กรมีระบบสนับสนุนการปฏิบัติงานอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อช่วยให้สามารถเรียนรู้และทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น อยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปรีศนา พิมพา (2558 : บทคัดย่อ) พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรสุดา ดุสิตรัตน์กุล (2557 : บทคัดย่อ) พบว่า

บุคลากรสำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยด้านบุคคล ด้านความผูกพันกับหน่วยงาน ด้านการทำงานเป็นทีม และด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งงาน อยู่ในระดับดีมาก มีความเห็นเกี่ยวกับปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมในการทำงานอยู่ในระดับที่ดีที่สุด

2. พนักงานสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ในเขตจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการทำงาน ด้านบุคคล อยู่ในระดับมาก เนื่องจาก พนักงานมีความขยัน อดทน และเสียสละเพื่องาน มีความคิดในการทำงานอย่างเป็นระบบ มีความรู้ความสามารถในงานที่รับผิดชอบ และยังมีการปรับปรุงพัฒนากระบวนการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพได้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิติญาภรณ์ ศรีจำปา (2557 : บทคัดย่อ) พบว่า นักบัญชีในเขตอำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการทำงานโดยรวมและเป็นรายด้าน ได้แก่ ด้านปริมาณงาน ด้านคุณภาพของงาน ด้านความรู้เกี่ยวกับงานด้านคุณภาพของลักษณะส่วนตัว ด้านความร่วมมือ ด้านความน่าไว้วางใจ และด้านความคิดริเริ่ม อยู่ในระดับมาก

3. พนักงานสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ในเขตจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ ที่มีเพศแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการทำงาน ด้านบุคคล ด้านลักษณะงาน และด้านการจัดการไม่แตกต่างกัน เนื่องจาก พนักงานในสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ทั้งชายและหญิงที่ทำเกี่ยวกับงานตรวจบัญชีสหกรณ์ มีความสามารถในการทำงานที่ถูกต้องและมีประสิทธิภาพในการทำงานอย่างดีและมีลักษณะการทำบัญชีอย่างมีแบบแผน และพัฒนาความรู้เกี่ยวกับงานที่ได้รับมอบหมายอย่างต่อเนื่อง และมีการทำความเข้าใจในเนื้อหาของงานร่วมกันระหว่างพนักงาน ส่งผลให้ การทำงานมีประสิทธิภาพ และถูกต้องสมบูรณ์ จึงไม่ส่งผลต่อการทำงานของพนักงานที่มีเพศแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิติญาภรณ์ ศรีจำปา

(2557 : ทบทย่อ) พบว่า นักบัญชีในสถานประกอบการ ที่มีเพศแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการทำงานโดยรวมและรายด้าน ได้แก่ ด้านปริมาณงาน ด้านคุณภาพของงาน ด้านความรู้เกี่ยวกับงาน ด้านคุณภาพลักษณะส่วนตัว ด้านความร่วมมือ ด้านความน่าไว้วางใจ และด้านความคิดริเริ่ม ไม่แตกต่างกัน

4. พนักงานสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ ในเขตจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ ที่มีอายุแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการทำงาน ด้านการจัดการ แตกต่างกัน เนื่องจาก พนักงานที่มีอายุมากกว่า 50 ปี จะมีวุฒิทางการตัดสินใจ และความรอบคอบในการทำงานดีกว่า พนักงานที่อายุน้อยกว่า และถือว่าเป็นกลุ่มที่มีความเชี่ยวชาญในงานที่ได้รับมอบหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงานมากกว่า ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประสงค์ ตระกูลแสงเงิน (2550 : ทบทย่อ) พบว่า นักบัญชีธนาคารเพื่อการเกษตร ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา สาขาวิชาเอกที่จบการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน และระดับตำแหน่งแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีประสิทธิภาพด้านปริมาณงาน แตกต่างกัน

5. พนักงานสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ ในเขตจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ ที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการทำงาน ด้านการจัดการ แตกต่างกัน เนื่องจาก พนักงานที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี ย่อมมีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานน้อยกว่าพนักงานที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี ซึ่งวุฒิการศึกษาถือเป็นบันไดขั้นต้นในกานพัฒนาความรู้ความสามารถ ให้สามารถปฏิบัติงานได้ มีประสิทธิภาพต่อไปได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประสงค์ ตระกูลแสงเงิน (2550 : ทบทย่อ) พบว่า นักบัญชีธนาคารเพื่อการเกษตร ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา สาขาวิชาเอกที่จบการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน และระดับตำแหน่ง

แตกต่างกัน มีความคิดเห็นด้วยเกี่ยวกับการมีประสิทธิภาพด้านปริมาณงาน แตกต่างกัน

6. พนักงานสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ ในเขตจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ ที่มีประสบการณ์ในการทำงาน แตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานโดยรวม ด้านบุคคล ด้านลักษณะงาน และด้านการจัดการ ไม่แตกต่างกัน เนื่องจาก ในการทำงานเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์นั้น พนักงานทุกคนควรมีทัศนคติที่ดีต่อองค์กร มีความรู้ความสามารถในการแก้ไขปัญหา มีความขยันและอดทนต่อหน้าที่ไม่ว่าจะเริ่มปฏิบัติงานหรือมีประสบการณ์ในการทำงานมานานก็ตามย่อมตั้งใจทำงานส่งผลให้การทำงานเกิดประสิทธิภาพเช่นเดียวกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ นิตยาภรณ์ ศรีจำปา (2557 : ทบทย่อ) พบว่า นักบัญชีในสำนักงานสหกรณ์จังหวัด นครพนมที่มี อายุ ระดับการศึกษา และ ประสบการณ์ แตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการทำงาน ด้านความรู้เกี่ยวกับงาน ด้านคุณภาพของลักษณะส่วนตัว ด้านความร่วมมือ ด้านความคิดริเริ่ม ไม่แตกต่างกัน

สรุปผลการวิจัย

โดยสรุป สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ ในเขตจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับ ประสิทธิภาพในการทำงานโดยรวม ด้านลักษณะงาน และด้านการจัดการ อยู่ในระดับมากที่สุด และมีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการทำงาน ด้านบุคคล อยู่ในระดับมาก ดังนั้น การส่งเสริมให้พนักงานเกิดประสิทธิภาพในการทำงานนั้นจะต้องมุ่งเน้นด้านบุคคลโดยการพัฒนาศักยภาพของพนักงานให้มีความรู้ความสามารถทางการบัญชีอย่างต่อเนื่อง มอบหมายหน้าที่อย่างชัดเจน และส่งเสริมคุณภาพจิตให้เกิดความรู้ความผูกพันในองค์กร พร้อมทั้งจัดสวัสดิการต่างๆ ให้พนักงานอย่างเหมาะสมและเพียงพอต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในนำผลวิจัยไปใช้

จากการศึกษา ประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ ในเขตจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ คณะผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในนำผลวิจัยไปใช้ดังนี้

1.1 ด้านบุคคล ควรฝึกอบรมส่งเสริมสุขภาพกาย และสุขภาพจิตให้แก่พนักงาน

1.2 ด้านลักษณะงาน มอบหมายงานที่เหมาะสมกับความรู้ความสามารถของพนักงาน รวมถึงเสริมสร้างทัศนคติที่ดีต่องาน

1.3 ด้านการจัดการ จัดสวัสดิการต่างๆ ที่มีให้แก่พนักงานควรมีความเหมาะสมและเพียงพอ ผู้บริหารปรับตัวและยืดหยุ่นในการบริหารให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาประสิทธิภาพในการทำงานของสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ ในพื้นที่อื่น ๆ เช่น กรุงเทพมหานคร ฯลฯ ภาคตะวันออก เชียงเหนือตอนบน เป็นต้น

2.2 ควรมีการศึกษาบทบาท หน้าที่ ความรับผิดชอบ ของพนักงานที่มีประสิทธิภาพ ในการพัฒนาองค์กร เพื่อให้การทำงานเป็นไปตามนโยบายอย่างมีประสิทธิภาพ

2.3 ควรศึกษาวิจัยในเชิงลึก เช่น การสัมภาษณ์ เพื่อให้เข้าถึงปัญหาและได้ข้อมูลการวิจัยที่มีประสิทธิภาพและเป็นจริงมากที่สุด

2.4 การศึกษาครั้งต่อไป ควรเปลี่ยนกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่พนักงานในสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์สหกรณ์ ในเขตจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์

เอกสารอ้างอิง

- กัญญานันท์ ภัทร์สรณ์สิริ. (2556). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการทำงานของบุคลากร*. (วิทยานิพนธ์ บข.ม.) มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ทิวา ปฏิญาณต์จ. (2553). *ประสิทธิภาพการทำงานของพนักงาน*. (การศึกษาค้นคว้าอิสระ บข.ม.) กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- นิติญาภรณ์ ศรีจำปา. (2557). *ประสิทธิภาพในการทำงานของนักบัญชีในสถานประกอบการเขตอำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม*. (วิทยานิพนธ์ บข.ม.) มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). *การวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- ปริศนา พิมพ์พา. (2558). *ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม*. (วิทยานิพนธ์ บข. ม.) มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ประสงค์ ตระกูลแสงเงิน. (2550). *ประสิทธิภาพการทำงาน of นักบัญชีธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน (ฝ่ายกิจการส.9)*. (การศึกษาค้นคว้าอิสระ บข.ม.) มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วิรุไท สันติประภพ. (2560). *การปรับตัวเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงในยุค 4.0 ไม่ใช่ทางเลือก แต่เป็นทางที่เลี่ยงไม่ได้*. ค้นเมื่อ 2 มกราคม 2560. จาก <https://medium.com/@waruth/>.
- วิลาวรรณ รัชพิศาล. (2556). *การปฏิบัติงานที่ดี*. ค้นเมื่อ 16 ธันวาคม 2559. จาก : <https://bongkotsakorn.wordpress.com>.
- สมาน รังสีโยทฤฎ์. (2556). *แนวทางการปฏิบัติงาน*. ค้นเมื่อ 16 ธันวาคม 2559. จาก : <http://www.oae.go.th>.
- สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์. (2559). *ประวัติความเป็นมา*. ค้นเมื่อ 16 ธันวาคม 2559. จาก : <http://www.cad.go.th>.
- สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์จังหวัดกาฬสินธุ์. (2559). *ประวัติความเป็นมา*. ค้นเมื่อ 16 ธันวาคม 2559. จาก <http://kalasin.cad.go.th>.
- สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์จังหวัดขอนแก่น. (2559). *ประวัติความเป็นมา*. ค้นเมื่อ 16 ธันวาคม 2559. จาก <http://khonkaen.cad.go.th>.
- สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์จังหวัดมหาสารคาม. (2559). *ประวัติความเป็นมา*. ค้นเมื่อ 16 ธันวาคม 2559. จาก <http://mahasarakham.cad.go.th>.
- สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์จังหวัดร้อยเอ็ด. (2559). *ประวัติความเป็นมา*. ค้นเมื่อ 16 ธันวาคม 2559. จาก <http://roiect.cad.go.th>.
- อรสุดา ดุสิตรัตน์กุล. (2557). *ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์*. (วิทยานิพนธ์ บข.ม.) มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

แนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2

Teacher Development in English Learning Management for Roi-Et Pri- mary Educational Service Office Area 2

อัจฉราภรณ์ สิงห์สม¹, ธัชชัย จิตรนันท์²

Acharaporn Singsom¹, Thatchai Chittranun²

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 และศึกษาแนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 การวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้ ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ข้าราชการครู กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 234 คน ได้มาโดยใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน ระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วยแบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.83 แบบสัมภาษณ์และแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการปฏิบัติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยปรากฏดังนี้

1. สภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.71 และสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.29

2. แนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ผู้วิจัยสรุปแนวทางได้ดังนี้

2.1 ควรส่งเสริมให้ครูจัดทำฐานข้อมูลของนักเรียน เพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ โดยการศึกษาฝึกอบรมให้ความรู้แก่ครู

¹ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

¹ M.Ed. Candidate in Educational Administration and Development, Faculty of Education, Mahasarakham University

² Assistant Professor Faculty of Education, Mahasarakham University

2.2 ควรมีการฝึกอบรมให้ความรู้เรื่องหลักสูตรการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ โดยมีเทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย มีเทคนิคการถ่ายทอดความรู้เพื่อจูงใจผู้เรียน ในการเรียนภาษาอังกฤษด้วยกิจกรรมที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมลงมือปฏิบัติจริง

2.3 มีการจัดฝึกอบรมครูและนักเรียนต้นแบบด้านภาษาอังกฤษ เพื่อเป็นแกนนำในการให้ความรู้ด้านภาษาอังกฤษ

2.4 จัดฝึกอบรมเชิงปฏิบัติเกี่ยวกับการทำวิจัยแก้ปัญหาและพัฒนานักเรียนเป็นรายบุคคล

2.5 สถานศึกษาควรสร้างความรู้ ความเข้าใจในรูปแบบ เทคนิค วิธีการสอนที่เหมาะสม ด้วยวิธีการสาธิตการสอนการจัดประชุมปฏิบัติการ และใช้กระบวนการพี่เลี้ยง

2.6 ส่งเสริมให้ครูศึกษาดูงานเกี่ยวกับวิธีการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ทางภาษาอังกฤษจากครูต้นแบบสร้างครูแกนนำในการจัดทำเครื่องมือวัดและประเมินผลให้ตรงกับวัตถุประสงค์ของการวัดและประเมินผล โดยมีครูพี่เลี้ยงคอยแนะนำ

2.7 ให้ครูฝึกออกแบบการวัดและประเมินผลที่หลากหลายโดยได้รับการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญและควรนำไปทดลองใช้ ก่อนนำไปใช้จริง เพื่อจะได้เครื่องมือวัดและประเมินผลที่นำไปใช้ได้ในทุกสถานการณ์และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของเนื้อหา

คำสำคัญ : การพัฒนาครู, การจัดการเรียนรู้อังกฤษ

Abstract

This study was divided into two phases. The first phase was a study of current and desirable conditions in English Learning Management for schools under Roi-Et Primary Educational Service Office Area 2. The research sample in this phase consisted of 234 government teachers in the foreign language learning department of schools under Roi-Et Primary Educational Service Office Area 2 obtained by multi-step sampling. The Second phase was a study of teacher development guidelines in English learning management. The sample consisted of professional evaluators. The research instrument was a rating scale questionnaire with a reliability of 83. The statistics used for analyzing data were mean standard deviation, and content analysis. The results are as follows,

1. The current condition of English learning management in general is at a high level with a 3.71 average. The desirable conditions in English learning management are also at a high level with a 4.29 average.

2. Teacher development guidelines in English learning management for Roi-Et Primary Educational Service Office Area 2 can be summarized, as follows.

2.1 The student database process should encourage development of activities with a teacher training approach.

2.2 English curriculum training with various techniques in learning management should be emphasized, especially, knowledge transfer techniques to motivate learners in English practical activities.

2.3 Teacher and student master training should be provided for English learning leadership.

2.4 A research practical training center should be established to solve problems and develop individual learners.

2.5 An Institute of education should provide knowledge, understanding of forms, techniques, and appropriate teaching methods with teaching demonstration, practical training, and a mentoring process.

2.6 Activity promoting writing an English learning management plan from master teachers should be supported. Moreover, the leadership of teachers as evaluation tools should be considered.

2.7 Teacher training should create various evaluation tools that have been approved by experts. The tools should be pilot tested before application in the classroom to make certain they are appropriate for all situations, and objectives.

Keywords : Teacher Development, Learning Management in English

บทนำ

ภาษา คือ เครื่องมือสื่อสารของคนในสังคม เดียวกันหรือต่างสังคม และภาษาเป็นสื่อทำให้ โครงสร้างทางสังคมมีความประณีตและสมบูรณ์ ภาษาจึงเป็นหัวใจสำคัญของการสื่อสารโดยเฉพาะ ภาษาอังกฤษเป็นภาษากลางที่ใช้ติดต่อสื่อสาร ทั่วไปและขอบข่ายของการใช้ภาษาดังกล่าวก็ ครอบคลุมทั้งโลกเป็นภาษาแห่งโอกาสกล่าวคือ หนึ่งในคุณสมบัติของผู้ทำงานในแต่ละสาขาอาชีพ ในปัจจุบันล้วนกำหนดว่าจะต้องฟัง พูด อ่าน และ เขียนภาษาอังกฤษได้ดี ในบรรดา 4 ทักษะทักษะ การฟังเป็นทักษะแรกของการสื่อสารถ้าฟังไม่รู้เรื่อง ก็จะไม่สามารถพูดโต้ตอบได้ (ฐปทอง กว่างสวัสดิ์, 2549 : 39) ส่งผลให้ทักษะการพูดเป็นทักษะที่ สำคัญในการถ่ายทอดความคิด ความเข้าใจ และ ความรู้สึกที่ผู้ฟังได้รับรู้และเข้าใจจุดมุ่งหมายของผู้ พูด ฉะนั้นการพัฒนาทักษะการพูดจึงต้องใช้เวลา นานในการฝึก (กองวิจัยทางการศึกษา, 2542 : 18-20) ในการพูดผู้พูดต้องมีความสามารถทาง ภาษาทุกด้าน เพื่อให้ผู้ฟังเข้าใจต้องถ่ายทอด ความคิด ความรู้สึกของตนเองออกมาเป็นคำพูดให้

ผู้อื่นเข้าใจ ต้องแสดงสถานภาพผู้พูดแสดงออกให้ ถูกต้อง ภาษาอังกฤษเป็นภาษาทำงานที่ใช้ในการ ประชุมอาเซียนหรือติดต่อเป็นหลัก แม้ว่าจะไม่มี ประชาคมอาเซียน ภาษาอังกฤษก็เป็นภาษาที่ใช้ แพร่หลายในการติดต่อกับต่างประเทศทั่วโลกมา นานแล้ว จึงทำให้การเรียนรู้ภาษาอังกฤษจึงมีความ สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องก้าวให้ทันต่อการ เปลี่ยนแปลงครั้งนี้ ไม่ใช่เพียงการติดต่อสื่อสาร เท่านั้น ยังมีความสำคัญเกี่ยวกับการศึกษา การ แสวงหาความรู้ การประกอบอาชีพ การสร้างความ เข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมและวิถีทัศน์ของชุมชน โลก รวมทั้งเข้าถึงองค์ความรู้ต่างๆ ได้ง่ายและกว้าง ข้นและมีวิสัยทัศน์ในการดำเนินชีวิตตามตัวชี้วัด และสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาต่างประเทศหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้น พื้นฐาน (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2551 : 1) โดยมีครูเป็นผู้จัดกระบวนการเรียนรู้ให้ นักเรียนเกิดพฤติกรรมตามตัวชี้วัดที่หลักสูตร กำหนดไว้ การที่จะพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และสอดคล้องกับนโยบายการปฏิรูปการศึกษาของ กระทรวงศึกษาธิการ โดยมุ่งเน้นการพัฒนา

บุคลากรซึ่งเป็นมาตรการหนึ่งในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยเฉพาะการพัฒนาครูผู้สอนให้มีความเข้าใจตลอดจนมีทักษะในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพของนักเรียนอีกทอดหนึ่ง การจัดการศึกษามุ่งเน้นความสำคัญทั้งด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และความรับผิดชอบต่อสังคม เพื่อพัฒนาคนให้มีความสมดุล โดยยึดหลักผู้เรียนสำคัญที่สุด ทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็ม (ชาญชัย รัตนสุทธิ, 2552 : 21)

การเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับประถมศึกษาเป็นปัญหาหลายประการที่พอจะจำแนกสาเหตุออกมาจากตัวผู้เรียนเอง คือ ผู้เรียนอ่านคำศัพท์ที่ไม่ออก หรือไม่รู้ความหมายของคำศัพท์ จึงทำให้อ่านไม่ออกและขาดการคิดวิเคราะห์คำถาม ขาดการคิดอย่างมีเหตุผลและการคิดอย่างมีระบบ จากสถานการณ์ที่เขากำหนดให้หรือสภาพปัญหาด้านคุณภาพการสอนของครูคือครูผู้สอนขาดเทคนิคการสอน เทคนิคที่ใช้สอนไม่เอื้อให้ผู้เรียนเกิดความคิดอย่างมีเหตุผลและมีระบบตามกระบวนการทางด้านภาษา ในกระบวนการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ความรู้ และทักษะที่จำเป็นได้แก่ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ครูไม่เข้าใจในกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่ต้องมีการวิเคราะห์ผู้เรียน การออกแบบการจัดการเรียนรู้ การเตรียมการสอน และการประเมินผล ซึ่งกระบวนการเหล่านี้จะทำให้ครูสามารถจัดการเรียนรู้ได้เกิดประสิทธิผล (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2556 : 8)

การพัฒนาคุณภาพครูยุคใหม่เป็นส่วนหนึ่งในกรอบแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561) ดังนั้นจึงควรดำเนินการพัฒนาครูอย่างเป็นระบบ ต่อเนื่อง ทัวถึงและมีประสิทธิภาพ ที่ผ่านมาครูได้รับการพัฒนาไม่ตรง

กับความต้องการและไม่สามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติงานได้จริง ดังนั้นจึงควรกำหนดแผนในการพัฒนาครูโดยการสำรวจความต้องการในการพัฒนาตนเองของครู เพื่อให้เนื้อหาและวิธีการพัฒนาครูมีความสอดคล้องกับความต้องการและความถนัดของครูอย่างแท้จริง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2556 : 56) ประกอบการบริหารการศึกษาแนวใหม่ที่ยึดโรงเรียนเป็นฐาน และวิธีการพัฒนาที่เหมาะสมก็คือ การใช้หลักการประเมินครบวงจรหรือวงจรพัฒนางาน (PDCA) เพราะเป็นรูปแบบที่สะท้อนการปฏิบัติงานหรือตรวจสอบการปฏิบัติงานของคน ทำให้เข้าใจสภาพ การปฏิบัติงานของตนเอง เพื่อนร่วมงานและองค์กร สามารถตัดสินใจเลือกสภาพที่เหมาะสมกับ การดำเนินงานให้เกิดประสิทธิภาพ รวมทั้งมีจุดมุ่งหมายเพื่อปรับปรุงผลการปฏิบัติงานหรือแก้ไขปัญหาเฉพาะจุด (สันต์ ศูนย์กลาง, 2551 : 56)

จากสภาพปัญหาที่พบว่า ครูไม่เข้าใจในกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่ต้องมีการวิเคราะห์ผู้เรียน การออกแบบการจัดการเรียนรู้ การเตรียมการสอน และการประเมินผล จึงเป็นเหตุผล ให้ผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาแนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้อังกฤษสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 เพราะการพัฒนาครูภาษาอังกฤษให้มีความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้อังกฤษของนักเรียนนั้น โดยเริ่มจากการพัฒนาตัวครูให้มีความรู้ มีทักษะและมีคุณลักษณะส่วนบุคคลที่เหมาะสมสำหรับการจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียน ส่งผลให้ครูสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ดี มีความรู้ความสามารถ มีทักษะและเทคนิควิธีการจัดกิจกรรมการสอนในวิชาภาษาอังกฤษ ครูมีความเชี่ยวชาญในการจัดการเรียนรู้อังกฤษของนักเรียน ส่งผลให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสำหรับนักเรียน

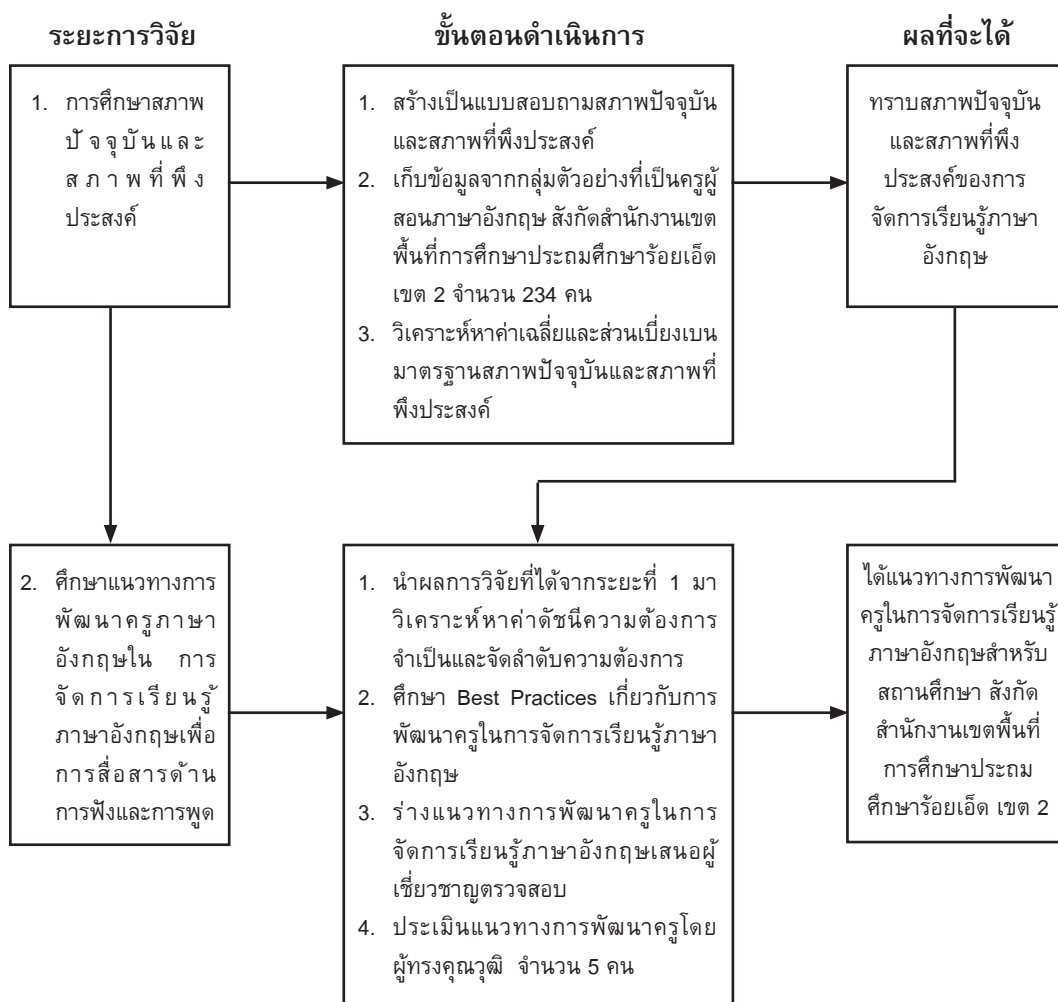
วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 2

2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 2

วิธีการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยเป็น 2 ระยะ คือ

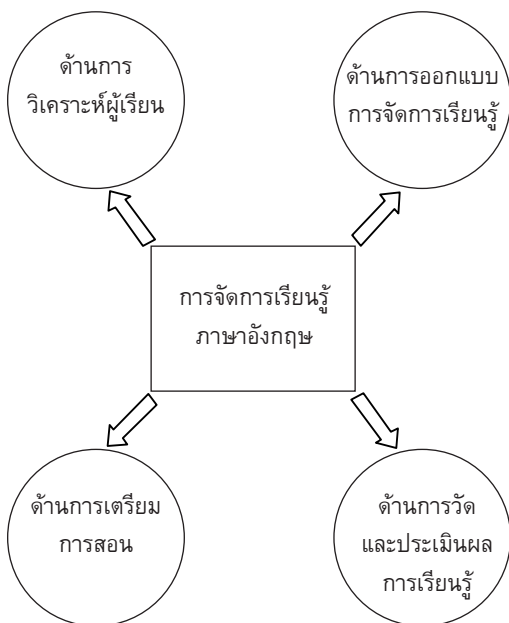

ภาพประกอบ 1 แสดงระยะการวิจัย ขั้นตอนดำเนินการ และผลที่ได้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ เพื่อการสื่อสารของนักเรียน

1. ขั้นตอนการ

1.1 ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ แนวคิดและทฤษฎีของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2542) ; อัญชลี สารรัตน์ (2542) ; สำลี รักสุทธี และคณะ (2544) ; ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2548) ; ประไพ ฉลาดคิด (2548) ; ธิดา โมสิกรัตน์ (2550) และสุภัทรา อักษรานุเคราะห์ (2532) ผู้วิจัยได้นำมาสังเคราะห์เพื่อใช้เป็นองค์ประกอบการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ประกอบด้วย 4 ด้าน

ภาพประกอบ 2 การจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ

1.2 วิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้ ภาษาอังกฤษที่สอดคล้องกับนิยามศัพท์

1.3 สร้างแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน

และสภาพที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้ ภาษาอังกฤษ

1.4 เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ

ข้าราชการครูที่ทำการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 526 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

คือ ข้าราชการครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 234 คน ซึ่งกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยเทียบประชากรกับตารางเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างได้มาโดยใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Sampling)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามสภาพการดำเนินการและสภาพที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ส่งแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยจัดส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ ตามจำนวนกลุ่มตัวอย่าง 234 ฉบับ และนัดหมายเพื่อขอรับคืนภายใน 20 วัน (นับจากวันที่ส่งเอกสาร) ที่ฝ่ายงานสารบรรณของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาการศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2

5. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 ตรวจสอบจำนวนและความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาแต่ละฉบับ ใช้วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

5.2 นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์ทั้งหมดมาให้คะแนนตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) วิเคราะห์โดยหาความถี่ และค่าร้อยละของลิเคิร์ต (Likerts Scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ

5.3 การแปลความหมายของคะแนน ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ ความหมายค่าเฉลี่ยของ คะแนนเป็นตัวบ่งชี้โดยอาศัยแนวคิดของ บุญชม ศรีสะอาด (2553 : 99-100) แล้วแปลความหมาย ตามเกณฑ์ที่กำหนด ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.51–5.00 หมายถึง สภาพ ปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.51–4.50 หมายถึง สภาพ ปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.51–3.50 หมายถึง สภาพ ปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.51–2.50 หมายถึง สภาพ ปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.01–1.50 หมายถึง สภาพ ปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับน้อยที่สุด

6. สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ระยะที่ 2 เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาครู ในการจัดการเรียนรู้อังกฤษสำหรับสถาน ศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 2

1. ขั้นตอนในการ

1.1 นำผลการวิจัยที่ได้ระยะที่ 1 มา วิเคราะห์ดัชนีความต้องการจำเป็น (Priority Needs Index) เพื่อจัดลำดับความสำคัญของความต้องการ จำเป็นในการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้อังกฤษ

1.2 ศึกษาดูงานจากโรงเรียนที่มีวิธี ปฏิบัติที่ดีเยี่ยม (Best Practices) จำนวน 1 โรงเรียน ที่เป็นโรงเรียนต้นแบบในการจัดการเรียน รู้อังกฤษ คือ โรงเรียนเมืองสุวรรณภูมิ อำเภอ สุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งเป็นโรงเรียนที่มีผล การประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกรอบสาม ด้านมาตรฐานด้านผู้เรียน อยู่ในระดับดีมาก

1.3 ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากการสังเคราะห์ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องผลการศึกษาสภาพ สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์การจัดการเรียน

รู้อังกฤษ การประเมินความต้องการจำเป็น ในการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้อังกฤษ และการศึกษาดูงานหน่วยงานที่มี การปฏิบัติดีเยี่ยม มาสังเคราะห์เพื่อนำไปสู่การนำเสนอ แนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้อังกฤษ สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2

1.4 ยกวางแผนทางการพัฒนาครูในการ จัดการเรียนรู้อังกฤษ จากด้านที่มีความ ต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูในการจัดการเรียน รู้อังกฤษ โดยมีคณะกรรมการควบคุม วิทยานิพนธ์ให้คำแนะนำในการยกวางแผนทางการ พัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้อังกฤษ

1.5 ประเมินความเหมาะสมของ แนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้อังกฤษ

2. กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ ได้แก่ ผู้บริหารและรอง ผู้บริหารฝ่ายวิชาการ ได้มาโดยคัดเลือกแบบ เจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 5 คน ที่มี คุณสมบัติครบตามเกณฑ์ของผู้ทรงคุณวุฒิ

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง ผู้ วิจัยสร้างขึ้นโดยใช้ข้อมูลจากการศึกษา สภาพ ปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การจัดการเรียนรู้อ อังกฤษ สำหรับสถานศึกษาสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 แล้ว มาเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (ดัชนี PNI) และนำประเด็นที่มีความต้องการมากที่สุด ไปสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับแนวทาง การพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้อังกฤษ สำหรับสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2

3.2 แบบประเมินความเหมาะสมและ ความเป็นไปได้

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 การสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย ผู้วิจัย ได้จัดเตรียมเครื่องมือที่ใช้ในการสัมภาษณ์ และ

ลงพื้นที่สัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายตามวันเวลาที่ได้นัดหมายไว้ทั้งในเวลาราชการและนอกเวลาราชการด้วยตนเองเพื่อให้ข้อมูลเชิงลึก

4.2 ผู้วิจัยเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ด้วยตนเอง

5. การจัดการกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ นำมาวิเคราะห์หาความถี่

5.2 การพัฒนาแนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้อังกฤษ สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 2 โดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการศึกษา

จากการศึกษาแนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้อังกฤษสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 2 ผู้วิจัยสรุปได้ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนรู้อังกฤษ โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก 3.71 และสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้อังกฤษ โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.29

2. แนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้อังกฤษสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ผู้วิจัยสรุปแนวทางได้ดังนี้ ควรส่งเสริมให้ครูจัดทำฐานข้อมูลของนักเรียน เพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้อังกฤษ โดยการศึกษาฝึกอบรมให้ความรู้แก่ครู การฝึกอบรมให้ความรู้เรื่องหลักสูตรการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ เทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้อังกฤษที่หลากหลาย มีเทคนิคการถ่ายทอดความรู้เพื่อจูงใจผู้เรียน ในการเรียนภาษาอังกฤษด้วยกิจกรรมที่ผู้เรียนมีส่วนร่วม

ร่วมลงมือปฏิบัติจริง การจัดฝึกอบรมครูและนักเรียนต้นแบบด้านภาษาอังกฤษ เพื่อเป็นแกนนำในการให้ความรู้ด้านภาษาอังกฤษ จัดฝึกอบรมเชิงปฏิบัติเกี่ยวกับการทำวิจัยแก้ปัญหาและพัฒนา นักเรียนเป็นรายบุคคล สถานศึกษาสร้างความรู้ความเข้าใจในรูปแบบ เทคนิค วิธีการสอนที่เหมาะสม ด้วยวิธีการสาธิตการสอนการจัดประชุมปฏิบัติการ และใช้กระบวนการพี่เลี้ยง ส่งเสริมให้ครูศึกษาดูงานเกี่ยวกับวิธีการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้อังกฤษจากครูต้นแบบสร้างครูแกนนำในการจัดทำเครื่องมือวัดและประเมินผลให้ตรงกับวัตถุประสงค์ของการวัดและประเมินผล โดยมีครูพี่เลี้ยงคอยแนะนำ และให้ครูฝึกออกแบบการวัดและประเมินผลที่หลากหลาย โดยได้รับการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญและควรนำไปทดลองใช้ก่อนนำไปใช้จริง เพื่อจะได้เครื่องมือวัดและประเมินผลที่น่าไปใช้ได้ในทุกสถานการณ์ และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของเนื้อหา

อภิปรายผล

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนรู้อังกฤษ โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้อังกฤษ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า 1) ด้านการวิเคราะห์ผู้เรียน สภาพปัจจุบันพบว่า ครูใช้วิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อังกฤษเพื่อพัฒนาทักษะการฟังและการพูด มีการปฏิบัติที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด และสภาพที่พึงประสงค์ที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากอันแรกคือ ครูมีการทบทวนบทเรียนทุกครั้งเพื่อให้นักเรียนเกิดความกระตือรือร้นในการเรียน และครูสามารถจัดทำรายงานผลการเรียนรู้อังกฤษของนักเรียนได้ ดังนั้นสถานศึกษาควรส่งเสริมสนับสนุนให้ครูมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อังกฤษแบบมีส่วนร่วม มีการทบทวนบทเรียนเพื่อให้นักเรียนเกิดความกระตือรือร้นในการเรียน สอดคล้องกับกับแนวคิดของอัญชลี สา

รตินะ .2542) ที่ได้อธิบายการออกแบบกิจกรรม การเรียนรู้เป็นการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียน ซึ่งเป็นสำคัญซึ่งประกอบด้วย การเอาใจใส่ให้นักเรียน การปรับวิธีการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียนได้ แสดงออกตลอดจนการแสวงหาวิธีการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับความสามารถของตนเอง 3) การเตรียมการสอน สภาพปัจจุบันพบว่า ครูยกตัวอย่าง หรือสาธิตกิจกรรมก่อนเพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจก่อนจึง ให้ปฏิบัติกิจกรรม มีการปฏิบัติที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด และสภาพที่พึงประสงค์ที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก อันแรกคือ ครูสามารถวิเคราะห์เนื้อหาที่สอดคล้องกับการพัฒนาทักษะการฟังและการพูด ดังนั้น จะเห็นได้ว่าการเตรียมการสอนเป็นสิ่งสำคัญที่ครูควรมี การวิเคราะห์เนื้อหา จุดประสงค์การเรียนรู้เพื่อ ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้วิธีการและ กระบวนการต่างๆ ที่ครูผู้สอนใช้ในการถ่ายทอด ความรู้ให้แก่ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในหลักการ ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร สอดคล้องกับสำลี รัก สุกุณี (2544 : 42) กล่าวว่า การเตรียมการสอนหรือ การเตรียมแผนการสอนเป็นการวางแผนการเตรียม การที่ได้รับการจัดทำอย่างเป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อใช้ในการปฏิบัติการสอนในรายวิชาใดรายวิชา หนึ่งที่เน้นให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติมากที่สุด รวมทั้ง สามารถเลือกกิจกรรมปฏิบัติตามความสนใจความ ถนัดและพัฒนาการของผู้เรียนด้วยเป็นการเตรียม การสอนอย่างมีระบบและเป็นเครื่องมือที่จะช่วยให้ ครูพัฒนาการของผู้เรียนด้วยเป็น การเตรียมการ สอนอย่างมีระบบและเป็นเครื่องมือที่จะช่วยให้ครู พัฒนาการจัดการเรียนการสอนไปสู่จุดประสงค์การ เรียนรู้และพัฒนาผู้เรียนตามอัตภาพของแต่ละ บุคคล 4) การวัดและการประเมินผล การเรียนรู้ สภาพปัจจุบันพบว่า ครูมีรูปแบบการวัดผลประเมิน ผลที่หลากหลาย และมีการยึดหยุ่นของกระบวนการ วัดผลประเมินผล มีการปฏิบัติที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด และสภาพที่พึงประสงค์ที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก อันแรกคือ ครูวัดพฤติกรรมการฟังและการพูดของ นักเรียนโดยการให้คะแนนชิ้นงานตามเกณฑ์ที่

กำหนด ดังนั้น การวัดและประเมินผลผู้เรียน สถาน ศึกษาคควรส่งเสริมให้ครูมีความรู้เรื่องเครื่องมือและ รูปแบบการวัดผลที่หลากหลาย ควรมีประเมินผล จากสภาพที่แท้จริงของผู้เรียนที่อยู่บนพื้นฐานของ เหตุการณ์จริงในชีวิตจริง โดยยึดการปฏิบัติเป็น สำคัญมีความสัมพันธ์กับการเรียนการสอนเน้น พัฒนาการที่ปรากฏให้เห็นทั้งในและนอกห้องเรียน สอดคล้องกับแนวคิดของสมนึก นนธิจันทร์ (2548 : 70) ที่ได้สรุปว่าการวัดและประเมินผลผู้เรียนตาม สภาพจริงว่าเป็นการประเมินผลที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียน เป็นผู้กระทำกิจกรรมต่างๆ ด้วยการแสดงออก หลายๆ ด้าน เพื่อนำไปแก้ปัญหาโดยใช้ทักษะ กระบวนการคิดที่สลับซับซ้อนที่อยู่บนพื้นฐานของ เหตุการณ์ที่เป็นจริงในทุกบริบทเท่าที่จะเป็นไปได้

2. แนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียน ภาษาอังกฤษสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีของสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2542) ; อัญชลี สารรตินะ (2542) ; สำลี รักสุกุล และคณะ (2544); ปรียาพร วงศ์อนันตรโรจน์ (2548) ; ประไพ ฉลาดคิด (2548) ; ธิดา โมสิกรัตน์ (2550) และสุภัทรา อักษร นานุเคราะห์ (2532) เพื่อนำมาสังเคราะห์เพื่อใช้ เป็น องค์ประกอบการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ ภาษาอังกฤษ สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 และนำไปสู่การสร้างแบบสอบถามถึงสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้ภาษา อังกฤษ นำข้อมูลที่ได้มาสรุปถึงความต้องการ จำเป็นในการพัฒนา ตลอดจนการศึกษาตุงานจาก โรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดีเยี่ยม (Best Practices) จำนวน 1 โรงเรียน ที่เป็นโรงเรียนต้นแบบในการ จัดการเรียนรู้อังกฤษ คือ โรงเรียนเมื่อง สุวรรณภูมิ อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งเป็นโรงเรียนที่มีผลการประเมินคุณภาพการศึกษา ภายนอกครอบคลุม ด้านมาตรฐานด้านผู้เรียน อยู่ใน ระดับดีมาก ซึ่งแนวทางในการพัฒนาครูในการ

จัดการเรียนรู้วิธีการสำคัญที่นำมาใช้ในการพัฒนาครูคือ 1) การฝึกอบรม ควรส่งเสริมให้ครูจัดทำฐานข้อมูลของนักเรียน เพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการพัฒนา กิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ โดยการศึกษาฝึกอบรมให้ความรู้แก่ครู การฝึกอบรมให้ความรู้เรื่องหลักสูตรการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ เทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย มีเทคนิคการถ่ายทอดความรู้เพื่อจูงใจผู้เรียนในการเรียนภาษาอังกฤษด้วยกิจกรรมที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมลงมือปฏิบัติจริง การจัดฝึกอบรมครูและนักเรียนต้นแบบด้านภาษาอังกฤษ เพื่อเป็นแกนนำในการให้ความรู้ด้านภาษาอังกฤษ จัดฝึกอบรมเชิงปฏิบัติเกี่ยวกับการทำวิจัยแก้ปัญหาและพัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคล สถานศึกษาสร้างความรู้ความเข้าใจในรูปแบบ เทคนิค วิธีการสอนที่เหมาะสม ด้วยวิธีการสาธิตการสอนการจัดประชุมปฏิบัติการ และใช้กระบวนการพี่เลี้ยง 2) การศึกษาดูงาน ส่งเสริมให้ครูศึกษาดูงานเกี่ยวกับวิธีการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ทางภาษาอังกฤษจากครูต้นแบบสร้างครูแกนนำในการจัดทำเครื่องมือวัดและประเมินผลให้ตรงกับวัตถุประสงค์ของการวัดและประเมินผลสอดคล้องกับแนวคิดของบุญมี ก่อบุญ (2553 : 38) ที่สรุปว่าการศึกษาดูงานคือการไปศึกษาเรื่องที่ต้องการศึกษาจากหน่วยงานหรือสถานที่อื่นที่ตรงกับประเด็นที่ต้องการโดยสามารถพบเห็นสภาพจริง มีโอกาสได้สัมผัสด้วยประสาทสัมผัสต่างๆ เช่น การดู การฟัง การสัมภาษณ์ การสอบถาม การสนทนา การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และการมีส่วนร่วมในกิจกรรม 3) การใช้ระบบพี่เลี้ยง ควรให้ครูฝึกออกแบบการวัดและประเมินผลที่หลากหลายโดยได้รับการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญและควรนำไปทดลองใช้ก่อนนำไปใช้จริง เพื่อจะได้เครื่องมือวัดและประเมินผลที่นำไปใช้ได้ในทุกสถานการณ์และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของเนื้อหา โดยใช้ระบบพี่เลี้ยงคอยแนะนำเสนอแนะ และงานการวิจัยยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ขนิษฐา อิ่มสำอาง (2556 : 78) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาครูด้านการจัด

กิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการฟังและการพูดภาษาอังกฤษ โรงเรียนวาปีปทุม อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม และพบว่า การฝึกอบรม การศึกษาดูงานและการใช้ระบบพี่เลี้ยงทำให้ครูมีความรู้ความเข้าใจเพิ่มมากขึ้นกว่าเดิม สามารถนำความรู้นั้นไปจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ได้ มีความมั่นใจในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้และนำไปใช้สอนได้จริง และสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการฟังและการพูดภาษาอังกฤษได้บรรลุตามความมุ่งหมายของการพัฒนา

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 จากข้อค้นพบของการวิจัยที่พบว่า ควรส่งเสริมให้ครูจัดทำฐานข้อมูลของนักเรียน เพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการพัฒนา กิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ดังนั้นสถานศึกษาควรจัดฝึกอบรมให้ความรู้แก่ครูเกี่ยวกับการจัดทำฐานข้อมูลของนักเรียน การฝึกอบรมให้ความรู้เรื่องหลักสูตรการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ และเทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย

1.2 จากข้อค้นพบของการวิจัยที่พบว่า ควรส่งเสริมให้ครูศึกษาดูงานเกี่ยวกับวิธีการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ทางภาษาอังกฤษจากครูต้นแบบ สร้างครูแกนนำในการจัดทำเครื่องมือวัดและประเมินผลให้ตรงกับวัตถุประสงค์ของการวัดและประเมินผล ดังนั้นสถานศึกษาควรมีการจัดฝึกอบรมครูและนักเรียนต้นแบบด้านภาษาอังกฤษ เพื่อเป็นแกนนำในการให้ความรู้ด้านภาษาอังกฤษ และมีครูพี่เลี้ยงคอยแนะนำ

1.3 จากข้อค้นพบของการวิจัยที่พบว่า ควรสร้างความรู้ความเข้าใจในรูปแบบ เทคนิค วิธีการสอนที่เหมาะสม การออกแบบการวัดและประเมินผลที่หลากหลาย ดังนั้นสถานศึกษาควรจัดให้มีการประชุมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับรูปแบบ

เทคนิคและวิธีการวัดผลประเมินผลที่เหมาะสม

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับโปรแกรมการพัฒนาครูในด้านการจัดเรียนรู้ที่เน้นทักษะเฉพาะด้าน ที่พัฒนาขึ้นในสถานศึกษาอื่นและสถานศึกษาระดับอื่นๆ เพื่อการปรับปรุงระบบดังกล่าวให้เหมาะสมกับสถานศึกษาระดับนั้นๆ

2.2 ควรมีการวิจัยเพื่อติดตามผลหรือการศึกษาเพิ่มเติมในด้านการนำโปรแกรมไปใช้เพื่อได้ข้อสังเกตที่แตกต่างนำมาปรับปรุงและพัฒนาในกระบวนการและเนื้อหาเพิ่มเติมของโปรแกรมต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วย ความกรุณาและความช่วยเหลือจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัชชัย จิตรพันธ์ ประธานควบคุมวิทยานิพนธ์ ที่ได้ให้คำปรึกษา คำแนะนำ ข้อคิด และข้อเสนอแนะ ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ในการศึกษาค้นคว้า

เอกสารอ้างอิง

- กรมอาเซียน กระทรวงการต่างประเทศ. (2556). *แผนงานการจัดตั้งประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (พ.ศ.2552-2558)*. กรุงเทพฯ : เพจเมคเกอร์.
- กองวิจัยทางการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). *คู่มือครูแนวการจัดทำแผนการสอนพัฒนาศักยภาพโครงการทดลองพัฒนาศักยภาพของเด็กไทย*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ขงพิมพ์.
- ชนิษฐา อิ่มสำอาง. (2556) *การพัฒนาครูด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการฟังและการพูดภาษาอังกฤษ โรงเรียนวาปีปทุม อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม,
- ชาญชัย รัตนสุทธิ. (2552) *การพัฒนาความเป็นมืออาชีพของครูด้วยกระบวนการเสริมสร้างพลังอำนาจในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานีเขต 4*. วิทยานิพนธ์ กศ.ด. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม,
- รูปทอง กว่างสาสดี (2549) *การสอนภาษาอังกฤษ*. มหาสารคาม : ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- ธิดา โมสิกรัตน์ และคณะ (2550). *การพัฒนาวิธีการเรียนรู้ร่วมกันโดยการเรียนแบบเพื่อนช่วยเพื่อน สำหรับนักศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช : กรณีศึกษาชุดวิชาไทยศึกษา จังหวัดสมุทรสาคร*
- บุญชม ศรีสะอาด (2553) *การวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 5 กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์สุวีริยาสาส์น
- บุญมี ก่อบุญ. (2553) *รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทีมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*. วิทยานิพนธ์ ปด.ช.สกลนคร : มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร,
- ประไพ ฉลาดคิด. (2548) *หลักการสอน*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา,
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2548). *จิตวิทยาอุตสาหกรรม*. กรุงเทพฯ : ศูนย์สื่อเสริม กรุงเทพฯ.
- สมนึก นนธิจันทร์. (2548). *การบริหารการศึกษา*. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2549) *ยุทธศาสตร์การพัฒนาคู ณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2549-2553*. 2549. <www.obec.go.th>
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2551) *กรอบทิศทางการพัฒนาการศึกษาในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 พ.ศ.2550-2554 ที่สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2545-2559*,
- สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (2551) . *ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด,
- ลำลี รักสุทธิและคณะ. (2544). *เทคนิควิธีการพัฒนาหลักสูตรแบบบูรณาการ*. กรุงเทพฯ : พัฒนาศึกษา.
- สุภัทรา อักษรานุเคราะห์. (2532). *การสอนทักษะทางภาษาและวัฒนธรรม*. พิมพ์ครั้งที่ 1 กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อัญชลี สารัตนะ (2542) "การศึกษาแบบบูรณาการ", *วิชาการ*. 12 (ธันวาคม 2542), 27-31

การพัฒนาการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยการใช้เกมตามทฤษฎีพหุปัญญา

Developing Multiple Intelligence Theory-Based Games to Enhance Grade 4 Students' Vocabulary Learning

อิศรีย์ มณีวิโรจน์¹, อินธิสาร ไชยสุข²

Isaree Maneewirrod¹, Intisarn Chaiyasuk²

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาเกมการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ตามแนวทฤษฎีพหุปัญญา 2) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีการใช้เกมตามแนวทฤษฎีพหุปัญญา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ นักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนชุมชนบ้านประตูชัย อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 25 คน ซึ่งเลือกมาแบบเจาะจง การดำเนินการทดลอง 3 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 4 คาบ รวม 12 คาบ ๆ ละ 60 นาที และมีการทดสอบวัดผลการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบทดสอบพหุปัญญา เกมการจัดการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษตามแนวทฤษฎีพหุปัญญา จำนวน 3 เกม แบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที

ผลการวิจัยพบว่า 1) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้เกมตามแนวทฤษฎีพหุปัญญาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีผลการทดสอบคำศัพท์ภาษาอังกฤษก่อนเล่นเกม ร้อยละ 45 และทดสอบหลังเล่นเกม มีผลคะแนนเพิ่มขึ้นร้อยละ 84.20 การเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียนจากการทำแบบทดสอบหลังการจัดกิจกรรมเกมการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีพหุปัญญา สูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมเกมการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีร้อยละความก้าวหน้าเท่ากับ 25.84 และ 2) ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้กิจกรรมเกมการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายเกมพบว่าเกมที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ เกมสัสดิว นักเรียนมีความชื่นชอบ และสนุกสนานในการเล่นเกมที่ให้ความร่วมมือกับครูในการทำกิจกรรมการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษตามแนวทฤษฎีพหุปัญญาเป็นอย่างดี

คำสำคัญ : การพัฒนา, คำศัพท์ภาษาอังกฤษ, ทฤษฎีพหุปัญญา

¹ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

² อาจารย์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

¹ M.Ed. Candidate in English Language Teaching, Faculty of Humanities and Social Sciences, Mahasarakham University

² Lecturer Faculty of Humanities and Social Sciences, Mahasarakham University

Abstract

Teaching vocabulary to young learners can be a tedious exercise for both teachers and students. Steps were taken in this research to (1) develop English vocabulary learning with games based on the multiple intelligence theory for Prathomsuksa 4 Students , and 2) evaluate students' reaction toward learning vocabulary with games based on the multiple intelligence theory. The research sample consisted of twenty-five Prathomsuksa 4 students in the first semester of the 2017 academic year at Chumchonbanpratuchai School obtained by purposive sampling. The study was carried out for three weeks in two hour periods. The instruments in this study were three games, an achievement test, an interview form and a questionnaire about the students' opinions of learning vocabulary games. The data were statistically analyzed by percentage, mean, standard deviation, t-test and content analysis

The results of this study showed that: 1) before using games, the students' score on an English vocabulary test was at 45 percent; it increased to 84.20 percent after using the games. The students' English learning achievement increased at the 0.05 statistically significant level and progressed at 25.84 percent; 2) the students were satisfied with learning English vocabulary by using games at a high level. The highest percentage was the animal game. The students understood and enjoyed learning English vocabulary.

Keywords : Developing, Vocabulary, Multiple Intelligence Theory

บทนำ

กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 ได้กำหนดวิชาภาษาอังกฤษเป็นวิชาหนึ่งในหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ โดยเรียนในทุกช่วงชั้น เริ่มตั้งแต่ประถมศึกษา เพื่อเป็นการสร้างพื้นฐานที่ดีในการใช้ภาษาอังกฤษ และมุ่งเน้นให้นักเรียนมีความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารแสวงหาความรู้ด้านต่างๆ ตลอดจนเป็นแนวทางในการศึกษาต่อในระดับสูงขึ้นไป (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2560 : 2) การเรียนการสอนภาษาต่างประเทศปัจจุบันเป็นแนวการสอนเพื่อการสื่อสาร ซึ่งมุ่งเน้นการสร้างและพัฒนาทักษะทั้ง 4 ด้านในตัวผู้เรียน ได้แก่ ทักษะการฟัง พูด อ่าน เขียน ความรู้เรื่องคำศัพท์ มีความสัมพันธ์กับทักษะทั้ง 4 ด้าน และการ

ที่จะเรียนรู้ภาษาอังกฤษให้ได้ดีนั้น นักเรียนที่รู้คำศัพท์มาก จำได้แม่นยำ สามารถนำไปใช้ได้ถูกต้อง ย่อมเรียนได้ผลดียิ่งขึ้น (พิสมัย รุ่งโรจน์นิมิตชัย 2548 : บทนำ) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยที่เกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์และความคงทนในการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ (กนิษฐา ระเวช, 2543 : 87) พบว่าการสอนคำศัพท์ มีความจำเป็นอย่างมากในการเรียนรู้ภาษา เพราะคำศัพท์เป็นจุดเริ่มต้นในการพัฒนาทักษะการฟัง พูด อ่าน เขียน ทั้งนี้เป็นเพราะคำศัพท์เป็นหน่วยหนึ่งในโครงสร้างของภาษาที่เป็นพื้นฐานของการเรียนภาษา ที่ผู้เรียนจะนำมาสร้างเป็นวลี หรือประโยคในการพูดหรือเขียน และการฟังหรืออ่านนั้น คำศัพท์จะเป็นส่วนประกอบของข้อความที่สื่อสาร

ในปัจจุบันพบว่าปัญหาพื้นฐานของการเรียนทักษะทั้งสี่ คือ ปัญหาคำศัพท์ เนื่องจากความรู้ด้าน

คำศัพท์ไม่เพียงพอ เป็นสาเหตุสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้นักเรียนไม่ประสบความสำเร็จในการเรียนภาษาอังกฤษในโรงเรียน ไม่ว่าจะป็นทักษะ การฟัง พูด อ่าน และเขียน ซึ่งเป็นทักษะที่สำคัญและจำเป็นที่นักเรียนจะต้องมีพื้นฐานเกี่ยวกับคำศัพท์ จึงจะสามารถเรียนภาษาได้ดี จึงเป็นที่ยอมรับว่า “คำศัพท์” เป็นหัวใจสำคัญในการศึกษาภาษาอย่างหนึ่ง (มานพ ประธรรมสาร, 2538 : 5) และสมใจ หอมสุวรรณ (2544 : 38) ได้กล่าวว่า ในการเรียนภาษา ความรู้เรื่องคำศัพท์มีความสัมพันธ์ และเป็นพื้นฐานของทักษะ การฟัง พูด อ่าน และเขียน

ความสำคัญและปัญหาของคำศัพท์ ดังที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้มีผู้ศึกษาปัญหาต่าง ๆ เพื่อนำมาปรับปรุงในการสอนคำศัพท์ไว้ เช่น ประนอม สุรัสวดี (2539 : 32) ได้ให้ความคิดเห็นว่าการเรียนการสอนภาษาอังกฤษนั้น ครูผู้สอนน่าจะทำให้การเรียนการสอนสนุกสนาน เพราะภาษาเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับชีวิตจริง กิจกรรมทางภาษาจึงควรเป็นกิจกรรมที่เคลื่อนไหวเป็นเรื่องราวของการมีส่วนร่วมและสมมุติสถานการณ์ ครูจึงควรใช้กิจกรรมเพื่อชักจูงให้เด็กนักเรียนอย่างสนุกสนานไปพร้อม ๆ กับการเรียนรู้ ซึ่งนำไปสู่การนำภาษาไปใช้อย่างได้ผล นั่นคือ การใช้กิจกรรมเกม เพราะเกมทำให้นักเรียน เรียนอย่างสนุกสนาน นักเรียนทุกคนที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ครูจัดขึ้น เป็นการช่วยเสริมการเรียนรู้ในเรื่องของคำศัพท์ได้เป็นอย่างดี

จากการที่ผู้วิจัย ได้พบสภาพปัญหาในการจัดการเรียนการสอน นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 คือ นักเรียนในชั้นเรียนมีทั้งหมด 25 คน ซึ่งในจำนวนนักเรียนทั้งหมดนี้ มีนักเรียนกลุ่มเรียนเก่ง ปานกลาง และอ่อน เรียนด้วยกัน ทำให้มีปัญหาในการจัดการเรียนการสอน เนื่องจากนักเรียนกลุ่มเรียนอ่อน เรียนได้ช้ากว่าเพื่อนในชั้นเรียน แต่อย่างไรก็ตามนักเรียนกลุ่มเรียนอ่อนเหล่านั้นยังมีความสามารถในการเรียนรู้ด้านอื่นๆ เช่น ด้านศิลปะ ด้านดนตรี ด้านกีฬา เป็นต้น ซึ่งโดยธรรมชาติของการเรียนรู้ของนักเรียนในแต่ละคน

ย่อมมีความสามารถในด้านต่างๆ แตกต่างกันไป ผู้วิจัยจึงได้นำแนวคิดทฤษฎีพหุปัญญา ของ โฮเวิร์ด การ์ดเนอร์ (Howard Gardner, 1993) มาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งพหุปัญญา หมายถึง สติปัญญาความสามารถที่หลากหลายของบุคคลที่มาจากการถูกควบคุมโดยสมองแต่ละส่วน เพื่อพัฒนาความสามารถทางสติปัญญาของบุคคลในการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมและสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ และผู้วิจัยได้สั่งเกิดผู้เรียนในชั้นเรียนวิชาภาษาอังกฤษ เมื่อครูจัดกิจกรรมทางด้านต่างๆ เช่น ทักษะการฟัง พูด อ่าน เขียน นักเรียนมีความสามารถทำงานหรือทำกิจกรรมทางภาษาได้น้อย และเมื่อทำการวัดผลทดสอบทั้ง 4 ทักษะพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษอยู่ในเกณฑ์ต่ำ แต่เมื่อผู้วิจัยใช้เกมภาษาเข้ามาแทรกบทเรียนในคาบใด พบว่านักเรียนจะกระตือรือร้นให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมและเรียนด้วยความสนุกสนานมากขึ้น

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาค้นคว้าในการพัฒนาเกมการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษตามความสามารถที่โดดเด่นของนักเรียนแต่ละคนในชั้นเรียน เพื่อฝึกทักษะด้านคำศัพท์ภาษาอังกฤษประกอบการเรียนการสอนภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ในการพัฒนาเกมการเรียนรู้ด้านคำศัพท์ภาษาอังกฤษของผู้วิจัยในครั้งนี้ เป็นการผลิตสื่อการสอนในรูปแบบของเกมการเรียนรู้ ที่ผลิตขึ้นเพื่อนำมาใช้เอง (In house) ตามบริบทของชั้นเรียนเพื่อพัฒนาทักษะด้านคำศัพท์ภาษาอังกฤษของผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาเกมการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ตามแนวทฤษฎีพหุปัญญา
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้น

ประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการใช้เกมตามแนว
ทฤษฎีพหุปัญญา

วิธีการศึกษา

1. กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยนี้ คือ นักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา
2560 โรงเรียนชุมชนบ้านประตู่ชัย สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1
จำนวน 25 คน

2. ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

ใช้เวลาทดลอง 3 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 4 คาบ
เรียน คาบเรียนละ 60 นาที

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มี
ดังนี้

1. แบบประเมินความสามารถทาง พหุปัญญา
ที่ได้จากแบบประเมินสำเร็จรูป ตามแนวคิดทฤษฎี
พหุปัญญาทั้ง 8 ด้าน จำนวน 64 ข้อ คะแนนที่ได้
จะแยกออกเป็นคะแนนความสามารถในแต่ละด้าน
ผ่านการตรวจสอบความสอดคล้องและความเหมาะสม
ของแบบประเมิน จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน
มีค่าดัชนีความสอดคล้อง ระหว่างพฤติกรรมความ
สามารถทางพหุปัญญากับจุดประสงค์ (IOC: Index
of Item Objective Congruence) ระหว่าง 0.67 - 1.00

2. เกมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คำศัพท์
ภาษาอังกฤษ โดยศึกษาแนวคิดทฤษฎี และหลัก
การจัดกิจกรรมเกมการเรียนรู้จากเอกสารและงาน
วิจัยที่เกี่ยวข้อง บทเรียนที่ใช้ในการจัดเกมการเรียนรู้
จากหนังสือเรียน Smile 4 ซึ่งในงานวิจัยนี้มีเกม
การเรียนรู้ 3 เรื่อง ได้แก่ เรื่องเกี่ยวกับ Animals,
City and Space และ Sports day และนำเกมการจัด
กิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเสนอให้
ผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเชิงเนื้อหา
จำนวน 3 ท่าน ซึ่ง มีค่าความสอดคล้อง หรือ ค่า
ความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity)

(IOC) 0.67 - 1.00

3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ในการเรียนรู้
คำศัพท์ภาษาอังกฤษ จำนวน 1 ชุด ชุดละ 20 ข้อ
เป็นแบบทดสอบเติมตัวอักษรภาษาอังกฤษ และ
แบบโยงคำศัพท์ ผ่านการตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญ
ทางการสอนภาษาอังกฤษ 3 ท่าน ตรวจสอบแก้ไขเพื่อ
ตรวจสอบคุณภาพโดยพิจารณาว่าแบบทดสอบที่
สร้างขึ้นซึ่งแต่ละชุดแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบทดสอบเกี่ยวกับการ
สะกดคำ

ตอนที่ 2 เป็นแบบทดสอบเกี่ยวกับความ
หมายของคำศัพท์

4. แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียน
ต่อการใช้เกมในการจัดการเรียนการสอนคำศัพท์
เป็นแบบประเมินค่า (Rating Scales) ตามเกณฑ์
การของลิเกอร์ท (Likert) Allen, & Seaman (1967)
โดยกำหนดความคิดเห็น 5 ระดับ คือ มีเกณฑ์การ
ใช้คะแนนดังต่อไปนี้

5 คะแนน	หมายถึง	มากที่สุด
4 คะแนน	หมายถึง	มาก
3 คะแนน	หมายถึง	ปานกลาง
2 คะแนน	หมายถึง	น้อย
1 คะแนน	หมายถึง	น้อยที่สุด

5. การสัมภาษณ์นักเรียนแบบกึ่งโครงสร้าง
เป็นแบบคำถามนำซึ่งจะสัมภาษณ์นักเรียนหลังจาก
การจัดกิจกรรมเกมการเรียนรู้ เป็นการสัมภาษณ์
ความรู้สึกของตัวนักเรียนเองและความรู้สึกที่มีต่อ
เพื่อน ๆ ในชั้นเรียน

6. การสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน
เป็นการสังเกตที่ผู้วิจัยสังเกตนักเรียนก่อนเล่นเกม
ขณะเล่นเกมการเรียนรู้และหลังจากจบการจัด
กิจกรรมเกมการเรียนรู้ โดยผู้วิจัยได้บันทึกลงใน
แบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน

7. แบบบันทึกหลังการใช้เกมการเรียนรู้
โดยบันทึกแบ่งออกเป็นสามด้าน คือ ด้านความรู้คำ
ศัพท์ภาษาอังกฤษ ด้านพฤติกรรม (ทั้งตัวนักเรียน
เองและต่อเพื่อนในชั้นเรียน) และ ด้านความสนใจ

ในการร่วมกิจกรรมในชั้นเรียน

5. วิธีการดำเนินการทดลอง

1. กำหนดกลุ่มเป้าหมายและจัดปฐมนิเทศชี้แจงนักเรียนเกี่ยวกับวิธีการจัดเกมการเรียนรู้ จุดประสงค์ในการเล่นเกมการเรียนรู้ และเกณฑ์การประเมินผลการเรียน

2. การทดสอบนักเรียนก่อนจัดกิจกรรมเกมการเรียนรู้กลุ่มทดลองโดยใช้แบบทดสอบวัดความสามารถในการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นและหาคุณภาพแล้ว

3. ดำเนินการจัดเกมการเรียนรู้กลุ่มทดลองโดยผู้วิจัย ตามแผนการจัดเกมการเรียนรู้ โดยใช้เกมคำศัพท์ภาษาอังกฤษ ตามแนวทฤษฎีพหุปัญญา ที่ได้ปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพจำนวน 3 เกม ที่ประกอบไปด้วยพหุปัญญาที่ได้จากวัดเชาว์ปัญญาของนักเรียนในชั้นเรียน ทั้ง 4 ด้าน เป็นเวลา 3 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 4 คาบ คาบเรียนละ 60 นาที

4. นักเรียนกลุ่มเป้าหมายจดบันทึกลงในสมุดบันทึกของนักเรียนที่ครูแจกและทำกิจกรรมเกมการเรียนรู้ในทุกเกมที่จัดกิจกรรมและส่งสมุดจดบันทึกทุกครั้งหลังจากจบแต่ละเกม

5. ทำการทดสอบนักเรียนหลังจบกิจกรรมเกมการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษตามแนวทฤษฎีพหุปัญญา

6. นักเรียนกลุ่มเป้าหมายทำแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมเกมการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ ภายหลังจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

7. ผู้วิจัยสังเกตพฤติกรรมนักเรียนก่อนเล่นเกม ขณะเล่นเกมและหลังจากเล่นเกม กิจกรรมการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ

8. ผู้วิจัยสัมภาษณ์นักเรียนหลังจากจบกิจกรรมเกมการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ

9. ผู้วิจัยจดบันทึกหลังจากจบกิจกรรมเกมการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ

10. รวบรวมข้อมูลการสังเกตพฤติกรรม การสัมภาษณ์ แบบบันทึกหลังกิจกรรม และตรวจ

ให้คะแนนจากการทำแบบทดสอบก่อนและหลังกิจกรรมเกมการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ และประเมินผลโดยวิธีการทางสถิติ

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

6.1 วิเคราะห์สถิติพื้นฐานของกลุ่มทดลองโดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

6.2 วิเคราะห์สถิติที่ใช้หาคุณภาพของเครื่องมือ

1. หาค่าความยากง่าย (Difficulty) ของข้อสอบแต่ละข้อ (Brown. 1996)

2. หาค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) ของข้อสอบแต่ละข้อ (Brown. 1996)

3. หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของข้อสอบทั้งฉบับโดยใช้สูตร KR-20 (Kuder Richardson)

4. หาค่า t-test for One Sample โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

6.3 วิเคราะห์แบบสอบถามความพึงพอใจเกี่ยวกับเกมคำศัพท์แต่ละเกมที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน

6.4 รวบรวมประเด็นสำคัญของแบบบันทึกการสัมภาษณ์ การสังเกตพฤติกรรม และแบบบันทึกหลังการใช้เกมการเรียนรู้ของนักเรียน มาสรุปเป็นความเรียง

ผลการศึกษา

1. การใช้เกมคำศัพท์ภาษาอังกฤษในการจัดการเรียนรู้ ช่วยให้นักเรียนเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษได้ดีขึ้น มีความสนุกสนานในการเรียนรู้ มีความเข้าใจและจดจำคำศัพท์ได้ดียิ่งขึ้น จะเห็นได้จากผลจากการทำแบบทดสอบของนักเรียนก่อนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 45 และคะแนนเฉลี่ยร้อยละจากการทำแบบทดสอบหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เท่ากับ

84.20

2. ผลคะแนนจากการทดสอบนักเรียนหลังการจัดกิจกรรมเกมการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษตามแนวทฤษฎีพหุปัญญา มีคะแนนเฉลี่ยด้านทักษะคำศัพท์ภาษาอังกฤษสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมเกมการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

3. นักเรียนมีความพึงพอใจในกิจกรรมเกมการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก

อภิปรายผล

1. นักเรียนมีผลการทดสอบจากการใช้กิจกรรมเกมการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ ตามแนวทฤษฎีพหุปัญญา มีคะแนนจากการทำแบบทดสอบหลังการจัดกิจกรรมเกมการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษค่าเฉลี่ยร้อยละ 84.20 ซึ่งสูงกว่าคะแนนก่อนการจัดกิจกรรมเกมการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ ที่มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 45 ทั้งนี้มีผลมาจาก

1.1 การสอนโดยใช้กิจกรรมเกมการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ ตามแนวทฤษฎีพหุปัญญา เป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง กิจกรรมที่ได้จากการวัดความสามารถทางเชาว์ปัญญาที่โดดเด่นของนักเรียนแต่ละคนในชั้นเรียน นักเรียนได้ทำกิจกรรมด้วยความสนุกสนาน ผ่อนคลาย ไม่ตึงเครียด ก่อให้เกิดการเรียนรู้ และจดจำอย่างเข้าใจ ซึ่งจะเห็นได้จากผลการทดสอบก่อนและหลังกิจกรรมการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ ตามทฤษฎีพหุปัญญา พบว่านักเรียนมีผลจากการทดสอบคำศัพท์ภาษาอังกฤษ หลังจากร่วมกิจกรรมเกมการเรียนรู้ดีขึ้น ซึ่งบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ และสอดคล้องกับ การ์ดเนอร์ (Gardner, 1993) ได้กล่าวว่า สถิติปัญญาของแต่ละคนจะเป็นกระบวนการทางจิตใจ หรือความสามารถที่จะค้นหา แก้ปัญหา และสร้างผลผลิตที่มี

คุณค่าเป็นที่ยอมรับของสังคม และความฉลาดของมนุษย์ที่ไม่ได้ขึ้นอยู่กับจำนวนเซลล์ในสมอง แต่ขึ้นอยู่กับ การเชื่อมโยงกันของเซลล์ประสาทที่จะกองเงยออกมาเป็นวงจรสมอง ถ้าสมองได้รับการกระตุ้นมากวงจรสมองก็จะยิ่งมากทำให้ฉลาด ถ้าได้รับการกระตุ้นน้อยการเชื่อมโยงกันของเซลล์ประสาทก็จะน้อยลงตามไปด้วย ความสามารถทางปัญญาของแต่ละบุคคลที่แสดงออกมาในรูปแบบที่แตกต่างกัน ทั้งด้านการคิดการเรียนรู้ การแก้ปัญหา และการสร้างสรรค์ผลงานของตนเองให้เป็นที่ยอมรับในสังคม ซึ่งเด็กเริ่มต้นจากการสื่อสารกับบุคคลอื่น แล้วกลายมาเป็นการสื่อสารกับความคิดของตนเองโดยการพูดกับตนเอง ต่อมาเมื่อเด็กได้สร้างความรู้และเพิ่มพูนความเข้าใจในสิ่งต่างๆ มากขึ้น เสียงที่เปล่งออกมาจากการพูดกับตนเองจึงค่อยๆ เงียบไป กลายเป็นการสื่อสารภายในกระบวนการคิดของเด็กเท่านั้น ซึ่งขณะที่เด็กกำลังใช้ความคิดแสดงว่าเด็กกำลังสร้างความรู้ความเข้าใจภายในตน (Internalization) ขึ้น อันเป็นการสร้างความหมายใหม่ขึ้นจากภายในตน โดยใช้ความคิด ของ ตน ดี ความหมาย ของ ภาษา หรือ ปรากฏการณ์ต่างๆ เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจ ของตนเองมีความชัดเจนยิ่งขึ้น (Vygotsky, 1979)

1.2 ลักษณะของเกมคำศัพท์ภาษาอังกฤษที่นำมาใช้ประกอบการจัดการเรียนรู้ เป็นเกมที่ได้จากการวัดเชาว์ปัญญาตามความสามารถที่โดดเด่นของนักเรียนในชั้นเรียนจำนวน 4 ด้าน ประกอบด้วย การใช้กล้ามเนื้อ/การเคลื่อนไหว, การเข้าใจตนเอง, การเข้าใจผู้อื่น, การเข้าใจในธรรมชาติ ซึ่งแต่ละเกมมีทั้งประเภทเล่นคนเดียว เล่นเป็นคู่ และเล่นเป็นกลุ่ม นักเรียนได้ใช้ความสามารถในการเรียนรู้ตามความโดดเด่นด้านเชาว์ปัญญาของตนเองที่แตกต่างกันออกไป นักเรียนที่เก่งได้ช่วยเหลือเพื่อน ๆ สมาชิกในกลุ่มที่เรียนอยู่ในระดับปานกลางและอ่อนกว่า ดังที่การ์ดเนอร์ (Gardner, 1993) ได้กล่าวถึงตัวกระตุ้นปัญญาไว้ว่า ประสบการณ์ที่ช่วยตกผลึก (ช่วยกระตุ้น) กับ

ประสบการณ์ที่บั่นทอนเป็นกระบวนการสำคัญในการพัฒนาทางปัญญา ประสบการณ์ที่ช่วยตกผลึกเป็นจุดสำคัญในการพัฒนาปัญญาและความสามารถ และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาทางปัญญา ได้แก่ การส่งเสริมสนับสนุนจากครอบครัว เพื่อนฝูงที่ดี การได้อยู่ในสังคมและสิ่งแวดล้อมที่ดี และการได้รับประสบการณ์ต่างๆ โดยเฉพาะประสบการณ์ที่กระตุ้นการพัฒนาปัญญาอย่างเหมาะสม ปัจจัยเหล่านี้ส่งเสริมให้เด็กได้พัฒนาหุนปัญญาในทางที่ถูกต้อง จากลักษณะของเกมที่ได้จากการจัดประสบการณ์นักเรียน ทำให้นักเรียนเกิดความมั่นใจในการทำกิจกรรม รู้สึกสนุกสนานและต้องการแสดงออกเพื่อร่วมการแข่งขัน ซึ่งโดยปกตินักเรียนที่เรียนอ่อนจะไม่ค่อยตอบโต้ หรือไม่กล้าที่จะแสดงออก แต่เกมจะส่งเสริมความเข้าใจและมั่นใจและช่วยกระตุ้นนักเรียนทั้งเก่งและไม่เก่งให้เกิดความตื่นตัว และให้ความสนใจในการเรียนภาษาอังกฤษมากยิ่งขึ้น บรรยายภาศในชั้นเรียนเต็มไปด้วยสีสัน ความครึกครื้น และมีชีวิตชีวา การนำเกมคำศัพท์เข้ามาประกอบการเรียนการสอนจึงเป็นสิ่งกระตุ้นความสนใจของนักเรียน ทำให้นักเรียนเข้าใจและจดจำคำศัพท์ได้ดีและแม่นยำมากขึ้น และเป็นการส่งเสริมนักเรียนทางด้านสังคมที่เด็ก ๆ แต่ละคนอาจมีพื้นที่รอยต่อพัฒนาการสังคมที่มีความแตกต่างกัน เด็กบางคน อาจเป็นไปได้ว่าต้องการความช่วยเหลือในการทำกิจกรรมที่ได้มาซึ่งการเรียนรู้เพียงเล็กน้อย ขณะที่เด็กคนอื่น ๆ สามารถเรียนรู้แบบก้าวกระโดดต่อไปได้ด้วย การได้รับความช่วยเหลือที่น้อยมาก และเป็นไปได้ที่เด็ก ๆ อาจต้องการความช่วยเหลือในการเรียนรู้ในเรื่องบางเรื่องมากกว่าเรื่องอื่น ๆ ดังนั้น เด็กจะมีการตอบสนองต่อการได้รับความช่วยเหลือที่แตกต่างกันในแต่ละครั้งที่เกิดกระบวนการเรียนรู้ (Vygotsky, 1979) ทำให้เด็กเกิดพัฒนาการทางด้านสังคมอีกด้วย

1.3 พฤติกรรมและพัฒนาการที่โดดเด่นของแต่ละกลุ่ม ดังนี้ นักเรียนที่อยู่ในกลุ่มเรียนเก่ง

(ยี่ราฟ) ซึ่งจากเดิมนักเรียนมีพฤติกรรมที่ชอบอยู่คนเดียว เพราะคิดว่าตนเองเก่งกว่าคนอื่น สามารถทำได้ดีกว่าใครๆ และไม่ชอบช่วยเหลือเพื่อนๆ จึงทำให้มีเพื่อนสนิทน้อย เพื่อนในชั้นไม่ยอมคบด้วย เพราะคิดว่าเห็นแก่ตัว ยี่ราฟมีความสามารถที่โดดเด่นทางหุนปัญญา ทางด้านการเข้าใจตนเอง (Self Smart) แต่หลังจากนักเรียนได้เล่นเกมกิจกรรมการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ ตามแนวทฤษฎีหุนปัญญาแล้วนั้น นักเรียนมีพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น คือ นักเรียนมีน้ำใจต่อเพื่อนร่วมชั้นมากขึ้น ให้ความช่วยเหลือเพื่อนคนอื่น ๆ ซึ่งทำให้นักเรียนรู้สึกเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง และเพื่อนๆในชั้นเรียน กล้าคุยกล้าหยอกล้อด้วย นักเรียนมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ซึ่งไวโกตสกี (Vygotsky, 1979) เชื่อว่าเด็กสามารถเริ่มกิจกรรมในพื้นที่รอยต่อพัฒนาการระดับที่สูงขึ้นได้จากการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับเพื่อนๆ หรืออาจจะกับเด็ก ๆ ที่อยู่ในระดับพัฒนาการที่ต่างกัน เช่น นักเรียนที่เรียนเก่งจะไม่มีทักษะทางด้านร่างกายและการเคลื่อนไหวที่โดดเด่นนัก แต่นักเรียนกลุ่มอื่นสามารถทำได้ดีกว่า ทำให้นักเรียนได้ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน จากความโดดเด่นทางหุนปัญญาของตนเองในแต่ละด้าน และนักเรียนเกิดความรัก ความสามัคคี มีความสนิทสนม มีน้ำใจต่อกันมากขึ้น

1.4 การพัฒนาการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียน จากการจัดกิจกรรมเกมการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษทำให้นักเรียนมีพัฒนาการเรียนรู้ด้านคำศัพท์ภาษาอังกฤษที่เพิ่มขึ้น ซึ่งจะเห็นได้จากคะแนนการทำแบบทดสอบของนักเรียน เกมการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ ตามแนวทฤษฎีหุนปัญญาที่นำมาใช้ ไม่เพียงแต่พัฒนาการด้านการเรียนเท่านั้น เกมยังสามารถนำมาช่วยส่งเสริมและเพิ่มพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนที่มีความสามารถที่แตกต่างกันในด้านต่างๆ ตามเชาว์ปัญญาของนักเรียนในแต่ละคนให้เพิ่มมากขึ้น ซึ่งการพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ของไวโกตสกี (Vy-

gotsky, 1979) เกี่ยวกับพื้นที่รอยต่อพัฒนาการ (Zone of Proximal Development) ที่กล่าวว่า พื้นที่รอยต่อพัฒนาการในวันนี้ จะเป็นระดับของพัฒนาการในวันพรุ่งนี้ อะไรก็ตามที่เด็กสามารถทำได้โดยอยู่ภายใต้ความช่วยเหลือในวันนี้ วันพรุ่งนี้เขาจะสามารถทำได้ด้วยตัวของเขาเอง เพียงได้รับการเรียนรู้ที่ดีก็จะนำมาซึ่งพัฒนาการที่เจริญขึ้น นักเรียนจะมีการตอบสนองต่อการได้รับความช่วยเหลือที่แตกต่างกันในแต่ละครั้งที่เกิดกระบวนการเรียนรู้ ในขณะที่เดียวกันการนำเกมมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เกมยังช่วยลดความตึงเครียดในการเรียนของนักเรียน และช่วยให้นักเรียนเกิดความสนุกสนานไปพร้อมๆกับการเรียนรู้

2. นักเรียนมีความพึงพอใจหลังจากจัดกิจกรรมเกมการเรียนรู้ ตามแนวทฤษฎีพหุปัญญา ความพึงพอใจเกี่ยวกับเกมคำศัพท์ที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ของนักเรียนอยู่ในระดับมาก เกมที่นักเรียนพึงพอใจมากที่สุด คือ Animals game ซึ่งเกมนี้จะมีลักษณะเป็นเกมความจำในด้านการเล่นเสียงสัตว์ทายคำศัพท์ภาษาอังกฤษที่ต้องแข่งกับเวลา เพราะเกมนี้จะสร้างสมาธิให้มีใจจดจ่อ ซึ่งคำศัพท์เกี่ยวกับสัตว์ส่วนใหญ่ นักเรียนรู้อยู่แล้วแต่ยังขาดความแม่นยำในการจดจำ เมื่อได้นำเกมมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ทำให้มีส่วนช่วยให้นักเรียนจำคำศัพท์ได้มากและแม่นยำขึ้นกว่าเดิม จึงเกิดความมั่นใจในการเล่นเกมน่ายิ่งขึ้น นักเรียนรู้สึกสนุกสนานในขณะที่เล่นเกม และการได้ฝึกออกเสียงคำศัพท์ที่ตนได้เรียน ทำให้นักเรียนรู้สึกผ่อนคลายและสนุกสนาน นักเรียนที่เรียนอยู่ในระดับปานกลางและระดับอ่อน จะมีความสนุกสนานและให้ความสนใจในการทำกิจกรรมมากเป็นพิเศษ เพราะนักเรียนส่วนใหญ่มีความรู้ด้านคำศัพท์เกี่ยวกับสัตว์มาบ้างแล้วแต่ยังขาดความแม่นยำในการจดจำ เมื่อได้มาเล่นเกมการเรียนรู้จึงทำให้นักเรียนเกิดความมั่นใจในตัวเองมากยิ่งขึ้นและรู้สึกภูมิใจในตนเองที่สามารถทำได้ตามที่เกมกำหนดให้เล่น นักเรียนจึงพึงพอใจเกมคำศัพท์เกี่ยวกับสัตว์มากที่สุด การจัด

กิจกรรมที่มีส่วนให้นักเรียนช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การชี้แนะหรือการช่วยเหลือ เป็นการร่วมมือทางสังคม (Social Collaborative) ที่สนับสนุนให้พัฒนาการทางความรู้ความเข้าใจเกิดการเจริญออก การมีบุคคลที่มีความเชี่ยวชาญกว่าอาสาที่จะมีส่วนร่วมให้ความช่วยเหลือในสถานการณ์การเรียนรู้โดยให้การดูแลเอาใจใส่และปรับปรุงผู้เรียนที่เริ่มฝึกหัด การจัดเตรียมสิ่งที่จะช่วยสนับสนุนเพื่อให้ผู้เรียนเพิ่มความรู้ความเข้าใจในการแก้ปัญหา เป็นการเสริมต่อการเรียนรู้ (Scaffolding) การเล่นเกมในลักษณะเป็นกลุ่ม เช่น เกมคำศัพท์เกี่ยวกับสถานที่และอวกาศ ตอนที่ 1 ถึงเส้นชัย ให้พร้อมเพรียง เป็นเกมฝึกทักษะทางด้าน การใช้กล้ามเนื้อ/การเคลื่อนไหว นักเรียนที่เรียนเก่งกว่าจะมีการจดจำที่รวดเร็วกว่าและแม่นยำกว่า เป็นการช่วยเหลือนักเรียนที่อ่อนกว่าในทีมเดียวกัน นักเรียนที่เก่งจะชอบทำกิจกรรมประเภทนี้ เพราะรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองที่ได้ช่วยเหลือเพื่อนที่อ่อนกว่าและภูมิใจที่ตนเองทำได้และจดจำได้ดีกว่าคนอื่น ส่วนเกมที่นักเรียนที่เก่งชอบมากที่สุดคือ เกมคำศัพท์เกี่ยวกับกีฬา ตอนที่ 3 เรียกแล้วโยน โดนครบวง เป็นเกมฝึกทักษะทางด้าน การเข้ากับผู้อื่น เพราะนักเรียนจดจำคำศัพท์ได้มากกว่าเพื่อนคนอื่น ๆ เมื่อลูกบอลโดนตนเองและตอบคำศัพท์ที่อยู่ในวงกลมได้ นักเรียนรู้สึกมั่นใจและภูมิใจในตนเองที่ตอบได้ถูกต้องมากกว่าเพื่อนคนอื่น ๆ จึงชอบเกมนี้น่ามากกว่าเกมอื่นๆ

จากปัจจัยดังกล่าวข้างต้นจึงสรุปได้ว่า การเรียนรู้โดยใช้เกมคำศัพท์ภาษาอังกฤษประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ทำให้นักเรียนตื่นตัว สนุกสนาน นักเรียนมีผลการทดสอบคำศัพท์ภาษาอังกฤษหลังร่วมกิจกรรมเกมการเรียนรู้ที่สูงขึ้นอย่างน่าพอใจ และมีความพึงพอใจในการจัดกิจกรรมเกมการเรียนรู้ในระดับมาก จึงทำให้บรรยากาศในห้องเรียนไม่ตึงเครียด นักเรียนได้ปลดปล่อยอารมณ์ และมีความสนุกสนานเพลิดเพลินต่อการเรียน รวมถึงได้เรียนรู้ผ่านการกระทำ (Learning by doing) ดังที่ทฤษฎีพหุปัญญา

(Gardner, 1997) กล่าวว่า ความสามารถของมนุษย์ที่มีอย่างหลากหลาย แต่ละคนมีความสามารถแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับสิ่งแวดล้อม การฝึกฝนและประสบการณ์การเรียนรู้ ซึ่งเป็นการเสริมต่อการเรียนรู้ (Scaffolding) เชิงปฏิสัมพันธ์ ที่ให้การช่วยเหลือด้วยวิธีการต่างๆ ตามสภาพปัญหาที่เผชิญอยู่ในขณะนั้น เพื่อให้ผู้เรียนสามารถแก้ปัญหาได้ด้วยตนเองได้ ทำให้ผู้เรียนต้องสร้างความรู้ความเข้าใจเพื่อใช้ในการแก้ปัญหาอย่างเป็นขั้นตอน และปรับการสร้างความรู้ความเข้าใจภายในตน (Internalization) ให้กลายเป็นความรู้ความเข้าใจใหม่ภายในตนเอง ซึ่งจะส่งเสริมพัฒนาการของผู้เรียน ให้ก้าวไปสู่ขั้นหรือระดับพัฒนาการที่สูงขึ้นไป (Raymond, 2000) ซึ่งทำให้ผู้เรียนสามารถกำกับตนเองในการเรียนรู้ และมีความเชื่อมั่นในตนเองในการเรียนรู้ที่เพิ่มมากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการจัดกิจกรรมเกมการเรียนรู้

1. ในการใช้เกมคำศัพท์ภาษาอังกฤษในการจัดการเรียนรู้นั้น ครูผู้สอนควรชี้แจงกับนักเรียนถึงจุดมุ่งหมายของการเล่นเกมว่า เป็นการฝึกคำศัพท์โดยใช้กิจกรรมเกมเข้ามาประกอบในการจัดการเรียนรู้เพื่อเป็นการทบทวนคำศัพท์และทำให้นักเรียนจำคำศัพท์ได้ดียิ่งขึ้น เพราะบางครั้งนักเรียนอาจไม่เข้าใจ และเล่นเพื่อมุ่งหวังที่จะแข่งขันกับเพื่อน เพื่อเอาชนะชนะมากกว่า หรือมีบางกลุ่มที่บางครั้ง ขาดความซื่อสัตย์ที่คอยบอกคำตอบเพื่อนในกลุ่ม

2. ในการแบ่งกลุ่มเล่นเกม ควรใช้วิธีการแบ่งกลุ่มหลากหลาย ทำให้นักเรียนได้เปลี่ยนกลุ่มในการทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น และทำให้มีโอกาสได้ช่วยเหลือกันมากยิ่งขึ้น

3. ครูผู้สอนควรใช้เกมคำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยเพิ่มเกมตามแนวทฤษฎีพหุปัญญาที่

ครบทุกด้าน เพื่อให้นักเรียนได้พัฒนาตนเองในด้านอื่นๆเพิ่มขึ้นด้วย และควรมีแบบฝึกหัดระหว่างทำกิจกรรมการเรียนรู้นำมาแทรกในแต่ละขั้นตอนต่างๆ ของการจัดการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ โดยอาจทำแบบฝึกหัดทบทวนให้กับนักเรียนหลังจากทำกิจกรรมในทุกๆตอน เพื่อช่วยให้ผลการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น

4. ครูควรจัดทำเกมการเรียนรู้ให้ครบตามพหุปัญญาทุกด้าน เพื่อให้โอกาสนักเรียนเลือกเกมที่อยากเล่นตามความสนใจของนักเรียน เพื่อเป็นการส่งเสริมและพัฒนาความสามารถนักเรียนทางพหุปัญญาในด้านอื่นๆ ต่อไป

2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษาทดลองการจัดกิจกรรมเกมการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้เกมการเรียนรู้ กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างอื่น และในระดับชั้นอื่น ๆ

2. ควรทำการศึกษาวิจัยการจัดกิจกรรมเกมการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ ตามแนวทฤษฎีพหุปัญญาในการทดลองเกี่ยวกับทักษะการฟัง พูด อ่าน และเขียน

3. เวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรมน้อยเกินไป ควรเพิ่มเวลาในการจัดกิจกรรมเกมการเรียนรู้มากขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วย ความกรุณาและความช่วยเหลือจาก อาจารย์ ดร.อินธิสาร ไชยสุข ประธานควบคุมวิทยานิพนธ์ ที่ได้ให้คำปรึกษา คำแนะนำ ข้อคิดและข้อเสนอแนะ ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ในการศึกษา ค้นคว้า

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ กรมวิชาการ. (2545). *คู่มือการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กนิษฐา ระเวช. (2543). *ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจไวยากรณ์และคำศัพท์กับความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ประนอม สุรัสวดี. (2539). *กิจกรรมและสื่อการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษระดับประถมศึกษา*. กรุงเทพฯ:จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิสมัย รุ่งโรจน์นิมิตชัย. (2548). *การศึกษาความคงทนในการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษจากการสอนโดยใช้กิจกรรมเกมคำศัพท์ของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6*.
- มานพ ประธรรมสาร. (2538). *การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ในการเรียนคำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนโดยให้เพื่อนช่วยสอนกับที่เรียนโดยให้ครูเป็นผู้สอน*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม.นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สมใจ หอมสุวรรณ. (2544). *การพัฒนารายการวีดิทัศน์แบบโปรแกรมวิชาภาษาอังกฤษ เรื่องคำศัพท์ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6*. สารนิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- Brown, G. (1996). *Speakers, listeners and communication: Explorations in discourse analysis*. Cambridge University Press.
- Gardner, H. (1993). *Multiple intelligences* (Vol. 5, No. 7). New York: Basic Books. ISO 690
- Gardner, H. (1997). *Is there a moral intelligence?* In M. Runco (Ed.), *The creativity research handbook*. Cresskill, NJ: Hampton Press.
- Likert, Rensis. (1967). "The Method of Constructing and Attitude Scale". In *Reading in Fishbein, M (Ed.), Attitude Theory and Measurement* (pp. 90-95). New York: Wiley & Son.
- Raymond, J., Aujard, Y., & European Study Group. (2000). *Nosocomial infections in pediatric patients a European, multicenter prospective study*. *Infection Control & Hospital Epidemiology*, 21(4), 260-263.
- Vygotsky, L. (1979). *Vygotsky's theory: Zone of proximal development—a new approach, offprint 4 ED840*. Child development in families schools and society course material, 11-15.

การพัฒนาโมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อความทุ่มเทในการจัดการเรียนรู้อของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

Development of a Causal Model Influenced Learning Management Commitment of Secondary Education Teachers under The Office of Basic Education Commission in Northeast Thailand.

ชาญชัย สิทธิโชค¹, สมบัติ ท้ายเรือคำ²

Chanchai Sitthichot¹, Sombat Tayraukham²

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีความมุ่งหมาย 1) เพื่อพัฒนาโมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุที่ต่อความทุ่มเทในการจัดการเรียนรู้อของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 2) เพื่อศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมต่อความทุ่มเทในการจัดการเรียนรู้อของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กลุ่มตัวอย่างคือ ข้าราชการครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กลุ่มร้อยแก่นสารสินธุ์ จำนวน 475 คน โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบวัดตัวแปรในโมเดลทั้งหมด 5 ฉบับ มีค่าความเชื่อมั่นตั้งแต่ 0.943 ถึง 0.981 การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์ความตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) ด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis : CFA) ผลการวิจัยพบว่า 1) โมเดลที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีดัชนีชี้วัดความกลมกลืนคือ $\chi^2 = 110.887$, $df = 93$, $p > .0996$, $GFI = 0.972$, $AGFI = 0.959$, $RMR = 0.0109$, $CFI = 997$, $IFI=1.00$, $RMSEA < 0.0201$ 2) ตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงต่อความทุ่มเทในการจัดการเรียนรู้อของข้าราชการครู คือ การรับรู้ความสามารถของตนเอง ตัวแปรที่มีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อความทุ่มเทในการจัดการเรียนรู้อของข้าราชการครู คือ คุณภาพชีวิตในการทำงาน และเจตคติต่อวิชาชีพครู ส่วนตัวแปรที่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อความทุ่มเทในการจัดการเรียนรู้อของข้าราชการครู คือ แรงจูงใจในการจัดการเรียนรู้อ โดยกลุ่มตัวแปรในโมเดลสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของความทุ่มเทในการจัดการเรียนรู้อของข้าราชการครู ได้ร้อยละ 44.80

คำสำคัญ : การวิเคราะห์เชิงยืนยัน, ความทุ่มเทในการจัดการเรียนรู้อ

¹ นิสิตระดับปริญญาโท วิจัยและประเมินผลการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

² รองศาสตราจารย์, คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

¹ M. Ed. Candidate in Educational Research and Evaluation, Faculty of Education, Mahasarakham University.

² Associate Professor, Faculty of Education, Mahasarakham University.

Abstract

This study describes the development of a causal model that characterizes the learning management commitment of secondary education teachers under The Office of Basic Education Commission in the Northeast region of Thailand. The samples, identified using the Stratified Random Sampling technique, consisted of teachers, district education offices and a group of 475 people. The instrument used was a 5 variables test with reliability of 0.943 to 0.981. Data were analyzed by confirmatory factor analysis. The findings revealed that the model was consistent with empirical data and validation of good fit, $X^2 = 110.887$, $df = 93$, $p > .0996$, $GFI = 0.972$, $AGFI = 0.959$, $RMR = 0.0109$, $CFI = 997$, $IFI = 1.00$, $RMSEA < 0.0201$. The variable influencing a direct effect for Learning Management Commitment was Self-Efficacy. The variable influencing both direct and indirect effects for Learning Management Commitment was Quality of Work Life. The variable influencing indirect effect for Learning Management Commitment was motivation. Together these variables predicted Learning Management Commitment at 44.80 percent.

Keywords : Confirmatory Factor Analysis, Learning Management Commitment.

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 หมวด 4 แนวทางการจัดการศึกษา กล่าวว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ และมาตรา 24 การจัดการกระบวนการเรียนรู้กล่าวว่า สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการ ดังต่อไปนี้ (1) จัดเนื้อหาสาระ กิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล (2) ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา (3) จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง (4) จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่างๆ อย่างได้

สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรมค่านิยมที่ ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา (5) ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวก เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของ กระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่ง วิทยาการประเภทต่างๆ (6) จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้น ได้ตลอดเวลาทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือ กับบิดามารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุก ฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

การศึกษาเป็นสิ่งสำคัญในการเพิ่มพูน ความรู้ เสริมสร้างพัฒนาการทางความคิด สติปัญญา ทักษะคิดและคุณธรรมของบุคคลให้เป็นคนดี มีความ รู้คุณธรรม ช่วยพัฒนาสังคมและประเทศชาติให้มีความเจริญก้าวหน้าในยุคโลกาภิวัตน์ ประเทศต่างๆ จึงใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาทรัพยากร มนุษย์ ซึ่งผู้ที่มีหน้าที่ในการอบรมสั่งสอนให้บุคคลมีความรู้ ความสามารถทางวิชาการทั้งหลายนั้นคือ ครู ทั้งในระดับอนุบาลจนถึงระดับอุดมศึกษานั้นเอง ซึ่ง

ครูจะต้องมีความทุ่มเทในการจัดการเรียนรู้เป็นอย่างมาก เพราะความทุ่มเทเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้ครูมีความตั้งใจในการอบรมสั่งสอนศิษย์มากขึ้น จากการศึกษางานวิจัยของ Paterson (1990) พบว่าความทุ่มเทในการทำงานมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมที่ดีในการทำงาน เช่น การมาทำงานสม่ำเสมอ การทำงานนอกเวลาโดยปราศจากค่าตอบแทน และความพยายามในการปฏิบัติงาน ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่สำคัญและจำเป็นต่อวิชาชีพครู สอดคล้องกับแนวคิดของ สมโชค เจริญการ (2551) ที่กล่าวว่า ครูต้องมีความเสียสละทั้งร่างกาย แรงใจ แรงทรัพย์ และการติดตามศิษย์ที่มีปัญหา ทั้งที่เด็กพักอาศัยหอพักหรือที่บ้าน เมื่อมีโอกาส เพราะหน้าที่ของครูไม่ได้มีแค่การสอนเพียงอย่างเดียวครูจึงต้องมีการศึกษาค้นคว้าเนื้อหาที่เกี่ยวข้อง จัดทำแผนการเรียนรู้อุทิศเวลา และสอนนักเรียนตามเวลาที่รับผิดชอบ โดยความทุ่มเทของครูจะอยู่ที่การเสียสละทุกอย่าง ทั้งเวลานอกราชการ ที่ต้องเดินทางไปเยี่ยมศิษย์ที่บ้านเมื่อมีโอกาส การเฝ้าติดตามดูแลความประพฤติของเด็กเพื่อให้เป็นคนดี สอนให้สามารถแยกแยะได้ว่าอะไรคือความดี อะไรคือความไม่ดี เด็กจะเกิดความละอายใจ เมื่อตนเองกระทำผิด สร้างความตระหนักและความสำนึกในหน้าที่ของความ เป็นนักเรียนให้แก่ศิษย์

วิชาชีพครูนั้นเป็นวิชาชีพที่มีคุณค่า มีประโยชน์ต่อประเทศชาติ ในฐานะที่เป็นที่สร้างคน ให้มีความรู้ความสามารถ เป็นที่พึ่งของสังคม ผู้ที่อยู่ในวิชาชีพนี้จะต้องประกอบวิชาชีพนี้ด้วยความรักและชื่นชมในความสำคัญของวิชาชีพ มีจิตสำนึก ในการชำระ ปกป้อง และรักษาเกียรติภูมิของ วิชาชีพ ไม่ให้ใครมาดูหมิ่นดูแคลน หรือเหยียดหยาม ทำให้สถานะของวิชาชีพต้องตกต่ำหรือมัวหมอง ซึ่ง สอดคล้องกับ Pajak & Blas (1989) กล่าวว่า “จิต วิญญาณครูจะทำให้ครูประกอบอาชีพครูได้อย่างมี ประสิทธิภาพ และครูที่มีจิตวิญญาณมักจะมี ความ เป็นมิตร ดูแลเอาใจใส่ ยอมรับและอดทนต่อ นักเรียนของตน” ประกอบกับอาชีพครูทำหน้าที่

หลักทางด้านการเรียนการสอนและการส่งเสริม การเรียนรู้ด้วยวิธีการต่างๆ และครูถือเป็นบุคลากร ที่สำคัญมาก เนื่องจากครูไม่ใช่เป็นเพียงผู้สอนหรือ ผู้บอกวิชาเพื่อหาเลี้ยงชีพเท่านั้น ครูที่แท้จริงต้อง ทำหน้าที่ที่ถูกผิด อบรมสั่งสอนคุณธรรมเพื่อยก ระดับจิตวิญญาณของมนุษย์ให้สูงขึ้นเพื่อให้ เยาวชนเติบโตเป็นคนโดยสมบูรณ์ (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา, 2547) ดังนั้นครูจึงเป็นบุคลากรที่ทำหน้าที่หลักใน องค์การทางการศึกษา คุณภาพของครูจึงเป็นสิ่ง สำคัญยิ่งในการผลักดันให้กระบวนการปฏิรูปการ ศึกษาดำเนินไปอย่างต่อเนื่องและบรรลุเป้าหมายจึง จำเป็นที่ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาจะต้องบำรุงรักษา บุคลากรครูไว้ โดยหาวิธีทำให้ครูจะปฏิบัติงานด้วยความกระตือรือร้น อุทิศตน และเวลาให้กับการสอน

จากผลการปฏิรูปการศึกษา หลังจากประกาศ ใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โดยประเมินจากคุณภาพภายนอกสถานศึกษา 17,562 แห่ง ทั่วประเทศ การสอบวัดความรู้นักเรียน นานาชาติหรือที่รู้จักกันในชื่อ PISA (Programme for International Student Assessment) ซึ่งขึ้นชื่อ ว่าเป็นการทดสอบที่มีมาตรฐานสูง และผลสอบ PISA มักถูกใช้ในการเปรียบเทียบระดับการเรียนรู้ ของเด็กนักเรียนแต่ละประเทศ ปรากฏว่าผลสอบ ของเด็กนักเรียนไทยไม่ได้มีการพัฒนาขึ้นจากปี ก่อนๆ และสาเหตุที่มีผลต่อการพัฒนาการศึกษาไทย ในระดับผู้ปฏิบัติ คือ เรื่องของการประเมินผล การ ปฏิบัติงาน และความก้าวหน้าในวิชาชีพครู ซึ่งเป็น ไปตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและ บุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 ฉบับแก้ไข พ.ศ. 2551 และฉบับแก้ไข พ.ศ. 2553 ว่าด้วยความ ก้าวหน้าตามศักยภาพความชำนาญการ หรือความ เชี่ยวชาญในสาขาอาชีพ โดยมีได้ขึ้นอยู่กับขนาดของ โรงเรียน ครูที่มีคุณสมบัติสามารถขอประเมินเพื่อน เลื่อนวิทยฐานะได้ ซึ่งในการประเมินเลื่อนวิทยฐานะ ของครูไม่ได้วัดจากความสำเร็จของนักเรียน แต่วัด จากผลงานทางวิชาการ ครูจึงให้ความสนใจกับผล

งานทางวิชาการมากกว่าการสอนให้ศิษย์ได้รับความรู้จริงๆ เป็นเหตุทำให้ครูขาดความทุ่มเทแรงกายแรงใจในการทำงานวิชาชีพครู มีการเปลี่ยนสถานที่ทำงานเพื่อแสวงหาความก้าวหน้า เช่น การย้ายไปทำงานในสถานศึกษาที่มีค่าตอบแทน สวัสดิการที่ดีกว่าสถานศึกษาที่ทำอยู่ปัจจุบัน

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาปัจจัยความสัมพันธ์ต่อความทุ่มเทในการสอนของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ที่มีมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ความทุ่มเทการจัดการเรียนรู้ของครู เพื่อนำผลที่ได้จากการศึกษามาประยุกต์ใช้เป็นแนวทางให้ครู ได้รับความสามารถของตน การเห็นคุณค่าในตนเอง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้แก้ไข ปรับปรุง และสนับสนุนส่งเสริม เพื่อเสริมสร้างการพัฒนาการศึกษาและยกผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษานำไปสู่การพัฒนาทรัพยากรบุคคลของชาติต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาโมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อความทุ่มเทในการจัดการเรียนรู้ของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

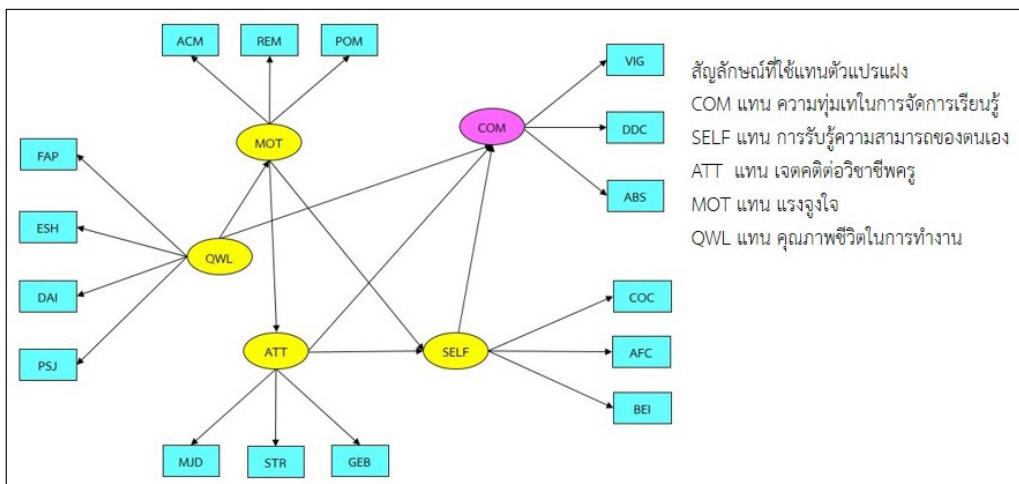
มัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

2. เพื่อศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมต่อความทุ่มเทในการจัดการเรียนรู้ของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

กรอบแนวคิดและสมมติฐานในการวิจัย

จากการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความทุ่มเทในการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยเลือกใช้แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสนับสนุนตัวแปรความทุ่มเทในการจัดการเรียนรู้ โดยพิจารณาตามความเหมาะสมในการนำไปใช้และตรงกับบริบทของโรงเรียนดังนี้

1. ความทุ่มเทในการจัดการเรียนรู้ ใช้ทฤษฎีของ Schaufeli and Bakker
2. แรงจูงใจ ใช้แนวคิดของ กลวิล ทาราโกซัน
3. เจตคติต่อวิชาชีพครู ใช้แนวคิดของ Triandis
4. การรับรู้ความสามารถของตน ใช้ทฤษฎีของ Bandura
5. คุณภาพชีวิตในการทำงาน ใช้แนวคิดของ Walton

ภาพประกอบ 1 โมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อความทุ่มเทในการจัดการเรียนรู้ของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

สมมุติฐานการวิจัย

โมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อความทุ่มเทในการจัดการเรียนรู้ของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ขอบเขตการวิจัย

1. ตัวแปรในการวิจัย

1.1 ตัวแปรแฝงภายนอก คือ คุณภาพชีวิตในการทำงาน (QWL) ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ 3 ตัว ได้แก่ 1) ค่าตอบแทนที่เป็นธรรมและเพียงพอ (FAP) 2) สิ่งแวดล้อมที่ถูกต้องลักษณะและปลอดภัย (EHS) 3) การพัฒนาความสามารถของบุคคล (DAI) 4) ความก้าวหน้าและมั่นคงในงาน (PSJ)

1.2 ตัวแปรแฝงภายใน ได้แก่

1) แรงจูงใจในการจัดการเรียนรู้ (MOT) ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ 3 ตัว ได้แก่ 1) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (ACM) 2) แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ (REM) 3) แรงจูงใจใฝ่อำนาจ (POM)

2) เจตคติต่อวิชาชีพครู (ATT) ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ 3 ตัว ได้แก่ 1) ความรู้เชิงประเมินค่า (COC) 2) ความรู้สึก (AFC) 3) พฤติกรรม (BEI)

3) การรับรู้ความสามารถของตนเอง (SELF) ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ 3 ตัว ได้แก่ 1) ระดับความยาก (MDJ) 2) ความมั่นใจที่จะปฏิบัติ (STR) 3) การนำไปใช้ (GAB)

4) ความทุ่มเทในการจัดการเรียนรู้ (COM) ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ 3 ตัว ได้แก่ 1) ความกระตือรือร้น (VIG) 2) การอุทิศตน (DED) 3) การซึมซับ (ABS)

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร คือ ข้าราชการครูสังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กลุ่มร้อยแก่นสารสินธุ์ ได้แก่ จังหวัดร้อยเอ็ด ขอนแก่น มหาสารคาม และกาฬสินธุ์ ปีการศึกษา 2560 จำนวน 11,764 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ข้าราชการครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กลุ่มร้อยแก่นสารสินธุ์ ปีการศึกษา 2560 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้โดยใช้นิยามของ HAIR (2010) ว่าการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติขั้นสูงและมีโมเดลความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ควรใช้กลุ่มตัวอย่างที่มีสัดส่วนระหว่างหน่วยตัวอย่างกับจำนวนพารามิเตอร์ หรือตัวแปรสังเกตได้อย่างน้อย 20 เท่าของตัวแปรที่ศึกษา ดังนั้นขนาดกลุ่มตัวอย่างผู้วิจัยจึงใช้ จำนวน 475 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วยแบบวัดที่มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ แบบวัดทุกชุดได้นำไปหาค่าความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาความสอดคล้องของข้อคำถาม กับนิยามศัพท์เฉพาะ สร้างไว้จำนวนแบบวัดละ 10 ข้อ คัดเลือกข้อที่มีคุณภาพไว้แบบวัดละ 7 ข้อ หลังจากนั้นนำไปทดลองกับข้าราชการครูที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 40 คน และนำมาวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนก (Discrimination Index) ด้วยการวิเคราะห์ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมของแบบวัดที่ไม่มีข้อนั้นรวมอยู่ (Item-total correlation) และคัดเลือกข้อคำถามที่มีอำนาจจำแนกตามเกณฑ์แล้วนำไปหาความเที่ยง (Reliability) ของแบบวัดแต่ละฉบับ ได้คุณภาพของเครื่องมือดังตาราง 1 และผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis : CFA) เพื่อตรวจสอบ Construct Validity ก่อนที่จะทำการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง

ตาราง 1 แสดงคุณภาพเครื่องมือในการวิจัย

แบบวัดตัวแปร	จำนวน	อำนาจจำแนก	ความเชื่อมั่น
1. ความทุ่มเทในการจัดการเรียนรู้	21	.463 - .857	.955
2. แรงจูงใจในการจัดการเรียนรู้	21	.454 - .844	.943
3. เจตคติต่อวิชาชีพครู	21	.605 - .804	.960
4. การรับรู้ความสามารถของตนเอง	21	.752 - .903	.981
5. คุณภาพชีวิตในการทำงาน	21	.530 - .853	.968

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากข้าราชการครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กลุ่มร้อยแก่นสารสินธุ์ จากนั้นจึงนำแบบวัดที่เก็บรวบรวมข้อมูลแล้วมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบและคัดเลือกแบบวัดที่สมบูรณ์ได้นำมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ เพื่อนำไปดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้การวิเคราะห์ความตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) ด้วยการวิเคราะห์เพื่อตรวจสอบความตรงของโมเดลการวัดตัวแปรแฝงการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของตัวแปรแฝงทั้งหมดที่ใช้ในการวิจัยเชิงยืนยัน (Confirm Factor Analysis : CFA) ส่วนเกณฑ์ในการพิจารณาความกลมกลืนของโมเดลนั้นผู้วิจัยใช้ดัชนีตรวจสอบความกลมกลืนของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์จำนวน 6 เกณฑ์ ดังตาราง 2

ผลการวิจัย

1. การพัฒนาโมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อความทุ่มเทในการจัดการเรียนรู้ของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตามสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่า มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ดังตาราง 2

ตาราง 2 เกณฑ์และดัชนีความกลมกลืนของโมเดลตามสมมติฐานที่ปรับแล้ว

ค่าสถิติ	เกณฑ์ในการพิจารณา	ค่าสถิติในโมเดล
X ²	Not significant	X ² = 110.887 df = 93 p > .0551
GFI	> .90	.972
AGFI	> .90	.959
CFI	> .90	.997
RMR	< .05	.0109
RMSEA	< .07	.0201

ที่มาของเกณฑ์ : Hair, Black, Babin, Anderson, & Tatham, (2010) : p.745-753.

2. การวิเคราะห์อิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวมของตัวแปรปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อความทุ่มเทในการจัดการเรียนรู้ของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผู้วิจัยขอเสนอผล ดังตาราง 3

ตาราง 3 ผลการวิเคราะห์แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร และค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลของโมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อความทุ่มเทในการจัดการเรียนรู้ของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ตัวแปรตาม	MOT (E1)			ATT (E2)			SELF (E3)			COM (E4)		
ตัวแปรอิสระ	TE	IE	DE	TE	IE	DE	TE	IE	DE	TE	IE	DE
QWL (K1)	.582** (.056)		.582** (.056)	.365** (.045)	.365** (.045)		.373** (.046)	.373** (.046)		.411** (.054)	.231** (.032)	.180** (.049)
MOT (E1)				.628** (.065)		.628** (.065)	.641** (.067)	.303** (.050)	.338** (.067)	.397** (.048)	.397** (.048)	
ATT (E2)							.482** (.072)		.482** (.072)	.453** (.062)	.160** (.039)	.293** (.074)
SELF (E3)										.333** (.076)		.333** (.076)
	.339			.394			.551			.448		

$X^2 = 110.887$, $df = 93$, $X^2 / df = 1.192$, $P = .0996$, $RMSEA = .0201$, $CFI = .997$, $GFI = .972$, $AGFI = .959$, $RMR = .0109$

ตัวแปร Y1 Y2 Y3 Y4 Y5 Y6 Y7 Y8 Y9 Y10 Y11 Y12

ค่าความเชื่อมั่น .474 .387 .579 .595 .276 .409 .589 .391 .428 .421 .337 .463

ตัวแปร X1 X2 X3 X4

ค่าความเชื่อมั่น .485 .288 .333 .494

สมการโครงสร้าง MOT ATT SELF COM

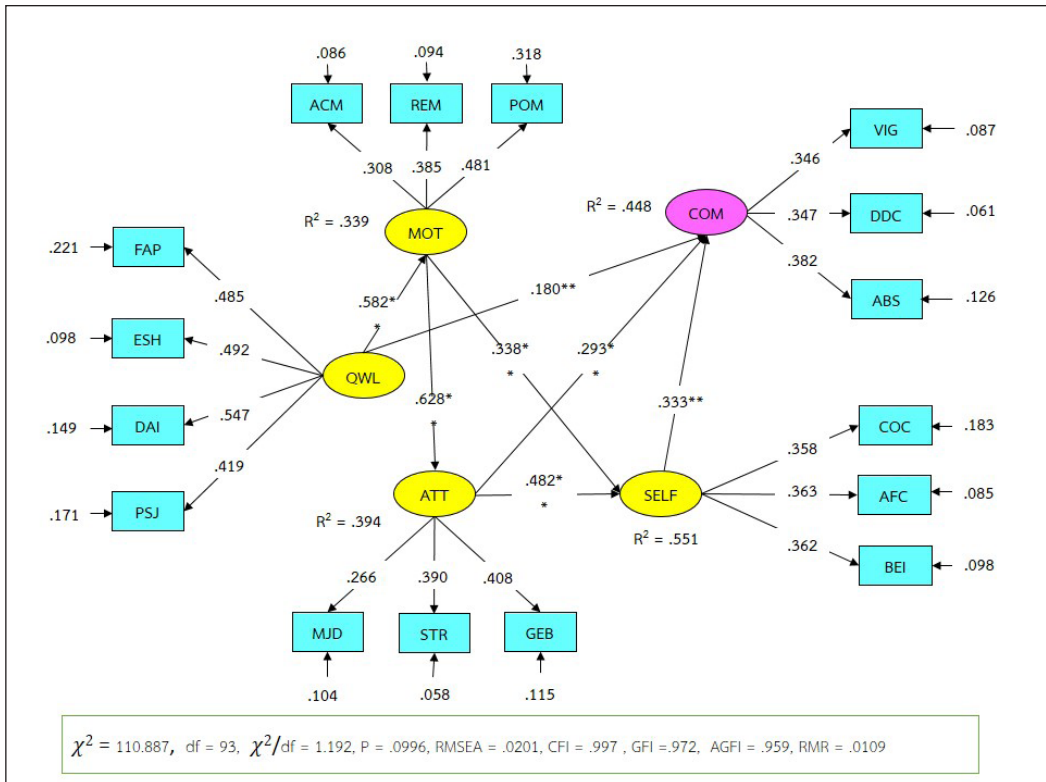
เมทริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแฝง

	QWL	MOT	ATT	SELF	COM
QWL	1.000				
MOT	.582	1.000			
ATT	.365	.628	1.000		
SELF	.313	.641	.694	1.000	
COM	.411	.502	.590	.603	1.000

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 3 พบว่า ตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงต่อความทุ่มเทในการจัดการเรียนรู้ของข้าราชการครู (COM) โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ได้แก่ตัวแปรการรับรู้ความสามารถของตนเอง (SELF) มีขนาดอิทธิพลเท่ากับ .333 ตัวแปรที่มีผลทางอ้อมต่อความทุ่มเทในการจัดการเรียนรู้ของข้าราชการครู (COM) โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คือ แรงจูงใจ (MOT) มีขนาดอิทธิพลเท่ากับ .397 ตัวแปรที่มีผลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อความทุ่มเทในการจัดการเรียนรู้ของข้าราชการ

ครู (COM) โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ได้แก่ คุณภาพชีวิตในการทำงาน (QWL) มีขนาดอิทธิพลทางตรงเท่ากับ .180 มีขนาดอิทธิพลทางอ้อมเท่ากับ .231 และเจตคติต่อวิชาชีพครู (ATT) มีขนาดอิทธิพลทางตรงเท่ากับ .293 มีขนาดอิทธิพลทางอ้อมเท่ากับ .160 ซึ่งตัวแปรทั้งสองสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรความทุ่มเทในการจัดการเรียนรู้ (COM) ได้ร้อยละ 44.8

ภาพประกอบ 2 ผลการทดสอบความตรงของโมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อความทุ่มเทในการจัดการเรียนรู้ของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

อภิปรายผล

1. การพัฒนาโมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อความทุ่มเทในการจัดการเรียนรู้อย่างจริงจังของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (COM) พบว่าโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ทั้งนี้เนื่องจากโมเดลสมมุติฐานที่สร้างขึ้นได้ศึกษาจากหลักการ แนวคิด ทฤษฎี จึงทำให้โมเดลตามสมมุติฐานมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ตามแนวคิดของ Schaufeli (2002) เชื่อว่าความทุ่มเทในการทำงานว่าเป็นมิติของความรู้สึกทางบวกที่ช่วยเติมเต็มสภาวะทางจิตใจที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน โดยเป็นสภาวะที่ไม่ได้เกิดขึ้นเพียงชั่วคราว แต่มีความต่อเนื่อง (Persistent) และแผ่ซ่าน (Pervasive) ทั้งด้านอารมณ์ความรู้สึก (Affective) และการรู้คิด (Cognitive) โดยไม่พิจารณาแบบแยกส่วน ทั้งทางวัตถุวิสัย เหตุการณ์ตัวบุคคล หรือพฤติกรรม ประกอบด้วยลักษณะสำคัญ 3 ประการ ได้แก่ 1) ความกระตือรือร้น (Vigor) 2) การอุทิศตน (Dedication) 3) การซึมซับ (Absorption) Wellins and Concelman (2005) กล่าวว่า ความทุ่มเทในการทำงานเป็นลักษณะของการหลอมรวม ความผูกพันองค์กร การยอมรับภารกิจที่ต้องดำเนินการ การสร้างสรรค์ประโยชน์ให้องค์กร เป็นตัวกำหนดความทุ่มเทในการทำงาน โดยมีความรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งในการเป็นเจ้าของกิจการ ความทุ่มเทในการทำงานไม่ใช่แค่เพียงเรื่องของโครงสร้างทางสภาวะจิตใจ แต่รวมถึงบทบาทที่บุคคลกำหนดให้กับตนเองในการกำหนดผลการปฏิบัติงานและยังรวมถึงสภาวะทางอารมณ์ความรู้สึก และแนวคิดของ Kahn (1990) ได้ให้แนวคิดความทุ่มเทของบุคคล เป็นงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติในการทำงาน (Work Attitude) ที่เกี่ยวข้องกับการตีความคุณค่าจากการทำงาน เพื่อตรวจสอบเงื่อนไขในการทำงานที่เกี่ยวข้องกับความทุ่มเทของบุคคล และความไม่ทุ่มเทของบุคคล สรุปได้ว่า ความทุ่มเทและ

ความไม่ทุ่มเทของบุคคล เป็นพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับตัวตน ทั้งด้านการแสดงออกทางกาย ความคิด และอารมณ์ขณะปฏิบัติงาน โดยมีความเกี่ยวข้องกับเงื่อนไขทางจิตวิทยา 3 ประการ ได้แก่ 1) ความหมายทางจิตใจ (Psychological Meaningfulness) 2) ความมั่นคงปลอดภัยทางจิตใจ (Psychological Safety) คือ สภาวะความรู้สึก (Sense of Being) 3) ความต้องการทางจิตใจ (Psychological Availability) ดังนั้น จึงทำให้โมเดลตามสมมุติฐานมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับ ภาวัต ตั้งเพชรเดโช (2558) ที่ศึกษาจิตวิญญาณความเป็นครูกับความก้าวหน้าในอาชีพที่พยากรณ์ความทุ่มเทในการทำงานของครู ผลการวิจัยพบว่า ครูที่มีจิตวิญญาณความเป็นครู จะมีความมุ่งมั่นตั้งใจอย่างเต็มความสามารถ โดยแสดงออกมาในรูปของการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จด้วยความเต็มใจ ปฏิบัติงานด้วยความระมัดระวังเอาใจใส่ ขยันหมั่นเพียร อดทนต่ออุปสรรคต่างๆ ซื่อสัตย์ มีความใฝ่หาความรู้ เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนสำหรับช่วยเหลือศิษย์

2. ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อความทุ่มเทในการจัดการเรียนรู้อย่างจริงจังของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (COM) ประกอบด้วย

2.1 คุณภาพชีวิตในการทำงาน (QWL) เป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อความทุ่มเทในการจัดการเรียนรู้อย่างจริงจัง (COM) โดยส่งผลในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ด้วยอิทธิพลเท่ากับ .582 ทั้งนี้เนื่องจากคุณภาพชีวิตในการทำงานเป็นสิ่งที่ช่วยให้บุคลากรในหน่วยงานเกิดความมั่นใจในการทำงาน เกิดความรักในงานที่ทำ เกิดความรักในองค์กร และเกิดความทุ่มเทเพื่องานที่ทำซึ่งจะเป็นการนำไปสู่การพัฒนาประสิทธิภาพสูงสุดขององค์กร โดยคุณภาพชีวิตในการทำงานเป็นสภาพความพึงพอใจของข้าราชการครูที่มีต่องาน เมื่อข้าราชการครูมีคุณภาพชีวิตในการทำงานที่ดี ได้รับค่าตอบแทนที่

เพียงพอและยุติธรรม ได้รับการพัฒนาศักยภาพ โดยได้ใช้ความรู้ความสามารถของตนอย่างเต็มที่ เห็นคุณค่าของตนเอง เกิดความรู้สึกท้าทายในการทำงาน เป็นที่ยอมรับของผู้ร่วมงาน มีบรรยากาศการทำงานที่ดี จะทำให้ผู้บริหารสถานศึกษามีความสุขในการทำงาน มีความภูมิใจและต้องการที่จะทำงานในองค์กรนั้นนานๆ กับแนวคิดของ Knox and Irving (1997) ที่กล่าวว่า ปัจจัยการทำงาน เป็นปัจจัยสำคัญต่อคุณภาพชีวิตของคน ซึ่งประกอบด้วย 2 องค์ประกอบหลัก คือ การได้รับค่าตอบแทนที่เพียงพอและยุติธรรม และสภาพการทำงานที่ปลอดภัยและส่งเสริมสุขภาพ สอดคล้องกับโลว์ (Lowe, 2002 อ้างถึงใน จำริญ จิตหลั่ง, 2554) ที่กล่าวว่า องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตการทำงาน ได้แก่ ความรู้ ทักษะ สภาพแวดล้อมในการทำงาน ตลอดจนคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมและสอดคล้องกับแนวคิดของ Herzberg (1959) กล่าวถึง คุณภาพชีวิตการทำงาน โดยเน้นที่ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจ และไม่พอใจในการทำงาน ได้แก่ ลักษณะงานที่ทำ ความสำเร็จ ความรับผิดชอบ ความเป็นไปได้ที่จะก้าวหน้า การได้รับความยกย่อง สถานะตำแหน่ง ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน ผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชา นโยบายการบริหารของหน่วยงาน ความมั่นคงของงาน สภาพการทำงาน เงินเดือน และความมั่นคงของชีวิตส่วนตัว ซึ่งโดยภาพรวมแล้ว ปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้จะสอดคล้องและสนับสนุนแนวคิดองค์ประกอบคุณภาพชีวิตการทำงาน สอดคล้องกับแนวคิดของ Huse and Cummings (1995) ที่กล่าวว่า ค่าตอบแทนที่เหมาะสมและเป็นธรรม เป็นปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้บุคคลปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจ และเต็มความสามารถได้ ก็ต้องให้บุคคลนั้นเกิดความพึงพอใจกับสิ่งตอบแทนที่จะได้รับ มีสิ่งแวดล้อมการทำงานที่ปลอดภัย การพัฒนาศักยภาพ ความก้าวหน้าและมั่นคงในงาน สังคมสัมพันธ์ ธรรมเนียมในองค์กร ภาวะอิสระจากงาน และความภูมิใจในองค์กร เพื่อมีความภูมิใจ และ

เป็นกำลังใจในการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ เพ็ญศรี เวชประพันธ์ (เพ็ญศรี เวชประพันธ์, 2557) ที่ศึกษาคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดสงขลา พบว่า คุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการครู ขึ้นอยู่กับรายได้ ผลประโยชน์ตอบแทน มีการส่งเสริมให้ข้าราชการครูสร้างผลงานทางวิชาการ ตลอดจนการสร้างสรรคดีด้านต่างๆ เกี่ยวกับสื่อการสอนหรือวิธีการสอน รวมถึงการส่งเสริมให้มีรางวัลตอบแทนแก่ผู้สร้างสรรคดีผลงานตามโอกาสและวาระที่สมควร

2.2 แรงจูงใจในการจัดการเรียนรู้อัจฉริยะ (MOT) เป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อความทุ่มเทในการจัดการเรียนรู้อัจฉริยะของข้าราชการครู (COM) โดยส่งผลในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ด้วยอิทธิพลเท่ากับ .397 ส่งผ่านเจตคติต่อวิชาชีพครู (ATT) และการรับรู้ความสามารถของตนเอง (SELF) ทั้งนี้ เนื่องจากเป็นความต้องการที่เปรียบได้กับความต้องการที่จะเข้าใจตนเองทั้งด้านความสามารถ ความถนัดรวมถึงศักยภาพอื่น ๆ และมีความปรารถนาที่จะใช้ความสามารถและศักยภาพนั้นให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่ เชื่อว่าพฤติกรรมของผู้ที่มีแรงจูงใจสูงจะมีความทะเยอทะยาน มีการแข่งขัน มีความพยายามปรับปรุงตนให้ดีขึ้น และมีความสุขกับกิจกรรมที่ดำเนินอยู่ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของ Maslow, (1954) ที่กล่าวว่า (1) มนุษย์มีความต้องการไม่สิ้นสุด เมื่อความต้องการอย่างหนึ่งได้รับการตอบสนองแล้ว ความต้องการอื่นจะเกิดขึ้นมาแทน (2) ความต้องการที่ยังไม่ได้รับการตอบสนองจะเป็นสิ่งกระตุ้นจูงใจพฤติกรรม (3) ความต้องการของมนุษย์มีลำดับขั้น เริ่มต้นที่ระดับพื้นฐานแล้วจะพัฒนาสูงขึ้นเป็นลำดับ และทฤษฎีความต้องการของ McClelland David (1967) ที่กล่าวว่า มนุษย์มีความต้องการ 3 ประเภทที่เกี่ยวกับพฤติกรรมองค์การ คือ (1) ความต้องการใฝ่สัมฤทธิ์ (2) ความต้องการใฝ่สัมพันธ์ (3) ความต้องการใฝ่อำนาจ ซึ่ง

สอดคล้องกับ กฤติยา พิกุลทอง (2556) ได้สรุปเกี่ยวกับแรงจูงใจไว้ว่าผู้ที่ทำงานได้อย่างประสบผลสำเร็จ ต้องมีแรงจูงใจด้านความต้องการสัมฤทธิ์ผลอยู่ในระดับสูงความสำเร็จของงานจะทำได้โดยการกระตุ้นความต้องการความสำเร็จเป็นสำคัญ บุคคลแต่ละคนเมื่อมีความต้องการความสำเร็จสูงก็สามารถทำงานด้วยความมุ่งมั่นและช่วยให้หน่วยงานมีประสิทธิภาพไปด้วย ดังนั้น ปัจจัยแรงจูงใจในการทำงานก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อความทุ่มเทในการจัดการเรียนรัฐของข้าราชการครู ประกอบไปด้วย ความต้องการความสำเร็จ ความต้องการใฝ่สัมพันธ์และความต้องการอำนาจ

2.3 เจตคติต่อวิชาชีพครู (ATT) เป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อความทุ่มเทในการจัดการเรียนรัฐของข้าราชการครู (COM) โดยส่งผลในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ด้วยอิทธิพลเท่ากับ .293 และ .160 ตามลำดับ โดยส่งผ่านการรับรู้ความสามารถของตนเอง (SELF) ด้วยอิทธิพลเท่ากับ .482 เนื่องจากลักษณะของครูที่ดีควรมีลักษณะอย่างไรรั้น ทศนะของผู้ที่มีความรู้เกี่ยวข้องกับวงการศึกษาหลายล้วนมีความเห็นว่า เจตคติต่ออาชีพครู หมายถึง ความรู้ สึกนึกคิด ความคิดเห็น ความศรัทธาหรือความเชื่อของบุคคลที่มีต่อวิชาชีพครู อันเกิดจากประสบการณ์ของแต่ละบุคคลที่จะนำมาใช้เป็นเกณฑ์ในการประเมินสิ่งต่างๆ เกี่ยวกับอาชีพครู ซึ่งทำให้พร้อมในการที่จะแสดงพฤติกรรมออกมาทั้งทางบวกและทางลบ เจตคติหรือทัศนคตินับเป็นสิ่งที่วัดถึงพฤติกรรมของบุคคลได้เป็นอย่างดี เจตคติเป็นบ่อเกิดของพฤติกรรม เพราะเป็นสิ่งที่สามารถบ่งบอกได้ถึงการแสดงออกในพฤติกรรมต่าง ๆ ได้ กล่าวคือ เจตคติต่องานในเชิงบวกจะช่วยบ่งชี้ถึงพฤติกรรมในเชิงสร้างสรรค์ที่จะมีขึ้นในตัวบุคคล ตรงข้ามกับเจตคติต่องานในเชิงลบก็จะช่วยให้เห็นถึงพฤติกรรมในเชิงลบได้เช่นกัน หากบุคคลมีเจตคติในด้านลบ หรือเกิดความไม่พอใจในการทำงานขึ้น ปัญหาที่ตามมานั้นมีมากมาย ซึ่ง

พฤติกรรมที่แสดงออกอาจเป็นได้ทั้งในเชิงความคิดหรือด้านจิตใจ เช่น นั่งฝันกลางวันไปเรื่อยไม่ตั้งใจทำงาน หรือแสดงออกมาด้วยการกระทำ เช่น ขาดงานโดยพลการ กลับบ้านก่อนเวลา หยุดพักนานเกินไป ทำงานช้าลง ไปจนถึงการมีพฤติกรรมก้าวร้าว รุนแรง การลาออก ตรงข้ามกับบุคคลที่มีความพอใจในงานมีเจตคติที่ดีต่อองค์กรและงาน พฤติกรรมในการทำงานย่อมแสดงออกแต่สิ่งที่ดี ๆ เช่น ทำงานในหน้าที่อย่างเต็มที่ และจะทำงานเกินหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายอีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับ สุชา จันทรเฒ (2539) กล่าวว่า เจตคติประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 3 ประการ คือ 1) ด้านความรู้ (Cognitive Component) 2) ด้านความรู้สึก (Affective Component) 3) ด้านพฤติกรรม (Behavior Component) เมื่อครูผู้สอนมีความรู้ ความรู้สึกศรัทธา และมีพฤติกรรมที่ดี ในการประกอบอาชีพก็ย่อมจะปฏิบัติหน้าที่ของตนได้อย่างภาคภูมิใจ และมุ่งให้การสอนของตนให้สัมฤทธิ์ผล พร้อมทั้งจะรู้สึกมีความสุขในการเป็นครู

2.4 การรับรู้ความสามารถของตนเอง (SELF) มีอิทธิพลทางตรงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีขนาดอิทธิพลเท่ากับ .333 ทั้งนี้เนื่องจาก การรับรู้ความสามารถตนเอง มีความแปรปรวนที่อธิบายปัจจัยประสิทธิภาพได้ร้อยละ 55.1 ผลที่พบเช่นนี้ อาจเนื่องจากครูได้ประเมินความสามารถของตนเองแล้วว่าสามารถปฏิบัติงานต่างๆ ที่กำหนดไว้ได้ เพื่อนำไปสู่ผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น ครูทุ่มเทมากกว่าเดิมหากงานยังไม่ประสบความสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของ Bandura (1986) ที่กล่าวว่าผู้ที่เชื่อมั่นในความสามารถของตนสูง จะมีผลต่อการประสบความสำเร็จในการจัดระบบและกระทำกิจกรรมที่ต้องทำ เพื่อนำไปสู่การบรรลุผลตามที่กำหนดไว้ กล่าวคือคนที่รับรู้ความสามารถของตนเองสูงจะมีความเครียดต่ำ จะไม่รู้สึกต่อตนเองในทางลบ สามารถทำภารกิจหรือภาระงานที่มีความยาก จะมีความพยายามไม่ท้อแท้ โดยจะให้ความสนใจและ

พยายามที่จะกระทำจากเป้าหมายที่ตั้งไว้ และนำเป้าหมายนั้นมาเป็นเงื่อนไขว่าจะต้องกระทำให้บรรลุผล และถ้าประจบความล้มเหลวเขาจะไม่ท้อแท้ แต่ให้เหตุผลว่า เนื่องจากมีความพยายามไม่เพียงพอ จะไม่ให้เหตุผลว่าเนื่องมาจากตนเองมีความสามารถต่ำ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Anita Woolfolk (1995) ที่ว่าการรับรู้ความสามารถของตนเป็นความเชื่อของครูว่า เขาหรือเธอสามารถช่วยในการเรียนรู้แก่นักเรียนที่มีอุปสรรคทางการเรียนให้บรรลุผลได้ การรับรู้ความสามารถของครูจะปรากฏขึ้นเพื่อเป็นหนึ่งในไม่กี่ลักษณะส่วนบุคคลของครู ที่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน การรับรู้ความสามารถของตนเองสามารถทำนายได้ว่าครูที่มีการรับรู้ความสามารถของตนสูงจะทำงานหนักกว่าและทุ่มเทต่อการจัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียนอย่างต่อเนื่อง เพราะครูเชื่อมั่นในตนเองและเชื่อมั่นในนักเรียนด้วย ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับ ดนุรี เงินศรี (2009) ที่ศึกษาการพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุและผลของการรับรู้ความสามารถของตนเอง ของครูมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่าพฤติกรรมการสอนของครู ได้รับอิทธิพลทางตรงจากตัวแปรการรับรู้ความสามารถของตนเองของครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.86 แสดงว่าหากครูมีการรับรู้ความสามารถของตนเองของครูสูงได้แก่ ความสามารถในการตัดสินใจที่จะทำสิ่งต่างๆ ความสามารถในการใช้แหล่งทรัพยากรของโรงเรียน การรับรู้ความสามารถในการสอน ความสามารถในการจัดการระเบียบวินัย การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ปกครอง การมีส่วนร่วมของชุมชน และการสร้างบรรยากาศที่ดีในโรงเรียน จะส่งผลให้ครูมีพฤติกรรมการสอนที่ดีขึ้น และ สายใจ อินทรนรงค์ (2554) พบว่า การรับรู้ความสามารถของตนเองของครู ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ความสามารถด้านการสร้างบรรยากาศทางบวกในโรงเรียน 2) ความสามารถด้านการจัดระเบียบ

วินัย 3) ความสามารถด้านการสอน 4) ความสามารถด้านการสร้างความร่วมมือจากผู้ปกครอง 5) ความสามารถด้านการสร้างความร่วมมือจากชุมชน 6) ความสามารถด้านการตัดสินใจ 7) ความสามารถด้านการใช้แหล่งทรัพยากร

โดยตัวแปรทั้งหมดในโมเดลสามารถรวมกันอธิบายความแปรปรวนของความทุ่มเทในการจัดการเรียนรู้ของข้าราชการครู (COM) ได้ร้อยละ 44.80 ทั้งนี้ยังมีปัจจัยอื่นๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกับความทุ่มเทในการจัดการเรียนรู้ของข้าราชการครู (COM) ที่ผู้วิจัยไม่ได้ทำการศึกษาอีกร้อยละ 53.20

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ จากผลการวิจัยพบว่า ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อความทุ่มเทในการจัดการเรียนรู้มากที่สุด คือเจตคติต่อวิชาชีพครู ดังนั้นในการแก้ไข ปรับปรุง และสนับสนุน ส่งเสริมให้ครูมี เจตคติต่อวิชาชีพครู เป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งที่จะส่งผลต่อความทุ่มเทในการจัดการเรียนรู้ของครู ดังนั้นผู้บริหารในสถานศึกษาจึงต้องหากลวิธีในการสร้างเจตคติที่ดีให้กับครู โดยการเปิดโอกาสในการใช้ความคิดอย่างสร้างสรรค์ สนับสนุนและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ตลอดจนโน้มน้าวให้ครูมีเจตคติต่อวิชาชีพครู เพราะเมื่อครูมีเจตคติที่ดีต่อความทุ่มเทในการจัดการเรียนรู้แล้วย่อมส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์และคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาดีขึ้นด้วย

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 ในการศึกษาครั้งนี้ตัวแปรที่ผู้วิจัยได้นำมาศึกษาสามารถอธิบายความทุ่มเทในการจัดการเรียนรู้ (COM) ได้ร้อยละ 44.8 ที่เหลือเป็นอิทธิพลของตัวแปรอื่นที่ไม่ได้นำมาศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ดังนั้นการศึกษาครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาตัวแปรด้านอื่นๆ ที่น่าจะเป็นสาเหตุของความทุ่มเทในการจัดการเรียนรู้ของครู เช่น ภาวะผู้นำของผู้บริหาร ภาวะอิสระจากงาน บรรยากาศในโรงเรียน

ข้าราชการครูที่เรียนหลักสูตร 4 ปี กับข้าราชการครูที่เรียนหลักสูตร 5 ปี เป็นต้น

2.2 จากการวิจัยในครั้งนี้ศึกษาเฉพาะข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ขอบเขตเฉพาะกลุ่มร้อยแก่นสารสินธุ์ ในการศึกษาครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาและพัฒนาโมเดลปัจจัยเชิง

สาเหตุความทุ่มเทในการจัดการเรียนรู้ของข้าราชการครู จึงควรทำการศึกษากลุ่มตัวอย่างข้าราชการครูในสังกัดอื่น เช่น สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดองค์กรบริหารส่วนจังหวัด ซึ่งจะทำให้เกิดประโยชน์ในการนำผลการวิจัยไปใช้ในการหาแนวทางพัฒนาให้เหมาะสมกับบริบทของแต่ละสังกัดมากขึ้น

บรรณานุกรม

- กฤติยา พิกุลทอง. (2556). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียน กับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครู กลุ่มบางละมุง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี เขต3. มหาสารคาม.
- จำเริญ จิตหลัง. (2554). ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในการทำงานของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษภาคใต้. สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมสวัสดิการและสวัสดิภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา.
- ดนตรี เงินศรี. (2009). การพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุและผลของการรับรู้ความสามารถตนเองของครูมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร. *OJED*, 4(1), 1231–1244.
- ภาวัต ตั้งเพชรเดโช. (2558). จิตวิญญาณความเป็นครูกับความก้าวหน้าในอาชีพที่พยากรณ์ความทุ่มเทในการทำงานของครู. *วารสารจันทร์เกษมสาร*, 21(40), 79–88.
- สมโชค เจริญการ. (2551). ครูจะต้องรู้จักเด็กให้มากที่สุด. Retrieved November 10, 2017, from <http://oknation.nationtv.tv/blog/print.php?id=216377>
- สายใจ อินทรนรงค์. (2554). การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของครู. *วารสารศึกษาศาสตร์*, 22(3). สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา. (2547). *มาตรฐานตำแหน่งข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา.
- สุชา จันทร์อม. (2539). *จิตวิทยาทั่วไป*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- Anita Woolfolk. (1995). *Educational Psychology* (6th ed.). Boston: Allyn and Bacon.
- Bandura, A. (1986). *Social Foundations Thought and Action : A Social Cognitive Theory*. New Jersey : Prentice–Hall.
- HAIR, J. F., BLACK, W. C., BABIN, B. J. & A. (2010). *Multivariate Data Analysis* (7th ed.). New Jersey: Pearson Prentice Hall. Retrieved from <https://www.slideshare.net/adityanovanto5/hair-et-al-2010>
- Herzberg, F., Mausner, B., & Snyderman, B. (1959). *The motivation to work* (2nd ed.). New York: John Wiley and Sons.
- Huse and Cummings. (1995). *Organization Development and Change*. New York: West Publishing.
- Kahn. (1990). Psychological Conditions of Personal Engagement and Disengagement at Work.

- Academy of Management Journal*, 33, 692–274.
- Knox and Irving. (1997). An interactive quality of work life model applied to organization. *Journal of Nursing Administration*, 27(1).
- Maslow, A. H. (1954). *Motivation and personality*. New York: Harper and Row.
- McClelland David. (1967). *The Achieving Society*. New York: The Free Press A Division of Macmillan. Retrieved from https://books.google.co.th/books?id=RI2wZw9AFE4C&printsec=frontcover&hl=th&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false
- Pajak & Blas. (1989). The Impact of Teachers' Personal Lives on Professional Role Enactment. *Education Research Journal*, 26(2).
- Paterson, J. M. (1990). An Empirical Assessment of Kanungo'1982 Concept and Measure of Job Involvement. *Applied Psychology*, 39(3), 293–306.
- Schaufeli. (2002). The Measurement of Engagement and Burnout : A Two sample Confirmatory Factor Analytic Approach. *Journal of Happiness Studies*, 3, 71–92.
- Wellins, R and Concelman, J. (2005). *Creating a culture for engagement*. Retrieved from www.ddiworld.com/pdf/wps_engagement_ar.pdf

มาตรการทางกฎหมายเพื่อส่งเสริมผู้นำท้องถิ่นให้เกิดการพัฒนาชุมชนอย่าง
ยั่งยืนภายใต้หลักธรรมาภิบาลและหลักเศรษฐกิจพอเพียง

Legal Measures to Supports ‘ Local Leaders’ with Sustainable Development Concepts, Good Governance and Sufficiency Economy Framework.

พนารัตน์ มาศมมาดล ¹

Panarat Machamadol¹

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้เกิดจากข้อสังเกตที่ว่า หากต้องการพัฒนาท้องถิ่นให้ยั่งยืนปัจจัยสำคัญจึงอยู่ที่ “ผู้นำ” กับการใช้หลักธรรมาภิบาล โดยมีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาประสบการณ์จากการทำงานของผู้นำท้องถิ่น โดยประยุกต์กับกรอบแนวคิดธรรมาภิบาลและเศรษฐกิจพอเพียง (2) เพื่อนำบทเรียนของผู้นำท้องถิ่นมาสังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดในการพัฒนาท้องถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือตามแนวทางประชาธิปไตยที่อยู่บนพื้นฐานของความหลากหลายทางวัฒนธรรม ผลการวิจัยพบว่า ผู้นำท้องถิ่นมีการประยุกต์ใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงและธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงาน โดยพยายามปรับหลักการให้สอดคล้องกับบริบททางสังคมและวัฒนธรรมของแต่ละพื้นที่ นำมาสู่การสังเคราะห์กรอบแนวคิดและแนวทางปฏิบัติของผู้นำท้องถิ่นซึ่งพบว่า ปัจจัยที่จะเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานตามแนวทางของหลักธรรมาภิบาลและหลักเศรษฐกิจพอเพียงประกอบด้วย 2 ปัจจัย คือ (1) การพัฒนาคน (2) การพัฒนาโครงสร้าง สำหรับข้อเสนอแนะเชิงนโยบายควรปรับปรุงและพัฒนากฎระเบียบของสังคมและท้องถิ่น โดยการสร้างกฎหมายต้นแบบเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของท้องถิ่น (model law) และปรับปรุงกฎหมายเพื่อคุ้มครองสิทธิของชุมชน ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการเสนอให้มีการจัดตั้งรูปแบบขององค์กรกระจายอำนาจทางพื้นที่ ข้อเสนอแนะด้านการพัฒนาบนพื้นฐานของความเข้าใจวัฒนธรรม ผู้นำควรต้องทำความเข้าใจอย่างถ่องแท้กับแง่มุมเฉพาะทางวัฒนธรรมในพื้นที่ของตนเองและควรปรับบทบาทจากการเป็นผู้นำเชิงสั่งการเป็นผู้นำเชิงประสานงานหรือการให้แนวคิดหรือนโยบายเท่านั้น

คำสำคัญ : การพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน , ธรรมาภิบาล , ผู้นำท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

¹ อาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

¹ Lecturer, faculty of Law, Mahasarakham University E-mail : panaratm@hotmail.com Telephone : 086-995-5986

Abstract

This research aims to (1) study Northeastern local leaders' experiences of applying principles of good governance and sufficiency economy to local development (2) In addition the study aims to synthesise a conceptual framework, based on the experiences of local leaders.

The findings reveal that local leaders have applied the principles of good governance and Sufficiency Economy into their administration. They have tried to adjust the principles in accordance with particular socio-cultural contexts in each area. Based on the findings, the researchers synthesised the local leaders' experiences and designed a conceptual framework and a practicing guide for the leaders. The key issue of this framework and guidance is that there are two factors. First, local leaders must encourage villagers to practice good governance and sufficiency economy and act as the role models of successful practitioners. Second, the leaders need to develop political, economic and socio-cultural structures that enhance a sense of belonging among villagers.

Recommendations are given as follows: 1) State authorities should formulate a model law for local authorities. 2) Researchers propose to establish two administrative devices based on the concept of decentralisation to empower locally initiated organisations. The local leaders must profoundly understand the uniqueness of their own area. Local leaders should be changed from being a commanding leader to a coordinating leader.

Keywords : Sustainable Development , Good Governance , Northeastern Local Leaders

บทนำ

ประเวศ วะสี (2550) กล่าวว่าไว้ว่า “ไม่มีประชาธิปไตยที่ไหนเป็นไปได้โดยปราศจากประชาธิปไตยของชุมชนท้องถิ่น” เนื่องจาก “ฐานของประชาธิปไตยคือประชาธิปไตยชุมชนท้องถิ่น ถ้าประชาธิปไตยในชุมชนท้องถิ่นเข้มแข็งและมีคุณภาพ (ก็) จะแก้ปัญหาต่างๆ ของประเทศไปได้เกือบทั้งหมด และทำให้ประชาธิปไตยในระดับชาติมีคุณภาพ” แนวคิดของประเวศสอดคล้องกับแนวคิดของเอนก เหล่าธรรมทัศน์ (2550) โดยเฉพาะในเรื่องของการสนับสนุนให้มีประชาธิปไตยระดับท้องถิ่น โดยในทัศนะของเขานั้น ประชาธิปไตยดังกล่าวจะต้องเน้นการปกครองตนเองของประชาชนในระดับท้องถิ่นเป็นสำคัญ

การให้ความสำคัญกับท้องถิ่นดังกล่าวนำมาซึ่งความพยายามในการจัดสร้าง “วิธีการกระจายอำนาจ” ในรูปแบบที่แตกต่างหลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นการสร้างองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) หรือการจัดการรวมกลุ่มอิสระเป็นกลุ่มชาวบ้านในการทำกิจกรรมต่างๆ เพื่อส่งเสริมการปกครองตนเอง เช่น กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มผู้สูงอายุ เป็นต้น หรือแม้กระทั่งการรับรองสิทธิชุมชนไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550 มาตรา 66 – 67 แม้กระทั่งในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560 ก็ยังคงรับรองให้ชุมชนใช้สิทธิและเสรีภาพตามเจตนารมณ์แห่งรัฐธรรมนูญ ซึ่งนำไปสู่การตราพระราชบัญญัติสภาองค์กรชุมชน พ.ศ. 2551 เพื่อรับรองการรวมกลุ่มของคนในชุมชน การ

เคลื่อนไหวและกิจกรรมต่าง ๆ เหล่านี้เป็นการสะท้อนถึงความพยายามของภาครัฐและภาคประชาสังคมในการเคลื่อนไหวเพื่อทำให้การกระจายอำนาจและการบริหารจัดการต่าง ๆ สามารถก่อให้เกิดประโยชน์แก่ท้องถิ่นได้อย่างแท้จริง โดยการรวมกลุ่มต่าง ๆ ทั้งโดยอิสระและการรับรองกลุ่มต่าง ๆ ตามกฎหมายเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงความพยายามในการสร้างพื้นที่และเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ประชาธิปไตยให้กับประชาชนในระดับท้องถิ่น

ด้วยเหตุจากการที่ท้องถิ่นมีความหลากหลายในระบอบประชาธิปไตยนี้เองที่ทำให้การบริหารจัดการท้องถิ่นไม่อาจที่จะเป็นการบริหารจัดการโดยองค์กรใดองค์กรหนึ่งหรือกลุ่มบุคคลใดบุคคลหนึ่งได้แต่ต้องเป็นการบริหารจัดการโดยใช้ความร่วมมือจากประชาชนเป็นรากฐานสำคัญ ดังนั้น การบริหารงานในองค์กรและกลุ่มต่าง ๆ โดยคำนึงถึงหลักธรรมาภิบาลจึงเป็นเครื่องมือหนึ่งในการสร้างความเชื่อมั่นให้เกิดขึ้นกับประชาชน ในแง่นี้ “ธรรมาภิบาล” จึง “ทำหน้าที่เป็นกลไก เครื่องมือ และแนวทางการดำเนินงานที่เชื่อมโยงกันของภาคเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง โดยเน้นความจำเป็นของการสร้างความร่วมมือจากภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนอย่างจริงจังและต่อเนื่อง เพื่อให้ประเทศมีพื้นฐานระบอบประชาธิปไตยที่เข้มแข็ง มีความชอบธรรมของกฎหมาย มีเสถียรภาพ มีโครงสร้างและกระบวนการบริหารที่มีประสิทธิภาพ มีความโปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้ อันจะนำไปสู่การพัฒนาประเทศที่ยั่งยืน” (บุษบง ชัยเจริญวัฒน์ และ บุญมี ลี, 2544:9)

“ปัญหาภาคอีสาน” ตามทัศนะของนักวิชาการอย่าง ชาร์ล เอฟ คายส์ (Charles F. Keyes) ได้ชี้ให้เห็นว่าประเด็นปัญหาในภูมิภาคนี้ไม่สามารถสร้างข้อสรุปทั่วไปแบบง่าย ๆ อาทิ ผลจากเศรษฐกิจตกต่ำหรือการด้อยพัฒนา แต่ในทางตรงกันข้ามจากประสบการณ์ที่ผ่านมาภายใต้โครงการพัฒนาเร่งด่วนและการพัฒนาเศรษฐกิจที่ดำเนินการด้วยความรีบร้อนในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าในช่วง

ระยะเวลาสั้น ๆ ทำให้เกิดข้อผิดพลาดหลายด้าน และเกิดความล้มเหลวบางส่วน อาจส่งผลกระทบต่อทางลอบต่อโครงการพัฒนาที่รัฐบาลออกแบบเพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนในการแก้ปัญหาภาคอีสานในระยะยาวและอาจส่งผลไปถึงการตั้งคำถามต่อประสิทธิภาพในการดำเนินงานของรัฐบาล (คายนี ใน รัตนา โตสกุล (แปล), 2552 :147) ภาคอีสานจึงถือเป็น “ภูมิภาคที่สะท้อนภาพของระดับการพัฒนาประเทศ” ด้วยขนาดของพื้นที่และจำนวนประชากรคิดเป็น 1 ใน 3 ของประเทศ ลักษณะทางเศรษฐกิจเรื่องราวในประวัติศาสตร์ และความแตกต่างทางวัฒนธรรมก็จะถูกนำมาใช้เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในด้านผลประโยชน์ของกลุ่มชาติพันธุ์หรือกลุ่มท้องถิ่นภาคนิยม ซึ่งสิ่งเหล่านี้คือประเด็นที่นำไปสู่การทำความเข้าใจและรับมือกับปัญหาภาคอีสานได้ (คายนี ใน รัตนา โตสกุล, อ่างแล้ว :11) ภายใต้ผลกระทบตลอดจนปัญหาที่เกิดจากการพัฒนาแบบพึ่งพิงที่ผ่านมา ได้นำมาสู่การแสวงหาแนวทางแก้ไขซึ่งถือได้ว่าแนวคิดตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (sufficiency economy) ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ที่ทรงได้พระราชทานแนวทางการพัฒนาและการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ โดยเน้นที่การเสริมสร้างปัญญาของชาวบ้าน การพึ่งตนเอง การยึดแนวเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนและการยึดมั่นในคุณธรรมและจริยธรรม (ปณิธาน ลักคุณะประสิทธิ์ ใน สมชาย วงศ์วิเศษ (บรรณาธิการ) ,2551, 228)

เมื่อนำโครงสร้างทางความคิดเรื่องความหลากหลายของกลุ่มในท้องถิ่นมาผนวกกับแนวคิดในการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล ประกอบกับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงจึงนำไปสู่ข้อสังเกตที่ว่า การพัฒนาท้องถิ่นนั้น หากจะต้องการให้เป็นการพัฒนาที่ยั่งยืนและบูรณาการความร่วมมือจากทุกกลุ่มในชุมชนเข้ามาไว้ด้วยกันนั้น ผู้บริหารประเทศจำเป็นต้องมีองค์ความรู้ว่า ความคิดทางทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับหลักธรรมาภิบาลนั้น มีความสอดคล้องและมีแนวทางใน

การปฏิบัติจริงในพื้นที่อย่างไร ซึ่งการค้นหาและค้นพบข้อมูลดังกล่าวจะช่วยทำให้การสร้างธรรมาภิบาลเกิดขึ้นจริงในทางปฏิบัติและหลักการดังกล่าวก็จะเกื้อหนุนการพัฒนาประชาธิปไตยให้เกิดขึ้นอย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

(1) เพื่อศึกษาประสบการณ์จากการทำงานเพื่อการพัฒนาของผู้นำท้องถิ่นโดยประยุกต์กับกรอบแนวคิดธรรมาภิบาลและเศรษฐกิจพอเพียง

(2) เพื่อนำบทเรียนของผู้นำท้องถิ่นมาสังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดในการพัฒนาท้องถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือตามแนวทางประชาธิปไตยที่อยู่บนพื้นฐานของความหลากหลายทางวัฒนธรรม

ขอบเขตของการวิจัย

(1) การศึกษานี้ใช้การสังเคราะห์บทเรียนการปฏิบัติงานเพื่อการพัฒนาของผู้นำท้องถิ่นในพื้นที่ จังหวัดสุรินทร์ จังหวัดมหาสารคามและจังหวัดอุดรธานี โดยคณะผู้วิจัยแบ่งภาคตะวันออกเฉียงเหนือออกเป็น 3 ส่วนคือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ตอนกลางและตอนล่าง ซึ่งจังหวัดสุรินทร์เป็นตัวแทนของภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง จังหวัดมหาสารคามเป็นตัวแทนของภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง และจังหวัดอุดรธานีเป็นตัวแทนของภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน

(2) ขอบเขตของเนื้อหา การศึกษาครั้งนี้จะเป็นการประยุกต์แนวทางการปฏิบัติงานของผู้นำท้องถิ่น จังหวัดสุรินทร์ จังหวัดมหาสารคามและจังหวัดอุดรธานีเข้ากับหลักธรรมาภิบาลและหลักการเศรษฐกิจพอเพียง

ทบทวนวรรณกรรม

การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องในการวิจัยเรื่อง “แนวคิดการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืนตามหลักธรรมาภิบาล, บทสังเคราะห์ประสบการณ์จากผู้นำท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ” นั้น ให้ความสำคัญกับวรรณกรรมสามส่วน คือ วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาอย่างยั่งยืน วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับหลักธรรมาภิบาล และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยการทบทวนวรรณกรรมดังกล่าวจะช่วยทำให้เห็นภาพของหลักการธรรมาภิบาลและหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อนำไปสู่ความเข้าใจและเป็นพื้นฐานในการอธิบายแนวทางของการพัฒนาที่ผู้นำท้องถิ่นใช้ปฏิบัติจริงในพื้นที่

1. การพัฒนาอย่างยั่งยืน

แนวความคิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Development) เกิดขึ้นในช่วงปลายศตวรรษที่ 18 โดยในเดือนมิถุนายน พ.ศ.2515 องค์การสหประชาชาติได้จัดการประชุมแห่งสหประชาชาติว่าด้วยสิ่งแวดล้อมมนุษย์ (The United Nations Conference on the Human Environment) ที่กรุงสตอกโฮล์ม ประเทศสวีเดน ซึ่งที่ประชุมได้เรียกร้องให้ชาวโลกคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดจากการใช้ทรัพยากรอย่างฟุ่มเฟือยจนเกินขีดความสามารถที่โลกจะสร้างทดแทนหรือเท่าทันความต้องการใช้ของมนุษย์ หลังจากการประชุมดังกล่าว ได้มีการประกาศ The Stockholm Declaration (1972) ซึ่งประกอบด้วยหลักการ 26 ข้อที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมมนุษย์ อย่างไรก็ตาม The Stockholm Declaration (1972) ยังไม่สามารถประสานความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อหยุดยั้งการพัฒนาที่ไม่ยั่งยืนลงได้ ดังนั้น องค์การสหประชาชาติจึงได้จัดตั้งคณะกรรมการโลกว่าด้วยสิ่งแวดล้อมและการพัฒนา (World Commission on Environment and Development, WCED) ขึ้นในปี พ.ศ. 2526 ต่อมาในปี พ.ศ. 2529 คณะกรรมการโลกชุดดังกล่าว

ได้เสนอรายงานชื่อ "Our Common Future" หรือ "Brundtland Report" โดยในรายงานฉบับดังกล่าว เรียกร้องให้มนุษย์หันมาสนใจความเชื่อมโยงของการพัฒนาและผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมมากขึ้น โดยการเน้นย้ำว่า มนุษยชาติจะเป็นผู้กำหนดอนาคตของการพัฒนาให้มีความยั่งยืนได้ ทั้งนี้ รายงานฉบับนี้ได้นิยาม "การพัฒนาที่ยั่งยืน" ไว้ว่า "เป็นการพัฒนาที่ตอบสนองต่อความต้องการ ณ ปัจจุบัน โดยไม่ทำให้คนรุ่นต่อไปต้องประนีประนอมยอมลดทอนความสามารถในการตอบสนองความต้องการของตนเอง" ("to ensure that it meets the needs of the present without compromising the ability of future generations to meet their own needs") อาจจะกล่าวได้ว่า ในรายงานฉบับดังกล่าว เป็นความพยายามที่จะกำหนดเป้าหมายของการพัฒนาใหม่ โดยกำหนดให้เป้าหมายของการพัฒนา (อย่างยั่งยืน) ไม่ได้อยู่ที่อัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ หากอยู่ที่การปรับปรุงคุณภาพชีวิตของประชากรโลกในทางที่ไม่เพิ่มระดับการใช้ทรัพยากรธรรมชาติจนเกินศักยภาพของธรรมชาติที่จะผลิตให้มนุษย์ใช้อย่างไร้ขีดจำกัด การพัฒนาอย่างยั่งยืนต้องอาศัยความเข้าใจว่า การนิ่งเฉยไม่ทำอะไรเลยมีผลกระทบ และมนุษย์จะต้องหาหนทางใหม่ ๆ ในการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างเชิงสถาบันและพฤติกรรมของปัจเจกชน

หลังจากนั้น ในปี พ.ศ. 2535 ได้มีการจัดประชุมสหประชาชาติว่าด้วยสิ่งแวดล้อมและการพัฒนา (UN Conference on Environment and Development, UNCED) หรือที่รู้จักในนาม การประชุมริโอ (Rio Conference) ณ กรุงริโอ เดอ จาเนโร ประเทศบราซิลขึ้น ซึ่งในการประชุมดังกล่าว ได้มีการรับรองเอกสารหลายฉบับ คือ ปฏิญญาริโอว่าด้วยสิ่งแวดล้อมและการพัฒนา (Rio Declaration on Environment and Development) คำแถลงเกี่ยวกับหลักการทางด้านการจัดการป่าไม้อย่างยั่งยืน (Statement of principles for the Sustainable Management of Forests) แผนปฏิบัติการ 21

(Agenda 21) กรอบอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (UN Framework Convention on Climate Change) และอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ (Convention on Biological Diversity) ต่อมาในปี พ.ศ.2545 หรืออีก 10 ปีต่อมา สหประชาชาติได้จัดประชุมชื่อ การประชุมสุดยอดโลกว่าด้วยการพัฒนาอย่างยั่งยืน (World Summit on Sustainable Development, WSSD) หรือ Rio+10 ณ โจฮันเนสเบิร์ก สาธารณรัฐแอฟริกาใต้ ซึ่งที่ประชุมได้รับรองเอกสารสำคัญอีก 2 ฉบับคือ ปฏิญญาโจฮันเนสเบิร์กว่าด้วยการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Johannesburg Declaration on Sustainable Development) และแผนการดำเนินงานโจฮันเนสเบิร์ก (Johannesburg Plan of Implementation) ทั้งนี้เอกสารทั้งสองฉบับได้เน้นย้ำให้ประเทศที่ลงนามในแผนปฏิบัติการ 21 นำเอาแผนปฏิบัติการฉบับดังกล่าว มาปฏิบัติให้เป็นรูปธรรมมากขึ้น หลังจากนั้นที่ประชุมได้มอบหมายให้คณะกรรมการว่าด้วยการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Commission on Sustainable Development, CSD) เป็นหน่วยงานในการกำกับดูแลการดำเนินงานตามผลของที่ประชุมและเป็นหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบในการให้แนวนโยบายเรื่องการติดตามผลการดำเนินงานตามแผนการดำเนินงานโจฮันเนสเบิร์กแก่หน่วยงานต่าง ๆ ทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับประเทศและระดับนานาชาติ

การพัฒนาอย่างยั่งยืนในบริบทของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำหรับประเทศไทยแล้ว อาจจะกล่าวได้ว่าภายหลังแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7 ประเทศไทยได้เริ่มเข้าสู่ยุคเปลี่ยนผ่านกระบวนทัศน์ใหม่ ซึ่งเป็นการพัฒนาโดยการยึด "คน" เป็นศูนย์กลางของการพัฒนาและเน้นคุณภาพเป็นเงื่อนไขของความยั่งยืน จากนั้นในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 เป็นต้นมาถึงปัจจุบัน การพัฒนาของไทยได้เน้นการมีส่วนร่วมของประชาสังคม ใช้เศรษฐกิจเป็นเครื่องมือพัฒนาคน พร้อมกับปฏิบัติตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมุ่ง

ผู้สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน แผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ.2545 - 2549) ได้บัญญัติ “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” มาเป็น ปรัชญานำทางในการพัฒนาและบริหารประเทศ ควบคู่ไปกับกระบวนการพัฒนาแบบบูรณาการ เป็นองค์รวมที่มี “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา”

2. หลักธรรมาภิบาล

รูปแบบและแนวความคิดว่าด้วยการปกครองเริ่มต้นจากนักปรัชญาเมธีต่าง ๆ ที่ให้ความสนใจพร้อมกับการเสนอแนวคิดเกี่ยวกับการจัดรูปแบบสถาบันในทางการเมืองการปกครอง นักปรัชญาสำคัญที่เสนอความคิดดังกล่าวเริ่มขึ้นในสมัยกรีก อาทิ ไสกราติส เพลโต และอริสโตเติล ต่างพยายามที่จะค้นหารูปแบบการปกครองที่ดี จากการอธิบายถึงรูปแบบการปกครองที่ดีของนักปรัชญาทั้งสามนั้น พบว่าสิ่งสำคัญในการปกครองคือ “ตัวบุคคลที่เป็นผู้ปกครอง” ต้องอยู่ภายใต้กรอบแห่งการใช้อำนาจ ดังนั้นในระยะแรกกรอบในการใช้อำนาจจึงเป็นเพียงศีลธรรมแล้วพัฒนารูปแบบของการจำกัดการใช้อำนาจของผู้ปกครองโดยใช้กฎหมายหรือรัฐธรรมนูญ กฎหมายจึงถือเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนารูปแบบการปกครองโดยกฎหมาย (The Rule of Law) เรียกอีกอย่าง คือ “นิติรัฐ” หรือ “นิติธรรม” นั่นเอง

แม้การปกครองภายใต้กฎหมายซึ่งถือเป็นหลักประกันให้แก่ประชาชนว่าจะไม่ถูกรัฐละเมิดสิทธิเสรีภาพและอำนาจอธิปไตยของตน แต่ด้วยเหตุที่โลกมีการปรับเปลี่ยนอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้การบริหารประเทศขาดประสิทธิภาพและประสิทธิผล นำมาซึ่งการใช้กฎหมายเพื่อผลประโยชน์ของตนและพวกพ้อง รวมถึงการบิดเบือนในการใช้อำนาจอันนำไปสู่การคอร์รัปชัน อันก่อให้เกิดวิกฤติทางเศรษฐกิจและปัญหาสังคมเกิดขึ้น ส่งผลกระทบต่อทุกภาคส่วนของสังคม สาเหตุสำคัญประการหนึ่งเกิดจากความบกพร่อง ความอ่อนแอ และหย่อนประสิทธิภาพของกลไกด้านการบริหารจัดการในระดับชาติและระดับองค์กร ทั้งในภาครัฐ

และเอกชน รวมไปถึงการทุจริต และการกระทำผิดจริยธรรม จรรยาบรรณในวิชาชีพ จึงจำเป็นต้องแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลก

ความคิดเรื่อง Governance จึงถูกนำมาใช้ผ่านทั้งองค์กรระดับประเทศและภายในประเทศอย่างแพร่หลาย ทั้งที่เป็นหน่วยงานรัฐและองค์กรภาคเอกชน เช่น ธนาคารการพัฒนาระหว่างประเทศในทวีปอเมริกา (The Inter-America Development Bank) โครงการพัฒนาของสหประชาชาติ (UNDP) ธนาคารพัฒนาแห่งเอเชีย (ADB) เป็นต้น อย่างไรก็ตาม มีข้อสังเกตที่น่าสนใจประการหนึ่งเกี่ยวกับการกำกับดูแลกิจการ คือ การมีรัฐบาลที่มาจากระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยนั้นเป็นพื้นฐานที่ช่วยสนับสนุนให้นำไปสู่การมีธรรมาภิบาลได้ง่ายขึ้น (Department of Economic and Social Affairs, Division for Public Economics and Public Administration, 2000:15) โดยทั่วไปรัฐบาลจึงเป็นเพียงส่วนหนึ่งที่มีความสำคัญต่อธรรมาภิบาล หลักการของธรรมาภิบาลสามารถจะดำรงอยู่ได้ ถึงแม้ว่าจะมีรัฐบาลที่ได้รับการยอมรับหรือไม่ก็ตาม (The Urban Governance Initiative 1999; The Express India Group 1997) การส่งเสริมหลักธรรมาภิบาลจึงจัดเป็นเครื่องมือหรือกลไกแบบหนึ่งในการพัฒนาและเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับระบอบประชาธิปไตย

ความหมายของธรรมาภิบาล หรือ Good Governance มีความหมายได้หลายมิติ แต่โดยรวมแล้วธรรมาภิบาลเกี่ยวข้องกับการดำเนินการต่าง ๆ เพื่อให้ได้ผลตามที่ต้องการ อันเป็นการนำองค์กรไปสู่จุดมุ่งหมายตามที่ตั้งไว้ อีกทั้งยังคำนึงถึงการดำเนินการในวิถีทางที่ถูกต้องและถูกวิธีอีกด้วย โดยสรุปแนวคิดเกี่ยวกับธรรมาภิบาลได้รับการยอมรับว่าเป็นหลักการที่ดีเป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมสังคมประชาธิปไตยในประเทศไทย จึงมีการเสนอและกล่าวถึงแนวคิดนี้อย่างกว้างขวาง อีกทั้งมีความพยายามที่จะให้มีการนำแนวคิดธรรมาภิ

บาลไปสู่การปฏิบัติ มีการกระตุ้นให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และตรวจสอบการทำงานของภาครัฐ และเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปว่า ถ้าระบบการบริหารราชการมีความยุติธรรม โปร่งใส และตรวจสอบได้ นอกจากจะทำให้รัฐบาลมีเสถียรภาพแล้วก็ยังสร้างความเชื่อถือทั้งในประเทศและต่างประเทศ และสามารถนำไปสู่การลดการทุจริตซึ่งเป็นปัญหาเรื้อรังของประเทศได้ ในประเทศไทยได้มีองค์กรของราชการ

3. ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

เศรษฐกิจพอเพียงและปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวคิดที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทาน ให้แก่พลกนิกรชาวไทยได้ใช้เป็นแนวทางในการดำรงชีวิต และเป็นแนวทางในการพัฒนาประเทศนับตั้งแต่พ.ศ. 2517 (อภิชัย พันธเสน, 2544:17) เมื่อพระราชทานพระบรมราโชวาทแก่บัณฑิตผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม พ.ศ. 2517 ซึ่งได้ทรงเน้นความสำคัญของการพัฒนาประเทศว่าจะต้องเน้นการสร้างพื้นฐานคือ “ความพอมี พอใช้” ดังความตอนหนึ่งในพระบรมราโชวาทที่ว่า

“...การพัฒนาประเทศจำเป็นต้องทำตามลำดับขั้น ต้องสร้างพื้นฐานคือ ความพอมี พอใช้ ของประชาชนส่วนใหญ่เป็นเบื้องต้นก่อน เมื่อได้พื้นฐานมั่นคงพร้อมพอควร และปฏิบัติได้แล้ว จึงค่อยสร้างเสริมความเจริญและฐานะทางเศรษฐกิจที่สูงขึ้นโดยลำดับ...”

ต่อมาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงขยายความและเพิ่มเติมแนวความคิดเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงอีกหลายครั้ง ดังตัวอย่างเช่น พระราชดำรัสซึ่งพระราชทานแก่คณะบุคคลที่เฝ้าฯ ถวายชัยมงคล เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา ณ ศาลาดุสิดาลัย สวนจิตรลดา พระราชวังดุสิต ในวันที่ 4 ธันวาคม 2541 ความว่า

“...คำว่าพอเพียงมีความหมายอีกอย่างหนึ่งที่มีความหมายกว้างออกไปอีก ไม่ได้หมายถึงการมี

พอสำหรับใช้เองเท่านั้น แต่มีความหมายว่าพอมีพอกิน พอมีพอกินนี้ ถ้าใครได้มาอยู่ที่นั่นในเวลานี้...เมื่อปี พ.ศ.2517...วันนั้นได้พูดว่า เราควรปฏิบัติให้พอมีพอกิน พอมีพอกินนี้ก็แปลว่า เศรษฐกิจพอเพียงนั่นเอง...”

ลักษณะพิเศษของแนวคิดพระราชทานเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงนั้น คือ การนำเอาแนวคิดดังกล่าวมาประยุกต์เพื่อปฏิบัติอย่างจริงจังในทุกภาคส่วนของสังคม (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2550, online) ซึ่งการประยุกต์ดังกล่าวนี้มีการดำเนินการทั้งจากองค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเอง เช่น การปฏิบัติตามแนวทาง“ทฤษฎีใหม่” ซึ่งเกิดขึ้นหลังจากที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ เสด็จเยี่ยมราษฎรที่บ้านกุดต่อแก่น ต.กุดสินคุ่มใหญ่ อ.เขาวง จ.กาฬสินธุ์ เมื่อวันที่ 25 พฤศจิกายน 2535 ได้ทรงเห็นสภาพความยากลำบากของราษฎรในการทำเกษตรในพื้นที่อาศัยน้ำฝน...ด้วยเหตุนี้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ จึงทรงศึกษารวบรวมข้อมูลนำมาวิเคราะห์และได้พระราชทานพระราชดำริ เพื่อให้สามารถผ่านพ้นช่วงเวลาวิกฤติการขาดแคลนน้ำได้โดยไม่ต้องรื้อและยากลำบากนัก พระราชดำรินี้ ทรงเรียกว่า “ทฤษฎีใหม่” อันเป็นแนวทางการจัดการที่ดินและน้ำเพื่อการเกษตรในที่ดินขนาดเล็กให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยทรงทดลองเป็นแห่งแรกที่วัดมิ่งมงคลชัยพัฒนา ตำบลห้วยบง อำเภอเมือง จังหวัดสระบุรี (ไม่ปรากฏผู้แต่ง, 2549, online)

ในสาระของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนั้น “ความพอเพียง” หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้ จะต้องอาศัยความรอบรู้ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐาน

จิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้ความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี” (คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2550:6-7)

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสำรวจเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (Documentary Research) ทฤษฎี แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับธรรมาภิบาล ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การสัมภาษณ์ (Interview) ผู้นำท้องถิ่น การจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) และ การใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เพื่อสำรวจถึงความคิดเห็นของประชาชนต่อการปฏิบัติงานของผู้นำท้องถิ่นตามหลักธรรมาภิบาลและเศรษฐกิจพอเพียง

ผลการศึกษา

จากสภาพปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทำให้เห็นได้ว่าการแก้ไขปัญหาเพื่อเสริมสร้างบทบาทของผู้นำท้องถิ่นให้สามารถดำเนินการเพื่อให้เป็นไปตามหลักการบริหารจัดการที่ดี เพื่อให้ง่ายต่อการปฏิบัติมากขึ้นนั้น รัฐควรเข้ามามีส่วนร่วมในการปรับปรุงแก้ไข ทั้งนี้คณะผู้วิจัยสามารถสรุปข้อเสนอแนะบางประการอันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศภายใต้หลักธรรมาภิบาล และเป็นประโยชน์ในภาพ

รวมได้ดังนี้

1. ตัวแบบแนวคิดของผู้นำและการประยุกต์ใช้ในการบริหารงานท้องถิ่น

จากการศึกษาพบว่า บทบาทของผู้นำในการนำหลักธรรมาภิบาลและหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาปฏิบัติในพื้นที่ศึกษาได้จนประสบความสำเร็จนั้นมีลักษณะดังนี้

1.1 ผู้นำต้องเป็นผู้ริเริ่มและผู้ปฏิบัติ แสดงให้เห็นถึง “ผลสัมฤทธิ์” จากการปฏิบัติซึ่งเป็นแรงจูงใจสำคัญในการกระตุ้นให้คนในชุมชนเห็นถึงประโยชน์ของการปฏิบัติตามหลักการธรรมาภิบาลและเศรษฐกิจพอเพียงได้

1.2 ผู้นำควรจริเริ่มและส่งเสริมกิจกรรมให้เกิดกิจกรรมภายในชุมชนเพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมและความรู้สึกเป็นเจ้าของกิจกรรมของชุมชน ทั้งนี้ลักษณะของกิจกรรมที่เกิดขึ้นนั้นมีความหลากหลายขึ้นอยู่กับลักษณะเฉพาะของพื้นที่ เช่น การรวมกลุ่มเป็นสหกรณ์ การส่งเสริมการใช้พลังงานทดแทนในชุมชน

1.3 ผู้นำต้องพยายามประสานความรู้และความร่วมมือระหว่างองค์กรภายนอกกับชุมชนเพื่อนำเข้ามาซึ่งความรู้เพิ่มเติมแก่ชุมชน

1.4 การถ่ายทอดองค์ความรู้ของชุมชนผ่านกลไกที่หลากหลาย แตกต่างกันไปตามลักษณะเฉพาะของพื้นที่และความพร้อมของพื้นที่ เช่น ศูนย์การเรียนรู้ การทำวิจัยชุมชน การทำสื่อในรูปแบบต่างๆ หรือการเก็บรักษาความรู้โดยปราชญ์ประจำพื้นที่

1.5 การจัดสรรงบประมาณ จากบทเรียนการพัฒนาของผู้นำในพื้นที่ที่ทำการศึกษาระบุว่า การจัดสรรงบประมาณที่เหมาะสมเพื่อการสนับสนุนกิจกรรมของชุมชนและเพื่อการพัฒนาต่อยอดองค์ความรู้ต่างๆ ที่จำเป็นในการพัฒนาชุมชนนั้นเป็นเสมือนน้ำมันหล่อลื่นในการขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชน

2. ตัวแบบหลักธรรมาภิบาลและเศรษฐกิจพอเพียงในวิถีชีวิตทางวัฒนธรรม

เมื่อประมวลการปฏิบัติตามหลักการธรรมาภิบาล เศรษฐกิจพอเพียง ภายใต้บริบทของวัฒนธรรมของผู้นำทำให้คณะผู้วิจัยสามารถสร้างตัวแบบแนวทางการปฏิบัติงานที่ดี (หลักธรรมาภิบาล) และหลักเศรษฐกิจพอเพียงในวิถีชีวิตทางวัฒนธรรม โดยสามารถสรุปให้เห็นถึง ปัจจัยต่อการปฏิบัติงานของผู้นำท้องถิ่น โดยปัจจัยที่จะส่งผลให้เกิดแนวทางการปฏิบัติงานที่ดี มีประสิทธิภาพประกอบด้วย 2 ปัจจัย ได้แก่

2.1 การพัฒนาคน สิ่งจำเป็นที่สุดคือการสร้างภาพลักษณ์ถึงประโยชน์ของการพัฒนาตามแนวทางหลักธรรมาภิบาลและเศรษฐกิจพอเพียงโดยผู้นำท้องถิ่นผ่านวิธีการกระตุ้นและการเป็นผู้นำในการลงมือปฏิบัติผ่านกิจกรรมต่าง ๆ สิ่งเหล่านี้จะเป็นส่วนหนึ่งของการสร้างแรงจูงใจและเป็นการปลูกฝังค่านิยมที่จะทำให้การดำเนินงานของผู้นำท้องถิ่นบรรลุวัตถุประสงค์ได้ โดยท้ายที่สุดมันจะก่อให้เกิดการสำนึกรักบ้านเกิดอันจะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไปได้

2.2 การพัฒนาโครงสร้าง โครงสร้างเหล่านี้ประกอบไปด้วย

1) โครงสร้างทางการเมืองการปกครอง (Political Structure) ประกอบด้วยระบบกฎหมายและความสัมพันธ์ทางอำนาจ ดังนี้

- ระบบกฎหมาย ในระบบโครงสร้างของรัฐสมัยใหม่นั้น ระบบกฎหมายมีสำคัญในการรองรับการกระทำต่าง ๆ ทั้งในแง่ของการตัดสินว่าการกระทำพึงประสงค์และถูกต้อง รวมไปถึงการป้องปรามและการลงโทษพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ทั้งนี้ จากการศึกษา คณะผู้วิจัยพบว่า ระบบกฎหมายที่ใช้ในชุมชนท้องถิ่นนั้นเป็นการผสมกลมกลืนระหว่างกฎหมายของรัฐและ “กฎ” ของชุมชน หมายความว่า ภายใต้สภาพบังคับของรัฐสมัยใหม่นั้น ท้องถิ่นชุมชนต่างๆ จำเป็นที่จะต้องรับเอากฎหมายจากส่วนกลางไปเป็นกรอบในการปฏิบัติในท้องถิ่น ซึ่งในทางทฤษฎีแล้ว กรอบการปฏิบัติดังกล่าวไม่ควรมีข้อยกเว้น อย่างไรก็ดี ใน

ทางปฏิบัติแล้ว การใช้ระบบกฎหมายจากส่วนกลางของท้องถิ่นชุมชนนั้น มีความยืดหยุ่นสูง เนื่องจากต้องมีการปรับให้สอดคล้องกับวัฒนธรรมของท้องถิ่น/ พื้นที่ ความยืดหยุ่นดังกล่าวเป็นเสมือนดาบสองคม ในมุมหนึ่งความยืดหยุ่นดังกล่าวอาจเอื้อให้เกิดการละเว้นการลงโทษพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ แต่ในอีกด้านหนึ่งนั้น ความยืดหยุ่นดังกล่าวทำให้ระบบกฎหมายสมัยใหม่นั้น สามารถ “ดำรงอยู่” ได้ภายในสังคมจารีตประเพณีที่หลากหลาย จากการศึกษาผู้นำในท้องถิ่นมีความเข้าใจธรรมชาติของชุมชนท้องถิ่น ดังนั้น พวกเขาจึงมักจะพยายามปรับระบบกฎหมายต่างๆ ให้มีความสอดคล้องกับวัฒนธรรมท้องถิ่นซึ่งกระบวนการดังกล่าวนั้นเป็นไปอย่างค่อยเป็นค่อยไป จนท้ายที่สุดกฎบางประการได้กลายเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่นโดยปริยาย

- ความสัมพันธ์ทางอำนาจ ลักษณะเด่นประการหนึ่งของชุมชนท้องถิ่นที่ทำการศึกษานั้น คือ ภายในแต่ละชุมชนท้องถิ่นมีกลุ่มย่อยๆ (ก๊ก เหล่า) อยู่จำนวนหนึ่ง ซึ่งกลุ่มเหล่านี้มีแบบแผนความสัมพันธ์ทางอำนาจจะต่างกันในรูปแบบเฉพาะที่แตกต่างกันไปในแต่ละชุมชนท้องถิ่น ซึ่งโดยส่วนมากแล้วมักจะเป็นรูปแบบของการแข่งขันเพื่อแย่งชิงอำนาจและทรัพยากรระหว่างกัน จากการศึกษาพบว่า ผู้นำในชุมชนท้องถิ่นที่ทำการศึกษานั้นพยายามที่จะปรับเปลี่ยนบทบาทของตนเองจากการเป็นผู้สั่งการมาเป็นผู้ประสานความสัมพันธ์ทางอำนาจระหว่างกลุ่มต่างๆ ที่มีอยู่ในชุมชนท้องถิ่น เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น โดยมากมักจะเกิดขึ้นมาจากการสั่งสมประสบการณ์การเรียนรู้จากผู้นำรุ่นก่อนหน้า และจากประสบการณ์ตรงของตัวผู้นำเอง นอกจากนี้ ผู้นำบางคนยังได้ใช้ประโยชน์จากความรู้สึกชิงดีชิงเด่นของกลุ่มต่างๆ ในการกระตุ้นการพัฒนา ด้วยการส่งเสริมให้เกิดการแข่งขันระหว่างกลุ่มต่างๆ ในการพัฒนาพื้นที่ของตนเอง

2) โครงสร้างทางเศรษฐกิจ (Economic Structure) ประเทศไทยได้ก่อให้เกิดแรงกดดันที่ทำให้ชุมชนท้องถิ่นต้องถูกผนวกรวมเข้ากับระบบเศรษฐกิจโลกผ่านนโยบายต่าง ๆ ตั้งแต่ทศวรรษที่ 2500 ซึ่งปฏิภริยาที่ชุมชนท้องถิ่นมีต่อแรงกดดันดังกล่าวนั้น แตกต่างหลากหลายไปในแต่ละชุมชนท้องถิ่น ตั้งแต่การปฏิเสธ ยอมประนีประนอม และยอมรับอย่างไม่มีเงื่อนไข อย่างไรก็ตาม แม้วาระบบเศรษฐกิจชุมชนจะมีการปรับตัวอย่างต่อเนื่อง แต่การปรับตัวที่ชัดเจนนั้นได้เกิดขึ้นอีกครั้งหนึ่งในช่วงหลังจากวิกฤตเศรษฐกิจในปี พ.ศ. 2540 ทำให้เกิดการตั้งคำถามต่อระบบเศรษฐกิจทุนนิยมแล้ว ผลของมันยังทำให้เกิดการไหลกลับของแรงงานจำนวนหนึ่งสู่บ้านเกิดอีกด้วย เพื่อจัดการกับความเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ผู้นำในชุมชนท้องถิ่นได้พยายามหาทางออกด้วยการผนวกเอาเศรษฐกิจแบบจารีต (ชุมชนท้องถิ่น) เข้ากับเศรษฐกิจโลกอีกครั้งแต่ในครั้งนี้ไม่ได้เป็นการผนวกโดยอาศัยเพียงความเชื่อที่มีต่อหรือข้อมูลของรัฐและหน่วยงานของรัฐแต่เพียงอย่างเดียว แต่เป็นการผนวกระบบเศรษฐกิจที่ประกอบไปด้วยการพยายามแสวงหาความรู้ทั้งจากจารีตดั้งเดิมผ่านแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง และความรู้สมัยใหม่ผ่านระบบการศึกษาและองค์กรภายนอกต่าง ๆ สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นการเพิ่มศักยภาพของท้องถิ่นเพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป

3) โครงสร้างทางสังคมวัฒนธรรม (Socio - cultural Structure) เนื่องจากในแต่ละชุมชนท้องถิ่นมีความแตกต่างกันทั้งในด้านของวิถี

ชีวิตหรือพลวัตของท้องถิ่น และด้านความสัมพันธ์ของคนในท้องถิ่น ความแตกต่างดังกล่าวล้วนมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาท้องถิ่น จากการศึกษาพบว่า ผู้ที่จะนำพาให้ท้องถิ่นสามารถพัฒนาได้อย่างยั่งยืนนั้น สิ่งอันเป็นพื้นฐานที่ต้องมีคือ ความเข้าใจธรรมชาติของท้องถิ่นเป็นอย่างดี นั่นคือ ต้องเข้าใจว่า วิถีชีวิตของท้องถิ่นหรือพลวัตของท้องถิ่น เช่น จารีตประเพณี มีความเป็นมาอย่างไร และมีความสำคัญและความสัมพันธ์กับคนในท้องถิ่นอย่างไร นอกจากนั้น ผู้นำยังต้องเข้าใจถึงระบบแบบแผนความสัมพันธ์ของคนในท้องถิ่นอีกด้วย ความเข้าใจดังกล่าวจะนำไปสู่การสร้างความสามารถในการประเมินลักษณะเฉพาะของคนในท้องถิ่นและความต้องการของคนในท้องถิ่นได้อย่างรอบด้าน หมายความว่า ผู้นำต้อง “รู้” ในท้องถิ่นของตนเองอย่างทะลุปรุโปร่ง เช่น ต้องรู้ว่าคนในท้องถิ่นของตนนั้นมีลักษณะเฉพาะอย่างไร มีความต้องการด้านใดบ้าง เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ความรู้และความสามารถในการประเมินดังกล่าวต้องไม่เกินไปเพื่อการสร้างเกมแห่งอำนาจขึ้นภายในท้องถิ่น กล่าวคือ ผู้นำบางส่วนได้ใช้หลักวิชาการสมัยใหม่ในการประเมินผลได้ผลเสียและความต้องการของคนในชุมชน ผลลัพธ์ที่ได้ (ความต้องการ) จึงมักจะมีความเป็นกลางและมีลักษณะเชิงวัตถุวิสัย (สามารถจับต้องได้) เมื่อผนวกผลลัพธ์เชิงวิชาการเข้ากับความเข้าใจธรรมชาติและและการประเมินด้วยตนเองของผู้นำท้องถิ่นแล้ว ทำให้พวกเขาสามารถที่จะกำหนดทิศทางการพัฒนาท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 แสดงตัวแบบหลักธรรมาภิบาลและเศรษฐกิจพอเพียงในวิถีทางวัฒนธรรม

ข้อเสนอแนะของการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะเชิงด้านการปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จากสภาพปัญหาของการดำเนินงานของผู้นำท้องถิ่นพบว่าปัจจัยที่มีผลทำให้เกิดการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลและหลักเศรษฐกิจพอเพียงเกิดผลขึ้นจริงในเชิงรูปธรรม คือ “องค์ประกอบทางกฎหมาย” ทั้งที่เป็นกฎหมายระดับที่กำหนดตามกฎหมาย รวมถึงระดับของการปฏิบัติตามจรรยาบรรณหรือจริยธรรม ซึ่งถือเป็นข้อกำหนดอย่างอ่อน (soft law) ซึ่งหากไม่ปฏิบัติตามอาจไม่ถึงขนาดติดคุก หรือถูกศาลสั่งปรับ แต่อาจถูกต่อต้านจากชุมชนจนอาจถูกขับไล่ออกจากชุมชนได้ อีกทั้งหากพิจารณาจากองค์ประกอบของหลักธรรมาภิบาลแล้ว กฎหมายก็ถือเป็นปัจจัยอันจะส่งเสริมให้เกิดหลักธรรมาภิบาลได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ดังนั้น ในส่วนนี้ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะในเชิงนโยบายในประเด็นของกฎหมายที่มีส่วนผลักดันให้เกิดหลักธรรมาภิบาลในท้องถิ่นโดยเฉพาะผู้นำในเชิงองค์การ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.1 กำหนดให้มีกฎหมายต้นแบบเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของท้องถิ่น (Model Law) ในมิติ

ด้านความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกฎหมายที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งกฎหมายการกระจายอำนาจที่มีส่วนในการกำหนดภารกิจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้พยายามกระจายอำนาจและหน้าที่ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของไทย มีทั้งสิ้น 4 มิติ ได้แก่ (1) การจัดการสังคมในทุกรูปแบบนับแต่การจัดการศึกษา การรักษาความสงบเรียบร้อยและการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน (2) การจัดการเศรษฐกิจ เช่น ส่งเสริมและพัฒนาการประกอบทางเศรษฐกิจของชุมชนท้องถิ่น (3) การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่น การจัดสรรที่ดินเพื่อทำกินหรือเพื่อที่อยู่อาศัย การกำหนดกฎเกณฑ์การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรสาธารณะของท้องถิ่น (4) การจัดการทางการเมือง คือ อำนาจในการตัดสินใจและวางแผนพัฒนาท้องถิ่นรวมทั้งมีอำนาจในการตรวจสอบ

สำหรับพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 เพื่อให้ผู้นำได้รับการจัดสรรอำนาจหน้าที่เพื่อบริหารและปกครองท้องถิ่นทั้ง 4 มิติในข้างต้น แต่ปัญหาที่เกิดขึ้นก็คือ อำนาจหน้าที่ของผู้นำที่จะเกิดขึ้นตามพระราชบัญญัติกำหนด

แผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 ฉบับนี้ได้จะต้องมีการออกกฎหมายลำดับรองต่อจากราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนฯ ดังกล่าวอีกขั้นหนึ่งก่อนส่งผลให้อำนาจหน้าที่บางอย่างแม้หน่วยงานของรัฐส่วนกลางจะกระจายลงสู่ส่วนท้องถิ่นเพื่อให้ท้องถิ่นดำเนินหน้าที่เหล่านั้น ส่วนท้องถิ่นกลับไม่สามารถดำเนินการได้เนื่องจากไม่มีความรู้ในด้านกฎหมายในการบัญญัติข้อบัญญัติท้องถิ่น เพื่อให้มีสภาพบังคับตามที่มีกฎหมายมอบอำนาจให้แก่ตนเอง ดังนั้นแล้ว รัฐควรส่งเสริมโดยการออกแบบของกฎหมายเพื่อให้เป็นกฎหมายต้นแบบในการกำหนดอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไว้ เพื่อให้ถ่ายทอดการนำไปปฏิบัติของผู้นำท้องถิ่น หากต้องการจะใช้อำนาจหน้าที่ตามที่กฎหมายมอบหมายไว้ให้กับตนเองก็เพียงแต่นำกฎหมายต้นแบบมาปรับแก้เพื่อให้สอดคล้องกับท้องถิ่นแต่ละแห่ง ซึ่งการมีกฎหมายต้นแบบนี้ จะมีส่วนช่วยให้ผู้นำท้องถิ่นสามารถปฏิบัติตามหลักนิติธรรมได้อย่างง่ายมากขึ้น แม้ผู้นำท้องถิ่นจะไม่มีความรู้ในด้านกระบวนการร่างหรือบัญญัติกฎหมายก็ได้เป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้เกิดการบริหารจัดการที่ดีแต่ประการใด

1.2 พัฒนากลไกใหม่ที่มีสถานะทางกฎหมายในการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพในท้องถิ่นให้เกิดความยั่งยืนอย่างเป็นระบบ จากการศึกษาพบว่า ผู้นำท้องถิ่นแต่ละประเภททั้งผู้นำในทางองค์กรและปราชญ์ชาวบ้านนั้นต่างประสบปัญหาในการพัฒนาอาชีพในท้องถิ่นของตนเองให้เกิดพัฒนาการที่ยั่งยืนอย่างเป็นระบบได้ อาชีพหลักของคนในท้องถิ่นคือ อาชีพเกษตรกรรม อย่างไรก็ตาม ภายในท้องถิ่นยังคงมีกลุ่มอาชีพต่าง ๆ อีกมากมายที่เกิดขึ้นเพื่อเลี้ยงปากเลี้ยงท้องของประชาชน เช่น กลุ่มปลูกผักปลอดสารพิษ กลุ่มจักสาน กลุ่มทำน้ำดื่มของชุมชน ฯลฯ ดังนั้น เพื่อให้เกิดการพัฒนาาระบบอาชีพอย่างยั่งยืน รัฐจึงควรส่งเสริมให้เกิดการสร้างกลไกใหม่ ๆ ที่มีสถานะเป็น

กฎหมายในการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพต่าง ๆ ที่มีในแต่ละท้องถิ่นอย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะในแง่ของทรัพย์สินทางปัญญาท้องถิ่นของแต่ละท้องถิ่น เชื่อมประสานและบูรณาการกับงานของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง รวมถึงนโยบายการเงิน การคลังและมาตรการทางภาษีสมาสนับสนุน การส่งเสริมให้ผู้นำท้องถิ่นสร้างกลไกที่มีสถานะทางกฎหมายนี้ จะทำให้นโยบายหรือแผนต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นมีรูปธรรมชัดเจน อย่างไรก็ตามสิ่งที่แตกต่างจากปัจจุบันก็คือ รัฐควรมีมาตรการทางกฎหมายในการส่งเสริมนโยบายหรือแผนด้านอาชีพที่สร้างขึ้นโดยชุมชนนั้นให้มีพัฒนาการที่ยั่งยืน เช่น การนำมาตรการทางภาษีหรือนโยบายทางการเงินเพื่อสนับสนุนให้เกิดกลุ่มอาชีพในแต่ละท้องถิ่นขึ้น เป็นต้น นอกจากการส่งเสริมในแง่กฎหมายแล้ว รัฐควรให้ความรู้แก่กลุ่มอาชีพในท้องถิ่น เพื่อการทำตลาดและการสร้างอำนาจต่อรองของกลุ่มให้มีพลังที่มากขึ้น (นอกเหนือจากการส่งเสริมอาชีพของกลุ่มผู้นำท้องถิ่นที่เน้นเฉพาะการให้ความรู้ในเชิงวิธีการผลิตเท่านั้น)

1.3 ปรับปรุงกฎหมายเพื่อคุ้มครองสิทธิของชุมชน รัฐควรมีมาตรการส่งเสริมสิทธิชุมชนทั้งสิทธิและอำนาจในการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม สร้างกลไกให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติในระดับท้องถิ่น โดยการออกมาตรการทางนโยบายและมอบให้เป็นอำนาจของผู้นำท้องถิ่นในการออกกฎหมายรองรับเพื่อการบัญญัติระเบียบสิทธิของชุมชนระดับชุมชนท้องถิ่นอย่างแท้จริง เช่น สิทธิในการเข้าถึงที่ดิน แหล่งน้ำ ป่าไม้ ทรัพยากรธรรมชาติ ฯลฯ โดยการบัญญัติให้ชุมชนท้องถิ่นมีสิทธิ (ก) ในการอนุรักษ์หรือฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่นและของชาติ (ข) เข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุลและยั่งยืน การกำหนดให้ผู้นำท้องถิ่นมีอำนาจในการบริหาร

จัดการในเรื่องของสิทธิชุมชนดังกล่าวข้างต้นจะทำให้เจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญที่บัญญัติรับรองคุ้มครองเกี่ยวกับ “สิทธิชุมชน” สามารถบรรลุความมุ่งหมายได้ นอกจากนี้ยังเป็นการกระจายอำนาจในการใช้ การจัดการ และการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้ชุมชนท้องถิ่นอีกทางหนึ่ง อันสอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาลในแง่มุมมองของหลักนิติธรรม หลักการมีส่วนร่วมของประชาชน ท้องถิ่น และหลักความคุ้มค่าอีกด้วย

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ ด้วยการจัดตั้งรูปแบบขององค์กรกระจายอำนาจทางพื้นที่ซึ่งเหมาะแก่การสร้าง ความเข้มแข็งให้กับองค์กรกระจายอำนาจทางพื้นที่นั้น ควรประกอบด้วยกลไกการบริหารท้องถิ่น 2 กลไก หนึ่งคือ กลไกการปกครองขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และสองคือ อำนาจในการบริหารจัดการตนเองของประชาชนในท้องถิ่นด้วยรูปแบบและกลไกของกลุ่มประชาสังคม อันเป็นรูปแบบการบริหารซึ่งมีอยู่แต่ดั้งเดิมและหลากหลายพื้นที่ ดังนั้น ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการจึงได้แก่ การสร้างคณะกรรมการในชุดต่าง ๆ ให้เกิดขึ้น อันเป็นรูปแบบของกลุ่มประชาสังคมนั่นเอง โดยการจัดตั้ง

(1) “คณะกรรมการประชาสังคมหรือสภาองค์กรชุมชน” ให้เข้ามามีส่วนร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรวมเป็น “องค์กรชุมชนท้องถิ่น” เพื่อสร้างให้การกระจายอำนาจในทางพื้นที่มีความเข้มแข็งโดยให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง อย่างไรก็ตาม คณะกรรมการประชาสังคมหรือสภาองค์กรชุมชนไม่มีอำนาจยับยั้งการตัดสินใจของผู้นำท้องถิ่น แต่อาจมีมติบังคับให้หาความขัดแย้งนั้นไปสู่การลงประชามติของประชาชนในท้องถิ่นได้

(2) “คณะกรรมการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมระดับจังหวัด” โดยประกอบด้วยผู้แทนจากฝ่ายรัฐ ฝ่ายท้องถิ่น และผู้ทรงคุณวุฒิในพื้นที่ โดยคณะกรรมการระดับจังหวัดมีอำนาจหน้าที่ ก. จัดแนวเขตในการจัดการ

ทรัพยากรธรรมชาติร่วมกันระหว่างฝ่ายรัฐ และชุมชนในแต่ละจังหวัด และ ข. วางมาตรการในการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม รวมทั้งความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุลและยั่งยืนในระดับจังหวัด ในแง่มุมนี้ การจัดตั้งคณะกรรมการระดับจังหวัดขึ้นนี้ ถือเป็นการส่งเสริมหลักธรรมาภิบาล โดยเฉพาะในแง่มุมมองของหลักความคุ้มค่าและการมีส่วนร่วมของประชาชน

3. ข้อเสนอแนะด้านระบบสารสนเทศ เพื่อแก้ไขปัญหาในหลักความโปร่งใสของผู้นำท้องถิ่นในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร นโยบายการทำงาน รวมถึงผลการปฏิบัติงาน หรือการชี้แจงข้อเท็จจริงในกรณีต่าง ๆ แก่ประชาชนท้องถิ่นได้อย่างทั่วถึงด้วยวิธีต่าง ๆ เช่น กสทช. ควรจัดสรรคลื่นความถี่วิทยุโทรทัศน์ไม่น้อยกว่าร้อยละ 20 ให้แก่องค์กรภาคประชาชน การจัดทำศูนย์ข้อมูลจดหมายข่าวขององค์กรบริหารส่วนตำบล หรือจัดทำวารสารของท้องถิ่น และ การสร้างหลักสูตรและคู่มือการฝึกอบรมให้ความรู้แก่ประชาชนและผู้นำของท้องถิ่นถึงข้อกฎหมายต่าง ๆ ที่ประชาชนในท้องถิ่นจะต้องมีความเกี่ยวพัน

4. ข้อเสนอแนะด้านการพัฒนาบนพื้นฐานของความเข้าใจวัฒนธรรม บนหลักคิดพื้นฐานของข้อเสนอแนะนี้ อยู่บนความเชื่อที่ว่า มนุษย์คือผู้สร้างวัฒนธรรม โดยในความหมายของวัฒนธรรมคือ กิจกรรมที่มีความหมายเชิงสัญลักษณ์ ด้วยเหตุนี้เอง งานวิจัยนี้จึงมีข้อสันนิษฐานเบื้องต้นว่า หากต้องการทำให้หลักธรรมาภิบาลและเศรษฐกิจพอเพียงกลายเป็นวัฒนธรรมเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาที่ยั่งยืนแล้ว ผู้นำหรือประชาชนในชุมชนสามารถที่จะสร้างกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้หลักการไม่เป็นแค่เพียงหลักการแต่กลายเป็นสิ่งที่มีความหมายและวิถีชีวิตของคนในชุมชนนั้น ๆ ต่อไป ซึ่งโดยทั่วไปแล้วในแต่ละพื้นที่จะมีกิจกรรมทางวัฒนธรรมบางประการที่สอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาลและหลักเศรษฐกิจพอเพียงอยู่เป็นพื้นฐาน เช่น

วัฒนธรรมการปรึกษาหารือในชุมชน ความประหยัด กฎระเบียบทางจารีตประเพณี การอ้างอิงพฤติกรรมที่ดีตามหลักศาสนา เป็นต้น และในบางกรณีก็อาจมีวัฒนธรรมที่ขัดหรือแย้งกับหลักการธรรมาภิบาลและเศรษฐกิจพอเพียง เช่น วัฒนธรรมในกระบวนการคัดเลือกบุคลากรในการทำงาน หรือค่านิยมที่ฟุ่มเฟือยต่าง ๆ ดังนั้น เพื่อให้ในพื้นที่หนึ่ง ๆ สามารถประยุกต์ใช้หลักธรรมาภิบาลและเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ผู้นำจึงต้องมีบทบาทสำคัญในการประยุกต์ใช้หลักธรรมาภิบาลและเศรษฐกิจพอเพียง ผู้นำจึงควร (1) ทำความเข้าใจกับแง่มุมเฉพาะทางวัฒนธรรมในพื้นที่ของตนเองอย่างถ่องแท้ (2) ปรับบทบาทจากการเป็นผู้นำเชิงสั่งการเป็นผู้นำเชิงประสานงาน (3) เน้นการทำให้ดูหรือการทำให้เห็นเป็นแบบอย่างมากกว่าการสั่งการเชิงนโยบายหรือการให้แนวคิดหรือนโยบายเท่านั้น และ (4) ส่งเสริมการสร้างสรรคกิจกรรมที่หลากหลาย โดยกิจกรรมเหล่านี้ต้องยึดหลักการมีส่วนร่วมของชุมชน ต้องมีความต่อเนื่องของกิจกรรม การประเมินผลของกิจกรรมผ่านช่องทางทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้เกิดขึ้นได้ด้วยการสนับสนุนจากสำนักคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ประจำปีงบประมาณ 2553 ซึ่งนอกจากงบประมาณแล้วยังได้ให้ข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์ ตลอดจนอนุเคราะห์ขยายเวลาในการศึกษาเพื่อให้คณะผู้วิจัยสามารถดำเนินงานศึกษาได้อย่างมีทิศทางและมีเวลาในการทำงานอย่างเต็มที่ โดยมีคณะผู้วิจัยทั้งสิ้น 3 ท่าน คือ ผศ.ศุทธิกานต์ มีจัน น.ส.จิตราภรณ์ สมยานนทนากุล และ น.ส.พนารัตน์ มาศจมาตล คณะผู้วิจัยขอขอบคุณ บุคคลหลายท่านซึ่งมีส่วนสำคัญที่ทำให้งานวิจัยนี้สำเร็จลุล่วงได้เป็นอย่างดี อันได้แก่ ผู้ให้สัมภาษณ์ ผู้ตอบแบบสอบถามและผู้เข้าร่วมการประชุมเพื่อขอรับฟังความคิดเห็นทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ในการให้ข้อมูลและร่วมแบ่งปันประสบการณ์อันหาค่ามิได้ให้แก่คณะผู้วิจัย ขอขอบคุณอาจารย์ปรีชญาณ์ นักพ่อน ที่ให้ความช่วยเหลือในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ รวมทั้งอาจารย์สิริกุล สุวินทวงศ์ ผู้ช่วยนักวิจัยและผู้ช่วยเก็บข้อมูลทุกท่านซึ่งมีส่วนร่วมลงพื้นที่ในการศึกษาครั้งนี้ ท้ายที่สุดขอขอบคุณ รองศาสตราจารย์สีดา สอนศรี คณบดีวิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ที่ปรึกษาโครงการ ซึ่งได้ให้คำแนะนำต่าง ๆ อันเป็นประโยชน์ตั้งแต่การเสนอร่างโครงการจนงานวิจัยนี้เสร็จสิ้น

เอกสารอ้างอิง

- ประเวศ วะสี. (2550). "ประชาธิปไตยพหุอำนาจ" กรุงเทพฯธุรกิจ. 19 มกราคม พ.ศ.2550.
- ชาร์ลส์ เอฟ คายส์ (เขียน) รัตนา โตสกุล (แปล). (2552).แนวคิดท้องถิ่นภาคอีสานนิยมในประเทศไทย. *อุบลราชธานี : ศูนย์วิจัยสังคมอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.*
- บุษบง ชัยเจริญวัฒน์ และ บุญมี ลี. (2544).รายงานการวิจัยเรื่องตัวชี้วัดธรรมาภิบาล. นนทบุรี: สถาบันพระปกเกล้า.
- วิจิต หล่อจี่ระชุนท์กุลและคณะ. (2549). รายงานการศึกษานับสัมบูรณ์การพัฒนาตัวชี้วัดธรรมาภิบาล เพื่อการบริหารราชการแผ่นดินในส่วนภูมิภาค. กรุงเทพมหานคร. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ศรีพัชรา สิทธิกำจร แก้วพิจิตร. (2551). การใช้หลักธรรมาภิบาลในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน.วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร .
- สมชาย วงศ์วิเศษ. บรรณาธิการ. (2551). งานวิจัยพื้นฐาน ฐานรากของการพัฒนาประเทศตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เล่มที่ 3: การวิจัยเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์และเทคโนโลยี. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2550).“ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงคืออะไร”. ใน ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน: การประชุมวิชาการระดับชาติของนักเศรษฐศาสตร์ ครั้งที่ 3, 26 ตุลาคม 2550. กรุงเทพฯ: คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. หน้า 3 - 9.
- อภิชัย พันธเสน. (2544). พุทธเศรษฐศาสตร์: วิวัฒนาการ ทฤษฎี และการประยุกต์กับเศรษฐศาสตร์สาขาต่างๆ. กรุงเทพฯ : อัมรินทร์.
- เอนก เหล่าธรรมทัศน์. (2550). ประชาธิปไตยท้องถิ่น: แง่คิดเกี่ยวกับนโยบายสาธารณะในระดับท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ.
- Department of Economic and Social Affairs , Division for Public Economics and Public Administration. (2000). Building Partnerships for Good Governance: The Spirit and the Reality of South-South Cooperation .New York : United Nations.

วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

หลักเกณฑ์และคำแนะนำสำหรับผู้พิมพ์ บทความ หรือ บทความวิจัย

(Instructions for the Authors)

วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มีนโยบายในการส่งเสริมเผยแพร่งานวิชาการและงานวิจัยที่มีคุณค่าต่อการพัฒนาองค์ความรู้ทางวิชาการ และเป็นสื่อกลางแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเชิงวิชาการ โดยครอบคลุมวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ การศึกษาศิลปกรรม ดนตรี สถาปัตยกรรม ภาษา วรรณกรรม กำหนดการตีพิมพ์ปีละ 6 ฉบับ ออกราย 2 เดือน คือ เล่ม 1 มกราคม – กุมภาพันธ์ / เล่ม 2 มีนาคม – เมษายน/เล่ม 3 พฤษภาคม – มิถุนายน/เล่ม 4 กรกฎาคม – สิงหาคม /เล่ม 5 กันยายน – ตุลาคม และ เล่ม 6 พฤศจิกายน – ธันวาคม โดยรูปแบบผลงานที่วารสารจะรับพิจารณา มี 3 ประเภท คือ บทความทั่วไป บทความวิจัย และบทวิจารณ์หนังสือ บทความวิชาการ และบทความวิจัยที่จะนำมาตีพิมพ์ในวารสารมหาวิทยาลัยมหาสารคามนี้จะต้องได้รับการตรวจสอบทางวิชาการ (Peer review) ซึ่งปกติจะมี Double Blind หรือ Triple Blind ทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย เพื่อให้วารสารมีคุณภาพในระดับมาตรฐานสากล และนำไปอ้างอิงได้ ผลงานที่ส่งมาตีพิมพ์ จะต้องมีการเป็นงานทบทวนความรู้เดิมและเสนอความรู้ใหม่ที่ทันสมัยรวมทั้งข้อคิดเห็นที่เกิดประโยชน์ต่อผู้อ่าน ผลงานไม่เคยถูกนำไปตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารอื่นใดมาก่อน และไม่ได้อยู่ในระหว่างการพิจารณาของวารสารใดๆ การเตรียมต้นฉบับที่จะมาลงตีพิมพ์ ควรปฏิบัติตามคำแนะนำ ดังนี้

การเตรียมต้นฉบับสำหรับบทความและบทความวิจัย

1. **ภาษา** เป็นภาษาไทยหรืออังกฤษก็ได้ ถ้าเป็นภาษาไทย ให้ยึดหลักการใช้คำศัพท์หรือการเขียนทับศัพท์ให้ยึดหลักของราชบัณฑิตยสถาน พยายามหลีกเลี่ยงการใช้ภาษาอังกฤษในข้อความ ยกเว้นกรณีจำเป็น ศัพท์ภาษาอังกฤษที่ปนไทย ให้ใช้ตัวเล็กทั้งหมด ยกเว้นชื่อเฉพาะที่ต้องขึ้นต้นด้วยตัวอักษรใหญ่ ถ้าเป็นภาษาอังกฤษ ควรให้ผู้เชี่ยวชาญในภาษาอังกฤษตรวจสอบความถูกต้องก่อนที่จะส่งต้นฉบับ
2. **ขนาดของต้นฉบับ** พิมพ์หน้าเดียวบนกระดาษสัน ขนาด เอ 4 (216 x 279 มม.) ควรเว้นระยะห่างจากขอบกระดาษด้านบนและซ้ายมืออย่างน้อย 40 มม. (1.5 นิ้ว) ด้านล่างและขวามืออย่างน้อย 25 มม. (1 นิ้ว) พิมพ์ด้วยโปรแกรมไมโครซอฟท์เวิร์ด ด้วยรูปแบบอักษร browallia New
3. **จำนวนหน้า** บทความและบทความวิจัย **ไม่ควรเกิน 12 หน้า**
4. **การส่งผลงาน online** สามารถเข้าไปดูรายละเอียดที่ www.journal.msu.ac.th
5. หากจัดรูปแบบไม่ถูกต้อง ทางวารสารจะไม่รับพิจารณาผลงาน

การเรียงลำดับเนื้อหา

1. **บทความวิจัย**
 - 1.1 **ชื่อเรื่อง (title)** ควรสั้น กระชับ และสื่อเป้าหมายหลักของการศึกษาวิจัย ไม่ใช่คำย่อ ความยาวไม่ควร เกิน 100 ตัวอักษร ชื่อเรื่องต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยให้หน้าชื่อเรื่องภาษา

ไทยขึ้นก่อน

1.2 ชื่อผู้พิมพ์และที่อยู่ ให้มีทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ และระบุตำแหน่งทางวิชาการ หน่วยงานหรือสถาบัน ที่อยู่ และ E-mail ของผู้พิมพ์ เพื่อใช้ติดต่อเกี่ยวกับต้นฉบับและบทความที่ตีพิมพ์แล้ว

1.3 บทคัดย่อ (abstract) ให้มีทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ เป็นเนื้อความย่อที่อ่านแล้วเข้าใจง่าย โดยเรียงลำดับความสำคัญของเนื้อหา เช่น วัตถุประสงค์ วิธีการศึกษา ผลงานและการวิจารณ์อย่างต่อเนื่องกัน ไม่ควรเกิน 250 คำ หรือ 15 บรรทัด ไม่ควรมีคำย่อ ให้บทคัดย่อภาษาไทยขึ้นก่อนภาษาอังกฤษ

1.4 คำสำคัญหรือคำหลัก (keywords) ให้ระบุทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ ใส่ไว้ท้ายบทคัดย่อของแต่ละภาษา

1.5 บทนำ (introduction) เป็นส่วนของเนื้อหาที่บอกความเป็นมาและเหตุผลนำไปสู่การศึกษาวิจัย ให้ข้อมูลทางวิชาการพร้อมทั้งจุดมุ่งหมายที่เกี่ยวข้องอย่างคร่าว ๆ และมีวัตถุประสงค์ของการศึกษาและการวิจัยนั้นด้วย

1.6 วิธีการศึกษา ให้ระบุรายละเอียดวัสดุ อุปกรณ์ สิ่งที่น่ามาศึกษา จำนวนลักษณะเฉพาะของตัวอย่างที่ศึกษา ตลอดจนเครื่องมือและอุปกรณ์ต่างๆ ที่ใช้ในการศึกษา อธิบายวิธีการศึกษา หรือแผนการทดลองทางสถิติ การสุ่มตัวอย่าง วิธีการเก็บข้อมูลและวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

1.7 ผลการศึกษา (results) แจ้งผลที่พบตามลำดับหัวข้อของการศึกษาวิจัยอย่างชัดเจน ใต้ใจความ ถ้าผลไม่ซับซ้อนไม่มีตัวเลขมาก ควรใช้คำบรรยาย แต่ถ้ามีตัวเลขมาก ตัวแปรมาก ควรใช้ตาราง แผนภูมิแทน ไม่ควรมีเกิน 5 ตารางหรือแผนภูมิ ควรแปลความหมายและวิเคราะห์ผลที่ค้นพบ และสรุปเปรียบเทียบกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

1.8 วิจารณ์และสรุปผล (discussion and conclusion) ชี้แจงว่าผลการศึกษาตรงกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย หรือแตกต่างไปจากผลงานที่มีผู้รายงานไว้ก่อนหรือไม่ อย่างไร เหตุผลใดจึงเป็นเช่นนั้น และมีพื้นฐานอ้างอิงที่เชื่อถือได้ และให้จบด้วยข้อเสนอแนะที่จะนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ หรือทิ้งประเด็นคำถามการวิจัย ซึ่งเป็นแนวทางสำหรับการวิจัยต่อไป

1.9 ตาราง รูป รูปภาพ และแผนภูมิ ควรคัดเลือกเฉพาะที่จำเป็น และต้องมีคำอธิบายสั้นๆ แต่สื่อความหมาย ได้สาระครบถ้วน ในกรณีที่เป็นตาราง คำอธิบาย ต้องอยู่ด้านบน ในกรณีที่เป็นรูปภาพ หรือแผนภูมิ คำอธิบายอยู่ด้านล่าง

1.10 กิตติกรรมประกาศ ระบุสั้นๆ ว่าได้รับการสนับสนุนทุนวิจัย และความช่วยเหลือจากองค์กรใดหรือใครบ้าง

1.11 เอกสารอ้างอิง (references) สำหรับการพิมพ์เอกสารอ้างอิง ทั้งเอกสารอ้างอิงที่เป็นภาษาไทย และภาษาอังกฤษโดยมีหลักการทั่วไป คือ เอกสารอ้างอิงต้องเป็นที่ถูกตีพิมพ์และได้รับการยอมรับทางวิชาการ ไม่ควรเป็นบทคัดย่อ และไม่ใช้การติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคล ถ้ายังไม่ได้ถูกตีพิมพ์ ต้องระบุว่า รอการตีพิมพ์ (in press)

2. บทความทั่วไป

2.1 ชื่อเรื่อง ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

2.2 ผู้แต่ง ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

- 2.3 บทคัดย่อ ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
 - 2.4 คำสำคัญ ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
 - 2.5 บทนำ
 - 2.6 เนื้อหา
 - 2.7 บทสรุป
 - 2.8 เอกสารอ้างอิง
3. บทวิจารณ์หนังสือ
- 3.1 ข้อมูลทางบรรณานุกรม
 - 3.2 ชื่อผู้วิจารณ์
 - 3.3 บทวิจารณ์

เอกสารอ้างอิง ใช้รูปแบบการอ้างอิง (APA Style)

การเขียนเอกสารอ้างอิง

ก. กรณีที่เป็นรายงานวิจัย มีรูปแบบและการเรียงลำดับดังนี้ : ชื่อผู้เขียน (ในกรณีภาษาไทย ใช้ชื่อและนามสกุล และในกรณีภาษาอังกฤษ ใช้นามสกุลและชื่อ). ปีที่พิมพ์. ชื่อเรื่อง. ชื่อย่อของวารสาร. เล่มที่พิมพ์ ฉบับที่พิมพ์: เลขหน้าแรกถึงหน้าสุดท้ายของเรื่อง. ในกรณีที่มีผู้เขียนมากกว่า 6 คน ให้ใส่รายชื่อผู้เขียนทั้ง 6 คนแรก แล้วตามด้วยคำว่า “ และคณะ” หรือ “et al”

ตัวอย่าง

อมรรัตน์ จงสวัสดิ์ตั้งสกุล, ลัดดา เหมาะะสุวรรณ. (2002). Evidenced based maillard reeaction : focusing on parenteral nutrition. *วารสารโภชนบำบัด*. 13(1) : 3-11

Vega KJ, Pina I, Krevaky B. (1996). Heart transplantation is associated is with an increase risk for pancreatobiliary diseases. *Ann Intern Med*. 124(11) : 980-3

ข. กรณีที่เป็นหนังสือ มีรูปแบบและการเรียงลำดับ เหมือนเอกสารอ้างอิงที่เป็นรายงานวิจัย (ในข้อ ก.) ยกเว้น ใช้ ชื่อหนังสือ เมืองที่พิมพ์ : สำนักพิมพ์ แทน ชื่อย่อวารสาร

ตัวอย่าง

วิญญู มิตรานันท์. (2538). *พยาธิกายวิภาค*. กรุงเทพฯ : โอเอสพริ้นติ้งเฮาส์ . 629-78.

Ringsven MK, Bond D.(1996). *Gerontology and leadership skills for nureses*. 2nd ed. Albany (NY) : Delmar Publishers. 100-25.

ค. กรณีที่เป็นรายงานการประชุมและสัมมนา มีรูปแบบการเรียงลำดับ คือ ชื่อผู้แต่ง. ปีที่พิมพ์. ชื่อเอกสารรวมเรื่องที่ได้จากรายงานการประชุม. วัน เดือน ปีที่จัด : สถานที่จัด : สำนักพิมพ์ หรือ ผู้จัดพิมพ์. เลขหน้า.

ตัวอย่าง

ณัฐนันท์ สิ้นชัยพานิช, วราภรณ์ จรรยาประเสริฐ, ยุพิน รุ่งเวชวุฒิวินยา, มนต์ชูลี นิตินพ, สาธิต พุทธิพิพัฒน์ขจร. (2542). เกสัชกรพัฒนาเพื่อการพึ่งพาตนเอง. รายงานการประชุมวิชาการเกสัชกรรมประจำปี 2542 ของเกสัชกรรมสมาคมแห่งประเทศไทย ; 24-26 มีนาคม 2542. กรุงเทพมหานคร : เกสัชกรรมสมาคมแห่งประเทศไทย. 89-105.

Kimmura J. Shibasaki H, editors. (1996). *Proceeding of 10yh International Congress of EMGand/ Clinical Neurophysiology* ; 15-16 Oct 1995; Kyoto Japan. Amsterdam: Elsevier. 80-90.

ง. กรณีเป็นวิทยานิพนธ์ มีรูปแบบการเรียงลำดับ คือ ชื่อผู้แต่ง. ปีที่พิมพ์. ชื่อวิทยานิพนธ์. สถาบันที่พิมพ์ : ชื่อสถาบันการศึกษา

ตัวอย่าง

อัมพร ณรงค์สันติ.(2541). *การใช้ยาเจนตั้มยซินวันละครั้งเปรียบเทียบกับวันละสองครั้งในทารกแรกเกิดไทย.* (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกสัชศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Kaplan SJ. (1995).*Post-hospital home health care: the elderly's access and utilization* [dissertation]. St. Louis (MO):Washington Univ.

ตัวอย่าง

จ. กรณีที่เป็นบทความในหนังสือพิมพ์ มีรูปแบบและการเรียงลำดับเหมือนเอกสารอ้างอิงที่เป็นรายงานวิจัย (ในข้อ 11.1.1. ก)

ตัวอย่าง

Lee G. (1996). Hospitalization tied to ozone pollution: study estimates 50,000 admissions annually. *The Washington Post* Jun 21.5.

ฉ. กรณีที่เป็นหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ มีรูปแบบและการเรียงลำดับ คือ ชื่อผู้แต่ง. ปีที่พิมพ์ ชื่อเรื่อง. ชื่อวารสาร (ปี เดือน วันที่อ้างอิงถึง) เล่มที่ (ฉบับที่) : ได้มาจาก ชื่อ website

ตัวอย่าง

Morse SS. (1995). Factors in the emergence of infectious disease. *Emerg Infect Dis* [cited 1996 Jun 5] ; 1(1): Available from:URL// [www. Cdc.gov/ncidod/Eid.htm](http://www.Cdc.gov/ncidod/Eid.htm)

ใบสมัครสมาชิกวารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

โปรดกรอรายละเอียดในใบสมัคร ดังต่อไปนี้

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ชื่อ – นามสกุล

ที่อยู่ บ้านเลขที่..... หมู่ที่..... ถนนแขวง/ตำบล.....อำเภอ.....

จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์..... โทรศัพท์

โทรสาร E – mail

หน่วยงานสถานที่ทำงาน

ถนนแขวง/ตำบล.....อำเภอ.....

จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์..... โทรศัพท์โทรสาร

มีประสงค์ให้ออกใบเสร็จในนาม (โปรดระบุ).....

- สมัครเป็นสมาชิกรายปี 6 ฉบับ ค่าสมาชิก 240 บาท
- สมัครเป็นสมาชิกสองปี 12 ฉบับ ค่าสมาชิก 480 บาท

ส่งจ่ายผ่านเลขที่บัญชี 983-9-26661-6 ธนาคารกรุงไทย ชื่อบัญชี มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
(เงินรายได้) สาขาท่าขอนยาง มหาสารคาม
ทั้งนี้ขอให้ส่งหลักฐานการสมัคร(ใบสมัครนี้)และสำเนาการชำระเงินได้ที่ humanmsu@gmail.com
หรือ ส่งเป็นเอกสารทางไปรษณีย์มาที่ งานวารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ กองส่งเสริม
การวิจัยและบริการวิชาการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ตำบลขามเรียง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัด
มหาสารคาม 44150